

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Suzana Šop

**PRIMJENA
NAČELA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA
U OPĆIM AKTIMA I POSTUPANJIMA
JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE)
SAMOUPRAVE**

DOKTORSKI RAD

Mentorica:

Prof. dr. sc. Lana Ofak

Zagreb, 2026.

University of Zagreb

Faculty of Law

Suzana Šop

**APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF
GENDER EQUALITY IN GENERAL ACTS
AND PROCEDURES OF REGIONAL SELF-
GOVERNMENT UNITS**

DOCTORAL DISSERTATION

Supervisor:
Prof. dr. sc. Lana Ofak

Zagreb, 2026.

Izjava o izvornosti doktorskog rada

Ja, Suzana Šop, potvrđujem da je ovaj doktorski rad izvoran rezultat mog istraživanja te da se u njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima koji nisu navedeni u radu.

U Zagrebu, 2. svibnja 2026.

BILJEŠKA O MENTORICI

Prof. dr. sc. Lana Ofak redovita je profesorica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i predstojnica Katedre za upravno pravo, koja izvodi nastavu na svim studijskim programima Fakulteta. Od 2006. godine zaposlena je na Katedri za upravno pravo, dok je prethodno, u razdoblju od 2004. do 2006. godine, u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Zagrebu sudjelovala kao suurednica *Izvešća o društvenom razvoju za Hrvatsku* (2004.) te *Izvešća o siromaštvu, nezaposlenosti i socijalnoj isključenosti* (2006.).

Doktorirala je 2012. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu iz područja društvenih znanosti, polja prava, grane upravnog prava i uprave, s temom doktorskog rada „*Pravo na upravnosudsku zaštitu u pitanjima okoliša*“. Članica je više međunarodnih stručnih i znanstvenih organizacija, među kojima su Avosetta (europska udruga nastavnika prava okoliša), Environmental Law Network International, European Environmental Law Forum te savjetodavno vijeće organizacije Justice and Environment.

Od 2007. godine aktivno sudjeluje kao predavačica u brojnim programima izobrazbe iz područja prava okoliša namijenjenima pravnicima, sucima, novinarima, službenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te predstavnicima organizacija civilnog društva u Hrvatskoj i inozemstvu. U 2013. godini, u okviru programa Vlade Sjedinjenih Američkih Država *Junior Faculty Development Program*, boravila je kao gostujuća znanstvenica na Pravnom fakultetu Florida State University, gdje se stručno usavršavala u području prava okoliša, energetike i prostornog planiranja.

Autorica je brojnih znanstvenih radova iz područja upravnog prava te knjige *Environmental Law – Croatia* (Kluwer Law International, 2016.), kao i njezina revidiranog i dopunjenog izdanja iz 2020. godine. Od akademske godine 2025./2026. voditeljica je institucionalnog istraživačkog projekta *Pravo na zdrav okoliš u doba klimatskih promjena: unaprjeđenje mehanizama pravne zaštite na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini – LAW4CLIMATE – PRAVO ZA KLIMU*.

ZAHVALE

Ovaj rad nastao je uz podršku i pomoć osoba kojima dugujem posebnu zahvalnost.

Svojim roditeljima, ocu Stjepanu i majci Dragici, upućujem najdublju i osobitu zahvalnost za bezuvjetnu ljubav, neizmjernu podršku i strpljenje koje su mi pružali tijekom cijelog mog obrazovnog puta. Njihova vjera u mene bila je moj oslonac i nadahnuće u svim izazovima, a ovaj rad s posebnom zahvalnošću posvećujem upravo njima.

Iskreno zahvaljujem svojoj mentorici, prof. dr. sc. Lani Ofak, na iznimnom stručnom vodstvu, predanosti, razumijevanju i vrijednim savjetima koji su uvelike pridonijeli izradi ovoga rada.

SAŽETAK

Važnost ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske naglašava se u brojnim nacionalnim i međunarodnim dokumentima. Zakon o ravnopravnosti spolova (NN, br. 82/08, 69/17) utvrđuje opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova te definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola, kao i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Njegove odredbe upućuju na obvezu jedinica područne (regionalne) samouprave da u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka i mjera procjenjuju i vrednuju njihove učinke na položaj žena i muškaraca s ciljem postizanja stvarne ravnopravnosti spolova.

Ovo znanstveno istraživanje analizira ulogu jedinica područne (regionalne) samouprave u ostvarivanju ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na rad povjerenstava za ravnopravnost spolova osnovanih radi promicanja ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini te provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova i nacionalnih politika u tom području. U okviru istraživanja razmatra se i uloga drugih nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj u suzbijanju diskriminacije i ostvarivanju ravnopravnosti spolova, uključujući Pučkog pravobranitelja, Pravobranitelja za ravnopravnost spolova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.

KLJUČNE RIJEČI: ravnopravnost spolova, jedinice područne (regionalne) samouprave, povjerenstva za ravnopravnost spolova, diskriminacija na temelju spola, javne politike, upravno pravo, lokalna i regionalna samouprava

ABSTRACT

The importance of gender equality as a fundamental value of the constitutional order of the Republic of Croatia is emphasized in numerous national and international documents. The Gender Equality Act (Official Gazette, No. 82/08, 69/17) establishes the general framework for the protection and promotion of gender equality and defines and regulates protection against discrimination on the grounds of sex, as well as the creation of equal opportunities for women and men. Its provisions impose an obligation on regional self-government units to assess and evaluate, at all stages of planning, adoption, and implementation of legal acts, decisions, and measures, their impact on the position of women and men, with the aim of achieving substantive gender equality.

This research analyses the role of regional self-government units in achieving gender equality, with particular emphasis on the work of gender equality committees established to promote gender equality at the local level and to implement the Gender Equality Act and national policies in this field. The study also examines the role of other competent bodies in the Republic of Croatia in combating discrimination and promoting gender equality, including the Ombudsperson, the Gender Equality Ombudsperson, the Government Office for Gender Equality.

KEYWORDS: gender equality, regional self-government units, gender equality committees, sex-based discrimination, public policies, administrative law, local and regional self-government

PROŠIRENI SAŽETAK

Ravnopravnost spolova ubraja se među temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske te predstavlja temelj za tumačenje Ustava (članak 3.). Uz nju je usko povezano načelo jednakosti svih pred zakonom (članak 14.), koje jamči jednaka prava i slobode neovisno o spolu. Ustavni okvir dodatno osigurava zaštitu ljudskih prava kroz instituciju pučkog pravobranitelja, kao i kroz nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske za zaštitu ustavnih prava, uključujući i ona povrijeđena od strane tijela jedinica područne (regionalne) samouprave. Također, zajamčena je sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata tijela javne vlasti.

Normativni okvir ravnopravnosti spolova dodatno je razrađen Zakonom o ravnopravnosti spolova, koji kao *lex specialis* uređuje zaštitu od diskriminacije na temelju spola i promicanje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Posebno se naglašava obveza jedinica područne (regionalne) samouprave da u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka i mjera procjenjuju njihov učinak na položaj žena i muškaraca, s ciljem postizanja stvarne ravnopravnosti spolova. Nacionalni okvir nadopunjen je relevantnim međunarodnim dokumentima, uključujući Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), međunarodne pakte o ljudskim pravima te Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i Europsku povelju za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini.

Predmet istraživanja jest analiza primjene načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave, s posebnim naglaskom na institucionalne mehanizme njegove provedbe, uključujući povjerenstva za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova te Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.

Temeljna hipoteza istraživanja jest da jedinice područne (regionalne) samouprave ostvaruju značajan utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u okviru svog samoupravnog djelokruga, osobito u područjima kao što su obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, sport, prostorno planiranje i gospodarski razvoj.

Metodološki pristup temelji se na analizi pravnih propisa, upravne prakse, izvješća nadležnih tijela te domaće i strane literature, uz primjenu metoda pravne hermeneutike, analize sadržaja te komparativne metode.

Doktorska disertacija sastoji se od sedam poglavlja koja čine cjelinu istraživanja.

U prvom poglavlju iznose se ciljevi i hipoteza istraživanja te se objašnjava metodologija istraživanja.

Drugo poglavlje usmjereno je na analizu pravnog okvira ravnopravnosti spolova na međunarodnoj i nacionalnoj razini, uključujući temeljne međunarodne dokumente poput Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Povelje Europske unije o temeljnim pravima te Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. U okviru ovog poglavlja iznose se i osnovna teorijska polazišta načela ravnopravnosti spolova.

Treće poglavlje odnosi se na analizu Zakona o ravnopravnosti spolova u usporedbi s Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova, uz razmatranje njihove međusobne povezanosti i učinkovitosti mjera koje se odnose na jedinice područne (regionalne) samouprave.

Četvrto poglavlje bavi se djelovanjem povjerenstava za ravnopravnost spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave, analizirajući način njihova rada, uvjete djelovanja, programe koje provode te raspoložive resurse. U ovom poglavlju istražuje se i utjecaj jedinica područne (regionalne) samouprave na promicanje ravnopravnosti spolova u područjima njihova samoupravnog djelokruga.

Peto poglavlje posvećeno je ulozi Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, s posebnim naglaskom na analizu godišnjih izvješća o radu, pojave oblike diskriminacije te mehanizme suradnje s jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Šesto poglavlje analizira ulogu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, osobito u pogledu koordinacije aktivnosti, provedbe nacionalnih politika i suradnje s jedinicama područne (regionalne) samouprave te županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova.

U sedmom poglavlju iznose se zaključci istraživanja te se, na temelju dobivenih rezultata, predlažu preporuke za unapređenje pravnog i institucionalnog okvira primjene načela ravnopravnosti spolova.

Očekivani znanstveni doprinos istraživanja ogleda se u činjenici da predstavlja prvo cjelovito istraživanje primjene načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj te u formuliranju konkretnih preporuka za unapređenje zakonodavne i institucionalne prakse.

EXPANDED SUMMARY

Gender equality is recognized as one of the fundamental values of the constitutional order of the Republic of Croatia and serves as a basis for the interpretation of the Constitution (Article 3). It is closely linked to the principle of equality before the law (Article 14), which guarantees equal rights and freedoms regardless of sex. The constitutional framework further ensures the protection of human rights through the institution of the Ombudsperson, as well as through the jurisdiction of the Constitutional Court of the Republic of Croatia in safeguarding constitutional rights, including those violated by bodies of regional (self-government) units. Judicial review of the legality of individual acts of public authorities is also guaranteed.

The normative framework of gender equality is further elaborated by the Gender Equality Act, which, as a *lex specialis*, regulates the protection against discrimination on the grounds of sex and promotes equal opportunities for women and men. Particular emphasis is placed on the obligation of regional (self-government) units to assess and evaluate, at all stages of planning, adoption, and implementation of legal acts, decisions, and measures, their impact on the position of women and men, with the aim of achieving substantive gender equality. The national framework is complemented by relevant international instruments, including the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), international human rights covenants, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, and the European Charter for Equality of Women and Men in Local Life.

The subject of this research is the analysis of the application of the principle of gender equality in general acts and practices of regional (self-government) units, with particular emphasis on institutional mechanisms for its implementation, including gender equality committees, the Ombudsperson for Gender Equality, and the Government Office for Gender Equality of the Republic of Croatia.

The main hypothesis of this research is that regional (self-government) units exert a significant influence on the protection and promotion of gender equality within the scope of their self-governing competences, particularly in areas such as education, healthcare, social welfare, sports, spatial and urban planning, and economic development.

The methodological approach is based on the analysis of legal regulations, administrative practice, reports of competent authorities, as well as domestic and foreign literature, applying methods of legal hermeneutics, content analysis and comparative method.

The doctoral dissertation consists of seven chapters forming a comprehensive research structure.

The first chapter presents the objectives and hypothesis of the research and explains the research methodology.

The second chapter focuses on the analysis of the legal framework of gender equality at both the international and national levels, including key international documents such as the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Charter of Fundamental Rights of the European Union, and the European Charter for Equality of Women and Men in Local Life. It also outlines the theoretical foundations of the principle of gender equality.

The third chapter analyses the Gender Equality Act in comparison with the National Policy for the Promotion of Gender Equality, examining their interrelationship and the effectiveness of measures relating to regional (self-government) units.

The fourth chapter examines the activities of gender equality committees within regional (self-government) units, analysing their functioning, working conditions, programmes, and available resources. It also explores the influence of regional (self-government) units on the promotion of gender equality within their areas of competence.

The fifth chapter is devoted to the role of the Ombudsperson for Gender Equality, with particular emphasis on the analysis of annual reports, forms of discrimination, and mechanisms of cooperation with regional (self-government) units.

The sixth chapter analyses the role of the Government Office for Gender Equality, particularly in terms of coordination of activities, implementation of national policies, and cooperation with regional (self-government) units and county-level gender equality committees.

The seventh chapter presents the conclusions of the research and, based on the findings, proposes recommendations for improving the legal and institutional framework for the implementation of the principle of gender equality.

The expected scientific contribution of this research lies in the fact that it represents the first comprehensive study of the application of the principle of gender equality in general acts and practices of regional (self-government) units in the Republic of Croatia, as well as in the formulation of concrete recommendations for improving legislative and institutional practice.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Kontekst i značaj istraživanja	1
1.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja	8
1.3. Razlozi za provedbu istraživanja	9
1.4. Metodologija istraživanja	12
1.5. Struktura rada	14
2. PRAVNI OKVIR RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	17
2.1. Koncept ravnopravnosti spolova	17
2.2. Pregled pravnog okvira ravnopravnosti spolova	20
2.2.1. Nacionalna pravna regulativa o ravnopravnosti spolova	20
2.2.1.1. Važnost Ustava Republike Hrvatske u promicanju ravnopravnosti spolova	21
2.2.1.2. Zakon o suzbijanju diskriminacije	22
2.2.1.3. Zakon o ravnopravnosti spolova	24
2.2.2. Međunarodna pravna regulativa o ravnopravnosti spolova	27
2.2.2.1. Međunarodni dokumenti Ujedinjenih naroda	27
2.2.2.2. Međunarodni dokumenti Vijeća Europe	30
2.2.3. Europsko antidiskriminacijsko pravo u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova	37
2.3. Uloga jedinica područne (regionalne) samouprave u provedbi politika i programa za postizanje ravnopravnosti spolova	43
3. ANALIZA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA I NACIONALNE POLITIKE ZA PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	47
3.1. Zakon o ravnopravnosti spolova	47
3.1.1. Pregled osnovnih odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova	47
3.1.2. Ciljevi Zakona o ravnopravnosti spolova	56
3.2. Institucijski mehanizmi za provedbu ZRS-a	58
3.2.1. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske	59
3.2.2. Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova	61
3.2.3. Pučki pravobranitelj	65
3.2.4. Koordinator za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave	67
3.2.5. Povjerenstva za ravnopravnost spolova	68
3.3. Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova	71
3.4. Pregled Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine	73
3.4.1. Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti	73
3.4.2. Unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada	75
3.4.3. Obrazovanje u promicanju ravnopravnosti spolova	77
3.4.4. Položaj žena u političkom i javnom odlučivanju	78
3.5. Ravnopravnost spolova u javnim politikama	80
3.5.1. Uključivanje rodne perspektive u javne politike i upravljanje (gender mainstreaming)	80
3.5.2. Strukturne rodne nejednakosti i problem "rodnog sljepila" u javnim politikama	81
3.5.3. Jačanje administrativnih kapaciteta i edukacija za provedbu rodno osjetljivih politika	81
3.6. Promicanje ravnopravnosti spolova u međunarodnoj politici i razvojnim strategijama	82
3.6.1. Vanjskopolitičko djelovanje RH i zaštita prava žena	82
3.6.2. Uloga Nacionalne politike i ZRS-a u strateškom okviru s posebnim naglaskom na rodno osjetljiv jezik kao instrument provedbe (čl. 43. ZRS-a)	82
3.6.3. Operacionalizacija ciljeva Nacionalne politike i članka 5. ZRS-a	84

3.6.4. Ključni strateški dokumenti relevantni za ravnopravnost spolova u RH.....	85
3.7. Relevantne mjere iz Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine koje se odnose na jedinice područne (regionalne) samouprave	88
3.7.1. Mjera 6.3. i jačanje uloge županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova	88
3.7.2. Svrha mjere i jačanje uključenosti u javne politike	89
3.7.3. Izazovi provedbe: ograničena uključenost i kompetencije povjerenstava za ravnopravnost spolova	89
3.7.4. Preduvjeti za učinkovitu provedbu mjere 6.3.	90
4. DJELOVANJE POVJERENSTAVA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U JEDINICAMA PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE.....	91
4.1. Uvodno.....	91
4.1.1. Normativni i institucionalni okvir ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave	91
4.1.2. Metodološki okvir istraživanja i analiza djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova	93
4.2. Aktivnosti i rad povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave u RH od 2013. do 2024. godine.....	95
4.2.1. Grad Zagreb	95
4.2.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba	96
4.2.1.1.1. Program rada i izvješće o radu za 2013. i 2014. godinu	96
4.2.1.1.2. Program rada i izvješće o radu za 2015. godinu	99
4.2.1.1.3. Program rada i izvješće o radu za 2016. godinu	100
4.2.1.1.4. Program rada za 2017. godinu	103
4.2.1.1.5. Program rada i izvješće o radu za 2018. godinu	105
4.2.1.1.6. Program rada i izvješće o radu za 2019. godinu	106
4.2.1.1.7. Program rada i izvješće o radu za 2020. godinu	108
4.2.1.1.8. Program rada za 2021. godinu	110
4.2.1.1.9. Program rada za 2022. godinu	111
4.2.1.1.10. Program rada i izvješće o radu za 2023. godinu	112
4.2.1.1.11. Program rada i izvješće o radu za 2024. godinu	113
4.2.1.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	115
4.2.1.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Gradu Zagrebu	116
4.2.1.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	117
4.2.2. Zagrebačka županija	118
4.2.2.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije	119
4.2.2.1.1. Izvješće o radu za 2014. godinu	119
4.2.2.1.2. Izvješće o radu za 2015. godinu	123
4.2.2.1.3. Izvješće o radu za 2016. godinu	124
4.2.2.1.4. Izvješće o radu za 2018. godinu	125
4.2.2.1.5. Plan rada i izvješće o radu za 2019. godinu	127
4.2.2.1.6. Plan rada i izvješće o radu za 2020. godinu	128
4.2.2.1.7. Plan rada za 2021. godinu	128
4.2.2.1.8. Plan rada i izvješće o radu za 2022. godinu	129
4.2.2.1.9. Plan rada i izvješće o radu za 2023. godinu	131
4.2.2.1.10. Plan rada za 2024. godinu	132
4.2.2.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	133
4.2.2.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji	135
4.2.2.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	135
4.2.3. Krapinsko-zagorska županija	136
4.2.3.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije	138

4.2.3.1.1. Program rada i izvješće o radu za 2022. i 2023. godinu	139
4.2.3.1.2. Program rada za 2024. i 2025. godinu	140
4.2.3.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	142
4.2.3.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji	143
4.2.3.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	143
4.2.4. Sisačko-moslavačka županija	144
4.2.4.1. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2015. do 2023. godine	146
4.2.4.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	149
4.2.4.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji	151
4.2.4.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	151
4.2.5. Karlovačka županija	152
4.2.5.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva	153
4.2.5.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2016. godine	153
4.2.5.1.2. Programi rada i izvješća o radu u razdoblju od 2017. do 2021. godine	156
4.2.5.1.3. Programi rada i izvješća o radu u razdoblju od 2022. do 2024. godine	157
4.2.5.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	159
4.2.5.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	160
4.2.5.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	160
4.2.6. Varaždinska županija	161
4.2.6.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva	164
4.2.6.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	164
4.2.6.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2018. do 2021. godine	166
4.2.6.1.3. Programi rada u razdoblju od 2022. do 2025. godine	168
4.2.6.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	170
4.2.6.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	172
4.2.6.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	172
4.2.7. Koprivničko-križevačka županija	173
4.2.7.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva	175
4.2.7.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	176
4.2.7.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	182
4.2.7.1.3. Programi rada u razdoblju od 2021. do 2025. godine	183
4.2.7.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	184
4.2.7.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	185
4.2.7.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	186
4.2.8. Bjelovarsko-bilogorska županija	186
4.2.8.1. Programi rada Povjerenstva	188
4.2.8.1.1. Programi rada Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	188
4.2.8.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	192
4.2.8.1.3. Programi rada u razdoblju od 2021. do 2025. godine	194
4.2.8.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	197
4.2.8.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	198
4.2.8.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	199

4.2.9. Primorsko-goranska županija.....	200
4.2.9.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva	201
4.2.9.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2015. godine (mandatno razdoblje 2011. – 2015.).....	201
4.2.9.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2015. do 2019. godine	203
4.2.9.1.3. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2019. do 2023. godine	205
4.2.9.1.4. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2023. do 2025. godine (mandatno razdoblje 2023. – 2027.).....	208
4.2.9.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	210
4.2.9.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	210
4.2.9.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	211
4.2.10. Ličko-senjska županija	212
4.2.10.1. Podaci o radu Povjerenstva	213
4.2.10.1.1. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	213
4.2.10.1.2. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	215
4.2.10.1.3. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine	216
4.2.10.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	217
4.2.10.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	218
4.2.10.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	219
4.2.11. Virovitičko-podravska županija.....	220
4.2.11.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva	220
4.2.11.1.1. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	220
4.2.11.1.2. Aktivnosti i planovi rada Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	221
4.2.11.1.3. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine	222
4.2.11.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	224
4.2.11.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	226
4.2.11.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	226
4.2.12. Požeško-slavonska županija	227
4.2.12.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva	228
4.2.12.1.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	228
4.2.12.1.2. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	230
4.2.12.1.3. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine	232
4.2.12.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	234
4.2.12.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	235
4.2.12.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	235
4.2.13. Brodsko-posavska županija	236
4.2.13.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova	237
4.2.13.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	237
4.2.13.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	240
4.2.13.1.3. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine	242
4.2.13.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	243

4.2.13.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	244
4.2.13.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	244
4.2.14. Zadarska županija	245
4.2.14.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova	245
4.2.14.1.1. Program rada Povjerenstva za 2022. godinu i podaci o njegovom radu do 2024. godine	246
4.2.14.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	248
4.2.14.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	249
4.2.14.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	250
4.2.15. Osječko-baranjska županija	250
4.2.15.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva	251
4.2.15.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	256
4.2.15.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	257
4.2.15.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	258
4.2.16. Šibensko-kninska županija	258
4.2.16.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva	259
4.2.16.1.1. Podaci o radu Povjerenstva u 2022. i 2023. godini	260
4.2.16.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	262
4.2.16.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	263
4.2.16.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	264
4.2.17. Vukovarsko-srijemska županija	264
4.2.17.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva	266
4.2.17.1.1. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	266
4.2.17.1.2. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	267
4.2.17.1.3. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine	268
4.2.17.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	270
4.2.17.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	271
4.2.17.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	271
4.2.18. Splitsko-dalmatinska županija	273
4.2.18.1. Nedostupnost podataka o radu Povjerenstva	273
4.2.18.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	274
4.2.18.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	276
4.2.18.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	276
4.2.19. Istarska županija	277
4.2.19.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva	278
4.2.19.1.1. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2020. godine	278
4.2.19.1.2. Plan rada i aktivnosti Povjerenstva u 2020. godini	280
4.2.19.1.3. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u 2021. godini	282
4.2.19.1.4. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u 2022. i 2023. godini	283
4.2.19.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	284
4.2.19.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	285
4.2.19.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	285
4.2.20. Dubrovačko-neretvanska županija	286
4.2.20.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva	287
4.2.20.1.1. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2020. godine	287
4.2.20.1.2. Podaci o aktivnostima Povjerenstva od 2021. godine do 2024. godine	288

4.2.20.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	290
4.2.20.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	290
4.2.20.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	291
4.2.21. Međimurska županija	292
4.2.21.1. Izvješća o radu Povjerenstva	293
4.2.21.1.1. Izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine	293
4.2.21.1.2. Izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine	297
4.2.21.1.3. Ograničeni podaci o radu Povjerenstva od 2021. do 2024. godine	299
4.2.21.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova	301
4.2.21.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini	302
4.2.21.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata	302

4.3. Povjerenstva za ravnopravnost spolova u postizanju cilja promicanja ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini 303

4.3.1. Formalne pretpostavke za djelotvoran rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova	304
4.3.1.1. Mandat, imenovanje i sastav povjerenstava za ravnopravnost spolova	304
4.3.1.1.1. Zakonski okvir imenovanja i mandat članova povjerenstava	304
4.3.1.1.2. Komparativna analiza imenovanja, mandata i sastava županijskih povjerenstava	306
4.3.1.1.3. Vremenska dinamika imenovanja i zastoji u konstituiranju povjerenstava	309
4.3.1.1.4. Preporuke za normativno unaprjeđenje članka 28. Zakona o ravnopravnosti spolova	311
4.3.1.2. Organizacijske, operativne i financijske pretpostavke rada povjerenstava za ravnopravnost spolova	313
4.3.1.2.1. Normativno uređenje zadaća i ovlasti povjerenstava za ravnopravnost spolova	313
4.3.1.2.2. Učestalost održavanja sjednica kao pretpostavka operativne učinkovitosti	314
4.3.1.2.3. Poslovnik o radu kao instrument standardizacije djelovanja povjerenstava	314
4.3.1.2.4. Godišnje planiranje rada povjerenstava za ravnopravnost spolova	316
4.3.1.2.5. Godišnje izvještavanje i evaluacija rada povjerenstava	317
4.3.1.2.6. Transparentnost rada povjerenstava za ravnopravnost spolova	318
4.3.1.2.7. Institucionalna suradnja povjerenstava s predstavničkim i upravnim tijelima županije	319
4.3.1.2.8. Financiranje rada povjerenstava: neujednačenost i potreba standardizacije ...	320
4.3.1.2.9. Preporuke za jačanje operativne učinkovitosti i kontinuiteta rada povjerenstava	326
4.3.1.3. Obvezne edukacije članova povjerenstava i koordinacijska podrška Ureda za ravnopravnost spolova	328
4.3.2. Analiza aktivnosti povjerenstava prema tematskim područjima javnih politika	332
4.3.2.1. Ekonomska ravnopravnost: zapošljavanje, poduzetništvo i usklađivanje privatnog i profesionalnog života	333
4.3.2.2. Obrazovanje, politička participacija i javna vidljivost žena	334
4.3.2.3. Reproductivno zdravlje	338
4.3.2.4. Posebno ranjive skupine	339
4.3.2.4.1. Žene u ruralnim područjima	339
4.3.2.4.2. Žene s invaliditetom	341
4.3.2.4.3. Osobe starije životne dobi	343
4.3.2.4.4. Prevencija i zaštita od nasilja u obitelji te mjere suzbijanja spolnog uznemiravanja	344
4.3.2.5. Obilježavanje važnijih datuma iz područja ravnopravnosti spolova i ljudskih prava	350
4.3.2.6. Mediji, rodni stereotipi i uloga povjerenstava u promicanju rodno osjetljivog javnog prostora	354
4.3.2.7. Zaključna razmatranja o aktivnostima povjerenstava prema tematskim područjima	356
4.3.3. Rodno osjetljiv proračun kao instrument provedbe politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini	358

4.3.4. Implementacija Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na regionalnoj razini	361
4.3.4.1. Stupanj formalnog pristupanja Povelji po županijama	363
4.3.4.2. Izrada i provedba akcijskih planova za ravnopravnost spolova	366
4.3.4.3. Institucionalni preduvjeti i ograničenja provedbe Povelje	367
4.3.4.4. Institucionalna organizacija izrade akcijskih planova	368
4.3.4.5. Uloga Ureda za ravnopravnost spolova	369
4.3.4.6. Uloga povjerenstva za ravnopravnost spolova u izradi i praćenju akcijskih planova	370
4.3.5. Akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova	372
4.3.5.1. Normativna osnova županijskih akcijskih planova u razdoblju od 2011.-2015.	373
4.3.5.2. Prekid kontinuiteta nakon isteka Nacionalne politike 2011.-2015.	376
4.3.5.3. Uloga županijskih povjerenstava i upravnih tijela u izradi akcijskih planova	377
4.3.5.4. Razlozi izostanka kontinuiteta u izradi akcijskih planova	378

5. ULOGA PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U ZAŠTITI I PROMICANJU RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA RAZINI JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE..... 380

5.1. Normativna, nadzorna i savjetodavna uloga Pravobraniteljice u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave 380

5.2. Tematska područja preporuka Pravobraniteljice relevantna za regionalnu razinu 381

5.2.1. Rad, zapošljavanje i ekonomska neovisnost žena.....	381
5.2.2. Žensko poduzetništvo i samozapošljavanje	383
5.2.3. Spolno uznemiravanje i zaštita dostojanstva na radu	384
5.2.4. Usklađivanje privatnog i profesionalnog života	386
5.2.5. Nasilje nad ženama, nasilje u obitelji i sustav podrške žrtvama	387
5.2.6. Obrazovanje, rodni stereotipi i građanski odgoj	389
5.2.7. Mediji, javni prostor i rodni stereotipi	391
5.2.8. Posebno ranjive skupine žena	392
5.2.8.1. Žene u ruralnim područjima	392
5.2.8.2. Žene s invaliditetom	394
5.2.8.3. Pripadnice nacionalnih manjina	396
5.2.9. Reproktivno zdravlje i zdravstvena zaštita žena	397
5.2.10. Ravnopravnost spolova u sportu	399
5.2.11. Demografska politika kao okvir ravnopravnosti spolova	400
5.2.12. Provedba politike ravnopravnosti spolova	401

5.3. Zaključno razmatranje o ulozi Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u jačanju ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave..... 403

6. KOORDINACIJSKA ULOGA UREDA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U PROVEDBI POLITIKE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA REGIONALNOJ RAZINI 405

6.1. Institucionalni i koordinacijski okvir djelovanja Ureda u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave..... 405

6.1.1. Suradnja Ureda za ravnopravnost spolova sa županijskim povjerenstvima u razdoblju provedbe Nacionalne politike 2011.–2015.	406
6.1.2. Razdoblje bez važeće Nacionalne politike 2016.–2022.: posljedice za regionalnu razinu	410
6.1.3. Aktivnosti Ureda nakon donošenja Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine	414

6.2. Ocjena koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova u odnosu na županijska povjerenstva..... 420

6.2.1. Izostanak donošenja Akcijskog plana za razdoblje od 2025. do 2027. kao ograničenje provedbe politike ravnopravnosti spolova	421

6.2.2. Strukturni nedostaci u provedbi koordinacije rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova	422
7. ZAKLJUČAK	425
8. POPIS LITERATURE.....	435

1. UVOD

1.1. Kontekst i značaj istraživanja

Uspostavljanje društva u kojem će jednakost spolova biti jedno od ključnih polazišta u kreiranju i provedbi politike jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljni je prioritet suvremenih društava, pa tako i hrvatskog.

Posljednjih godina, a posebno pristupanjem Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH) u punopravno članstvo Europske unije (dalje u tekstu: EU) intenzivno se razvija koncept rodno osviještenog društva uspostavljanjem vrijednosti suvremene europske demokracije s ciljem sprječavanja pojavnih oblika diskriminacije na temelju spola.

Europska politika pa tako i hrvatska, temelji se na konceptu političkog odlučivanja koje teži uspostavi temeljnih vrijednosti koje uključuju i ravnopravnost spolova zbog čega se razvijaju institucionalni mehanizmi koji pridonose postizanju ravnopravnosti između žena i muškaraca.

U RH uspostavljena su dva temeljna institucionalna mehanizma s ciljem praćenja, razvijanja i reguliranja pitanja jednakosti spolova, a to su Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.¹

Spolna nejednakost i iz nje izvedeni razni oblici diskriminacije i dalje su univerzalan društveni problem. Slučajevi kršenja načela ravnopravnosti spolova, odnosno slučajevi u kojima dolazi do diskriminacije prema muškarcima prijavljuju se rjeđe u odnosu na slučajeve koji se odnose na žene. Također, muškarci mogu biti žrtve spolne diskriminacije.

Ključno je prepoznati da spolna diskriminacija i nejednakost utječu i na muškarce i na žene te da rješavanje tih pitanja zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uzima u obzir oba spola. Ako se u obzir uzme navedeno načelo, jasno je da se taj koncept odnosi na pružanje jednakih mogućnosti, prava i tretmana pojedincima neovisno o njihovom spolu.

Pravo je muškaraca i žena da uživaju iste pogodnosti i mogućnosti u svim područjima života, uključujući obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu i ostalo. Ovo načelo uključuje uklanjanje svih oblika diskriminacije i pristranosti prema pojedincima na temelju njihova spola.

¹ Pojmovi korišteni u ovoj doktorskoj disertaciji koji imaju rodni izričaj odnose se na jednak način i na muški i ženski rod, bez obzira u kojem se rodu koriste.

Podizanje razine svijesti, odnosno postizanje jednakosti među spolovima ključno je kako za pojedinca tako i za napredak i razvoj društva u cjelini. Iako se u ovom segmentu ulažu brojni naponi u postizanju ravnopravnosti spolova, pomaci su vidljivi, ali je potreban kontinuiran i mukotrpan rad kako bi se postigla puna ravnopravnost spolova.

Među najviše temeljne vrednote ustavnog poretka RH ubraja se ravnopravnost spolova i predstavlja temelj za tumačenje Ustava². Ustavne odredbe upućuju na načelo diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu uz ograničenje Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.³

Uz načelo ravnopravnosti spolova vezuje se i načelo jednakosti svih pred zakonom⁴ pa tako i u odnosu na prava i slobode neovisno o spolu. Ustavne odredbe uvode instituciju pučkog pravobranitelja kao opunomoćenika Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda.⁵

Pritužbu pučkom pravobranitelju može podnijeti svaka osoba koja smatra da su joj uslijed nezakonitog ili nepravilnog rada tijela područne (regionalne) samouprave povrijeđena ustavna ili zakonska prava.⁶

Nadležnost Ustavnog suda Republike Hrvatske proteže se i na odlučivanje povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka tijela jedinica područne (regionalne) samouprave kada su njihovim odlukama povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode.

Ustavna vrednota ravnopravnosti spolova nalazi se u Glavi II. Ustava RH pod nazivom Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, dok se pravo na područnu (regionalnu) samoupravu nalazi u Glavi VI. Ustava. Sukladno Ustavu, pojedinačni akti državne uprave i tijela koje imaju

² Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, broj 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010, 5/2014, članak 3. – „Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.“ (dalje u tekstu: Ustav RH)

³ Ibid., članak 4. stavak 1. – „U Republici Hrvatskoj državna je vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu, a ograničena je Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.“

⁴ Ibid., članak 14. – „Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Svi su pred zakonom jednaki.“

⁵ Ibid., članak 93. stavak 1. – „Pučki je pravobranitelj opunomoćenik Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom, zakonima i međunarodnim pravnim aktima o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Republika Hrvatska.“

⁶ Ibid., članak 93. stavak 2. – „Svatko može podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju ako smatra da su, uslijed nezakonitog ili nepravilnog rada državnih tijela, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i tijela s javnim ovlastima, ugrožena ili povrijeđena njegova ustavna ili zakonska prava.“

javne ovlasti moraju biti utemeljeni na zakonu⁷ te se zajamčuje sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koje imaju javne ovlasti⁸.

Zakon o ravnopravnosti spolova kao *lex specialis*,⁹ u odnosu na Zakon o suzbijanju diskriminacije¹⁰, utvrđuje opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova utvrđene kao temeljne vrednote ustavnog poretka RH, a ujedno definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola te stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce.¹¹

Zakonodavac, člankom 3., naglašava obvezu tijela područne (regionalne) samouprave da u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka i akcija ocjenjuju njihove učinke na položaj žena i muškaraca.¹²

Nezaobilazni međunarodni dokumenti kojima se utvrđuju jamstva o ravnopravnosti spolova svakako su Konvencija Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena¹³, Ugovori Ujedinjenih naroda o građanskim i političkim pravima¹⁴, odnosno ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima¹⁵ te Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda¹⁶.

U ovom znanstvenom istraživanju razmotrit će se i odredbe drugih međunarodnih dokumenata koji su od važnosti za temu. Od iznimne je važnosti i Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini iz 2006. (revidirana u prosincu 2022.)¹⁷

⁷ *Ibid.*, članak 19. stavak 1.

⁸ *Ibid.*, članak 19. stavak 2.

⁹ Zakon o ravnopravnosti spolova, Narodne novine, broj 82/08, 69/17 (dalje u tekstu: ZRS)

¹⁰ Zakon o suzbijanju diskriminacije, Narodne novine, broj 85/08, 112/12 (dalje u tekstu: ZSD)

¹¹ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 1.

¹² *Ibid.*, članak 3. stavak 1.

¹³ Konvencija o eliminiranju svih oblika diskriminacije prema ženama, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 11/1981. Republika Hrvatska stranka je Konvencije temeljem Odluke o objavljivanju multilateralnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

Fakultativni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/2001., 4/2001. (dalje u tekstu: CEDAW)

¹⁴ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Službeni list SFRJ, broj 7/1971. Republika Hrvatska stranka je ovoga Pakta na temelju Odluke o objavljivanju multilateralnih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Narodne novine, broj 7/1995. Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima namijenjen ukinuću smrtnih kazni, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 7/1995.; ispravak u broj 11/1995.

¹⁵ Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Službeni list SFRJ, broj 7/1971. Republika Hrvatska stranka je ovoga Pakta na temelju Odluke o objavljivanju multilateralnih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

¹⁶ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/97, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, 13/17

¹⁷ Više o Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini dostupno je na mrežnoj stranici European Charter for Equality <https://charter-equality.eu/>, pristupljeno 10.02.2024. (Povelja je dostupna na 28

kojom se obvezuju regionalne uprave europskih zemalja da slijede načela rodne ravnopravnosti i da provode odredbe koje su njom propisane.

Naglasak treba staviti i na Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova i akcijski plan koji je donesen u svrhu provedbe ovog dokumenta¹⁸. Zakonodavac obvezuje jedinice područne (regionalne) samouprave da u svoje opće akte unesu antidiskriminacijske zakonske odredbe i mjere za uspostavljanje ravnopravnosti spolova.

ZRS-om, a u svrhu osiguranja provedbe ovoga Zakona, naglašava se važnost osnivanja posebnih tijela na nacionalnoj razini koja će biti nadležna za suzbijanje diskriminacije i promicanje ravnopravnosti spolova. Posebno se naglašava važnost Ureda za ravnopravnost spolova kao stručne službe Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH) zadužene za obavljanje poslova u vezi s ravnopravnošću spolova.

Neovisno tijelo za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova predstavlja se u Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova kojoj će se posvetiti posebna pozornost.

U istraživanju će se analizirati godišnja izvješća o njezinom radu u kontekstu provedbe ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba.

Istraživanjem relevantne znanstvene literature povezane s temom ove doktorske disertacije nije pronađena literatura niti su identificirana istraživanja koja se detaljnije bave ulogom jedinica područne (regionalne) samouprave u primjeni načela ravnopravnosti spolova – bilo kroz analizu njihovih općih akata, bilo kroz proučavanje konkretnih postupanja i praksi.

Dosadašnja znanstvena istraživanja i dostupna literatura vezana uz načelo ravnopravnosti spolova uglavnom se odnose na područje rada, medija, javne nabave, izbornog sustava, diskriminacije žena, sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i slično. Dosadašnja istraživanja i literatura sugeriraju da se države članice Europske unije, ali i druge države Europe i svijeta, još uvijek bore kako bi ispunile svoje ciljeve u pogledu ravnopravnosti spolova. Diljem svijeta razmatra se koncept ravnopravnosti spolova, odnosno jednakosti pred zakonom.

jezika); Europska povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini dostupna je i na mrežnoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>, pristupljeno 24.3.2024.

¹⁸ Nacionalni plan za ravnopravnost spolova do 2027. i pripadajući Akcijski plan za provedbu nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2024. dostupni su na mrežnim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske: <https://ravnopravnost.gov.hr/pristup-informacijama/strateski-i-zakonodavni-okvir-2039/strateski-i-zakonodavni-okvir-za-ravnopravnost-spolova/nacionalni-propisi/2063>, pristupljeno 24.3.2024.

Vezano uz ovu temu dostupna su godišnja izvješća o radu Pučke pravobraniteljice i Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

Problemima ravnopravnosti spolova u RH posebno se bavi autorica Vasiljević u radu *Gender Equality in Croatia* objavljen u knjizi *Gender Equality in a Global Perspective*.¹⁹ Vasiljević u koautorstvu s Vinkovićem izdaje knjigu *Temeljna prava i zabrana diskriminacije u praksi europskih i nacionalnih sudova*.²⁰ Svakako treba spomenuti i najnoviju knjigu *Rodna ravnopravnost: Pravo i politike urednice Vasiljević* u kojoj su brojni autori dali svoj doprinos istraživanju rodne ravnopravnosti u Hrvatskoj.²¹

U kontekstu teme doktorskog istraživanja važno je još istaknuti značajne radove domaćih autorica koje se bave pravima žena u različitim područjima. Tako Munivrana i Bosak u radu *The Implementation of the Istanbul Convention in Croatia – Legal and Institutional Challenges* istražuju provedbu Konvencije o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj.²² U radu *Reproduktivna prava kao ljudska prava* Petričušić se bavi međunarodnim i domaćim izvorima prava koji reguliraju seksualna i reproduktivna prava zaštićena kao ljudska prava,²³ a Horvat Vuković u radu *Gender quotas in corporate decision-making bodies – regulatory promotion of equality of results in the EU* analizira uvođenje rodnih kvota u korporativnim tijelima odlučivanja.²⁴ Način na koji se načelo zabrane diskriminacije primjenjuje u izradi općenormativnih akata istraženo je u radu autorice Ofak pod nazivom *Primjena načela zabrane diskriminacije u izradi općenormativnih akata s posebnim osvrtom na*

¹⁹ Vasiljević, Snježana, *Gender Equality in Croatia*, u: Örtenblad, Anders; Marling, Raili; Vasiljević, Snježana (ur.), *Gender Equality in a Global Perspective*, New York, Routledge, 2017., str. 224–245.

²⁰ Vasiljević, Snježana, Vinković, Mario, *Temeljna prava i zabrana diskriminacije u praksi europskih i nacionalnih sudova*, Zagreb, Narodne novine, 2019.

²¹ Vasiljević, Snježana (ur.), *Rodna ravnopravnost: pravo i politike*, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2023.

²² Munivrana, Maja, Bosak, Martina, *The Implementation of the Istanbul Convention in Croatia – Legal and Institutional Challenges*, Osteuropa-Recht, vol. 68, 2022., br. 1, str. 107-120. V. i: Petričušić, Antonija, *Osnovno evaluacijsko izvješće o primjeni Istanbulske konvencije u Republici Hrvatskoj*, Informator, br. 6804 od 9. listopada 2023., str. 2-3.; *Joint Shadow Report on the implementation of Council of Europe's Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence in Croatia - Croatia to GREVIO 2022*, February 2022, https://www.roda.hr/media/attachments/udruga/dokumenti/analize_izvjestaji/Joint%20shadow%20report_Croatia_2022.pdf, pristupljeno 9.8.2025.; Željko, Darija, *Procjena prvih deset godina Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja u obitelji*, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, vol. 28, 2021., br. 2, str. 381-404.

²³ Petričušić, Antonija, *Reproduktivna prava kao ljudska prava*, Informator br. 6769 od 6. veljače 2023., str. 2-4.

²⁴ Horvat Vuković, Ana, *Gender quotas in corporate decision-making bodies – regulatory promotion of equality of results in the EU*, The Theory and Practice of Legislation, vol. 9, 2021., br. 1, str. 3-23.; V. i Vasiljević, Snježana, Sunko, Ana-Maria, *EU Law and Gender-Balanced Boards: Making Equality Effective*, Croatian Yearbook of European Law & Policy, vol. 13, 2017., br. 1, str. 27-51.; Novaković, Nataša, *Izazovi prenošenja Direktive o ženskim kvotama na upravljačkim položajima u velikim tvrtkama uvrštenima na burzu*, Informator br. 6826 od 11. ožujka 2024., str. 2-5.

uređivanje novčane pomoći povodom rođenja djeteta.²⁵ U kontekstu izrade općih akata (propisa) potrebno je još istaknuti rad autorice Britvić Vetma Uloga upravnih sudova i Suda Europske unije u kreiranju pravnih propisa i upravnosudske prakse.²⁶ Važan dio literature svakako je i knjiga Omejec Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava, Strasbourški *acquis*.²⁷

Ovo doktorsko istraživanje usmjereno je na istraživanje primjene načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanjima jedinica područne (regionalne) samouprave. Kontekst istraživanja ukorijenjen je u šire napore hrvatskog društva i zakonodavstva da promiče ravnopravnost spolova kao ključnu vrednotu suvremene demokracije i europskih integracija.

RH, poput drugih suvremenih društava, postavlja ravnopravnost spolova kao prioritet u kreiranju politika na lokalnoj i regionalnoj razini, s ciljem suzbijanja diskriminacije na temelju spola i stvaranja jednakih mogućnosti za žene i muškarce. U kontekstu europskih integracija, RH se obvezuje na usvajanje i provedbu europskih standarda ravnopravnosti spolova. Osim nacionalnih institucionalnih mehanizama kao što su Ured za ravnopravnost spolova i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, u ovom se istraživanju ističe važnost lokalnih i regionalnih tijela u ostvarivanju ravnopravnosti spolova.

ZRS postavlja temelje za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, dok se europski standardi, poput Europske povelje za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini, nadopunjuju nacionalnim zakonodavstvom. Unatoč napretku, istraživanje će ispitati u kojoj mjeri neravnopravnost spolova i diskriminacija i dalje predstavljaju društveni problem u RH.

Ključni je naglasak stavljen na potrebu sveobuhvatnog pristupa koji uzima u obzir potrebe oba spola te na kontinuirani rad na postizanju pune jednakosti spolova. Stoga će rezultati ovog istraživanja doprinijeti boljem razumijevanju izazova i potencijalnih rješenja u ostvarivanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini u RH, čime će biti osiguran napredak prema sveobuhvatnijoj i učinkovitijoj zaštiti prava i jednakosti svih građana, neovisno o spolu.

Osim toga, ovo istraživanje doprinosi boljem razumijevanju načina na koji se načelo ravnopravnosti spolova primjenjuje u praksi na regionalnoj razini, što može poslužiti kao

²⁵ Ofak, Lana, *Primjena načela zabrane diskriminacije u izradi općenormativnih akata s posebnim osvrtom na uređivanje novčane pomoći povodom rođenja djeteta*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 60, 2023., br. 2, str. 367-393.

²⁶ Britvić Vetma, Bosiljka, *Uloga upravnih sudova i Suda Europske unije u kreiranju pravnih propisa i upravnosudske prakse*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 40, 2019., br. 1, str. 399-418.

²⁷ Omejec, Jasna, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava: Strasbourški *acquis**, drugo dopunjeno izdanje, Zagreb, Novi informator, 2014.

temelj za daljnje zakonodavne inicijative i političke akcije usmjerene prema unaprjeđenju ravnopravnosti spolova.

Nadalje, istraživanje će analizirati godišnja izvješća o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova kako bi se stekao uvid u postupanja u području ravnopravnosti spolova, posebno u vezi s postupanjem tijela područne (regionalne) samouprave. Ovi uvidi mogu poslužiti kao smjernice za poboljšanje postojećih mehanizama zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Kroz analizu dostupne literature i prethodnih istraživanja, istraživanje će također doprinijeti boljem razumijevanju šireg konteksta ravnopravnosti spolova u RH, uključujući međunarodne standarde, zakonodavstvo EU te dosadašnje prakse i izazove u ostvarivanju ravnopravnosti spolova na nacionalnoj razini.

Osim toga, istraživanje će obraditi i ulogu lokalnih institucija, kao što su povjerenstva za ravnopravnost spolova, u provedbi ZRS-a te nacionalnih politika za promicanje ravnopravnosti spolova. Analiza uloge povjerenstava za ravnopravnost spolova pružit će uvid u učinkovitost lokalnih mehanizama u ostvarivanju ravnopravnosti spolova te identificirati eventualne nedostatke ili izazove s kojima se suočavaju jedinice područne (regionalne) samouprave i ova tijela. Rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti kao osnova za daljnje akademske studije, političke inicijative i javne politike usmjerene prema unaprjeđenju ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini u RH.

Ovo znanstveno istraživanje stoga ima potencijal doprinijeti stvaranju ravnopravnog i pravednijeg društva u kojem se cijeni i poštuje ravnopravnost svih građana, neovisno o njihovom spolu.

Osim što će pružiti dublje razumijevanje izazova i potencijalnih rješenja u ostvarivanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini u RH, rezultati ovog istraživanja bit će temelj za prvu znanstvenu monografiju posvećenu ovoj temi s fokusom na područje regionalne samouprave. Kroz sustavan pregled dosadašnjih pristupa, analizu zakonodavstva, prakse i institucionalnih mehanizama na razini regionalne samouprave, monografija će pružiti sveobuhvatan uvid u stanje ravnopravnosti spolova u RH na ovom području.

Nastanak ove znanstvene monografije bit će ključan korak u akademskom i stručnom promišljanju o ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, popunjavajući prazninu u postojećoj literaturi i istraživanjima. Monografija će služiti kao referentna točka za buduće istraživače, donositelje politika i praktičare u području ravnopravnosti spolova, pružajući im dublje razumijevanje izazova s kojima se suočavaju regionalne samouprave te mogućnosti za poboljšanje prakse i politika.

Kroz svoj interdisciplinarni pristup i analitički okvir, ova znanstvena monografija će pružit će smjernice za daljnja istraživanja, potičući daljnji akademski dijalog i promicanje ravnopravnosti spolova kao ključne vrednote društva na razini regionalne samouprave. Time će doprinijeti jačanju znanstvene osnove i praksi u ostvarivanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini u RH.

1.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Temeljna hipoteza ovoga doktorskog istraživanja polazi od pretpostavke da jedinice područne (regionalne) samouprave ostvaruju značajan utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u onim područjima koja temeljem Ustava Republike Hrvatske spadaju u njihov samoupravni djelokrug (prvenstveno, briga o djeci, školstvo, zdravstvo, sport, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj te planiranje i razvoj mreže javnih ustanova koje obavljaju javnu službu).

U skladu s tom hipotezom, istražiti će se širina tog utjecaja i priroda poslova u kojima jedinice područne (regionalne) samouprave imaju ključnu ulogu u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini.

Kao rezultat ovog znanstvenog istraživanja predložit će se konkretne preporuke za poboljšanje pravnog okvira, ali i preporuke za postupanja jedinica područne (regionalne) samouprave u promicanju i primjeni načela ravnopravnosti spolova.

Temeljna hipoteza ovog doktorskog istraživanja predstavlja temeljno polazište za sve daljnje analize i zaključke. Ona tvrdi da jedinice područne (regionalne) samouprave ostvaruju utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u područjima koja su im povjerena prema ustavnom okviru Republike Hrvatske. Time se naglašava važnost lokalne i regionalne razine vlasti u promicanju ravnopravnosti spolova te se ovom hipotezom dodatno ističe da su upravo ove jedinice ključne za ostvarivanje napretka u ovom području.

Analiza ove hipoteze omogućuje dublje razumijevanje uloge regionalne samouprave u ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Pritom se istražuju ne samo formalni zakonski okviri već i praktična primjena propisa i mjera na regionalnoj razini. Kroz istraživanje se identificiraju konkretne aktivnosti, politike i prakse koje doprinose ili ograničavaju ostvarivanje ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Osim toga, temeljna hipoteza usmjerava analizu na specifične sektore i područja djelovanja regionalne samouprave kako bi se identificirali najvažniji izazovi i prilike za

promicanje ravnopravnosti spolova. Time se stvara osnova za iznošenje konkretnih preporuka i smjernica za poboljšanje prakse i postupanja na regionalnoj, ali i na lokalnoj razini.

Ukupno gledano, temeljna hipoteza predstavlja okvir za sve analize i zaključke ovog istraživanja te naglašava važnost uloge regionalne samouprave u ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Ovo istraživanje stoga ima potencijal pružiti relevantne uvide i preporuke za unaprjeđenje prakse i politika na lokalnoj i regionalnoj razini, što bi moglo rezultirati stvarnim promjenama u ostvarivanju ravnopravnosti spolova u RH.

Cilj ovog znanstvenog istraživanja jest dublje razumijevanje uloge jedinica područne (regionalne) samouprave u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini u RH. Temeljna hipoteza istraživanja ističe da ove jedinice imaju značajan utjecaj na ostvarivanje ravnopravnosti spolova, posebno u područjima koja su im dodijeljena prema ustavnom okviru RH. Analizirat će se širina utjecaja regionalne samouprave na pitanja ravnopravnosti spolova, posebno u područjima kao što su briga o djeci, školstvo, zdravstvo, sport, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj te planiranje i razvoj mreže javnih ustanova koje obavljaju javnu službu.

Kroz temeljito istraživanje pravnog okvira, institucionalnih mehanizama, praksi i izazova s kojima se suočavaju jedinice regionalne samouprave, identificirat će se ključni aspekti u kojima je moguće unaprijediti ulogu ovih jedinica u promicanju ravnopravnosti spolova. Kao rezultat istraživanja, očekuje se formuliranje konkretnih preporuka za unaprjeđenje pravnog okvira i praksi jedinica područne (regionalne) samouprave s ciljem bolje zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova. Ove preporuke bit će usmjerene na jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje praksi i politika te osiguranje učinkovitijeg provođenja načela ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.

Kroz cjeloviti pristup, istraživanje će doprinijeti boljem razumijevanju uloge regionalne samouprave u ostvarivanju ravnopravnosti spolova te će pružiti praktične smjernice za poboljšanje prakse u ovom području. Osim toga, rezultati istraživanja mogu poslužiti kao platforma za daljnja akademska istraživanja i promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj i područnoj razini u RH.

1.3. Razlozi za provedbu istraživanja

Provedba istraživanja o ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave odražava i naglašava važnost razumijevanja i promicanja jednakih mogućnosti i prava za žene

i muškarce na regionalnoj razini. Temeljni razlozi za provedbu ovog istraživanja višestruki su i proizlaze iz potrebe za unaprjeđenjem društva u cjelini.

Prvo, identifikacija utjecaja regionalnih jedinica u promicanju ravnopravnosti spolova ključna je za razumijevanje specifičnih izazova i potreba kako na lokalnoj tako i na područnoj razini. Analiza pravnog okvira, institucionalnih mehanizama i praksi regionalne samouprave omogućuje prepoznavanje konkretnih mjera i politika koje mogu biti implementirane radi unaprjeđenja ravnopravnosti spolova u svakodnevnom životu građana.

Drugo, istraživanje omogućuje osmišljavanje učinkovitijih instrumenata i praksi usmjerenih prema postizanju stvarne ravnopravnosti spolova. Identificiranje najboljih praksi i prepreka s kojima se susreću regionalne samouprave predstavlja temelj za razvoj novih inicijativa i programa koji će osigurati ravnopravno i pravedno društvo za sve svoje članove.

Treće, istraživanje o ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini pruža priliku za donošenje konkretnih preporuka za poboljšanje pravnog okvira i postupaka na lokalnoj i područnoj razini. Ove preporuke mogu uključivati razvoj novih zakona, politika ili programa te jačanje kapaciteta regionalnih institucija za provođenje mjera ravnopravnosti spolova.

Provedba istraživanja o ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini doprinosi širem globalnom naporu za ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja i promicanjem ljudskih prava. Omogućuje razmjenu znanja i iskustava između različitih regija te potiče suradnju među lokalnim vlastima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva jednakosti i pravednosti. Ukupno gledajući, istraživanje o ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini predstavlja važan čimbenik za izgradnju prosperitetnog društva te promicanje temeljnih vrijednosti jednakosti i pravde u lokalnoj zajednici.

Sa sve većom važnošću pitanja ravnopravnosti spolova u suvremenom društvu, istraživanje uloge regionalnih jedinica postaje ključno za razumijevanje kako lokalne vlasti mogu doprinijeti ostvarivanju tog cilja. Ova doktorska disertacija proizlazi iz potrebe za boljim razumijevanjem pravnog okvira, institucionalnih mehanizama i praksi regionalne samouprave u promicanju ravnopravnosti spolova ne samo na područnoj razini, nego i na lokalnoj.

Ciljevi istraživanja obuhvaćaju analizu širine utjecaja regionalne samouprave na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u područjima kao što su briga o djeci, školstvo, zdravstvo, sport, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj te planiranje i razvoj mreže javnih ustanova. Središnja hipoteza istraživanja polazi od pretpostavke da regionalne jedinice ostvaruju utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u onim područjima koja temeljem Ustava RH spadaju u njihov samoupravni djelokrug pa će se analizirati priroda poslova u kojima te jedinice mogu najviše doprinijeti ovom cilju. Temeljno područje

istraživanja su povjerenstva za ravnopravnost spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Razlozi za provedbu istraživanja ovakve teme višestruki su.

Prvo, temeljna važnost pitanja ravnopravnosti spolova u suvremenom društvu nameće potrebu za detaljnom analizom uloge svih razina vlasti u promicanju tog cilja.

Drugo, postojeći pravni okvir i prakse mogu biti nedovoljno učinkoviti ili nedovoljno prilagođeni specifičnim potrebama regionalnih zajednica, što zahtijeva temeljitu analizu i eventualne prilagodbe.

Treće, identifikacija izazova i prepreka s kojima se susreću regionalne jedinice omogućuje usmjeravanje intervencija i unaprjeđenje praksi.

Četvrto, istraživanje pruža priliku za razvoj novih inicijativa i programa koji će osigurati ravnopravno i pravedno društvo za sve članove regionalne zajednice.

U globalnom kontekstu, pitanja ravnopravnosti spolova važna su na svjetskoj razini, a lokalna istraživanja mogu pridonijeti globalnim naporima za ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja i promicanjem ljudskih prava. Ova doktorska disertacija također ima praktičnu važnost jer će rezultati istraživanja pružiti osnovu za preporuke za poboljšanje pravnog okvira i praksi regionalne samouprave u promicanju ravnopravnosti spolova, kako je ranije navedeno. Također će pružiti smjernice za postupanja regionalnih jedinica u promicanju i primjeni načela ravnopravnosti spolova, čime će doprinijeti stvaranju društva koje poštuje i štiti prava svih svojih članova.

Provedba znanstvenog istraživanja o ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini nije samo nužna za razumijevanje specifičnih izazova i potreba regionalnih zajednica, već i doprinosi širem globalnom naporu za ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja i promicanjem ljudskih prava. Kroz identifikaciju najboljih praksi, prepreka i razvoj novih inicijativa, ovo znanstveno istraživanje pruža temelje za izgradnju prosperitetnog društva koje promiče temeljne vrijednosti jednakosti, pravednosti i ravnopravnosti. Ova doktorska disertacija ne samo da će proširiti naše znanje o ulozi regionalne samouprave u promicanju ravnopravnosti spolova, već će i pružiti konkretne smjernice za unaprjeđenje pravnog okvira i institucionalnih praksi.

Kroz sinergiju lokalnih, nacionalnih i globalnih napora, moguće je djelovati na izgradnji društva koje pruža jednake mogućnosti i prava za sve građane, bez obzira na spol. Kroz dijalog i zajedničko djelovanje, moguće je učinkovitije adresirati izazove i prepreke te raditi na razvoju održivih rješenja koja će koristiti svim članovima zajednice. Stoga je važno nastaviti istraživati, razvijati i implementirati strategije koje će osigurati napredak prema

društvu u kojem će svaki pojedinac imati jednake prilike za uspjeh i zadovoljenje svojih potreba, neovisno o spolu.

1.4. Metodologija istraživanja

U pisanju ove doktorske disertacije primjenjuju se različite metode istraživanja i prikupljanja podataka kako bi se dublje razumjela i analizirala tema ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave. Ova metodologija obuhvaća pregled relevantnih znanstvenih i stručnih članaka koji se bave temom ravnopravnosti spolova, kao i pregled knjiga i izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2013. do 2023. godine.²⁸

Cilj ovog pristupa jest prikupljanje relevantne podatke i informacije kako bi se razumjela uloga regionalnih jedinica u promicanju ravnopravnosti spolova. Osim toga, korištenjem ovih metoda omogućuje se sagledavanje različitih perspektiva i pristupa temi, što doprinosi sveobuhvatnijem razumijevanju problema i potencijalnih rješenja.

Kao dio društvenih znanosti, pravna znanost ima specifične metode koje se uglavnom temelje na hermeneutici pravnih propisa, sudske i upravne prakse, izvješćima nadležnih tijela te na iscrpnoj analizi domaće i strane literature. Namjera je istražiti domaću i stranu literaturu koja se odnosi na primjenu načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanjima jedinica područne (regionalne) samouprave. Nadalje, u ovom znanstvenom istraživanju analizirat će se godišnja izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u kontekstu zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave.

Analizi konvencijskih i drugih normativnih tekstova pristupit će se uobičajenim metodama tumačenja pravnih pravila. Takav pristup omogućuje dublje razumijevanje propisa i normativnih dokumenata koji reguliraju područje ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave. Korištenjem standardnih metoda tumačenja pravnih pravila identificiraju se ključni elementi pravnih tekstova relevantnih za ravnopravnost spolova, omogućujući detaljnu analizu njihove primjene i učinkovitosti. Ovakav pristup osigurava sustavnu obradu zakonskih odredbi i propisa te omogućuje precizno definiranje njihovog značenja i primjene u praksi.

²⁸ U trenutku izrade ove doktorske disertacije Izvješće o radu Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova za 2025. godinu još nije bilo javno dostupno te stoga nije obuhvaćeno analizom. Međutim, u dijelovima rada u kojima su bili dostupni relevantni podaci i dokumenti, korišteni su pojedini izvori i aktivnosti koji se odnose na 2024. godinu, u mjeri u kojoj su bili važni za predmet istraživanja i dostupni u trenutku izrade rada.

U istraživanju će se koristiti metoda prikupljanja istraživačkih podataka pregledavanjem i pretraživanjem baza podataka dostupnih online (npr. Hrčak, Google Scholar, HeinOnline i ostale) kao i u fizičkom obliku (npr. knjižnice) te ostvarivanjem prava na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ova kombinacija metoda omogućuje sveobuhvatan pregled literature i relevantnih informacija, što je ključno za kvalitetnu analizu i donošenje zaključaka u istraživanju ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave.

Primijenit će se i metoda analize sadržaja dokumenata koji će se koristiti u istraživanju pri čemu će se uzeti u obzir dokumenti koji se odnose na rad povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave te ostale dokumente koji će se koristiti za potrebe ovog znanstvenog istraživanja. Analiza ovih dokumenata omogućuje identifikaciju ključnih tema, politika i praksi koje utječu na ravnopravnost spolova u regionalnoj samoupravi. Proučavanjem sadržaja ovih dokumenata može se sagledati trenutno stanje, identificirati izazove i prepreke te prepoznati najbolje prakse koje se primjenjuju ili koje se trebaju primijeniti radi unaprjeđenja ravnopravnosti spolova. Metoda analize sadržaja omogućuje dublje razumijevanje pravnog i institucionalnog okvira, kao i stvarnih praksi na terenu, što je ključno za identifikaciju potrebnih mjera za promicanje ravnopravnosti spolova.

U istraživanju ove teme doktorske disertacije koristit će se i komparativna metoda te će se s aspekta primjene načela ravnopravnosti spolova identificirati najbolje prakse u radu povjerenstava za ravnopravnost spolova i postupanjima jedinica područne (regionalne) samouprave. Korištenje komparativne metode u ovom istraživanju pružit će vrijedan uvid u različite prakse i strategije koje se primjenjuju u području ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Ova metoda omogućuje usporedbu različitih pristupa i politika koje su implementirane u radu povjerenstava za ravnopravnost spolova te u postupanjima jedinica područne samouprave. Analiza komparativnih studija omogućuje identifikaciju najboljih praksi i inovativnih pristupa koji su se pokazali uspješnima u promicanju i zaštiti ravnopravnosti spolova.

Proučavanjem različitih modela i iskustava mogu se identificirati ključni čimbenici koji doprinose učinkovitosti programa na regionalnoj razini. Osim toga, komparativna analiza omogućuje prepoznavanje izazova i prepreka s kojima se susreću različite regije i jedinice lokalne samouprave u ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Na temelju ove analize, mogu se izvući korisne lekcije i preporuke za unaprjeđenje postojećih praksi, kao i za razvoj novih inicijativa. Kroz primjenu komparativne metode, istraživanje će pridonijeti širem razumijevanju kompleksnosti pitanja ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini te će pružiti

temelj za razvoj kontekstualno relevantnih strategija i mjera. Ova metoda omogućit će formuliranje informiranih zaključaka i preporuka koje će imati praktičnu primjenu u poboljšanju prakse ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave.

Osvrt na metodologiju istraživanja o ravnopravnosti spolova u kontekstu regionalne samouprave ukazuje na temeljitu analizu i prikupljanje relevantnih podataka putem različitih metoda istraživanja. Korištenje analize literature, uključujući znanstvene i stručne članke te izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, omogućuje širok uvid u teoriju i praksu ovog područja. Nadalje, pravna znanost pruža okvir za tumačenje pravnih propisa i sudske prakse kako bi se razumjelo djelovanje regionalnih jedinica u promicanju ravnopravnosti spolova.

Analiza sadržaja dokumenata, uključujući i godišnja izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova omogućuju dublje razumijevanje konkretnih situacija i izazova s kojima se susreću. Važnost komparativne metode dodatno naglašava potragu za najboljim praksama i usporedbu različitih pristupa ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Kombinacija ovih metoda omogućuje multidisciplinarni pristup istraživanju te šire sagledavanje problema i potencijalnih rješenja. Korištenje raznovrsnih metoda, poput normativne i komparativne, osigurava validnost, pouzdanost i relevantnost rezultata istraživanja te omogućuje izgradnju argumentiranih zaključaka i preporuka za praksu i smjernice u području ravnopravnosti spolova.

1.5. Struktura rada

Zamišljeno je da se doktorska disertacija sastoji od sedam poglavlja koja predstavljaju suštinu istraživanja.

U prvom poglavlju izneseni su ciljevi i hipoteza istraživanja te objašnjena metodologija istraživanja. Nadalje, poglavlja ovog znanstvenog istraživanja koncipirana su tako da obrađuju ključne cjeline koje čine sadržaj ovog istraživanja.

Drugo poglavlje usmjereno je na integraciju pitanja ravnopravnosti spolova u analizi pravnog okvira kojim se uređuje ravnopravnost spolova kako na međunarodnoj tako i nacionalnoj razini. U tom kontekstu analizirat će se osnove prava na ravnopravnost spolova kao sastavnog dijela ljudskih prava i temeljnih sloboda u širem smislu. Izložiti će osnovna razmatranja načela ravnopravnosti spolova koja su potrebna za daljnje razumijevanje njegove primjene u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave. Također, u

okviru drugog poglavlja dio pozornosti posvetit će se analizi pravne regulacije ravnopravnosti spolova kroz međunarodne dokumente poput Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Povelje Europske unije o temeljnim pravima te Europske povelje za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini.

Treće poglavlje odnosit će se na analizu ZRS-a u usporedbi s Nacionalnom politikom pri čemu će se analizirati povezanost ZRS-a s Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova. Ovdje će se analizirati uloga Nacionalne politike u postizanju ciljeva ZRS-a s kritičkim osvrtom na mjere koje se odnose na jedinice područne (regionalne) samouprave.

Četvrto poglavlje odnosit će se na djelovanje povjerenstava za ravnopravnost spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave. Slijedom toga će se istražiti na koji način, u kojoj mjeri, na temelju kojih programa, kojim uvjetima i s koliko sredstava županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova provode odredbe ZRS-a i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova. U ovom poglavlju istražiti će se utjecaj koji jedinice područne (regionalne) samouprave imaju na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova uzevši u obzir aktivnosti i rad ustrojenih povjerenstava. Postoje određeni razlozi radi kojih je zakonodavac ustrojio povjerenstva za ravnopravnost spolova na regionalnoj razini, a koje treba istražiti i utvrditi. Istražiti će se i područja u kojima jedinice područne (regionalne) samouprave imaju ključnu ulogu s obzirom na nadležnosti koje su im propisane Ustavom RH (prvenstveno, briga o djeci, školstvo, zdravstvo, sport, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj te planiranje i razvoj mreže javnih ustanova koje obavljaju javnu službu). Cilj je, s obzirom na rezultate istraživanja, predložiti određene preporuke za poboljšanje pravnog okvira i preporuke za jedinice područne (regionalne) samouprave u svrhu poboljšanja zaštite i promicanja načela ravnopravnosti spolova.

Peto poglavlje uključivat će aspekte vezane uz ulogu i važnost Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u kontekstu zaštite i promicanja načela ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave. U ovom poglavlju proučit će se kako Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova prati provođenje zakona na regionalnoj razini te kako se uspostavlja dijalog s lokalnim vlastima radi unaprjeđenja ravnopravnosti spolova. Nadalje, istražiti će se koje edukativne inicijative provodi Pravobraniteljica kako bi osnažila jedinice područne (regionalne) samouprave u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova. Kroz ovo će se ispitati mehanizmi komunikacije između Pravobraniteljice i jedinica područne (regionalne) samouprave. S obzirom na to da ne postoji literatura kao ni znanstvena istraživanja

na temu ove doktorske disertacije, postoje podaci koji se odnose na godišnja izvješća o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, što nije dovoljno i time se pokazuje da je ovo područje podobno za znanstveno istraživanje. Slijedom toga nastaje znanstvena monografija u kojoj se ogleda znanstveni doprinos istraživanju ove teme.

U šestom poglavlju istražit će se uloga Ureda za ravnopravnost spolova u suradnji s jedinicama područne (regionalne) samouprave s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti spolova. U ovom poglavlju istražit će se način na koji Ured za ravnopravnost spolova surađuje s jedinicama regionalne samouprave u promicanju svijesti o ravnopravnosti spolova. Nadalje, istražit će se kako Ured nadzire provođenje nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na području regionalne samouprave. Utvrdit će se koja istraživanja su provedena i koja su u tijeku u vezi s promicanjem ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave s ciljem provedbe Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Ispitat će se na koji način i kojim mehanizmima se promiče znanje i svijest o ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave. S obzirom na to da je jedna od zadaća Ureda za ravnopravnost spolova koordiniranje rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, u ovom dijelu će se istražiti uloga Ureda u usklađivanju aktivnosti sa županijskim tijelima koja se bave pitanjima ravnopravnosti spolova.

U sedmom poglavlju iznose se zaključci istraživanja, sumirajući sve zaključke donesene kroz poglavlja, kako bi se potvrdila ili odbacila hipoteza. Na kraju, iznose se prijedlozi koji se temelje na nalazima iz prethodnih poglavlja.

2. PRAVNI OKVIR RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

2.1. Koncept ravnopravnosti spolova

Pojam ravnopravnosti spolova i koncept koji proizlazi iz toga poimanja temelji se na ideji da su žene i muškarci jednako vrijedni,²⁹ odnosno da imaju jednaka prava i mogućnosti pristupa resursima.³⁰ Ideja o ravnopravnosti spolova jedan je od temeljnih ciljeva suvremenog društva u kojem i dalje postoji potreba za kontinuiranom borbom za ostvarivanje prava žena i postizanje pune ravnopravnosti spolova.³¹

Pojmovi spola i roda često se zamjenjuju, ali u teorijskom smislu rod predstavlja društveni konstrukt kojim se uspostavljaju društvene, kulturne i normativne implikacije spolne diferencijacije.³² U literaturi se princip ravnopravnosti najčešće povezuje sa zabranom diskriminacije na osnovi spola, a posebno u vezi s bračnim i obiteljskim statusom. Ovakvim pristupom obuhvaćaju se različita tumačenja nejednakog tretmana, odnosno ravnopravnosti.³³

Pojam spola odnosi se na karakteristike pojedinca koje su u pravilu utemeljene na biološkim razlikama, uključujući anatomske građu i fiziološke karakteristike koje proizlaze iz genetskog nasljeđa. Te razlike rezultiraju varijacijama u fizičkom izgledu i funkcijama reproduktivnih organa. Spol se često povezuje s reproduktivnim ulogama pojedinca u društvu, budući da su te biološke razlike osnova za različite reproduktivne funkcije koje obavljaju žene i muškarci.³⁴

Na nacionalnoj i međunarodnoj razini postoji čitava paleta propisa, konvencija i raznih strategija koje propisuju politiku i mjere za postizanje ravnopravnosti spolova na nacionalnoj

²⁹ International Labour Organization, *ABC of Women Workers' Rights and Gender Equality*, Geneva: International Labour Organization, 2007.

³⁰ Tako Rodin ističe da ravnopravnost po rodu/spolu, odnosno ravnopravnost između žena i muškaraca jest koncept koji znači jednaka prava spolova, tj. žena i muškaraca na temelju izjednačavanja prava, odnosno dovođenja žene u istu razinu s muškarcem u području prava. Vidi Rodin, Siniša, *Rodna jednakost – temeljni pojmovi i uloga europskog konteksta: Hrvatska agenda jednakosti rodova za 21. stoljeće*, u: Rodin, Siniša (ur.), *Jednakost muškarca i žene - Pravo i politika u Hrvatskoj i Europskoj uniji*, Zagreb, Institut za međunarodne odnose, 2003.

³¹ Vidi Council of Europe, *Gender Mainstreaming, Conceptual framework, methodology and presentation of good practices. Final report of Activities of the Group of Specialists on Mainstreaming (EG-S-MS)*, Strasbourg 1998. United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), *Gender mainstreaming in local authorities: Best practices*, 2008.

³² Rivers, Julian, *Law, Religion and Gender Equality*, Ecclesiastical Law Journal, vol. 9, 2007., br. 1, str. 24.

³³ Blanpain, Roger, *European Labour Law*, 7th revised edition, The Hague-London-Boston, Kluwer Law International, 2000., str. 294.

³⁴ Vidi razlikovanje pojmova spola i roda u Galić, Branka, *Rodna ravnopravnost ili ravnopravnost spolova: sociološki prevladane dvojbe*, u: Vasiljević, Snježana (ur.), *Rodna ravnopravnost: pravo i politike*, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, Zagreb, 2023., str. 23-25.

razini. Ravnopravnost spolova odavno je prepoznata kao temeljno načelo kako na nacionalnoj tako i na razini EU-a. Europska politika rodne ravnopravnosti razvija se paralelno s razvojem promjena koje se događaju u području radnog prava. U tom segmentu unutar EU pravodobno su uvedene pravne direktive kojima se regulira jednakost u plaćama i zabrana spolne diskriminacije, a krajem 1970-tih dodatno se afirmira načelo rodno osviještene politike.

Usvajanje rodne ravnopravnosti kao temeljnog načela koje obvezuje države članice rezultiralo je snažnijim utjecajem EU na zemlje kandidatkinje u procesu pristupanja, osobito u području usklađivanja politika ravnopravnosti spolova.³⁵ U skladu s time, na razini EU postupno se proširuje primjena načela ravnopravnosti spolova iz tradicionalne domene radnog mjesta prema širem spektru društvenih promjena.³⁶

Nastanak i značenje pojma ravnopravnosti spolova u EU seže u odredbe Ugovora iz Rima³⁷, u kojem se ravnopravnost spolova primarno promatrala kroz pravo zapošljavanja i socijalnu politiku. Uvođenje članka 13. u Ugovor iz Amsterdama³⁸ predstavlja značajnu prekretnicu jer se po prvi put Zajednici daje nadležnost za poduzimanje mjera u borbi protiv diskriminacije na temelju spola izvan područja zapošljavanja. Nakon toga usvajaju se dvije ključne direktive utemeljene na članku 13. Ugovora iz Amsterdama, Direktiva o rasnoj jednakosti 2000/43/EZ³⁹ i Direktiva o jednakosti zapošljavanja 2000/78/EZ⁴⁰.⁴¹

Kroz povijest, žene su bile uključene u plaćeni rad, uz istodobnu primarnu odgovornost za kućanstvo i skrb o djeci. Programi vlada uključivali su zakonodavstvo koje je pružalo zaštitu ženama, uključujući zabranu obavljanja opasnih poslova radi zaštite njihovog reproduktivnog zdravlja te prava povezanih s brigom o djeci. Unatoč tome, status žena u odnosu na muškarce bio je daleko od jednakog.⁴²

³⁵ Rubery, Jill, *Austerity and the future for gender equality in Europe*, ILR Review: The Journal of Work and Policy, vol. 68, 2015., br. 4, str. 721.

³⁶ Caracciolo di Torella, Eugenia, *On lies and statistics: the relationship between gender equality and insurance*, ERA Forum, vol. 12, 2011., str. 60-65.

³⁷ Ugovor iz Rima (EEZ) potpisan je u Rimu (Italija), 25. ožujka 1957., a stupio je na snagu 1. siječnja 1958. godine. Ugovor je potpisan istodobno s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (EURATOM).

Europski parlament, *The Treaty of Rome*, dostupno na <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hr/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome>, pristupljeno 24.3.2024.

³⁸ Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, *Official Journal of the European Communities*, OJ C 340/1, 10.11.1997.

³⁹ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, *Službeni list Europskih zajednica*, L 180, 19.7.2000.

⁴⁰ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, *Službeni list Europskih zajednica*, L 303, 2.12.2000.

⁴¹ Vidi više o tome Masselot, Annick, *The State of Gender Equality Law in the European Union*, *European Law Journal*, vol. 13, 2007., br. 2, str. 152-155.

⁴² Szlek-Miller, Stefania, *Gender Equality and Transition from Communism in Eastern Europe*, *Polish Political Science Yearbook*, vol. 24, 1994., str. 106-108.

U nekim državama, poput Češke Republike, Mađarske i Poljske, reforme provedene početkom 1990-tih godina, koje su bile obilježene nasljeđem komunističke ideologije, nisu nužno rezultirale stvarnom ravnopravnošću spolova. U tom kontekstu žene su bile poticanje kroz beneficije povezane s majčinstvom, čime im je olakšana dvostruka uloga radnice i glavne skrbnice o obitelji, unatoč postojanju strukturalne rodne nejednakosti.⁴³

Slični pristupi zabilježeni su i u Izraelu krajem 1980.-tih godina, kada se politika ravnopravnosti spolova snažno povezivala s radnim pravom. U zakonodavstvo je uvedena zabrana diskriminacije u svim fazama radnog odnosa, od zapošljavanja do prestanka radnog odnosa, uz istodobno jačanje zaštite žena kao majki i nositeljica roditeljskih prava.⁴⁴

Koncept ravnopravnosti spolova nije ograničen na nacionalni okvir RH, već predstavlja univerzalno načelo koje promiču brojne međunarodne organizacije. U tom kontekstu djeluju Ujedinjeni narodi, Europska unija i Vijeće Europe, čiji je zajednički cilj promicanje i zaštita ravnopravnosti spolova.⁴⁵

U svrhu ostvarivanja tog cilja provode se brojne inicijative i programi usmjereni na postizanje ravnopravnosti spolova, osobito kroz osnaživanje žena u različitim područjima društvenog djelovanja. Kao primjer može se istaknuti Direktiva o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama⁴⁶ koja je stupila je snagu krajem 2022. godine i kojom se države članice obvezuju osigurati da do 30. lipnja 2026. najmanje 40 % radnih mjesta neizvršnih direktora ili 33% svih direktorskih mjesta bude popunjeno podzastupljenim spolom.⁴⁷

Koncept ravnopravnosti spolova nema značaj isključivo u ostvarivanju formalne jednakosti, već ima širi društveni učinak jer doprinosi izgradnji pravednijeg, uključivijeg i održivijeg društva.⁴⁸

⁴³ Fultz, Elaine, Steinhilber, Silke, *Social Security Reform and Gender Equality: Recent Experience in Central Europe*, International Labour Review, vol. 143, br. 3, 2004., str. 253.

⁴⁴ Lurie, Lilach, *Do Unions Promote Gender Equality*, Duke Journal of Gender Law & Policy, vol. 22, , 2014., br. 1, str. 89-99.

⁴⁵ Kamenov, Željka, Galić, Branka, *Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj: Istraživanje „Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u Republici Hrvatskoj“*; Biblioteka ONA, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 2011., str. 9-10.

⁴⁶ Direktiva (EU) 2022/2381 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama, *Službeni list Europske unije*, L 315, 7.12.2022., str. 44–59.

⁴⁷ V. Vasiljević, Snježana, Sunko, Ana-Maria, *EU Law and Gender-Balanced Boards: Making Equality Effective*, op. cit., str. 27-51.; Horvat Vuković, Ana, *Gender quotas in corporate decision-making bodies – regulatory promotion of equality of results in the EU*, op. cit., str. 3-23.; Novaković, Nataša, *Izazovi prenošenja Direktive o ženskim kvotama na upravljačkim položajima u velikim tvrtkama uvrštenima na burzu*, op. cit., str. 2-5.

⁴⁸ V. i Šinko, Marjeta, Petek, Ana, *Rodno osvještavanje politika u Hrvatskoj: prožimajući ili marginalni cilj nacionalnih strategija?*, HKJU-CCPA, vol. 22, 2022., br. 3, str. 521-557.

Ovo poglavlje usmjereno je na integraciju pitanja ravnopravnosti spolova u analizi pravnog okvira kojim se uređuje ravnopravnost spolova kako na međunarodnoj tako i na nacionalnoj razini. U tom kontekstu analizirat će se osnove prava na ravnopravnost spolova kao sastavnog dijela ljudskih prava i temeljnih sloboda u širem smislu. Izložit će osnovna razmatranja načela ravnopravnosti spolova potrebna za daljnje razumijevanje njegove primjene u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave. Također, u okviru drugog poglavlja analizirat će se pravna regulacija ravnopravnosti spolova kroz međunarodne dokumente poput Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Povelje Europske unije o temeljnim pravima i Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.

2.2. Pregled pravnog okvira ravnopravnosti spolova

2.2.1. Nacionalna pravna regulativa o ravnopravnosti spolova

Razvoj institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova u RH započeo je 1996. godine osnivanjem Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za pitanja ravnopravnosti spolova, koje je imalo savjetodavnu ulogu. U tom razdoblju donesena je i prva Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od 1997. do 2000. godine. Nakon političkih promjena 2000. godine, dotadašnji institucionalni okvir dodatno je razvijen osnivanjem Ureda za ravnopravnost Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Ured za ravnopravnost spolova).⁴⁹

Dobrotić, Matković i Zrinščak analizirali su politike i prakse rodne ravnopravnosti u Hrvatskoj kroz tri različita razdoblja: (1) odsutnost rodne ravnopravnosti u političkoj agendi tijekom 1990-ih; (2) otvaranje novih mogućnosti za razvoj rodne ravnopravnosti u razdoblju od 2000. do 2003.; te (3) uvjetovanost reformi pristupnim pregovorima s Europskom unijom od 2004. godine nadalje.⁵⁰ Autori ističu da su tek od 2008. godine, kada su pregovori s EU ušli u završnu fazu, uvedene značajnije promjene u nacionalnoj pravnoj regulativi.⁵¹ Iste godine usvojeni su novi Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o suzbijanju diskriminacije.

U zaključku autori ističu da, unatoč napretku na institucionalnoj i zakonodavnoj razini, stvarne promjene u položaju žena u hrvatskom društvu napreduju sporo te su prvenstveno

⁴⁹ Dodatno vidi Popović, Helena, *Gender Equality Struggle in Croatia: Potentials and Constraints in Democratization Processes*, Balkan Social Science Review, vol. 10, 2017., str. 69-70.

⁵⁰ Dobrotić, Ivana, Matković, Teo, Zrinščak, Siniša, *Gender Equality Policies and Practices in Croatia – The Interplay of Transition and Late Europeanization*, Social Policy & Administration, vol. 47, 2013., br. 2, str. 218–240.

⁵¹ *Ibid.*, str. 226.

uvjetovane domaćim političkim, ekonomskim i kulturnim čimbenicima. Europska integracija predstavlja važan, ali ne i presudan poticaj za promjene, a budući napredak ovisit će o sinergiji vanjskih pritisaka i unutarnje političke volje za reformom.⁵²

Koncept ravnopravnosti spolova ugrađen je u brojne zakonske i podzakonske propise u RH, a osim Ustava RH, u kontekstu ovoga rada kao ključni zakoni posebno se izdvajaju Zakon o ravnopravnosti spolova te Zakon o suzbijanju diskriminacije.⁵³ Uz navedene zakone, postoje i drugi propisi koji uređuju pojedine aspekte područja ravnopravnosti spolova, ali zbog posebnosti ove teme nisu predmet daljnje analize.⁵⁴

2.2.1.1. Važnost Ustava Republike Hrvatske u promicanju ravnopravnosti spolova

Ustav Republike Hrvatske kao najviši pravni akt u državi propisuje temeljna prava i slobode građana. Pojam diskriminacije potječe od latinske riječi *discriminare* što znači odvajati ili razlikovati, odnosno stavljati pojedince u nepovoljniji položaj na temelju određenih obilježja, poput spola, rase, etničke pripadnosti, religijskog ili političkog uvjerenja, invaliditeta, spolne orijentacije, socijalnog položaja, obrazovanja ili neke druge osobine.⁵⁵

Jednakost i ravnopravnost spolova ubrajaju se među najviše vrednote ustavnog poretka RH te predstavljaju temelj za tumačenje Ustava.⁵⁶ U Ustavu RH⁵⁷ proklamiraju se prava i slobode za svakoga neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Ustavotvorac dopušta ograničenja pojedinih sloboda i prava zajamčenih Ustavom u doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države te velikih prirodnih nepogoda pod određenim uvjetima. Naglasak se stavlja na opseg ograničenja koji mora biti primjeren naravi pogibelji te za posljedicu ne može imati nejednakost osoba s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, nacionalno ili socijalno podrijetlo.⁵⁸

⁵² *Ibid.*, str. 235-236.

⁵³ O pitanjima ravnopravnosti spolova, prikazu položaja žena u društvu, metodama rodno osviještene politike te razvoju institucionalnog i zakonodavnog okvira vidjeti više i u Obradović Dragišić, Gordana (ur.), *Rodna perspektiva u politici i praksi: priručnik*, CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, Zagreb, 2005.

⁵⁴ Primjerice Zakon o radu i Obiteljski zakon.

⁵⁵ Vasiljević, Snježana, Balen, Braslav, *Zakon o suzbijanju diskriminacije u svjetlu europskog prava: sadržaj i sankcije*, Policija i sigurnost, vol. 18., 2009., br. 2, str. 213.

⁵⁶ Ustav Republike Hrvatske, *op. cit.*, članak 3.

Vidi i Herman, Vilim, Vinković, Mario, *Gender Equality - Review of Selected Issues of European and Croatian Labour Law*, Zbornik Pravnog Fakulteta u Zagrebu, vol. 53, 2003., br. 3-4, str. 834- 836.

⁵⁷ Ustav Republike Hrvatske, *op. cit.*, članak 14.

⁵⁸ *Ibid.*, članak 17.

Jednakost svih državljana RH i stranaca Ustavom RH osigurava se pred sudovima i drugim državnim tijelima koja imaju javne ovlasti. Ustav RH predstavlja temeljnu osnovu za donošenje zakona i ostalih podzakonskih akata. Ti akti pružaju zaštitu ravnopravnosti spolova u svim područjima života s ciljem zaštite svakog pojedinca. U tom smislu zabranjuje se diskriminacija na temelju spola te se ona sankcionira u slučajevima kada do nje dođe.

Ustav RH ima važnu ulogu u području zaštite ravnopravnosti spolova, kao i u promicanju i primjeni načela ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave. Također, zabranjuje diskriminaciju na temelju spola i jamči jednaku zaštitu žena i muškaraca te pravo na jednakost u svim područjima njihova života.

Poštivanje ustavnih vrednota obvezuje ne samo zakonodavca, već i druga nadležna tijela, uključujući jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kada donose opće akte iz svojeg djelokruga. Osim toga, ustavne vrednote obvezuju ih i kada provode postupke u kojima se neposredno primjenjuju zakoni i drugi propisi radi odlučivanja o pravima i obvezama građana.

Sva nadležna tijela dužna su postupati u skladu s ustavnim vrednotama. Svaki pojedinačni akt nadležnog tijela mora biti donesen u skladu s Ustavom RH i zakonom. To se odnosi na državna tijela, pravne osobe s javnim ovlastima te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁵⁹

2.2.1.2. Zakon o suzbijanju diskriminacije

U okviru ove doktorske disertacije istražuje se pitanje ravnopravnosti spolova u području upravnog prava, posebno u postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave. U tom kontekstu ključan je Zakon o suzbijanju diskriminacije (dalje u tekstu: ZSD), koji se primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba s javnim ovlastima kao i na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba.⁶⁰ ZSD, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine, detaljno razrađuje postupovne odredbe usmjerene na suzbijanje diskriminacije, uključujući diskriminaciju po spolu, te propisuje mjere za njezino suzbijanje.

U usporedbi s Ustavom RH, i ZSD i Ustav RH imaju isto polazište u pogledu osiguravanja zaštite i promicanja jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka. Oba

⁵⁹ V. Šarin, Duška, Gržetić, Lucija, *Ravnopravnost spolova kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske*, FIP - financije i pravo (Zagreb), vol. 11, 2023., br. 1, str. 51-72.

⁶⁰ Već u uvodnom dijelu ZSD navodi se područje njegove primjene, *ibid.*, *op. cit.*, članak 8. stavak 1.

dokumenta stvaraju pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti te uređuju zaštitu od diskriminacije na temelju različitih osobnih karakteristika, uključujući spol.⁶¹ ZSD, osim što zabranjuje svaki oblik diskriminacije, propisuje načela i postupke za sprečavanje i suzbijanje diskriminacije.

Zakon prepoznaje nekoliko oblika diskriminacije, pri čemu zabranjuje sve njezine pojavne oblike.⁶² Diskriminacijske osnove predstavljaju temelj na kojem se osoba može staviti u nepovoljniji položaj. To se odnosi i na osobe koje su s njom povezane rodbinskim ili drugim vezama.⁶³ Diskriminacijom se smatra i stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju diskriminacijske osnove.⁶⁴

Iako zabrana diskriminatornog postupanja izvire iz odredbi Ustava RH, zakonodavac donošenjem ZSD-a značajno razrađuje odredbe kojima osigurava zaštitu od diskriminacije.⁶⁵ U hrvatskom pravnom sustavu, do donošenja ZSD-a, nije postojalo tijelo koje se bavilo pitanjima diskriminacije. Zakonodavac ovim putem uvodi novinu u hrvatski pravni sustav na način da uspostavlja središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije, pučkog pravobranitelja.

Uz pučkog pravobranitelja koji svoju nadležnost temelji na suzbijanju diskriminacije po svim diskriminacijskim osnovama, postoje i tri specijalizirana pravobranitelja (pravobranitelj za djecu, pravobranitelj za ravnopravnost spolova i pravobranitelj za osobe s invaliditetom).

U skladu s navedenim, odredba koja zahtijeva da pučki pravobranitelj i posebni pravobranitelji iskažu sve evidencije o slučajevima diskriminacije po spolu ima nekoliko važnih implikacija.⁶⁶ Ova odredba osigurava sustavno prikupljanje informacija i evidentiranje podataka o slučajevima diskriminacije, uključujući podatke o spolu osoba koje su joj izložene. Time se omogućuje transparentnost rada pravobranitelja te praćenje i analiza trendova diskriminacije. Na temelju tih podataka moguće je identificirati posebno ranjive skupine te oblikovati odgovarajuće mjere i politike za suzbijanje diskriminacije.

⁶¹ *Ibid.*, članak 1. stavak 1.

⁶² *Ibid.*, članci 2.–7.

⁶³ O diskriminacijskim osnovama i području primjene ZSD-a te usporedbi s antidiskriminacijskim osnovama Europske unije, vidi Selanec, Goran, Šimonović Einwalter, Tena, *Opseg i doseg Zakona o suzbijanju diskriminacije*, u: Šimonović Einwalter, Tena (ur.), *Vodič uz Zakon o suzbijanju diskriminacije*, Zagreb, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, 2009., str. 22-24.

⁶⁴ Zakon o suzbijanju diskriminacije, *op. cit.*, članak 9. stavak 2.

⁶⁵ Vidi više u Miošić Lisjak, Nives, *Korak naprijed, nazad dva: Antidiskriminacijska politika u Hrvatskoj 2011.-2016.*, Centar za mirovne studije, Zagreb, 2017., str. 19-25.

⁶⁶ Zakon o suzbijanju diskriminacije, *op. cit.*, članak 14. stavak 4.

Glava VI. ZSD-a koja uređuje prekršajne odredbe, predviđa sankcioniranje ponašanja usmjerenog na izazivanje straha ili stvaranje neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja temeljenog na raznim osobnim karakteristikama, uključujući spol. U kontekstu ravnopravnosti spolova, ova odredba utvrđuje da se svako ponašanje usmjereno prema osobi na temelju njezina spola, koje izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, smatra oblikom diskriminacije.⁶⁷

Ovaj zakonski članak pruža zaštitu od diskriminacije na temelju spola, zabranjujući svaki oblik ponašanja koji bi mogao ugroziti osobu zbog njezina spola, čime se promiče ravnopravnost spolova i osigurava poštovanje dostojanstva svakog pojedinca.

ZSD je ključan instrument u ostvarivanju ravnopravnosti spolova u području upravnog prava, posebno u postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave u Hrvatskoj. Usporedba ZSD i Ustava RH pokazuje da oba akta polaze od istoga načela u osiguravanju zaštite i promicanju jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka.

2.2.1.3. Zakon o ravnopravnosti spolova

Ravnopravnost spolova kroz zakonodavni okvir uspostavljena je 2003. godine usvajanjem ZRS-a, kojim se definira spolna diskriminacija, područje posebnih mjera, područja zabrane diskriminacije i državni mehanizmi, odnosno institucije za provedbu i praćenje ZRS-a. Inicijativa za donošenje ZRS-a službeno se prvi put pojavljuje u Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova, zajedno s Programom provedbe Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj od 2001. do 2005. godine, donesenim na sjednici Hrvatskog sabora 4. prosinca 2001. godine.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-2696/2003 od 16. siječnja 2008. ukinut je prvi Zakon o ravnopravnosti spolova zbog njegove formalne protuustavnosti. Ustavni sud ocijenio je da se Zakonom o ravnopravnosti spolova razrađuju Ustavom RH utvrđeno ljudsko pravo i temeljna sloboda iz članka 3. Ustava i glave III. odjeljka 1. Ustava (članak 14. stavak 1. Ustava), pa je za donošenje tog Zakona, prema članku 82. stavku 2. Ustava, bila potrebna većina glasova svih zastupnika u Hrvatskom saboru, odnosno najmanje sedamdeset i šest (76) zastupnika.

⁶⁷ Vidjeti članak 25. ZSD-a, *op. cit.*

Iz zapisnika i fonograma proizlazi da je Hrvatski sabor Zakon donio u hitnom postupku većinom glasova nazočnih umjesto svih zastupnika, pri čemu je za donošenje glasovalo sedamdeset i pet (75) zastupnika umjesto potrebnih sedamdeset i šest (76).⁶⁸

Novi Zakon o ravnopravnosti spolova donesen je 2008. godine.⁶⁹ Odredbama ZRS-a definira se i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola uz stvaranje uvjeta jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Cilj ZRS-a je promicati i osigurati ravnopravnost spolova u svim područjima društvenog života utvrđivanjem obveza javnih i privatnih tijela u promicanju ravnopravnosti spolova.

Ravnopravnost spolova, u kontekstu ZRS, predstavlja jednaku prisutnost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života i to u pogledu jednakog statusa, jednakih mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednake koristi od ostvarenih rezultata.⁷⁰ Zakonodavac propisuje postupanja koja se smatraju diskriminatornima.

Diskriminacija na temelju spola označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha ugrožavanje ili onemogućavanje priznanja, uživanja ili korištenja ljudskih prava i osnovnih sloboda u političkom, gospodarskom, društvenom, obrazovnom, kulturnom, građanskom ili drugom području na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena.⁷¹

Odredbe ZRS-a ne smiju se tumačiti niti primjenjivati na način koji ograničava ili umanjuje sadržaj jamstava o ravnopravnosti spolova koja proizlaze iz općih pravila međunarodnog prava, pravne stečevine EU, Konvencije Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Ugovora Ujedinjenih naroda o građanskim i političkim pravima te o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.⁷²

Svrha ZRS-a, kao i drugih propisa kojima se regulira antidiskriminacijsko područje ravnopravnosti spolova, jest promicanje ravnopravnosti spolova i podizanje svijesti šire javnosti o ravnopravnosti muškaraca i žena kao jedne od temeljnih društvenih i ustavnih vrijednosti. Njime se uspostavljaju pravni standardi ravnopravnosti spolova, ali i utvrđuju mehanizmi zaštite od diskriminacije.

⁶⁸ Ustavni sud Republike Hrvatske, Odluka broj U-I-2696/2003 od 16. siječnja 2008., točka 6.

⁶⁹ Zakon o ravnopravnosti spolova, Narodne novine, broj 82/08, 69/17., *op. cit.*

⁷⁰ *Ibid.*, članak 5.:

„Ravnopravnost spolova znači da su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.“

⁷¹ *Ibid.*, članak 6. stavak 1.

⁷² *Ibid.*, članak 4.

Obveza je jedinica područne (regionalne) samouprave da u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka ili aktivnosti ocjenjuju i vrednuju učinke tih akata, odluka ili aktivnosti na položaj žena i muškaraca, sa svrhom postizanja stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca.⁷³ Zakonodavac također propisuje obvezu provođenja programa izobrazbe o ravnopravnosti spolova za njihove djelatnike.⁷⁴

Nadalje, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su u svoje opće akte ugraditi antidiskriminacijske odredbe i mjere za uspostavu ravnopravnosti spolova.⁷⁵ Posebna pažnja mora se usmjeriti na uravnoteženu zastupljenost oba spola pri imenovanju u tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.⁷⁶

Odredbe ZRS-a propisuju obveze i za političke stranke. Prilikom utvrđivanja i predlaganja lista kandidata i kandidatkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te za izbor članova u Europski parlament, političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama.⁷⁷

Osjetna neuravnoteženost jednog spola postoji ako je zastupljenost jednog spola u tijelima političkog i javnog odlučivanja niža od 40%.⁷⁸ Zakonodavac je propisao da se postupno povećanje udjela podzastupljenog spola mora postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ZRS-a,⁷⁹ odnosno za lokalne izbore 2017.,⁸⁰ parlamentarne izbore 2020., te europarlamentarne izbore 2024. godine.

Zakonom su također propisane prekršajne sankcije, odnosno novčane kazne, za predlagatelje kandidacijskih lista koji prilikom sastavljanja lista ne vode računa o načelu ravnopravnosti spolova i ne uvrštavaju dovoljan udio podzastupljenog spola.⁸¹

⁷³ *Ibid.*, članak 3. stavak 1.

⁷⁴ *Ibid.*, članak 3. stavak 2.

⁷⁵ *Ibid.*, članak 11. stavak 5.

⁷⁶ *Ibid.*, članak 12. stavak 4.

⁷⁷ *Ibid.*, članak 15. stavak 1.

⁷⁸ *Ibid.*, članak 12. stavak 3.

⁷⁹ *Ibid.*, članak 15. stavak 2.

⁸⁰ U svom znanstvenom radu autorice Petričušić i Mašić analiziraju postignuće rodnog pariteta među članovima i članicama vijeća nacionalnih manjina te predstavničkih tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave. Autorice utvrđuju da su žene nešto zastupljenije u vijećima nacionalnih manjina nego u lokalnim predstavničkim tijelima, unatoč tome što za manjinske izbore nije propisana zakonska kvota od 40% na kandidacijskim listama, v. Petričušić, Antonija, Mašić, Barbara, *Rodna ravnopravnost u javnom životu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave: usporedba dostignutog rodnog pariteta na manjinskim i lokalnim izborima u posljednja dva izborna ciklusa*, Sociologija i prostor, vol. 62, 2024., br. 3, str. 395-423.

⁸¹ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 35.

2.2.2. Međunarodna pravna regulativa o ravnopravnosti spolova

Ovaj dio istraživanja posvećen je međunarodnim konvencijama i drugim relevantnim međunarodnim instrumentima koji se odnose na zaštitu ravnopravnosti spolova.⁸² Poseban naglasak stavlja se na analizu njihova sadržaja radi boljeg razumijevanja njihove svrhe, obvezujućih odredbi i praktične primjene u promicanju ravnopravnosti spolova.

Provedba međunarodnih dokumenata u području ravnopravnosti spolova od ključne je važnosti za pravni sustav RH te se temelji na odgovarajućim ustavnim odredbama.⁸³

Međunarodne organizacije donose različite pravne instrumente usmjerene na zaštitu i unaprjeđenje ravnopravnosti spolova, a u ovom dijelu rada izdvajaju se i analiziraju najznačajniji među njima. Cilj je ove analize utvrditi njihov doprinos razvoju pravnih standarda ravnopravnosti spolova te njihovu ulogu u oblikovanju nacionalnih politika i zakonodavstva.

2.2.2.1. Međunarodni dokumenti Ujedinjenih naroda

Najznačajniji dokumenti za zaštitu ljudskih prava Ujedinjenih naroda relevantni za ravnopravnost spolova su:

- Opća deklaracija o ljudskim pravima, 1948.
- Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, 1966.
- Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, 1966.
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, 1966.
- Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), 1979.
- Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, 1984.
- Konvencija o pravima djeteta, 1989.
- Deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama, 1993.
- Pekinška deklaracija i Platforma za djelovanje, 1995.
- Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325 – Žene, mir i sigurnost, 2000.
- Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, 2007.

⁸² O općem razvoju zabrane diskriminacije u međunarodnom pravu v. Grgurev, Ivana, Šošić, Trpimir M., *Zabrana diskriminacije – u središtu međunarodnopravne zaštite ljudskih prava na univerzalnoj i regionalnoj razini*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 74, 2024., br. 3, str. 357-384.

⁸³ Ustav Republike Hrvatske, *op. cit.*, članak 141.

- Rezolucija Opće skupštine UN-a 70/1, Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj, 2015.⁸⁴

Uzevši u obzir odredbe Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948.⁸⁵, razvidno je da se već u članku 1. naglašava sloboda i jednakost za sva ljudska bića od samog rođenja. Prava i slobode utvrđene Općom deklaracijom o ljudskim pravima pripadaju svakoj osobi bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, imovinu, rođenje ili drugi status.⁸⁶

Jednakost svih osoba pred zakonom i pravo na jednaku zaštitu bez diskriminacije zajamčeni su Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine. Tim se dokumentom izričito propisuje obveza zakonodavca da zabrani svaki oblik diskriminacije te osigura svim osobama jednaku i djelotvornu zaštitu, osobito u pogledu rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, rođenja ili svakog drugog stanja.⁸⁷

Pojedini međunarodni dokumenti sadrže ograničen broj odredbi usmjerenih na zabranu diskriminacije, dok drugi uspostavljaju širi normativni okvir zaštite. Jednako pravo žena i muškaraca na uživanje svih gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava zajamčeno je Međunarodnim paktom o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine.⁸⁸ S druge strane, sveobuhvatnu zabranu diskriminacije u određenom području propisuje Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1966. godine.⁸⁹

Posebno mjesto među međunarodnim instrumentima zauzima Konvencija o eliminiranju svih oblika diskriminacije prema ženama iz 1979. godine,⁹⁰ koja predstavlja

⁸⁴ Posebno cilj 5: Postići ravnopravnost spolova i osnažiti sve žene i djevojčice. Prijevod rezolucije na hrvatskom jeziku dostupan je na mrežnoj stranici Ministarstva vanjskih i europskih poslova v. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/2022/datoteke/Rezolucija%20Agenda%202030%20HR%20-%20Final-%2002.02.2022.docx>, pristupljeno 2.8.2025.

⁸⁵ Opća Skupština Ujedinjenih naroda, *Opća deklaracija o ljudskim pravima*, Rezolucija 217A (III) 10. prosinca 1948., Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/2009.

⁸⁶ *Ibid.*, članak 2.:

„Svakome su dostupna sva prava i slobode navedene u ovoj Deklaraciji, bez diskriminacije bilo koje vrste.“

⁸⁷ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, *op. cit.*, članak 26.

⁸⁸ Opća skupština Ujedinjenih naroda, Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Rezolucija 2200 A (XXI), 16. prosinca 1966., stupio na snagu 3. siječnja 1976., članak 3.

⁸⁹ Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 6/1967.; Republika Hrvatska stranka je Konvencije temeljem Odluke o objavljivanju mnogostranih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

⁹⁰ Konvencija o eliminiranju svih oblika diskriminacije prema ženama, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 11/1981. Republika Hrvatska stranka je Konvencije temeljem Odluke o objavljivanju mnogostranih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

temeljni globalni i pravno obvezujući dokument usmjeren na zaštitu prava žena. Njezin je cilj osigurati priznanje i ostvarivanje jednakih ljudskih prava uklanjanjem svih oblika diskriminacije žena, pri čemu se države stranke obvezuju poduzeti odgovarajuće zakonodavne i druge mjere.⁹¹

U svrhu jačanja zaštite od najtežih oblika povreda ljudskih prava, donesena je Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka,⁹² kojom se nastoji osigurati učinkovita prevencija i sankcioniranje takvih postupanja.

Na području zaštite prava djece, Konvencija o pravima djeteta propisuje obvezu država da poštuju i osiguravaju prava svakom djetetu pod njihovom jurisdikcijom bez ikakve diskriminacije, neovisno o osobinama djeteta ili statusu njegovih roditelja ili skrbnika.⁹³ Države su pritom dužne poduzeti sve potrebne mjere radi zaštite djece od diskriminacije ili kažnjavanja utemeljenih na tim okolnostima.⁹⁴

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom dodatno proširuje standarde zaštite, obvezujući države stranke na osiguranje punog i jednakog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom.⁹⁵ Naglašava se jednakost pred zakonom, zabrana diskriminacije te obveza osiguravanja razumne prilagodbe, kao i poduzimanje mjera za promicanje stvarne jednakosti.⁹⁶

Svi navedeni međunarodni pravni instrumenti usmjereni su na suzbijanje diskriminacije u svim njezinim oblicima te na promicanje i zaštitu ravnopravnosti spolova kao temeljne vrijednosti suvremenih pravnih sustava. RH je potpisnica navedenih dokumenata, koji su, u skladu s Ustavom RH, dio njezina pravnog poretka i imaju pravnu snagu iznad zakona. Njima se utvrđuju obvezujuća načela zabrane diskriminacije na temelju spola te zahtijevaju aktivno djelovanje država u cilju ostvarivanja stvarne.

⁹¹ Više i detaljnije o sadržaju i primjeni CEDAW-a vidjeti u Šimonović, Dubravka, *Kratak vodič kroz CEDAW – Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i njezinu primjenu u Republici Hrvatskoj*, Biblioteka ONA, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH, Zagreb, 2004.

⁹² Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, Službeni list SFRJ- Međunarodni ugovori, broj 9/1991. Republika Hrvatska stranka je Konvencije temeljem Odluke o objavljivanju multilateralnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.

⁹³ Konvencija o pravima djeteta, Službeni list – Međunarodni ugovori, broj 15/1990. Republika Hrvatska stranka je Konvencije temeljem Odluke o objavljivanju multilateralnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993. Izmjena u Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 20/1997, 4/1998, 13/1998, članak 2. stavak 1.

⁹⁴ *Ibid.*, članak 2. stavak 2.

⁹⁵ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 6/2007, 3/2008; ispravak u: 5/2008, članak 4.

⁹⁶ *Ibid.*, članak 5.

Međunarodni pravni okvir tako ima ključnu ulogu u oblikovanju nacionalnih zakonodavstava i politika, potičući države na preuzimanje odgovornosti za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u svim područjima društvenog života.

2.2.2.2. Međunarodni dokumenti Vijeća Europe

Ključni dokumenti Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava, a koji su također relevantni za ravnopravnost spolova, su:

- Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, 1950.
- Europska socijalna povelja, 1961.
- Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, 1992.
- Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, 1995.
- Konvencija o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine (Konvencija o biomedicini), 1997.
- Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, 2005.
- Europska povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini, 2006.⁹⁷
- Konvencija o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 2007.
- Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (tzv. Istanbulska konvencija), 2014.
- Strategija Vijeća Europe za prava djeteta 2022.–2027.
- Strategija Vijeća Europe za ravnopravnost spolova 2024.–2029.
- Preporuke Odbora ministara i ministrica te rezolucije Parlamentarne skupštine koje se odnose na ravnopravnost spolova.⁹⁸

Najznačajniji dokument donesen u okviru Vijeća Europe jest Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda sa svojim Protokolima.⁹⁹ Člankom 14. navedene Konvencije

⁹⁷ Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini nije pravno obvezujući međunarodni ugovor, već djeluje kao instrument za unapređenje politika i prakse ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.

⁹⁸ Popis relevantnih preporuka i rezolucija dostupan je na poveznici: <https://rm.coe.int/texts-adopted-by-the-assembly-since-1986-textes-adoptes-par-l-assemble/1680aa0de2>, pristupljeno 2.8.2025.

⁹⁹ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (i Protokoli broj 1, 4, 6, 7, 12, 13 i 14 uz Konvenciju), Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006, 2/2010 (dalje u tekstu: Konvencija)

zabranjuje se diskriminacija u uživanju prava i sloboda zajamčenih njezinim odredbama po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.

Dodatno, Protokol broj 12. uz Konvenciju uvodi opću zabranu diskriminacije, koja se u odnosu na članak 14. Konvencije razlikuje po tome što proširuje zaštitu na sva prava i slobode utvrđene zakonima pojedine države, a ne samo na ona zajamčena Konvencijom.

Vijeće Europe već desetljećima aktivno promiče sudjelovanje žena u političkom i javnom životu, naglašavajući kako je ravnopravna participacija žena jedno od ključnih demokratskih pitanja koje utječe na raspodjelu društvenih uloga između spolova. Kroz organizaciju seminara, konferencija i drugih aktivnosti, razvijen je stav da je demokracija neraskidivo povezana s ravnopravnošću spolova, odnosno da podrazumijeva uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u svim institucijama.¹⁰⁰

Praksa Europskog suda za ljudska prava u primjeni Konvencije razvila je standarde zaštite koji nadilaze nacionalne okvire, te je, kako ističe Omejec „zajednički europski prostor ljudskih prava kao ustavni poredak za gotovo cijelu Europu”.¹⁰¹

Promicanje ravnopravnosti spolova danas je jedan od glavnih ciljeva u državama članicama Vijeća Europe, te se moraju iznijeti vrlo ozbiljni razlozi da bi se razlika u postupanju mogla smatrati usklađenom s Konvencijom. Posebno se ističe da pozivanje na tradiciju, opće pretpostavke ili prevladavajuće društvene stavove u određenoj zemlji ne predstavlja dostatno opravdanje za razliku u postupanju na temelju spola.¹⁰²

Relevantna praksa Europskog suda za ljudska prava u području ravnopravnosti spolova, prema stanju iz veljače 2024., obuhvaća slučajeve prikazane u tablici 1.¹⁰³

Tablica 1. Relevantna praksa Europskog suda u području ravnopravnosti spolova

¹⁰⁰ V. Sineau, Mariette, *Ravnopravnost – Vijeće Europe i sudjelovanje žena u političkom životu*, Vlada Republike Hrvatske, Ured za ravnopravnost spolova, Zagreb, 2004., str. 46-50.

¹⁰¹ Omejec, Jasna, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava. Strasbourški acquis, op. cit.*, str. 1348.

¹⁰² Konstantin Markin protiv Rusije, presuda Velikog vijeća Europskog suda za ljudska prava od 22. ožujka 2012., zahtjev br. 30078/06, par. 127. O utjecaju nadnacionalnog prava uključujući praksu Europskog suda za ljudska prava na upravno sudovanje v. Britvić Vetma, Bosiljka, Staničić, Frane, Horvat, Božidar, *Transformacija upravnog sudovanja zbog primjene nadnacionalnog prava*, vol. 12, 2021., br. 1, str. 45-65.

¹⁰³ Prikaz prema: European Court of Human Rights, Press Unit, *Factsheet – Gender equality*, February 2024, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Gender_Equality_ENG, pristupljeno 9.8.2025.

Ljudsko pravo ili temeljna sloboda	Vrsta povrede u pitanju	Popis slučajeva
Pravo na život i zabrana mučenja te nečovječnog ili ponižavajućeg kažnjavanja ili postupanja	Obiteljsko nasilje	Opuz protiv Turske, 9. lipnja 2009. A. protiv Hrvatske (zahtjev br. 55164/08), 14. listopada 2010. Eremia i drugi protiv Republike Moldavije, 28. svibnja 2013. Rumor protiv Italije, 27. svibnja 2014. M.G. protiv Turske (br. 646/10), 22. ožujka 2016. Halime Kılıç protiv Turske, 28. lipnja 2016. Talpis protiv Italije, 2. ožujka 2017. Bâlşan protiv Rumunjske, 23. svibnja 2017. Volodina protiv Rusije, 9. srpnja 2019. Tkheidze protiv Gruzije, 8. srpnja 2021. Tunikova i drugi protiv Rusije, 14. prosinca 2021. A i B protiv Gruzije (br. 73975/16), 10. veljače 2022. A.E. protiv Bugarske (br. 53891/20), 23. svibnja 2023.
Zabrana ropstva i prisilnog rada	Diskriminacija muškaraca zbog zanemarivog postotka žena pozvanih na obavljanje dužnosti porotnika	Zarb Adami protiv Malte, 20. lipnja 2006.
	Obveza nametnuta isključivo muškarcima da služe u vatrogasnoj službi ili da plate novčani doprinos kao zamjenu	Karlheinz Schmidt protiv Njemačke, 18. srpnja 1994.
Pravo na pošteno suđenje	Obrazloženje presude utemeljeno na razlici u spolu	Schuler-Zraggen protiv Švicarske, 24. lipnja 1993.

	Neizvršavanje presude kojom je priznana diskriminacija na osnovi spola	García Mateos protiv Španjolske, 19. veljače 2013.
Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života	Dob za odlazak u mirovinu	Pajak i drugi protiv Poljske, 24. listopada 2023.
	Iznos naknade dodijeljen zbog liječničke pogreške	Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala, 25. srpnja 2017.
	Odabir obiteljskog prezimenaa i prijenos prezimenaa roditelja na djecu	Burghartz protiv Švicarske, 22. veljače 1994. Losonci Rose i Rose protiv Italije, 9. studenoga 2010. Ünal Tekeli protiv Turske, 16. studenoga 2004. Cusan i Fazzo protiv Italije, 7. siječnja 2014. León Madrid protiv Španjolske, 26. listopada 2021.
	Izračun naknade za invaliditet	di Trizio protiv Švicarske, 2. veljače 2016.
	Određivanje prebivališta djeteta	Tapayeva i drugi protiv Rusije, 23. studenoga 2021.
	Otkaz na osnovi spola	Emel Boyraz protiv Turske, 2. prosinca 2014.
	Isplate obiteljskih naknada	Yocheva i Ganeva protiv Bugarske, 11. svibnja 2021.
	Roditeljski dopust i naknade za roditeljski dopust	Petrovic protiv Austrije, 27. ožujka 1998. Konstantin Markin protiv Rusije (Veliko vijeće), 22. ožujka 2012. Hulea protiv Rumunjske, 2. listopada 2012. Gruba i drugi protiv Rusije, 6. srpnja 2021.
	Obustava isplate mirovine udovcu	Beeler protiv Švicarske (Veliko vijeće), 11. listopada 2022.
Zaštita vlasništva (imovine)	Pravo na izbjegličku iskaznicu (i time na	Vrountou protiv Cipra, 13. listopada 2015.

	pomoć u vezi sa stanovanjem)	
	Zdravstveno osiguranje u okviru zaposlenja	Jurčić protiv Hrvatske, 4. veljače 2021.
	Isključenje iz prava na prihod	Dimici protiv Turske, 5. srpnja 2022.
	Naknada za stanovanje	J.D. i A protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 32949/17 i 34614/17), 24. listopada 2019.
	Obveza plaćanja doprinosa u okviru sustava socijalne skrbi	Van Raalte protiv Nizozemske, 21. veljače 1997.
	Starosna mirovina za bračne drugove	Wessels-Bergervoet protiv Nizozemske, 4. lipnja 2002.
	Mirovina za preživjele	Zeman protiv Austrije, 29. lipnja 2006.
	Nedostupnost naknade za udovce koju primaju udovice	Willis protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 11. lipnja 2002. Hobbs, Richard, Walsh i Geen protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 14. studenoga 2006.
Pravo na slobodne izbore	Liste kandidata za izbore u predstavnička tijela	Staatkundig Gereformeerde Partij protiv Nizozemske, 10. srpnja 2012. (odluka o nedopuštenosti)
Opća zabrana diskriminacije	Obvezna dob za umirovljenje žena zaposlenih u javnoj službi	Moraru i Marin protiv Rumunjske, 20. prosinca 2022.

Zaštita i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika, koji imaju značajnu ulogu u različitim krajevima i regijama Europe, predstavlja važan doprinos izgradnji zajedničkog

europskog identiteta. Njihova uporaba uređena je odredbama Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.¹⁰⁴ Pravo na jednakost pred zakonom i jednaku pravnu zaštitu pripadnika nacionalnih manjina jamči se odredbama Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

Zabranjena je svaka diskriminacija utemeljena na pripadnosti nacionalnoj manjini. Države članke obvezuju se poduzeti odgovarajuće mjere radi promicanja pune i učinkovite jednakosti između pripadnika nacionalnih manjina i pripadnika većinskog stanovništva u svim područjima gospodarskog, društvenog, političkog i kulturnog života.¹⁰⁵

U kontekstu promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini¹⁰⁶ predstavlja jedan od ključnih instrumenata usmjerenih prema lokalnim i regionalnim vlastima diljem Europe. Unatoč formalnom priznavanju ravnopravnosti kao temeljnog prava i jedne od ključnih vrijednosti demokracije, njezino ostvarivanje u svakodnevnom životu i dalje predstavlja izazov.

Europska povelja o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini dokument je koji je izradilo Vijeće europskih općina i regija u suradnji sa svojim organizacijama članicama, s ciljem poticanja i unaprjeđenja provedbe politika ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.

Vijeće europskih općina i regija (CEMR, Council of European Municipalities and Regions) predstavlja najveću organizaciju lokalnih i regionalnih vlasti u Europi. Osnovano je 1951. godine na inicijativu europskih gradonačelnika, s ciljem izgradnje ujedinjene, mirne i demokratske Europe kroz jačanje lokalne samouprave i suradnje između gradova i regija. Danas okuplja oko 60 nacionalnih udruženja gradova, općina i regija iz 41 europske države te predstavlja više od 110.000 lokalnih i regionalnih vlasti.¹⁰⁷

CEMR je neovisna organizacija, pri čemu većina njegovih članica dolazi iz država članica Vijeća Europe. Autorica Pašuld istražuje implementaciju ove Povelje u lokalnom

¹⁰⁴ Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/1997

¹⁰⁵ Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 14/1997, članak 4., v. Petričušić, Antonija, Horvat Vuković, Ana, *Efforts to Mainstream Gender Equality in the Work of the Council of Europe's Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities*, ECMI journal on ethno-politics and minority issues in Europe, vol. 24, 2025., br. 1, str. 6-29.

¹⁰⁶ <https://charter-equality.eu/the-charter/observatoire-europeen-en.html>, pristupljeno 10.2.2024.

¹⁰⁷ Council of European Municipalities and Regions, <https://ccre-cemr.org/>, pristupljeno 9.8.2025.

kontekstu, promatrajući je kao instrument za povećanje zastupljenosti žena u predstavničkim tijelima lokalne i regionalne samouprave.¹⁰⁸

Ova Povelja poziva lokalne i regionalne vlasti europskih zemalja na njezino potpisivanje, čime se one formalno obvezuju na poštivanje načela ravnopravnosti spolova te na provedbu njezinih odredbi na svom području. Radi učinkovitije provedbe preuzetih obveza, potpisnici su dužni izraditi plan djelovanja za ravnopravnost spolova, u kojem se utvrđuju prioriteti, konkretne mjere i potrebna sredstva za ostvarivanje postavljenih ciljeva.

Povelja također naglašava važnost suradnje lokalnih i regionalnih vlasti s relevantnim institucijama i organizacijama na lokalnoj razini, kako bi se osigurala stvarna i učinkovita primjena načela ravnopravnosti spolova u praksi. Neravnopravnost, koja je i dalje prisutna u brojnim područjima društvenog života, proizlazi iz društveno uvjetovanih rodni uloga i ukorijenjenih stereotipa. Takvi obrasci ponašanja i percepcije prisutni su u različitim sferama života te značajno utječu na ostvarivanje stvarne ravnopravnosti spolova.

Lokalna i regionalna tijela, kao razina vlasti najbliža građanima, prepoznata su kao ključni akteri u suzbijanju neravnopravnosti i promicanju stvarno ravnopravnog društva. Njihova uloga osobito dolazi do izražaja u provedbi konkretnih mjera i politika koje neposredno utječu na svakodnevni život građana. Autorica Pašuld ističe važnost ove Povelje u procesu ostvarivanja ravnopravnosti spolova, te upućuje na potrebu poduzimanja daljnjih aktivnosti kako bi se njezine smjernice dosljedno provodile u praksi.

Na Kongresu lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe, održanom u Strasbourgu 2004. godine, donesena je Preporuka 148 (2004), kojom se naglašava važnost uvođenja načela ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini, odnosno utvrđuje se strategija za promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca u gradovima i regijama.¹⁰⁹

Istanbulska konvencija¹¹⁰ predstavlja važan međunarodni pravni okvir koji je usvojilo Vijeće Europe s ciljem osiguravanja zaštite žena od svih oblika nasilja. Ona obvezuje države

¹⁰⁸ V. Pašuld, Sanda, *The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life as a Tool for Increasing the Representation of Women in the Representative Bodies of Local and Regional Self-Government*, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series, vol. 3, 2019., str. 422-458.

¹⁰⁹ Preporuka 148 (2004) o uvođenju načela ravnopravnosti spolova na lokalnu i regionalnu razinu: strategija promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca u gradovima i regijama, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Strasbourg, 2024., dostupno na poveznici: [https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/dokumenti/ve/Kongres%20lokalnih%20i%20regionalnih%20vlasti%20VE_Preporuka%20148%20\(2004\)%20o%20uvođenju%20načela%20ravnopravnosti%20spolova%20na%20lokalnu%20i%20regionalnu%20razinu.pdf](https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/preuzimanje/dokumenti/ve/Kongres%20lokalnih%20i%20regionalnih%20vlasti%20VE_Preporuka%20148%20(2004)%20o%20uvođenju%20načela%20ravnopravnosti%20spolova%20na%20lokalnu%20i%20regionalnu%20razinu.pdf), pristupljeno 14.2.2024.

¹¹⁰ Rad na Istanbulskoj konvenciji započeo je 2008. godine, a prihvaćena je u Istanbulu 2011. godine. Konvencija je stupila na snagu 1. kolovoza 2014. godine, nakon što ju je ratificiralo deset država članica Vijeća Europe. Republika Hrvatska potpisala je Istanbulsku konvenciju 22. siječnja 2013. godine, a Europska unija 13. lipnja 2017. godine. V. Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/2018.

potpisnice na poduzimanje konkretnih mjera usmjerenih na prevenciju nasilja prema ženama, pružanje podrške žrtvama nasilja te osiguravanje učinkovitog kaznenog progona počinitelja. Rješavanje problema nasilja nad ženama zahtijeva sustavno promicanje ravnopravnosti spolova te aktivnu prevenciju i suzbijanje svih oblika nasilja. U tom kontekstu Istanbulska konvencija ima ključnu ulogu jer obvezuje države potpisnice na uspostavu mjera koje istodobno jačaju ravnopravnost spolova i štite žene od nasilja.¹¹¹

Države potpisnice Istanbulske konvencije obvezuju se uspostaviti cjelovit pravni i institucionalni okvir za borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući učinkovite nacionalne mehanizme za prevenciju, zaštitu i sankcioniranje nasilja. Iako je ova Konvencija i dalje predmet određenih društvenih i političkih rasprava, uključujući kritike dijela javnosti koji smatra da zadire u tradicionalne vrijednosti i obiteljske odnose, njezina se uloga u širem kontekstu međunarodne zaštite ljudskih prava smatra značajnim iskorakom u borbi protiv nasilja nad ženama i promicanju ravnopravnosti spolova.¹¹²

Svi prethodno navedeni međunarodni dokumenti Vijeća Europe imaju ključnu ulogu u ostvarivanju ravnopravnosti spolova u Europi, pružajući normativni i provedbeni okvir za razvoj politika i mjera usmjerenih na suzbijanje spolne diskriminacije.

2.2.3. Europsko antidiskriminacijsko pravo u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova

Institucije EU-a dosljedno su se obvezivale na uključivanje ravnopravnog položaja žena i muškaraca u svoje politike i aktivnosti. Države članice, kao i države u pretpristupnom procesu, dužne su jamčiti jednakost svih građana te osigurati provedbu načela nediskriminacije. U skladu s time, sve države članice, kao i zemlje kandidatkinje, potpisale su temeljne međunarodne sporazume vezane uz reguliranje prava žena i rodno osvijestene

¹¹¹ O nedostacima Istanbulske konvencije vidi Evola, Marco, Jungfleisch, Julia, Marinković, Tanasije, *Human Rights Law Through the Lens of the Gender Perspective*, u: Vujadinović, Dragica, Fröhlich, Mareike, Giegerich, Thomas (ur.), *Gender-Competent Legal Education*, Springer Textbooks in Law, Springer, Cham, 2023., str. 220.

¹¹² V. Petričušić, Antonija, *Osnovno evaluacijsko izvješće o primjeni Istanbulske konvencije u Republici Hrvatskoj*, Informator br. 6804, 9. listopada 2023., str. 2-3.; Munivrana, Maja, Bosak, Martina, *The Implementation of the Istanbul Convention in Croatia – Legal and Institutional Challenges*, op. cit., str. 107-120.; Joint Shadow Report on the Implementation of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence in Croatia - Croatia to GREVIO 2022, veljača 2022., https://www.roda.hr/media/attachments/udruga/dokumenti/analize_izvjestaji/Joint%20shadow%20report_Croatia_2022.pdf, op. cit., pristupljeno 9.8.2025.; Željko, Darija, *Procjena prvih deset godina konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja u obitelji*, op. cit. str. 381-404; za kritički osvrt o Istanbulskoj konvenciji v. Hrabar, Dubravka, *Istanbulska konvencija i zamke rodne perspektive*, Sveučilišna tiskara, Zagreb, 2018.

politike. Među ključnim dokumentima ističu se Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) te Pekinška platforma za djelovanje i pripadajući dokumenti.

U skladu s politikom EU, države kandidatkinje za članstvo EU moraju ispuniti određene ključne zahtjeve, pri čemu su najvažniji sljedeći:

1) zemlje kandidatkinje moraju biti stabilne demokracije u kojima postoji vladavina prava te u kojima se štite ljudska prava i prava nacionalnih manjina,

2) zemlje kandidatkinje dužne su prenijeti *acquis communautaire* u nacionalno zakonodavstvo te osigurati njegovu učinkovitu provedbu.¹¹³

U počecima stvaranja EU, fokus rodno osviještene politike u velikoj je mjeri bio usmjeren na tržište rada, pa je pristup EU prema rodnoj ravnopravnosti počivao na načelu jednakog tretmana muškaraca i žena. Također, u procesu proširenja i pristupnih pregovora, analiza pravne stečevine (*acquis communautaire*) po poglavljima i pojedinim direktivama u određenoj mjeri predstavlja prepreku uspostavi rodno osviještene politike u tom procesu. Iako bi te izazove bilo teško prevladati i samostalno, nedostatak političke volje u procesima proširenja i pregovora dodatno je otežao smanjenje nejednake zastupljenosti žena, kako na strani EU tako i na strani zemalja kandidatkinja.¹¹⁴

Ravnopravnost spolova proglašena je temeljnom europskom vrijednošću u Ugovoru iz Lisabona¹¹⁵, a politike rodne ravnopravnosti predstavljaju jedno od najvažnijih područja europske socijalne politike.¹¹⁶ CEDAW daje snažan međunarodni okvir osnaživanju žena i postavlja ih na međunarodni politički i pravni dnevni red, pružajući im institucionalnu podršku u promicanju rodne ravnopravnosti i javnom predstavljanju.¹¹⁷

Reguliranje ravnopravnosti spolova kroz zakonodavni okvir smatra se jednom od najrazvijenijih politika EU, što se uvelike pripisuje ranom i razvijenom sudskom djelovanju Suda EU.¹¹⁸ Koncept ravnopravnosti spolova u EU ne smatra se statičnim niti monolitnim. Ako se ovaj koncept promatra u kontekstu pojedinaca, onda se u temeljnim ugovorima EU razlikuju

¹¹³ Hiou-Maniatopoulou, Theodora, *Gender Equality in the Enlarged European Union*, Revue Hellenique de Droit International, vol. 57, 2004., br. 1, str. 230.; V. Pollack, Mark, Hafner-Burton, Emilie, *Mainstreaming gender in European Union policymaking*, Journal of European Public Policy, 2000., str. 432-456.

¹¹⁴ *Ibid.*, str. 234-235.

¹¹⁵ Ugovor iz Lisabona potpisan je 13. prosinca 2007. nakon što su predsjednici Europskog parlamenta, Komisije i Vijeća u Parlamentu proglasili Povelju Europske unije o temeljnim pravima. Stupio je na snagu 1. prosinca 2009. godine. V. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hr/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>, pristupljeno 24.3.2024.

¹¹⁶ Enderstein, Athena, *European identity and gender equality policies: shaping the practice of gender expertise*, Journal of Research in Gender Studies, vol. 7, 2017., br. 2, str. 110.

¹¹⁷ *Ibid.*, str. 114.

¹¹⁸ Bain, Jessica, Masselot, Annick, *Gender equality law and identity building for Europe*, Canterbury Law Review, vol. 18, 2012., br. 1, str. 102.

dvije razine jednakosti: jedna se odnosi na jednakost između državljana EU, dok se druga odnosi na jednakost između muškaraca i žena.¹¹⁹

Europsko pravo važan je izvor antidiskriminacijskog prava za sve države članice EU, pa tako i za RH. Europsko antidiskriminacijsko pravo ima značajnu ulogu u promicanju i zaštiti ravnopravnosti spolova u Europi, osiguravajući da se svi građani tretiraju jednako, neovisno o spolu. Ono uspostavlja snažni pravni i institucionalni okvir za suzbijanje diskriminacije na temelju spola te promiče ravnopravnost spolova na svim razinama, od obrazovanja do pristupa javnim uslugama.

Posebno su brojne direktive na razini EU kojima se uređuje područje ravnopravnosti spolova. Tako postoje:

- Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010.)
- Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) (SL L 204, 26.7.2006.)
- Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373/37, 21.12.2004.)
- Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi okvira za jednak tretman na području zapošljavanja i odabira zvanja (SL L 303, 2.12.2000.),
- Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (SL L 180, 19.7.2000.),
- Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, 28.11.1992.) te

¹¹⁹ *Ibid.*, str. 103.

- Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979.).

Hrvatski zakonodavac uzima u obzir odredbe navedenih direktiva, te su u skladu s njima, usklađene odredbe ZSD te ZRS. Najnovije zakonodavne aktivnosti EU u području ravnopravnosti spolova obuhvaćaju sljedeće direktive:

- Direktiva (EU) 2024/1712 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava (SL L 2024/1712, 24.6.2024.)
- Direktiva Vijeća (EU) 2024/1499 od 7. svibnja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u pitanjima zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o izmjeni direktiva 2000/43/EZ i 2004/113/EZ (SL L 2024/1499, 29.5.2024.) (SL L 2024/1499, 29.5.2024.)
- Direktiva (EU) 2024/1500 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o izmjeni direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU (SL L 2024/1500, 29.5.2024.)
- Direktiva (EU) 2024/1385 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (SL L 2024/1385, 24.5.2024.)
- Direktiva (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakog plaćanja za jednak rad ili rad jednake vrijednosti između žena i muškaraca putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja (SL L 132, 17.5.2023.)
- Direktiva (EU) 2022/2381 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama (SL L 315, 7.12.2022.)

- Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji (SL L 275, 25.10.2022.)
- Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (SL L 188, 12.7.2019.) (tzv. Direktiva o ravnoteži između poslovnog i privatnog života).

Nova Europska strategija za ravnopravnost spolova za razdoblje 2026. – 2030. (u trenutku pisanja ovog rada) nalazi se u fazi izrade i javnog savjetovanja koje je pokrenula Europska komisija u svibnju 2025. godine. Javno savjetovanje traje do 19. kolovoza 2025. godine. Strategija će definirati viziju i konkretne mjere za unapređenje ravnopravnosti spolova u EU u sljedećih pet godina, nadovezujući se na aktualnu Strategiju za ravnopravnost spolova 2020. – 2025. godine.

Zabrana diskriminacije kao univerzalno ljudsko pravo zaštićeno je brojnim međunarodnim dokumentima, dok se načelo jednakog postupanja vezuje i s temeljnim vrijednostima EU.¹²⁰ Poveljom Europske unije o temeljnim pravima utvrđuju se temeljna prava koja institucije EU te države članice moraju poštovati pri provedbi prava EU. Riječ je o pravno obvezujućem instrumentu nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, donesenom kako bi se izričito priznala i učinila vidljivom uloga temeljnih prava u pravnom poretku EU.¹²¹

Povelja podiže zaštitu ravnopravnosti spolova na razinu temeljnog prava. Povelja ima za cilj potvrditi i zajamčiti temeljna prava u EU. Budući da se ravnopravnost spolova u Povelji spominje na više mjesta, to upućuje na zaključak da se pitanja jednakosti postupno transformiraju iz područja zapošljavanja i socijalnih prava u šire područje ljudskih prava. Odredbe Povelje doprinose većoj vidljivosti i jasnijem prepoznavanju rodne ravnopravnosti kao dijela temeljnih ljudskih prava. To je posebno značajno u situacijama sukoba interesa jer standardi ljudskih prava uživaju prioritetnu zaštitu. U takvom okviru pojedinci imaju veće

¹²⁰ Uredbom (EZ) br. 1922/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o osnivanju Europskog instituta za ravnopravnost spolova uspostavljaju se ciljevi kojima se doprinosi i jača promicanje ravnopravnost spolova, uključujući rodnu osvijestjenost u svim politikama Zajednice i posljedičnim nacionalnim politikama, te borba protiv diskriminacije na temelju spola, kao i podizanje svijesti građana EU-a o ravnopravnosti spolova pružanjem tehničke pomoći institucijama Zajednice, posebno Komisiji, te tijelima država članica, Službeni list Europske unije, L 403/9, 20.12.2006.

¹²¹ Povelja Europske unije o temeljnim pravima, SL C 202, 7.6.2021.

izglede za uspjeh kada se pozivaju na temeljna prava, u usporedbi s traženjem zaštite isključivo unutar okvira radnog prava.¹²²

Povelju Europske unije o temeljnim pravima proglasio je Europski parlament, Vijeće i Komisija 7. prosinca 2000. godine na Europskom Vijeću u Nici, te je naknadno potvrđena i izmijenjena 2007. godine.¹²³ Primarni izvori prava Europske unije daju posebnu snagu Povelji Europske unije o temeljnim pravima s obzirom na to da se ona primjenjuje u državama članicama u mjeri u kojoj se primjenjuje pravo Europske unije. Odredbe Povelje obvezuju države članice kada provode pravo EU.

Povelja je postala pravno obvezujući akt od 1. prosinca 2009. godine stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona, kada je poprimila jednaku pravnu vrijednost kao i Ugovori. Jedan od glavnih ciljeva njezina donošenja odnosi se na potrebu jačanja zaštite temeljnih prava, s obzirom na stalne i ubrzane društvene promjene te brzi znanstveni i tehnološki razvoj. Značenje Povelje očituje se kroz korpus temeljnih prava koja sadržava, a kojima osigurava zaštitu na razini EU, iako su neka od tih prava uređena različitim međunarodnim i nacionalnim pravnim propisima. Glava III. Povelje sadrži odredbe kojima se uređuju prava jednakosti, pa tako i područje nediskriminacije.

Povelja zabranjuje svaku diskriminaciju na bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske osobine, jezik, religija ili uvjerenje, političko ili bilo kakvo drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, invaliditet, dob ili spolna orijentacija. Naglasak se stavlja i na zabranu diskriminacije na temelju državljanstva.¹²⁴ Osiguravanje ravnopravnosti spolova, jednakog tretmana žena i muškaraca te rodno osviještene politike kao temeljne vrijednosti otvara dodatno pitanje EU o dosegu jamstava jednakosti iz Povelje te konstrukciji jednakosti kao temeljnog načela prava EU.¹²⁵

¹²² Masselot, Annick, *The State of Gender Equality Law in the European Union*, *op. cit.*, str. 156-157.

¹²³ Nacrt Povelje dovršen je 26. rujna 2000. Konvencija je 2. listopada službeno usvojila tekst nacrtu te ga prosljedila predsjedniku Europskog vijeća. Nakon toga Povelja Europske unije o temeljnim pravima predstavljena je na sastanku Europskog vijeća u Biarritzu, održanom 12. i 13. listopada. Manje od dva mjeseca kasnije Europsko vijeće, okupljeno u Nici 7. prosinca, svečano je proglasilo njezino donošenje. Neke države članice suprostavile su se njezinu uključivanju u osnivačke ugovore. Međutim, druge članice i Europski parlament željeli su da Povelja bude u potpunosti pravno obvezujuća. Te razlike nisu spriječile institucije Unije da se u svojem djelovanju vode načelima Povelje, koja je stoga ubrzo postala simbol vladavine prava utemeljene na poštovanju temeljnih prava.

¹²⁴ Povelja Europske unije o temeljnim pravima, *op. cit.*, članak 21.

¹²⁵ O utjecaju Povelje na ravnopravnost spolova i učinak koji ima u kontekstu prava EU-a vidi više Millns, Susan, *Gender equality, citizenship, and the EU's constitutional future*, *European Law Journal*, vol. 13, 2007., br. 2, str. 218-237., str. 230-232.

2.3. Uloga jedinica područne (regionalne) samouprave u provedbi politika i programa za postizanje ravnopravnosti spolova

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku,¹²⁶ u akademskoj godini 2023./2024. udio žena među diplomiranim iznosio je 61,6 %.¹²⁷ Ovaj trend još je izraženiji na razini doktorata. Dok su 1970. godine žene činile svega 26,2 % doktora znanosti, u 2023. godini njihov udio porastao je na 56,3 %, a od 2010. godine žene čine većinu među novim doktorima znanosti.¹²⁸

Unatoč pozitivnim pomacima u obrazovanju, rodne nejednakosti i dalje su prisutne u području zapošljavanja i političke participacije. Jedan od najčešće analiziranih pokazatelja jest rodni jaz u plaćama. Premda se razlika postupno smanjuje, prosječna neto plaća žena iznosi približno 96,2 % plaće muškaraca u pravnim osobama u četvrtom tromjesečju 2024. godine.¹²⁹

U političkom životu, iako je vidljiv napredak u odnosu na prethodna desetljeća, zastupljenost žena i dalje je nedovoljna. Primjerice, 1990. godine žene su činile svega 4,6 % zastupnika u Hrvatskom saboru, dok je njihov udio u 2024. godini porastao na 24,5 %.¹³⁰ Podaci također pokazuju da su muškarci znatno zastupljeniji među dužnosnicima te visokim državnim i javnim službenicima u Hrvatskoj. Udio žena u ukupnom broju dužnosnika rijetko prelazi 30 %, dok muškarci kontinuirano čine između 67 % i 75 % ove skupine.¹³¹ Najviši udio žena zabilježen je 2015. godine (33,5 %), no od 2016. godine nadalje njihov udio opada, a razlika između spolova postaje sve izraženija. Takva distribucija ukazuje na dugotrajnu rodnu neravnotežu u strukturama političke moći. Udio žena među ministrima u Vladi vrlo je nizak te je na dan 17. svibnja 2024. iznosio svega 11,2 %.¹³²

Prema podacima o članovima županijskih skupština, gradskih i općinskih vijeća u razdoblju od 2001. do 2021. godine, vidljiv je porast udjela žena u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U županijskim skupštinama udio žena porastao je s 13,4 % (2001.) na 30,3 % (2021.), dok je u gradskim vijećima zabilježen rast s 14,0 % na 31,3 %. Najveći napredak ostvaren je u općinskim vijećima, gdje je udio žena

¹²⁶ Državni zavod za statistiku, *Žene i muškarci u Hrvatskoj 2024.*, Zagreb, 2024., https://podaci.dzs.hr/media/jcxpl1r2c/women_and_man_2024.pdf, pristupljeno 9.8.2025.

¹²⁷ *Ibid.*, str. 28.

¹²⁸ *Ibid.*, str. 34.

¹²⁹ Državni zavod za statistiku, *Prosječne mjesečne neto i bruto plaće zaposlenih prema spolu u četvrtom tromjesečju 2024.*, 20. veljače 2025., <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76850>, pristupljeno 5.3.2025.

¹³⁰ Državni zavod za statistiku, *Žene i muškarci u Hrvatskoj 2024.*, *op. cit.*, str. 74.

¹³¹ *Ibid.*, str. 81.

¹³² *Ibid.*, str. 75.

porastao s vrlo niskih 7,0 % (2001.) na 29,5 % (2021.). Iako muškarci i dalje znatno dominiraju, a žene čine otprilike trećinu članova u svim predstavničkim tijelima, ovi trendovi upućuju na postupno, ali sporo jačanje političke zastupljenosti žena na lokalnoj i regionalnoj razini tijekom posljednja dva desetljeća.¹³³

Jedinice područne (regionalne) samouprave od iznimne su važnosti u provedbi politika i programa koji su usmjereni na postizanje ravnopravnosti spolova na toj razini. Njihova specifičnost u provođenju politike ravnopravnosti ogleda se u tome što su najbliže građanima na svom području te mogu prepoznati specifične potrebe svoje zajednice povezane s ravnopravnošću spolova.

Na razini ovih jedinica donose se razne strategije, akcijski planovi i odluke koje su usmjerene na postizanje ravnopravnosti spolova i osiguranje provedbe tih dokumenata. Njihova uloga u promicanju i postizanju ravnopravnosti spolova prepoznaje se kroz organizaciju različitih skupova, kampanja i tribina s ciljem podizanja svijesti građana o pitanjima ravnopravnosti spolova, kao i kroz provođenje edukacija za zaposlenike nadležnih tijela, organizacije civilnog društva te ostale dionike koji se bave pitanjima ravnopravnosti spolova.

Na razini ovih jedinica može se provoditi politika koja uključuje spolno osviještenu proračunsku politiku, što podrazumijeva uključivanje potreba žena i muškaraca u proces donošenja proračuna na ravnopravnoj osnovi kako bi se osigurala uravnotežena raspodjela sredstava.¹³⁴ Njihova uloga proteže se i na poticanje žena na uključivanje u politički i poduzetnički život, uz osiguravanje jednakih uvjeta kao i muškarcima u poslovnom sektoru. Također, uloga ovih jedinica počiva i na osiguranju spolno osviještene politike u obrazovanju kroz osiguravanje jednakog pristupa obrazovanju za žene i muškarce.

Jedan od ključnih problema današnjice jest nejednak pristup zapošljavanju žena i muškaraca, pri čemu u ovom području postoji znatan prostor u kojem bi jedinice područne (regionalne) samouprave mogle oblikovati svoje političke programe, strategije i planove, a sve s ciljem osiguranja jednakih uvjeta u pristupu javnim službama za žene i muškarce te osiguranja rodno osviještene politike zapošljavanja.¹³⁵

Na razini jedinica područne (regionalne) samouprave može se promicati kreiranje i razvoj politika i programa usmjerenih na ravnopravnost spolova. Pritom se osobita pozornost

¹³³ *Ibid.*, str. 76.

¹³⁴ V. Preporuke i akcijski plan Skupine na visokoj razini za rodnu ravnopravnost u sportu: *Prema većoj rodnoj ravnopravnosti u sportu*, Europska komisija, Luxembourg, 2022.

¹³⁵ Vidi Štimac Radin, Helena, Varsa, Hannele, *Priručnik o rodno osviještenoj politici i promicanju ravnopravnosti spolova*, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

posvećuje specifičnim pitanjima žena, kao što su rodiljni i roditeljski dopust, skrb o djeci, novčane naknade te reproduktivno zdravlje općenito.

I dalje su žene podzastupljene na političkoj sceni, pa tako i u tijelima područne (regionalne) samouprave. Stoga ove jedinice imaju važnu ulogu u stvaranju okvira koji će omogućiti aktivnije sudjelovanje žena u procesima donošenja odluka. Time se može pridonijeti osiguravanju ravnopravne zastupljenosti oba spola u kreiranju političkih i drugih ključnih odluka na tim razinama.

Suradnja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave posebno je važna u podržavanju rada organizacija civilnog društva. Kroz financiranje i potporu organizacijama koje se bave pitanjima ravnopravnosti spolova može se dati dodatni doprinos promociji i zaštiti prava žena, a istodobno se jača i uloga ovih jedinica u postizanju veće ravnopravnosti spolova.

Kreiranje i donošenje dokumenata usmjerenih na postizanje i zaštitu ravnopravnosti spolova ima smisla samo ako se osigura transparentnost njihove provedbe na razini područne (regionalne) samouprave, uz uvjet provođenja evaluacije i revizije politika, programa i dokumenata radi osiguravanja njihove učinkovitosti. Jedinice područne (regionalne) samouprave mogu dodatno ojačati svoju ulogu u postizanju ravnopravnosti spolova na svom području organiziranjem i provedbom kampanja i aktivnosti usmjerenih na promicanje i zaštitu ravnopravnosti spolova. Time se osigurava suradnja s drugim dionicima u ovom području te istodobno jača njihova uloga, koja je od iznimne važnosti za uspostavu društva pune ravnopravnosti spolova na svim razinama.¹³⁶

Doprinos jedinica područne (regionalne) samouprave u promicanju i postizanju ravnopravnosti spolova može se ostvariti na nekoliko načina. Jedan od njih jest razvoj i provedba politika i programa usmjerenih na postizanje ravnopravnosti spolova. Doprinos se može očitovati i kroz osiguravanje jednakih mogućnosti za žene i muškarce u pristupu obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvenoj zaštiti i drugim uslugama na područnoj (regionalnoj) razini. Provedba politika osnaživanja žena, poticanje njihove participacije u javnom životu te jačanje njihove uloge svakako su ključni segmenti u razvoju i promicanju ravnopravnosti spolova na ovoj razini.

Dokumenti koji se navode u ovom radu, odnosno zakoni i propisi kojima se definira uloga i ovlasti jedinica područne (regionalne) samouprave u promicanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, kao i razne studije, izvješća te publikacije kojima se istražuje

¹³⁶ Slična politika naglašena je u Izvješću o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2019. godini, Vlada Republike Hrvatske, Ured za ravnopravnost spolova, Zagreb, 2020.

stanje ravnopravnosti spolova i učinkovitost politika i programa za postizanje ravnopravnosti spolova, u bitnome doprinose razvoju svijesti o nužnosti provedbe načela ravnopravnosti spolova na razini područne (regionalne) samouprave.

3. ANALIZA ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA I NACIONALNE POLITIKE ZA PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

3.1. Zakon o ravnopravnosti spolova

3.1.1. Pregled osnovnih odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova

Zakon o ravnopravnosti spolova temeljni je pravni akt koji uređuje zaštitu i promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca kao jedne od ključnih vrijednosti demokratskog društva. Zakonom se definira ravnopravnost spolova kao jednaka prisutnost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, uz jednak status, mogućnosti i prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.¹³⁷

ZRS obuhvaća opće odredbe, definicije diskriminacije, obveze javnih tijela te posebne mjere koje su usmjerene na otklanjanje postojećih rodni nejednakosti. Posebna pažnja posvećuje se zabrani svih oblika diskriminacije.¹³⁸

Odredbama ZRS-a obuhvaćen je širok spektar područja u kojima se zahtijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova.

ZRS daje definiciju diskriminacije na temelju spola te definira pojam izravne i neizravne diskriminacije¹³⁹ kao i uznemiravanje i spolno uznemiravanje¹⁴⁰. U odredbama ZRS prepoznaje se da žene i muškarci mogu biti izloženi takvim oblicima ponašanja na radnom mjestu i u drugim područjima društvenog života, zbog čega se propisuju mjere njihove zaštite.

Zakonodavac predviđa uvođenje posebnih mjera kojima se osobama određenog spola omogućuje ravnopravno sudjelovanje u javnom životu, otklanjanje postojećih nejednakosti te osiguravanje prava kojima su im ranije bila uskraćena.¹⁴¹ Te mjere privremenog su karaktera i ne smatraju se diskriminacijom, već se uvode radi ostvarivanja stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca.

¹³⁷ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 5.

¹³⁸ *Ibid.*, članak 2.

¹³⁹ *Ibid.*, članak 7.

¹⁴⁰ *Ibid.*, članak 8.

¹⁴¹ *Ibid.*, članci 9.-12. O posebnim mjerama (mjerama afirmativne akcije) u poredbenom pravu v. Horvat Vuković, Ana, *Pravno uređenje pozitivne diskriminacije kroz poseban osvrt na primjer Indije*, Zagreb, Pravni fakultet u Zagrebu, 2013.

Zakonom se također osigurava zaštita osoba koje prijavljuju diskriminaciju, svjedoče o njoj ili sudjeluju u postupcima vezanim uz borbu protiv diskriminacije. ZRS propisuje posebne mjere za smanjenje postojećih nejednakosti i osiguravanje stvarno ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u društvu. Te mjere uključuju povećanje zastupljenosti podzastupljenog spola u tijelima zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, javnim službama, kao i drugim tijelima odlučivanja.¹⁴²

Posebne mjere predviđene ZRS, poput kvota i drugih instrumenata usmjerenih na osiguravanje ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u politici, gospodarstvu ili drugim područjima, ne smatraju se diskriminacijom. One se uvode radi uklanjanja strukturnih i povijesnih prepreka te ostvarivanja stvarne ravnopravnosti spolova.¹⁴³

Zakonom se osigurava zaštita osoba koje prijavljuju diskriminaciju, svjedoče o njoj ili sudjeluju u postupcima vezanim uz borbu protiv diskriminacije.¹⁴⁴ ZRS pritom izričito štiti pojedince od nepovoljnih posljedica zbog prijave ili svjedočenja o diskriminaciji na temelju spola te jamči da nitko ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog upozoravanja na takve slučajeve.

Dodatno, ZRS obvezuje državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te obrazovne i znanstvene institucije na procjenu učinaka svojih akata na položaj žena i muškaraca radi postizanja stvarne ravnopravnosti. Također, navedene institucije dužne su provoditi programe izobrazbe o ravnopravnosti spolova za svoje djelatnike.¹⁴⁵

Odredbe ZRS-a moraju se tumačiti i primjenjivati u skladu s međunarodnim i europskim pravnim okvirom te se ne smiju koristiti na način koji bi ograničio ili umanjio jamstva ravnopravnosti spolova koja proizlaze iz općih pravila međunarodnog prava, pravne stečevine EU, relevantnih konvencija Ujedinjenih naroda i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.¹⁴⁶

Donošenjem ZRS-a RH dodatno usklađuje svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU u području ravnopravnosti spolova, čime se osigurava visoka razina zaštite prava žena i muškaraca.

¹⁴² Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 9.

¹⁴³ Tako ZRS propisuje da osjetna neuravnoteženost jednog spola postoji ako je zastupljenost jednog spola u tijelima političkog i javnog odlučivanja niža od 40%, ZRS, *op. cit.*, članak 12. stavak 3.

¹⁴⁴ *Ibid.*, članak 30.

¹⁴⁵ *Ibid.*, članak 3.

¹⁴⁶ *Ibid.*, članak 4.

ZRS potiče provedbu obrazovnih programa i kampanja radi podizanja svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova, kao i inicijative za osnaživanje žena u svim područjima života. Također, uspostavlja mehanizme pravne zaštite i učinkovito rješavanje slučajeva diskriminacije, te promiče suradnju s međunarodnim organizacijama i usklađivanje s međunarodnim standardima.

Na taj način zakon doprinosi izgradnji društva utemeljenog na poštovanju jednakosti i zabrani diskriminacije, u kojem se svim pojedincima omogućuje ravnopravan doprinos zajednici bez obzira na spol. Konačna svrha ZRS jest uspostava pravednog i inkluzivnog društva u kojem svi građani imaju jednake mogućnosti za razvoj i ostvarenje svojih potencijala.

Zakonske odredbe koje uređuju ravnopravnost spolova u Hrvatskoj, osobito one koje se odnose na obveze jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, predstavljaju ključni normativni okvir za postizanje stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca u svim segmentima društva. ZRS ima sveobuhvatan pristup jer obuhvaća područja zapošljavanja, obrazovanja, politike, medija, statistike, kao i posebne mjere koje se primjenjuju na svim razinama vlasti, uključujući lokalnu i regionalnu samoupravu.

Jedna od osnovnih obveza koju Zakon propisuje državnim tijelima, tijelima lokalne i područne samouprave te pravnim osobama s javnim ovlastima jest procjena i vrednovanje učinaka njihovih akata i odluka na ravnopravnost spolova. Ta se obveza primjenjuje u svim fazama - od planiranja do donošenja i provedbe pravnih akata, pri čemu je potrebno uzeti u obzir njihov utjecaj na ravnotežu između spolova.

To uključuje procjenu učinka politika, zakona i aktivnosti na položaj žena i muškaraca, s ciljem ostvarivanja stvarne ravnopravnosti u praksi.¹⁴⁷ Obveza se odnosi na sve razine vlasti, uključujući lokalnu i regionalnu samoupravu, što znači da svaki akt ili inicijativa mora uvažavati načelo ravnopravnosti spolova kako bi se spriječilo stavljanje bilo kojeg spola u nepovoljniji položaj u društvenim, političkim, ekonomskim i kulturnim pitanjima.

Osim procjene učinaka, ZRS nalaže i provedbu edukacije o ravnopravnosti spolova za djelatnike svih relevantnih tijela, uključujući obrazovne institucije i pravne osobe s javnim ovlastima. Cilj tih edukacija jest podizanje svijesti te osposobljavanje za prepoznavanje i suzbijanje diskriminacije na temelju spola, kao i promicanje aktivnog djelovanja u području ravnopravnosti spolova. Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave to znači da institucije koje zapošljavaju javne službenike i pružaju javne usluge moraju osigurati

¹⁴⁷ *Ibid.*, članak 3.

odgovarajuću izobrazbu svojih zaposlenika, čime se smanjuje rizik od diskriminacije i potiče ravnopravnost spolova u praksi.¹⁴⁸

Zakon također omogućuje uvođenje posebnih mjera usmjerenih na postizanje ravnopravnosti spolova, osobito u područjima u kojima postoje izražene nejednakosti između žena i muškaraca. Takve mjere, uključujući privremene inicijative za osiguranje ravnopravnog sudjelovanja žena u društvenim i političkim procesima, ne smatraju se diskriminacijom.

Tijela državne uprave, uključujući pravne osobe u pretežitom vlasništvu države, obvezna su donositi planove za promicanje ravnopravnosti spolova na temelju analize postojećeg stanja, dok su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne u svoje opće akte ugraditi antidiskriminacijske odredbe i mjere za ostvarivanje ravnopravnosti spolova.¹⁴⁹ To podrazumijeva uvođenje konkretnih aktivnosti na lokalnoj i regionalnoj razini radi osiguravanja jednakih mogućnosti za žene i muškarce u svim društvenim područjima, uključujući obrazovanje, zapošljavanje i političko odlučivanje.

ZRS također postavlja posebne zahtjeve u vezi s ravnomjernom zastupljenošću žena i muškaraca u političkim tijelima, uključujući Hrvatski sabor, predstavnička tijela lokalne i regionalne samouprave te Europski parlament. Političke stranke, kao i drugi ovlašteni predlagatelji, moraju voditi računa o ravnopravnoj zastupljenosti spolova prilikom sastavljanja izbornih lista, čime se nastoji postići uravnotežena zastupljenost žena i muškaraca u tijelima političkog odlučivanja.

Cilj je osigurati da se na izbornim listama nalaze kandidati oba spola te da se na izborima omogući jednaka zastupljenost žena i muškaraca u političkim tijelima.¹⁵⁰ Ovo načelo odnosi se na sve faze izbornog procesa, uključujući utvrđivanje kandidata, sastavljanje izborne liste, promociju kandidata i provođenje izbora.

Ova zakonska odredba predlagateljima nameće obvezu da pridonesu uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca u političkim tijelima te osiguraju pravedniji pristup političkoj moći za oba spola. Političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji, moraju primijeniti posebne mjere kako bi osigurali uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca na izbornim listama. To

¹⁴⁸ *Ibid.*, članak 3. stavak 2.

¹⁴⁹ *Ibid.*, članak 11.

¹⁵⁰ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, „Prilikom utvrđivanja i predlaganja liste kandidata/tkinja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i za izbor članova u Europski parlament političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji dužni su poštivati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama sukladno članku 12. ovoga Zakona.“

znači da ne bi smjelo biti znatne neravnoteže u broju kandidata među spolovima, sukladno članku 12. stavku 3. ZRS.¹⁵¹

Zakonom je predviđeno postupno uvođenje poštivanja kvota, pri čemu je propisano prijelazno razdoblje kroz tri izborna ciklusa, počevši od 2008. godine, s ciljem da se puna primjena ostvari tek 2020. godine. Ipak, izmjenom Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor rok za obveznu primjenu kvota pomaknut je na 2015. godinu, čime je zakonodavac ubrzao provedbu ove obveze.¹⁵²

Odredbe ZRS-a koje se odnose na političke stranke i osiguravanje uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca na izbornim listama bile su predmet ocjene suglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske. U predmetu U-I/5339/2012 riječ je bila o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članaka 12., 15. i 35. Zakona o ravnopravnosti spolova („Narodne novine“ broj 82/08., 138/12. i 69/17.), koji je podnijela Hrvatska čista stranka prava iz Zagreba.

Hrvatska čista stranka prava osporavala je navedene odredbe tvrdeći da narušavaju slobodu djelovanja političkih stranaka, diskriminiraju određene skupine, nameću prisilne kvote, ograničavaju slobodu kandidiranja, diskriminiraju konzervativne stranke te propisuju previsoke kazne za kršenje pravila o kvotama. Ustavni sud je jednoglasno odlučio da se prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti navedenih članaka ZRS ne prihvaća te je odredbe ZRS ocijenio sukladnim Ustavu Republike Hrvatske.¹⁵³

Kako pojašnjava Horvat Vuković, posebne mjere koje se uvode radi postizanja stvarne ravnopravnosti spolova predstavljaju legitimne instrumente za suzbijanje diskriminacije, bilo izravne ili neizravne. Takve mjere, koje se donose u okviru slobodne prosudbe zakonodavca, smatraju se opravdanim sve dok postoje razlozi koji ih čine nužnima, odnosno dok ne dolazi do povrede načela razmjernosti zajamčenog člankom 16. Ustava RH.¹⁵⁴

U slučaju nepoštovanja zakonski propisanih kvota pri sastavljanju kandidacijskih lista za parlamentarne izbore i izbore za Europski parlament, zakon predviđa prekršajne sankcije u

¹⁵¹ *Ibid.*, članak 15. stavak 2.: „U cilju provedbe stavka 1. ovoga članka političke stranke i drugi ovlašteni predlagatelji pri utvrđivanju izbornih lista dužni su uvoditi posebne mjere na način da zastupljenost muškaraca i žena na listama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i članova u Europski parlament ne bude osjetno neuravnotežena, sukladno članku 12. stavku 3. ovoga Zakona. Sukladno članku 12. stavku 1. ovoga Zakona postupno povećanje podzastupljenog spola mora se postići najkasnije prigodom provedbe trećih redovitih izbora od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.“

¹⁵² Rok za obveznu primjenu rodni kvota na kandidacijskim listama skraćen je izmjenama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, koje su objavljene u Narodnim novinama broj 19/15, a stupile su na snagu 25. veljače 2015. godine.

¹⁵³ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske U-I/5339/2012 od 7. srpnja 2020.

¹⁵⁴ V. Intervju Ive Zelić s izv. prof. dr. sc. Anom Horvat Vuković, 17. svibnja 2024., *Izborne kvote nisu protuustavne*, <https://libela.org/genderfacts/izborne-kvote-nisu-protuustavne/>, pristupljeno 10.8.2025.

obliku novčanih kazni. Kazna prema članku 35. ZRS iznosi 50.000 kuna (što odgovara iznosu od 6.636,14 eura) za svaku listu koja ne zadovoljava kriterij uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca.

Međutim, Ustavni sud je u svojoj Odluci iz 2015. godine utvrdio da nepravovaljanost liste kao sankcija za nepoštivanje kvota nije ustavno prihvatljiva, jer bi takva mjera bila nerazmjerna i narušila bi temeljne vrijednosti višestranačkog demokratskog poretka. Time je Ustavni sud potvrdio da je sama kvota ustavna, ali da sankcije za njezino kršenje moraju biti u skladu s Ustavom RH.¹⁵⁵

Sve navedene mjere usmjerene su na osiguravanje ravnomjerne zastupljenosti žena i muškaraca na izborima u političkim tijelima te promicanje ravnopravnosti spolova u politici. Važno je istaknuti da ZRS doprinosi stvaranju društva u kojem se cijeni jednakost spolova i u kojem se spolna diskriminacija smatra neprihvatljivom.

Ova zakonska regulativa osigurava da politička arena postane inkluzivno mjesto gdje se glasovi žena i muškaraca jednako čuju i vrednuju, te da se spriječe prepreke za sudjelovanje žena u političkom procesu. Kroz promicanje ravnopravnosti spolova u politici stvara se okruženje u kojem se potiče raznolikost stajališta i iskustava, što rezultira donošenjem odluka koje bolje odražavaju potrebe i interese cijele zajednice.

U obrazovnim institucijama na svim razinama ZRS zahtijeva uključivanje sadržaja o ravnopravnosti spolova u nastavni plan i program, uključujući obrazovanje o uklanjanju rodni stereotipa i promicanju nediskriminacijskih stavova i praksi. Obrazovne ustanove također moraju osigurati ravnomjernu zastupljenost spolova u upravljačkim strukturama, čime se osigurava da žene i muškarci imaju jednake prilike za napredovanje u obrazovnim institucijama.¹⁵⁶

Mediji imaju ključnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i zaštiti dostojanstva svih osoba, osobito u suvremenom društvu u kojem se informacije brzo šire različitim medijskim kanalima. Kao takvi, mediji mogu biti moćno sredstvo u borbi protiv stereotipa, diskriminacije i nasilja na temelju spola te mogu imati pozitivan utjecaj na promicanje ravnopravnosti spolova i zaštitu dostojanstva svih osoba.

¹⁵⁵ Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske U-I/5339/2012 od 7. srpnja 2020., *op. cit.*

Mediji imaju važnu ulogu u borbi protiv stereotipa i predrasuda o ženama i muškarcima.¹⁵⁷ Njihova uloga važna je i u podizanju svijesti o nasilju i diskriminaciji na temelju spola te osnaživanju žrtava. Kroz izvještavanje o slučajevima seksualnog uznemiravanja, obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja na temelju spola, mediji mogu podići svijest o tim problemima i pružiti žrtvama važne informacije o tome gdje mogu potražiti pomoć. Istodobno, mediji mogu pružiti platformu za glasove žrtava i aktivista koji se bore protiv ovih problema.

Mediji su važan alat u promicanju ravnopravnosti spolova u politici, kulturi i društvu općenito. Kroz izvještavanje o političkim kandidatima, zakonima i politikama koje se odnose na ravnopravnost spolova, mediji mogu pružiti važne informacije javnosti o tome kako se ta pitanja rješavaju.

Također, mediji mogu promicati pozitivne primjere ravnopravnosti u kulturi.¹⁵⁸ Mediji igraju važnu ulogu u zaštiti dostojanstva svih osoba, uključujući žene, muškarce i osobe različitih rodni identiteta. Kroz izvještavanje o diskriminaciji i stigmatizaciji osoba koje su drukčije mediji mogu pomoći u promicanju tolerancije i razumijevanja različitosti.

Mediji također mogu imati pozitivan utjecaj na kulturu koja promiče poštovanje i uvažavanje različitosti te pridonijeti smanjenju nasilja i diskriminacije na temelju spola i drugih razlika. Međutim, mediji mogu biti izvor stereotipa i diskriminacije, posebno kada se koriste za prikazivanje žena i muškaraca na seksistički i homofobičan način.

Stoga je važno da mediji preuzmu odgovornost za svoju ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i zaštiti dostojanstva svih osoba te da se pridržavaju etičkih standarda u svom izvještavanju. U konačnici, mediji imaju ključnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i zaštiti dostojanstva svih osoba. Kroz svoju moć da informiraju, osvještavaju i utječu na javno mišljenje, mediji mogu biti moćno sredstvo u borbi protiv diskriminacije i nasilja na temelju spola te u promicanju poštovanja i uvažavanja različitosti.

U promicanju ravnopravnosti spolova važnu ulogu imaju mediji koji kroz svoje programske sadržaje, programske osnove, programska usmjerenja i samoregulacijske akte promiču razvoj svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca. Uz to, zabranjuje se javno prikazivanje i predstavljanje žena i muškaraca na uvredljiv, ponižavajući ili omalovažavajući način s obzirom na spol i spolnu orijentaciju. Ova zabrana odnosi se na sve vrste medija,

¹⁵⁷ Na primjer, kroz objavljivanje priča o ženama koje su postigle uspjeh u tradicionalno muškim industrijama, mediji mogu pomoći u razbijanju stereotipa o tome što žene mogu i ne mog uraditi. Istovremeno, mediji mogu pomoći u prepoznavanju važnosti tradicionalnih „ženskih“ zanimanja i poslova.

¹⁵⁸ Primjerice, kroz izvještavanje o filmovima i televizijskim emisijama koje su osmišljene i producirane od strane žena.

uključujući tiskane medije, televizijske i radijske postaje, internetske medije i ostale oblike djelovanja.¹⁵⁹

Ova odredba naglašava zabranu javnog prikazivanja i predstavljanja žena i muškaraca na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način s obzirom na njihov spol i spolnu orijentaciju. To znači da mediji ne smiju koristiti seksistički ili homofoban jezik, slike ili prikaze koji vrijeđaju, omalovažavaju ili diskriminiraju osobe na temelju spolne pripadnosti ili seksualne orijentacije. Ova odredba ima za cilj zaštititi dostojanstvo svih osoba, neovisno o njihovoj spolu ili seksualnoj orijentaciji, te osigurati ravnopravan tretman u medijima. Takvi uvredljivi prikazi mogu imati negativne posljedice na psihološko i emocionalno zdravlje pojedinaca i doprinijeti stvaranju i održavanju društvenih normi koje podržavaju diskriminaciju i nasilje na temelju spola. Ova odredba promiče izgradnju kulture poštovanja i uvažavanja različitosti, koja je ključna za promicanje ravnopravnosti spolova i zaštitu dostojanstva svih osoba. Kada mediji prikazuju žene i muškarce na način koji poštuje njihovo dostojanstvo i ravnopravnost, to može imati pozitivan utjecaj na način na koji društvo gleda na različitosti te promiče inkluzivnost i prihvaćanje. Mediji imaju važnu ulogu u oblikovanju percepcije društva o različitim pitanjima, uključujući i pitanja vezana uz ravnopravnost spolova. Ova obveza i zabrana trebale bi pridonijeti izgradnji društva koje poštuje ravnopravnost spolova i u kojem se svaka osoba osjeća uvaženo i poštovano.

Osim što promiče poštovanje i uvažavanje različitosti, zabrana javnog prikazivanja i predstavljanja žena i muškaraca na uvredljiv način također ima za cilj smanjenje diskriminacije i nasilja na temelju spola. Takvi prikazi mogu doprinijeti stvaranju društvenih normi koje podržavaju takvo ponašanje, što u konačnici može dovesti do negativnih posljedica za pojedince i društvo u cjelini.¹⁶⁰ Stoga je važno da mediji pristupe ovim pitanjima na ozbiljan način i preuzmu odgovornost za svoju ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i zaštiti dostojanstva svih osoba. Samoregulacijski akti i etički standardi važni su alati koji mogu pomoći u osiguravanju da mediji poštuju ove odredbe i pridržavaju se visokih standarda u svom izvještavanju.

¹⁵⁹ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 16.: „(1) Mediji će kroz programske sadržaje, programske osnove, programska usmjerenja i samoregulacijske akte promicati razvoj svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca. (2) Zabranjeno je javno prikazivanje i predstavljanje žena i muškaraca na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način, s obzirom na spol i spolnu orijentaciju.“

¹⁶⁰ Primjeri ovakvih uvredljivih prikaza u medijima mogu uključivati seksualiziranje žena, stereotipiziranje muškaraca i žena na temelju tradicionalnih rodnih uloga te prikazivanje homoseksualnosti na homofobičan način. Takvi prikazi mogu imati negativan utjecaj na mlade ljude koji se još uvijek formiraju i koji mogu početi vjerovati u netočne i štetne stereotipe.

Samoregulacijski akti i etički standardi jesu pravila koja su uspostavljena unutar medijske industrije kako bi se osiguralo da se mediji pridržavaju određenih standarda u svom izvještavanju. Takva pravila često uključuju smjernice o izvještavanju o osjetljivim temama kao što su spolna pripadnost ili seksualna orijentacija.¹⁶¹

Samoregulacijski akti također mogu uključivati smjernice o tome kako izvještavati o temama kao što su ravnopravnost spolova kako bi se izbjegli uvredljivi i stereotipni prikazi. Primjena samoregulacijskih akata i etičkih standarda ovisi o samoj medijskoj industriji i njenom pristupu ovim pitanjima, ali oni mogu pružiti važne smjernice za promicanje ravnopravnosti spolova i zaštitu dostojanstva svih osoba u medijskom izvještavanju.

Jedinice područne (regionalne) samouprave imaju određene nadležnosti u području medijske politike i medijskog regulatornog okvira. One mogu djelovati na lokalnoj razini kako bi osigurale provedbu medijskih standarda i promicale razvoj svijesti o ravnopravnosti spolova.¹⁶²

Ove nadležnosti daju jedinicama područne (regionalne) samouprave mogućnost da se uključe u proces promicanja ravnopravnosti spolova u medijima i da djeluju u zaštiti dostojanstva svih osoba, što je posebno važno u kontekstu javnog prikazivanja i predstavljanja žena i muškaraca. Na taj način, jedinice područne (regionalne) samouprave imaju potencijal doprinositi stvaranju društva koje poštuje ravnopravnost spolova i ljudsko dostojanstvo tako što će promicati odgovorno i korektno izvještavanje u medijima. Mediji su ključni u oblikovanju javnog mnijenja.

Promicanje ravnopravnosti spolova u medijima izuzetno je važno za postizanje društva u kojem su žene i muškarci jednako zastupljeni i poštovani. ZRS propisuje jasnu obvezu medijima da promiču ravnopravnost spolova i sprječavaju diskriminaciju na temelju spola.

ZRS propisuje obvezu prikupljanja, obrade i objavljivanja statističkih podataka koji su iskazani po spolu. Ovi podaci trebaju biti dostupni javnosti i pomoći u praćenju napretka u postizanju ravnopravnosti spolova. Također, sve pravosudne institucije moraju voditi evidenciju o slučajevima diskriminacije na temelju spola, čime se omogućuje praćenje učinka zakonodavnih i administrativnih mjera na smanjenje diskriminacije.¹⁶³

¹⁶¹ Novinarska etika obično zahtijeva da se novinari obraćaju prema osobama s poštovanjem i dostojanstvom te da ne diskriminiraju ljude na temelju njihovog spola, rase, nacionalnosti, seksualne orijentacije ili bilo koje druge osobine.

¹⁶² Konkretno, jedinice područne (regionalne) samouprave mogu promicati medijske sadržaje koji se bave ravnopravnošću spolova i koji poštuju ljudsko dostojanstvo svih osoba. One mogu surađivati s medijskim organizacijama na uspostavi samoregulacijskih akata i etičkih standarda kako bi se osiguralo da medijski sadržaji ne krše odredbe o zabrani uvredljivog, omalovažavajućeg ili ponižavajućeg prikazivanja žena i muškaraca.

¹⁶³ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 17.

ZRS postavlja jasne smjernice za usklađivanje politika i praksi na svim razinama vlasti, s posebnim naglaskom na obveze jedinica područne (regionalne) samouprave. Ove jedinice moraju aktivno sudjelovati u stvaranju i provedbi strategija ravnopravnosti spolova te osigurati političku i društvenu ravnotežu među spolovima, čime doprinose postizanju jednakih uvjeta za žene i muškarce na lokalnoj i regionalnoj razini.

Provedbom zakonskih odredbi na lokalnoj i regionalnoj razini ne samo da se postiže ravnoteža među spolovima u političkom i društvenom životu, već se osigurava i dugoročni razvoj zajednice temeljen na jednakim prilikama. Ključno je da jedinice područne (regionalne) samouprave razvijaju vlastite strategije, prate napredak te kontinuirano podupiru inicijative koje promiču ravnopravnost spolova, čime stvaraju temelje za održiviji, pravedniji i inkluzivniji društveni okvir.

3.1.2. Ciljevi Zakona o ravnopravnosti spolova

ZRS ima za cilj osigurati pravedno i ravnopravno društvo u kojem će žene i muškarci imati jednake mogućnosti za sudjelovanje i napredovanje u svim područjima života. Naglasak ZRS-a stavljen je na uklanjanje bilo kakve diskriminacije na temelju spola, promicanje jednakih prava te omogućavanje razvoja društva temeljenog na ravnopravnosti, solidarnosti i uzajamnom poštovanju.

ZRS nastoji integrirati načela ravnopravnosti spolova u sve sfere javnog i privatnog života, uključujući obrazovanje, tržište rada, politiku, zdravstvo, kulturu i obitelj. Posebna pažnja posvećuje se zaštiti ljudskih prava, promicanju jednakih mogućnosti u donošenju odluka te jačanju svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova kroz edukaciju i informiranje. Primjenom ovog zakona želi se stvoriti društveno okruženje koje podržava jednake prilike za žene i muškarce, neovisno o njihovim društvenim, ekonomskim ili kulturnim razlikama, čime se potiče održivi razvoj i kvalitetniji život za sve građane.

Jedan od ključnih ciljeva ZRS-a je poticanje aktivnog sudjelovanja žena u društvu. To se postiže osiguravanjem zaštite od svih oblika diskriminacije na temelju spola te stvaranjem poticajnog okruženja za razvoj ženskih potencijala i njihovu punu integraciju u sve segmente društva.

Kroz takvu integraciju, žene postaju ključne sudionice u oblikovanju politika, gospodarstva i društvenog života, što doprinosi raznovrsnosti perspektiva i donošenju odluka koje odražavaju potrebe i interese cijele zajednice. ZRS pritom uspostavlja pravni okvir za

suzbijanje diskriminatornih praksi te osigurava pravnu zaštitu svim osobama koje su izložene oblicima nejednakog postupanja na temelju spola.

Temeljna svrha donošenja ZRS-a je osigurati ravnopravnost spolova u društvu, odnosno osigurati da muškarci i žene imaju jednake mogućnosti, prava i status u svim sferama života, uključujući obrazovanje, pristup javnim uslugama, zapošljavanje, političko djelovanje, sudjelovanje u društvenom životu te ostvarivanje drugih prava i sloboda.

Zakonom se nastoji osigurati jednaka prava, mogućnosti i tretman za sve osobe neovisno o spolu te spriječiti diskriminacija na temelju spola.¹⁶⁴ Osiguravanjem sveobuhvatnog pristupa ravnopravnosti spolova, ZRS nastoji izgraditi pravednije i inkluzivnije društvo u kojem svi pojedinci mogu ostvariti svoj puni potencijal bez obzira na spol. Kroz takav pristup potiče se zajednica u kojoj se poštuju, prepoznaju i uvažavaju različitosti i uloge svih spolova, čime se doprinosi općem napretku i dobrobiti svih građana.

Kroz promicanje ravnopravnosti spolova, ZRS doprinosi stvaranju društva u kojem su jednakost i pravda temeljne vrijednosti. Osim što smanjuje nejednakosti među spolovima, ravnopravnost spolova pridonosi i općem napretku društva. Kada se ženama i muškarcima omogući jednaka participacija i pristup resursima, to potiče inovativnost, razvoj gospodarstva te stvara dinamično i prosperitetno društvo u kojem svaki pojedinac može ostvariti svoj puni potencijal.

Osiguravanjem ravnopravnosti spolova, ZRS postavlja temelje za inkluzivno i pravedno društvo u kojem se poštuju individualne različitosti te u kojem svatko ima priliku ostvariti svoje ciljeve i doprinijeti zajednici. Kroz zajednički rad na promicanju jednakosti i suzbijanju diskriminacije gradi se društvo koje se temelji na raznolikosti i međusobnom poštovanju.

ZRS također osigurava institucionalnu podršku kroz djelovanje Ureda za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te županijskih i lokalnih povjerenstava. Ove institucije usmjerene su na provedbu, praćenje i unaprjeđenje politika koje promiču ravnopravnost spolova.

ZRS ima za cilj jačanje svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova kroz edukaciju, istraživanja i suradnju s organizacijama civilnog društva, čime se dugoročno pridonosi izgradnji pravednijeg, uključivijeg i ravnopravnijeg društva.

¹⁶⁴ Vidi Gospočić, Ana-Marija, Bijelić, Nataša, *Rodna ravnopravnost u lokalnim zajednicama*, III. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje istraživanje, Zagreb, 2012.

3.2. Institucijski mehanizmi za provedbu ZRS-a

ZRS predviđa nekoliko ključnih institucionalnih mehanizama koji su odgovorni za osiguravanje provedbe njegovih odredbi. Ovi mehanizmi omogućuju sustavnu zaštitu prava građana, nadzor nad primjenom zakona te koordinaciju aktivnosti na svim razinama vlasti i društva u cilju postizanja stvarne ravnopravnosti spolova.

Provedbeni mehanizmi uključuju različita tijela i institucije, od kojih svako ima specifičnu ulogu u osiguravanju učinkovite provedbe načela ravnopravnosti spolova. Među najvažnijim provedbenim mehanizmima ističu se Ured za ravnopravnost spolova, pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova, koordinator/ica za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, povjerenstva za ravnopravnost spolova na lokalnoj i regionalnoj razini te sudska zaštita. Svako od ovih tijela ima jasno definirane nadležnosti i odgovornosti.

U svom radu Vidović i Petričušić analiziraju prednosti i izazove centraliziranih i fragmentiranih institucionalnih modela za zaštitu i promicanje ljudskih prava.¹⁶⁵ Centralizirani sustavi, u kojima jedna institucija obavlja višestruke mandate, omogućuju učinkovitiju koordinaciju, snažniju pravnu osnovu te veću otpornost na političke utjecaje. Nasuprot tome, fragmentirani sustavi, koji se oslanjaju na više specijaliziranih tijela, omogućuju usmjerenost na specifične potrebe ranjivih skupina, ali istovremeno nose rizike od preklapanja nadležnosti, nedostatka resursa i slabije međuinstitucionalne koordinacije.¹⁶⁶

Za učinkovit rad institucija koje se bave zaštitom ljudskih prava, autorice ističu važnost njihove neovisnosti, koja mora obuhvaćati pravnu, operativnu i financijsku autonomiju te sigurnost mandata.¹⁶⁷ Širok mandat institucije mora biti popraćen odgovarajućim resursima kako bi se osigurala njezina funkcionalnost. Kao ključne preduvjete za učinkovito promicanje i zaštitu ljudskih prava i ravnopravnosti, autorice navode jasno definirane nadležnosti, institucionalnu neovisnost, dostatne resurse te sustavnu i strukturiranu međuinstitucionalnu suradnju.¹⁶⁸

U hrvatskom kontekstu, zakonski je propisana suradnja između pravobraniteljskih institucija, čime se nastoji osigurati koherentnost u njihovu djelovanju.¹⁶⁹ U pogledu

¹⁶⁵ Vidović, Lora, Petričušić, Antonija, *Human Rights and Equality Institutions in Europe: Increasing Efficacy by Finding a Balance between Centralisation and Fragmentation*, Hrvatska i komparativna javna uprava, vol. 24, 2024., br. 1, str. 113-146.

¹⁶⁶ *Ibid.*, str. 139-140.

¹⁶⁷ *Ibid.*, str. 102-121.

¹⁶⁸ *Ibid.*, str. 140.

¹⁶⁹ Članak 32. Zakona o pučkom pravobranitelju (Narodne novine, broj 76/2012) glasi:

preklapanja njihovih nadležnosti, važno je istaknuti da sukladno ZSD, poslove središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije obavlja pučki pravobranitelj.¹⁷⁰ Međutim, pojedine poslove obavljaju i posebni pravobranitelji kada je to utvrđeno posebnim zakonom.¹⁷¹

3.2.1. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske

Ured za ravnopravnost spolova najvažnije je stručno tijelo koje obavlja poslove vezane uz promicanje ravnopravnosti spolova na nacionalnoj razini. Ured ima ključnu ulogu u koordinaciji svih aktivnosti koje imaju za cilj uspostavu ravnopravnosti spolova u RH. Riječ je o radnom tijelu, odnosno stručnoj službi koja se bavi poslovima vezanima uz ravnopravnost spolova te koja djeluje kao središnje tijelo za provedbu politike ravnopravnosti spolova u RH.

Vlada RH osnovala je Ured kao stručnu službu sa svrhom obavljanja poslova kojima se osigurava ostvarivanje prava na ravnopravnost spolova. Ured za ravnopravnost spolova osnovan je 2004. godine Uredbom o Uredu za ravnopravnost spolova na temelju članka 18. stavka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova iz 2003. godine.¹⁷²

Djelokrug rada, kao i poslovi Ureda za ravnopravnost spolova, propisani su Uredbom i člankom 18. stavkom 2. ZRS. Ured ima važnu koordinacijsku i stratešku funkciju u području ravnopravnosti spolova s obzirom na to da koordinira sve aktivnosti čiji je cilj uspostava ravnopravnosti spolova, izrađuje cjeloviti sustav zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova u RH te prati njegovu učinkovitost.

Ured također odobrava planove djelovanja tijelima i pravnim osobama, predlaže donošenje ili izmjene zakona i drugih propisa, izrađuje nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova, provodi istraživanja, izrađuje analize i izvještava Vladu RH o provedbi nacionalne politike.

Zadaća Ureda je pratiti usklađenost i primjenu zakona i drugih propisa koji se odnose na ravnopravnost spolova u odnosu na međunarodne dokumente, pripremati nacionalna

(1) Pučki pravobranitelj i posebni pravobranitelji dužni su međusobno surađivati u području promicanja i zaštite ljudskih prava, sukladno načelima komplementarnosti, međusobnog uvažavanja i djelotvornosti u zaštiti i promicanju ljudskih prava.

(2) Način i oblici suradnje uređuju se Sporazumom o međuinstitucionalnoj suradnji. Sporazumom se osobito uređuje planiranje zajedničkih aktivnosti, postupanje u pojedinačnim slučajevima i obavljanje pregleda, kontinuirano održavanje sastanaka, zajednički istupi u javnosti, suradnja s medijima, suradnja pri izradi izvješća i analiza te suradnja na edukaciji zaposlenih.

¹⁷⁰ Zakon o suzbijanju diskriminacije, *op. cit.*, članak 12.

¹⁷¹ *Ibid.*, članak 13.

¹⁷² Uredba o Uredu za ravnopravnost spolova (nevažuća), Narodne novine, broj 18/2004, 131/2005, 29/2008, 58/2009. Trenutno važeća je Uredba o Uredu za ravnopravnost spolova, Narodne novine, broj 39/2012, 28/2016, 116/2025 (dalje u tekstu: Uredba).

izvješća o ispunjavanju međunarodnih obveza u području ravnopravnosti spolova, surađivati s organizacijama civilnog društva koje su aktivne u području ravnopravnosti spolova te promicati znanje i svijest o ravnopravnosti spolova.

Također, Ured zaprima predstavke stranaka o povredama odredbi ZRS-a i drugih propisa te ih prosljeđuje pravobranitelju/ici za ravnopravnost spolova i drugim nadležnim državnim tijelima. Ujedno koordinira rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i jednom godišnje izvještava Vladu RH o svojim aktivnostima.

U stavku 3. članka 18. ZRS propisano je da se unutarnje ustrojstvo, način i organizacija rada te druga pitanja značajna za obavljanje poslova Ureda uređuju Uredbom. Time se detaljnije definira način organizacije rada Ureda za ravnopravnost spolova te postupci koje provodi u obavljanju svojih zadaća.

Za područje ovog znanstvenog istraživanja, a u kontekstu odredbe članka 18. stavka 2. ZRS, važnost Ureda temelji se na koordinaciji rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Ta se koordinacija provodi održavanjem sastanaka Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, kako bi se razmijenile informacije i primjeri dobre prakse u provedbi ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave.¹⁷³

Vizija Ureda za ravnopravnost spolova temelji se na izgradnji društva bez diskriminacije na osnovi spola s ciljem jednake prisutnosti žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, uz jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava te jednaku korist od ostvarenih rezultata.¹⁷⁴ Njegova misija ogleda se u koordinaciji svih aktivnosti s ciljem uspostave ravnopravnosti spolova te praćenju provedbe i učinkovitosti primjene odredbi ZRS i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova.

Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova osnovana je na nacionalnoj razini 2005. godine s ciljem unaprjeđivanja i usklađivanja provedbe politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.¹⁷⁵ Ova Koordinacija sastaje se prema potrebi, a najmanje dvaput godišnje, dok izvješća o radu Uredu za ravnopravnost spolova dostavljaju najmanje jednom godišnje. Prema objavljenim zaključcima Koordinacije

¹⁷³ Na službenoj web stranici Ureda za ravnopravnost spolova nalaze se zaključci s koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/2028>, pristupljeno 13.7.2024. Zaključci su posljednji put objavljeni 29. svibnja 2015. godine.

¹⁷⁴ Službena web stranica Ureda za ravnopravnost spolova <https://ravnopravnost.gov.hr/o-uredu/9>, pristupljeno 10.12.2022.

¹⁷⁵ Prema Zaključcima sa Konferencije „*Provođenje politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini*“ održane u Puli, 22.-24. travnja 2005. godine, kao završnom dijelu projekta „*Realizacija politike jednakih mogućnosti*“, kojeg su provodili Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH i udruga CESI – Centar za edukaciju i savjetovanje

županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, razvidno je da je posljednja, VII. Koordinacija, održana u Splitu 2015. godine.¹⁷⁶

Uloga Ureda za ravnopravnost spolova temelji se na koordiniranju aktivnosti i suradnji s tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te drugim tijelima koja djeluju u području ravnopravnosti spolova. Također, Ured pruža stručnu pomoć u pripremi stručnih i drugih materijala za Vladu RH te druga nadležna tijela u području ravnopravnosti spolova.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH ima važnu ulogu u izradi i provedbi nacionalne politike za ravnopravnost spolova. Njegova ključna uloga u 2021. godini očituje se u pokretanju postupka izrade akta strateškog planiranja, odnosno Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2021. do 2027. godine¹⁷⁷ s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje od 2021. do 2024. godine.

Ovi dokumenti ključni su za usmjeravanje djelovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te za primjenu odgovarajućih politika i mjera na lokalnoj i regionalnoj razini.

3.2.2. Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova

Zakonom o ravnopravnosti spolova 2003. godine kao neovisno tijelo za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova uvedena je institucija pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.¹⁷⁸ Njezina glavna zadaća jest promicanje i zaštita ravnopravnosti spolova u društvu.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova samostalno je tijelo koje prima i razmatra prijave fizičkih i pravnih osoba u vezi s diskriminacijom u području ravnopravnosti spolova te postupka po njima. Zakon obvezuje pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova da pruži pomoć fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog spolne diskriminacije u pokretanju sudskog postupka, kao i da istražuje pojedinačne prijave prije pokretanja sudskog spora.

Ako postoji pristanak stranaka, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova može provesti postupak mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe.

¹⁷⁶ VII. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova Vlada Republike Hrvatske Ured za ravnopravnost spolova KLASA: 004-02/15-01/06, URBROJ: 50442/05-14-14 od 29. svibnja 2015.

¹⁷⁷ Ured za ravnopravnost spolova - Izrada Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2021. do 2027. godine (gov.hr), <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/izrada-nacionalnog-plana-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-od-2021-do-2027-godine/3429>, pristupljeno 14.1.2023.

¹⁷⁸ U ovom radu koristi se izraz „pravobraniteljica za ravnopravnost spolova“, s obzirom na to da tu dužnost u trenutku pisanja obnaša žena, iako navedeni pojam u pravnom smislu odnosi se na osobu bez obzira na spol.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova djeluje kao neovisno tijelo zaduženo za zaštitu ljudskih prava u području ravnopravnosti spolova. Pravobraniteljica ima ključnu ulogu u prijavljivanju i ispitivanju slučajeva diskriminacije, pružanju pomoći žrtvama diskriminacije te davanju preporuka za poboljšanje zakonodavstva i prakse.¹⁷⁹

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova djeluje neovisno i samostalno, nadzire provedbu ZRS i drugih propisa povezanih s ravnopravnošću spolova te najmanje jednom godišnje podnosi izvješće Hrvatskom saboru.¹⁸⁰

Jedan od glavnih zadataka pravobraniteljice jest zaprimanje prijava osoba koje se smatraju žrtvama diskriminacije utemeljene na spolu. Prijave mogu podnijeti građani, udruge ili druge organizacije, a pravobraniteljica istražuje sve relevantne okolnosti te provodi odgovarajuće postupke protiv osobe ili tijela koje je prekršilo zakonske odredbe.

Ova funkcija omogućuje sustavan pristup rješavanju slučajeva diskriminacije i doprinosi ostvarivanju ravnopravnosti spolova na društvenoj razini.

Osim što zaprima prijave, pravobraniteljica pruža potrebnu podršku i pomoć žrtvama diskriminacije. Žrtve mogu računati na savjetovanje i, ako je potrebno, pomoć u pokretanju sudskih postupaka. Ova vrsta pomoći ključna je za osiguravanje pravične i učinkovite zaštite prava pojedinaca suočenih s diskriminacijom, jer im omogućuje da se suoče s pravnim izazovima te dobiju odgovarajući pravni savjet i pomoć.

Pravobraniteljica također provodi istraživanja o stanju ravnopravnosti spolova u RH, prikuplja statističke podatke o slučajevima spolne diskriminacije i redovito izvještava Hrvatski sabor o rezultatima svojih aktivnosti. Ova izvješća ne samo da pružaju uvid u stanje ravnopravnosti spolova, već omogućuju donošenje novih mjera i zakonodavnih promjena radi poboljšanja stanja.

Transparentnost i odgovornost u provedbi ZRS-a ključni su za uspjeh svih mjera u borbi protiv diskriminacije te za postizanje stvarne ravnopravnosti.

Jedna od najvažnijih karakteristika pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jest njezina potpuna neovisnost u obavljanju dužnosti. Pravobraniteljica djeluje slobodno i bez utjecaja izvršne vlasti, što omogućuje objektivno i nepristrano istraživanje te donošenje preporuka.

Ova neovisnost ključna je za povjerenje javnosti u instituciju jer osigurava da svi postupci budu vođeni u skladu s načelima ravnopravnosti i ljudskih prava, a ne prema

¹⁷⁹ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 19.

¹⁸⁰ *Ibid.*, članak 22. stavak 1.

političkim ili drugim vanjskim interesima. Neovisnost omogućuje pravobraniteljici da slobodno upozorava na propuste u primjeni zakona i predlaže odgovarajuće mjere za unaprjeđenje pravnog okvira za zaštitu ravnopravnosti spolova.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima važnu ulogu u prikupljanju i analizi statističkih podataka o slučajevima spolne diskriminacije, kao i u provođenju neovisnih istraživanja o diskriminaciji te objavljivanju izvješća. Također je važno napomenuti da pravobraniteljica aktivno razmjenjuje informacije s odgovarajućim europskim tijelima radi unaprjeđenja prakse u području zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova.¹⁸¹

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima ključnu ulogu u osiguravanju provedbe ZRS-a i drugih propisa vezanih uz ravnopravnost spolova u RH. Njezina nadležnost obuhvaća slučajeve koji se odnose na kršenje načela ravnopravnosti spolova te diskriminaciju pojedinaca ili skupina koju su počinila tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druga tijela s javnim ovlastima, kao i njihovi zaposlenici te druge pravne i fizičke osobe¹⁸².

Pravobraniteljica ima ovlasti prikupljati podatke i provoditi istraživanja o diskriminaciji na temelju spola, izrađivati izvješća i razmjenjivati informacije s odgovarajućim europskim tijelima.

Važno pitanje koje se postavlja u ovom dijelu istraživanja jest razgraničenje nadležnosti pučke pravobraniteljice i pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u pogledu zaštite od diskriminacije na temelju spola. Naime, zakonodavac je predvidio sklapanje Sporazuma o međusobnoj suradnji kojim se uređuju način i oblici suradnje između pučke pravobraniteljice i posebnih pravobranitelja.¹⁸³

Između ostaloga, predmetnim Sporazumom uređuje se i postupanje u pojedinačnim slučajevima. Prema Sporazumu o međuinstitucionalnoj suradnji iz 2013. godine sklopljenim između pučke pravobraniteljice i posebnih pravobranitelja, određeno je postupanje u pojedinačnim slučajevima na način da će se pravobraniteljice međusobno obavještavati o predmetima u kojima postoji sumnja na postojanje preklapanja nadležnosti ili istodobnu nadležnost dviju ili više institucija.

¹⁸¹ *Ibid.*, članak 19. stavak 2.

¹⁸² *Ibid.*, članak 22. stavak 2.

¹⁸³ Zakon o pučkom pravobranitelju, *op. cit.*, članak 32.

Ako postoji preklapanje nadležnosti ili istodobna nadležnost dviju ili više institucija, pravobraniteljice će razmjenjivati informacije, i prema potrebi, surađivati na njihovu rješavanju.¹⁸⁴

Pravobraniteljica temeljito i pažljivo analizira svaku zaprimljenu pritužbu kako bi utvrdila postoji li diskriminacija u području ravnopravnosti spolova na temelju navoda i dokaza sadržanih u pritužbi te procjenjuje vjerojatnost postojanja diskriminacije.

U slučajevima u kojima dokazi i navodi iz pritužbe ne ukazuju na postojanje diskriminacije na temelju spola, već upućuju na diskriminaciju po drugim osnovama, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova obvezna je upoznati stranku sa svojom nadležnošću i podnesenu pritužbu uputiti nadležnom pravobraniteljskom uredu na daljnje postupanje.

Ako iz pritužbe nije jasno da je došlo do diskriminacije i nema uvjeta za preusmjeravanje pritužbe nadležnom pravobraniteljskom uredu, pravobraniteljica je dužna upoznati stranku sa svojom nadležnošću te pružiti pravne savjete radi zaštite njezinih prava i interesa.

Pravobraniteljica poduzima radnje ispitivanja pojedinačnih prijava prije pokretanja sudskog spora.¹⁸⁵ Ona provodi postupak ispitivanja u svakom pojedinačnom slučaju prijave diskriminacije sve do trenutka pokretanja sudskog spora. U situaciji kada je prijava predmet rasprave u sudskom postupku, nadležnost pravobraniteljice prestaje u odnosu na taj konkretni slučaj, budući da sud preuzima daljnje postupanje i donosi odluku o predmetu.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova koristi različite mehanizme u svom radu, kao što su upozorenja, prijedlozi i preporuke. Prema članku 22. stavku 2. ZRS-a, sva tijela obuhvaćena tim zakonom dužna su pismeno obavijestiti pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova o mjerama i radnjama koje su poduzela sukladno izdanim upozorenjima, prijedlozima i preporukama.¹⁸⁶

Ako tijela ne postupe na propisani način i u propisanom roku, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima pravo zatražiti provođenje nadzora od tijela koje je nadležno za nadzor njihova rada. Ovo osigurava učinkovito provođenje zakona i promicanje ravnopravnosti spolova u društvu.

¹⁸⁴ V. članak 4. Sporazuma o međuinstitucionalnoj suradnji od 10. prosinca 2013., dostupno na: <https://www.ombudsman.hr/wp-content/uploads/2021/09/Sporazum-o-meduinstitucionalnoj-suradnji-pravobraniteljskih-institucija.pdf>, pristupljeno 16.1.2023.

¹⁸⁵ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 19. stavak 2. točka 3.

¹⁸⁶ Rok je 30 dana od dana primitka upozorenja, prijedloga i preporuke pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

Ako ocijeni da je povrijeđeno načelo ravnopravnosti spolova, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova može podnijeti prijedlog za pokretanje postupka ocjene ustavnosti zakona te ustavnosti i zakonitosti drugih propisa. Također, može predložiti izmjene propisa kako bi se uskladili s odredbama ZRS-a.

Ovi mehanizmi imaju osobitu važnost za osiguranje provedbe odredbi ZRS-a u promicanju i zaštiti jednakosti između žena i muškaraca. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova također objavljuje godišnja izvješća o stanju ravnopravnosti spolova u RH, koja sadrže analizu trendova i problema vezanih uz ravnopravnost spolova u različitim područjima života.

3.2.3. Pučki pravobranitelj

Pučki pravobranitelj predstavlja središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije, a njegove ovlasti i djelokrug definirani su člankom 12. stavkom 2. ZSD. Uz pučkog pravobranitelja, postoje još tri posebna pravobranitelja, odnosno pravobranitelj za djecu, pravobranitelj za ravnopravnost spolova i pravobranitelj za osobe s invaliditetom. Djelokrug i način rada, uvjeti za izbor i razrješenje pučkog pravobranitelja i njegovih zamjenika te suradnja sa posebnim pravobraniteljima uređeni su Zakonom o pučkom pravobranitelju.¹⁸⁷ Pučki pravobranitelj djeluje kao opunomoćenik Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom RH, zakonima i međunarodnim pravnim aktima o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila RH.

Pučki pravobranitelj zaprima prijave o diskriminaciji od fizičkih i pravnih osoba te pruža potrebne informacije o njihovim pravima i obvezama te o mogućnostima zaštite u sudskim i drugim postupcima.¹⁸⁸ Ako se ne pokreće sudski postupak, pučki pravobranitelj može istražiti prijave i poduzeti mjere radi zaštite prava podnositelja.

Osim toga, jedna od značajnih ovlasti pučkog pravobranitelja jest informiranje javnosti o pojavama diskriminacije te podizanje svijesti o važnosti jednakog postupanja prema svim osobama, bez obzira na spol, rasu, invaliditet ili druge osobne karakteristike. Ako se stranke slože, pučki pravobranitelj može provesti postupak mirenja ili omogućiti sklapanje izvansudske nagodbe.

¹⁸⁷ Zakon o pučkom pravobranitelju, *op. cit.*

¹⁸⁸ Aviani, Damir, *Kontrola uprave putem pučkog pravobranitelja*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 53., 2016., br. 1, str. str. 139.

U okviru svojih nadležnosti, pučki pravobranitelj može podnijeti kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetništvu u slučajevima diskriminacije. Osim toga, jedna od zadaća pučkog pravobranitelja jest prikupljanje i analiza statističkih podataka o slučajevima diskriminacije te podnošenje godišnjih, a po potrebi i izvanrednih izvješća o pojavama diskriminacije Hrvatskom saboru.

Jedna od ovlasti pučkog pravobranitelja jest provođenje istraživanja u području diskriminacije, davanje mišljenja i preporuka te predlaganje Vladi RH odgovarajućih zakonskih i strateških rješenja.¹⁸⁹ Ured Pučkog pravobranitelja uređuje unutarnje organizacijske procese poslovnikom, koji obuhvaća ustrojstvo Ureda, planiranje i obavljanje poslova, metodologiju izrade godišnjih i posebnih izvješća te druge važne aspekte koji doprinose učinkovitom obavljanju poslova.

Temeljna funkcija pučkog pravobranitelja jest promicanje i zaštita ljudskih prava, temeljnih sloboda i vladavine prava. Pučki pravobranitelj razmatra pritužbe građana u vezi s nezakonitostima i nepravilnostima u radu državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima. Prema posebnim zakonima, pučki pravobranitelj također razmatra pritužbe koje se odnose na rad pravnih i fizičkih osoba.¹⁹⁰ Građani koji smatraju da su diskriminirani mogu se obratiti pučkom pravobranitelju ili posebnim pravobraniteljicama, a mogu podnijeti i tužbu nadležnom sudu. Pučki pravobranitelj ne može postupati u predmetima koji su već u tijeku u upravnom ili drugom postupku.

Kao konkretne prednosti ombudsmanskog nadzora nad tijelima lokalne i regionalne samouprave Musa navodi sljedeće:

- ombudsman djeluje kao značajan mehanizam osnaživanja građana, omogućujući im uravnoteženiji odnos prema sve složenijoj i opsežnijoj javnoj upravi, čime doprinosi demokratskoj kontroli upravnih procesa na svim razinama društva;
- postupci koje vodi ombudsman građanima su pristupačni, u pravilu ne zahtijevaju značajna financijska ni vremenska sredstva te omogućuju brzo rješavanje pojedinačnih pritužbi;
- na pritužbe građana reagira neovisni i neutralni posrednik, čime se pridonosi osiguravanju objektivnosti i nepristranosti u njihovu razmatranju;

¹⁸⁹ Zakon o suzbijanju diskriminacije, *op. cit.*, članak 12. stavak 2.

Ovlasti i dužnosti pučkog pravobranitelja detaljno su propisane u Glavi IV. Zakona o pučkom pravobranitelju, *op. cit.*, članci 15. do 19.

¹⁹⁰ Zakon o pučkom pravobranitelju, *op. cit.*, članak 4.

- kroz svoj rad ombudsman može spriječiti neutemeljene optužbe na račun uprave, a utvrđivanjem pravilnosti njezina postupanja može pridonijeti obnovi povjerenja građana u javne institucije;
- ombudsman ima mogućnost iz neovisne perspektive detektirati učestale izazove i slabosti unutar upravnog sustava te inicirati potrebne reforme i poboljšanja procesa;
- posredovanjem i javnim iznošenjem mišljenja ombudsman može poticati javnu upravu da usvoji odgovorniji i transparentniji odnos prema građanima te aktivnije vodi računa o svojoj percepciji u društvu.¹⁹¹

Premda Musa ove prednosti navodi u odnosu na tijela lokalne i regionalne samouprave, one se mogu primijeniti i za sva tijela nad kojima pučki pravobranitelj provodi nadzor.

3.2.4. Koordinator za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave

Koordinator za ravnopravnost spolova imenuje se unutar tijela državne uprave, a njegova je zadaća pratiti i poticati provedbu zakona na svim razinama javne uprave.¹⁹² Njegova uloga obuhvaća koordinaciju svih aktivnosti koje se poduzimaju unutar tijela kako bi se osigurala učinkovita provedba zakonskih odredbi i smjernica iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova. Te aktivnosti uključuju različite mjere i inicijative usmjerene na smanjenje rodni nejednakosti i promicanje ravnopravnosti spolova u svim sektorima društva.

Koordinator je također odgovoran za praćenje provedbe zakona i mjera koje tijelo poduzima u cilju promicanja ravnopravnosti spolova. To znači da koordinator mora biti u stalnom kontaktu s različitim odjelima i sektorima kako bi se osigurala usklađenost postupaka i aktivnosti s pravnim i političkim smjernicama.

Osim koordinacije i nadzora, koordinator priprema izvješća o provedbi zakona i mjera predviđenih Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova, koja se dostavljaju Uredu za ravnopravnost spolova. Ta izvješća obuhvaćaju aktivnosti poduzete u vezi s ravnopravnošću spolova, procjenu učinaka, praćenje napretka te utvrđivanje izazova.

Jedan od važnih aspekata uloge koordinatora jest suradnja s drugim institucijama i tijelima, osobito s Uredom za ravnopravnost spolova, pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova te drugim relevantnim organizacijama i institucijama koje djeluju u području

¹⁹¹ V. Musa, Anamarija, *Uloga ombudsmana u zaštiti građana od tijela lokalne i regionalne samouprave: (komparativni prikaz)*, Hrvatska javna uprava, vol. 3, 2001., br. 3-4, str. 602.

¹⁹² Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 27. Podaci o koordinatorima i koordinatoricama u tijelima državne uprave dostupni su na mrežnoj stranici Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova: <https://www.prs.hr/cms/page/36> (pristupljeno 16.4.2025.)

promicanja ravnopravnosti spolova. Ta suradnja pridonosi usklađenosti svih aktivnosti, mjera i inicijativa koje se provode, čime se potiče integrirani pristup u rješavanju pitanja ravnopravnosti spolova.

Također, suradnja s nevladinim organizacijama, stručnjacima i drugim ključnim dionicima omogućuje širu perspektivu na izazove i moguća rješenja te može doprinijeti poboljšanju učinkovitosti provedenih mjera. Kroz ove odgovornosti koordinator ima važnu ulogu u jačanju institucionalne podrške ravnopravnosti spolova u društvu.

Sukladno članku 67. Zakona o sustavu državne uprave¹⁹³, uredi državne uprave u županijama prestali su s radom 1. siječnja 2020. godine. Prema tumačenju Ministarstva pravosuđa i uprave, poslovi koje su prethodno obavljali koordinatori za ravnopravnost spolova u navedenim uredima nisu smatrani poslovima državne uprave te nisu preneseni na županije.¹⁹⁴

Posljedično, preuzeti državni službenici postali su službenici jedinica područne (regionalne) samouprave, čime je prestala postojati funkcija koordinatora za ravnopravnost spolova u županijama. Ukidanjem ureda državne uprave u županijama smanjena je institucionalna prisutnost koordinatora za ravnopravnost spolova na regionalnoj razini.

Slijedom navedenoga, uloga županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova dobila je na važnosti. Ova promjena upućuje na potrebu za dodatnim osnaživanjem kapaciteta županijskih povjerenstava kako bi se osigurao kontinuitet i učinkovitost politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, uslijed institucionalnih promjena u sustavu državne uprave.

3.2.5. Povjerenstva za ravnopravnost spolova

Jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb imaju značajnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Kako bi se osigurala učinkovita provedba ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova, ove jedinice obvezne su osnivati i osigurati uvjete za rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, kao i povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba.

Ta tijela djeluju kao savjetodavna i koordinativna tijela na lokalnoj razini, a njihov rad usmjeren je na ostvarivanje ciljeva ravnopravnosti spolova kroz konkretne mjere i politike.

¹⁹³ Zakon o sustavu državne uprave, Narodne novine, broj 66/19

¹⁹⁴ Ministarstvo pravosuđa i uprave, Tumačenje članka 27. i članka 28. stavak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, od 7. rujna 2020. godine:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Akt%20MPU%205_10_20.pdf, pristupljeno 15.8.2025.

Poticanje osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnoj i regionalnoj razini bilo je predviđeno Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova s Programom provedbe za razdoblje 2001. – 2005.,¹⁹⁵ a njihova djelatnost je dodatno razrađena Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006.-2010. godine.

Iako je uspostavljanje mreže povjerenstava za ravnopravnost spolova i razvijanje njihove međusobne suradnje bilo definirano kao jedna od prioriternih zadaća u okviru Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2001.–2005., u većini županija povjerenstva u tom razdoblju nisu bila osnovana. Veći pomak u njihovu osnivanju zabilježen je nakon osnivanja Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH 2004. godine, kada je osnovan najveći broj županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.¹⁹⁶ Zakonska obveza osnivanja povjerenstava u jedinicama područne (regionalne) samouprave i osiguravanja sredstava za njihov rad uvedena je ZRS-om iz 2008. godine.¹⁹⁷

Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, kao i povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, usklađuju svoje aktivnosti s nacionalnim smjernicama, ali se istodobno bave specifičnim izazovima i potrebama svojega lokalnog područja. Kroz provedbu lokalnih politika poduzimaju aktivnosti za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova, podupiru edukaciju i senzibilizaciju te organiziraju mjere usmjerene na smanjenje rodnih nejednakosti. Njihov rad obuhvaća pripremu, praćenje i provedbu programa koji se izravno odražavaju na svakodnevni život građana, s ciljem stvaranja jednakih mogućnosti za sve, bez obzira na spol.

Osnivanje povjerenstava za ravnopravnost spolova u županijama, odnosno Gradu Zagrebu, u velikoj mjeri prati dinamiku održavanja lokalnih izbora. Međutim, od 1. siječnja 2020. godine uredi državne uprave u županijama prestali su s radom¹⁹⁸, što je utjecalo na koordinate za ravnopravnost spolova koji su u njima djelovali. Iako su ti državni službenici prešli u jedinice područne (regionalne) samouprave, poslovi koje su obavljali kao koordinatori za ravnopravnost spolova nisu bili dio njihovih poslova u novom radnom okruženju. To je dovelo do problema s imenovanjem novih koordinatora i osnivanjem povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnoj razini.

¹⁹⁵ Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova, s programom provedbe nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj od 2001. do 2005. godine, Narodne novine, broj 112/2001

¹⁹⁶ Izvješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.–2010. za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008., Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 2010., str. 212.

¹⁹⁷ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 28.

¹⁹⁸ Zakon o sustavu državne uprave, *op. cit.*, članak 67.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova predstavljaju radno-savjetodavna tijela županijskih skupština i skupštine Grada Zagreba. Djeluju u svih 20 županija i Gradu Zagrebu te u oko 90 općina i gradova.¹⁹⁹ Sastav povjerenstava uključuje širok spektar dionika, među kojima su članovi i članice županijskih skupština, koordinatori/ice u uredima državne uprave (do njihova ukidanja 2020. godine), predstavnici/ce nevladinih udruga i nezavisni stručnjaci/kinje. Ovakav raznolik sastav omogućuje uključivanje različitih perspektiva i iskustava u izradu politika i mjera te pridonosi tome da povjerenstva djeluju kao središnji koordinatori i savjetodavci za pitanja ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Kroz ovaj model suradnje između političkih tijela, javne uprave, nevladinog sektora i stručnjaka potiče se razvoj cjelovitih i inkluzivnih rješenja koja se temelje na stvarnim potrebama zajednice.

Osim županijskih povjerenstava, jedinice lokalne samouprave imaju mogućnost osnivanja i gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Ta povjerenstva djeluju u skladu s Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova, ali imaju specifične zadatke i odgovornosti prilagođene potrebama manjih zajednica. Gradska i općinska povjerenstva usmjeravaju lokalne politike i inicijative prema smanjenju rodni nejednakosti te poticanju ravnopravnosti u obrazovanju, zapošljavanju, socijalnoj zaštiti i drugim sektorima. Kroz ove lokalne inicijative potiče se aktivno sudjelovanje svih građana u izgradnji ravnopravnog društva utemeljenog na jednakim pravima i mogućnostima.

Sve ove aktivnosti usmjerene su na jačanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim razinama vlasti, od lokalne do nacionalne. Kroz koordinaciju i suradnju između različitih razina vlasti, nevladinih organizacija, stručnjaka i građana, nastoji se osigurati da mjere za ravnopravnost spolova postanu integralni dio društvenih politika i da se dosljedno provedu u svim segmentima društva.

Osnivanje i rad povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnim razinama omogućuju detaljno razmatranje i rješavanje konkretnih problema koji se mogu pojaviti u zajednicama, čime se može doprinijeti jačanju socijalne kohezije, smanjenju diskriminacije na temelju spola i postizanju stvarne ravnopravnosti spolova u svakodnevnom životu.

¹⁹⁹ Odluka o donošenju Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024., Narodne novine, broj 28/2023., podatak je dostupan u Nacionalnom planu za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine, str. 18.

3.3. Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova

Republika Hrvatska je 1994. godine podnijela inicijalno izvješće Odboru za uklanjanje diskriminacije žena (CEDAW) o primjeni Konvencije, čime je započela formalni proces izvještavanja o usklađenosti nacionalnih politika s međunarodnim standardima ravnopravnosti spolova. Na zahtjev CEDAW-a, u siječnju 1995. dostavljeno je i posebno izvješće o stradanju žena tijekom Domovinskog rata.

U istom razdoblju, u sklopu priprema za Četvrtu svjetsku konferenciju o ženama održanu 1995. godine u Pekingu, izrađeno je Nacionalno izvješće o položaju žena u Republici Hrvatskoj. Konferencija i pripadajuća Pekinška platforma za djelovanje predstavljali su važan poticaj za sustavno razmatranje položaja žena u RH. Na temelju preporuka izaslanstva koje je sudjelovalo na Konferenciji, Vlada Republike Hrvatske je 9. svibnja 1996. godine osnovala Povjerenstvo za pitanja jednakosti kao savjetodavno tijelo sastavljeno od predstavnika relevantnih ministarstava i državnih institucija. Tajništvo Povjerenstva bilo je smješteno u Ministarstvu rada i socijalne skrbi. Povjerenstvo je, polazeći od Pekinške platforme, izradilo Nacionalnu politiku za promicanje jednakosti, koju je Vlada usvojila 18. prosinca 1997. godine. Taj dokument predstavlja prvi sveobuhvatni strateški okvir za promicanje ravnopravnosti spolova u RH.²⁰⁰

Zatim je uslijedilo usvajanje Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2001. do 2005. godine, Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. - 2010. te Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine.²⁰¹

U razdoblju od 2016. do ožujka 2023. godine, odnosno tijekom više od sedam godina, RH nije imala važeću Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova. U svojim godišnjim izvješćima Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ukazivala je na izostanak važećeg strateškog dokumenta i preporučivala je donošenje nove Nacionalne politike za ravnopravnost spolova u što skorijem roku.²⁰²

Unatoč nepostojanju važeće Nacionalne politike, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova izvijestila je da su pojedini nositelji mjera predviđenih politikom koja je bila na snazi

²⁰⁰ Izvor podataka: Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova, s programom provedbe nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj od 2001. do 2005. godine, v. poglavlje o prikazu dosadašnjeg djelovanja.

²⁰¹ Nacionalna politika za ravnopravnost spolova od 2011. do 2015. godine, Narodne novine, broj 88/11

²⁰² V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: Izvješće o radu za 2016., str. 273; Izvješće o radu za 2017., str. 255.; Izvješće o radu za 2018., str. 299.; Izvješće o radu za 2019., str. 324.; Izvješće o radu za 2020., str. 235-236.; Izvješće o radu za 2021., str. 220.

do 2015. godine nastavili provoditi određene mjere i aktivnosti i nakon isteka njezina važenja, za koje su bila osigurana dostatna financijska sredstva.²⁰³ Takva kontinuirana provedba može se ocijeniti pozitivnom.

Hrvatski sabor je 2017. godine donio Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH²⁰⁴ s ciljem rješavanja nedostataka u strateškom upravljanju javnim politikama. Prije njegova donošenja, strateško planiranje u RH bilo je obilježeno nedovoljno koordiniranim i neujednačenim pristupom izradi, provedbi i praćenju razvojnih dokumenata, što je rezultiralo velikim brojem međusobno neusklađenih sektorskih strategija i planova na svim razinama. Izostanak jedinstvenog zakonodavnog okvira doveo je do nepovezanosti ciljeva, prioriteta i mjera s financijskim resursima, a time i do otežanog praćenja učinaka te korištenja sredstava iz fondova EU.

U skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske izmijenjena je terminologija, pa se izraz “nacionalna politike za ravnopravnost spolova” zamjenjuje izrazom “nacionalni plan za ravnopravnost spolova”. U smislu navedenog Zakona, Nacionalni plan za ravnopravnost spolova smatra se srednjoročnim aktom strateškog planiranja,²⁰⁵ a donosi ga Vlada RH.²⁰⁶

U cilju operacionalizacije provedbe nacionalnih planova izrađuju se akcijski planovi. Prvi akcijski plan donosi se zajedno s nacionalnim planom, a svi sljedeći akcijski planovi donose se najkasnije tri mjeseca prije isteka roka važenja prethodnog akcijskog plana. Akcijski planovi moraju sadržavati mjere za provedbu posebnih ciljeva iz nacionalnih planova, pripadajuće pokazatelje rezultata, podatke o izvorima financiranja, rokovima i nositeljima provedbe te procijenjenim troškovima provedbe mjera.²⁰⁷

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine službeno je usvojen 9. ožujka 2023. godine na 199. sjednici Vlade RH. Uz njega je donesen i Akcijski plan za provedbu za razdoblje do 2024. godine.²⁰⁸

²⁰³ V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: Izvješće o radu za 2016., str. 269-272.; Izvješće o radu za 2017., str. 251-255.; Izvješće o radu za 2018., str. 294-298.; Izvješće o radu za 2019., str. 324.

²⁰⁴ Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, Narodne novine, broj 123/2017, 151/2022

²⁰⁵ *Ibid.*, članak 10. točka 2.

²⁰⁶ *Ibid.*, članak 12. stavak 2.

²⁰⁷ *Ibid.*, članak 21.a.

²⁰⁸ V. Ured za ravnopravnost spolova, Vlada donijela Nacionalni plan za ravnopravnost spolova i pripadajući Akcijski plan, <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/vlada-donijela-nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-i-pripadajuci-akcijski-plan/3561>, pristupljeno 15.8.2025.

3.4. Pregled Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine može se smatrati ključnim strateškim dokumentom koji usmjerava razvoj politika i mjera za postizanje ravnopravnosti spolova u RH.²⁰⁹ Ovaj plan ima srednjoročni karakter te utvrđuje jasne smjernice, ciljeve i aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se unaprijedila ravnopravnost među spolovima, smanjila diskriminacija na temelju spola i ostvarile jednake mogućnosti za žene i muškarce u svim područjima života.

Nacionalni plan nastavak je triju prethodnih strateških dokumenta u području ravnopravnosti spolova, čime se ukazuje na kontinuitet nastojanja RH u ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Plan se posebno nadovezuje na Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.–2015., koja je predstavljala važan korak u definiranju strategije za ravnopravnost spolova.

Uzimajući u obzir ostvareni napredak u prethodnim razdobljima, ali i nove izazove koji su se pojavili uslijed promjena u društvenim, političkim i gospodarskim uvjetima, Nacionalni plan dodatno usmjerava nacionalne prioritete i usmjerava pozornost na područja koja zahtijevaju dodatne napore kako bi se postigla stvarna ravnopravnost spolova.

Jedan od ključnih elemenata ZRS-a jest izrada nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Zakon obvezuje Vladu RH da donosi i provodi Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, koja se temelji na strateškim ciljevima i mjerama usmjerenima na smanjenje spolnih nejednakosti i uklanjanje svih oblika diskriminacije na temelju spola.²¹⁰ Nacionalna politika za ravnopravnost spolova i njezin pripadajući akcijski plan predstavljaju ključne strateške dokumente koji nadopunjuju i podržavaju odredbe ZRS-a. Njihova međusobna povezanost može se uočiti kroz usklađivanje normativnog okvira, strateških ciljeva i praktične provedbe mjera za unapređenje ravnopravnosti spolova.

3.4.1. Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti

²⁰⁹ Odluka o donošenju Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024., *op. cit.*

²¹⁰ Izrada nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova i nadzor da njezinom provedbom u nadležnosti je Ureda za ravnopravnost spolova, ZRS, *op. cit.*, članak 18. stavak 2. točka 4.

Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti jedan je od važnijih prioriteta Nacionalne politike za ravnopravnost spolova. U skladu s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske²¹¹, koja je usmjerena na uspostavu društva jednakih prilika za sve, ovaj prioritet ima za cilj stvaranje društva bez diskriminacije temeljem spola, bračnog ili obiteljskog statusa, spolne orijentacije te drugih obilježja, sukladno članku 6. ZRS-a.

Osnovni izazov očituje se u potrebi za kontinuiranim podizanjem svijesti javnosti i relevantnih dionika, uključujući tijela državne uprave, o neprihvatljivosti svih oblika rodne diskriminacije. Kako bi se taj cilj ostvario, potrebno je dodatno informirati građane o nacionalnim i međunarodnim antidiskriminacijskim zakonima i strateškim okvirima te mehanizmima pravne zaštite od diskriminacije. Ove aktivnosti mogu doprinijeti boljem razumijevanju i prihvaćanju ravnopravnosti spolova kao temeljne društvene vrijednosti.

Posebna pozornost posvećuje se poboljšanju položaja ranjivih i osjetljivih skupina žena koje su često izložene višestrukoj diskriminaciji.²¹²

Osjetljive skupine žena često se suočavaju s višestrukim izazovima koji zahtijevaju sveobuhvatan i integriran pristup. Među njima se posebno ističu žene s odobrenom međunarodnom zaštitom, koje su suočene s jezičnim, kulturnim i društvenim barijerama, te povećanim rizikom od socijalne isključenosti. Kako bi se osigurala njihova uspješna integracija i ekonomska neovisnost, važno je provoditi mjere koje potiču njihovo uključivanje u sve aspekte društvenog života.

Osiguravanje pristupa obrazovanju i programima učenja jezika predstavlja važan preduvjet njihove uspješne prilagodbe novoj sredini. Uključivanje u redovno školovanje te dodatni tečajevi i radionice omogućuju lakše svladavanje jezičnih prepreka i olakšavaju integraciju u društvo. Istovremeno, važno je pružiti mogućnosti zapošljavanja kroz programe osposobljavanja, prekvalifikacije te poticaje za samozapošljavanje i poduzetništvo, čime se može osigurati njihova ekonomska stabilnost i dugoročna održivost.

Prevenција rodno uvjetovanog nasilja ima osobitu važnost u radu s migrantskom populacijom. Kroz edukaciju i senzibilizaciju zajednice potrebno je stvoriti sigurno okruženje za žene, dok je osiguravanje mreže podrške, uključujući pravnu, psihološku i socijalnu pomoć, od posebne važnosti zaštitu žena koje su izložene riziku od nasilja.

Osim toga, jačanje sustava financijske podrške projektima koji pružaju psihosocijalne usluge ženama iz osjetljivih skupina može dodatno doprinijeti njihovoj dobrobiti i integraciji.

²¹¹ Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne novine, broj 13/2021

²¹² Nacionalna politika za ravnopravnost spolova, *op. cit.*, str. 19.

Takvi projekti omogućuju ženama emocionalnu i praktičnu podršku potrebnu za prevladavanje izazova s kojima se suočavaju.²¹³

Sveobuhvatne mjere koje obuhvaćaju obrazovanje, zapošljavanje, prevenciju nasilja i psihosocijalnu podršku imaju važnu ulogu za unaprjeđenje položaja žena iz osjetljivih skupina. Na taj način može im se omogućiti aktivno sudjelovanje u društvu, smanjenje rizika od marginalizacije te stvaranje temelja za njihovu samostalnost i ravnopravnost.

Podizanje svijesti javnosti o rodnoj ravnopravnosti predstavlja važan preduvjet za izgradnju pravednog društva, a značajni datumi poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Europskog dana jednakih plaća pružaju priliku za jačanje svijesti i edukaciju o ovom pitanju. Redovito obilježavanje tih datuma preporučuje se nastaviti i u budućnosti kako bi se dodatno ojačala svijest o ravnopravnosti spolova.²¹⁴

Mediji imaju značajnu ulogu u promicanju rodne ravnopravnosti. Kroz odgovorno izvještavanje, eliminaciju seksizma i rodnih stereotipa te poticanje nediskriminatornih sadržaja mogu pridonijeti prevenciji diskriminacije i nasilja.

Nažalost, seksizam i senzacionalizam i dalje su prisutni u medijima osobito u izvještavanju o nasilju nad ženama. Mogu se identificirati potrebe za sustavnijim pristupom kako bi se promijenio način prikazivanja žena i muškaraca u javnom prostoru, čime bi se poticala ravnopravnost i uklanjali stereotipi.²¹⁵

3.4.2. Unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada

Ekonomska neovisnost žena može se smatrati jednim od temelja rodne ravnopravnosti, ali i važan čimbenik gospodarskog razvoja i društvenog prosperiteta. Omogućavanje ženama da u potpunosti realiziraju svoj potencijal može donijeti značajne makroekonomske koristi te može pozitivno utjecati na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti.²¹⁶

Iako su posljednjih desetljeća ostvareni određeni pomaci u poboljšanju žena na tržištu rada, rodne nejednakosti i dalje su prisutne te i dalje predstavljaju izazov. Rodni jaz na tržištu rada očituje se u višestrukim aspektima. Žene imaju niže stope zaposlenosti i više stope neaktivnosti u odnosu na muškarce, često su zastupljene u slabije plaćenim sektorima i

²¹³ *Ibid.*, str. 20.

²¹⁴ *Ibid.*, str. 21.

²¹⁵ *Ibidem.*

²¹⁶ *Ibid.*, str. 23.

zanimanjima, a njihov doprinos kućanskim i obiteljskim obvezama u pravilu nadmašuje onaj muškaraca.

Ove razlike mogu rezultirati nižim prosječnim plaćama i mirovinama žena, što ih može dodatno izložiti riziku od siromaštva, osobito u starijoj dobi. Uz to, žene se suočavaju s poteškoćama u pristupu visokopozicioniranim mjestima odlučivanja i dobro plaćenim zanimanjima, čime se može ograničiti njihov utjecaj na ključne društvene i ekonomske procese.²¹⁷

Dodatni izazovi vidljivi su kod ranjivih skupina žena, poput žena s invaliditetom, pripadnica nacionalnih manjina, žena iz ruralnih područja, mladih žena te migrantica i izbjeglica. Njihova integracija u tržište rada često je dodatno otežana nedostatkom vještina, nižom razinom obrazovanja i predrasudama s kojima se suočavaju. Također, visoki neto migracijski odljevi i manjak stručne radne snage mogu povećati pritisak na tržište rada, što upućuje na potrebu za inovativnim i ciljno usmjerenim mjerama.

Unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada podrazumijeva sveobuhvatan i strateški pristup koji uključuje niz prioriteta i mjera i aktivnosti. Jedan od ključnih ciljeva jest povećanje obuhvata i učinkovitosti mjera aktivne politike zapošljavanja. Kako bi žene, a posebno ranjive skupine, bile bolje integrirane u tržište rada, potrebno je osigurati veći pristup programima osposobljavanja, prekvalifikacije i samozapošljavanja. Takve inicijative mogu omogućiti ženama stjecanje novih vještina, jačanje konkurentnosti i povećanje njihove participacije u svim sektorima gospodarstva.²¹⁸

Smanjenje teritorijalnih nejednakosti predstavlja još jedan važan prioritet. Postojeće razlike između urbanih i ruralnih područja utječu na mogućnosti zapošljavanja žena, a ulaganje u razvoj lokalne infrastrukture i otvaranje poslovnih inkubatora u manje razvijenim područjima može biti od osobite važnosti za smanjenje tih razlika. Osim toga, poticanje socijalnog poduzetništva može omogućiti ženama stvaranje vlastitih radnih mjesta i doprinos lokalnim zajednicama.

Obrazovanje igra značajnu ulogu u osnaživanju žena na tržištu rada. Poboljšanje obrazovnih ishoda, uključujući modernizaciju obrazovnih programa i ulaganje u cjeloživotno učenje, može omogućiti ženama stjecanje relevantnih vještina koje odgovaraju potrebama tržišta rada. Posebna pozornost treba biti usmjerena na dokvalifikaciju i prekvalifikaciju

²¹⁷ *Ibid.*, str. 23 – 24.

²¹⁸ Utvrđene visoko prioritetne potrebe za ulaganjima u cilju poboljšanja pristupa zaposlenju navedene su u Nacionalnoj politici, *op. cit.*, str. 24.

aktivnog stanovništva te na profesionalni razvoj nastavnika i mentora, čime se može osigurati kvalitetniji obrazovni sustav.²¹⁹

Podrška ravnoteži između privatnog i profesionalnog života također je važna za poboljšanje položaja žena na tržištu rada.²²⁰ Fleksibilni oblici rada, poput rada od kuće ili skraćenog radnog vremena, može omogućiti ženama da bolje usklade svoje obiteljske i profesionalne obveze. Uz to, dostupnost i kvaliteta usluga skrbi za djecu i starije osobe predstavljaju važne čimbenike za povećanje njihove participacije u radnoj snazi.

Borba protiv rodni stereotipa i diskriminacije predstavlja važan preduvjet za stvaranje inkluzivnog radnog okruženja. Edukacija poslodavaca i javnosti o važnosti rodne ravnopravnosti, kao i dosljedna primjena antidiskriminacijskih zakona, mogu doprinijeti smanjenju predrasuda i potiču jednako vrednovanje žena i muškaraca u profesionalnom okruženju.

Sve navedene mjere zajedno predstavljaju temelj za sustavan i održiv pristup unaprjeđenju položaja žena na tržištu rada. Ulaganjem u obrazovanje, zapošljavanje, infrastrukturu i uklanjanje diskriminatornih praksi može se poticati stvaranje ravnopravnog društva u kojem žene imaju jednake mogućnosti za osobni i profesionalni razvoj, čime se može doprinijeti i gospodarskom rastu te društvenom blagostanju.

3.4.3. Obrazovanje u promicanju ravnopravnosti spolova

Obrazovanje se može promatrati kao temeljni čimbenik u oblikovanju budućih punopravnih članova društva, pružajući važan preduvjet za razvoj društva oslobođenog diskriminatornih stavova. Kroz kritičko osvještavanje, refleksiju i promjenu, odgojno-obrazovni sustav ima važnu ulogu ne samo za prijenos znanja, već i za oblikovanje stavova koji podržavaju međusobno razumijevanje, interkulturalni dijalog i solidarnost.

U tom kontekstu obrazovanje ima iznimno značajnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova, stvarajući osnovu za razvoj kulture ljudskih prava i demokratskih vrijednosti.²²¹

Odgojno-obrazovni sustav ima značajan utjecaj na oblikovanje percepcija rodni uloga i društvenih normi već od najranijih faza obrazovanja. Kroz integraciju tema ravnopravnosti spolova u nastavne programe, učenici i studenti mogu se educirati o važnosti jednakosti između

²¹⁹ *Ibidem*.

²²⁰ *Ibid.*, str. 27.

²²¹ *Ibid.*, str. 42.

žena i muškaraca, razvijati kritički odnos prema spolnim odnosno rodnim stereotipima i prepoznavati nepravde koje proizlaze iz diskriminacije na temelju spola.

Takav pristup ne samo da može povećati svijest o postojećim nejednakostima, već i može osnažiti mlade generacije da postanu aktivni sudionici u izgradnji pravednijeg društva.

Područje znanosti i obrazovanja, iako u mnogim slučajevima nije izravno opterećeno problemom nejednakih mogućnosti u pristupu obrazovanju, suočava se s izazovima koje nameću rodni stereotipi. Ti stereotipi u određenoj mjeri oblikuju odabir obrazovnih smjerova i područja studijskih programa, što potom ima dugoročne posljedice na tržište rada.

Žene i muškarci često biraju različite obrazovne discipline, pri čemu su žene tradicionalno sklonije odabiru humanističkih i društvenih znanosti, dok su muškarci češće prisutni u tehničkim, inženjerskim i prirodoslovnim područjima. Ova rodna podjela u obrazovanju može dovesti do horizontalne segregacije na tržištu rada, gdje se žene i muškarci nalaze u različitim sektorima, a žene su često zastupljene u slabije plaćenim djelatnostima s manjim mogućnostima napredovanja.²²²

Jedan od ključnih nacionalnih prioriteta u narednom periodu bit će jačanje hrvatskog gospodarstva kroz primjenu istraživanja i inovacija. S obzirom na globalnu konkurenciju i ubrzani tehnološki napredak, potrebno je da RH maksimalno iskoristi svoj ljudski potencijal, uključujući i žene koje, unatoč značajnom napretku, još uvijek čine manji udio u znanstvenim i inovacijskim područjima.

Veće uključivanje žena u istraživanje i inovacije te praćenje njihova doprinosa ovom sektoru može se smatrati važnim korakom prema osnaživanju gospodarstva i postizanju ravnopravnog korištenja cjelokupnog društvenog kapitala. S obzirom na važno značenje znanstvenih i inovacijskih aktivnosti za razvoj društva, od osobite je važnosti motivirati djevojke već od najranijih godina da se usmjere prema znanstvenim i tehnološkim područjima.²²³

3.4.4. Položaj žena u političkom i javnom odlučivanju

Unaprjeđenje položaja žena u političkom i javnom odlučivanju predstavlja važan preduvjet za postizanje ravnopravnosti spolova i jačanje demokratskih institucija. Ravnopravno sudjelovanje žena i muškaraca na mjestima odlučivanja ne odnosi se samo na

²²² *Ibid.*, str. 42-44.

²²³ *Ibid.*, str. 46.

poštivanje temeljnih ljudskih prava, već predstavlja važan element načela dobrog upravljanja jer različiti stavovi i rješenja omogućuju kvalitetniji dijalog, bolje odluke te mogu doprinijeti jačanju društva, gospodarskom rastu i konkurentnosti.

Međutim, unatoč kontinuiranim naporima za postizanje ravnoteže, muškarci i dalje dominiraju na većini pozicija odlučivanja i moći. Iako postoje pozitivni pomaci u uključivanju žena u ključne političke i upravljačke pozicije, rodni stereotipi i predrasude često mogu otežati ženama ostvarivanje ravnopravnih prilika za profesionalni napredak. Ovi stereotipi mogu značajno otežati ženama pristup najvišim rukovodećim funkcijama i sudjelovanje u donošenju strateških odluka u različitim sferama društva.

Odredbama ZRS-a regulira se zastupljenost oba spola na listama kandidata za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te za izbor članova Europskog parlamenta.²²⁴ Prema ovom zakonu, zastupljenost jednog spola na izbornim listama ne smije biti niža od 40%, čime se nastoji osigurati ravnoteža između žena i muškaraca u političkom odlučivanju.²²⁵

Ovaj zakon također propisuje financijske sankcije za političke stranke i druge ovlaštene predlagatelje koji ne poštuju ovu odredbu, čime se potiču politički akteri da aktivno promiču ravnopravnost spolova. Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor slijedi odredbe ZRS-a, čime se nastoji osigurati dosljednost u primjeni rodno ravnotežnih politika na svim razinama političkog odlučivanja²²⁶.

Ova pravna regulacija može doprinijeti smanjenju spolne neravnoteže u političkom životu te omogućuje ženama da ravnopravno sudjeluju u oblikovanju zakonodavnih i političkih odluka koje utječu na svakodnevni život građana.

Usmjerenost na ravnotežu spolova u političkom životu ne samo da može ojačati rodnu ravnopravnost, već ima šire društvene i gospodarske koristi jer omogućuje bolje donošenje odluka koje uzimaju u obzir širi spektar interesa i potreba svih građana, bez obzira na njihov spol.

Kroz sustavnu primjenu zakona i mjera za jačanje ženskog sudjelovanja na političkim pozicijama, RH može dodatno poticati ravnotežu između spolova u svim segmentima društvenog života i pridonijeti postavljanju temelja za istinsku ravnopravnost i napredak.

²²⁴ Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 15.

²²⁵ *Ibid.*, članak 12. stavak 3.

²²⁶ Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, *op. cit.*, članak 21.a

Ministarstvo turizma i sporta u Nacionalnom programu športa 2019. - 2026.²²⁷ posvećuje značajnu pažnju ravnopravnosti spolova u sportu s ciljem stvaranja jednakih uvjeta za sportašice i sportaše. Iako su postignuti određeni pomaci, i dalje postoji izazov u vidu niskog udjela žena na najvišim rukovodećim pozicijama u sportskim organizacijama. Kako bi se taj problem riješio, u okviru Posebnog cilja 6.1. „Jasnije definiranje uloga i zadaća dionika u sustavu športa” izradit će se akcijski planovi te poduzeti mjere koje će poticati ravnopravnost spolova u sportu. Cilj je povećati udio žena na rukovodećim pozicijama u sportu na 30%, što je preporuka i Međunarodnog olimpijskog odbora. Također, planira se kontinuirano promicati uključivanje žena u sport kroz organiziranje radionica, okruglih stolova i televizijskih emisija, čime će se nastojati podići svijest i pružiti dodatna podrška za ravnopravno sudjelovanje žena u sportu.

3.5. Ravnopravnost spolova u javnim politikama

3.5.1. Uključivanje rodne perspektive u javne politike i upravljanje (gender mainstreaming)

Uključivanje rodne perspektive u sve politike i procese predstavlja važan preduvjet za postizanje ravnopravnosti spolova. Rodno osviještene politike mogu omogućiti maksimalno iskorištavanje potencijala žena i muškaraca, djevojčica i dječaka, uz poštivanje njihove raznolikosti.

Cilj takvih politika jest pravedna i rodno uravnotežena preraspodjela moći, utjecaja i resursa, čime se nastoji ukloniti nejednakosti i osigurati jednaka prava i prilike za sve. Ovakav pristup može doprinijeti izgradnji društva koje vrednuje jednakost i omogućuje svima da ostvare svoj puni potencijal, neovisno o spolu.²²⁸

Pojam „*gender mainstreaming*“ usvojen je unutar EU i međunarodnoj zajednici kao strategija za postizanje rodne ravnopravnosti. On podrazumijeva integraciju rodne perspektive u sve javne politike i rad javnih vlasti. Europska komisija definira ovaj pojam kao „*integraciju rodne perspektive u pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje javnih politika, mjera i programa s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i borbe protiv diskriminacije*“.

²²⁷ Nacionalni program športa 2019. – 2026. dostupno na: <https://mint.gov.hr/istaknute-teme-sport/nacionalni-program-sporta-2019-2026-21681/nacionalni-program-sporta-2019-2026/21701>, pristupljeno 5.1.2025.

²²⁸ Nacionalni plan za ravnopravnost spolova, *op. cit.*, str. 53.

Europski institut za ravnopravnost spolova naglašava da primjena ovog pristupa može učiniti javne politike i zakonodavna rješenja osjetljivijima na specifične potrebe žena i muškaraca, čime ona mogu postati učinkovitija i pravednija.

Odgovornost za primjenu rodno osviještenih pristupa u svim područjima života nalazi se na svim zaposlenima u javnim institucijama, uključujući tijela državne uprave te lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ovakav pristup može omogućiti da politike i mjere ne samo prepoznaju, nego i aktivno adresiraju rodne nejednakosti, stvarajući čvrste temelje za ravnopravno društvo.²²⁹

3.5.2. Strukturne rodne nejednakosti i problem “rodnog sljepila” u javnim politikama

Provedene analize ukazuju na to da strukturne rodne razlike u društvu mogu i dalje utjecati na različite ishode koje javne politike imaju na žene i muškarce. Takav pristup može dovesti do situacija u kojima se ne prepoznaju njihove specifične potrebe, što se naziva „*rodnim sljepilom*“.

Ovaj pojam označava javne politike koje ne uzimaju u obzir rodnu dimenziju, čime se može propustiti prilika za smanjenje rodni nejednakosti. Kako bi se izbjeglo „*rodno sljepilo*“, ZRS, u članku 3. propisuje obvezu procjene učinaka akata na svakodnevni život građana i građanki. Time se nastoji doprinijeti osiguravanju da svaka javna politika bude rodno osjetljiva i pravedna.²³⁰

Kvalitetna procjena učinka propisa na ravnopravnost spolova zahtijeva temeljitu analizu utemeljenu na pouzdanim kvantitativnim i kvalitativnim podacima, koji u praksi često nisu u dovoljnoj mjeri dostupni.

Ova vrsta analize predstavlja važan alat za razumijevanje načina na koji pojedine politike ili zakoni utječu na žene i muškarce te može omogućiti donošenje informiranih odluka u skladu s načelima ravnopravnosti.

3.5.3. Jačanje administrativnih kapaciteta i edukacija za provedbu rodno osjetljivih politika

²²⁹ *Ibid.*, str. 54.

²³⁰ *Ibidem*.

U cilju postizanja rodne ravnopravnosti potrebno je kontinuirano educirati zaposlenike u tijelima državne uprave te lokalne i područne (regionalne) samouprave kako bi mogli prepoznati rodne nejednakosti u svojim područjima rada.

Edukacije bi trebale doprinijeti jasnijem definiranju ciljeva usmjerenih na promjene te doprinijeti osiguravanju uvažavanja rodnih razlika pri planiranju i provedbi zakona i politika.

Iako u RH ne postoji središnje tijelo specijalizirano za edukaciju o ravnopravnosti spolova, mnoge države članice EU nude strukturirane i specijalizirane programe osposobljavanja putem različitih organizacija, zaklada i instituta.²³¹

3.6. Promicanje ravnopravnosti spolova u međunarodnoj politici i razvojnim strategijama

3.6.1. Vanjskopolitičko djelovanje RH i zaštita prava žena

RH nastoji aktivno promicati ravnopravnost spolova u svom vanjskopolitičkom djelovanju, zalažući se za zaštitu i unapređenje ljudskih prava žena u međunarodnim i regionalnim organizacijama. Jačanje njezine pozicije u europskom i globalnom kontekstu usmjereno je, između ostaloga, na dosljednu provedbu politika ravnopravnosti spolova, što predstavlja važan element u razvoju bilateralnih i multilateralnih odnosa.

Oснаživanje žena i promicanje njihovih prava predstavlja jedan od prioriteta RH, u skladu s politikama EU, koja podupire zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava žena.²³²

3.6.2. Uloga Nacionalne politike i ZRS-a u strateškom okviru s posebnim naglaskom na rodno osjetljiv jezik kao instrument provedbe (čl. 43. ZRS-a)

Nacionalna politika ravnopravnosti spolova predstavlja ključan strateški dokument koji podupire i nadopunjuje ZRS na način da njegova načela, ciljeve i odredbe prevodi u konkretne aktivnosti i mjere koje se provode na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Dok ZRS, kao temeljni pravni okvir, utvrđuje opće smjernice i obveze za postizanje ravnopravnosti spolova, Nacionalna politika detaljnije razrađuje korake koje je potrebno

²³¹ *Ibid.*, str. 57.

²³² *Ibid.*, str. 58.

poduzeti kako bi se doprinijelo osiguravanju njihove učinkovite provedbe u praksi i svakodnevnom životu.

Sukladno članku 43. ZRS, Nacionalni plan za ravnopravnost spolova i pripadajući Akcijski plan koriste izraze rodnog značenja na način da obuhvaćaju jednako muški i ženski rod, neovisno o tome jesu li izrazi korišteni u muškom ili ženskom obliku.

Ova odredba ne predstavlja isključivo formalno pravilo, već važan normativni pristup koji odražava predanost ravnopravnosti spolova na svim razinama.

Primjena rodno osjetljivog jezika može doprinijeti provedbi ZRS-a na nekoliko ključnih načina.

Prije svega, usklađenost Nacionalne politike sa ZRS-om pridonosi osiguravanju dosljednosti u svim dokumentima i službenoj komunikaciji na nacionalnoj razini. Rodno osjetljiv jezik pritom predstavlja važan alat za naglašavanje jednakosti i poštivanja prava žena i muškaraca u svim područjima društvenog, gospodarskog i političkog života, čime se doprinosi provedbi načela ravnopravnosti spolova utvrđenog ZRS-om.

Nadalje, Nacionalni plan i Akcijski plan prepoznaju jezik kao važan instrument u oblikovanju društvenih stavova i vrijednosti. Korištenje rodno osjetljivog jezika može potaknuti svijest o ravnopravnoj zastupljenosti žena i muškaraca u javnom prostoru te može pridonijeti uklanjanju rodni stereotipa i diskriminatornih obrazaca razmišljanja koji mogu proizaći iz njihove nejednake jezične vidljivosti.

Treće, Nacionalna politika nastoji osigurati praktičnu provedbu odredbi ZRS-a u svim segmentima društvenog djelovanja. Upute i smjernice sadržane u Nacionalnom planu usmjerene su na to da svaki dokument, program i inicijativa budu oblikovani u skladu s rodnom osjetljivošću. Time se podupire provedba ZRS-a, ali se i nastoji osigurati da se temeljna načela ravnopravnosti spolova sustavno integriraju u sve strategije, planove i mjere.

Četvrto, u kontekstu praćenja i evaluacije, Nacionalni plan uključuje rodno osjetljiv jezik kao jedan od kriterija za ocjenjivanje provedbe politika i mjera. Transparentno izvještavanje o njegovoj uporabi može predstavljati dodatni mehanizam za provjeru usklađenosti s člankom 43. ZRS-a. Time se može ojačati odgovornost svih uključenih dionika te dodatno povećava vidljivost ravnopravnosti spolova.

Na kraju, dosljedna uporaba rodno osjetljivog jezika može omogućiti da Nacionalna politika ne samo formalno podupire ZRS, već i doprinosi osiguravanju njegove učinkovite provedbe u praksi. Time se doprinosi stvaranju društvenog okvira u kojem je ravnopravnost spolova jasno vidljiva i svakodnevno primjenjiva, čime se doprinosi izgradnji pravednijeg i uključivijeg društva.

3.6.3. Operacionalizacija ciljeva Nacionalne politike i članka 5. ZRS-a

Jedan od ključnih aspekata Nacionalne politike predstavlja njezina uloga u operacionalizaciji članka 5. ZRS-a, koji upućuje na potrebu stvaranja preduvjeta za jednaku zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, njihov jednaki status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava te jednaku korist od postignutih rezultata.

Nacionalna politika dodatno razrađuje načine ostvarivanja tih ciljeva, identificirajući područja u kojima su potrebne promjene, postavljajući mjerljive ciljeve te predviđajući mehanizme i sredstva za njihovu provedbu.

Srednjoročna vizija razvoja RH do 2027. godine usklađena je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine²³³, koja RH opisuje kao konkurentnu, inovativnu i sigurnu zemlju s prepoznatljivim identitetom i kulturom, očuvanim resursima, kvalitetnim životnim uvjetima te jednakim mogućnostima za sve građane.

Ova vizija temelji se na načelu ravnopravnosti spolova, koje je prepoznato kao jedan od horizontalnih prioriteta Strategije te kao važan preduvjet za ostvarenje dugoročnih ciljeva društvenog i gospodarskog razvoja.

Prema Nacionalnoj razvojnoj strategiji, RH do 2030. godine teži postati društvo u kojem ne postoji diskriminacija na temelju spola, rase ili etničke pripadnosti, vjere, spolne orijentacije, nacionalnog ili društvenog podrijetla te invaliditeta.

U takvom društvu svi građani i građanke trebali bi biti jednako zastupljeni u svim područjima javnog i privatnog života, imati jednak status i jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava te jednaku korist od postignutih rezultata.

Ova vizija integrirana je u srednjoročne planove razvoja, čime se nastoji osigurati dosljedna provedba ciljeva Nacionalne razvojne strategije.

Ravnopravnost spolova ističe se kao jedna od najviših vrednota ustavnog poretka RH, temeljno ljudsko pravo te jedno od ključnih načela EU i Europskog stupa socijalnih prava. Također prepoznaje se kao važan element nacionalnog identiteta i važan preduvjet za konkurentno i inovativno gospodarstvo.

Ova vizija upućuje na to da društvo može ostvariti svoj puni potencijal samo ako u potpunosti iskoristi raznolikost i talente svih svojih građana i građanki.

²³³ Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, *op. cit.*

Danas ravnopravnost spolova doprinosi većoj produktivnosti i stvaranju radnih mjesta te predstavlja važan čimbenik u suočavanju s izazovima poput zelene i digitalne tehnologije te demografskih promjena.

3.6.4. Ključni strateški dokumenti relevantni za ravnopravnost spolova u RH

Važno je napomenuti da Nacionalni plan za ravnopravnost spolova nije jedini strateški dokument koji se odnosi na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u RH.

Dodatak 4. Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske sadrži popis svih akata strateškog planiranja kojima se podupire njezina provedba.

Važna metodološka odrednica suvremenog strateškog planiranja odnosi se na to da se mjere usmjerene na uklanjanje diskriminacije i promicanje prava žena, odnosno ravnopravnosti spolova, ne ponavljaju u različitim strateškim dokumentima.²³⁴

Takav pristup omogućuje izbjegavanje preklapanja sadržaja među dokumentima te nastoji osigurati da se svaki strateški plan usmjeri na specifične ciljeve iz svoje nadležnosti.

Međutim, takav metodološki pristup može dovesti do situacije da nijedno nadležno tijelo pri izradi pojedinog strateškog dokumenta ne uključi odgovarajuće mjere u području ravnopravnosti spolova, osobito u kontekstu nedostatne razine integracije rodno osviještene politike.

Posljedično, može se pojaviti rizik da se ključna pitanja vezana uz uklanjanje diskriminacije na temelju spola i promicanje ravnopravnosti spolova izostave iz sektorskih strategija, čime se može umanjiti učinkovitost cjelokupnog strateškog okvira.

U tom smislu, za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova te stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce važni su i sljedeći akti strateškog planiranja:²³⁵

- Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje od 2024. do 2026. godine;²³⁶
- Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine;²³⁷

²³⁴ V. Izvješće o provedenom savjetovanju – Savjetovanje o prijedlogu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova 2022.-2027. i Akcijskog plana 2022.-2024., <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard>, pristupljeno 15.08.2025.

²³⁵ Pojedini akti strateškog planiranja namijenjeni su i rješavanju problema posebno osjetljivih društvenih skupina koje su u riziku višestruke diskriminacije poput žena s invaliditetom, pripadnica nacionalnih manjina, žrtava seksualnog nasilja te žrtava trgovanja ljudima.

²³⁶ Narodne novine, broj 127/2024.

²³⁷ Narodne novine, broj 36/2024. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova istaknula je kako je demografska revitalizacija pitanje koje zahtijeva interseksijski pristup, budući da je usko povezano s ostvarivanjem

- Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022.²³⁸; Prema najnovijim dostupnim podacima, do 30. kolovoza 2025. otvoreno je e-savjetovanje o Nacionalnom planu zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, za razdoblje do 2029. godine i Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje do 2025. godine.²³⁹
- Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine²⁴⁰ istekla je 2020. godine. Kao odgovor na potrebu daljnjeg razvoja ovog područja, nadležno ministarstvo navelo je da neće donositi zasebnu stratešku dokumentaciju posvećenu isključivo razvoju ženskog poduzetništva. Umjesto toga, mjere i strateške odrednice usmjerene na unaprjeđenje i ženskog poduzetništva planira se integrirati u širi Nacionalni plan industrijskog razvoja i poduzetništva. Međutim, do kraja 2024. godine navedeni Nacionalni plan nije donesen, unatoč nadležnog ministarstva gospodarstva.²⁴¹
- Nacionalni program za zaštitu i promicanje dojenja za razdoblje od 2024. do 2027. godine;²⁴²
- Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan suzbijanja diskriminacije za 2023. godinu;²⁴³
- Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje do 2024. godine;²⁴⁴

ravnopravnosti spolova. U svojim stručnim stavovima Pravobraniteljica naglašava da učinkovita demografska politika mora biti utemeljena na ustavnom načelu ravnopravnosti spolova te da demografske i pronatalitetne mjere ne smiju biti na štetu žena. Sukladno tome, predložila je uspostavu cjelovite i dugoročne demografske i populacijske politike koja afirmira rodno osjetljiv pristup. V. Izvješće o radu za 2024., str. 80.

²³⁸ Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022., Narodne novine, broj 96/2017.

²³⁹ e-Savjetovanja, <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard>, pristupljeno 15.8.2025.

²⁴⁰ Narodne novine, broj 77/2014.

²⁴¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova uključila se u postupak javnog savjetovanja o Nacrtu Nacionalnog plana industrijskog razvoja i poduzetništva za razdoblje do 2027. godine, kao i o pripadajućem Akcijskom planu za razdoblje do 2024. godine. U svom očitovanju istaknula je kako predlagatelj prilikom izrade navedenih dokumenata nije primijenio rodno osjetljiv pristup, čime su izostale mjere koje bi se odnosile na specifične potrebe žena u području industrijskog razvoja i poduzetništva. V. Izvješće o radu za 2024., str. 288-289.

²⁴² Nacionalni program za zaštitu i promicanje dojenja za razdoblje od 2024. do 2027. godine, Narodne novine, broj 35/2024.

²⁴³ Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan suzbijanja diskriminacije za 2023. godinu, Narodne novine, broj 37/2023. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova napomenula je da je tijekom 2024. godine izostao odgovarajući provedbeni okvir za zaštitu i promicanje ljudskih prava, budući da Akcijski plan, kao ključni instrument provedbe, nije bio donesen. V. Izvješće o radu za 2024., str. 148

²⁴⁴ Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje do 2024. godine, Narodne novine, broj 33/2023.

- Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2024. godine;²⁴⁵
- Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2025. godine;²⁴⁶
- Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. godine;²⁴⁷
- Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024. godine;²⁴⁸
- Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2024. godine;²⁴⁹
- Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje od 2021. do 2024. godine;²⁵⁰
- Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine;²⁵¹
- Nacionalni program športa 2019. – 2026.;²⁵²
- Nacionalni akcijski plan provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 (NAP III).²⁵³

²⁴⁵ Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine i Akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2024. godine, Narodne novine, broj 156/2022.

²⁴⁶ Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2025. godine, Narodne novine, broj 147/2021.

²⁴⁷ Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. godine, Narodne novine, broj 143/2021.

²⁴⁸ Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024. godine, Narodne novine, broj 143/2021.

²⁴⁹ Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2024. godine, Narodne novine, broj 136/2021.

²⁵⁰ Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana, za razdoblje od 2021. do 2024. godine, Narodne novine, broj 131/2021.

²⁵¹ Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, Narodne novine, broj 70/2021.

²⁵² Nacionalni program športa 2019. – 2026., Narodne novine, broj 69/2019.

²⁵³ Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325 iz 2000. godine, pod nazivom 'Žene, mir i sigurnost' (RVSUN 1325) prvi je službeni dokument Vijeća sigurnosti koji se bavi položajem i ulogom žena u oružanim sukobima, mirovnim procesima te svim aktivnostima vezanim uz mir i sigurnost. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova izvijestila je da je na sastanku Radne skupine za praćenje provedbe Nacionalnog akcijskog

3.7. Relevantne mjere iz Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine koje se odnose na jedinice područne (regionalne) samouprave

3.7.1. Mjera 6.3. i jačanje uloge županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova

Mjera 6.3. *“Osnažiti županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova kao radno savjetodavna tijela županijskih skupština i unaprijediti suradnju kroz Koordinaciju županijskih povjerenstava”* predstavlja jedinu mjeru u Nacionalnom planu za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine te pripadajućem Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. godine koja se izravno odnosi na jedinice područne (regionalne) samouprave.

Ova mjera usmjerena je na jačanje kapaciteta županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, koja djeluju kao savjetodavna tijela županijskih skupština, te na unaprjeđenje njihove međusobne suradnje putem Koordinacije županijskih povjerenstava.

Jačanjem kapaciteta županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova nastoji se omogućiti kvalitetnija stručna podrška županijskim skupštinama u donošenju odluka i kreiranju politika usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova.

Istodobno, Koordinacija povjerenstava može omogućiti razmjenu iskustava i primjera dobre prakse te predstavlja platformu za međužupanijsku suradnju i usklađeno djelovanje u području ravnopravnosti spolova.

Iako se mjera usmjerava na uspostavljanje snažnije suradnje i osnaživanje postojećih tijela, važno je osigurati da županijska povjerenstva raspolažu odgovarajućim resursima, stručnim kapacitetima i institucionalnom podrškom za učinkovito obavljanje svojih zadaća.

Mjera 6.3. može se smatrati važnim korakom u jačanju uloge županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te u osiguravanju ravnopravne zastupljenosti spolova u svim segmentima društva, no njezina uspješna provedba uvelike ovisi o dodatnom osnaživanju tih tijela, osiguravanju potrebnih resursa te uspostavi mehanizama dugoročne suradnje i evaluacije.

plana za implementaciju RVSUN 1325 i srodnih rezolucija, usuglašeno je da će treći Nacionalni akcijski plan (NAP III) obuhvaćati razdoblje od 1. siječnja 2025. do 31. prosinca 2028. godine. Njegovo službeno usvajanje od strane Vlade Republike Hrvatske planirano tijekom 2025. godine, V. Izvješće o radu za 2024., str. 266.

3.7.2. Svrha mjere i jačanje uključenosti u javne politike

Svrha ove mjere je omogućiti županijskim povjerenstvima veću uključenost u oblikovanje javnih politika koje uzimaju u obzir rodne razlike, čime se nastoji doprinijeti većoj ravnopravnosti spolova u društvu.

Povećanjem vidljivosti povjerenstava i jačanjem njihove uloge u procesima odlučivanja mogu se ojačati njihovi kapaciteti za prepoznavanje i adresiranje rodnih neravnoteža na lokalnoj razini.

Poseban naglasak stavlja se na edukaciju članova povjerenstava kako bi mogli učinkovito integrirati načelo ravnopravnosti spolova u sve faze planiranja, provedbe i evaluacije javnih politika.

Međutim, unatoč jasno definiranoj svrsi i važnosti mjere, mogu se uočiti određene izazove i kritičke aspekte u njezinoj provedbi.

3.7.3. Izazovi provedbe: ograničena uključenost i kompetencije povjerenstava za ravnopravnost spolova

Prvo, povećanje vidljivosti županijskih povjerenstava samo po sebi ne mora jamčiti stvarne promjene ako ta povjerenstva nisu dovoljno uključena u ključne procese odlučivanja na županijskoj i lokalnoj razini.

Bez stvarne povezanosti s donošenjem odluka i izradom javnih politika, njihova vidljivost može se pokazati nedostatnom za postizanje konkretnih promjena u političkoj i društvenoj praksi.

Drugi izazov odnosi se na razinu kompetentnosti članova povjerenstava. Iako mjera naglašava važnost edukacije, važno je da ona bude ciljano osmišljena i usmjerena na specifične izazove s kojima se povjerenstva susreću u praksi.

Samo uz odgovarajuću razinu stručnosti i poznavanje rodnih politika članovi povjerenstava mogu u većoj mjeri doprinijeti oblikovanju javnih politika i propisa koji odgovaraju na potrebe i prava žena i muškaraca.

Također, suradnja županijskih povjerenstava putem Koordinacije povjerenstava ima značajan potencijal u uspostavi zajedničkog okvira za provedbu ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Međutim, kako bi ta suradnja bila učinkovita, potrebna je kontinuirana politička podrška, osiguranje adekvatnih resursa te odgovarajuća administrativna i stručna podrška koja će omogućiti povjerenstvima ostvarivanje njihovih ciljeva. Bez jasno definiranih smjernica i konkretnih akcijskih planova za provedbu rodno osjetljivih politika, suradnja može ostati na formalnoj razini, bez stvarnog utjecaja na provedbu javnih politika.

Izostanak specifičnih smjernica za provedbu stvarne ravnopravnosti spolova u javnim politikama na lokalnoj razini predstavlja dodatni izazov koji je potrebno adresirati. Iako je predviđena suradnja županijskih povjerenstava, važno je definirati jasne ciljeve i pokazatelje uspješnosti kako bi se smanjila mogućnost stagnacije te osigurala održivost promjena u političkoj praksi.

Područja u kojima županijska povjerenstva mogu ostvariti značajan utjecaj uključuju obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb te gospodarski razvoj, stoga bi bilo korisno da mjera sadrži preciznije smjernice za integraciju ravnopravnosti spolova u navedene sektore.

3.7.4. Preduvjeti za učinkovitu provedbu mjere 6.3.

Za uspješnu provedbu ove mjere važno je osigurati odgovarajuće resurse, uključujući financijsku i administrativnu potporu, kao i političku volju te jasnu podršku na najvišim razinama vlasti.

Županijska povjerenstva trebala bi imati stvarnu mogućnost utjecaja na oblikovanje politika koje ne samo da prepoznaju, već i aktivno uklanjaju rodne neravnoteže na regionalnoj razini. Mjera 6.3. ima značajan potencijal za jačanje institucionalne uloge županijskih povjerenstava u promicanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj i lokalnoj razini.

Međutim, njezina uspješna provedba ovisi o više ključnih čimbenika, među kojima se ističu jasno definirani ciljevi, osiguranje odgovarajuće edukacije, izrada konkretnih smjernica za provedbu rodno osjetljivih politika te sustavna suradnja između povjerenstava i relevantnih institucija. Tek kroz takav pristup mogu se ostvariti stvarne i održive promjene u području ravnopravnosti spolova na svim razinama društva.

4. DJELOVANJE POVJERENSTAVA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U JEDINICAMA PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

4.1. Uvodno

4.1.1. Normativni i institucionalni okvir ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave

Ravnopravnost spolova, kao jedno od temeljnih načela suvremenih sustava zaštite ljudskih prava, predstavlja ključnu pretpostavku izgradnje pravednog i uključivog društva. Njezina se bit očituje u osiguravanju jednakih prava, mogućnosti i pristupa resursima svim građanima, neovisno o spolu, uz istodobno uklanjanje svih oblika izravne i neizravne diskriminacije. Time se uspostavlja normativni i institucionalni okvir koji omogućuje ostvarivanje socijalne i pravne jednakosti. Međutim, unatoč relativno razvijenim zakonodavnim mehanizmima zaštite, izazovi se i dalje pojavljuju u fazi provedbe, osobito u kontekstu prepoznavanja i sankcioniranja suptilnih oblika diskriminacije, poput neizravne diskriminacije, što upućuje na potrebu daljnje normativne razrade i jačanja institucionalne osjetljivosti.

Ovo poglavlje usmjereno je na analizu ravnopravnosti spolova kroz prizmu djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova kao institucionalnih mehanizama uspostavljenih zakonodavnim okvirom Republike Hrvatske. Posebna se pozornost posvećuje njihovoj ulozi na regionalnoj razini, učinkovitosti u provedbi relevantnih propisa te stvarnom doprinosu ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Analiza je usmjerena na utvrđivanje predstavljaju li ova tijela djelotvorne instrumente javnih politika ili se njihova funkcija pretežito zadržava na formalnoj razini, s ograničenim utjecajem na oblikovanje društvenih odnosa i jednakih mogućnosti. Dobiveni rezultati trebali bi poslužiti kao temelj za formuliranje preporuka usmjerenih na unaprjeđenje njihova institucionalnog položaja i operativne učinkovitosti.

Unatoč normativnoj usklađenosti i jasno definiranim ciljevima, provedba načela ravnopravnosti spolova u praksi suočava se s nizom izazova. Normativni okvir RH, koji uključuje ZRS i Nacionalnu politiku (plan) za ravnopravnost spolova, pruža temeljne smjernice

za ostvarivanje tih ciljeva. Međutim, stvarna učinkovitost tih politika uvelike ovisi o djelovanju institucija zaduženih za njihovu provedbu, među kojima značajno mjesto zauzimaju županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Obveza osnivanja povjerenstava proizlazi iz članka 28. ZRS-a te se odnosi na sve jedinice područne (regionalne) samouprave, uključujući i Grad Zagreb. Predstavnička tijela tih jedinica, ponajprije županijske skupštine, imaju zakonsku ovlast osnivanja radno-savjetodavnih tijela radi pripreme i razmatranja pitanja iz svog djelokruga.²⁵⁴ U tom kontekstu, povjerenstva za ravnopravnost spolova predstavljaju specijalizirana tijela čija je zadaća pružanje potpore provedbi politika ravnopravnosti spolova. Njihov sastav, broj članova, nadležnosti i način rada uređuju se poslovnicima ili posebnim odlukama o osnivanju, čime se omogućuje prilagodba njihovog djelovanja specifičnostima pojedine jedinice.²⁵⁵

Takav normativni okvir pruža jedinicama područne (regionalne) samouprave mogućnost aktivnog oblikovanja institucionalnih mehanizama za promicanje ravnopravnosti spolova. Međutim, njegova učinkovitost ne ovisi isključivo o formalnom osnivanju tih tijela, već o njihovoj stvarnoj funkcionalnosti, razini aktivnosti i integraciji u procese donošenja odluka. Stoga osnivanje povjerenstava ne bi trebalo predstavljati tek ispunjavanje zakonske obveze, već funkcionalni instrument razvoja sustava koji aktivno doprinosi ostvarivanju jednakosti i socijalne pravednosti.

Na području Republike Hrvatske ustrojeno je ukupno 555 jedinica lokalne samouprave (428 općina i 127 gradova) te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija.²⁵⁶ Grad Zagreb ima poseban status, budući da istodobno ima obilježja grada i županije. Ovo poglavlje usmjereno je na analizu djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave. U tom se okviru istražuje način njihova funkcioniranja, opseg i sadržaj aktivnosti, programski i financijski uvjeti djelovanja te razina provedbe odredbi ZRS-a i Nacionalne politike (plana) za ravnopravnost spolova.

Posebna pozornost posvećuje se analizi uloge ovih jedinica u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova, uzimajući u obzir njihove ustavne i zakonske nadležnosti. One obuhvaćaju područja od izravnog značaja za kvalitetu života građana, poput obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, gospodarskog razvoja, prostornog planiranja i organizacije javnih

²⁵⁴ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine" br. 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 36/09., 125/08., 36/09., 150/11., 19/13. - službeni pročišćeni tekst, 144/12., 137/15. - službeni pročišćeni tekst, 123/17., 98/19., 144/20.), članak 35. točka 3.

²⁵⁵ *Ibid.*, članak 38.

²⁵⁶ Popis je dostupan na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije <https://mpudt.gov.hr/korisne-informacije/iz-djelokruga/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-24398/popis-zupanija-gradova-i-opcina-24402/24402?lang=hr>, pristupljeno 4.5.2025.

službi. Upravo u tim sektorima moguće je identificirati konkretne učinke politika ravnopravnosti spolova, ali i potencijalne nedostatke u njihovoj provedbi.

Cilj ovog istraživanja jest, na temelju analize dostupnih podataka i prakse djelovanja povjerenstava, identificirati ključne izazove i dobre prakse te formulirati preporuke za unaprjeđenje normativnog i institucionalnog okvira. Time se nastoji dati doprinos jačanju uloge jedinica područne (regionalne) samouprave u provedbi politika ravnopravnosti spolova i izgradnji društva utemeljenog na načelima jednakosti i pravednosti.

4.1.2. Metodološki okvir istraživanja i analiza djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova

U svrhu prikupljanja relevantnih i usporedivih podataka o djelovanju povjerenstava za ravnopravnost spolova, svim jedinicama područne (regionalne) samouprave u RH, uključujući i Grad Zagreb, upućen je zahtjev za pristup informacijama sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama. Time je osigurana pouzdana metodološka osnova za analizu institucionalne prakse i razine transparentnosti rada ovih tijela.²⁵⁷

Zahtjevi su obuhvaćali sljedeće skupine informacija i dokumentacije:

1. dokumente vezane uz rad povjerenstava u razdoblju od 2013. do 2024. godine, uključujući zapisnike sjednica, donesene odluke, zaključke i druge akte u okviru dnevnog reda;
2. podatke o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, uključujući potvrdu o potpisivanju i datum pristupanja, kao i informacije o izradi i donošenju akcijskog plana za provedbu Povelje;
3. postojanje i sadržaj strategija na razini jedinica područne (regionalne) samouprave usmjerenih na promicanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja;
4. planove i programe djelovanja u području ravnopravnosti spolova koji uključuju potrebne financijske i ljudske resurse za njihovu provedbu;
5. poslovničke o radu povjerenstava, uključujući sve izmjene i dopune;
6. izvješća o korištenju financijskih sredstava namijenjenih radu povjerenstava;
7. podatke o programima i projektima financiranim iz fondova Europske unije, s naglaskom na projekte relevantne za ravnopravnost spolova;

²⁵⁷ Pravo na pristup informacijama regulirano je Zakonom o pravu na pristup informacijama, Narodne novine, broj 25/13., 85/15., 69/22.

8. izvješća o radu povjerenstava za razdoblje od 2013. do 2024. godine;
9. informacije o eventualnim izmjenama propisa na nacionalnoj ili lokalnoj razini koje su donesene na prijedlog povjerenstava;
10. odluke i druge opće akte jedinica područne (regionalne) samouprave donesene na prijedlog povjerenstava.

Obuhvat istraživanja definiran je razdobljem od 2013. do 2024. godine, s ciljem dobivanja cjelovitog uvida u kontinuitet, opseg i sadržaj djelovanja povjerenstava, kao i procjene njihove stvarne uloge u provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Empirijski podaci ukazuju na to da imenovanje članova povjerenstava u većini županija prati izborne cikluse lokalne i područne (regionalne) samouprave. Takva praksa upućuje na jasnu institucionalnu povezanost između političkih ciklusa i djelovanja povjerenstava, što može imati implikacije na kontinuitet njihova rada.

Osobito se to očituje u razdobljima neposredno nakon izbora, kada nova povjerenstva još nisu konstituirana, što može dovesti do privremenog zastoja u provedbi aktivnosti. Ipak, postoje iznimke od ovog obrasca, poput Primorsko-goranske, Istarske i Sisačko-moslavačke županije, u kojima se članovi povjerenstava imenuju neovisno o izbornim ciklusima, čime se osigurava veća institucionalna stabilnost i kontinuitet djelovanja.²⁵⁸

Dodatni aspekt analize odnosi se na postupke imenovanja članova i članica povjerenstava. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svojim godišnjim izvješćima kontinuirano preporučuje provođenje javnih poziva pri imenovanju članova koji ne dolaze iz redova predstavničkih tijela, s ciljem uključivanja šireg kruga stručnjaka i predstavnika relevantnih sektora, osobito iz područja gospodarstva, tržišta rada, obrazovanja i zdravstva.

Takav pristup trebao bi doprinijeti interdisciplinarnosti i većoj učinkovitosti rada povjerenstava. Međutim, analiza pokazuje da se ova preporuka ne primjenjuje dosljedno. U pojedinim jedinicama provodi se javni poziv za dio članova, dok se u drugim slučajevima članovi imenuju isključivo na prijedlog nadležnih odbora za izbor i imenovanja, bez otvorenog postupka.²⁵⁹ Navedene razlike u praksi imenovanja i funkcioniranja povjerenstava potvrđuju potrebu za sustavnom analizom njihova institucionalnog položaja i stvarnog doprinosa provedbi politika ravnopravnosti spolova, što čini središnji analitički okvir ovog istraživanja.

²⁵⁸ Podaci prema Izvješću o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2023. godinu, str. 257.

²⁵⁹ *Ibid.*, str. 257. i 262.

4.2. Aktivnosti i rad povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave u RH od 2013. do 2024. godine

4.2.1. Grad Zagreb

Grad Zagreb ima specifičan institucionalni status jer istodobno djeluje kao jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, što omogućuje višedimenzionalnu analizu njegova upravnog i institucionalnog djelovanja. S obzirom na tu dvostruku funkciju, njegovo se djelovanje u području ravnopravnosti spolova promatra u kontekstu nadležnosti koje objedinjuju lokalnu i regionalnu razinu upravljanja.

U cilju promicanja ravnopravnosti spolova i unaprjeđenja položaja žena i muškaraca, Gradska skupština Grada Zagreba osnovala je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova kao radno-savjetodavno tijelo.²⁶⁰ Njegovo djelovanje temelji se na načelu ravnopravnosti spolova kao jednoj od temeljnih vrijednosti suvremenih demokratskih društava i sastavnici sustava zaštite ljudskih prava. U tom kontekstu, aktivnosti usmjerene na osnaživanje žena i suzbijanje diskriminacije na temelju spola imaju značajnu ulogu u poticanju društvenog i gospodarskog razvoja.

Normativni okvir za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u RH obuhvaća međunarodne konvencije, Ustav RH, ZRS, Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova te niz strateških i programskih dokumenata na lokalnoj razini. Unutar tog sustava, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba ima ulogu provedbenog i savjetodavnog mehanizma čija je zadaća nadzor nad provedbom mjera i iniciranje aktivnosti usmjerenih na osiguravanje ravnopravnosti spolova u različitim segmentima društvenog života.

Djelokrug rada Povjerenstva obuhvaća promicanje ravnopravnosti spolova na području Grada Zagreba, provedbu relevantnih zakonskih i strateških dokumenata, sudjelovanje u izradi i provedbi lokalnih politika te davanje prijedloga i mišljenja nadležnim tijelima. Također, Povjerenstvo sudjeluje u oblikovanju financijskih okvira za provedbu svojih programa te u evaluaciji mjera usmjerenih na poboljšanje položaja žena i drugih ranjivih skupina.

²⁶⁰ Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20, 27. rujna 2013.

Na rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova primjenjuju se odredbe Poslovnika Gradske skupštine Grada Zagreba,²⁶¹ dok se sredstva za njegovo djelovanje osiguravaju u proračunu Grada Zagreba, unutar razdjela Stručne službe Gradske skupštine. Time se osigurava formalni institucionalni okvir za njegovo kontinuirano djelovanje.

Jedan od ključnih aspekata rada Povjerenstva jest visoka razina transparentnosti. Na službenoj mrežnoj stranici Gradske skupštine Grada Zagreba dostupni su podaci o održavanju sjednica Povjerenstva, uključujući dnevne redove, zapisnike i prateće akte. Posebno je značajna dostupnost arhivskih podataka za više saziva (2013.–2017., 2017.–2021. i 2021.–2025.), čime se omogućuje longitudinalna analiza rada ovog tijela.²⁶² Takva praksa predstavlja primjer razvijenog sustava proaktivne objave informacija, čime se smanjuje potreba za podnošenjem pojedinačnih zahtjeva za pristup informacijama te se povećava razina javne odgovornosti.

Uvid u arhivsku dokumentaciju pokazuje da je u razdoblju od 2021. do 2025. godine postignuta viša razina sustavnosti u objavi podataka, budući da su, uz dnevne redove, dostupni i zapisnici te priloženi dokumenti uz pojedine točke dnevnog reda. U ranijim sazivima dostupnost podataka bila je ograničenija, pri čemu su objavljivani uglavnom dnevni redovi sjednica. Unatoč tome, i takvi podaci imaju analitičku vrijednost jer omogućuju identifikaciju relevantnih tema i olakšavaju preciziranje zahtjeva za pristup informacijama.

Dodatno, Grad Zagreb provodi praksu uključivanja predstavnika civilnog društva i neovisnih stručnjaka u rad Povjerenstva putem javnih poziva za predlaganje kandidata.²⁶³ Takav pristup doprinosi većoj stručnosti i interdisciplinarnosti u radu Povjerenstva, kao i povećanju kvalitete njegovih preporuka. Istodobno, uključivanje različitih društvenih aktera u institucionalne mehanizme odlučivanja jača demokratičnost procesa te doprinosi većem povjerenju javnosti u rad gradskih tijela.

4.2.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba

4.2.1.1.1. Program rada i izvješće o radu za 2013. i 2014. godinu

Gradska skupština Grada Zagreba, na temelju Statuta Grada Zagreba i relevantnih odluka, na 10. sjednici održanoj 19. prosinca 2013. godine donijela je Zaključak o odobrenju

²⁶¹ Poslovnik Gradske skupštine Grada Zagreba, *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 15/2023, 3. svibnja 2023.

²⁶² Dostupno na Gradska skupština Grada Zagreba <https://skupstina.zagreb.hr>, pristupljeno 10.7.2025.

²⁶³ Javni poziv za podnošenje prijedloga kandidata i kandidatkinja za članstvo u Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, 7.7.2021, <https://skupstina.zagreb.hr/brzi-linkovi/javni-pozivi/javni-poziv-za-podnošenje-prijedloga-kandidata-i-kandidatkinja-za-clanstvo-u-povjerenstvu-za-ravnopravnost-spolova-grada-zagreba/3133>, pristupljeno 17.8.2025.

Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2014. godinu. Time je Program, prethodno usvojen od strane Povjerenstva, formalno potvrđen i objavljen u Službenom glasniku Grada Zagreba, čime je osigurana njegova institucionalna legitimnost i javna dostupnost.²⁶⁴

Program rada za 2014. godinu omogućuje sustavan uvid u ključne ciljeve, prioriteta područja djelovanja i planirane mjere usmjerene na ostvarivanje ravnopravnosti spolova na području Grada Zagreba. Temelji se na normativnom okviru RH, uključujući Ustav RH, ZRS, Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova te Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji, čime se osigurava usklađenost lokalnih aktivnosti s nacionalnim politikama.

Program obuhvaća širok spektar aktivnosti usmjerenih na edukaciju, prevenciju diskriminacije, zaštitu prava žena i potporu ranjivim skupinama. Poseban naglasak stavljen je na javne kampanje, organizaciju tribina i konferencija te suradnju s medijima, s ciljem podizanja razine svijesti o ravnopravnosti spolova i antidiskriminacijskom zakonodavstvu. U tom kontekstu prepoznata je i važnost obilježavanja relevantnih međunarodnih i nacionalnih datuma, poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te Međunarodnog dana borbe protiv homofobije i transfobije.

Jedan od ključnih prioriteta odnosi se na jačanje sustava zaštite žrtava nasilja u obitelji kroz suradnju s nadležnim institucijama i organizacijama civilnog društva. Nasilje nad ženama prepoznato je kao ozbiljan društveni problem i oblik diskriminacije koji zahtijeva koordiniran i kontinuiran institucionalni odgovor. Istodobno, Program predviđa mjere usmjerene na unaprjeđenje položaja žena pripadnica nacionalnih manjina i žena s invaliditetom, osobito u području zapošljavanja, obrazovanja i društvene integracije.

Značajno mjesto u Programu zauzimaju aktivnosti usmjerene na promicanje rodne ravnoteže u političkom i javnom životu, kao i suzbijanje rodnih stereotipa te poticanje uporabe rodno osjetljivog jezika. Dodatno, naglašava se važnost ekonomskog osnaživanja žena kroz razvoj ženskog poduzetništva i poticanje njihove financijske neovisnosti.

U području zdravstvene zaštite predviđene su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje dostupnosti zdravstvenih usluga za žene i djevojčice, uz poseban naglasak na prevenciju bolesti i promicanje redovitih pregleda. Program uključuje i organizaciju javnozdravstvenih kampanja te izradu informativnih materijala.

²⁶⁴ Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014. KLASA: 021-05/13-01/718, URBROJ: 251-01-06-13-3 od 19. prosinca 2013., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 25/2013, 23. prosinca 2013.

Unatoč jasno definiranim ciljevima i širokom opsegu planiranih aktivnosti, provedba Programa uvjetovana je raspoloživim financijskim sredstvima i učinkovitošću njihove raspodjele. Također, uspješnost ovisi o razini suradnje između različitih dionika, uključujući javne institucije, organizacije civilnog društva, akademsku zajednicu i širu javnost. U tom kontekstu istaknuta je i potreba sustavnog prikupljanja statističkih podataka relevantnih za područje ravnopravnosti spolova, kao i uvođenja rodno osjetljivog proračuna, radi transparentnijeg i pravednijeg upravljanja resursima.²⁶⁵

Izvješće o radu Povjerenstva za razdoblje od 18. srpnja 2013. do 31. prosinca 2014. godine pruža detaljan uvid u provedbu navedenih aktivnosti. U promatranom razdoblju Povjerenstvo je održalo 19 sjednica, na kojima je razmatrano ukupno 27 točaka dnevnog reda. Rasprave su obuhvaćale različite teme, uključujući financijske akte Grada Zagreba, prijedloge proračuna i proračunskih projekcija te druga pitanja od značaja za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo je aktivno sudjelovalo u postupcima donošenja odluka, među ostalim predlaganjem amandmana usmjerenih na povećanje financijskih sredstava za skloništa za žrtve nasilja i organizacije koje djeluju u području zaštite ljudskih prava. Poseban segment rada odnosio se na organizaciju tematskih sjednica, na kojima su razmatrana pitanja diskriminacije žena na tržištu rada, zastupljenosti žena na upravljačkim pozicijama te izazovi u području obiteljskog zakonodavstva.²⁶⁶

Kroz rasprave o zakonodavnim promjenama i donošenje preporuka, Povjerenstvo je nastojalo utjecati na unaprjeđenje postojećih politika i praksi. Istodobno, provedene su različite edukativne aktivnosti i inicijative usmjerene na osnaživanje žena u profesionalnom razvoju i poticanje njihove veće zastupljenosti u procesima odlučivanja. Ukupno gledano, aktivnosti Povjerenstva u promatranom razdoblju ukazuju na njegovu aktivnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova, pri čemu se djelovanje ostvaruje kroz kombinaciju savjetodavnih, inicijativnih i edukativnih funkcija, s ciljem stvaranja povoljnijih društvenih uvjeta za ostvarivanje jednakih mogućnosti.

²⁶⁵ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014. KLASA: 021-05/13-003/261 URBROJ: 251-01-06-13-2, 06. prosinca 2013., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 25/2013, 23. prosinca 2013. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014., *op. cit.* Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014. KLASA: 021-05/13-01/718, URBROJ: 251-01-06-13-4 od 19. prosinca 2013.

²⁶⁶ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 18. srpnja do 31. prosinca 2014. KLASA: 021-05/15-003/6, URBROJ: 251-01-05-15-4 od 21. siječnja 2015.

4.2.1.1.2. Program rada i izvješće o radu za 2015. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015. godinu predstavlja važan instrument za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova i položaja žena u društvu. Dokument je usmjeren na ostvarivanje ciljeva u području ljudskih prava, socijalne pravde te suzbijanja diskriminacije i nasilja, pri čemu ravnopravnost spolova polazi od statusa temeljnog ljudskog prava, usklađenog s međunarodnim standardima, uključujući Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena.

Program jasno odražava institucionalnu predanost Grada Zagreba promicanju ravnopravnosti spolova kroz sustavne i koordinirane mjere usmjerene na osiguravanje jednakih mogućnosti za žene i muškarce u svim segmentima društvenog života. Poseban naglasak stavljen je na podizanje svijesti o zakonodavnom okviru, uključujući Zakon o ravnopravnosti spolova i antidiskriminacijsko zakonodavstvo, s ciljem osiguravanja njihove dosljedne primjene i šire društvene prihvaćenosti.

U okviru Programa predviđene su aktivnosti obilježavanja relevantnih međunarodnih i nacionalnih datuma, poput Međunarodnog dana žena i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, čime se doprinosi vidljivosti problematike i poticanju javnog angažmana. Istodobno se prepoznaje potreba za jačanjem obrazovnih i analitičkih kapaciteta, uključujući uvođenje sadržaja o ravnopravnosti spolova u obrazovni sustav te sustavno prikupljanje i analizu statističkih podataka o rodnom nejednakostima na tržištu rada.

Program uključuje i mjere usmjerene na smanjenje siromaštva žena, ublažavanje rodnih razlika u zaposlenosti i plaćama te povećanje njihove zastupljenosti u poduzetništvu i političkom odlučivanju. Posebno se ističe važnost rodno osjetljivog obrazovanja kao ključnog instrumenta u smanjenju stereotipa i dugoročnom jačanju ravnopravnosti među mladima.

Središnje mjesto zauzimaju i mjere za suzbijanje nasilja u obitelji, koje se prepoznaje kao oblik rodne diskriminacije, pri čemu su žene i djeca najčešće žrtve. U tom kontekstu Program se oslanja na provedbu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2011.–2016., uz kontinuirano informiranje javnosti i poticanje međusektorske suradnje.

U području zapošljavanja predviđene su mjere poticanja fleksibilnih oblika rada, kao i programi prekvalifikacije, osobito za žene s invaliditetom, čime se doprinosi njihovoj ekonomskoj aktivaciji. Dodatno, suradnja s organizacijama civilnog društva usmjerena na razvoj ženskog poduzetništva prepoznata je kao važan segment ekonomskog osnaživanja žena. U tom kontekstu naglašava se i potreba uvođenja rodno osjetljivog proračuna, kao alata za pravedniju raspodjelu javnih sredstava i učinkovitije smanjenje rodnih nejednakosti.

Program također ističe važnost povećanja političke participacije žena i njihove zastupljenosti u procesima donošenja odluka, što se prepoznaje kao ključan preduvjet ostvarivanja stvarne ravnopravnosti spolova.²⁶⁷

Izvješće o radu Povjerenstva za 2015. godinu potvrđuje kontinuirani angažman u provedbi navedenih ciljeva, ali istodobno ukazuje na složenost izazova u ovom području. Aktivnosti su bile usmjerene na promicanje jednakih mogućnosti u obrazovanju, zapošljavanju, zdravlju i sigurnosti, uz analizu lokalnih politika i njihova utjecaja na položaj žena.

Posebno se ističe nastavak suradnje s organizacijama civilnog društva, čime se potvrđuje važnost međusektorskog pristupa u oblikovanju učinkovitih politika ravnopravnosti spolova. Istodobno, izvješće ukazuje na postojanost rodni stereotipa koji i dalje utječu na društvene odnose, naglašavajući potrebu za promjenama u obrazovnom sustavu i medijskom prostoru.

Unatoč postignutim rezultatima, Povjerenstvo se suočavalo s ograničenjima, prvenstveno u pogledu financijskih i institucionalnih resursa, što je utjecalo na opseg provedbe planiranih aktivnosti. Ipak, fokusiranjem na ranjive skupine, osobito žene s invaliditetom, otvoren je prostor za daljnje unaprjeđenje politika i konkretne pomake u njihovom društvenom položaju.²⁶⁸ Zaključno, izvješće za 2015. godinu potvrđuje da ostvarivanje ravnopravnosti spolova zahtijeva kontinuiran, sustavan i dugoročan pristup. To podrazumijeva stvaranje društvenih uvjeta u kojima žene i muškarci imaju jednake mogućnosti u svim područjima života, uz istodobno postupno smanjivanje postojećih društvenih i ekonomskih nejednakosti.

4.2.1.1.3. Program rada i izvješće o radu za 2016. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016. godinu predstavlja sustavan i sveobuhvatan pristup promicanju ravnopravnosti spolova i smanjenju rodni nejednakosti u različitim segmentima društvenog života. Poseban naglasak stavljen je

²⁶⁷ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015. godinu KLASA: 021-05/14-003/207, URBROJ: 251-01-05-14-3 od 16. rujna 2014., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 21/2014, 15. listopada 2014.

Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015. KLASA: 021-05/14-01/339, URBROJ: 251-01-05-14-2 od 10. listopada 2014., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 21/2014, 15. listopada 2014.

Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015. KLASA: 021-05/14-01/339, URBROJ: 251-01-05-14-3 od 10. listopada 2014.

²⁶⁸ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 01. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. KLASA: 021-05/16-003/38, URBROJ: 215-01-05-16-3 od 01. ožujka 2016.

na konkretne aktivnosti koje gradska uprava, uz stručnu i savjetodavnu ulogu Povjerenstva, poduzima u cilju unaprjeđenja položaja žena. Povjerenstvo pritom ima ključnu funkciju u predlaganju mjera, praćenju provedbe strateških dokumenata te uspostavi suradnje s relevantnim institucijama i organizacijama.

Program obuhvaća širok spektar područja djelovanja, uključujući zaštitu ljudskih prava žena, ravnopravnost na tržištu rada, političku participaciju, ravnopravnost u sportu, prevenciju i suzbijanje nasilja nad ženama te međunarodnu suradnju. Temeljni ciljevi usmjereni su na podizanje svijesti o zakonodavnom okviru i mehanizmima zaštite od diskriminacije, promicanje rodno osjetljivog jezika te jačanje sudjelovanja žena u političkom i javnom životu.

U području tržišta rada poseban naglasak stavljen je na uklanjanje diskriminacije, smanjenje nezaposlenosti žena i poticanje ženskog poduzetništva, dok su dodatne mjere usmjerene na osnaživanje žena u ruralnim područjima. Program također predviđa aktivnosti vezane uz prevenciju nasilja i unaprjeđenje sustava zaštite žrtava, s ciljem stvaranja sigurnijeg društvenog okruženja.

Važan element Programa čini njegov međunarodni kontekst, pri čemu Grad Zagreb prepoznaje značaj suradnje s međunarodnim organizacijama i implementacije globalnih standarda u lokalne politike. U tom smislu naglašava se usklađenost s Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova te potreba uvođenja rodno osviještenog proračuna, kao alata za učinkovitiju raspodjelu javnih resursa. Posebna pozornost posvećena je ranjivim skupinama žena, uključujući žene u ruralnim područjima, žene s invaliditetom te pripadnice nacionalnih manjina.

Institucionalna potpora prepoznata je kao ključni preduvjet za ostvarivanje ciljeva Programa, pri čemu Povjerenstvo djeluje kao savjetodavno tijelo zaduženo za izradu prijedloga, praćenje provedbe mjera i potporu u implementaciji politika ravnopravnosti spolova. Uspješnost provedbe Programa uvelike ovisi o međusektorskoj suradnji i integraciji načela ravnopravnosti spolova u sve javne politike.²⁶⁹

Izješće o radu Povjerenstva za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine pruža detaljan uvid u provedene aktivnosti i potvrđuje njegovu aktivnu ulogu u promicanju

²⁶⁹ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016. godinu KLASA: 021-05/15-003/243, URBROJ: 251-01-05-15-3 od 17. rujna 2015., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 22/2016, 26. listopada 2015.

Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016. KLASA: 021-05/15-01/258, URBROJ: 251-01-05-15-2 od 22. listopada 2015., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 22/2015, 26. listopada 2015.

Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016. KLASA: 021-05/15-01/258, URBROJ: 251-01-05-15-3 od 22. listopada 2015., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 22/2015, 26. listopada 2015.

ravnopravnosti spolova. Povjerenstvo je sudjelovalo u razmatranju i predlaganju odluka vezanih uz financijske akte Grada Zagreba, izvješća o izvršenju proračuna te provedbu mjera iz nacionalnih strategija, čime se potvrđuje njegova uključenost u procese donošenja odluka na lokalnoj razini.

Uz zakonodavne i administrativne zadaće, značajan dio aktivnosti odnosio se na suradnju s institucijama i organizacijama civilnog društva te na javno djelovanje. Povjerenstvo je sudjelovalo u organizaciji i promociji brojnih događanja, uključujući obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, sudjelovanje u globalnoj inicijativi „*Milijarda ustaje*“ te organizaciju okruglih stolova i konferencija.²⁷⁰

Posebno se ističe tematska sjednica održana u srpnju 2016. godine, posvećena problemu podzastupljenosti žena na izbornim listama. Tom je prilikom Povjerenstvo pozvalo političke aktere na dosljednu primjenu Zakona o ravnopravnosti spolova, naglašavajući obvezu uključivanja najmanje 40 % pripadnika podzastupljenog spola na kandidacijske liste. Ova inicijativa potvrđuje važnost političke participacije žena kao ključnog elementa ostvarivanja stvarne ravnopravnosti.

Povjerenstvo se tijekom godine bavilo i problematikom seksualnog nasilja, organizirajući okrugli stol „*Glas žrtve seksualnog nasilja*“, na kojem su sudjelovali stručnjaci i predstavnici relevantnih institucija. Time je dan doprinos jačanju društvene svijesti i unaprjeđenju institucionalnog odgovora na ovaj oblik nasilja.

U području prevencije nasilja ističe se sudjelovanje u projektu „*Sigurni kvartovi*“, usmjerenom na smanjenje uličnog uznemiravanja žena i LGBTIQ osoba. Ovakve inicijative ukazuju na širi pristup sigurnosti u javnom prostoru i zaštiti ranjivih skupina. Dodatno, Povjerenstvo je sudjelovalo u međunarodnim aktivnostima, uključujući FemCities konferenciju u Luksemburgu, čime je omogućena razmjena iskustava i preuzimanje dobrih praksi.

Analiza rada Povjerenstva za 2016. godinu pokazuje da je ono imalo značajnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova kroz iniciranje i podršku različitim programima i aktivnostima. Međutim, unatoč postignutim rezultatima, i dalje postoji prostor za daljnje unaprjeđenje, osobito u području povećanja političke participacije žena i sustavne borbe protiv nasilja.

²⁷⁰ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 01. siječnja 2016. do 31. prosinca 2016. KLASA: 021-05/17-003/48, URBROJ: 251-01-05-17-4 od 14. ožujka 2017.

U kontekstu širih aktivnosti Grada Zagreba, važno je istaknuti i sudjelovanje u EU projektu „*Pravo na rad bez mobbinga*“, u okviru kojeg je izrađen jedan od prvih priručnika o diskriminaciji i mobbingu na radnom mjestu u Republici Hrvatskoj.²⁷¹ Ovaj dokument pruža analitički i praktični okvir za prepoznavanje i suzbijanje diskriminacije u radnom okruženju, čime Grad Zagreb dodatno potvrđuje svoju predanost razvoju politika ravnopravnosti spolova i zaštiti radnih prava.

4.2.1.1.4. Program rada za 2017. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017. godinu predstavlja sustavno osmišljen okvir za promicanje ravnopravnosti spolova i zaštitu ljudskih prava žena na lokalnoj razini. Utemeljen na nacionalnom zakonodavnom okviru i međunarodnim obvezama Republike Hrvatske, program adresira ključne izazove povezane s rodnom neravnopravnošću, diskriminacijom i nasiljem nad ženama. Njegov temeljni cilj jest stvaranje institucionalnog i društvenog okruženja koje omogućuje ravnopravnu zastupljenost žena u političkom, gospodarskom, društvenom i kulturnom životu te osigurava učinkovitu provedbu politika ravnopravnosti spolova.

Program obuhvaća niz međusobno povezanih aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje položaja žena, smanjenje utjecaja rodni stereotipa te jačanje njihove autonomije i aktivnog sudjelovanja u društvu.²⁷² Jedan od ključnih naglasaka stavljen je na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova putem edukativnih i javnih aktivnosti. Obilježavanje relevantnih datuma, poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, služi kao platforma za javnu raspravu o rodnim nejednakostima i društvenim izazovima s kojima se žene suočavaju.

Program također predviđa promicanje rodno osjetljivog jezika kao važnog instrumenta u smanjenju diskriminacije i povećanju vidljivosti žena u javnom prostoru. Organizacija javnih

²⁷¹ Vinković, Mario, Vasiljević, Snježana, Gović Penić, Iris, *Priručnik o diskriminaciji i mobbingu na radnom mjestu*, Zagreb, 2016., dostupno na:

<https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/arhiva/Priru%C4%8Dnik%20o%20diskriminaciji%20i%20mobbingu%20na%20radnom%20mjestu.pdf>, pristupljeno 16.8.2025.

²⁷² Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017. godinu KLASA: 021-05/16-003/222, URBROJ: 251-01-05-16-3 od 27. rujna 2016., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 19/2016, 24. listopada 2016.

Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017. KLASA: 021-05/16-01/267, URBROJ: 251-01-05-16-3 od 20. listopada 2016., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 19/2016, 24. listopada 2016.

Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017. KLASA: 021-05/16-01/267, URBROJ: 251-01-05-16-4 od 20. listopada 2016., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 19/2016, 24. listopada 2016.

tribina, edukacija i kulturnih događanja omogućuje širenje znanja o pravima žena, s posebnim naglaskom na ranjive skupine, uključujući žene iz manjinskih zajednica, žene s invaliditetom i žene iz ruralnih područja.

Značajan segment programa odnosi se na promicanje jednakih mogućnosti na tržištu rada. U tom kontekstu naglašava se potreba smanjenja nezaposlenosti žena, uklanjanja rodne diskriminacije te jačanja ženskog poduzetništva. Posebna se pozornost posvećuje smanjenju rodni razlika u plaćama te usklađivanju profesionalnih i obiteljskih obveza. Program uključuje i mjere usmjerene na zapošljavanje žena iz ranjivih skupina, uključujući žene s invaliditetom i žene koje su preživjele nasilje. Ujedno se promiče ravnomjernija podjela roditeljskih odgovornosti, čime se doprinosi smanjenju strukturnih ekonomskih nejednakosti između žena i muškaraca.

Drugo važno područje djelovanja odnosi se na ravnopravnost spolova u procesima donošenja odluka i političkom životu. Povjerenstvo nastoji poticati uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u političkim strukturama na svim razinama vlasti, uz istodobno jačanje svijesti o važnosti političke participacije žena. Kroz organizaciju javnih događanja i stručnih rasprava nastoje se stvoriti preduvjeti za njihovo aktivnije uključivanje u procese odlučivanja.

U području suzbijanja nasilja nad ženama program je usmjeren na podizanje razine društvene svijesti o rodno uvjetovanom nasilju te na provedbu preventivnih aktivnosti i jačanje institucionalnih mehanizama zaštite. Time se potvrđuje opredijeljenost Povjerenstva za sustavno djelovanje u ovom području.

Program rada za 2017. godinu predstavlja nastavak razvoja lokalnih politika ravnopravnosti spolova kroz integraciju rodne perspektive u sve javne politike. Takav pristup doprinosi izgradnji pravednijeg društva u kojem žene imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava, sloboda i potencijala.

U kontekstu dostupnosti podataka, važno je istaknuti da, temeljem podnesenog zahtjeva za pristup informacijama, nije dostavljeno zasebno izvješće o radu Povjerenstva za 2017. godinu. U odgovoru je navedeno da su aktivnosti iz tog razdoblja objedinjene u Izvješću o radu za 2018. godinu. Također, tijekom 2017. godine došlo je do promjene u sastavu članova Povjerenstva, što je moglo utjecati na kontinuitet njegova djelovanja.²⁷³

²⁷³ Zaključak o razrješenju i imenovanju člana Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-05/17-01/291, URBROJ: 251-01-05-17-3 od 30. listopada 2017., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2017, 2. studenog 2017.

4.2.1.1.5. Program rada i izvješće o radu za 2018. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018. godinu jasno potvrđuje opredijeljenost Grada Zagreba za sustavno ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim segmentima društva. Kroz niz strateških mjera i aktivnosti program je usmjeren na unaprjeđenje položaja žena u političkom, gospodarskom, društvenom i kulturnom životu grada. Poseban naglasak stavljen je na promicanje ljudskih prava žena, smanjenje rodnih stereotipa i diskriminacije te na aktivno djelovanje u području prevencije i suzbijanja nasilja nad ženama.

Značajna pozornost posvećena je unaprjeđenju položaja žena na tržištu rada, uključujući poticanje ženskog poduzetništva i jačanje ekonomske neovisnosti žena. U tom kontekstu program naglašava važnost usklađivanja profesionalnih i obiteljskih obveza kao jednog od ključnih preduvjeta za postizanje stvarne ravnopravnosti. Nadalje, program uključuje mjere usmjerene na povećanje zastupljenosti žena u političkom životu i procesima donošenja odluka, kao i na osiguravanje ravnopravnog pristupa svim područjima društvenog djelovanja, uključujući obrazovanje i sport.

Važan segment programa odnosi se na međunarodnu suradnju, koja omogućuje razmjenu iskustava i dobrih praksi s drugim gradovima i državama te pridonosi usklađivanju lokalnih politika s međunarodnim standardima u području ravnopravnosti spolova. Istodobno, program predviđa kontinuiranu edukaciju ključnih dionika, uključujući gradske službenike i građane, kao i usklađivanje s novim strateškim dokumentima, čime se osigurava dugoročna održivost planiranih mjera. Program također obuhvaća aktivnosti usmjerene na podizanje javne svijesti o ravnopravnosti spolova putem medija, edukativnih programa, javnih tribina i kulturnih događanja. Time se nastoji aktivno uključiti šira zajednica u proces društvenih promjena i osigurati da ravnopravnost spolova ne ostane na razini formalnog načela, već da se konkretno ostvaruje u svakodnevnom životu građana.²⁷⁴

Prema Izvješću o radu Povjerenstva za 2018. godinu, tijekom promatranog razdoblja održano je ukupno 12 sjednica (osam redovitih, dvije tematske i dvije telefonske), na kojima

²⁷⁴ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018. godinu KLASA: 021-05/17-003/207, URBROJ: 251-01-05-17-4 od 13. listopada 2017., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2017, 2. studenog 2017.

Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018. KLASA: 021-05/17-01/323, URBROJ: 251-01-05-17-2 od 30. listopada 2017., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2017, 2. studenog 2017.

Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018. KLASA: 021-05/17-01/323, URBROJ: 251-01-05-17-3 od 30. listopada 2017., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2017, 2. studenog 2017.

je razmotreno 16 točaka dnevnog reda. Povjerenstvo je analiziralo i davalo mišljenja na prijedloge financijskih akata Grada Zagreba, strateške dokumente te inicijative usmjerene na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova. Među razmatranim dokumentima posebno se ističe Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji.

Tematske sjednice bile su usmjerene na specifična pitanja od društvene važnosti, pri čemu se izdvaja sjednica posvećena Mariji Jurić Zagorki i njezinu doprinosu borbi za prava žena. U suradnji s nadležnim odborom za kulturu pokrenuta je inicijativa imenovanja javnih površina po istaknutim ženama, s ciljem povećanja njihove vidljivosti u javnom prostoru i jačanja simboličke dimenzije rodne ravnopravnosti.

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama provedena je kampanja pod nazivom „*Nasilnici uvijek imaju isto lice. Skinimo im maske!*“, usmjerena na podizanje svijesti o problemu nasilja nad ženama i poticanje društvene reakcije na takve oblike ponašanja. Članice Povjerenstva sudjelovale su i u brojnim konferencijama, tribinama i radionicama posvećenima temama ravnopravnosti spolova, nasilja nad ženama i rodno osjetljivog proračuna.²⁷⁵

Sve navedene aktivnosti ukazuju na kontinuiran i višedimenzionalan angažman Povjerenstva u ostvarivanju ciljeva ravnopravnosti spolova u Gradu Zagrebu. Istodobno, one potvrđuju važnost institucionalnog djelovanja na lokalnoj razini u oblikovanju i provedbi politika koje doprinose smanjenju rodni nejednakosti i izgradnji uključivijeg društva.

4.2.1.1.6. Program rada i izvješće o radu za 2019. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019. godinu usmjeren je na sustavno promicanje ravnopravnosti spolova kroz niz strateških ciljeva i operativnih mjera na lokalnoj razini. Temeljne odrednice programa obuhvaćaju promicanje ljudskih prava žena, suzbijanje rodni stereotipa i diskriminacije te osiguravanje jednakih mogućnosti u svim područjima društvenog života. Posebna pozornost posvećena je ranjivim skupinama žena, uključujući žene s invaliditetom, pripadnice nacionalnih manjina i žene u ruralnim područjima.

Program predviđa niz aktivnosti usmjerenih na podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti putem javnih inicijativa, kampanja i edukativnih aktivnosti, uključujući obilježavanje relevantnih datuma poput Međunarodnog dana žena i Nacionalnog dana borbe

²⁷⁵ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 01. siječnja 2018. do 31. prosinca 2018. KLASA: 021-05/19-003/53, URBROJ: 251-01-05-19-3 od 31. siječnja 2019.

protiv nasilja nad ženama. U tom kontekstu naglašava se i važnost primjene rodno osjetljivog jezika u javnoj komunikaciji kao instrumenta suzbijanja diskriminacije i jačanja vidljivosti žena u društvu. Jedan od ključnih prioriteta odnosi se i na povećanje zastupljenosti žena u političkom životu i procesima donošenja odluka, uz zagovaranje uravnotežene zastupljenosti u upravljačkim i političkim strukturama.

Ravnopravnost na tržištu rada predstavlja jedno od središnjih područja djelovanja, pri čemu se ističu mjere usmjerene na smanjenje razlika u plaćama između žena i muškaraca, suzbijanje diskriminacije i nasilja na radnom mjestu te poticanje ženskog poduzetništva. Program također naglašava važnost fleksibilnih oblika rada koji omogućuju bolju ravnotežu između profesionalnih i obiteljskih obveza, čime se doprinosi većoj ekonomskoj participaciji žena. Poseban naglasak stavljen je i na prevenciju i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja kroz senzibilizaciju javnosti, edukaciju stručnjaka te provedbu nacionalnih strategija zaštite od nasilja u obitelji.

Dodatno, program prepoznaje potrebu jačanja socijalnih usluga, uključujući obrazovne programe i razvoj prostora za kontakte pod nadzorom, kao mehanizama zaštite prava žena i osiguravanja njihove ravnopravne participacije u društvenom životu. Suradnja s nacionalnim i međunarodnim institucijama i organizacijama predstavlja važan okvir za daljnji razvoj i implementaciju politika ravnopravnosti spolova.²⁷⁶

U širem kontekstu, djelovanje Povjerenstva u 2019. godini odražava kontinuiranu institucionalnu predanost promicanju ravnopravnosti spolova kao temeljnog ljudskog prava i preduvjeta društvene pravde, održivog razvoja i demokratskog društva. Aktivnosti Povjerenstva bile su usmjerene na nekoliko ključnih područja: promicanje ljudskih prava žena, ekonomsku ravnopravnost, političku participaciju te prevenciju i suzbijanje nasilja nad ženama.

U području promicanja ljudskih prava naglasak je stavljen na edukativne aktivnosti, javne kampanje i obilježavanje relevantnih datuma, uz poseban fokus na višestruku diskriminaciju žena iz ranjivih skupina. U području rada i ekonomske neovisnosti Povjerenstvo je kroz svoje aktivnosti poticalo uklanjanje diskriminacije pri zapošljavanju, promicanje

²⁷⁶ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019. KLASA: 021-05/18-003/228, URBROJ: 251-01-05-18-4 od 27. rujna 2018., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 25/2018, 13. studenog 2018. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019. KLASA: 021-05/18-01/377, URBROJ: 251-01-05-18-3 od 12. studenog 2018., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 25/2018, 13. studenog 2018.

Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019. KLASA: 021-05/18-01/377, URBROJ: 251-01-05-18-4 od 12. studenog 2018., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 25/2018, 13. studenog 2018.

jednakih plaća za jednak rad te razvoj ženskog poduzetništva, uključujući korištenje mogućnosti financiranja iz fondova EU. Također je provedena analiza proračuna iz rodne perspektive s ciljem osiguravanja pravednije raspodjele javnih sredstava.

U području političke participacije Povjerenstvo je zagovaralo ravnomjernu zastupljenost žena i muškaraca u političkim tijelima te organiziralo edukacije i javne rasprave s ciljem jačanja svijesti o važnosti sudjelovanja žena u procesima donošenja odluka. Posebna pažnja posvećena je problemu rodno uvjetovanog nasilja, pri čemu je Povjerenstvo provodilo aktivnosti usmjerene na prevenciju, edukaciju i jačanje institucionalnog odgovora na nasilje nad ženama, uz jasno istaknutu politiku nulte tolerancije.²⁷⁷

Tijekom 2019. godine Povjerenstvo je održalo ukupno 21 sjednicu (10 redovitih, 2 tematske i 9 telefonskih), na kojima su razmotrene 33 točke dnevnog reda. U okviru svojih nadležnosti Povjerenstvo je analiziralo i davalo mišljenja na prijedloge financijskih akata Grada Zagreba, uključujući Proračun za 2020. godinu, izmjene programa javnih potreba te strateške dokumente iz različitih područja. Poseban naglasak stavljen je na rodno osjetljivo planiranje proračuna te na osudu seksizma u javnom prostoru.

U području javnog djelovanja, Povjerenstvo je povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama provelo kampanju „*Dok nasilje ne prestane*“, koja je uključivala objave na nacionalnim portalima i simbolične aktivnosti poput polaganja cvijeća ispred Općinskog građanskog suda. Dodatno, u svrhu podizanja svijesti, fontane u Ulici Hrvatske bratske zajednice bile su osvijetljene crvenom bojom uz hologramsku projekciju poruke „*Stop nasilju nad ženama*“.

Povjerenstvo je također sudjelovalo u edukacijama vezanim uz izradu akcijskih planova za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini te na okruglim stolovima o ulozi medija u oblikovanju percepcije nasilja nad ženama. Ove aktivnosti ukazuju na nastojanje integriranja lokalnih politika u širi europski i međunarodni okvir.²⁷⁸

4.2.1.1.7. Program rada i izvješće o radu za 2020. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020. godinu temelji se na relevantnim zakonodavnim i strateškim okvirima Republike Hrvatske, koji

²⁷⁷ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., *op. cit.*

Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., *op. cit.*; Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., *op. cit.*

²⁷⁸ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2019. KLASA: 021-05/29-003/18, URBROJ: 251-01-03/005-20-5 od 29. siječnja 2020.

promiču ravnopravnost spolova, zaštitu ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije. U cilju ostvarivanja navedenih načela, Povjerenstvo usmjerava svoje djelovanje na niz međusobno povezanih aktivnosti, uključujući podizanje javne svijesti o ravnopravnosti spolova, jačanje međusektorske suradnje te provedbu mjera usmjerenih na unaprjeđenje položaja žena i osiguravanje jednakih mogućnosti za sve građane.

Program obuhvaća organizaciju i obilježavanje relevantnih međunarodnih i nacionalnih datuma, provedbu edukativnih aktivnosti o zakonodavnom okviru, promicanje rodno osjetljivog jezika te mjere usmjerene na ravnopravnost u ključnim društvenim područjima, uključujući obrazovanje, zapošljavanje i političko odlučivanje.

Poseban naglasak stavljen je na prevenciju i suzbijanje rodno utemeljenog nasilja, unaprjeđenje položaja žena s invaliditetom te promicanje ženskog poduzetništva. Program također uključuje aktivnosti usmjerene na uklanjanje diskriminacije na tržištu rada, kao i razvoj suradnje s međunarodnim organizacijama, gradovima i regijama radi razmjene iskustava i primjene dobrih praksi u području ravnopravnosti spolova. Važan segment programa odnosi se i na praćenje i analizu statističkih pokazatelja vezanih uz tržište rada, siromaštvo žena, nasilje nad ženama i političku participaciju, čime se omogućuje oblikovanje ciljanih i učinkovitijih javnih politika.²⁷⁹

Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2020. godine pruža detaljan uvid u provedene aktivnosti, inicijative i odluke usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova. U promatranom razdoblju Povjerenstvo je razmatralo niz tema od značaja za ostvarivanje rodne ravnopravnosti, uključujući pitanja nasilja u obitelji, prava izbjeglica, pristupa reproduktivnom zdravlju te integracije rodne perspektive u obrazovne i zdravstvene politike.

Posebno se ističe organizacija tematske sjednice povodom Međunarodnog dana žena, na kojoj se raspravljalo o položaju žena izbjeglica u Gradu Zagrebu. Na temelju rasprave doneseni su zaključci kojima se gradske vlasti pozivaju na osiguravanje dodatnih resursa za podršku migrantkinjama i izbjeglicama, s naglaskom na psihosocijalnu, pravnu i socijalnu

²⁷⁹ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020. KLASA: 021-05/19-003/269, URBROJ: 251-01-03/05-19-2 od 26. rujna 2019., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2019, 28. listopada 2019.; Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020. KLASA: 021-05/19-01/342, URBROJ: 251-01-03-19-2 od 24. listopada 2019., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2019, 28. listopada 2019.; Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020. KLASA: 021-05/19-01/342, URBROJ: 251-01-03-19-3 od 24. listopada 2019., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 20/2019, 28. listopada 2019.

pomoć. Time Povjerenstvo potvrđuje svoju ulogu u prepoznavanju specifičnih potreba ranjivih skupina žena i zagovaranju inkluzivnih politika.

Unatoč otežanim okolnostima uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19, Povjerenstvo je nastavilo s provedbom svojih aktivnosti, uključujući sudjelovanje u javnim kampanjama i događanjima, poput obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te globalne kampanje „*Milijarda ustaje*“. Također je aktivno sudjelovalo u konferencijama i inicijativama koje provode institucije i organizacije civilnog društva u području ravnopravnosti spolova.

U okviru savjetodavne funkcije, Povjerenstvo je zauzimalo stavove o nizu aktualnih društvenih pitanja, uključujući odbijanje zahtjeva za udomiteljstvo životnim partnerima, pravo roditelja na prisutnost osobe po izboru tijekom poroda te učinkovitost mjera zaštite od nasilja u obitelji u uvjetima pandemije. Ove aktivnosti ukazuju na širi društveni angažman Povjerenstva i njegovu ulogu u javnom zagovaranju ravnopravnosti spolova.²⁸⁰ Dodatno, u kontekstu posljedica potresa koji je pogodio Grad Zagreb, Povjerenstvo je iskazalo solidarnost donacijom naknade za rad u svrhu pomoći trudnicama i roditeljama koje su bile premještene iz Petrove bolnice u Kliničku bolnicu Dubrava. Ova inicijativa potvrđuje osjetljivost Povjerenstva na krizne situacije i potrebu zaštite posebno ranjivih skupina.

Tijekom 2020. godine došlo je do promjene u sastavu Povjerenstva, odnosno zamjene jednog člana, što nije bitno utjecalo na kontinuitet njegova rada.²⁸¹

Zaključno, aktivnosti Povjerenstva u 2020. godini ukazuju na njegovu sposobnost prilagodbe izvanrednim okolnostima, uz zadržavanje kontinuiteta u promicanju ravnopravnosti spolova. Istodobno, djelovanje Povjerenstva potvrđuje važnost institucionalnih mehanizama na lokalnoj razini u odgovoru na kompleksne društvene izazove, osobito u kriznim situacijama, pri čemu se rodna perspektiva pokazuje kao nužan element u oblikovanju učinkovitih javnih politika.

4.2.1.1.8. Program rada za 2021. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021. godinu obuhvaća širok spektar aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova i zaštitu

²⁸⁰ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 1. siječnja 2020. do 31. prosinca 2020. KLASA: 021-05/21-003/39, URBROJ: 251-01-03/005-3 od 16. veljače 2021.

²⁸¹ Zaključak o razrješenju predsjednika i imenovanju predsjednika Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-05/20-001/381, URBROJ: 251-01-03-20-3 od 2. studenog 2020., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 29/2020, 6. studenog 2020.

ljudskih prava žena na lokalnoj razini. Temeljni ciljevi uključuju podizanje javne svijesti o ravnopravnosti spolova putem edukacija i javnih kampanja, uklanjanje rodni stereotipa te unaprjeđenje položaja žena u svim društvenim sektorima. Poseban naglasak stavljen je na osiguravanje jednakih mogućnosti u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i sporta.

Program predviđa i mjere usmjerene na prevenciju rodno utemeljenog nasilja, poticanje veće političke i javne zastupljenosti žena te pružanje podrške ženama iz ranjivih skupina, uključujući žene u ruralnim područjima, žene s invaliditetom i migrantkinje. Nadalje, ističe se važnost međunarodne suradnje i razmjene dobrih praksi, kao i usklađivanja aktivnosti s promjenama u zakonodavnom okviru i aktualnim društvenim potrebama. Program uključuje i analitičke aktivnosti te potporu projektima koji doprinose dugoročnom unaprjeđenju rodne ravnopravnosti u Gradu Zagrebu.²⁸²

4.2.1.1.9. Program rada za 2022. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022. godinu dodatno razrađuje aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova, s naglaskom na socijalne, obrazovne, političke i zdravstvene dimenzije. Posebna pažnja posvećena je prevenciji rodno utemeljenog nasilja, poticanju uravnotežene političke participacije te unaprjeđenju položaja žena, osobito onih iz ranjivih skupina, uključujući starije žene, žene s invaliditetom i migrantkinje.²⁸³ Program prepoznaje važnost uključivanja šire društvene zajednice u pitanja rodne ravnopravnosti te naglašava potrebu za kontinuiranom edukacijom i senzibilizacijom javnosti. Istodobno, aktivnosti su usklađene s važećim nacionalnim i europskim zakonodavnim i strateškim okvirom.

²⁸² Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021. KLASA: 021-05/20-003/208, URBROJ: 251-01-01/005-20-2 od 29. rujna 2020., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 29/2020, 6. studenog 2020.; Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021. KLASA: 021-05/20-01/347, URBROJ: 251-01-03-20-3 od 02. studenog 2020., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 29/2020, 6. studenog 2020.; Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021. KLASA: 021-05/20-01/347, URBROJ: 251-01-03-20-4 od 02. studenog 2020., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 29/2020, 6. studenog 2020.

²⁸³ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022. KLASA: 021-05/21-003/154, URBROJ: 251-01-01/005-21-6 od 14. rujna 2021., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 26/2021, 3. studenog 2021.; Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022. KLASA: 021-05/21-01/427, URBROJ: 251-01-03-21-2 od 28. listopada 2021., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 26/2021, 3. studenog 2021.; Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022. KLASA: 021-05/21-01/427, URBROJ: 251-01-03-21-3 od 28. listopada 2021., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 26/2021, 3. studenog 2021.

Važno je istaknuti da izvješće o radu Povjerenstva za razdoblje od 15. srpnja 2021. do 31. prosinca 2022. godine nije dostupno u arhivi sjednica radnih tijela Gradske skupštine Grada Zagreba (17. sjednica, održana 15. veljače 2023.), što predstavlja određeno ograničenje u procjeni kontinuiteta i učinkovitosti njegova djelovanja u tom razdoblju.

4.2.1.1.10. Program rada i izvješće o radu za 2023. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023. godinu uspostavlja sveobuhvatan okvir za promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, s naglaskom na jačanje ljudskih prava žena i smanjenje rodnih nejednakosti. Program obuhvaća ključna područja djelovanja, uključujući ravnopravnost na tržištu rada, političko odlučivanje, obrazovanje, zdravstvo, sport te prevenciju i suzbijanje rodno utemeljenog nasilja.

Kroz kombinaciju edukativnih aktivnosti, javnih kampanja i institucionalnih mjera, uključujući uvođenje rodno osjetljivog pristupa u proračunske procese, Povjerenstvo nastoji osigurati uvjete za ravnopravnije društvo koje prepoznaje specifične izazove s kojima se žene suočavaju. Program se nadovezuje na prethodne strateške dokumente, čime se osigurava kontinuitet u provedbi politika ravnopravnosti spolova.²⁸⁴

Izvješće o radu Povjerenstva za 2023. godinu pruža detaljan uvid u provedene aktivnosti i postignuća. Kao savjetodavno tijelo Gradske skupštine, Povjerenstvo je nastavilo aktivno sudjelovati u izradi i provedbi strateških dokumenata, davanju mišljenja na prijedloge općih akata i financijskih planova te razmatranju mjera drugih nadležnih tijela. Istodobno, aktivno je sudjelovalo u organizaciji i provedbi brojnih događanja, konferencija i kampanja, uz jačanje suradnje s organizacijama civilnog društva i drugim institucijama.

Posebno se ističe obrada tema poput uvođenja rodne perspektive u proračunske procese, problematike nasilja nad ženama te ravnopravnosti spolova u sportu. Kampanja „*NeVidljive*“, usmjerena na nasilje nad ženama starije životne dobi, uključivala je provedbu istraživanja i javno predstavljanje rezultata, čime je pridonijela boljem razumijevanju potreba ove ranjive skupine. Povjerenstvo je također obilježilo ključne datume, uključujući Međunarodni dan žena,

²⁸⁴ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023. KLASA: 024-01/22-005/226, URBROJ: 251-16-04/006-22-3 od 28. rujna 2022., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 33/2022, 16. studenog 2022.; Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023. KLASA: 024-01/22-03/370, URBROJ: 251-16-04-22-2 od 10. studenog 2022., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 33/2022, 16. studenog 2022.; Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023. KLASA: 024-01/22-03/370, URBROJ: 251-16-04-22-3 od 10. studenog 2022., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 33/2022, 16. studenog 2022.

Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama te Međunarodni dan borbe protiv okrivljavanja žrtava seksualnog nasilja.

Značajan segment djelovanja odnosi se na međunarodnu suradnju, kroz sudjelovanje u konferencijama i radnim sastancima, što je omogućilo razmjenu iskustava i usklađivanje lokalnih politika s međunarodnim standardima. Međutim, tijekom godine zabilježene su i određene promjene u sastavu Povjerenstva, što može utjecati na kontinuitet i stabilnost njegova rada, ali istodobno ukazuje na potrebu prilagodbe organizacijske strukture i kompetencijskog profila članova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba u 2023. godini nastavilo je djelovati kao važan institucionalni akter u promicanju rodne ravnopravnosti na lokalnoj razini. Istodobno, daljnje jačanje mehanizama provedbe, koordinacije i evaluacije predstavlja ključan preduvjet za povećanje učinkovitosti i vidljivosti njegova djelovanja.²⁸⁵

4.2.1.1.11. Program rada i izvješće o radu za 2024. godinu

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024. godinu temelji se na nacionalnim i lokalnim strateškim dokumentima te obuhvaća niz međusobno povezanih tematskih područja usmjerenih na sustavno promicanje ravnopravnosti spolova. U području zaštite ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti predviđene su aktivnosti koje uključuju edukacije, javne kampanje usmjerene na suzbijanje seksizma i rodnih stereotipa, analizu proračuna iz rodne perspektive te pružanje podrške ženama iz ranjivih skupina.

U području rada i ekonomske neovisnosti žena program naglašava uklanjanje diskriminacije na tržištu rada, poticanje ženskog poduzetništva, zapošljavanje žena koje su preživjele nasilje te promicanje ravnoteže između privatnog i profesionalnog života. U segmentu političke participacije predviđene su mjere usmjerene na postizanje uravnotežene zastupljenosti žena u političkim i upravljačkim tijelima, kao i analize njihove zastupljenosti unutar gradskih struktura odlučivanja.

Program uključuje i opsežan skup mjera za prevenciju rodno utemeljenog nasilja, koje obuhvaćaju edukativne aktivnosti, izradu i distribuciju informativnih materijala, evaluaciju postojećih mjera stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja te podizanje svijesti o nasilju nad LGBTIQ+ osobama. U području obrazovanja predviđene su aktivnosti usmjerene na dodatno

²⁸⁵ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. KLASA: 024-01/24-005/17, URBROJ: 251-16-04/006-24-4 od 7. veljače 2024.

osposobljavanje žena za deficitarna zanimanja, kao i praćenje zastupljenosti sadržaja o rodnoj ravnopravnosti u školskim kurikulumima.

U području zdravstvene zaštite planirane su analize dostupnosti zdravstvenih usluga za žene, s posebnim naglaskom na reproduktivno i mentalno zdravlje te na potrebe žena s invaliditetom. Program obuhvaća i mjere u području sporta, uključujući poticanje ravnopravne zastupljenosti žena u sportskim organizacijama, unaprjeđenje dostupnosti sportske infrastrukture te suzbijanje diskriminacije i nasilja u sportu.

Međunarodna dimenzija programa očituje se kroz sudjelovanje u mreži FemCities i drugim inicijativama usmjerenima na promicanje ravnopravnosti spolova. Program također predviđa analitičke mjere za praćenje statističkih pokazatelja vezanih uz položaj žena, uključujući siromaštvo, nasilje i političku participaciju, kao i socijalne mjere usmjerene na stambeno zbrinjavanje, podršku samohranim roditeljima te unaprjeđenje skrbi za starije osobe. Za provedbu planiranih aktivnosti u Proračunu Grada Zagreba osigurana su sredstva u iznosu od 31.400,00 EUR. Program predviđa mogućnost dopune i prilagodbe u skladu s donošenjem novih strateških dokumenata.²⁸⁶

Prema dostupnim podacima, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba tijekom 2024. godine održalo je deset sjednica na kojima je razmotreno ukupno 27 točaka dnevnog reda. Raspravljalo se o prijedlozima financijskih akata, izvješćima o radu gradonačelnika, strateškim dokumentima te planovima aktivnosti, pri čemu je Povjerenstvo aktivno sudjelovalo u oblikovanju i evaluaciji gradskih politika, osobito u području rodno osjetljivog proračuna, zapošljavanja, obrazovanja, sporta i političke participacije.

Poseban naglasak stavljen je na nastavak kampanje „*NeVidljive*“, usmjerene na senzibilizaciju javnosti o nasilju nad ženama starije životne dobi, kao i na obilježavanje ključnih datuma poput Međunarodnog dana žena i Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. U suradnji s akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva provedena su istraživanja o fleksibilnim oblicima rada, potrebi uvođenja sveobuhvatne seksualne edukacije u obrazovni sustav te o rodnoj perspektivi gradskog proračuna.

Povjerenstvo je također sudjelovalo u međunarodnim razmjenama iskustava, uključujući sudjelovanje na konferenciji FemCities u Beču, čime je dodatno ojačana njegova

²⁸⁶ Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024. KLASA: 024-01/23-03/457, URBROJ: 251-16-04-23-2 od 09. studenog 2023., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 37/2023, 15. studenog 2023.; Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana radi ostvarivanja Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024. KLASA: 024-01/23-03/457, URBROJ: 251-16-04-23-3 od 09. studenog 2023., *Službeni glasnik Grada Zagreba*, broj 37/2023, 15. studenog 2023.

uloga u prijenosu i primjeni međunarodnih standarda u području ravnopravnosti spolova. Kroz niz edukativnih, savjetodavnih i zagovaračkih aktivnosti Povjerenstvo je doprinijelo jačanju institucionalne podrške ravnopravnosti spolova u Gradu Zagrebu.²⁸⁷

4.2.1.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Arhiva sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba sadrži podatke o dnevnim redovima svih održanih sjednica, iz kojih je razvidno koje je tijelo bilo predlagatelj pojedinih odluka o kojima se raspravljalo. Analizom dostupne dokumentacije, kao i uvidom u godišnje programe rada i izvješća o radu, može se zaključiti da Povjerenstvo kontinuirano razmatra prijedloge odluka iz nadležnosti Gradske skupštine Grada Zagreba, osobito u područjima relevantnima za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova.²⁸⁸

Među značajnijim inicijativama Povjerenstva ističe se prijedlog uvođenja rodno osjetljivog proračuna Grada Zagreba, kao i inicijativa za imenovanje ulica, naselja i trgova po istaknutim ženama, čime se nastoji ispraviti povijesna nevidljivost ženskih doprinosa u javnom prostoru. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 2020. godine Povjerenstvo je predložilo donošenje zaključka o osiguravanju privremenog smještaja za žrtve obiteljskog nasilja koje su bile podvrgnute mjeri samoizolacije. Unatoč društvenoj važnosti prijedloga, taj je prijedlog odbijen, što ukazuje na ograničen normativni utjecaj Povjerenstva kao savjetodavnog tijela.²⁸⁹

Posebno važnu ulogu Povjerenstvo je imalo u iniciranju uvođenja rodno osjetljivog proračuna. Prepoznajući proračun kao ključni instrument ne samo raspodjele javnih sredstava, već i oblikovanja društvenih odnosa, Povjerenstvo je u Programu rada za 2019. godinu pokrenulo izradu analize proračuna iz rodne perspektive. Cilj ove inicijative bio je utvrditi stvarne učinke javnih rashoda na žene i muškarce, polazeći od pretpostavke da formalno neutralni proračuni mogu imati različite posljedice s obzirom na rodne uloge i postojeće društvene nejednakosti. Ova inicijativa, među prvim takve vrste u Republici Hrvatskoj,

²⁸⁷ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. KLASA: 024-01/25-005/24, URBROJ: 251-16-004/006-25-2 od 17. veljače 2025.

²⁸⁸ Primjerice, Prijedlog programa promicanja i unapređenja dojenja u zajednici za razdoblje 2022. - 2024., Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o novčanoj pomoći za roditelja odgojitelja, Prijedlog Zagrebačke strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2023. do 2025., Prijedlog rezolucije o proglašenju Grada Zagreba sigurnim mjestom za žene, Prijedlog plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. - 2027., Prijedlog akcijskog plana Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje od 2021. do 2025. itd.

²⁸⁹ Grad Zagreb odbio osigurati tri stana za žene žrtve nasilja u vrijeme pandemije, 17.5.2020., <https://voxfeminae.net/vijesti/grad-zagreb-odbio-osigurati-tri-stana-za-zene-zrtve-nasilja-u-vrijeme-pandemije/>, pristupljeno 17.8.2025.

predstavlja važan iskorak prema institucionalizaciji rodno osjetljivog proračuna na lokalnoj razini te potencijalni model za druge jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.²⁹⁰

4.2.1.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Gradu Zagrebu

Na temelju zaključka Gradske skupštine Grada Zagreba iz 2018. godine, Grad Zagreb pristupio je Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini,²⁹¹ čime se obvezao na promicanje i sustavnu provedbu načela ravnopravnosti spolova u okviru svojih nadležnosti.

Povelja predstavlja operativni instrument namijenjen lokalnim i regionalnim vlastima, s ciljem usmjeravanja politika, mjera i partnerstava prema postizanju ravnopravnosti spolova. Ona ne ostaje na razini normativnog okvira, već zahtijeva konkretne aktivnosti, među kojima je ključna izrada i provedba akcijskog plana.

U skladu s tim obvezama, Grad Zagreb donio je Akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje 2021.–2025. godine. Nacrt plana bio je predmet javnog savjetovanja u razdoblju od 2. rujna do 1. listopada 2020. godine, čime je osigurana participacija zainteresirane javnosti u njegovu oblikovanju.²⁹² Akcijski plan predstavlja strateški okvir usmjeren na postizanje mjerljivih rezultata u području ravnopravnosti spolova. Njime se utvrđuju temeljna načela, uključujući ravnopravnost spolova kao temeljno ljudsko pravo, obvezu uklanjanja svih oblika diskriminacije te potrebu osiguravanja uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja.

Posebno značajna mjera predviđena Akcijskim planom odnosi se na imenovanje službenika za promicanje ravnopravnosti spolova u gradskim upravnim tijelima. Uloga tog službenika obuhvaća analizu postojećih politika, identifikaciju potencijalnih nejednakosti, pružanje stručne podrške upravnim tijelima te koordinaciju s organizacijama civilnog društva i drugim relevantnim dionicima. Time se osigurava sustavna integracija načela ravnopravnosti spolova u sve segmente javnog djelovanja.²⁹³

²⁹⁰ V. Sikirić, Ana Marija, *Inicijativa rodno osjetljiva proračuna u Gradu Zagrebu*, Revija za socijalnu politiku, vol. 26, 2019., br. 3, str. 379-388.

²⁹¹ Grad Zagreb, Ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://www.zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>, pristupljeno 29.1.2023.

²⁹² Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje od 2021. do 2025. godine, 40 sjednica Gradske skupštine Grada Zagreba od 16. ožujka 2021., dostupno na: <https://www.zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>, pristupljeno 29.1.2023.

²⁹³ Akcijski plan Grada Zagreba, *op. cit.*, str. 11.

Financiranje provedbe Akcijskog plana predviđeno je kroz kombinirani model koji uključuje sredstva iz proračuna pojedinih upravnih tijela te korištenje fondova Europske unije. Takav pristup omogućuje fleksibilnost i učinkovitiju provedbu mjera, ali istodobno zahtijeva visoku razinu administrativnih kapaciteta i koordinacije.

4.2.1.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

U okviru analize financiranja rada Povjerenstva zatražen je pristup financijskim izvješćima, no ona nisu dostavljena, što upućuje na mogućnost da se posebna izvješća o financiranju rada Povjerenstva ne izrađuju. Dostupni podaci o financiranju djelomično proizlaze iz zaključaka o prihvatanju financijskih planova za provedbu programa rada, pri čemu njihova dostupnost u javnim izvorima nije ujednačena.

Zbog ograničene dostupnosti službenih podataka, u analizi su korištena i godišnja izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, koja predstavljaju relevantan sekundarni izvor za procjenu institucionalnih kapaciteta i financiranja povjerenstava.

U usporedbi s drugim jedinicama područne (regionalne) samouprave, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba raspolaže relativno značajnim financijskim sredstvima. Prema dostupnim podacima, u 2024. godini za rad Povjerenstva dodijeljeno je 33.000,00 EUR.²⁹⁴ U 2022. godini Povjerenstvo je, zbog nepovoljne financijske situacije u Gradu Zagrebu, predložilo smanjenje sredstava za svoj rad s dotadašnjih 300.000,00 kuna (39.816,84 EUR) na 250.000,00 kuna (33.180,70 EUR).²⁹⁵ Isti iznos bio je predviđen i 2018. godine, kada je za rad Povjerenstva također dodijeljeno 250.000,00 kuna (33.180,70 EUR).²⁹⁶ Ovi podaci ukazuju na kontinuitet financijske potpore, iako bez detaljnijeg uvida u strukturu troškova i učinkovitost utrošenih sredstava.

Grad Zagreb aktivno koristi sredstva iz fondova EU za provedbu projekata povezanih s ravnopravnošću spolova i socijalnom uključenosti. Među značajnijim projektima izdvajaju se: „*GENPROCURE – Ravnopravnost spolova u javnoj nabavi*”²⁹⁷, projekt „*POBUDIMO JEDNAKOST!*”, „*Jednakost IN – stereotipi OUT – Nastavnici za buduće generacije*“, „*Postani*

²⁹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2024. godinu, str. 276.

²⁹⁵ V. Zapisnik 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba Gradske skupštine Grada Zagreba KLASA: 021-05/21-003/154, URBROJ: 251-01-03/005-21-5, Zagreb, 14. rujna 2021.

²⁹⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2018. godinu, str. 197.

²⁹⁷ „GENPROCURE - Ravnopravnost spolova u javnoj nabavi“, dostupno na: <https://zagreb.hr/genprocure-gender-equality-in-public-procurement-g/192696>, pristupljeno 17.8.2025.

aktivan Rom/kinja”, „Zaposli se – PARIZ” te „Socijalno se uključi i zaposli – SUZF”.²⁹⁸ Navedeni projekti, iako nisu isključivo usmjereni na rad Povjerenstva, doprinose širem institucionalnom okviru promicanja ravnopravnosti spolova te jačanju socijalne uključenosti i jednakih mogućnosti.

4.2.2. Zagrebačka županija

U cilju unaprjeđenja ravnopravnosti spolova, Županijska skupština Zagrebačke županije donijela je Odluku o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije. Povjerenstvo je ustrojeno kao stručno, radno i savjetodavno tijelo Županijske skupštine, čija je temeljna uloga razmatranje i promicanje pitanja ravnopravnosti spolova na području županije.²⁹⁹

Osnivanje Povjerenstva temelji se na odredbama Statuta Zagrebačke županije koje uređuju osnivanje radnih tijela predstavničkog tijela, pri čemu Županijska skupština prepoznaje potrebu za postojanjem posebnog institucionalnog mehanizma posvećenog unaprjeđenju ravnopravnosti spolova.³⁰⁰ Time se potvrđuje i spremnost županije na aktivno sudjelovanje u provedbi nacionalnih politika i strateških dokumenata u ovom području. Također, Poslovníkom Županijske skupštine uređena je mogućnost osnivanja povremenih radnih tijela, među kojima je formalno svrstano i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova.³⁰¹

Međutim, iako je Povjerenstvo formalno klasificirano kao povremeno radno tijelo, takva kvalifikacija nije u potpunosti usklađena s njegovom stvarnom funkcijom te zakonskom svrhom djelovanja. Naime, povremena radna tijela u pravilu se osnivaju radi obavljanja konkretnih, vremenski ograničenih zadataka te prestaju s radom po njihovu izvršenju. Suprotno tome, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova ima trajnu i kontinuiranu zadaću promicanja ravnopravnosti spolova te provedbe ZRS-a i Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova.³⁰² Stoga se može zaključiti da njegova institucionalna uloga po svojoj prirodi nadilazi

²⁹⁸ V. Projekti Grada Zagreba, dostupno na: <https://zagreb.hr/projekti-grada-zagreba/106304> te Arhiva, dostupno na: <https://zagreb.hr/arhiva/146298>, pristupljeno 17.8.2025.

²⁹⁹ Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije donesena na 3. sjednici Županijske skupštine Zagrebačke županije održanoj 30. studenog 2021. godine, *Glasnik Zagrebačke županije*, broj 49, godina XXVI., 1. prosinca 2021., ISSN 1845-8602, str. 5.-6.

³⁰⁰ Statut Zagrebačke županije, *Glasnik Zagrebačke županije*, broj 17/09, 31/09, 4/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 5/18, 14/18, 18/18 – pročišćeni tekst, 3/20, 23/20, 6/21 i 10/21 – pročišćeni tekst, članak 24. stavak 1. podstavak 8.

³⁰¹ Poslovník Županijske skupštine Zagrebačke županije, *Glasnik Zagrebačke županije*, broj 26/09, 5/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 28/17, 5/18, 14/18, 18/18 – pročišćeni tekst, 23/20, 34/20, 10/21 – pročišćeni tekst i 42/21, članci 48., 50. i 64. stavak 1.

³⁰² V. Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*, članak 28.

karakteristike tipičnog povremenog radnog tijela te ukazuje na određenu nedosljednost u normativnom uređenju njegova statusa.

Svrha osnivanja Povjerenstva jest ostvarivanje načela pune ravnopravnosti spolova te promicanje i provedba nacionalnih politika i strateških dokumenata vezanih uz ravnopravnost spolova i zaštitu od nasilja u obitelji na području Zagrebačke županije. U tom kontekstu Povjerenstvo ima važnu savjetodavnu i inicijativnu ulogu kroz predlaganje akata Županijskoj skupštini, davanje mišljenja i preporuka te praćenje provedbe politika u području ravnopravnosti spolova.

Jedan od ključnih ciljeva djelovanja Povjerenstva jest prevencija i suzbijanje svih oblika diskriminacije na temelju spola te poticanje kontinuirane suradnje među različitim društvenim institucijama u području ravnopravnosti spolova. Poseban naglasak stavlja se na međuinstitucionalnu suradnju, uključujući suradnju s tijelima Grada Zagreba, gradovima i općinama na području Zagrebačke županije, kao i s drugim županijama, čime se doprinosi koordiniranom i sustavnom pristupu promicanju ravnopravnosti spolova.³⁰³

Zagrebačka županija provodi praksu javnog pozivanja na predlaganje članova Povjerenstva, čime se osigurava transparentnost i inkluzivnost postupka imenovanja. Sukladno javnom pozivu, dio članova imenuje se iz redova stručnjaka koji se profesionalno bave pitanjima ravnopravnosti spolova, kao i iz redova organizacija civilnog društva koje djeluju u području zaštite prava žena.³⁰⁴

Mandat članova Povjerenstva vezan je uz mandat Županijske skupštine, što upućuje na povezanost njegova djelovanja s političkim ciklusima na regionalnoj razini, ali i na potencijalne izazove u osiguravanju kontinuiteta rada.

Na temelju podnesenog zahtjeva za pristup informacijama, dostavljeni su dokumenti za razdoblje od 2013. do 2024. godine, koji uključuju zapisnike sa sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, zaključke, planove rada te izvješća o radu.

4.2.2.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije

4.2.2.1.1. Izvješće o radu za 2014. godinu

³⁰³ Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, *op. cit.*, članak 5.

³⁰⁴ V. Zagrebačka županija, Županijska skupština, Odbor za izbor i imenovanja KLASA: 029-02/22-02/05, URBROJ: 238-01-22-12 od 4. svibnja 2022.

Iz dostavljenog zapisnika sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije³⁰⁵ razvidno je da je na toj sjednici uspostavljen temelj za budući rad Povjerenstva kroz donošenje ključnih zaključaka o načinu rada i planiranim aktivnostima.³⁰⁶ U tom je kontekstu predstavljena suradnja s Uredom za ravnopravnost spolova, kao i projekt „*Moj glas protiv nasilja*“, čime je naglašena važnost međuinstitucionalne suradnje i uključivanja u nacionalne inicijative.

Na 2. sjednici Povjerenstvo je raspravljalo o ključnim pitanjima vezanima uz promicanje ravnopravnosti spolova te donijelo zaključke usmjerene na unaprjeđenje suradnje s institucijama i organizacijama, provedbu edukativnih aktivnosti i praćenje provedbe mjera ravnopravnosti spolova. Dogovoreno je jačanje suradnje s nadležnim tijelima i udrugama, organizacija radionica i kampanja za podizanje svijesti te sustavno praćenje provedbe županijskih strateških dokumenata. Poseban naglasak stavljen je na prevenciju nasilja nad ženama i poticanje većeg sudjelovanja žena u političkom i društvenom životu.³⁰⁷

Od osobite važnosti jest činjenica da je na 2. sjednici 2014. godine donesen Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2014.–2015. na području Zagrebačke županije.³⁰⁸ Ovaj Akcijski plan temelji se na zakonodavnom i strateškom okviru Republike Hrvatske, kao i na relevantnim međunarodnim dokumentima, te sadržava konkretne ciljeve i mjere usmjerene na afirmaciju žena, jačanje svijesti o ravnopravnosti spolova i prevenciju nasilja i diskriminacije.

Plan obuhvaća širok spektar aktivnosti, uključujući promicanje ravnopravnosti spolova kroz obilježavanje međunarodnih i nacionalnih datuma, poticanje uporabe rodno osjetljivog jezika u službenoj komunikaciji te aktivno sudjelovanje u nacionalnim i lokalnim inicijativama. Posebna pažnja posvećena je unaprjeđenju položaja žena u ruralnim područjima, povećanju njihove političke participacije te poticanju osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini gradova i općina.

³⁰⁵ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 3. lipnja 2014.

³⁰⁶ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 3. lipnja 2014.

³⁰⁷ Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 8. srpnja 2014.

³⁰⁸ Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 8. srpnja 2014. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije kojim se prihvaća Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-04 od 8. srpnja 2014.; Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-04 od 15. rujna 2014., *Glasnik Zagrebačke županije* od 30. rujna 2014., broj 23/14, str. 46. – 49.

U području tržišta rada i poduzetništva predviđene su mjere usmjerene na jačanje ženskog poduzetništva kroz edukacije i medijske kampanje, dok su u području obrazovanja, sporta i kulture planirane aktivnosti edukacije nastavnika i učenika te integracija načela ravnopravnosti spolova u obrazovne programe. Zdravstvena i socijalna sigurnost žena unapređuje se poticanjem preventivnih pregleda i programa zaštite reproduktivnog zdravlja.

Značajan segment Akcijskog plana odnosi se na suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, pri čemu su predviđene mjere poput distribucije protokola o postupanju u slučajevima seksualnog nasilja te organizacije edukacija i kampanja o različitim oblicima nasilja, uključujući trgovinu ljudima i nasilje nad LGBT osobama.

Povjerenstvo je zaduženo za praćenje provedbe Akcijskog plana te podnošenje godišnjih izvješća Županijskoj skupštini, čime se osigurava institucionalni nadzor nad provedbom predviđenih mjera. Akcijski plan dodatno je revidiran na zahtjev Ureda za ravnopravnost spolova, uz naglasak na potrebi njegove praktične provedivosti i jasno definirane svrhe.

Posebno je istaknuta potreba proširenja plana kako bi obuhvatio sve mjere u kojima su kao nositelji i sunositelji određena županijska i lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova. Pritom je naglašeno da nije dopušteno mijenjati nositelje mjera utvrđene Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova.³⁰⁹ Nositelji i sunositelji mjera odgovorni su za koordinaciju, planiranje i provedbu aktivnosti, uz obvezu osiguravanja potrebnih financijskih sredstava kroz godišnje proračune. Također je istaknuta potreba uključivanja općinskih i gradskih povjerenstava u provedbu mjera te dostave financijskog plana uz upućivanje Akcijskog plana na usvajanje Županijskoj skupštini.³¹⁰

U okviru svojih aktivnosti, Povjerenstvo je donijelo i Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, čime je dodatno ojačan institucionalni okvir za zaštitu žrtava.³¹¹ Također je upućen poziv za osnivanje povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica lokalne samouprave, čime se nastoji proširiti mreža institucionalne podrške ravnopravnosti spolova.³¹²

³⁰⁹ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 15. rujna 2014.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 15. rujna 2014.; Zaključak o prihvatanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-01/07, URBROJ: 238/1-01-14-59 od 29. rujna 2014., *Glasnik Zagrebačke županije* od 30. rujna 2014., broj 23/14, str. 46.

³¹⁰ Dopis Ureda za ravnopravnost spolova upućen Stručnoj službi Skupštine Zagrebačke županije KLASA: 004-03/14-02/01, URBROJ: 50442/05-14-02 od 22. srpnja 2014.

³¹¹ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-05 od 8. srpnja 2014.

³¹² Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućeno Županu Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-09 od 2. rujna 2014.

Povjerenstvo je uputilo i dopis pravnim osobama od posebnog interesa za Zagrebačku županiju s ciljem poticanja primjene rodno osjetljivog jezika u službenoj komunikaciji. Pozivajući se na zakonske propise, Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova i preporuke Vijeća Europe, naglašena je važnost rodno osjetljivog jezika kao ključnog instrumenta u postizanju ravnopravnosti spolova, uz poticanje šire suradnje u području obrazovanja, medija i javne komunikacije.³¹³

Daljnje aktivnosti Povjerenstva vidljive su iz zapisnika s 4. sjednice, na kojoj su dogovorene aktivnosti obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama³¹⁴ te uspostavljena suradnja s Upravnim odjelom za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu Zagrebačke županije.³¹⁵

Izvješće o radu za 2014. godinu pokazuje da je Povjerenstvo održalo ukupno četiri sjednice te usvojilo ključni strateški dokument – Akcijski plan za razdoblje 2014.–2015. godine. Aktivnosti Povjerenstva bile su usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na borbu protiv nasilja nad ženama, rodnu ravnopravnost u obrazovanju i medijima te poticanje političkog i društvenog angažmana žena.³¹⁶

³¹³ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen pravnim osobama od posebno interesa za Zagrebačku županiju KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-10 od 10. listopada 2014.

³¹⁴ Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 17. studenog 2014.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o upućivanju priopćenja medijima i na web stranicu Zagrebačke županije uoči obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-4 od 17. studenog 2014.

³¹⁵ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 17. studenog 2014.

³¹⁶ Promemorija sa 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 5. veljače 2015.; Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-03 od 5. veljače 2015.; Zaključak o prihvaćanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-04 od 5. veljače 2015.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o utvrđivanju Prijedloga Zaključka o prihvaćanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-08 od 5. veljače 2015.; Izvješće Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-06 od 5. veljače 2015.; Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-7 od 5. veljače 2015.; Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-09 od 5. veljače 2015.

4.2.2.1.2. Izvješće o radu za 2015. godinu

Iz dostavljene dokumentacije razvidno je da Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije aktivno potiče jedinice lokalne samouprave na osnivanje lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova, sukladno odredbama Nacionalne politike za ravnopravnost spolova i Akcijskog plana za razdoblje 2014.–2015. godine. U tom kontekstu Povjerenstvo predlaže uspostavu suradnje s lokalnim vlastima radi prikupljanja relevantnih podataka, praćenja provedbe ZRS-a, organizacije edukativnih aktivnosti te osiguravanja provedbe rodno osjetljivih politika na lokalnoj razini.

Istodobno se naglašava potreba za koordinacijom s organizacijama civilnog društva i Uredom za ravnopravnost spolova, kako bi se osigurala dosljedna provedba politika ravnopravnosti spolova na svim razinama upravljanja.³¹⁷ Aktivnosti usmjerene na uključivanje gradskih i općinskih povjerenstava vidljive su i iz zapisnika sa 6. sjednice Povjerenstva, iz kojeg proizlazi da se na sjednice redovito pozivaju predsjednici lokalnih povjerenstava, čime se potiče horizontalna suradnja i razmjena iskustava.³¹⁸

Kontinuitet rada Povjerenstva očituje se i u redovitom održavanju sjednica, što potvrđuju dostavljeni zapisnici.³¹⁹ Na sjednicama se raspravlja o aktualnim i planiranim aktivnostima, kao i o provedbi mjera predviđenih Akcijskim planom, čime se osigurava operativna provedba strateških ciljeva.³²⁰

Izvješće o radu za 2015. godinu ukazuje na intenziviranje aktivnosti Povjerenstva u području promicanja ravnopravnosti spolova. Među značajnijim aktivnostima ističe se obilježavanje Svjetskog dana poduzetnica, organizacija edukacija i predavanja u obrazovnim institucijama te daljnje širenje mreže lokalnih povjerenstava. Posebno je značajan skup za poduzetnice Zagrebačke županije, na kojem su predstavljene mjere potpore ženskom poduzetništvu te omogućena razmjena iskustava. Na skupu su sudjelovali i predstavnici relevantnih institucija, poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ministarstva poduzetništva i obrta, čime je dodatno ojačana institucionalna podrška ekonomskom osnaživanju žena.

³¹⁷ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen općinama i gradovima Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-2 od 3. ožujka 2015.

³¹⁸ Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/07, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 29. travnja 2015.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/07, URBROJ: 238/1-01-15-04 od 29. travnja 2015.

³¹⁹ Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/08, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 3. rujna 2015.; Zapisnik sa 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-02 od 22. veljače 2016.

³²⁰ Zaključak sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/10, URBROJ: 238/1-01-15-3 od 24. studenog 2015.; Zapisnik sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/15-20/10, URBROJ: 238/1-01-15-20 od 24. studenog 2015.

U okviru programa „*Razvijanje kulture nenasilja*“, Povjerenstvo je organiziralo predavanja o nasilju među učenicima osnovnih i srednjih škola, s ciljem podizanja svijesti o nenasilju i poticanja razvoja kulture nenasilja među mladima. Planirano je i kontinuirano provođenje ovih aktivnosti u narednom razdoblju, što upućuje na dugoročnu usmjerenost preventivnih mjera.

Povjerenstvo je također aktivno radilo na širenju mreže lokalnih povjerenstava, čime je ojačana institucionalna infrastruktura za promicanje ravnopravnosti spolova na području županije. Time se omogućuje učinkovitije djelovanje na lokalnoj razini i bolja implementacija nacionalnih politika.

U proračunu Zagrebačke županije za 2015. godinu osigurana su sredstva za rad Povjerenstva, što upućuje na postojanje institucionalne potpore provedbi mjera ravnopravnosti spolova. Povjerenstvo je pritom jasno definiralo ciljeve za naredno razdoblje, s posebnim naglaskom na daljnje širenje mreže povjerenstava, nastavak edukativnih aktivnosti i jačanje potpore ženama poduzetnicama.³²¹

Izveštajna 2015. godina obilježena je kontinuiranim i proširenim angažmanom Povjerenstva u području ravnopravnosti spolova, osobito u segmentima prevencije nasilja, obrazovanja i ekonomskog osnaživanja žena. Takav pristup predstavlja čvrstu osnovu za daljnji razvoj i intenziviranje aktivnosti u narednim godinama.

4.2.2.1.3. Izvješće o radu za 2016. godinu

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije nastavilo je s djelovanjem i tijekom 2016. godine, pri čemu je njegov rad bio usmjeren na kontinuirano promicanje ravnopravnosti spolova na području županije. Tijekom izvještajnog razdoblja održane su dvije sjednice na kojima su razmatrani i usvojeni planovi rada te definirane ključne aktivnosti, uključujući provedbu edukacija o nenasilju u obrazovnim institucijama, organizaciju skupa poduzetnica te jačanje suradnje s općinskim i gradskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova.

U okviru rasprava razmatrana je i mogućnost pristupanja Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, što upućuje na nastojanje usklađivanja lokalnih politika s europskim standardima. Također je planirano daljnje širenje mreže lokalnih

³²¹ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2015. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-3 od 22. veljače 2016.

povjerenstava, s ciljem jačanja institucionalne infrastrukture za provedbu politike ravnopravnosti spolova na nižim razinama upravljanja.³²²

Povjerenstvo je nastavilo suradnju s različitim institucijama i organizacijama civilnog društva, čime se potvrđuje važnost međusektorske koordinacije u provedbi mjera ravnopravnosti spolova. Aktivnosti Povjerenstva financirane su iz proračuna Zagrebačke županije, što ukazuje na postojanje institucionalne potpore njegovu radu. Kao savjetodavno tijelo Županijske skupštine, Povjerenstvo redovito izrađuje godišnje planove rada koji, nakon razmatranja, bivaju usvojeni od strane predstavničkog tijela. Time se osigurava njihova usklađenost sa strateškim dokumentima županije i stvarnim potrebama lokalne zajednice. Programske aktivnosti Povjerenstva obuhvaćaju promicanje ljudskih prava žena kroz edukativne kampanje i javne inicijative, poticanje uklanjanja rodne diskriminacije, unaprjeđenje položaja žena pripadnica nacionalnih manjina te promicanje jednakih mogućnosti na tržištu rada.

Dodatno, Povjerenstvo se bavilo pitanjima usklađivanja radnog vremena ustanova za skrb o djeci s potrebama zaposlenih roditelja, kao i promicanjem uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u političkim i izvršnim tijelima. Time se potvrđuje njegova uloga ne samo u normativnom, već i u operativnom oblikovanju lokalnih politika ravnopravnosti spolova.³²³

4.2.2.1.4. Izvješće o radu za 2018. godinu

Tijekom 2017. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije nije djelovalo uslijed održavanja lokalnih izbora, što je rezultiralo privremenim prekidom institucionalnog kontinuiteta.³²⁴ S radom je ponovno započelo 2018. godine nakon konstituiranja novog saziva, čime je obnovljena njegova operativna funkcija.³²⁵

U 2018. godini Povjerenstvo je poduzelo niz aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na jačanje koordinacije između županijske i lokalne razine vlasti. U tom kontekstu provedeno je prikupljanje podataka o postojećim

³²² Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2016. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije u 2016. godini KLASA: 021-04/17-20/01, URBROJ: 238/1-01-17-3 od 2. veljače 2017.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/17-20/01, URBROJ: 238/1-01-17-04 od 2. veljače 2017.

³²³ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2016. godinu KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-05 od 22. veljače 2016.

³²⁴ Zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/18-20/01, URBROJ: 238/1-01-18-2 od 3. srpnja 2018.

³²⁵ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/18-20/01, URBROJ: 238/1-01-18-04 od 3. srpnja 2018.

povjerenstvima za ravnopravnost spolova u općinama i gradovima Zagrebačke županije, s ciljem unaprjeđenja suradnje i učinkovitije provedbe rodno osviještenih politika. Jedna od ključnih aktivnosti odnosila se na analizu dostupnosti skloništa za žrtve nasilja u obitelji, uz istodobno zagovaranje osiguravanja adekvatnih financijskih sredstava za njihov rad u okviru županijskog proračuna, u skladu s Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji. Ova inicijativa ukazuje na usmjerenost Povjerenstva prema konkretnim socijalnim problemima i potrebama ranjivih skupina.

Analiza institucionalne mreže pokazala je da su lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova osnovana u vrlo ograničenom broju jedinica lokalne samouprave – u jednom gradu i šest općina. Takav nalaz ukazuje na potrebu intenziviranja aktivnosti usmjerenih na osnivanje i jačanje lokalnih mehanizama za provedbu politike ravnopravnosti spolova. Slijedom toga, Povjerenstvo je uputilo službene dopise jedinicama lokalne samouprave radi poticanja njihove aktivnije uključenosti.

Važan strateški iskorak predstavlja početak izrade Akcijskog plana za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, koji proizlazi iz obveza preuzetih pristupanjem Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Povjerenstvo je pritom naglasilo važnost uključivanja svih relevantnih dionika te provedbe sveobuhvatne rodne analize kao preduvjeta za učinkovito planiranje mjera.

U financijskom smislu, za rad Povjerenstva u 2018. godini osigurano je 80.000,00 kuna. Međutim, istaknuto je kako raspoloživa sredstva nisu dostatna za provedbu kompleksnijih mjera, zbog čega je naglašena potreba za jačom institucionalnom i financijskom podrškom te intenzivnijom suradnjom s nadležnim upravnim tijelima.³²⁶

Aktivnosti Povjerenstva u 2018. godini ukazuju na njegovu važnu ulogu u implementaciji nacionalnih i europskih standarda ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Kroz praćenje stanja, jačanje institucionalnih kapaciteta i potporu lokalnim inicijativama, Povjerenstvo doprinosi razvoju integriranog sustava politike ravnopravnosti spolova. Ipak, uočeni nedostaci, osobito u pogledu institucionalne mreže i financijskih resursa, upućuju na potrebu daljnjeg unaprjeđenja njegova rada.³²⁷

³²⁶ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2018. godinu KLASA: 021-04/19-20/01, URBROJ: 238/1-01-19-05 od 7. veljače 2019.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/19-20/01, URBROJ: 238/1-01-19-06 od 7. veljače 2019.

³²⁷ Vidljivo i u Zapisniku sa 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-03 od 25. listopada 2018.

4.2.2.1.5. Plan rada i izvješće o radu za 2019. godinu

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije kroz svoj plan rada za 2019. godinu postavlja temelj za sustavno unaprjeđenje ravnopravnosti spolova i zaštite ljudskih prava žena na regionalnoj razini. Njegove aktivnosti usmjerene su na promicanje i implementaciju međunarodnih i nacionalnih dokumenata koji uređuju područje ravnopravnosti spolova, uz istodobno podizanje razine javne svijesti o rodnoj ravnopravnosti i obilježavanje relevantnih datuma povezanih s ljudskim pravima i suzbijanjem nasilja nad ženama.

Poseban naglasak stavljen je na poticanje uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u političkom i javnom životu te na prevenciju i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja kroz edukativne aktivnosti i praćenje provedbe nacionalnih strategija. Ujedno, važan segment djelovanja odnosi se na iniciranje osnivanja i jačanje lokalnih povjerenstava u gradovima i općinama, čime se doprinosi decentralizaciji i učinkovitijoj provedbi politike ravnopravnosti spolova.

Povjerenstvo ostvaruje suradnju s relevantnim nacionalnim institucijama, osobito s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, kao i s organizacijama civilnog društva, čime se osigurava međusektorski pristup ovom području. Također sudjeluje u međunarodnim inicijativama s ciljem usklađivanja lokalnih politika s europskim i globalnim standardima. Dodatno, aktivnosti uključuju praćenje statističkih podataka o političkoj participaciji žena, promicanje rodno osviještenog proračuna te sudjelovanje u javnozdravstvenim kampanjama usmjerenima na žene i djevojčice.³²⁸

Izvješće o radu za 2019. godinu pokazuje da je Povjerenstvo održalo dvije sjednice te provelo ključne aktivnosti povezane s borbom protiv nasilja nad ženama, izradom Akcijskog plana za ravnopravnost spolova te jačanjem suradnje s drugim županijskim tijelima. Također je donesen Plan rada za 2020. godinu. Iako su aktivnosti bile ograničene relativno malim brojem sjednica, može se zaključiti da je Povjerenstvo postavilo temeljne smjernice za daljnji razvoj politike ravnopravnosti spolova u Zagrebačkoj županiji. Međutim, ograničen intenzitet rada upućuje na potrebu za većom operativnom dinamikom i sustavnijim praćenjem provedbe planiranih mjera.³²⁹

³²⁸ Vidi Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2019. godinu KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-08 od 25. listopada 2018.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-9 od 25. listopada 2018.

³²⁹ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2019. godinu KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-3 od 3. veljače 2020.; Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-2 od 3. veljače 2020.; Zaključak

4.2.2.1.6. Plan rada i izvješće o radu za 2020. godinu

Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2020. godinu usmjeren je na ključna područja djelovanja, uključujući promicanje ljudskih prava žena, jačanje političke participacije, suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, osnaživanje lokalnih povjerenstava te razvoj međunarodne suradnje. Posebno se ističe potreba za uvođenjem rodno osviještenog proračuna te osiguravanjem ravnopravnog sudjelovanja žena u procesima donošenja odluka.³³⁰

Izvješće o radu za 2020. godinu pruža ograničen uvid u stvarni opseg i učinke provedenih aktivnosti. Prema dostupnim podacima, Povjerenstvo je tijekom godine održalo dvije sjednice, što je relativno nizak broj s obzirom na složenost i važnost tematike kojom se bavi. Iako je takva dinamika djelomično uvjetovana okolnostima pandemije bolesti COVID-19, izvješće ne pruža detaljniju analizu načina na koji je Povjerenstvo odgovorilo na specifične izazove koje je pandemija donijela u području ravnopravnosti spolova.³³¹

Pozitivnim se može ocijeniti donošenje Plana rada za 2021. godinu, što upućuje na kontinuitet formalnog djelovanja. Međutim, izostanak detaljnijih informacija o konkretnim projektima, inicijativama i mjerljivim rezultatima otežava procjenu stvarnog doprinosa Povjerenstva unaprijeđenju ravnopravnosti spolova u promatranom razdoblju.

Zaključno, izvješće ostavlja dojam pretežito formalnog pristupa izvještavanju, bez sustavne evaluacije učinaka provedenih aktivnosti. U budućnosti bi bilo poželjno unaprijediti metodologiju izvještavanja kroz uključivanje kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja uspješnosti, detaljnije opise provedenih mjera te analizu njihovog utjecaja na ciljne skupine. Također, preporučuje se jačanje kapaciteta Povjerenstva za korištenje digitalnih alata i inovativnih pristupa radu, kako bi se osigurali kontinuitet i učinkovitost djelovanja i u izvanrednim okolnostima.

4.2.2.1.7. Plan rada za 2021. godinu

Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-04 od 3. veljače 2020.

³³⁰ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2020. godinu KLASA: 021-04/19-20/02, URBROJ: 238/1-01-19-03 od 30. listopada 2019.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/19-20/02, URBROJ: 238/1-01-19-04 od 30. listopada 2019.

³³¹ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2020. godinu KLASA: 021-04/21-20/01, URBROJ: 238/1-01-21-03 od 4. veljače 2021.; Zapisnik Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/21-20/01, URBROJ: 238/1-01-21-02 od 4. veljače 2021.

Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2021. godinu usmjeren je na ključna područja promicanja ravnopravnosti spolova, političke participacije žena, borbe protiv nasilja nad ženama te suradnje na lokalnoj i međunarodnoj razini. Plan je sveobuhvatan i obuhvaća temeljna područja politike ravnopravnosti spolova. Naglasak je stavljen na edukaciju, institucionalnu podršku i suzbijanje nasilja, što su važni elementi u postizanju rodne ravnopravnosti. Povećana suradnja s lokalnim i međunarodnim institucijama može dodatno osnažiti provedbu planiranih aktivnosti.³³²

Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2021. godinu nije dostupno. Izostanak izvješća može se dovesti u vezu s održavanjem lokalnih izbora iste godine, koji su uzrokovali institucionalnu tranziciju i privremeni diskontinuitet u radu povjerenstava. Takve okolnosti često rezultiraju odgodom ili izostankom izrade službene dokumentacije, što upućuje na strukturnu ovisnost rada ovih tijela o političkim ciklusima.³³³

4.2.2.1.8. Plan rada i izvješće o radu za 2022. godinu

Analiza Plana rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu pokazuje da se radi o sadržajno sveobuhvatnom dokumentu koji obuhvaća ključna područja djelovanja u promicanju ravnopravnosti spolova.³³⁴ Plan uključuje tematske cjeline poput ljudskih prava, tržišta rada, političke participacije, prevencije nasilja, obrazovanja, zdravlja i međunarodne suradnje, čime potvrđuje integrirani pristup politici ravnopravnosti spolova. Naglasak na edukativnim aktivnostima, javnim kampanjama i podizanju svijesti ukazuje na orijentaciju prema dugoročnim društvenim promjenama.

Posebna pozornost posvećena je ranjivim skupinama žena, uključujući žene u ruralnim područjima, žene starije dobi, žene s invaliditetom i pripadnice nacionalnih manjina. Plan također predviđa suradnju s državnim tijelima, organizacijama civilnog društva i međunarodnim institucijama, što upućuje na prepoznavanje važnosti međusektorskog i višerazinskog pristupa.

³³² Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2021. godinu KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-03 od 30. rujna 2020.; Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-02 od 30. rujna 2020.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-04 od 30. rujna 2020.

³³³ Zagrebačka županija, vijest: Konstituirano Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, 26.4.2022., dostupno na: <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/6612/konstituirano-povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolov?>, pristupljeno 7.4.2025.

³³⁴ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu KLASA: 029-02/22-19/01, URBROJ: 238-01-22-04 od 26. travnja 2022.; Zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/22-19/01, URBROJ: 238-01-22-03 od 26. travnja 2022.

Unatoč navedenim prednostima, uočavaju se određena ograničenja. Plan ne sadrži dovoljno jasno razrađene operativne mjere niti precizno definirane metode njihove provedbe, što otežava procjenu njegove provedivosti. Nadalje, izostanak mjerljivih pokazatelja uspješnosti onemogućuje sustavno praćenje učinkovitosti planiranih aktivnosti i evaluaciju njihovih rezultata. Također, nedovoljno je razrađen aspekt financiranja, odnosno nije jasno u kojoj su mjeri osigurana sredstva za provedbu pojedinih aktivnosti.

Dodatno, plan ne posvećuje dovoljnu pažnju korištenju digitalnih alata i inovativnih komunikacijskih kanala, što se pokazalo osobito važnim u kontekstu kriznih situacija poput pandemije COVID-19. Integracija digitalnih platformi i online edukacijskih formata mogla bi značajno povećati doseg i učinkovitost planiranih aktivnosti.

Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu pruža detaljan pregled provedenih aktivnosti te potvrđuje kontinuiran angažman Povjerenstva u području promicanja ravnopravnosti spolova i zaštite od nasilja u obitelji.³³⁵ Posebno se ističe aktivnost usmjerena na poticanje osnivanja lokalnih povjerenstava, što predstavlja važan korak u jačanju institucionalne infrastrukture na razini jedinica lokalne samouprave. Također je vidljiv napor u jačanju suradnje s relevantnim institucijama i organizacijama te sudjelovanju u nacionalnim i međunarodnim inicijativama.

Pozitivnim se može ocijeniti sustavan prikaz aktivnosti, koji omogućuje uvid u opseg djelovanja Povjerenstva. Međutim, izvješće ne sadrži jasne kvantitativne i kvalitativne pokazatelje uspješnosti, poput broja provedenih mjera, razine sudjelovanja korisnika ili procjene dugoročnih učinaka aktivnosti. Izostaje i dublja analiza izazova u provedbi, što otežava cjelovitu evaluaciju rada Povjerenstva. Iako se Povjerenstvo bavi suvremenim temama, poput kibernetičkog nasilja, u izvješću nisu evidentirane sustavne digitalne kampanje ili online aktivnosti koje bi omogućile širi doseg javnosti. To ukazuje na potrebu razvoja strategije digitalne komunikacije kao važnog alata u promicanju ravnopravnosti spolova.

Izvješće za 2022. godinu potvrđuje kontinuiran i sadržajno raznolik rad Povjerenstva, no istodobno ukazuje na potrebu unaprjeđenja metodologije planiranja i izvještavanja. Uvođenje mjerljivih pokazatelja, detaljnija razrada provedbenih mehanizama, veća transparentnost financiranja te jačanje digitalne dimenzije djelovanja predstavljaju ključne preduvjete za povećanje učinkovitosti i dugoročnog učinka provedenih mjera.

³³⁵ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu KLASA: 029-02/23-19-1, URBROJ: 238-01-23-3 od 9. veljače 2023.; Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/23-19/1, URBROJ: 238-01-23-02 od 9. veljače 2023.

4.2.2.1.9. Plan rada i izvješće o radu za 2023. godinu

Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu predstavlja sveobuhvatan dokument koji obuhvaća ključne aspekte ravnopravnosti spolova i zaštite ljudskih prava.³³⁶ Njime su jasno definirane tematske cjeline i aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje položaja žena u društvu, prevenciju diskriminacije te promicanje jednakih mogućnosti u svim segmentima javnog života. Dokument je usklađen s nacionalnim i međunarodnim pravnim okvirom, čime se osigurava njegova legitimnost i usklađenost s relevantnim politikama i zakonima.

Jedan od ključnih pozitivnih aspekata ovog plana jest njegov širok djelokrug, koji obuhvaća promicanje ljudskih prava žena, ravnopravnosti spolova, jednakih mogućnosti u obrazovanju i zapošljavanju, zaštitu od nasilja te ravnopravnost u političkom odlučivanju. Dodatna vrijednost plana očituje se u jasno definiranim aktivnostima, uključujući obilježavanje važnih datuma, provedbu edukacija i organizaciju javnih kampanja. Suradnja s ključnim dionicima, poput državnih institucija, lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva, doprinosi boljoj koordinaciji i učinkovitoj provedbi planiranih mjera.

Međutim, unatoč navedenim prednostima, u planu su uočeni određeni nedostaci. Prije svega, nedostaju jasno definirani mjerljivi pokazatelji uspješnosti, što otežava praćenje realizacije i evaluaciju učinaka planiranih aktivnosti. Nadalje, aspekt financiranja nije dovoljno transparentno razrađen, a operativne smjernice za provedbu pojedinih mjera ostaju nedovoljno precizirane. Također, plan ne posvećuje dovoljno pažnje digitalnim alatima i suvremenim komunikacijskim kanalima, koji bi mogli značajno doprinijeti većem doseg i učinkovitosti aktivnosti.

Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu pruža vrlo detaljan uvid u aktivnosti i postignuća ovog tijela u području promicanja ravnopravnosti spolova i zaštite od nasilja.³³⁷ S obzirom na jasno definirane ciljeve i planirane

³³⁶ Zaključak Županijske skupštine Zagrebačke županije kojim se odobrava Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-03 od 17. listopada 2022. godine, *Glasnik Zagrebačke županije*, broj 49, godina XXVII., 8. prosinca 2022., ISSN 1845-8602, str. 122.-113.; Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-03 od 17. listopada 2022.; Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-02 od 17. listopada 2022.

³³⁷ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije u 2023. godini KLASA: 029-02/24-19/1, URBROJ: 238-01-24-5 od 16. veljače 2024.; Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-24-4 od 16. veljače 2024.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/24-19/1, URBROJ: 238-01-24-6 od 16. veljače 2024.

aktivnosti, vidljivo je da je Povjerenstvo nastojalo ostvariti konkretne pomake u više ključnih područja, od političke participacije žena do zaštite od nasilja, što potvrđuje njegov sveobuhvatan i sustavan pristup ovom području.

Jedan od značajnih elemenata istaknutih u izvješću jest suradnja Povjerenstva s drugim tijelima, poput Koordinacije za ljudska prava Zagrebačke županije i Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Takva suradnja rezultirala je organizacijom važnih tematskih sjednica, uključujući onu posvećenu ulozi obitelji onkoloških bolesnika, čime se naglašava potreba za sustavnom podrškom obiteljima s ozbiljnim životnim izazovima. Ovakve aktivnosti ne ostaju na razini rasprave, već otvaraju prostor za konkretne prijedloge i nove inicijative koje mogu doprinijeti unaprjeđenju kvalitete života i jačanju društvene solidarnosti.

Pohvalno je i sudjelovanje članica Povjerenstva na edukacijama i događanjima posvećenima ženama u politici, što ukazuje na aktivno zalaganje za veći angažman žena u društvenom i političkom životu. Edukacija i umrežavanje žena političarki imaju ključnu ulogu u jačanju njihove pozicije te poticanju drugih žena na aktivno sudjelovanje u javnom prostoru. Također je važno istaknuti usmjerenost Povjerenstva na poticanje uravnotežene zastupljenosti spolova, čime se dodatno doprinosi afirmaciji žena u javnom i političkom životu.

Planiranje aktivnosti za 2024. godinu ukazuje na kontinuitet rada i stratešku usmjerenost Povjerenstva. Usklađenost planiranih mjera s nacionalnim strategijama i zakonodavnim okvirom omogućuje daljnje sustavno djelovanje. Međutim, za povećanje učinkovitosti nužno je unaprijediti metodologiju planiranja i izvještavanja, osobito kroz uvođenje mjerljivih ciljeva, jačanje transparentnosti financiranja i razvoj digitalnih alata za komunikaciju i provedbu aktivnosti.

4.2.2.1.10. Plan rada za 2024. godinu

Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2024. godinu postavlja jasno definirane ciljeve i aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova i ljudskih prava, u skladu s nacionalnim i međunarodnim obvezama RH.³³⁸ Plan obuhvaća različite aspekte ravnopravnosti spolova, uključujući društvenu, ekonomsku i političku dimenziju. Aktivnosti poput poticanja zapošljavanja žena, edukacija o zdravlju, prevencije

³³⁸ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2024. godinu KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-3 od 14. studenog 2023.; Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-2 od 14. studenog 2023.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-4 od 14. studenog 2023.

nasilja te ravnopravnosti u obrazovanju i na tržištu rada ukazuju na širi pristup koji ne cilja samo pojedine skupine, već i promjenu društvenih normi koje oblikuju odnose između spolova.

Jedan od ključnih elemenata jest naglasak na suradnji s relevantnim dionicima – od Županijske skupštine do organizacija civilnog društva i drugih županija – čime se povećava potencijal za učinkovitiju provedbu mjera. Suradnja s gradovima i općinama dodatno omogućuje konkretnije djelovanje na lokalnoj razini.

Osim normativnih i institucionalnih mjera, plan značajnu pozornost posvećuje senzibilizaciji javnosti i edukaciji, prepoznajući ih kao ključne alate za dugoročno unaprjeđenje ravnopravnosti spolova. Osvještavanje o važnosti ravnopravnosti spolova i uklanjanje diskriminacije ključni su preduvjeti za dugoročne društvene promjene, pri čemu važnu ulogu ima rodno osjetljiv jezik i obrazovne inicijative.

Poseban naglasak na poticanje poduzetništva žena, uključujući žene iz ranjivih skupina, predstavlja konkretan korak prema smanjenju ekonomskih nejednakosti i stvaranju jednakih prilika na tržištu rada i u društvu.

Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2024. godinu predstavlja sveobuhvatan okvir za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova. Njegove aktivnosti usmjerene su na stvaranje jednakih mogućnosti za sve te su usklađene s nacionalnim i međunarodnim ciljevima u području zaštite ljudskih prava. Ako se dosljedno i učinkovito provede, plan ima potencijal ostvariti značajan pozitivan utjecaj na regionalnu i lokalnu zajednicu.

4.2.2.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Za razliku od Grada Zagreba, koji osigurava javno dostupan i sustavno organiziran uvid u rad svojih radnih tijela putem arhive sjednica, Zagrebačka županija ne objavljuje kontinuirano i strukturirano informacije o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova. Dostupnost podataka ograničena je na povremene vijesti i fragmentirano dostupne dokumente, dok integrirani sustav pretraživanja i objedinjena arhiva ne postoje.³³⁹ Takva praksa predstavlja značajan nedostatak u transparentnosti institucionalnog djelovanja, osobito s obzirom na važnost Povjerenstva kao mehanizma za promicanje ravnopravnosti spolova.

³³⁹ Zagrebačka županija, Županijska skupština, dostupno na: <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/ustrojstvo/zupanijska-skupstina/akti-povremenih-radnih-tijela/>, pristupljeno 17.8.2025.

Analiza dokumentacije pribavljene putem zahtjeva za pristup informacijama pokazuje da Povjerenstvo djeluje kontinuirano i aktivno, što upućuje na nesrazmjer između stvarnog opsega rada i njegove javne vidljivosti. Upravo taj jaz između aktivnosti i njihove dostupnosti javnosti ograničava mogućnost šire društvene evaluacije i umanjuje potencijal Povjerenstva kao primjera dobre prakse na regionalnoj i lokalnoj razini.

Iako je moguće doći do određenih informacija pretraživanjem dokumenata sa sjednica Županijske skupštine putem službene mrežne stranice Zagrebačke županije,³⁴⁰ takvo pretraživanje nije podržano integriranim pretraživačkim sustavom, što dodatno otežava pristup relevantnim podacima. U tom kontekstu, kao ključna preporuka nameće se uspostava sustavnog modela transparentnosti, koji bi uključivao redovitu objavu zapisnika, dnevnih redova, zaključaka i izvješća o radu Povjerenstva u okviru zasebne i lako dostupne rubrike na službenim mrežnim stranicama županije. Takav pristup pridonio bi povećanju vidljivosti rada Povjerenstva, jačanju institucionalne odgovornosti te učinkovitijoj provedbi politike ravnopravnosti spolova.

Unatoč navedenim ograničenjima, iz dostupne dokumentacije proizlazi da Povjerenstvo ostvaruje kontinuiran rad, uključujući održavanje sjednica te donošenje planova i izvješća o radu, uz privremena odstupanja u razdoblju pandemije bolesti COVID-19. Njegove aktivnosti obuhvaćaju informiranje javnosti, organizaciju edukacija, razmjenu primjera dobre prakse te sudjelovanje u različitim oblicima javnog i stručnog dijaloga o ravnopravnosti spolova. Posebno je važna uloga Povjerenstva u promicanju nacionalnih politika i strateških dokumenata na regionalnoj razini, čime doprinosi njihovoj implementaciji i usklađenosti s lokalnim potrebama.

Kroz aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i suzbijanje diskriminacije, Povjerenstvo djeluje kao važan posrednik između normativnog okvira i njegove praktične primjene.

Međutim, za ostvarenje dugoročnih i održivih društvenih promjena nužno je dodatno ojačati stratešku dimenziju djelovanja Povjerenstva. To uključuje sustavnije praćenje učinaka provedenih mjera, razvoj mjerljivih pokazatelja uspješnosti te intenziviranje međusektorske suradnje s relevantnim dionicima. Iako Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije ostvaruje vidljiv doprinos u promicanju ravnopravnosti spolova, njegov puni institucionalni potencijal još uvijek nije u potpunosti iskorišten. Jačanje transparentnosti,

³⁴⁰ Zagrebačka županija, Županijska skupština, Sjednice skupštine, dostupno na: <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/sjednice-skupstine/>, pristupljeno 17.8.2025.

unaprjeđenje sustava izvještavanja i strateško usmjeravanje djelovanja ključni su preduvjeti za povećanje njegove učinkovitosti i utjecaja u budućnosti.

4.2.2.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije imalo je ključnu ulogu u iniciranju pristupanja Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, upućivanjem odgovarajućeg zaključka Županijskoj skupštini.³⁴¹ Zagrebačka županija pristupila je navedenoj Povelji 2016. godine.³⁴²

Međutim, unatoč preuzetim obvezama, u dostupnoj dokumentaciji ne postoje podaci o donošenju akcijskog plana za provedbu Povelje, što predstavlja značajan nedostatak u institucionalnom pristupu. Naime, Europska povelja predviđa izradu i provedbu akcijskog plana kao ključnog operativnog instrumenta kojim se definiraju konkretne mjere, ciljevi i pokazatelji uspješnosti u području ravnopravnosti spolova.

Izostanak takvog dokumenta upućuje na ograničenu razinu operacionalizacije preuzetih obveza te otežava sustavno praćenje i evaluaciju provedenih aktivnosti.

Usporedba s praksom Grada Zagreba dodatno naglašava ovaj nedostatak. Grad Zagreb je, nakon pristupanja Povelji, izradio i javno objavio akcijski plan za njezinu provedbu, čime je osigurao jasniji strateški okvir, veću transparentnost i učinkovitiju koordinaciju mjera u području ravnopravnosti spolova.

U tom smislu, izostanak akcijskog plana u Zagrebačkoj županiji može se interpretirati kao propuštena prilika za jačanje institucionalnih kapaciteta i unaprjeđenje javnih politika ravnopravnosti spolova.

4.2.2.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Na temelju podnesenog zahtjeva za pristup informacijama nisu dostavljeni podaci o postojanju izvješća o korištenju financijskih sredstava za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, niti informacije o programima i projektima financiranim iz

³⁴¹ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/16-20/04, URBROJ: 238/1-01-16-03 od 10. studenog 2016.; Zapisnik sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije KLASA: 021-04/16-20/04, URBROJ: 238/1-01-16-02 od 10. studenog 2016.;

³⁴² Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 021-04/16-01/11, URBROJ: 238/1-01-16-54 od 01. prosinca 2016., *Glasnik Zagrebačke županije* od 05. prosinca 2016., broj 33/16, str. 92.

fondova Europske unije koji su izravno povezani s njegovim djelovanjem. Takav nedostatak dostupnih podataka ukazuje na ograničenu razinu transparentnosti u području financiranja, što otežava sveobuhvatnu analizu institucionalnih kapaciteta i učinkovitosti rada Povjerenstva.

Djelomičan uvid u projektne aktivnosti moguće je ostvariti putem javno dostupnih informacija na mrežnim stranicama Upravnog odjela za gospodarstvo i fondove Europske unije Zagrebačke županije. Međutim, ti podaci nisu sustavno povezani s radom Povjerenstva, niti omogućuju jasnu identifikaciju projekata koji izravno doprinose promicanju ravnopravnosti spolova.³⁴³

Podaci o financiranju Povjerenstva nisu dostupni ni u ostalim dostavljenim dokumentima. Jedini javno dostupan podatak jest da je za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije u Proračunu Zagrebačke županije za 2018. godinu bilo osigurano 80.000,00 kuna.³⁴⁴

Nedostatak kontinuiranih i usporedivih financijskih podataka onemogućuje analizu trendova financiranja te procjenu adekvatnosti dodijeljenih sredstava u odnosu na planirane i provedene aktivnosti. Izostanak transparentnih financijskih izvješća, kao i nedostatak informacija o korištenju sredstava iz EU fondova, upućuje na potrebu unaprjeđenja sustava izvještavanja i dostupnosti podataka.

Veća transparentnost u ovom području pridonijela bi ne samo boljoj evaluaciji rada Povjerenstva, već i jačanju javnog povjerenja te učinkovitijem planiranju budućih aktivnosti u području ravnopravnosti spolova.

4.2.3. Krapinsko-zagorska županija

U Krapinsko-zagorskoj županiji već dugi niz godina djeluje Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova. Riječ je o tijelu s jasno definiranom svrhom – poticanjem, povezivanjem i usklađivanjem rada relevantnih dionika radi postizanja stvarne ravnopravnosti spolova na području županije. Njegova misija uključuje i poduzimanje konkretnih mjera usmjerenih na stvaranje uvjeta za dosljedno poštivanje i ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca, čime aktivno doprinosi razvoju pravednijeg i uključivijeg društva.³⁴⁵

³⁴³ Zagrebačka županija, Upravni odjel za gospodarstvo i fondove Europske unije, dostupno na: <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/ustrojstvo/upravni-odjel-za-gospodarstvo-i-fondove-europske-unije/o-odjelu/>, pristupljeno 17.8.2025.

³⁴⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 197.

³⁴⁵ Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova donesena na 28. sjednici Županijske skupštine održanoj dana 14. prosinca 2004., *Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije*, broj 16, godina 12., Krapina, 20. prosinca 2004., str. 1509.

Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova usmjereno je na provedbu Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na razini županije. Njegova uloga u razmatranju pitanja povezanih s ustavnim i zakonskim jamstvima ravnopravnosti doprinosi osiguravanju poštivanja temeljnih prava i jednakosti žena i muškaraca. Povjerenstvo je pritom ovlašteno razmatrati pritužbe i predstavke vezane uz diskriminaciju na temelju spola te predlagati mjere za njihovo uklanjanje. Njegova proaktivna uloga očituje se i u poticanju obrazovnih, informativnih i promotivnih aktivnosti, čime pridonosi podizanju svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova.³⁴⁶

Sukladno Statutu Krapinsko-zagorske županije, u nadležnosti Županijske skupštine nalazi se osnivanje i imenovanje članova radnih tijela, uključujući Povjerenstvo za ravnopravnost spolova.³⁴⁷ Odredbe Poslovnika Županijske skupštine dodatno potvrđuju da se radna tijela sastoje od odbora i povjerenstava, čime je uspostava ovog tijela utemeljena u važećem institucionalnom okviru.³⁴⁸

Uloga Povjerenstva od iznimne je važnosti za rad Županijske skupštine, budući da sudjeluje u izradi strateških dokumenata te predlaže donošenje općih akata iz područja ravnopravnosti spolova. Kao savjetodavno tijelo, ono razmatra prijedloge mjera i općih akata, daje stručna mišljenja te upućuje prijedloge na odlučivanje Županijskoj skupštini. Time osigurava kontinuiranu institucionalnu podršku i jasno usmjerenje prema dugoročnom unaprjeđenju ravnopravnosti spolova.

Četiri člana odnosno članice Povjerenstva biraju se putem javnog poziva iz reda neovisnih stručnjaka i stručnjakinja te predstavnika organizacija civilnog društva koje djeluju u području ravnopravnosti spolova. Takav model imenovanja omogućuje uključivanje dionika izvan institucionalnog sustava, čime se dodatno jača stručna utemeljenost i kvaliteta rada Povjerenstva.³⁴⁹

Sukladno Odluci o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije,³⁵⁰ Povjerenstvo je obvezno svake dvije godine predložiti Županijskoj skupštini financijski plan za provedbu programa rada te podnijeti izvješće o svom radu. Ovakva

³⁴⁶ *Ibid.*, članak 2.

³⁴⁷ Statut Krapinsko-zagorske županije, *Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije*, broj 13/01, godina 9., Krapina, 25. listopada 2001., članak 17.

³⁴⁸ Poslovnik Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije, *Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije*, broj 4, godina 10., Krapina, 15. ožujka 2002., članak 30.

³⁴⁹ V. Krapinsko-zagorska županija, Javni poziv za izbor članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://kzz.hr/natjecaj/javni-poziv-povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/>, pristupljeno 17.8.2025.

³⁵⁰ Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, *Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije*, broj 37/17 i 56a/21

dinamika planiranja i izvještavanja odstupa od prakse većine drugih županijskih povjerenstava, koja u pravilu izrađuju godišnje planove i izvješća.

Na temelju zahtjeva za ostvarivanje prava na pristup informacijama koji se odnosi na djelovanje Povjerenstva, dostavljeni su određeni dokumenti i očitovanja. Među njima je i Poslovnik o radu Povjerenstva, donesen na prvoj konstituirajućoj sjednici u travnju 2022. godine,³⁵¹ koji međutim nije javno dostupan na službenim mrežnim stranicama Županije.

Na upit o postojanju strategija na razini jedinice područne (regionalne) samouprave koje promiču ravnotežu u zastupljenosti i sudjelovanju žena i muškaraca u procesima odlučivanja, kao i na zahtjev za pristup relevantnoj dokumentaciji, službenim dopisom nadležnog upravnog tijela odgovoreno je da ne raspolaže traženim informacijama. Isti odgovor dan je i u vezi s podacima o programima i projektima financiranim iz fondova EU. Takvi odgovori djelomično su u suprotnosti s informacijama dostupnim iz drugih izvora, uključujući objave na službenim internetskim stranicama županije te podatke iz godišnjih izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, što upućuje na nedostatke u koordinaciji i upravljanju informacijama.³⁵²

Iz navedenoga proizlazi da nadležni upravni odjel ne raspolaže cjelovitom dokumentacijom o projektima vezanim uz ravnopravnost spolova. Takva situacija ukazuje na potrebu za sustavnijim evidentiranjem podataka, unaprjeđenjem koordinacije te jačanjem međusektorske suradnje unutar županijskih tijela, kako bi se osigurala veća transparentnost i učinkovitija provedba politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

4.2.3.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije

U odnosu na zahtjev za dostavu dokumentacije o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2013. do 2024. godine, uočljivo je da se većina dostavljenih materijala odnosi na novije razdoblje, odnosno od 2022. godine nadalje. Navedeno je osobito značajno s obzirom na to da iz drugih dostupnih izvora proizlazi kako je Povjerenstvo bilo aktivno i u ranijim sazivima Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije.

³⁵¹ Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije KLASA: 004-04/22-01/04, URBROJ: 2140-09-22-2 od 7. travnja 2022.

³⁵² Pristup informacijama o Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, dostupno na: <https://kzz.hr/ravnopravnost-spolova-povjerenstvo/>, pristupljeno 20.4.2026.

Iako su dostavljeni pojedini zapisnici sa sjednica, opseg dostupne dokumentacije ne omogućuje cjelovit uvid u kontinuitet rada tijekom cijelog promatranog razdoblja.³⁵³

U razdoblju od 2011. do 2015. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji bio je na snazi Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova. Njegova temeljna svrha bila je jačanje suradnje Povjerenstva s upravnim tijelima područne (regionalne) samouprave, organizacijama civilnog društva, znanstvenim institucijama, medijima i drugim relevantnim dionicima u području suzbijanja diskriminacije na temelju spola.³⁵⁴

U okviru raspoloživih financijskih sredstava Povjerenstvo je provodilo aktivnosti predviđene Akcijskim planom, što je potvrđeno i u izvješću o njegovoj provedbi za navedeno razdoblje.³⁵⁵

4.2.3.1.1. Program rada i izvješće o radu za 2022. i 2023. godinu

Važnost djelovanja Povjerenstva za ravnopravnost spolova jasno se očituje u njegovim programskim dokumentima, što potvrđuje i Dvogodišnji program rada za 2022. i 2023. godinu. Temeljni cilj Povjerenstva jest promicanje ravnopravnosti spolova kao jedne od ključnih društvenih vrijednosti te podizanje razine javne svijesti o toj problematici. Ostvarenje tih ciljeva predviđa se kroz redovito održavanje sjednica, obilježavanje relevantnih datuma te provedbu edukativnih aktivnosti usmjerenih na suzbijanje rodni stereotipa i diskriminacije.

³⁵³ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije održane 7. travnja 2022. godine KLASA: 004-04/22-01/04, URBROJ: 2140-09-22-3 od 7. travnja 2022.; Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije održane 20. svibnja 2022. godine KLASA: 004-04/22-01/05, URBROJ: 2140-09-22-2 od 20. svibnja 2022.; Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije održane 22. veljače 2023. (KLASA: 004-04/22-01/05, URBROJ: 2140-09-22-2 od 20. svibnja 2022. (Napomena: U dokumentu je omaškom ostavljeno da su KLASA i URBROJ isti kao u prethodnom zapisniku.); Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije od 18. svibnja 2023. (na dostavljenom dokumentu nedostaje stranica na kojoj se nalazi KLASA i URBROJ); Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije održane 22. veljače 2024. godine (na dostavljenom dokumentu nedostaje stranica na kojoj se nalazi KLASA i URBROJ); Zapisnik sa zajedničkog sastanka Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije i Županijskog tima za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji održanog 30. lipnja 2020. KLASA: 004-02/20-01/06, URBROJ: 2140/01-09-20-7 od 3. srpnja 2020.; Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije KLASA: 004-02/20-01/09, URBROJ: 2140/01-09-20-4 od 12. listopada 2020.

³⁵⁴ Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije, Republika Hrvatska, Krapinsko-zagorska županija, Županijska skupština KLASA: 004-02/12-01/05, URBROJ: 2140/01-02-12-3 od 19. ožujka 2012. donesen na 15. sjednici Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije

³⁵⁵ Informacija o izvršenju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije, Republika Hrvatska, Krapinsko-zagorska županija, Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade, Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova KLASA: 004-02/17-01/05, URBROJ: 2140/01-09-17/2 od 20. ožujka 2017.

Poseban naglasak stavlja se na sustavno prikupljanje i analizu podataka od nadležnih institucija, čime se omogućuje identifikacija ključnih problema i oblikovanje ciljanih mjera.

Iz zapisnika sa 4. sjednice Povjerenstva razvidno je da je krajem svibnja 2023. godine razmatran prijedlog da se Krapinsko-zagorska županija proglasi sigurnim mjestom za žene, što upućuje na prepoznavanje postojećih izazova u području ravnopravnosti spolova.³⁵⁶

Na 5. sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova usvojena su izvješća o radu za 2022. i 2023. godinu te je donesen Program rada za 2024. i 2025. godinu. Iz izvješća³⁵⁷ proizlazi da je Povjerenstvo u promatranom razdoblju provelo niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, prevenciju nasilja i osnaživanje žena u političkom i društvenom životu. Uz osigurana financijska sredstva u iznosu od 6.617,71 EUR, realizirani su ključni projekti u suradnji s relevantnim institucijama i organizacijama.

Organizirani su stručni skupovi i edukacije, poput skupa „*Stereotipi kao izvor neravnopravnosti*” te edukacija o suzbijanju homofobije i transfobije. Održane su i edukativne kampanje i radionice u suradnji s institucijama poput CESI-ja, ZIP portala i Krapinsko-zagorske županije. Posebno je značajno što su radionice uključile i mlade (u školama i na fakultetima), čime se osigurava dugoročan učinak na svijest novih generacija. Organizirani su i okrugli stolovi „*Žene i politika*” u različitim gradovima županije (Tuhelj, Zabok, Zlatar Bistrica). Ove aktivnosti posebno su važne jer istraživanja pokazuju da žene i dalje nailaze na prepreke pri ulasku u politički život, a ovakve inicijative mogu doprinijeti većoj uključenosti.

Povjerenstvo je koristilo i različite komunikacijske kanale za promociju svojih aktivnosti, uključujući suradnju s medijima i prisutnost na mrežnim stranicama županije te društvenim mrežama. Analizirajući provedene aktivnosti, može se zaključiti da Povjerenstvo pokazuje kontinuiran angažman u području promicanja ravnopravnosti spolova. Međutim, prostor za unaprjeđenje postoji, osobito u području sustavne evaluacije provedenih mjera, povećanja vidljivosti aktivnosti te razvoja novih komunikacijskih pristupa, što bi moglo dodatno ojačati njihov društveni učinak.

4.2.3.1.2. Program rada za 2024. i 2025. godinu

³⁵⁶ Zaključak o proglašenju Krapinsko-zagorske županije sigurnim mjestom za žene donesen je na sjednici Županijske skupštine 28. lipnja 2023., dostupno na: <https://kzz.hr/novosti/krapinsko-zagorska-zupanija-sigurno-mjesto-za-zene/>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁵⁷ Izvješće o radu županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije u 2022. i 2023. godini KLASA: 004-04/24-01/02, URBROJ: 2140-09/6-24-3 od 22. veljače 2024.; Zaključak Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije o prihvatanju Izvještaja o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2022. i 2023. godinu KLASA: 004-04/24-01/05, URBROJ: 2140-01-24-4 od 6. ožujka 2024.

Nastavno na prethodno donesene programske dokumente, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova donijelo je Program rada za 2024. i 2025. godinu.³⁵⁸ Iz navedenog dokumenta proizlazi da temeljni cilj ostaje promicanje ravnopravnosti spolova kao jedne od ključnih društvenih vrednota, pri čemu se naglasak stavlja na kontinuirano djelovanje kroz redovito održavanje sjednica Povjerenstva, uključujući njihovo održavanje i u jedinicama lokalne samouprave. Kao važan cilj ističe se i senzibilizacija javnosti o pitanjima ravnopravnosti spolova, koja se planira ostvariti obilježavanjem relevantnih datuma i javnih aktivnosti.³⁵⁹

Program rada za 2024. i 2025. godinu uključuje i aktivnosti usmjerene na povećanje vidljivosti rada Povjerenstva. Taj cilj predviđa se ostvariti kroz medijsko predstavljanje aktivnosti, sudjelovanje u radijskim emisijama te objave na službenim mrežnim stranicama Krapinsko-zagorske županije.

U kontekstu dodijeljenog financijskog okvira u iznosu od 14.000,00 EUR za navedeno razdoblje, posebno je važno osigurati učinkovito upravljanje sredstvima kako bi se postigli optimalni učinci u području promicanja i unaprjeđenja ravnopravnosti spolova.

S obzirom na to da Povjerenstvo izrađuje izvješća o svom radu u dvogodišnjim intervalima, izvješće za 2024. godinu nije dostupno u trenutku izrade ovoga rada. Takva dinamika izvještavanja ograničava mogućnost kontinuiranog praćenja aktivnosti te otežava pravodobnu evaluaciju učinaka djelovanja Povjerenstva. Posljedično, smanjuje se razina transparentnosti i dostupnosti podataka relevantnih za stručne i znanstvene analize.

U tom kontekstu, kao opravdana preporuka nameće se uvođenje godišnjeg izvještavanja, čime bi se osiguralo sustavnije praćenje rada Povjerenstva, preciznije vrednovanje ostvarenih rezultata te unaprjeđenje transparentnosti i institucionalne odgovornosti. Takav pristup bio bi u skladu s dobrim praksama javnog upravljanja te bi doprinio učinkovitijem oblikovanju i provedbi politika u području ravnopravnosti spolova.

³⁵⁸ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2024. i 2025. godinu KLASA: 004-04/24-01/02, URBROJ: 2140-09/06-24-4 od 22. veljače 2024.; Zaključak Župana kojim se daje pozitivno mišljenje na Program rada i financijski plan Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2024. i 2025. godinu KLASA: 004-04/24-01/06, URBROJ: 2140-02-24-3 od 26. veljače 2024.

³⁵⁹ Neki od tih datuma su Međunarodni dan žena, Međunarodni dan obitelji, Međunarodni dan borbe protiv homofobije i transfobije, Svjetski dan poduzetnica, Nacionalni dan borbe protiv nasilja na ženama, Svjetski dan žena na selu – Žene u poljoprivredi, Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, 16 dana aktivizma, *Ibidem*.

4.2.3.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije od svojega osnutka djeluje s jasno definiranim ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i senzibilizacije javnosti o toj problematici. Njegovo djelovanje utemeljeno je na važećem zakonodavnom okviru i strateškim dokumentima koji omogućuju provedbu konkretnih mjera u području ravnopravnosti spolova. U institucionalnom smislu, Povjerenstvo ima važnu savjetodavnu ulogu unutar Županijske skupštine, pri čemu sudjeluje u izradi strateških dokumenata te predlaže donošenje općih akata.

Kroz različite aktivnosti usmjerene na javno djelovanje, Povjerenstvo doprinosi prevenciji nasilja, suzbijanju diskriminacije te unaprjeđenju položaja žena u društvenom i političkom životu. Uključivanje mladih u provedene aktivnosti posebno je značajno jer upućuje na nastojanja usmjerena prema dugoročnom unaprjeđenju društvene svijesti o ravnopravnosti spolova. Unatoč navedenim aktivnostima, uočavaju se određeni izazovi u funkcioniranju i vidljivosti rada Povjerenstva.

S obzirom na utvrđene nedostatke u dostupnosti dokumentacije i informacija, može se zaključiti da postoji prostor za unaprjeđenje sustava evidentiranja, koordinacije i javne dostupnosti podataka o radu Povjerenstva. Nedostatna dostupnost informacija, osobito u pogledu ranijeg djelovanja, strateških dokumenata i izvješća, otežava cjelovitu analizu i kontinuirano praćenje učinaka njegovog rada. Takvo stanje ujedno ograničava razinu transparentnosti i otežava vrednovanje doprinosa Povjerenstva u oblikovanju i provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Dodatno, Povjerenstvo nije uvršteno među stalna radna tijela Županijske skupštine niti posjeduje zasebnu podstranicu na službenim mrežnim stranicama županije, kakva postoji za druga radna tijela s javno dostupnim materijalima.³⁶⁰ Informacije o njegovu radu objavljuju se isključivo u rubrici „*Vijesti*”, što otežava sustavno praćenje aktivnosti i pristup relevantnoj dokumentaciji.³⁶¹

Slijedom navedenoga, kao opravdana preporuka nameće se formalno uvrštavanje Povjerenstva među stalna radna tijela Županijske skupštine te uspostava zasebne mrežne

³⁶⁰ Radna tijela Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije, dostupno na: <https://kzz.hr/zupanijska-skupstina/radna-tijela/>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶¹ Analiza službenih mrežnih stranica potvrđuje fragmentarnu objavu informacija, što otežava sustavno praćenje rada Povjerenstva. V. Krapinsko-zagorska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, *Vijesti* prema kriteriju godine objave, dostupno na: <https://kzz.hr/ravnopravnost-spolova-povjerenstvo/>, pristupljeno 18.8.2025.

podstranice s redovitim objavama dokumenata i informacija o radu. Takvim bi se pristupom doprinijelo unaprjeđenju transparentnosti, dostupnosti podataka i institucionalne odgovornosti, kao i učinkovitijem praćenju i evaluaciji politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

4.2.3.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji

Krapinsko-zagorska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini,³⁶² čime je formalno preuzela obvezu promicanja i unaprjeđenja ravnopravnosti spolova kroz javne politike i upravljačke prakse.

Međutim, iako je još 2017. godine najavljena izrada akcijskog plana za provedbu Povelje, takav dokument do danas nije izrađen.³⁶³ Umjesto toga, donesen je Plan ravnopravnosti spolova upravnih tijela Županije,³⁶⁴ što predstavlja određeni iskorak u institucionalizaciji politike ravnopravnosti spolova.

Ipak, navedeni dokument primarno je usmjeren na unutarnje organizacijske procese unutar županijske uprave, dok izostaje njegova šira primjena u odnosu na lokalnu zajednicu i javne politike.

Izostanak akcijskog plana za provedbu Povelje ukazuje na ograničenu operacionalizaciju preuzetih obveza, čime se smanjuje potencijal za sustavno i strateško unaprjeđenje ravnopravnosti spolova na razini županije.

U tom kontekstu, izrada i provedba sveobuhvatnog akcijskog plana predstavljala bi ključan korak prema učinkovitijoj implementaciji načela Povelje, kao i prema jačanju koordiniranog i mjerljivog pristupa u ovom području.

4.2.3.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Za provedbu Odluke o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije osiguravaju se sredstva u proračunu Županije.

³⁶² Zaključak o prihvatanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini KLASA: 004-02/15-01/15, URBROJ: 2140/1-01-15-3 od 16. rujna 2015., *Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije*, broj 22, 30. rujna 2015., str. 1833.

³⁶³ Zagorje.com, *Županija priprema akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnim razina*, 26. svibnja, 2017., dostupno na: <https://www.zagorje.com/clanak/zupanija/zupanija-priprema-akcijski-plan-za-provedbu-europske-povelje-o-ravnopravnosti-spolova-na-l>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶⁴ Krapinsko-zagorska županija, *Plan ravnopravnosti spolova upravnih tijela Krapinsko-zagorske županije za razdoblje 2022.–2025.*, dostupno na: <https://kzz.hr/dokumenti/plan-ravnopravnosti-spolova-upravnih-tijela-kzz-2022-2025/>, pristupljeno 17.8.2025.

Prema Izvješću o radu Povjerenstva za 2022. i 2023. godinu, za njegovo djelovanje u tom razdoblju izdvojeno je 6.617,71 EUR. S obzirom na opseg planiranih aktivnosti, navedeni iznos može se ocijeniti relativno ograničenim, što potencijalno utječe na mogućnosti provedbe mjera usmjerenih na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova.

U Krapinsko-zagorskoj županiji, unatoč izraženim potrebama, sve do provedbe EU projekta nije postojalo stalno sklonište za žrtve nasilja. Projekt „*Novi početak*”, financiran iz Europskog socijalnog fonda, bio je usmjeren na uspostavu skloništa, savjetovališta i SOS linije³⁶⁵, čime je uspostavljen sustavniji oblik podrške ženama žrtvama nasilja.³⁶⁶

Izostanak lokalno dostupnog smještaja predstavljao je značajan nedostatak u sustavu zaštite, budući da nedostupnost usluga može dovesti do odustajanja od traženja pomoći, osobito u slučajevima kada su prisutne dodatne socijalne i ekonomske okolnosti, poput skrbi o djeci ili zaposlenosti.

Navedeno upućuje na važnost razvoja dostupnih i održivih usluga na lokalnoj razini kao preduvjeta za učinkovitu zaštitu žrtava.³⁶⁷ Uspostavom doma „*Novi početak*” ostvaren je značajan iskorak u unaprjeđenju lokalnog odgovora na nasilje u obitelji.³⁶⁸

Dodatno, osiguravanje financijskih sredstava za nastavak njegova rada nakon završetka projektnog razdoblja ukazuje na nastojanje uspostave dugoročno održivog modela pružanja podrške, što predstavlja primjer dobre prakse u području unaprjeđenja sustava zaštite žrtava nasilja.³⁶⁹

4.2.4. Sisačko-moslavačka županija

³⁶⁵ Krapinsko-zagorska županija, Brošura o projektu „*Novi početak*“, dostupno na: <https://novipocetak.hr/wp-content/uploads/2023/08/Brosura-o-projektu.pdf>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶⁶ Krapinsko-zagorska županija, Projekt „*Novi početak*”, 9. lipnja 2021., dostupno na: <https://kzz.hr/novosti/projekt-novi-pocetak/>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶⁷ Zagorje International, *Županija je 2024. godine dodijelila 70.000,00 EUR za rad Doma*, 18. ožujka 2024., dostupno na: <https://zagorje-international.net.hr/2024/03/18/zupanija-sa-70-000-eura-pomogla-rad-doma-za-zrtve-nasilja-u-obiliji-novi-pocetak/>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶⁸ Navedeni podaci potvrđuju da je razvoj sustava podrške u velikoj mjeri bio uvjetovan projektnim financiranjem, a ne sustavno razvijenim institucionalnim politikama. V. Krapinsko-zagorska županija, Projekt novi početak, dostupno na: <https://novipocetak.hr/projekti/>, pristupljeno 18.8.2025.

³⁶⁹ Iako službeni izvori ističu zaokruženost sustava podrške, analiza ukazuje da je njegova uspostava u velikoj mjeri rezultat projektnih intervencija, a ne dugoročnog strateškog planiranja. V. Krapinsko-zagorska županija, vijest: „*Zaokružen sustav podrške žrtvama obiteljskog nasilja: održana završnica projekta Novi početak*“, 29.11.2023., dostupno na: <https://kzz.hr/novosti/odrzana-zavrsnica-projekta-novi-pocetak/>, pristupljeno 20.8.2025.

Prema statutarnoj odredbi, Županijska skupština Sisačko-moslavačke županije ima ovlast osnivanja i imenovanja članova radnih tijela, kao i njihova razrješenja.³⁷⁰ Poslovníkom o radu Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije predviđena je mogućnost osnivanja radnog tijela, odnosno Povjerenstva za ravnopravnost spolova.³⁷¹ Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova osnovano je 2004. godine kao savjetodavno tijelo tadašnjeg Županijskog poglavarstva i Županijske skupštine, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova na području Sisačko-moslavačke županije.³⁷²

S obzirom na dinamiku članstva, Povjerenstvo se obnavlja u određenim razdobljima.³⁷³ Zanimljivo je da se članovi i članice Povjerenstva imenuju neovisno o provedbi lokalnih izbora,³⁷⁴ što predstavlja iznimku u odnosu na većinu županija.³⁷⁵ Takvu praksu primjenjuju još samo Istarska i Primorsko-goranska županija, čime se načelno osigurava kontinuitet rada i institucionalna stabilnost Povjerenstva, neovisno o političkim promjenama. Aktualno Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije imenovano je Rješenjem od 13. ožujka 2019. godine (KLASA: 080-09/19-01/22, URBROJ: 2176/01-01-19-4), a njegov mandat nije vremenski ograničen.

³⁷⁰ Statut Sisačko – moslavačke županije, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 11/09, 5/10, 2/11, 3/13, 5/18, 3/20, 5/20, 9/21, članak 28. stavak 1. točka 18.

³⁷¹ Poslovník o radu Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 14/09, 5/10, 2/11, 3/13, 29, 18

³⁷² Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova doneseno na 24. sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije održane dana 19. listopada 2004. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 11, godina XII., Sisak, 22. listopada 2004., str. 213.

³⁷³ Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova donesena na 5. sjednici Županijske skupštine održane 24. veljače 2006. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 4, godina XIV, Sisak, 27. veljače 2006., str. 132-133.; Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova donesena na 7. sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije održane 22. veljače 2010. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 2, godina XVIII, Sisak, 24. veljače 2010., str. 28-29.

³⁷⁴ Iako je institucionalni okvir jasno definiran, dostupni podaci ne omogućuju uvid u razinu operativne učinkovitosti Povjerenstva. V. Sisačko-moslavačka županija, 7. sjednica Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije, 13. veljače 2026., dostupno na: <https://www.smz.hr/ustroj/upskup/sjednice/saziv-2025-2029/11863-7-sjednica-zupanijske-skupstine-sisacko-moslavačke-zupanije>, pristupljeno 20.8.2025.

³⁷⁵ Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova donesena na 3. sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije održane 30. rujna 2013. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 13, godina XX, Sisak, 01. listopada 2013., str. 363-364.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova doneseno na 13. sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije održane 12. listopada 2015. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 25, godina XXII, Sisak, 13. listopada 2015., str. 730.; Zaključak Odbora za izbor i imenovanja Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije KLASA: 080-09/19-02/22, URBROJ: 2176/01-01-19-1 od 7. ožujka 2019., dostupno na: https://www.smz.hr/images/stories/sluzba/2019/TOCKA_28_ravnopravnost_spolova_odbor.pdf, pristupljeno 21.8.2025.; Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova doneseno na 12. sjednici Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije održane dana 13. ožujka 2019. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 7, godina XXVI, Sisak, 14. ožujka 2019., str. 115-116.

Povodom zahtjeva za ostvarivanje prava na pristup informacijama, Sisačko-moslavačka županija dostavila je određene dokumente, uz napomenu da je županiju krajem 2020. godine pogodio razoran potres, uslijed kojeg je dio arhive uništen. Također je istaknuto da se tijekom 2021. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova nije sastajalo.³⁷⁶

4.2.4.1. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2015. do 2023. godine

Dostavljena dokumentacija o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije obuhvaća dopise upućene Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova s podacima o radu Povjerenstva za razdoblje od 2015. do 2019. godine te za 2022. i 2023. godinu. Također su dostavljeni zapisnici sa sjednica Povjerenstva održanih 2016. i 2017. godine, Program rada Povjerenstva za razdoblje 2016. – 2017. te izvješća o radu za 2016. i 2019. godinu.³⁷⁷

Iz dostavljenih dokumenata razvidno je da je Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova zatražila podatke o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova tijekom 2015. godine, kao i informacije o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji.³⁷⁸ U očitovanju se navodi da je Povjerenstvo u 2015. godini surađivalo s relevantnim institucijama i tijelima unutar županije. Također je istaknuto da su tijekom iste godine provedene edukativne aktivnosti usmjerene na problematiku nasilja u obitelji. Službeni izvori pokazuju da je Povjerenstvo obilježavalo važne datume poput Međunarodnog dana žena i Međunarodnog dana protiv nasilja nad ženama.³⁷⁹

Povjerenstvo je u 2015. godini raspolagalo financijskim sredstvima u iznosu od 38.000,00 kuna, koja su utrošena na rad Povjerenstva, organizaciju sastanaka te održavanje okruglih stolova.

³⁷⁶ Sisačko-moslavačka županija, odgovor u e-mailu dostavljen s e-maila (sluzbenik.informiranje@smz.hr) dana 28. listopada 2024.

³⁷⁷ Dostupni izvori upućuju na to da Povjerenstvo navodi provedene aktivnosti, no bez njihove detaljne razrade i kvalifikacije učinaka, što otežava procjenu stvarnog dosega njegova djelovanja. V. Hrvatski sabor, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2024. godinu, dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2025-04-03/125702/IZVJ_RAD_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPRAVNOST_SPOLOVI_2024.pdf, pristupljeno 20.6.2025.

³⁷⁸ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-4 od 20. siječnja 2016. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova

³⁷⁹ Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih povjerenstava, Sisačko-moslavačka županija, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/sisacko-moslavaacka-zupanija/2400>, pristupljeno 21.8.2025.

U 2016. godini za rad Povjerenstva utrošeno je 6.000,00 kuna.³⁸⁰

Usporedba financijskih sredstava u 2015. i 2016. godini ukazuje na značajno smanjenje proračuna – s 38.000,00 kuna na 6.000,00 kuna. Takvo smanjenje može imati više implikacija. Prije svega, ograničena financijska sredstva mogla su utjecati na opseg i kvalitetu aktivnosti Povjerenstva, uključujući provedbu edukativnih i promotivnih aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova i prevenciju nasilja u obitelji.

Smanjenje financijskih sredstava može upućivati i na promjene u proračunskim prioritetima na razini županije, što potencijalno ukazuje na smanjenu institucionalnu podršku ovom području javnih politika. Istodobno, nije isključena mogućnost učinkovitijeg upravljanja raspoloživim resursima, no bez detaljnijih podataka nije moguće donijeti jednoznačan zaključak. Neovisno o uzrocima, ovakva promjena predstavlja izazov za održavanje kontinuiteta i intenziteta djelovanja Povjerenstva.

Tijekom 2016. godine Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova dostavljena su izvješća o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2011. – 2016. godine.³⁸¹

Iz dostavljenih podataka proizlazi da je Sisačko-moslavačka županija provodila projekte usmjerene na unaprjeđenje položaja žena poduzetnica, uključujući dodjelu bespovratnih potpora za razvoj poduzetništva.³⁸² Ove aktivnosti nastavljene su i u 2016. godini kroz sufinanciranje gospodarskih subjekata u vlasništvu žena.³⁸³

Iz zapisnika sa sjednice Povjerenstva razvidno je da je usvojen Program rada za razdoblje 2016. – 2017., usmjeren na promicanje ravnopravnosti spolova kroz provedbu relevantnog zakonodavnog i strateškog okvira.³⁸⁴ Program je uključivao aktivnosti poput analize stanja, predlaganje mjera za unaprjeđenje položaja žena te jačanja javne svijesti o ravnopravnosti spolova.³⁸⁵

³⁸⁰ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-17-19 od 13. siječnja 2017. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji

³⁸¹ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-5 od 2. veljače 2016. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova

³⁸² Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-7 od 22. veljače 2016. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja

³⁸³ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 100-01/17-01/01, URBROJ: 2176/1-02-17-2 od 20. veljače 2017. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja – podaci za 2016. godinu

³⁸⁴ Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/01-01-16-12 od 30. lipnja 2016.

³⁸⁵ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2016./2017. KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-16-11 od 30. lipnja 2016.

U Izvješću o radu za 2016. godinu istaknuto je da su članovi Povjerenstva sudjelovali u aktivnostima usmjerenima na promicanje ravnopravnosti spolova, uključujući obilježavanje relevantnih datuma i suradnju s organizacijama civilnog društva i institucijama.³⁸⁶

Djelovanje Povjerenstva imalo je određeni politički utjecaj, osobito u kontekstu lokalnih izbora 2017. godine, kada su politički akteri pozvani na poštivanje preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i relevantnih zakonskih odredbi, s naglaskom na ravnomjernu zastupljenost spolova na kandidacijskim listama.³⁸⁷

Povjerenstvo je imalo ključnu ulogu u pokretanju kampanje „100 djela za ravnopravnost spolova“, koja je organizirana u suradnji sa Srednjom školom Novska i Radio postajom Novska. Cilj kampanje bio je smanjenje podjele poslova na „muške“ i „ženske“, kroz uključivanje srednjoškolaca i odraslih u aktivnosti i zadatke bez predrasuda.³⁸⁸

U 2017. godini nastavljen je trend smanjenog financiranja rada Povjerenstva, pri čemu je za njegov rad bilo osigurano 2.000,00 kuna.³⁸⁹ Navedena sredstva nisu iskorištena jer tijekom 2017. godine nije održana nijedna sjednica Povjerenstva.³⁹⁰

U 2018. godini nisu održane sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova, čime se nastavlja trend iz 2017. godine, kada je posljednja sjednica održana u travnju.³⁹¹

U 2019. godini za troškove rada Povjerenstva isplaćeno je 5.000,00 kuna.³⁹² U izvješću upućenom Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova navodi se suradnja Povjerenstva s ključnim institucijama na području županije, uključujući Ured državne uprave, jedinice lokalne samouprave, Policijsku upravu, centre za socijalnu skrb te organizacije civilnog društva.³⁹³

³⁸⁶ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije u 2016. godini KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-17-20 od 11. siječnja 2016.; Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/01-01-17-21 od 11. siječnja 2017.

³⁸⁷ Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-17-26 od 20. travnja 2017.

³⁸⁸ Dokument Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-18-33 od 15. ožujka 2018.

³⁸⁹ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-18-32 od 1. veljače 2018. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji – podaci o radu Povjerenstva za 2017. godinu

³⁹⁰ Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-19-37 od 18. siječnja 2019. upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji – podaci o radu Povjerenstva za 2018. godinu

³⁹¹ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine (mjera broj 3. područja djelovanja III. koje se odnosi na zbrinjavanje i potporu žrtvama nasilja u obitelji) – podaci o provedbi mjere u 2018. godini KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-19-38 od 25. siječnja 2019.

³⁹² Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz aktivnosti i rad Povjerenstva u 2019. godini KLASA: 005-04/19-01/01, URBROJ: 2176/01-01-20-2 od 10. siječnja 2020.

³⁹³ *Ibid.*

Izvješće o radu za 2019. godinu ukazuje na provedbu aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, sudjelovanje u edukativnim inicijativama te razvoj međuinstitucionalne suradnje s ciljem smanjenja diskriminacije i promicanja jednakih prava žena i muškaraca.³⁹⁴

Tijekom razdoblja obilježenog potresom i pandemijom bolesti COVID-19 Povjerenstvo nije održavalo sjednice, te nisu dostupni podaci o njegovu radu u 2020. i 2021. godini.³⁹⁵

Prema podacima dostavljenima Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, članovi Povjerenstva djelovali su na promicanju ravnopravnosti spolova u svojim lokalnim sredinama. Također se navodi uspostavljena suradnja s relevantnim institucijama i tijelima na području županije te sudjelovanje u obilježavanju važnih datuma posvećenih ravnopravnosti spolova.³⁹⁶

Slični podaci dostavljeni su i za 2023. godinu, bez detaljnije razrade konkretnih aktivnosti i njihovih učinaka.³⁹⁷

4.2.4.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Sisačko-moslavačka županija, kao jedinica područne (regionalne) samouprave, suočava se s određenim izazovima u području promicanja ravnopravnosti spolova i suzbijanja diskriminatornih postupanja. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova tijekom svog djelovanja nastojalo je doprinositi promicanju ravnopravnosti spolova u društvenim, obrazovnim, političkim i gospodarskim okvirima. Unatoč ograničenim financijskim sredstvima, provedene su aktivnosti usmjerene na poticanje ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u različitim područjima društvenog života.

Analiza djelovanja Povjerenstva ukazuje na razliku između formalno osigurane institucionalne stabilnosti i stvarnog kontinuiteta rada. Iako su aktivnosti bile prisutne u

³⁹⁴ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko – moslavačke županije u 2019. godini KLASA: 021-01/19-01/06, URBROJ: 2176/1-01-20-7 od 10. siječnja 2020.

³⁹⁵ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko – moslavačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave KLASA: 004-01/22-01/01, URBROJ: 2176/01-22-5 od 04. kolovoza 2022.

³⁹⁶ Dostavljena preslika e-maila Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu, šport, mlade i civilno društvo Sisačko-moslavačke županije upućena na e-mail ravnopravnost@prs.hr dana 3. veljače 2023., a vezano uz provedbu ZRS-a u 2022. godini

³⁹⁷ Dostavljena preslika e-maila Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu, šport, mlade i civilno društvo Sisačko-moslavačke županije upućena na e-mail ravnopravnost@prs.hr dana 5. veljače 2024., a vezano uz provedbu ZRS-a u 2023. godini

područjima poput obrazovanja, poticanja ženskog poduzetništva i političke participacije, izostanak kontinuiteta u radu, neodržavanje sjednica te nedostatak redovitih izvješća upućuju na određenu stagnaciju u djelovanju. Takve okolnosti ograničavaju mogućnost sustavnog utjecaja Povjerenstva na oblikovanje i provedbu javnih politika u ovom području.

Dodatno, izostanak ažuriranih strateških dokumenata predstavlja značajan izazov. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2012. – 2015. godine više nije aktualan, što upućuje na potrebu njegova osuvremenjivanja ili izrade novih strateških dokumenata.³⁹⁸ U tom kontekstu, nužno je definirati jasne ciljeve, zadaće i instrumente djelovanja Povjerenstva, kao i način provedbe aktualnog Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova. Također je važno osigurati javnu dostupnost takvih dokumenata na službenim mrežnim stranicama županije, čime bi se povećala transparentnost i informiranost javnosti.

Na temelju dostavljenih podataka uočava se i niz nedostataka u normativnom i organizacijskom okviru rada Povjerenstva. Nije dostavljen Poslovnik o radu, što upućuje na mogućnost da takav dokument nije donesen. Budući da Poslovnik predstavlja temeljni akt kojim se uređuje način rada tijela, njegov izostanak može značajno utjecati na učinkovitost i jasnoću djelovanja Povjerenstva.

Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva iz 2013. godine ne sadrži odredbe kojima se precizno definiraju njegove zadaće niti propisuje obvezu izrade programa rada i podnošenja izvješća. Nadalje, Rješenje iz 2019. godine sadrži isključivo popis imenovanih članova, bez normativnog uređenja djelokruga rada i obveza izvještavanja. Takav normativni okvir odstupa od uobičajene prakse te može ograničiti funkcionalnost i odgovornost tijela.

Posljedica navedenih nedostataka očituje se u izostanku redovitih programa rada i sustavnih izvješća, što otežava praćenje aktivnosti i evaluaciju učinaka djelovanja Povjerenstva. Time se ujedno smanjuje mogućnost procjene njegova doprinosa unaprjeđenju ravnopravnosti spolova na županijskoj razini.

Sve navedeno upućuje na potrebu za unaprjeđenjem transparentnosti, normativnog uređenja i sustava dokumentiranja rada Povjerenstva. U tom smislu, preporučuje se jačanje strateškog planiranja, uspostava jasnih procedura rada, redovito izvještavanje te unaprjeđenje suradnje s relevantnim institucijama i organizacijama. Sustavan i normativno utemeljen pristup

³⁹⁸ Zaključak o prihvatanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine donesen na 21. sjednici Županijske skupštine održane 20. travnja 2012. godine, *Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije*, broj 5, godina XX, Sisak, 23. travnja 2012., str. 177-178.

ključan je preduvjet za povećanje učinkovitosti djelovanja Povjerenstva i ostvarivanje dugoročnih ciljeva u području ravnopravnosti spolova.

4.2.4.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i njezina primjena u Županiji

Sisačko-moslavačka županija potpisnica je Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini od 2017. godine, čime je formalno preuzela obvezu promicanja i unaprjeđenja ravnopravnosti spolova kroz javne politike i institucionalne prakse.³⁹⁹

Međutim, do danas nije donesen poseban akcijski plan za provedbu Povelje, niti su u dostupnim županijskim dokumentima naznačene aktivnosti usmjerene na njegovu izradu ili usvajanje. Izostanak takvog dokumenta upućuje na ograničenu operacionalizaciju preuzetih obveza, čime se smanjuje mogućnost sustavnog i mjerljivog pristupa unaprjeđenju ravnopravnosti spolova na razini županije.

4.2.4.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Prema dostavljenim dokumentima, financiranje rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova značajno se razlikovalo iz godine u godinu, ovisno o opsegu provedenih aktivnosti:

- 2015. – 38.000,00 kuna,
- 2016. – 6.000,00 kuna,
- 2017. – 2.000,00 kuna (zbog smanjenja aktivnosti),
- 2018. – nisu evidentirana isplaćena sredstva, budući da Povjerenstvo nije održavalo sjednice,
- 2019. – 5.000,00 kuna.

Od 2020. godine nisu dostupni podaci o financiranju rada Povjerenstva. Dostupne informacije upućuju na to da su sredstva prvenstveno bila namijenjena održavanju sjednica, organizaciji sastanaka, sudjelovanju na edukativnim i javnim događanjima te pokrivanju troškova članova i članica Povjerenstva. Takav model financiranja ukazuje na to da se sredstva osiguravaju iz županijskog proračuna u skladu s razinom aktivnosti, bez jasno definirane i dugoročno stabilne financijske strukture.

³⁹⁹ Sisačko-moslavačka županija, potvrđeno je e-mailom (sluzbenik.informiranje@smz.hr) dana 10. veljače 2025., a vidljivo i na poveznici: https://charter-equality.eu/atlas-of-signatories-of-the-charter/fiche-signataire.html?sign_id=1712, pristupljeno 11.2.2025.

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama nisu dostavljeni podaci o projektima financiranim iz fondova Europske unije koji bi bili usmjereni na promicanje ravnopravnosti spolova. Iako službene mrežne stranice Sisačko-moslavačke županije navode niz projekata u područjima infrastrukture, obrazovanja, turizma, zdravstva i socijalne skrbi, izostaju informacije o projektima koji bi ravnopravnost spolova uključivali kao tematski ili horizontalni cilj.

Ovakvi nalazi predstavljaju važan pokazatelj u kojoj mjeri županija koristi vanjske izvore financiranja za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova i provedbu povezanih politika. Istodobno, potrebno je uzeti u obzir specifičan kontekst županije, koja je posljednjih godina bila suočena s posljedicama razornog potresa. U takvim okolnostima razumljivo je usmjeravanje prioriteta prema obnovi infrastrukture i osnovnih sustava, što može privremeno ograničiti kapacitete za razvoj projekata u području ravnopravnosti spolova.

Međutim, upravo u kriznim i postkriznim razdobljima od osobite je važnosti osigurati da se načelo ravnopravnosti spolova integrira u sve faze oporavka i razvoja. U protivnom postoji rizik da obnova i razvojne politike ostanu rodno neutralne samo na formalnoj razini, dok u stvarnosti mogu produbiti postojeće nejednakosti. Stoga bi uključivanje rodne perspektive u postkrizno planiranje trebalo predstavljati sastavni dio institucionalnog odgovora Sisačko-moslavačke županije.

4.2.5. Karlovačka županija

Na području Karlovačke županije osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova koje djeluje kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine⁴⁰⁰, dok se njegovi članovi biraju i razrješuju odlukama donesenima na sjednicama Skupštine.⁴⁰¹ Povjerenstvo se sastoji od predstavnika Županijske skupštine, članova iz organizacija civilnog društva koje se bave pitanjima ravnopravnosti spolova te neovisnih stručnjaka. Takav raznolik sastav osigurava uključivanje različitih perspektiva i stručnosti u rad Povjerenstva te doprinosi kvalitetnijem donošenju odluka.⁴⁰²

⁴⁰⁰ Službena mrežna stranica Karlovačke županije potvrđuje da je Povjerenstvo radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine. V. Karlovačka županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://www.kazup.hr/povremena-radna-tijela/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova>, pristupljeno 2.6.2025.

⁴⁰¹ Statut Karlovačke županije, *Glasnik Karlovačke županije*, broj 17/21, Karlovac, 24. ožujka 2021., članak 22., str. 104.

⁴⁰² Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije doneseno na 5. sjednici Županijske skupštine Karlovačke županije održane dana 16. prosinca 2021. godine, *Glasnik Karlovačke županije*, broj 54b/21., Karlovac, 16. prosinca 2021, str. 31.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova nije novouspostavljeno tijelo u Karlovačkoj županiji, budući da njegovo djelovanje u sadašnjem obliku datira od 2017. godine. U ranijem razdoblju postojalo je Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, koje je imalo sedam članova i bilo je imenovano na četverogodišnje mandate.⁴⁰³ Promatrajući kontinuitet djelovanja, razvidno je da Povjerenstvo postoji i u prethodnim sazivima, što upućuje na dugoročnu prisutnost institucionalnog mehanizma za promicanje ravnopravnosti spolova na području županije.⁴⁰⁴

Povjerenstvo, osnovano sukladno Statutu Karlovačke županije, formalno djeluje kao povremeno radno tijelo Županijske skupštine. Međutim, s obzirom na njegovu funkciju, riječ je o tijelu trajne naravi koje kontinuirano djeluje na unaprjeđenju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Dodatno, Povjerenstvo posjeduje vlastitu podstranicu na službenoj mrežnoj stranici Županije, na kojoj se objavljuju zapisnici sa sjednica i informacije o njegovim aktivnostima u aktualnom sazivu Županijske skupštine. Takva praksa doprinosi većoj transparentnosti rada i dostupnosti informacija javnosti.⁴⁰⁵

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeni su dokumenti kojima Karlovačka županija raspolaže u pogledu djelovanja i rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova.

4.2.5.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva

4.2.5.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2016. godine

Dostavljeni su zapisnici s održanih sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, iz kojih je vidljivo da su se tijekom 2013. i 2014. godine sjednice kontinuirano održavale.⁴⁰⁶

⁴⁰³ Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije doneseno na 6. sjednici Županijske skupštine održane 30. studenog 2017. godine, *Glasnik Karlovačke županije*, broj 40/17., Karlovac, 30. studenog 2017., str. 7.

⁴⁰⁴ Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost Karlovačke županije, *Glasnik Karlovačke županije*, broj 35/13., Karlovac, 16. rujna 2013., str. 3.

⁴⁰⁵ Karlovačka županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova <https://www.kazup.hr/index.php/povremena-radna-tijela/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova>, pristupljeno 17.11.2025.

⁴⁰⁶ Zapisnik s 1. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/13-01/448, URBROJ: 2133/1-08/01-13-01 od 19. rujna 2013.; Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/13-01/521, URBROJ: 2133/1-08/01-13-01 od 7. studenog 2013. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/14-01/55, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 30. siječnja 2014.; Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/14-01/225, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 23. travnja 2014.; Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/14-01/267, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 12. svibnja 2014.; Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-

Karlovačka županija donijela je Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2012. do 2015 godine.⁴⁰⁷

Prema dostavljenom Izvješću o radu Povjerenstva za 2013. godinu, vidljivo je da je Povjerenstvo usmjerilo svoj rad na organizaciju različitih okruglih stolova i tribina o promicanju ljudskih prava žena i ravnopravnosti spolova. Cilj tih aktivnosti bio je podizanje razine znanja i svijesti o antidiskriminacijskom zakonodavstvu, ravnopravnosti spolova i ljudskim pravima žena.⁴⁰⁸

Financijska sredstva kojima je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova raspolagalo iznosila su približno 20.000,00 kuna.

Prema Izvješću o radu za 2014. godinu proizlazi da se Povjerenstvo bavilo ključnim pitanjima ravnopravnosti spolova.⁴⁰⁹ Fokus je bio na položaju žena u Republici Hrvatskoj, promicanju njihovih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, unaprjeđenju jednakih mogućnosti na tržištu rada te zastupljenosti ravnopravnosti spolova u medijima.⁴¹⁰ Također je istaknuta potreba za jačim povezivanjem i suradnjom županijskog Povjerenstva s lokalnim povjerenstvima. Jedan od značajnijih događaja bila je javna tribina na temu „*Ravnopravnost spolova u sportu*“.

Prema zapisniku sa sjednice, za rad Povjerenstva u 2014. godini bilo je osigurano 20.000,00 kuna.

Iz Izvješća o radu za 2015. godinu razvidno je da je Povjerenstvo bilo usmjereno na promicanje ljudskih prava žena te sustavno praćenje njihova položaja na području Karlovačke županije. Ključni ciljevi uključivali su edukativne aktivnosti, informiranje javnosti i druge mjere usmjerene na podizanje svijesti o pravima žena. Poseban naglasak stavljen je na poticanje financiranja aktivnosti Povjerenstva te zagovaranje rodno osviještenog proračuna na razini lokalne i regionalne samouprave.

01/14-01/437, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 10. rujna 2014.; Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/14-01/551, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 17. studenog 2014.

⁴⁰⁷ Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2012. do 2015. godine na području Karlovačke županije KLASA: 021-04/12-01/139, URBROJ: 2133/1-08/01-12-45 od 30. listopada 2012.

⁴⁰⁸ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2013. godinu KLASA: 010-01/14-01/55, URBROJ: 2133/1-08/01-14-02 od 30. siječnja 2014.

⁴⁰⁹ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2014. godinu KLASA: 010-01/15-01/117, URBROJ: 2133/1-08/01-15-02 od 17. veljače 2015.

⁴¹⁰ Zapisnik sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/117, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 17. studenog 2014.

U Programu rada za 2015. godinu istaknuta je važnost osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova u gradovima i općinama.⁴¹¹ Nadalje, naglašena je uloga Povjerenstva u promicanju jednakih mogućnosti na tržištu rada, uključujući poticanje poslodavaca na poštivanje zakonskih obveza. Također, Povjerenstvo je upozoravalo političke stranke na obvezu osiguravanja najmanje 40 % zastupljenosti žena na kandidacijskim listama.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova razmatralo je i preporuke za potpisivanje Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.⁴¹²

Zaključci usvojeni na VII. Koordinaciji županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, održanoj u Splitu 2015. godine, upućivali su jedinice lokalne i regionalne samouprave na pristupanje potpisivanju Povelje.⁴¹³

Povjerenstvo je pokrenulo inicijative za obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, 22. rujna, kao i inicijative upućene gradovima unutar županije za osnivanje gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.⁴¹⁴ Također, Povjerenstvo je sudjelovalo u organizaciji različitih tribina, uključujući suradnju s Uredom Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova na projektu „*Uklanjanje staklenog labirinta – jednakost prilika u pristupu pozicijama ekonomskog odlučivanja u Hrvatskoj*“.⁴¹⁵

Za rad Povjerenstva u 2015. godini osigurana su financijska sredstva u iznosu od 18.000,00 kuna.⁴¹⁶

U Programu rada za 2016. godinu razvidan je nastavak aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova u različitim područjima društvenog života, uključujući poticanje osnivanja lokalnih povjerenstava. Povjerenstvo je nastavilo s obilježavanjem

⁴¹¹ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2015. godinu nalazi se u Izvješću o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2015. godinu KLASA: 010-01/16-01/102, URBROJ: 2133/1-08/01-16-02 od 8. veljače 2016.

⁴¹² Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/230, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 27. travnja 2015.

⁴¹³ Zaključci sa VII. Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova održanoj u organizaciji Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH KLASA: 004-02/15-01/06, URBROJ: 50442/05-15-14 od 29. svibnja 2015.

Zapisnik sa 10. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/312, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 16. lipnja 2015., a na kojoj sjednici je usvojeno Izvješće sa VII. Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te skraćeni zapisnik

⁴¹⁴ Zapisnik s 11. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/176, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 7. rujna 2015.; Zapisnik s 12. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/447, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 30. rujna 2015.

⁴¹⁵ Zapisnik s 13. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/15-01/550, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 15. prosinca 2015.

⁴¹⁶ Zapisnik sa 14. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/16-01/102, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 8. veljače 2016.

relevantnih datuma te organizacijom javnih događanja usmjerenih na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova.⁴¹⁷

4.2.5.1.2. Programi rada i izvješća o radu u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Program rada Povjerenstva za 2017. godinu nije dostavljen, dok se Program rada za 2018. godinu sadržajno nadovezuje na Program rada iz 2016. godine.⁴¹⁸ Na prvoj sjednici u 2018. godini raspravljalo se o potpisivanju Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.⁴¹⁹ Povjerenstvo je tijekom 2018. godine nastavilo s radom u skladu s planiranim aktivnostima.⁴²⁰

Iz dostavljenog Izvješća o radu za 2018. godinu vidljive su aktivnosti članova Povjerenstva, osobito u području organizacije tematskih sjednica, predavanja i sastanaka na temu ravnopravnosti spolova.⁴²¹

U Programu rada za 2019. godinu ističu se aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova na razini Karlovačke županije, kao i aktivnosti vezane uz informiranje javnosti o politikama ravnopravnosti spolova EU i drugih međunarodnih institucija.⁴²² Pohvalno je da je Povjerenstvo i tijekom 2018. godine nastavilo s organizacijom tribina povodom Međunarodnog dana žena – 8. ožujka,⁴²³ kao i obilježavanjem Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama - 22. rujna.⁴²⁴

⁴¹⁷ Zapisnik sa 15. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/16-01/197, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 8. travnja 2016.; Zaključak iz Zapisnika sa 16. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/16-01/354, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 22. rujna 2016.; Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2016. godinu usvojen je na 17. sjednici Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 010-01/17-01/21, URBROJ: 2133/1-08/01-17-01 od 17. siječnja 2017.

⁴¹⁸ Zapisnik sa 1. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 010-01/18-01/21, URBROJ: 2133/1-01-03/01-18-03 od 24. siječnja 2018.

⁴¹⁹ *Ibidem.*

⁴²⁰ Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/18-01/39, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-04 od 21. veljače 2018.; Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/18-01/118, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-02 od 29. svibnja 2018.; Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/18-01/169, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-02 od 10. listopada 2018.; Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/18-01/196, URBROJ: 2133/1-01-03/01-18-02 od 16. studenog 2018.

⁴²¹ Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-04 od 16. siječnja 2019.

⁴²² *Ibidem.*

⁴²³ Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-03 od 21. veljače 2019.

⁴²⁴ Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-4/19-01/133, URBROJ: 2133/1-01/01-19-02 od 9. listopada 2019.

Među aktivnostima provedenima tijekom 2018. godine posebno se ističe promicanje ravnopravnosti spolova među osobama s invaliditetom te njihova ravnopravnost s ostalim građanima, ostvarena u suradnji sa Savezom udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije.⁴²⁵

Za razdoblje od 2019. do 2021. godine nisu dostavljeni dokumenti, zapisnici ni izvješća, zbog čega nije moguće pouzdano utvrditi opseg i kontinuitet djelovanja Povjerenstva u tom razdoblju. Takav nedostatak dokumentacije može upućivati na smanjenu razinu aktivnosti ili na nedovoljno sustavno evidentiranje rada.

4.2.5.1.3. Programi rada i izvješća o radu u razdoblju od 2022. do 2024. godine

Nova konstituirajuća sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova održana je početkom 2022. godine, pri čemu je zaključeno da je potrebno dodatno usmjeriti djelovanje Povjerenstva na povećanje njegove vidljivosti.⁴²⁶ Prema zaključcima s konstituirajuće sjednice, od 2022. godine Povjerenstvo mijenja naziv iz Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije u Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije.⁴²⁷

Jedna od tema dnevnog reda bila je i ravnopravnost na tržištu rada, s posebnim naglaskom na transparentnost plaća, koju je predstavila Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Višnja Ljubičić.⁴²⁸ Vidljiva je i suradnja Pravobraniteljice s Povjerenstvom u području davanja preporuka jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Prema Izvješću o radu za 2022. godinu, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije aktivno je sudjelovalo u županijskim inicijativama vezanima uz ravnopravnost spolova.⁴²⁹

U suradnji s upravnim odjelima Županije osiguralo je integraciju svojih ciljeva u širi institucionalni okvir djelovanja. Poseban naglasak stavljen je na edukaciju, informiranje i osvještavanje građana o pitanjima ravnopravnosti spolova. Povjerenstvo je organiziralo

⁴²⁵ Zapisnik sa 8. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 021-04/19-01/49, URBROJ: 2133-1-01/01-19-02 od 29. ožujka 2019.

⁴²⁶ Zapisnik s 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 024-02/22-03/9, URBROJ: 2133-01/03-22-2 od 28. veljače 2022.

⁴²⁷ Na službenoj mrežnoj stranici Karlovačke županije postoji posebna sekcija sa zapisnicima sjednica – objavljeni zapisnici od 2022. do 2025. godine. V. Karlovačka županija, Sjednice i dokumenti, dostupno na: <https://www.kazup.hr/sjednice-i-dokumenti-2>, pristupljeno 2.8.2025.

⁴²⁸ Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 024-02/22-03/31, URBROJ: 2133-01/03-22-2 od 3. svibnja 2022.

⁴²⁹ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2022. godinu, KLASA: 024-02/23-03/54, URBROJ: 2133-01-01/07-23-1, Karlovac, 6. studenog 2023.

aktivnosti povodom Međunarodnog dana žena te podržalo akciju „*Dan narcisa*“, usmjerenu na podizanje svijesti o važnosti preventivnih pregleda dojki. U suradnji s lokalnom radijskom postajom pokrenuta je emisija „*FINE-TUNING*“ s ciljem informiranja javnosti o stanju ravnopravnosti spolova u Karlovačkoj županiji.

Tijekom 2022. godine Povjerenstvo je nastavilo s provedbom preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, uključujući mjere za unaprjeđenje zapošljavanja i poduzetništva žena, zaštitu od nasilja u obitelji, povećanje vidljivosti žena s invaliditetom te jačanje političke participacije.⁴³⁰

Tijekom 2023. godine održane su dvije sjednice na kojima se raspravljalo o sudjelovanju u različitim inicijativama, uključujući okrugli stol o pravima žrtava kaznenih djela te konferenciju o kibernetičkom nasilju nad ženama i djevojčicama. Povjerenstvo je sudjelovalo u izradi rezolucije „*Karlovac – sigurno mjesto za žene*“. Uključivanjem u radnu skupinu Gradskog vijeća Grada Karlovca predložene su mjere poput sufinanciranja projekata za prevenciju nasilja i uspostave mrežnih informativnih alata za žrtve. Također je organizirana javna tribina povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, s ciljem osvještavanja javnosti o različitim oblicima nasilja.

Karlovačka županija provodi mjere koje doprinose usklađivanju profesionalnog i obiteljskog života, uključujući proširenje mreže dječjih vrtića i razvoj socijalne infrastrukture za starije osobe. U području poduzetništva provode se programi kreditiranja žena poduzetnica, organiziraju se stručni skupovi te se pružaju savjetodavne usluge. Posebna pažnja posvećena je ženama s invaliditetom, ženama u ruralnim područjima i pripadnicama nacionalnih manjina kroz povećanje vidljivosti, institucionalnu uključenost i financijsku podršku.

Unatoč navedenim aktivnostima, Karlovačka županija još uvijek nije potpisnica Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Povjerenstvo planira razmotriti preduvjete za pristupanje Povelji, uključujući izradu akcijskog plana. U području borbe protiv nasilja u obitelji Županija sudjeluje u EU projektu „*Siguran KORAK ka dostojanstvenom stanovanju*“, uz planiranje dodatnih mjera za stambeno zbrinjavanje žrtava i pojednostavljenje administrativnih postupaka.⁴³¹

Članovi Povjerenstva sudjelovali su 2024. godine na tematskoj sjednici Odbora za ravnopravnost spolova, na kojoj se raspravljalo o uvođenju femicida u kazeno

⁴³⁰ *Ibidem*.

⁴³¹ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2023. godinu, KLASA: 024-02/24-03/39, URBROJ: 2133-01-01/07-24-1, Karlovac, 27. rujna 2024.

zakonodavstvo.⁴³² Tijekom iste godine organizirana je javna tribina pod nazivom „*Demografske mjere i mjere za mlade – pozitivno i ravnopravno roditeljstvo*“.⁴³³ Izvješće o radu za 2024. godinu u trenutku izrade ovoga rada nije dostupno.

4.2.5.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Iz izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za razdoblje 2013. – 2023. proizlazi da je Povjerenstvo kontinuirano djelovalo u području promicanja ravnopravnosti spolova. Njegove aktivnosti obuhvaćale su organizaciju javnih događanja, sudjelovanje u projektima usmjerenima na ravnopravnost spolova, obilježavanje relevantnih datuma te javno zagovaranje politika ravnopravnosti spolova.⁴³⁴

Kroz navedene aktivnosti Povjerenstvo ima važnu ulogu u poticanju javne rasprave, podizanju razine svijesti i promicanju načela ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Djelovanje Povjerenstva posebno je vidljivo u području edukacije i informiranja, čime doprinosi dugoročnim promjenama društvenih stavova i smanjenju diskriminacije na temelju spola.⁴³⁵

Analiza dostupnih podataka pokazuje da Povjerenstvo ostvaruje kontinuitet u radu i relativno višu razinu aktivnosti u odnosu na pojedine druge županije. Istodobno, vidljivo je da se djelovanje pretežito temelji na edukativnim i promotivnim aktivnostima, dok je manje naglašena njegova uloga u sustavnom oblikovanju i praćenju javnih politika u području ravnopravnosti spolova.⁴³⁶

⁴³² Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 024-02/24-03/3, URBROJ: 2133-01-01/07-23-2 od 1. veljače 2024.

⁴³³ Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije KLASA: 024-02/24-03/18, URBROJ: 2133-01-01/07-23-2 od 3. travnja 2024.

⁴³⁴ Izvještaj o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2015. godinu KLASA: 010-01/16-01/102, URBROJ: 2133/1-08/01-16-02 od 8. veljače 2016.; Izvještaj o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2016. godinu KLASA: 010-01/17-01/21, URBROJ: 2133/1-08/02-17-02 od 16. siječnja 2017.; Izvještaj o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2018. godinu KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-03 od 16. siječnja 2019.; Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2019. godinu, *Glasnik Karlovačke županije*, broj 08/2020.; Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2022. godinu, *op. cit.*; Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2023. godinu, *op. cit.*

⁴³⁵ Na mrežnoj stranici Karlovačke županije vidljive su novije aktivnosti v. Karlovačka županija, vijest: *Glazbeno-literarna večer za Dan žena*, 14. ožujka 2025., dostupno na: <https://www.kazup.hr/vijesti-3>, pristupljeno 5.8.2025.

⁴³⁶ Aktualne aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije v. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih povjerenstava, Karlovačka županija, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/karlovacka-zupanija/2389>, pristupljeno 5.8.2025.

Povjerenstvo je kroz provedbu preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova doprinijelo jačanju institucionalnog okvira i podizanju svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova. Unatoč ostvarenim pomacima, prostor za unaprjeđenje i dalje postoji, osobito u području jačanja suradnje s jedinicama lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva i medijima, kao i u osiguravanju stabilnijeg financiranja i veće vidljivosti rada Povjerenstva.

Za daljnje unaprjeđenje učinkovitosti djelovanja važno je ojačati njegovu stratešku i savjetodavnu ulogu, osobito u kontekstu sudjelovanja u izradi i praćenju provedbe javnih politika. Također, kontinuirano praćenje provedbe relevantnih propisa i mjera ostaje ključan preduvjet za dugoročno jačanje institucionalne učinkovitosti i postizanje održivih rezultata u području ravnopravnosti spolova.

4.2.5.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Karlovačka županija nije potpisnica Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.⁴³⁷

4.2.5.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Iz dostupnih podataka proizlazi da je Karlovačka županija u pojedinim razdobljima osiguravala sredstva za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova, iako iznosi u dostavljenim dokumentima nisu uvijek precizno navedeni.

Nisu utvrđeni podaci o samostalnim projektima financiranim iz fondova Europske unije koji bi bili izravno usmjereni na ravnopravnost spolova. Izostanak projekata izravno usmjerenih na ravnopravnost spolova može upućivati na ograničenu integraciju ove tematike u razvojne i financijske instrumente županije.

Međutim, u Razvojnom planu Karlovačke županije za razdoblje 2021.–2027. kao jedan od strateških ciljeva navodi se postizanje rodne ravnopravnosti te osnaživanje žena i djevojk.⁴³⁸ Karlovačka županija sudjelovala je kao partner na projektu „*Siguran KORAK ka dostojanstvenom stanovanju*“, koji se provodio od 2018. do 2023. godine i bio financiran iz

⁴³⁷ Dopis Upravnog odjela Župana, Službenika za informiranje Karlovačke Županije KLASA: 008-01/24-01/18, URBROJ: 2133/01-01/01-24-2 od 28. listopada 2024.

⁴³⁸ Odluka o usvajanju Plana razvoja Karlovačke županije 2021.-2027., 30. ožujka 2023., dostupno na: <https://www.kazup.hr/index.php/plan-razvoja>, pristupljeno 18.8.2025.

Europskog fonda za regionalni razvoj. Projekt je omogućio razvoj socijalne infrastrukture za organizirano stanovanje te pružanje psihosocijalne podrške žrtvama obiteljskog nasilja.⁴³⁹

4.2.6. Varaždinska županija

U kontekstu sustavnog pristupa promicanju ravnopravnosti spolova, prvo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije osnovano je 2002. godine. Njegovo osnivanje bilo je potaknuto preporukama Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u RH za razdoblje od 2001. do 2005. godine.⁴⁴⁰

Sukladno Odluci o osnivanju, temeljna zadaća Povjerenstva obuhvaća zagovaranje i provedbu mjera usklađenih s nacionalnim politikama u području ravnopravnosti spolova. Djelovanje Povjerenstva obuhvaća širok spektar područja, uključujući zaštitu ljudskih prava žena, zdravstvenu zaštitu, prevenciju nasilja nad ženama, sudjelovanje žena u gospodarstvu, njihovo osnaživanje kroz obrazovanje, zaštitu okoliša iz rodne perspektive te poticanje sudjelovanja žena u procesima odlučivanja.

Također, Povjerenstvo se bavi analizom uloge medija u promicanju ravnopravnosti spolova te poticanjem primjerene zastupljenosti žena u medijskom prostoru.⁴⁴¹

Tijekom provedbe Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006. – 2010., Varaždinska županija je 2009. godine osnovala novo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova kao savjetodavno tijelo Županijske skupštine, s ciljem daljnjeg promicanja i unaprjeđenja ravnopravnosti spolova na području županije.⁴⁴²

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova aktivno djeluje unutar Varaždinske županije od 2009. godine, a od 2013. godine⁴⁴³ njegovo je djelovanje povezano s mandatnim razdobljem vijećnika Županijske skupštine.

⁴³⁹ Ženska grupa Karlovac „KORAK“ u partnerstvu sa Gradom Karlovcem i Karlovačkom županijom provodila je projekt „Siguran KORAK ka dostojanstvenom stanovanju“, dostupno na: <https://www.grupakorak.hr/siguran-korak-ka-dostojanstvenom-stanovanju/>, pristupljeno 18.8.2025.

⁴⁴⁰ Odluka o osnivanju Odbora za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 004-01/02-01/1, URBROJ: 2186/1-01-02-1 od 10. listopada 2002. godine, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj: 21, Godina X, Varaždin, 2. studenoga 2002. godine

⁴⁴¹ *Ibid.*, članak 2.

⁴⁴² Odluka o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 004-01/09-01/5, URBROJ: 2186/1-01/1-09-2 od 22. prosinca 2009. godine, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj: 48, Godina XVII, Varaždin, 22. prosinca 2009. godine; Odluka o izmjenama Odluke o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 004-01/10-01/3, URBROJ: 2186/1-01/1-10-2 od 10. ožujka 2010., *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj 6, godina XVIII, Varaždin, 16. ožujka 2010., str. 167.

⁴⁴³ Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 119-01/13-01/17, URBROJ: 2186/1-01/1-13-2 od 19. studenoga 2013. godine, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj: 64, godina XXI, Varaždin, 20. studenog 2013.

Nakon isteka mandata prethodnog sastava, Županijska skupština Varaždinske županije 2017. godine ponovno je imenovala Povjerenstvo za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2017. do 2021. godine, temeljem ZRS-a i članka 30. točke 6. Statuta Varaždinske županije⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije imenuje se na mandatno razdoblje vijećnika Županijske skupštine, čime se osigurava institucionalna povezanost njegova djelovanja s predstavničkim tijelom. Takav sustavan pristup omogućuje dugoročno planiranje aktivnosti i pozicionira promicanje ravnopravnosti spolova kao trajnu razvojnu odrednicu županije.⁴⁴⁶

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeno je službeno očitovanje nadležnog upravnog odjela,⁴⁴⁷ kao i dodatna dokumentacija koja obuhvaća odgovore na istraživačka pitanja.⁴⁴⁸ Među dostavljenim materijalima nalaze se četverogodišnji programi rada Povjerenstva, usklađeni s mandatom Županijske skupštine, kao i godišnji programi rada i izvješća o radu.

Donošenje četverogodišnjih programa rada, uz redovite godišnje programe, predstavlja specifičnost ovog Povjerenstva u odnosu na većinu drugih županijskih povjerenstava, koja u pravilu donose jednogodišnje ili dvogodišnje programe.

Takav model planiranja omogućuje dugoročnije strateško usmjeravanje aktivnosti u području ravnopravnosti spolova. Također su dostavljena izvješća o održanim sjednicama za razdoblje

⁴⁴⁴ Statut Varaždinske županije, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj 15/09, 27/09, 48/09, 36/10, 13/13, 46/13 – pročišćeni tekst

⁴⁴⁵ Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 119-01/17-01/40, URBROJ: 2186/1-01/1-17-2 od 5. prosinca 2017. godine, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj: 69, godina XXV, Varaždin, 6. prosinca 2017.

⁴⁴⁶ Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01/1-21-2 od 30. studenog 2021. godine, *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj: 96 – godina XXIX, Varaždin, 1. prosinca 2021.

⁴⁴⁷ Dopis Upravnog odjela za poslove Skupštine i župana, Službenika za informiranje Varaždinske županije KLASA: 008-01/24-01/29, URBROJ: 2186-03/3-24-7 od 6. studenog 2024.

⁴⁴⁸ Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu skrb, civilno društvo i hrvatske branitelje Varaždinske županije KLASA: 004-01/24-01/12, URBROJ: 2186-07/1-24-3 od 4. studenog 2024.

od 2014. do 2020. godine,⁴⁴⁹ kao i zapisnici sa sjednica održanih u 2021.⁴⁵⁰, 2022.⁴⁵¹, 2023.⁴⁵² i 2024. godini.⁴⁵³

Unatoč visokoj razini aktivnosti i sustavnom vođenju dokumentacije, Povjerenstvo nema zasebnu podstranicu na službenoj mrežnoj stranici Varaždinske županije koja bi bila posvećena njegovu radu. Informacije o aktivnostima i sjednicama dostupne su pretežito kroz rubriku „*Vijesti*“.

Uspostava posebne mrežne podstranice, koja bi sadržavala programe rada, izvješća, zapisnike i druge relevantne dokumente, predstavljala bi važan korak prema unaprjeđenju transparentnosti, dostupnosti informacija i uključivanju javnosti u praćenje provedbe politika ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

⁴⁴⁹ Izvješće sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 1. listopada 2014. godine KLASA: 004-01/14-01/13, URBROJ: 2186/1-01-14-6 od 2. rujna 2014.; Izvješće sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 4. veljače 2015. godine KLASA: 004-01/15-01/6, URBROJ: 2186/1-01-15-3 od 5. veljače 2015.; Izvješće sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 28. kolovoza 2015. godine KLASA: 004-01/15-01/12, URBROJ: 2186/1-01-15-5 od 28. kolovoza 2015.; Izvješće sa 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 06. listopada 2015. godine KLASA: 004-01/15-01/14, URBROJ: 2186/1-01-15-3 od 7. listopada 2015.; Izvješće sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 25. studenog 2015. godine KLASA: 004-01/15-01/16, URBROJ: 2186/1-01-15-4 od 25. studenog 2015.; Izvješće sa 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 4. veljače 2016. godine KLASA: 004-01/16-01/2, URBROJ: 2186/1-01-16-3 od 5. veljače 2016.; Izvješće sa 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. veljače 2017. godine KLASA: 004-01/17-01/1, URBROJ: 2186/1-01-17-3 od 06. veljače 2017.; Promemorija s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova održane 05. lipnja 2019. godine KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-08-19-1 od 6. lipnja 2019.; Izvješće s 3. (telefonske) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 24. srpnja 2019. godine KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-08-19-12 od 24. srpnja 2019.; Izvješće s 5. (telefonske) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. veljače 2020. godine KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-2 od 7. veljače 2020.

⁴⁵⁰ Skraćeni zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 28. prosinca 2021. KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-5 od 29. prosinca 2021.

⁴⁵¹ Skraćeni zapisnik sa 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 19. svibnja 2022. KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186/1-01-22-3 od 19. svibnja 2022.; Skraćeni zapisnik s 3. (elektroničke) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. rujna 2022. KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-1 od 7. rujna 2022.; Skraćeni zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 03. listopada 2022. KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22- od 3. listopada 2022.; Skraćeni zapisnik s 5. (elektroničke) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 06. rujna 2022. KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-24 od 13. listopada 2022.; Skraćeni zapisnik s 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 19. prosinca 2022. KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-29 od 19. prosinca 2022.

⁴⁵² Skraćeni zapisnik s 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 07. veljače 2023. KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-07/6-23-6 od 7. veljače 2023.; Skraćeni zapisnik s 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 31. kolovoza 2023. KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-01-23-33 od 1. rujna 2023.; Skraćeni zapisnik s 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 06. listopada 2023. KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-35 od 6. listopada 2023.

⁴⁵³ Skraćeni zapisnik s 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 12. siječnja 2024. KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-4 od 12. siječnja 2024.; Skraćeni zapisnik s 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 06. svibnja 2024. KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-17 od 6. svibnja 2024.; Skraćeni zapisnik s 12. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 3. rujna 2024. KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-01-24-28 od 3. rujna 2024.

4.2.6.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva

4.2.6.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Županijska skupština Varaždinske županije 2012. godine donijela je Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011. – 2015., kojim su utvrđeni ciljevi, mjere, aktivnosti i nositelji njihove provedbe.⁴⁵⁴

Akcijski plan obuhvaća niz mjera usmjerenih na smanjenje nejednakosti i diskriminacije na temelju spola te promicanje ljudskih prava žena, osobito u područjima u kojima su žene u nepovoljnijem položaju, poput ruralnih sredina i položaja žena s invaliditetom. Poseban naglasak stavljen je na osnaživanje žena kroz obrazovne i socijalne inicijative, poticanje zapošljavanja žena te stvaranje uvjeta za ravnomjerniju raspodjelu obiteljskih i kućanskih obveza. Također se ističe važnost postizanja rodne ravnoteže u političkom odlučivanju, kao i prevencije nasilja nad ženama te zaštite prava žrtava.

Aktivnosti u području ravnopravnosti spolova uključuju provedbu antidiskriminacijskih propisa, promicanje jednakih mogućnosti te podizanje svijesti kroz javne kampanje i obrazovne aktivnosti. U tom kontekstu Povjerenstvo za ravnopravnost spolova ima ključnu ulogu u planiranju, koordinaciji i praćenju provedbe mjera usmjerenih na ostvarivanje ravnopravnosti spolova.

Analizom Akcijskog plana vidljivo je da su Povjerenstvu povjerene mjere koje obuhvaćaju različita područja, uključujući obrazovanje, zapošljavanje, poduzetništvo, zaštitu ljudskih prava, prevenciju nasilja i razvoj rodno osjetljivih politika. Njegovo djelovanje usmjereno je na provedbu i praćenje tih mjera te na jačanje svijesti o Zakonu o ravnopravnosti spolova i mehanizmima zaštite od diskriminacije.

U provedbenom smislu Povjerenstvo organizira javne tribine, okrugle stolove i konferencije, osobito povodom obilježavanja relevantnih datuma poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Europskog dana jednakih plaća. Takve aktivnosti doprinose razmjeni iskustava i jačanju suradnje među dionicima.

Posebna pažnja posvećena je specifičnim skupinama žena, uključujući žene u ruralnim područjima i žene s invaliditetom, pri čemu Povjerenstvo sudjeluje u analizi njihova položaja

⁴⁵⁴ Akcijski plan Varaždinske županije za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. godine KLASA: 004-01/11-01/18, URBROJ: 2186/1-01-12-3 od 28. ožujka 2012., *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj 8/2012., str. 274 - 280.

i izradi prijedloga mjera u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i gospodarskog razvoja.

Dodatno, naglasak se stavlja na poticanje ženskog poduzetništva kroz suradnju s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, informativno-edukativne aktivnosti te pružanje podrške ženama poduzetnicama. Također se promiče usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života, uključujući poticanje ravnomjerne podjele roditeljskih obveza i korištenja roditeljskog dopusta od strane očeva te razvoj dostupnih oblika skrbi za djecu.

Program rada Povjerenstva za razdoblje 2013. – 2017. predstavlja strukturirani višegodišnji okvir usmjeren za promicanje ravnopravnosti spolova, zaštitu ljudskih prava žena i suzbijanje diskriminacije. Program obuhvaća više tematskih područja, uključujući ljudska prava i ravnopravnost spolova, jednake mogućnosti na tržištu rada, rodno osjetljivo obrazovanje, sudjelovanje u procesima odlučivanja te prevenciju nasilja u obitelji i odgojno-obrazovnom sustavu.⁴⁵⁵

Na temelju tog višegodišnjeg programa izrađivani su godišnji programi rada za razdoblje od 2014. pa do 2017. godine, koji su sadržavali konkretne aktivnosti, rokove provedbe, nositelje i odgovorne osobe, čime je osigurana operativna razrada strateških ciljeva.⁴⁵⁶

U razdoblju od 2014. do 2017. godine aktivnosti Povjerenstva bile su usmjerene na provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011. – 2015. i pripadajućeg županijskog Akcijskog plana. Tijekom 2014. godine naglasak je bio na prevenciji nasilja u obitelji, edukaciji javnosti te analizi političke zastupljenosti žena, uz jačanje međuresorne suradnje s pravosudnim tijelima, policijom i centrima za socijalnu skrb.

U 2015. godini Varaždinska županija pristupila je Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je potvrđena politička opredijeljenost za integraciju načela ravnopravnosti spolova u javne politike.

Tijekom iste godine organizirane su aktivnosti povodom Međunarodnog dana žena, uključujući kulturne programe usmjerene na podizanje svijesti o pravima žena, kao i

⁴⁵⁵ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za razdoblje od 2013. do 2017. godine KLASA: 004-01/13-01/7, URBROJ: 2186/1-01-13-3 od 19. prosinca 2013.

⁴⁵⁶ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2014. godinu KLASA: 004-01/13-01/7, URBROJ: 2186/1-01-13-4 od 19. prosinca 2013.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2015. godinu KLASA: 004-01/15-01/6, URBROJ: 2186/1-01-15-4 od 4. veljače 2015.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2016. godinu KLASA: 004-01/16-01/2, URBROJ: 2186/1-01-16-4 od 4. veljače 2016.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2017. godinu KLASA: 004-01/17-01/1, URBROJ: 2186/1-01-17-4 od 6. veljače 2017.

predstavljanje rezultata istraživanja o rodnoj strukturi predstavničkih i izvršnih tijela lokalne i regionalne samouprave.

U 2016. godini Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima unatoč izostanku nove nacionalne politike, pri čemu je fokus bio na podzastupljenosti žena u gospodarstvu, prevenciji nasilja nad ženama i djecom te promicanju sudjelovanja žena u STEM području. Također je obilježena deseta obljetnica dodjele priznanja „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“, čime se ističe doprinos žena u ruralnim sredinama.^{457 458}

U 2017. godini zabilježen je smanjen intenzitet rada Povjerenstva zbog održavanja lokalnih izbora, budući da je, sukladno odluci Vlade Republike Hrvatske o raspisivanju izbora, prestao mandat članovima predstavničkih tijela, uključujući i članove Povjerenstva.⁴⁵⁹

4.2.6.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2018. do 2021. godine

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za razdoblje 2018.–2021. identificira ključne izazove u području ravnopravnosti spolova te naglašava ulogu Povjerenstva unutar šireg društvenog i institucionalnog okvira.⁴⁶⁰ Program se nadovezuje na ranije utvrđene smjernice, uz istodobno isticanje potrebe za jačanjem postojećih mehanizama i aktivnijim uključivanjem svih relevantnih dionika.⁴⁶¹

U zaključnom dijelu Programa rada ističe se da promicanje ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini zahtijeva sustavan i koordiniran pristup. U tom se kontekstu Povjerenstvo promatra kao dio šireg institucionalnog mehanizma čija učinkovitost ovisi o političkoj volji, razini razumijevanja važnosti ravnopravnosti spolova te raspoloživim financijskim resursima. Poseban naglasak stavljen je na ulogu organizacija civilnog društva kao ključnih partnera u zaštiti i promicanju ljudskih prava, osobito prava žena. Istodobno se upozorava da nedovoljno razvijeno civilno društvo može rezultirati do prekomjernog

⁴⁵⁷ Navedeno u dopisu Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu skrb, civilno društvo i hrvatske branitelje Varaždinske županije od 4. studenog 2024., *op. cit.*

⁴⁵⁸ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2014. godinu KLASA: 023-02/15-01/9, URBROJ: 2186/1-01-14-1 (bez datuma, 2015. godina); Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2015. godinu (na dostavljenom izvješću nije navedena KLASA i URBROJ kao ni datum već samo godina 2016.); Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2016. godinu KLASA: 023-02/17-01/4, URBROJ: 2186/1-01-17-1 od 6. veljače 2017.

⁴⁵⁹ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2017. godinu KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-4 od 7. veljače 2018., str. 4.

⁴⁶⁰ Program rada za razdoblje od 2018. do 2021. godine KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-5 od 7. veljače 2018.

⁴⁶¹ Konstituirajuća sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova v. Varaždinska županija, vijest: *Članovi Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održali svoju prvu sjednicu*, 28.12.2021., dostupno na: <https://www.varazdinska-zupanija.hr/vijesti/clanovi-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-varazdinske-zupanije-odrzali-svoju-prvu-sjednicu.html>, pristupljeno 20.6.2025.

opterećenja Povjerenstva, koje zbog ograničenih kapaciteta ne može samostalno odgovoriti na sve zahtjeve tog područja.

Program dodatno naglašava potrebu jačanja građanskog aktivizma te razvoja novih oblika suradnje između lokalne samouprave, civilnog društva i drugih relevantnih aktera. Naglašava se i da bez dosljedne javne politike i odgovarajuće institucionalne podrške nije moguće ostvariti značajniji napredak u području ravnopravnosti spolova. Sukladno Programu rada za razdoblje 2018.–2021., izrađivani su godišnji programi rada u kojima su definirane konkretne aktivnosti, rokovi provedbe, nositelji zaduženja te odgovorne osobe za njihovu realizaciju.⁴⁶²

Svi programi rada Povjerenstva za navedeno razdoblje imaju zajednički cilj unaprjeđenja ravnopravnosti spolova kroz različite institucionalne i društvene aktivnosti. Jedna od ključnih komponenti odnosi se na poticanje osnivanja lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova, čime se odgovornost za provedbu politika ravnopravnosti spolova širi na razinu jedinica lokalne samouprave. Poseban naglasak stavlja se i na obilježavanje značajnih datuma povezanih s ravnopravnošću spolova, koji služe kao instrument edukacije, podizanja svijesti i mobilizacije lokalnih zajednica.

Programi također predviđaju suradnju s relevantnim institucijama, uključujući Ured za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova te Ministarstvo unutarnjih poslova. Time se doprinosi usklađenoj provedbi nacionalnih politika i njihovoj integraciji na lokalnoj razini.

Organizacija edukativnih aktivnosti, uključujući predavanja, okrugle stolove, javne tribine, tematske sjednice i radionice, čini središnji dio programa. Ove aktivnosti obuhvaćaju različita područja ravnopravnosti spolova, pri čemu se sustavno obrađuju teme poput nasilja u obitelji, tržišta rada i obrazovanja u kontekstu jednakih mogućnosti. Kroz navedene oblike djelovanja doprinosi se edukaciji i podizanju svijesti građana te oblikovanju društvenih stavova koji podupiru ravnopravnost.

Dodatno, sudjelovanje u medijskim kampanjama predstavlja važan alat promicanja politika jednakih mogućnosti. Povjerenstvo ostvaruje kontinuiranu suradnju s radnim tijelima Županijske skupštine, čime se potiče međuresorna suradnja i razmjena iskustava. Takav pristup omogućuje razvoj dobrih praksi i jačanje sinergije između različitih institucionalnih razina. U

⁴⁶² Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2018. godinu KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-6 od 7. veljače 2018.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2019. godinu KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-10 od 5. lipnja 2019. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2020. godinu KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-5 od 27. veljače 2020.

cjelini, navedene aktivnosti doprinose razvoju učinkovitih i održivih politika ravnopravnosti spolova usmjerenih na stvaranje društva jednakih mogućnosti.

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeno je Izvješće o radu Povjerenstva za 2018. godinu, u kojem su prikazane aktivnosti koje su se uglavnom odnosile na obilježavanje značajnih događaja vezanih uz promicanje ravnopravnosti spolova, uz napomenu da su podaci o radu Povjerenstva redovito ažurirani.⁴⁶³

U 2019. godini Povjerenstvo je provodilo aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova, jačanje javne svijesti te pružanje podrške ranjivim skupinama žena. Aktivnosti su uključivale obilježavanje Međunarodnog dana žena kroz kulturne sadržaje s naglaskom na položaj žena u nepovoljnim životnim okolnostima, kao i obilježavanje Svjetskog dana seoskih žena kroz dodjelu priznanja „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“, čime se ističe doprinos žena ruralnom razvoju i lokalnoj zajednici.

U području prevencije nasilja nad ženama Povjerenstvo je sudjelovalo u provedbi preventivnih programa i edukativnih aktivnosti, uključujući projekt „*Lily*“, te organiziralo tematska predavanja namijenjena stručnjacima i široj javnosti. Dodatno, kroz humanitarne aktivnosti i suradnju s ustanovama socijalne skrbi pružana je podrška žrtvama nasilja, primjerice kroz darivanja korisnika Doma za žrtve obiteljskog nasilja „*Utočište sv. Nikola*“.⁴⁶⁴

Uz edukativne i preventivne mjere, Povjerenstvo je kontinuirano poticalo jedinice lokalne samouprave na osnivanje vlastitih povjerenstava za ravnopravnost spolova, čime se doprinosi decentralizaciji i jačanju institucionalnog okvira.

Aktivnosti Povjerenstva u ovom razdoblju usmjerene su na kombinaciju javne edukacije, institucionalnog umrežavanja i podrške ranjivim skupinama, s ciljem jačanja svijesti i provedbe načela ravnopravnosti spolova u lokalnoj zajednici.⁴⁶⁵

4.2.6.1.3. Programi rada u razdoblju od 2022. do 2025. godine

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije donijelo je Program rada za razdoblje od 2022. do 2025. godine, u kojem su definirani programski zadaci koji se temelje

⁴⁶³ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2018. godinu KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-8 od 5. lipnja 2019., str. 4.

⁴⁶⁴ Iz rada Povjerenstva v. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada lokalnih povjerenstava, vijest: *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije posjetilo „Utočište Sv. Nikola Varaždin“*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/arhiva/institucionalni-mehanizmi/lokalna-povjerenstva/iz-rada-lokalnih-povjerenstava/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-varazdinske-zupanije-posjetilo-utociste-sv-nikola-varazdin/367>, pristupljeno 20.4.2026.

⁴⁶⁵ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2019. godinu KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-4 od 27. veljače 2020., str. 4-6.

na nacionalnim dokumentima o ravnopravnosti spolova, dok su programska područja usklađena s ranije usvojenim programima.⁴⁶⁶

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2022. godinu u većini se aktivnosti nadovezuje na ranije donesene programe rada.⁴⁶⁷ To ukazuje na kontinuitet provedbe aktivnosti usmjerenih na postizanje ravnopravnosti spolova u Varaždinskoj županiji. Takav pristup omogućuje dugoročnu provedbu već uspostavljenih inicijativa, uz mogućnost njihove daljnje nadogradnje i prilagodbe suvremenim izazovima.

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2023. godinu jasno definira aktivnosti, rokove za njihovu provedbu, nositelje zadataka i odgovorne članove Povjerenstva. Program uključuje dostavu Programa rada županu, Skupštini, općinama i gradovima radi pokretanja zajedničkih aktivnosti te obilježavanje Međunarodnog dana žena kroz organizaciju kazališne predstave u suradnji s Koordinacijom Povjerenstva za ravnopravnost spolova.⁴⁶⁸

Posebno su istaknute aktivnosti koje uključuju poticanje osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na razini jedinica lokalne samouprave, provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji u suradnji s nadležnim institucijama te obilježavanje Svjetskog dana seoskih žena putem projekta „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“.

Također se ističe obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama kroz suradnju s relevantnim institucijama i organizacijama civilnog društva.

Program predviđa i sudjelovanje Povjerenstva u projektima Ureda za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i drugih institucija, kao i organizaciju edukativnih aktivnosti poput predavanja, okruglih stolova, javnih tribina, tematskih sjednica i radionica usmjerenih na promicanje rodne ravnopravnosti.

Kontinuirano se razvija suradnja sa Savjetom mladih Varaždinske županije te s radnim tijelima Županijske skupštine, s ciljem ostvarivanja zajedničkih programa i razmjene dobrih praksi. Dodatno, Povjerenstvo aktivno sudjeluje u medijskim kampanjama te promiče politiku jednakih mogućnosti u različitim područjima društvenog života putem televizijskih i radijskih emisija.

⁴⁶⁶ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-4 od 28. prosinca 2021.

⁴⁶⁷ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2022. godinu KLASA: 004-04/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-5 od 28. prosinca 2021., str. 1-3.

⁴⁶⁸ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2023. godinu KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-30 od 19. prosinca 2022., str. 1-3.

4.2.6.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Ravnopravnost spolova podrazumijeva osiguravanje jednakih mogućnosti i prava za žene i muškarce u svim područjima života, uključujući političko i javno djelovanje.

U tom kontekstu, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije provelo je analizu rodne strukture predstavničkih i izvršnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s ciljem procjene stvarne uključenosti žena i muškaraca u politički život županije.

Analiza obuhvaća rezultate lokalnih izbora u četiri izborna razdoblja (2005., 2009., 2013. i 2017. godina) te omogućuje uvid u promjene i trendove zastupljenosti žena u političkim tijelima poput Županijske skupštine, gradskih vijeća i općinskih vijeća.

Rezultati upućuju na pozitivan trend povećanja udjela kandidiranih i izabranih žena tijekom promatranih izbornih ciklusa.⁴⁶⁹

Ovaj napredak ukazuje na postupno jačanje svijesti o važnosti rodne ravnopravnosti u političkom životu te doprinosi razvoju demokratskih vrijednosti i društvene uključenosti.

Unatoč pozitivnim pomacima, i dalje postoji potreba za dodatnim poticanjem žena na aktivnije uključivanje u političke procese i preuzimanje odgovornosti u donošenju odluka. Istodobno, može se očekivati od birača veća odgovornost pri odabiru kandidata, s naglaskom na njihove kompetencije i sposobnosti, a ne isključivo na stranačku pripadnost.

Važno je naglasiti da ravnopravna zastupljenost spolova u političkim i javnim tijelima nije samo pitanje društvene pravednosti, već i ključni element učinkovitijeg i reprezentativnijeg odlučivanja koje odgovara potrebama svih članova zajednice. Nastavak pozitivnog trenda, uz jačanje svijesti i dodatne poticajne mjere, može pridonijeti daljnjem razvoju demokratskog društva na razini županije.

Značajan iskorak predstavlja donošenje Rezolucije o proglašenju Varaždinske županije sigurnim mjestom za žene 2024. godine,⁴⁷⁰ na prijedlog Povjerenstva za ravnopravnost

⁴⁶⁹ Dostavljen je dokument nastavno na upućeni zahtjev za pristup informacijama upućen Varaždinskoj županiji: Analiza rodne strukture sastava predstavničkih i izvršnih tijela lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave Varaždinske županije (prema provedenim lokalnim izborima 2005., 2009., 2013. i 2017. godine), Varaždin, 2020.; V. vijest: [Varazdinski.hr](https://varazdinski.hr), *Na Županijskoj skupštini predstavljena brošura Povjerenstva za ravnopravnost spolova*, 19.2.2020., dostupno na: <https://varazdinski.net.hr/vijesti/drustvo/31493/na-zupanijskoj-skupstini-predstavljena-brosura-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/>, pristupljeno 9.1.2025.

⁴⁷⁰ Rezolucija o proglašenju Varaždinske županije sigurnim mjestom za žene, *Službeni glasnik Varaždinske županije*, broj 54, 2023. godina, Varaždin, 13. lipnja 2024., str. 3109-3111.

spolova.⁴⁷¹ Time se potvrđuje njegova aktivna uloga u iniciranju konkretnih mjera usmjerenih na zaštitu žena i prevenciju nasilja.

Na temelju dostupnih informacija, na prijedlog Povjerenstva nije došlo do izmjena propisa što može biti posljedica činjenice da su opći akti Županije u velikoj mjeri već usklađeni s važećim zakonodavstvom, uključujući ZRS i ZSD.⁴⁷² Takvo stanje upućuje na zadovoljavajuću razinu pravne usklađenosti, ali istodobno naglašava važnost uloge Povjerenstva u praćenju provedbe zakonskih odredbi i iniciranju njihovih daljnjih unaprjeđenja u skladu s potrebama prakse.

Na upit o postojanju vlastitog poslovnika o radu utvrđeno je da Povjerenstvo nema zaseban poslovnik, već kao savjetodavno tijelo koristi Poslovnik o radu Županijske skupštine. Iako takvo rješenje omogućuje formalno funkcioniranje, donošenje vlastitog poslovnika moglo bi dodatno unaprijediti razinu jasnoće rada i operativnu učinkovitost Povjerenstva.⁴⁷³

Kontinuitet djelovanja Povjerenstva upućuje na dugoročnu institucionalnu predanost promicanju ravnopravnosti spolova. Njegova povezanost s mandatom vijećnika Županijske skupštine potvrđuje integraciju u sustav županijskog upravljanja, dok suradnja s lokalnim povjerenstvima, institucijama i organizacijama civilnog društva dodatno naglašava važnost partnerskog pristupa.

Uvrštavanje izvješća o radu Povjerenstva na dnevni red Županijske skupštine doprinosi transparentnosti i dostupnosti informacija o njegovu djelovanju. Time se omogućuje evaluacija postignutih rezultata te identifikacija područja za daljnje unaprjeđenje. Aktivnosti usmjerene na edukaciju građana kroz javne tribine, kampanje i okrugle stolove ukazuju na proaktivan pristup podizanju svijesti o ravnopravnosti spolova.

Program rada Povjerenstva obuhvaća širok spektar aktivnosti, uključujući edukaciju, suradnju s lokalnim tijelima i institucijama te informiranje javnosti. Uočeni trend povećanja zastupljenosti žena u političkim tijelima potvrđuje određene pomake, ali i potrebu daljnjeg jačanja mjera usmjerenih na političko osnaživanje žena.

Suradnja s relevantnim dionicima dodatno naglašava važnost koordiniranog i partnerskog pristupa u provedbi politika ravnopravnosti spolova. Istodobno, prepoznaje se potreba za dodatnim institucionalnim unaprjeđenjima, uključujući donošenje vlastitog poslovnika, preciznije financijsko izvještavanje te jačanje kapaciteta za korištenje sredstava iz fondova EU. Kontinuirano djelovanje Povjerenstva, njegova javna vidljivost i doprinos

⁴⁷¹ Navedeno u dopisu od 4. studenog 2024., *op. cit.*

⁴⁷² Navedeno u dopisu od 4. studenog 2024., *op. cit.*

⁴⁷³ Navedeno u dopisu od 4. studenog 2024., *op. cit.*

edukaciji građana potvrđuju njegovu važnu ulogu u provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Daljnje jačanje institucionalne podrške može doprinijeti učinkovitijoj provedbi mjera i razvoju ravnopravnijeg društva u Varaždinskoj županiji.

4.2.6.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Varaždinska županija postala je potpisnica Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 20. svibnja 2015. godine, čime je preuzela obvezu provedbe mjera usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova u svim područjima lokalne politike i upravljanja.⁴⁷⁴

Međutim, unatoč preuzetim obvezama, Varaždinska županija još uvijek nije donijela akcijski plan za provedbu Povelje.⁴⁷⁵ Izostanak takvog dokumenta značajno otežava operativnu provedbu preuzetih obveza, budući da akcijski plan predstavlja ključni instrument za definiranje konkretnih mjera, ciljeva i nositelja aktivnosti.⁴⁷⁶

Posljedično, u nedostatku jasno razrađenog provedbenog okvira, otežano je sustavno praćenje i evaluacija napretka u području ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

4.2.6.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Na upit o postojanju izvješća o korištenju financijskih sredstava za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije navedeno je da se sredstva za rad i aktivnosti Povjerenstva planiraju unutar proračuna Varaždinske županije te da Povjerenstvo, budući da nema pravnu osobnost, nije u obvezi izrađivati zasebna izvješća o njihovu korištenju.⁴⁷⁷

Iako je takva praksa u skladu s važećim okvirom, uvođenje periodičnih izvještaja o utrošku sredstava moglo bi dodatno pridonijeti većoj transparentnosti te omogućiti jasniji uvid u rad Povjerenstva, kako Županijskoj skupštini tako i široj javnosti. Sažeti financijski izvještaji omogućili bi jasniji pregled osnovnih podataka o trošenju planiranih sredstava te doprinijeli jačanju odgovornog upravljanja javnim financijama.

⁴⁷⁴ Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini donesen na sjednici Županijske skupštine Varaždinske županije KLASA: 004-01/15-01/11, URBROJ: 2186/1-01/1-15-2 od 20. svibnja 2015., *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, broj 23/2015., str. 1287.

⁴⁷⁵ Navedeno u dopisu od 4. studenog 2024., *op. cit.*

⁴⁷⁶ U Glavi III. Zaključka o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, *op. cit.*, navedeno je da će se po potpisivanju Povelje pristupiti izradi Akcijskog plana za njezinu provedbu, kojeg je potpisnica dužna izraditi u roku od dvije godine od dana potpisa Povelje.

⁴⁷⁷ Navedeno u dopisu od 4. studenog 2024., *op. cit.*

Također, strukturirano planiranje moglo bi dodatno povećati razinu povjerenja. Podaci o financijskim sredstvima dostavljaju se na zahtjev Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. U 2017. godini Povjerenstvo je raspolagalo s 20.000,00 kuna.⁴⁷⁸ Istim iznosom financijskih sredstava raspolagalo je i u 2018. godini.⁴⁷⁹ Iako su financijski podaci djelomično uključeni u izvješća o radu, njihova detaljnija razrada dodatno bi unaprijedila jasnoću i omogućila precizniji uvid u financijsko upravljanje Povjerenstva.

Na zahtjev za pristup informacijama o programima i projektima financiranim iz fondova EU navedeno je da Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije nije koristilo sredstva iz tih fondova. Razlog tome je činjenica da Povjerenstvo nema pravnu osobnost, zbog čega ne može samostalno aplicirati na natječaje za financiranje.⁴⁸⁰

4.2.7. Koprivničko-križevačka županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije osnovano je kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova te provedbe ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Njegova zadaća jest poticanje i primjena načela ravnopravnosti spolova u skladu s važećim zakonodavnim i strateškim okvirom.⁴⁸¹

⁴⁷⁸ Podatak iz dostavljenog dopisa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 004-02/18-01/1, URBROJ: 2186/1-08-18-2 od 18. siječnja 2018.

⁴⁷⁹ Podatak iz dostavljenog dopisa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (podaci o radu Povjerenstva u 2018. godini) upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 004-02/19-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-2 od 17. siječnja 2019.

⁴⁸⁰ *Ibidem.*

⁴⁸¹ Rješenje o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 022-03/04-01/01, URBROJ: 2137-11-04-2 od 26. studenog 2004. godine, *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj: 9, godina XII., Koprivnica, 17. prosinca 2004.

Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova doneseno na 16. sjednici Županijske skupštine Koprivničko-križevačke županije KLASA: 022-03/07-01/01, URBROJ: 2137-08-07-2 od 04. listopada 2007., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 10, godina XV., Koprivnica, 15. listopada 2007.

Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/09-01/07, URBROJ: 2137/1-02-09-1 od 25. rujna 2009., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 12, 26. rujna 2009., str. 1232.

Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 080-01/13-01/20, URBROJ: 2137/1-02/01-13-2 od 26. rujna 2013., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 12, 1. listopada 2013., str. 1107.

Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-06/17-02/5, URBROJ: 2137/1-02/03-17-1 od 23. rujna 2017., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 15, 5. listopada 2017., str. 1984.

Jedna od ključnih uloga Povjerenstva odnosi se na razmatranje relevantnih pitanja te poticanje koordinacije i usklađivanja aktivnosti tijela i inicijativa koje pridonose ostvarivanju ravnopravnosti spolova na području Koprivničko-križevačke županije. Time Povjerenstvo djeluje kao poveznica različitih dionika te doprinosi učinkovitijem korištenju resursa i stvaranju sustavnijeg okvira za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova.

Povjerenstvo ima značajne ovlasti i obveze koje uključuju praćenje stanja te razmatranje pitanja utvrđenih Ustavom RH, zakonima i drugim relevantnim propisima koji se odnose na ravnopravnost spolova i suzbijanje diskriminacije. U okviru svog djelovanja surađuje s drugim jedinicama područne (regionalne) samouprave, državnim tijelima i nadležnim institucijama radi zajedničkog promicanja ravnopravnosti spolova.

Rad i ustrojstvo Povjerenstva uređeni su Poslovníkom, kojim se propisuju unutarnja organizacija, prava i obveze članova, način donošenja odluka te održavanje sjednica. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije ističe se kao jedno od rijetkih županijskih povjerenstava koje ima vlastiti poslovnik o radu. Taj je dokument javno dostupan na službenoj mrežnoj stranici Županije, u sklopu podstranice posvećene radu Povjerenstva.⁴⁸²

Povjerenstvo čine predsjednik, zamjenik predsjednika i članovi koje imenuje Županijska skupština. Članovi mogu biti vijećnici, predstavnici organizacija civilnog društva, neovisni stručnjaci te koordinator za ravnopravnost spolova. Povjerenstvo donosi zaključke, odluke i druge akte utemeljene na zakonodavnom okviru koji uređuje ravnopravnost spolova. Članovi su dužni redovito sudjelovati u radu Povjerenstva, prisustvovati sjednicama, sudjelovati u raspravama i donošenju odluka te predlagati inicijative za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova. Također imaju pravo tražiti potrebne informacije od županijskih tijela radi učinkovitog obavljanja svojih zadaća.

Predsjednik Povjerenstva saziva i vodi sjednice, predstavlja Povjerenstvo te koordinira suradnju s drugim tijelima i organizacijama. Sjednice se održavaju najmanje jednom u dva mjeseca, a sazivaju se pisanim ili elektroničkim putem. Dnevni red predlaže predsjednik, uz mogućnost njegove dopune na samoj sjednici.

Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-06/19-02/2, URBROJ: 2137/1-02/03-19-1 od 25. veljače 2019., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 2, 28. veljače 2019., str. 149.

Rješenje o izmjenama Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 080-02/21-01/3, URBROJ: 2137/1-02/03-21-2 od 6. rujna 2021., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 17, 7. rujna 2021., str. 2416.

⁴⁸² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije <https://www.kckzz.hr/hr/radna-tijela-kkz/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova>, pristupljeno 5.3.2025.

Odluke se donose većinom glasova prisutnih članova, dok se ključni dokumenti, poput Poslovnika i programa rada, usvajaju većinom svih članova. Glasovanje je javno, a o radu sjednica vodi se zapisnik. Rad Povjerenstva je javan, a sjednice mogu pratiti predstavnici javnosti i medija. Informacije o radu objavljuju se putem službenih kanala Županije.⁴⁸³ U pitanjima koja nisu uređena ovim Poslovnikom primjenjuju se odredbe Poslovnika Županijske skupštine.⁴⁸⁴ Odredbe Poslovnika o radu Povjerenstva djelomično su izmijenjene 2021. godine.⁴⁸⁵

4.2.7.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva

Rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije ističe se kao primjer dobre prakse među županijskim povjerenstvima, osobito u području sustavnog i ažurnog vođenja dokumentacije. Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljena je opsežna dokumentacija koja obuhvaća sva mandatna razdoblja od 2013. do 2025. godine. Dokumentacija uključuje godišnje programe rada,⁴⁸⁶ financijske planove, izvješća o radu, pozive s dnevnim redom za sve održane sjednice te zapisnike sa sjednica. Takav pristup evidenciji i arhiviranju rada Povjerenstva osigurava visoku razinu transparentnosti i odgovornosti te može poslužiti kao model za unaprjeđenje rada drugih županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

⁴⁸³ Novosti i konkretne aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova v. Koprivničko-križevačka županija, Novosti iz radnog tijela, dostupno na: <https://kckzz.hr/hr/radna-tijela-kkz/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/novosti-iz-rada-radnog-tijela-ravnopravnost-spolova>, pristupljeno 2.4.2026.

⁴⁸⁴ Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-06/12-02/3, URBROJ: 2137/1-02/04-11-1 od 19. siječnja 2012.

⁴⁸⁵ Poslovnička odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-06/21-02/6, URBROJ: 2137/1-02/03-21-1 od 2. prosinca 2021.

⁴⁸⁶ Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2014. godinu KLASA: 021-06/13-02/2, URBROJ: 2137/1-02/01-13-3 od 13. studenog 2013.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2015. godinu (na dokumentu nije označen urudžbeni broj); Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2016. godinu KLASA: 021-06/15-01/2, URBROJ: 2137/1-01/03-16-2 od 26. studenog 2015.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2017. godinu KLASA: 021-06/16-01/3, URBROJ: 2137/1-02/03-16-2 (nije datiran); Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2018. godinu KLASA: 021-06/17-02/8, URBROJ: 2137/1-02/03-17-1 (nije datiran); Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2019. godinu KLASA: 021-06/18-02/4, URBROJ: 2137/1-02/03-18-1 od 9. listopada 2018.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2020. godinu KLASA: 021-06/19-02/5, URBROJ: 2137/1-02/03-19-1 od 28. listopada 2020.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2021. godinu KLASA: 021-06/20-02/7, URBROJ: 2137/1-02/03-20-1 od 9. listopada 2020.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2022. godinu KLASA: 021-06/21-02/3, URBROJ: 2137/1-02/03-21-2 od 25. listopada 2021.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2023. godinu KLASA: 400-02/22-01/9, URBROJ: 2137-02/03-22-2 od 4. studenog 2022.; Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2024. godinu KLASA: 400-02/23-01/9, URBROJ: 2137-02/03-23-1 od 19. listopada 2023.

4.2.7.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

U razdoblju od 2011. do 2015. godine, Koprivničko-križevačka županija provodila je Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na županijskoj razini.⁴⁸⁷ Ovaj Akcijski plan obuhvaćao je ključne aktivnosti i strateške smjernice usmjerene na postizanje ravnopravnosti spolova. Središnji cilj plana bio je osigurati uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, uz jamčenje jednakih prava i mogućnosti za oba spola.

Akcijski plan predstavljao je operativni okvir za provedbu konkretnih mjera i aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova. Njegova provedba bila je usmjerena ne samo na stvaranje jednakih uvjeta, već i na promicanje jednakog društvenog statusa, osiguravanje jednakih mogućnosti za ostvarivanje prava te ravnopravno sudjelovanje u koristima postignutih rezultata.

Projekti koji se provode u Koprivničko-križevačkoj županiji putem Povjerenstva za ravnopravnost spolova predstavljaju sveobuhvatan pristup unaprjeđenju ravnopravnosti spolova i zaštiti ljudskih prava žena. Aktivnosti poput edukacija, tribina, kampanja te suradnje s organizacijama civilnog društva i lokalnom samoupravom usmjerene su na smanjenje rodnih stereotipa, promicanje ženskog poduzetništva, povećanje političke participacije žena i zaštitu žrtava nasilja. Posebna pažnja posvećuje se ženama iz ruralnih područja te uklanjanju diskriminacije u obrazovnom sustavu i na tržištu rada. Ovi projekti zajednički doprinose stvaranju ravnopravnijeg društva, čime se ujedno postavljaju temelji za dugoročne promjene društvenih normi i zakonodavnog okvira.

Iz Zapisnika sa 28. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova vidljivo je aktivno sudjelovanje u provedbi kampanje „*Politika treba žene*“, usmjerene na promicanje poštivanja zakonskih kvota za zastupljenost žena u predstavničkim tijelima.⁴⁸⁸ Povjerenstvo sustavno analizira izborne rezultate, s posebnim naglaskom na zastupljenost žena u tijelima odlučivanja. Unatoč postojećim zakonskim odredbama i nastojanjima da se osigura ravnopravna politička

⁴⁸⁷ Zaključak o prihvaćanju nacrtu Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Koprivničko-križevačke županije KLASA: 004-01/12-01/4, URBROJ: 2137/1-02/04-12-4 od 6. prosinca 2012. godine; Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Koprivničko-križevačke županije KLASA: 004-01/12-01/4, URBROJ: 2137/1-02/04-12-3 od 17. prosinca 2012., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 13, 18. prosinca 2012.

⁴⁸⁸ Zapisnik sa 28. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 11. siječnja 2013. (dostavljen nastavno na poslani zahtjev za pristup informacijama); Zapisnik sa 29. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 14. veljače 2013.

participacija, podaci i dalje pokazuju nedovoljnu zastupljenost žena. Takve analize omogućuju prepoznavanje ključnih izazova te ukazuju na potrebu za dodatnim mjerama radi povećanja političke uključenosti žena i dosljednije primjene propisanih kvota.⁴⁸⁹

Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2014. godinu jasno odražava posvećenost unaprjeđenju ravnopravnosti spolova kroz konkretne aktivnosti i mjere. Temelji se na zakonodavnom okviru Republike Hrvatske, uključujući ZRS i Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, te je usklađen sa županijskim razvojnim strategijama i lokalnim inicijativama.

Njegova sveobuhvatnost očituje se u obuhvatu ključnih područja - od političke participacije i ekonomskog osnaživanja žena do suzbijanja nasilja nad ženama i promicanja ravnopravnosti spolova. Poseban naglasak stavljen je na osnaživanje ženskog poduzetništva i poticanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, čime se nastoji odgovoriti na ekonomske izazove s kojima se žene suočavaju i potaknuti njihova veća ekonomska neovisnost. Također, ističe se važnost zalaganja za ravnopravnost u političkom odlučivanju, što ukazuje na važnost sudjelovanja žena u donošenju odluka, što je ključni preduvjet za ravnopravno društvo. Posebno je značajan segment uklanjanja nasilja nad ženama, koji se bavi edukacijom, senzibilizacijom javnosti i osiguranjem podrške žrtvama.⁴⁹⁰

Zapisnik s konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova pokazuje da je ravnopravnost spolova prepoznata kao važna tema, no istodobno ostavlja prostor za razradu konkretnijih mjera. Naglašava se značaj suradnje i podizanja svijesti, osobito u ruralnim područjima te među ženama s invaliditetom. Pristup ravnopravnosti spolova u velikoj se mjeri temelji na informiranju i senzibilizaciji javnosti, dok su konkretne aktivnosti i inicijative usmjerene na postizanje mjerljivih promjena manje razrađene. Iako se ravnopravnost promiče kroz različite oblike djelovanja, uočava se nedostatak jasno definiranih i mjerljivih ciljeva koji bi omogućili sustavno praćenje napretka.⁴⁹¹

Na 2. sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, održanoj 13. studenog 2013. godine, razmatran je Plan i program rada za 2014. godinu. Predsjednica Povjerenstva predstavila je prijedlog, istaknuvši njegovu usklađenost sa ZRS-om, Statutom Koprivničko-križevačke županije i Županijskom razvojnom strategijom.

⁴⁸⁹ Zapisnik sa 31. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 19. lipnja 2013.

⁴⁹⁰ Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2014. godinu KLASA: 021-06/13-02/2, URBROJ: 2137/1-02/01-13-3 od 13. studenog 2013.

⁴⁹¹ Zapisnik s 1. (konstituirajuće) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 11. listopada 2013.

Poseban naglasak stavljen je na financijski okvir, pri čemu su planirana sredstva za 2014. godinu iznosila 121.000,00 kuna, uz povećanje osigurano rebalansom proračuna.

Program obuhvaća više ključnih područja: promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, osnaživanje ženskog poduzetništva, ravnopravnost u političkom životu, suzbijanje nasilja nad ženama, jačanje institucionalnih mehanizama na lokalnoj razini te unaprjeđenje zdravstvene zaštite.

U okviru planiranih aktivnosti predviđeno je obilježavanje važnih datuma (Međunarodni dan žena, Dan očeva, Svjetski dan ljudskih prava i dr.) te organizacija „Festivala žena iz ruralnih područja Koprivničko-križevačke županije“. Članovi Povjerenstva iznijeli su niz komentara i prijedloga, uključujući razmatranje promjene terminologije vezane uz izbor najuzornije seoske žene. Također je predloženo aktivnije uključivanje škola u aktivnosti promicanja ravnopravnosti spolova, osobito kroz sadržaje građanskog odgoja.⁴⁹²

Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije pruža detaljan uvid u rad i aktivnosti provedene tijekom 2013. i 2014. godine, kao i planove za daljnje djelovanje. U raspravi su istaknuti ključni segmenti rada, uključujući izvještavanje nadležnim institucijama, analizu slučajeva nasilja te aktivnosti usmjerene na osnaživanje žena u društvenom i ekonomskom kontekstu.⁴⁹³ Kroz razmjenu informacija članovi Povjerenstva ukazali su na specifične izazove, osobito na nepravilnosti u izvještavanju o nasilju i potrebu za standardizacijom metodologije prikupljanja podataka. Rasprava o mogućim izmjenama Protokola o sprječavanju seksualnog nasilja ukazuje na potrebu jačanja suradnje između županijskih povjerenstava i državnih institucija, kao i daljnji angažman u području edukacije i provedbe zakonodavnog okvira.

Djelovanje Povjerenstva ne ograničava se samo na analitički i izvještajni rad, već uključuje i konkretne inicijative i projekte, poput organizacije humanitarnih koncerata i edukativnih aktivnosti te pružanja podrške žrtvama nasilja u suradnji s udrugama, među kojima je i „HERA“. Također, Povjerenstvo se bavi pitanjima ženskog poduzetništva te političke i ekonomske ravnopravnosti, uz nastojanja da se postojeći programi, poput „Izbora najuzornije seoske žene“, moderniziraju i prilagode suvremenim društvenim okolnostima.

Na 5. sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije raspravljene su dvije ključne inicijative vezane uz ravnopravnost spolova i borbu protiv nasilja

⁴⁹² Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 13. studenog 2013.

⁴⁹³ Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 27. siječnja 2014.

nad ženama. Jedna od središnjih tema bilo je obilježavanje globalne kampanje „*One Billion Rising*“, usmjerene na podizanje svijesti o nasilju nad ženama, djevojkama i djevojčicama. Tijekom rasprave otvoreno je pitanje jezične preciznosti u nazivu manifestacije. Jedan od članova istaknuo je potrebu za jasnijim definiranjem terminologije, budući da pojam „žena“ obuhvaća osobe svih dobnih skupina. Predsjednica je pritom pojasnila da je naziv preuzet iz međunarodne kampanje, no rasprava je ukazala na važnost pažljivog i inkluzivnog korištenja jezika u kontekstu promicanja ravnopravnosti spolova.

Druga tema sjednice odnosila se na organizaciju humanitarnog koncerta pod nazivom „*Glazbom protiv nasilja*“, zamišljenog kao način prikupljanja sredstava za rad Savjetovališta za žene žrtve nasilja. U suradnji s Udrugom žena „*Hera*“ Križevci, koncert je planiran za 7. ožujka 2014. godine u sportskoj dvorani u Križevcima. Tijekom rasprave istaknuto je da bi se sredstva prikupljena putem dragovoljnih priloga usmjerila na pružanje podrške žrtvama nasilja. Otvoreno je i pitanje načina prikupljanja sredstava, pri čemu je dio članova predložio uvođenje ulaznica radi povećanja prihoda, dok su drugi zagovarali model dobrovoljnih priloga kako bi događaj ostao dostupan svima. Također je predloženo uključivanje istaknutih osoba iz javnog života, uključujući predstavnike politike i kulture, s ciljem povećanja vidljivosti događaja. Ove aktivnosti naglašavaju važnost angažmana lokalnih institucija i zajednice u promicanju ravnopravnosti spolova. Organizacija humanitarnih i javnih događanja ne samo da doprinosi podizanju svijesti o nasilju nad ženama, već i konkretno pridonosi pružanju pomoći žrtvama te jačanju društvene solidarnosti i ravnopravnosti.⁴⁹⁴

Važno je istaknuti da se Povjerenstvo uključuje i u projekte na nacionalnoj razini, poput inicijativa pravobraniteljice za ravnopravnost spolova usmjerenih na uklanjanje „*staklenog stropa*“ i promicanje sudjelovanja žena na upravljačkim pozicijama. Također sudjeluje u aktivnostima usmjerenima na osnaživanje žena u gospodarstvu te organizaciji događanja koja potiču širu društvenu svijest o ravnopravnosti spolova.

Ova sjednica ukazuje na snažnu povezanost lokalnih i nacionalnih inicijativa te naglašava važnost koordinacije među institucijama u ostvarivanju dugoročnog napretka. U zaključcima se posebno ističe potreba za daljnjim unaprjeđenjem metodologije izvještavanja, jačanjem suradnje s državnim institucijama i kontinuiranom edukacijom, kako bi se osiguralo uključivanje svih društvenih dionika u proces promjena.

⁴⁹⁴ Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 14. veljače 2014.

Povjerenstvo također razmatra izmjene kriterija za izbor najuzornije seoske žene, s ciljem uklanjanja potencijalno diskriminatornih elemenata u sustavu bodovanja. U raspravama se ističe važnost uključivanja obrazovnih institucija u promicanje ravnopravnosti spolova, kao i nastavka suradnje s organizacijama koje se bave zaštitom žrtava nasilja, poput Sigurne kuće. Naglašava se i uloga obrazovanja te obiteljskog odgoja u oblikovanju stavova o rodnim ulogama i ravnopravnosti. Sve navedene aktivnosti pokazuju kontinuiran angažman Povjerenstva u stvaranju ravnopravnijeg društva, unatoč izazovima u provedbi određenih promjena.⁴⁹⁵

Na sjednici je predstavljen i EU PROGRESS projekt „*Uklanjanje staklenog labirinta – jednakost prilika u pristupu pozicijama ekonomskog odlučivanja u Hrvatskoj*“, pod vodstvom pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Višnje Ljubičić. Projekt ima za cilj unaprijediti ravnotežu između žena i muškaraca na upravljačkim pozicijama u gospodarskom sektoru te smanjiti rodnu neravnopravnost u poslovnim i političkim strukturama. Prepoznat je kao jedan od najboljih među 50 prijavljenih Europskoj komisiji te se provodi kroz tri faze: istraživačku, edukativnu i regulatornu. Istraživačka faza obuhvatila je analizu postojećeg stanja, dok edukativna uključuje seminare i radionice za osnaživanje žena za upravljačke i odlučivačke pozicije. Treća faza usmjerena je na izradu smjernica za veće uključivanje žena u procese ekonomskog odlučivanja na nacionalnoj razini.⁴⁹⁶

Povjerenstvo je također razmatralo izvješće o svom radu te projekt „*Festival žena iz ruralnih područja*“. U raspravi je naglašeno da bi žrtvama seksualnog nasilja trebalo osigurati jednaka prava na zdravstvenu zaštitu kao i drugim ranjivim skupinama, uključujući mogućnost interventnih mjera u zdravstvenim ustanovama. Također su razmotreni izazovi u provedbi projekta „*Festival žena iz ruralnih područja*“, koji je preimenovan radi veće prepoznatljivosti. Unatoč ambicioznim ciljevima, projekt se suočio s nedostatnim odazivom lokalnih zajednica i udruga u nominiranju kandidatkinja. Kako bi se poboljšala provedba, najavljena je intenzivnija komunikacija s jedinicama lokalne samouprave i udrugama radi jačeg uključivanja i uspješnije realizacije.⁴⁹⁷

Kroz rasprave i konkretne inicijative Povjerenstvo za ravnopravnost spolova usmjereno je na jačanje suradnje s različitim institucijama i organizacijama, osobito u području

⁴⁹⁵ Zapisnik s 12. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 9. svibnja 2014.

⁴⁹⁶ Zapisnik s 13. (tematske) sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 12. lipnja 2014.

⁴⁹⁷ Zapisnik s 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 16. lipnja 2014.

obrazovanja i inkluzije. Poseban naglasak stavlja se na suradnju sa Županijskim savjetom mladih te na provedbu aktivnosti koje promiču ravnopravnost spolova kroz humanitarne akcije, poput organizacije koncerata za prikupljanje sredstava za osobe s invaliditetom. Time se istodobno ističe socijalna odgovornost i potiče aktivno sudjelovanje zajednice u rješavanju društvenih problema. Povjerenstvo redovito dostavlja izvješća nadležnim državnim institucijama, čime osigurava transparentnost rada i doprinos provedbi ravnopravnosti spolova na svim razinama. U svom djelovanju koristi različite oblike aktivnosti, uključujući festivale, edukacije i humanitarne događaje, koji služe kao alati za podizanje svijesti i osnaživanje žena u županiji. Unatoč kontinuiranom angažmanu, prisutni su i izazovi, poput poteškoća u pronalasku kandidatkinja za pojedine projekte te nedostatne registracije ženskih poduzetnica, što otežava njihovu vidljivost u gospodarskom sektoru.⁴⁹⁸ Također se bilježi nedovoljna razina odaziva na određene aktivnosti, kao i ograničena podrška pojedinih dionika, što predstavlja prepreku u provedbi planiranih inicijativa.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije već dugi niz godina aktivno radi na promicanju ravnopravnosti spolova i jačanju društvene svijesti o jednakim pravima žena i muškaraca. Njegovo djelovanje obuhvaća različita društvena područja – političko, ekonomsko, socijalno i kulturno – s ciljem smanjenja prepreka ravnopravnosti. Jedan od važnih segmenata rada odnosi se na sudjelovanje u zakonodavnim procesima i javnim raspravama, uključujući analizu prijedloga izmjena ZRS-a.⁴⁹⁹

Poseban naglasak stavlja se na jačanje političke zastupljenosti žena i uravnoteženost spolova unutar političkih stranaka, s ciljem ravnopravnijeg sudjelovanja u procesima odlučivanja.

Rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije temelji se na načelima solidarnosti, jednakosti i zajedništva. Unatoč izazovima u provedbi pojedinih inicijativa, njegov angažman ostaje važan za daljnji razvoj i unaprjeđenje ravnopravnosti spolova u društvu. Kroz svoje aktivnosti Povjerenstvo nastoji osigurati ravnotežu u društvu u kojem žene i muškarci imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava, neovisno o spolu. Projekt „*Podrška ravnopravnosti spolova*” primjer je sustavnih napora usmjerenih na smanjenje rodne diskriminacije i jačanje svijesti o važnosti ravnopravnosti. Povećanje svijesti i edukacija o rodnoj ravnopravnosti doprinose osnaživanju društva te postavljaju temelje za

⁴⁹⁸ Zapisnik s 40. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 20. siječnja 2016.

⁴⁹⁹ Zapisnik s 41. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 11. ožujka 2016.

dugoročne promjene u različitim područjima života. Ove aktivnosti ukazuju na važnost kontinuiranog ulaganja u društveni razvoj, kao i na potrebu za inkluzivnim zakonodavnim okvirom koji uvažava potrebe svih građana, neovisno o njihovim osobnim okolnostima.⁵⁰⁰

4.2.7.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U mandatnom razdoblju od 2017. do 2021. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova nastavilo je s aktivnostima usmjerenima na promicanje ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na obilježavanje važnih datuma. U okviru svojih djelatnosti organizirani su edukativni programi, kampanje i javna događanja s ciljem podizanja svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova te jačanja društvene odgovornosti u tom području. Provedene su i inicijative usmjerene na podršku ženama u različitim društvenim sektorima, uz smanjenje rodni stereotipa i jačanje jednakih mogućnosti.⁵⁰¹

U raspravi o izvješću o radu Povjerenstva za 2020. godinu, Županijska skupština Koprivničko-križevačke županije istaknula je predanost stvaranju uvjeta koji promiču ravnopravnost spolova. Posebno je naglašena nulta stopa tolerancije prema svim oblicima nasilja, s posebnim naglaskom na nasilje nad ženama i djecom, čime se potvrđuje kontinuirana posvećenost zaštiti sigurnosti i jednakosti svih građana, osobito ranjivih skupina.⁵⁰²

Programi rada Povjerenstva⁵⁰³ predstavljaju primjer dobre prakse u planiranju i provedbi politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini te mogu poslužiti kao model drugim županijama. Usklađeni su sa zakonskim i strateškim okvirima, uključujući ZRS, Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova te županijske razvojne strategije. Njihova vrijednost programa ogleda se u jasno definiranim ciljevima, razrađenim aktivnostima i precizno utvrđenim financijskim okvirima.

⁵⁰⁰ Zapisnik s 45. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 7. lipnja 2016.

⁵⁰¹ V. Zapisnik s 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 5. listopada 2017.; Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 31. kolovoza 2018.; Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 9. listopada 2018.; Zapisnik sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 4. lipnja 2019.; Zapisnik sa 13. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 28. listopada 2019.

⁵⁰² Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2020. godinu KLASA: 021-06/21-02/1, URBROJ: 2137/1-02/03-21-3 od 23. rujna 2021., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 20., 1. listopada 2021., str. 2820.; Zaključak KLASA: 021-06/21-01/4, URBROJ: 2137/1-02/03-21-36 od 23. rujna 2021., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 20., 1. listopada 2021., str. 2820.

⁵⁰³ Program rada za 2018., KLASA: 021-06/17-02/8, URBROJ: 2137/1-02/03-17-1 (datum nije naveden); Program rada za 2019., KLASA: 021-06/18-02/4, URBROJ: 2137/1-02/03-18-1 od 9. listopada 2018.; Program rada za 2020., KLASA: 021-06/19-02/5, URBROJ: 2137/1-02/03-19-1 od 28. listopada 2020.

Programi obuhvaćaju širok spektar tematskih područja, uključujući promicanje ljudskih prava žena, jednake mogućnosti na tržištu rada, rodno osjetljivo obrazovanje, političku participaciju žena, suzbijanje nasilja nad ženama, zdravstvenu zaštitu te osnaživanje mehanizama za provedbu ravnopravnosti spolova. Svaka aktivnost je popraćena indikatorima uspješnosti, vremenskim okvirom i očekivanim rezultatima, čime se osigurava mjerljivost i evaluacija učinaka. Ovakav pristup planiranju i dokumentiranju rada Povjerenstva može poslužiti kao model dobre prakse za druga županijska povjerenstva te doprinijeti transparentnosti njihovog rada, strateškom upravljanju i učinkovitoj provedbi politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

4.2.7.1.3. Programi rada u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova nastavlja svoje djelovanje i u razdoblju od 2021. do 2025. godine,⁵⁰⁴ pri čemu programi rada pokazuju kontinuitet u provedbi sveobuhvatnih aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova.⁵⁰⁵

U okviru cilja „*Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti*“ planirane su različite edukativne i javne aktivnosti, uključujući tribine, okrugle stolove, radionice, kampanje te obilježavanje značajnih datuma poput Međunarodnog dana žena, Dana borbe protiv nasilja nad ženama i Dana ružičaste vrpce. Aktivnosti se provode u suradnji s organizacijama civilnog društva, udrugama, državnim institucijama i jedinicama lokalne samouprave, čime se osigurava sveobuhvatan pristup suzbijanju rodne diskriminacije i promicanju ljudskih prava.

Poseban naglasak stavljen je na uključivanje žena iz ruralnih područja, osobito kroz „*Festival žena iz ruralnih područja*“, kojim se promiče njihov doprinos lokalnoj zajednici i kulturnoj baštini te jača njihova vidljivost i uključivanje. Cilj navedenih aktivnosti jest podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova, smanjenje rodni stereotipa i diskriminacije te informiranje građana o zakonodavnom i antidiskriminacijskom okviru.

U području „*Jednake mogućnosti na tržištu rada*“ aktivnosti su usmjerene na smanjenje diskriminacije žena, poticanje ženskog poduzetništva te njihovo osnaživanje kroz edukacije, tribine i medijske kampanje. U okviru „*Rodno osjetljivo obrazovanje*“ naglasak je na

⁵⁰⁴ Zapisnik sa 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 25. listopada 2021.

⁵⁰⁵ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, KLASA: 021-06/21-02/3, URBROJ: 2137/1-02/03-21-2 od 25. listopada 2021.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2023. godinu, KLASA: 400-02/22-01/9, URBROJ: 2137-02/03-22-2 od 4. studenoga 2022.; Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2024. godinu, KLASA: 400-02/23-01/9, URBROJ: 2137-02/03-23-1 od 19. listopada 2023.

uklanjanju rodni stereotipa iz obrazovnog sustava te edukaciji nastavnika i učenika o ravnopravnosti spolova. Cilj „*Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu*“ usmjeren je na povećanje zastupljenosti žena u političkim i upravljačkim tijelima. Aktivnosti uključuju tribine, radionice, seminare, konferencije i medijske kampanje kojima se potiče veća politička participacija žena na svim razinama vlasti.

Područje „*Uklanjanje nasilja nad ženama*“ obuhvaća aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o nasilju, informiranje javnosti te pružanje podrške žrtvama. To uključuje organizaciju tribina, kampanja, edukacija i distribuciju informativnih materijala, s ciljem jačanja sustava podrške i upućivanja žrtava na nadležne institucije. Konačno, cilj „*Oснаživanje mehanizama za provedbu ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini i unapređenje njihovog koordiniranog djelovanja*“ usmjeren je na unaprjeđenje suradnje među institucijama, jačanje lokalnih povjerenstava te informiranje građana o rodno osjetljivim politikama. Aktivnosti uključuju suradnju s civilnim društvom i medijima, kao i promicanje sudjelovanja žena u svim društvenim područjima, uključujući politiku, obrazovanje, zdravstvo, poduzetništvo i kulturu.

Sve navedene aktivnosti čine integrirani pristup Povjerenstva promicanju ravnopravnosti spolova. One doprinose smanjenju stereotipa, jačanju ekonomskog i društvenog osnaživanja žena te stvaranju temelja za dugoročne promjene u društvu, s ciljem postizanja stvarne jednakosti u svim područjima života.

4.2.7.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije ima značajnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i provedbi relevantnog zakonskog okvira na regionalnoj razini. Kroz suradnju i koordinaciju s različitim tijelima javne vlasti, ustanovama i organizacijama civilnog društva doprinosi jačanju političke i ekonomske participacije žena, suzbijanju rodni stereotipa te osnaživanju žena u društvenom životu zajednice. Njegovo djelovanje obuhvaća i aktivnosti usmjerene na prevenciju rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije, čime se pridonosi unaprjeđenju institucionalnog, obrazovnog i društvenog okvira za zaštitu ravnopravnosti spolova u Županiji.

Posebno se ističu aktivnosti povezane s obilježavanjem Međunarodnog dana žena i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, kao i organizacija „*Festivala žena iz ruralnih područja*“, kojima se nastoji povećati vidljivost žena i njihov društveni doprinos,

osobito u ruralnim sredinama. Takve aktivnosti imaju važnu senzibilizacijsku i edukativnu funkciju te doprinose jačanju javne svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova.

U kontekstu sudjelovanja u donošenju akata i oblikovanju javnih politika, krajem 2023. godine Povjerenstvo je razmatralo prijedlog Zaključka o proglašenju Koprivničko-križevačke županije sigurnim mjestom za žene, koji je nakon rasprave jednoglasno prihvaćen. Navedeni Zaključak potom je usvojen i na 16. sjednici Županijske skupštine održanoj 20. prosinca 2023. godine, čime je potvrđena institucionalna predanost stvaranju sigurnijeg okruženja za žene i suzbijanju svih oblika nasilja nad ženama.⁵⁰⁶

Normativno uporište Zaključka nalazi se u relevantnim međunarodnim i nacionalnim dokumentima, uključujući Pekinšku deklaraciju i Platformu za djelovanje, Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija) te ZRS. Time se potvrđuje nastojanje usklađivanja lokalnih politika s međunarodnim standardima zaštite ljudskih prava i ravnopravnosti spolova.

Predviđene mjere obuhvaćaju osiguravanje dostupnih i sigurnih usluga za žrtve nasilja, edukaciju nadležnih dionika te razvoj učinkovitijih mehanizama postupanja u slučajevima nasilja nad ženama. Dodatno se naglašava potreba prilagodbe javnih politika i proračunskih mjera specifičnim potrebama žena. Takvi akti i aktivnosti doprinose jačanju lokalnog sustava zaštite žena i predstavljaju važan instrument promicanja ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.⁵⁰⁷

4.2.7.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Koprivničko-križevačka županija pristupila je Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2017. godine, što predstavlja važan korak u jačanju institucionalnog okvira za provedbu ravnopravnosti spolova na području Županije.⁵⁰⁸ Potpisivanjem Povelje Županija se obvezala slijediti europske standarde i načela ravnopravnosti spolova, čime se stvaraju preduvjeti za sustavno unaprjeđenje položaja žena i muškaraca u lokalnoj zajednici.

⁵⁰⁶ Zapisnik sa 16. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 19. prosinca 2023.

⁵⁰⁷ Zaključak o proglašenju Koprivničko-križevačke županije sigurnim mjestom za žene KLASA: 004-01/23-01/7, URBROJ: 2137-02/01-23-2 od 20. prosinca 2023., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 28, 20. prosinca 2023., str. 3181. – 3182.

⁵⁰⁸ Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnost spolova na lokalnoj razini KLASA: 021-06/17-02/7, URBROJ: 2137/1-02/03-17-4 od 04. prosinca 2017., *Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije*, broj 19, 12. prosinca 2017.

Međutim, dostupni podaci ne upućuju na izradu akcijskog plana, koji se uobičajeno smatra ključnim provedbenim dokumentom nakon pristupanja Povelji. Njegova izrada predstavljala bi važan korak u operacionalizaciji preuzetih obveza i osiguravanju učinkovite provedbe mjera ravnopravnosti spolova.

4.2.7.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Rad Povjerenstva financira se iz sredstava planiranih godišnjim programima rada, a na temelju usvojenih programa sredstva se osiguravaju u Proračunu Koprivničko-križevačke županije. Prema dostupnim financijskim planovima vidljivo je da su sredstva za provedbu aktivnosti u području ravnopravnosti spolova varirala tijekom godina. Do 2020. godine planirani rashodi iznosili su 110.000,00 kuna, za 2022. godinu 82.000,00 kuna, dok su za 2023. godinu i 2024. godinu planirana sredstva iznosila 11.970,00 EUR, odnosno 12.970,00 EUR.

Iako ne postoje sustavno dostupni podaci o kontinuiranom vođenju EU projekata, na području Koprivničko-križevačke županije proveden je projekt “*Podrška ravnopravnosti spolova*”, usmjeren na jačanje kapaciteta županijskih povjerenstava kroz edukacije, umrežavanje i razvoj rodno osjetljivih javnih politika. Projekt je realiziran u suradnji s Uredom za ravnopravnost spolova.

Također, u okviru EU PROGRESS projekta „*Uklanjanje staklenog labirinta – jednakost prilika u pristupu pozicijama ekonomskog odlučivanja u Hrvatskoj*“, Koprivničko-križevačka županija bila je domaćin predstavljanja rezultata istraživanja.⁵⁰⁹ Projekt je bio usmjeren na unaprjeđenje ravnoteže spolova na upravljačkim pozicijama i jačanje jednakih mogućnosti u procesima ekonomskog odlučivanja.

4.2.8. Bjelovarsko-bilogorska županija

⁵⁰⁹ Koprivničko-križevačka županija, *Pravobraniteljica Ljubičić prezentirala rezultate Eu Progress – projekta*, dostupno na: <https://arhiva.kckzz.hr/pravobraniteljica-ljubiceic-prezentirala-rezultate-eu-progress-projekta/>, pristupljeno 9.3.2025.

Za područje Bjelovarsko-bilogorske županije osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova kao stalno radno tijelo Županijske skupštine.⁵¹⁰ Prije toga, članovi Povjerenstva za ravnopravnost spolova imenovani su 2017. godine,⁵¹¹ te 2013. godine.⁵¹²

Temeljna uloga Povjerenstva za ravnopravnost spolova na području Bjelovarsko-bilogorske županije odnosi se na podizanje razine svijesti o važnosti poštivanja i unaprjeđenja ljudskih prava oba spola te poduzimanje mjera usmjerenih na sprječavanje diskriminacije žena i promicanje jednakih mogućnosti na tržištu rada.⁵¹³

Na službenoj mrežnoj stranici Bjelovarsko-bilogorske županije nisu dostupne informacije i vijesti koje bi jasnije prikazivale rad i djelovanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova, osim popisa trenutnog sastava. S obzirom na to, upućen je zahtjev za pristup informacijama u vezi s radom i djelovanjem Povjerenstva, kao i za pristup dokumentima donesenima u njegovu djelokrugu.

Sukladno zahtjevu, dostavljena je dokumentacija pronađena u pisarnici koja se odnosi na rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova. Zapisnici sjednica nisu vođeni za tematske sjednice, odnosno za sjednice na kojima su se održavala predavanja i slične aktivnosti, dok su za redovite sjednice uredno sastavljani zapisnici. Izvješća o radu Povjerenstva postoje samo za pojedine godine.⁵¹⁴ S obzirom na nedostupnost cjelovitih izvješća, rad Povjerenstva analizirat će se na temelju dostavljenih zapisnika i usvojenih programa rada.

Zadaci Povjerenstva za ravnopravnost spolova uključuju praćenje i poticanje provedbe nacionalne politike ravnopravnosti spolova na razini županije. Povjerenstvo razmatra pitanja koja se odnose na ostvarivanje i zaštitu ravnopravnosti spolova, kako je zajamčeno Ustavom, zakonima i drugim propisima, te nadležnim tijelima predlaže rješenja za uklanjanje diskriminacije na temelju pojedinačnih predstavljenosti. Njegov rad usmjeren je na poticanje razvoja

⁵¹⁰ Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 080-01/21-01/36, URBROJ: 2103/1-01-21-01 od 16. srpnja 2021., *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 5, godina MMXXI., Bjelovar, 19. srpnja 2021.

⁵¹¹ Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 080-01/17-01/22, URBROJ: 2103/1-01-17-01 od 14. lipnja 2021. doneseno na 1. (konstituirajućoj) sjednici Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije održane dana 14. lipnja 2017. godine, *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 3, godina XXVIII., Bjelovar, 14. lipnja 2017.

⁵¹² Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-01/13-01/24, URBROJ: 2103-01-01-13-01, Bjelovar, 24. listopada 2013., *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 10, godina XIX, Bjelovar, 28. listopada 2013.

⁵¹³ Zaključak o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2022. godinu KLASA: 021-06/21-01/31, URBROJ: 2103/1-01-22-02 od 11. ožujka 2022. donesen na 5. sjednici Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije, *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 1, godina MMXXII., Bjelovar, 11. ožujka 2022.

⁵¹⁴ Bjelovarsko-bilogorska županija, Služba ureda župana, Predmet: Zahtjev za pristup informacijama – odgovor, dostavlja se, KLASA: 008-01/24-02/04, URBROJ: 2103-14-24-2, Bjelovar, 25.10.2024.

i provedbe programa i aktivnosti kroz obrazovne institucije, medije i promotivne aktivnosti, s ciljem ostvarivanja ravnopravnosti spolova.⁵¹⁵

Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova nije donesen.⁵¹⁶

4.2.8.1. Programi rada Povjerenstva

4.2.8.1.1. Programi rada Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije aktivno djeluje na promicanju ravnopravnosti spolova, što potvrđuje i zapisnik s 2. sjednice održane 17. prosinca 2013. godine. Na sjednici su razmatrane ključne teme poput obilježavanja desetljeća postojanja Odbora/Povjerenstva, provedbe dosadašnjih aktivnosti te prijedloga plana rada za 2014. godinu. Istaknuta je važnost edukacije, podizanja svijesti o rodnoj ravnopravnosti i borbe protiv nasilja, kao i potreba za suradnjom s institucijama i organizacijama civilnog društva. Ove aktivnosti usmjerene su na jačanje lokalnih politika u skladu s nacionalnim strategijama, čime se potvrđuje kontinuitet i značaj rada Povjerenstva.⁵¹⁷

Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015., donesen na 19. sjednici Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije, predstavlja ključni strateški dokument za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.⁵¹⁸ Plan se temelji na zakonskim i strateškim dokumentima Republike Hrvatske, uključujući Zakon o ravnopravnosti spolova i Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova, čime se osigurava usklađenost s nacionalnim ciljevima i obvezama.

U uvodnom dijelu naglašava se potreba za osnivanjem i djelovanjem Povjerenstva kao savjetodavnog tijela zaduženog za iniciranje, koordinaciju i provedbu mjera za unaprjeđenje položaja žena i osiguravanje jednakih mogućnosti za oba spola. Unatoč činjenici da žene čine većinu stanovništva, prepoznata je njihova nedovoljna zastupljenost u političkom odlučivanju

⁵¹⁵ Statut Bjelovarsko-bilogorske županije (pročišćeni tekst), *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 2, godina MMXXI., Bjelovar, 16. ožujka 2021., članak 49.

⁵¹⁶ Bjelovarsko-bilogorska županija, Služba ureda župana, Predmet: Zahtjev za pristup informacijama – odgovor, dostavlja se, KLASA: 008-01/24-02/04, URBROJ: 2103-14-24-2, Bjelovar, 25.10.2024.

⁵¹⁷ Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 17. prosinca 2013. (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵¹⁸ Akcijski plan za provedbu mjera nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 004-01/12-01/1, URBROJ: 2103/1-01-13-01 od 27. veljače 2013. donesen na 19. sjednici Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije, *Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije*, broj 1, godina XVII., Bjelovar, 28. veljače 2013.

te otežan pristup ekonomskim i društvenim resursima, što ukazuje na potrebu provedbe konkretnih mjera.

Plan predviđa niz aktivnosti koje uključuju informiranje i edukaciju građana o ravnopravnosti spolova, borbu protiv obiteljskog nasilja, poticanje osnivanja lokalnih povjerenstava, obilježavanje značajnih datuma te promicanje sudjelovanja žena u političkom i javnom životu. Poseban naglasak stavljen je na razvoj ženskog poduzetništva te prilagodbu mjera aktivne politike zapošljavanja specifičnim potrebama žena. Također se ističe potreba sustavnog obrazovanja o ravnopravnosti spolova i jačanja svijesti unutar obrazovnog sustava.

Financiranje provedbe Akcijskog plana predviđeno je iz različitih izvora, uključujući županijski i državni proračun, proračune jedinica lokalne samouprave te donacije i sponzorstva. Ovaj Akcijski plan predstavlja važan korak u uspostavi sustavne i koordinirane politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini te doprinosi smanjenju nejednakosti i ostvarivanju jednakih prava i mogućnosti za žene i muškarce, čime se jača demokratski i društveni razvoj županije.

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2014. godinu predstavlja sveobuhvatan dokument koji obrađuje ključna pitanja ravnopravnosti spolova.⁵¹⁹ Program se temelji na nacionalnim strategijama i zakonima te naglašava potrebu za jačanjem ženskih prava, suzbijanjem diskriminacije i povećanjem sudjelovanja žena u društvenom i političkom životu. Poseban naglasak stavljen je na ljudska prava žena, ravnopravnost na tržištu rada, obrazovanje, sudjelovanje u donošenju odluka, nasilje u obitelji te zaštitu zdravlja žena. Kroz planirane mjere nastoji se unaprijediti položaj žena u svim segmentima društva, uključujući politiku, gospodarstvo, ruralna područja i ranjive skupine.

Pozitivno je što Program prepoznaje važnost suradnje s institucijama i organizacijama, uključujući lokalnu i državnu vlast, civilno društvo te obrazovne i zdravstvene ustanove. Također se naglašava važnost medijske promocije i javnih kampanja. Međutim, nedostatak jasno definiranih pokazatelja uspješnosti, rokova provedbe i izvora financiranja otežava praćenje provedbe i evaluaciju učinaka, zbog čega bi bilo korisno preciznije definirati mehanizme praćenja i izvještavanja.

Treća sjednica Povjerenstva, održana 5. ožujka 2014. godine, obuhvatila je obilježavanje Dana jednakih plaća s ciljem ukazivanja na razlike u plaćama između muškaraca

⁵¹⁹ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2014. godinu KLASA: 021-06/14-01/2, URBROJ: 2103/1-01-14-02 od 5. ožujka 2014.

i žena. Aktivnosti su uključivale javne akcije i simbolične geste poput nošenja crvenih torbi i cipela. Na sjednici je razmatran i program rada za 2014. godinu te su raspravljani izvori financiranja, pri čemu je istaknuto da se sredstva za rad osiguravaju iz županijskog proračuna, dok financiranje s nacionalne razine nije osigurano. Naglašena je i potreba za suradnjom s organizacijama civilnog društva te provedbom zajedničkih projekata u obrazovnom sustavu radi jačanja rodne ravnopravnosti.⁵²⁰

Unatoč aktivnostima Povjerenstva, uočen je nedostatak vidljivosti njihova rada na službenim internetskim stranicama. To otežava komunikaciju s javnošću te smanjuje prepoznatljivost aktivnosti. Stoga je važno unaprijediti transparentnost kroz redovito objavljivanje vijesti, projekata i izvješća, kao i jačati suradnju s medijima kako bi se osigurala šira dostupnost informacija i veća uključenost građana.

U području gospodarske ravnopravnosti, na 4. sjednici Povjerenstva održanoj u svibnju 2014. godine istaknuta je važnost osnaživanja žena u poduzetništvu. Najavljeno je obilježavanje Svjetskog dana poduzetnica, uz poseban osvrt na inicijative poput Udruge Kamensko kao simbola ženske otpornosti i borbe za radna prava. Također su razmatrane edukacije o nasilju i zlouporabi droga te socijalne mjere za podršku obiteljima u riziku, što pokazuje širi društveni angažman Povjerenstva.

Sjednica je dodatno istaknula važnost osnivanja novih povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnoj razini, čime se jača institucionalna mreža i širi utjecaj politika ravnopravnosti spolova.⁵²¹ Zapisnici sjednica predstavljaju konkretne primjere aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju ravnopravnosti spolova i društvenoj pravdi. Poseban naglasak stavljen je na temu nasilja nad ženama, pri čemu su podaci pokazali da su žene najčešće žrtve obiteljskog nasilja, što zahtijeva daljnje jačanje preventivnih mjera i međuinstitucionalne suradnje.

U tom kontekstu provodile su se edukacije i projekti poput „Živim život bez nasilja“, kao i prijedlozi za organizaciju tečajeva samoobrane i tribina za građane. Naglašena je potreba za mrežom podrške kroz suradnju s lokalnim institucijama i organizacijama civilnog društva, osobito u ruralnim područjima gdje su problemi nasilja izraženiji.⁵²²

⁵²⁰ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 5. ožujka 2014.

⁵²¹ Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 14. svibnja 2014. godine (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵²² Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 22. rujna 2014. (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

Na sjednici održanoj 25. studenog 2014. godine posebno je istaknuto obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te važnost podizanja svijesti o svim oblicima nasilja. Planirane su aktivnosti prikupljanja donacija za Sigurnu kuću, koja ima ključnu ulogu u zaštiti žrtava. Također je naglašena važnost preventivnih programa u školama koji promiču rodnu ravnopravnost i smanjuju nasilje među mladima. Raspravljalo se i o političkoj participaciji žena, pri čemu je uočen nedostatak konkretnih mjera za povećanje njihove zastupljenosti. Predložena je izrada operativnog plana s jasnim ciljevima, mjerama i rokovima te jačanje suradnje s medijima i institucijama.⁵²³

Program rada za 2015. godinu usmjeren je na jačanje ravnopravnosti spolova kroz edukaciju, informiranje i smanjenje diskriminacije. Poseban naglasak stavljen je na žensko poduzetništvo, političku participaciju žena te podršku ženama u ruralnim sredinama.⁵²⁴

Na sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, održanoj 7. ožujka 2016. godine, raspravljalo se o ključnim temama vezanim uz ravnopravnost spolova i izazove s kojima se žene suočavaju u suvremenom društvu. Poseban naglasak stavljen je na potrebu podizanja svijesti o postojećim nejednakostima, pri čemu je istaknuta akcija „*Kava jednakosti*“, organizirana u suradnji s lokalnim ugostiteljima. Riječ je o simboličnoj inicijativi kojom se nastojalo ukazati na društvene i ekonomske nejednakosti među spolovima, omogućujući ženama kupnju kave po nižoj cijeni kao način skretanja pozornosti na razlike u plaćama i položaju na tržištu rada. Tijekom sjednice također je naglašena potreba za većim političkim angažmanom žena, uz isticanje njihove nedovoljne zastupljenosti na izbornim listama i u procesima političkog odlučivanja. U tom kontekstu, članovi Povjerenstva ukazali su na važnost sustavnog poticanja ravnopravne participacije žena u politici. Nadalje, rasprava je obuhvatila i analizu postojećeg zakonodavnog okvira, pri čemu je naglašena potreba za njegovim unaprjeđenjem kako bi se osigurala stvarna ravnoteža spolova u svim segmentima društva.⁵²⁵

Povjerenstvo je također usvojilo Program rada za 2016. godinu, s posebnim naglaskom na teme nasilja nad ženama u sportu, promicanje tolerancije te edukaciju o prevenciji nasilja.

⁵²³ Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 25. studenog 2014. godine (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja); Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 6. ožujka 2015. godine (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵²⁴ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2015. godinu KLASA: 021-06/15-01/4, URBROJ: 2103/1-01-15-02 od 6. ožujka 2015.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 021-06/15-01/4, URBROJ: 2103/1-01-15-4 od 17. ožujka 2015.

⁵²⁵ Zapisnik sa 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko bilogorske županije od 7. ožujka 2016.

Istaknuta je važnost kontinuiteta u provedbi projekata poput „*Vježbajmo toleranciju*“, kao i pružanje podrške obrazovnim institucijama u provedbi programa usmjerenih na suzbijanje nasilja. Aktivnosti Povjerenstva usmjerene su na sustavno podizanje svijesti javnosti i poticanje društvenih promjena u cilju ostvarivanja ravnopravnosti spolova, uz osiguranu financijsku potporu i aktivan angažman Županije.⁵²⁶

Na sjednici održanoj 22. rujna 2016. godine naglasak je stavljen na problem nasilja nad ženama i potrebu jačanja sustavne zaštite i prevencije.⁵²⁷ Posebno je istaknuta važnost edukacije mladih kao dugoročne strategije promjene društvenih normi.

4.2.8.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2017. godinu predstavlja važan korak u promicanju i zaštiti ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Ovaj Program nije samo dokument usmjeren na prava žena, već i alat za podizanje svijesti o važnosti ravnopravnosti žena i muškaraca u svim područjima života – od tržišta rada, obrazovanja i političkog odlučivanja do zdravlja i borbe protiv nasilja.⁵²⁸

Jedan od ključnih ciljeva Programa jest promicanje ljudskih prava, osobito prava žena, čime se potiče društvena promjena u smjeru smanjenja diskriminacije i nasilja nad ženama. Kroz edukacije, kampanje i suradnju s medijima, Povjerenstvo nastoji informirati i educirati zajednicu o pravima žena te o specifičnim problemima s kojima se suočavaju pojedine skupine, poput žena s invaliditetom, žena u ruralnim sredinama i starijih žena. Time se nastoji osnažiti žene u prepoznavanju vlastitih prava i mogućnosti te unaprijediti njihov društveni položaj i socijalna uključenost žena.

Rodno osjetljivo obrazovanje predstavlja jedan od ključnih prioriteta. Obrazovni sustav na svim razinama još uvijek ne pruža dovoljno prostora za sustavno uključivanje rodne perspektive, stoga Povjerenstvo djeluje radi promicanja ravnopravnosti spolova kroz obrazovanje, poticanjem afirmativnih pristupa i upozoravanjem na pojave diskriminacije na

⁵²⁶ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2016. godinu KLASA: 021-06/16-01/2, URBROJ: 2103/1-01-16-02 od 7. ožujka 2016.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 021-06/16-01/2, URBROJ: 2103/1-01-16-4 od 7. ožujka 2016.

⁵²⁷ Zapisnik s 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 22. rujna 2016.

⁵²⁸ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2017. godinu KLASA: 021-06/17-01/2, URBROJ: 2103/1-01-17-02 od 17. veljače 2017.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2017. godinu KLASA: 021-06/17-01/2, URBROJ: 2103/1-01-17-4 od 13. ožujka 2017.

temelju spola. Edukativne aktivnosti, javne tribine i informativne kampanje usmjerene su na dugoročnu promjenu društvenih normi i obrazaca ponašanja.

Posebna pozornost posvećuje se ravnopravnosti u političkom odlučivanju, gdje Povjerenstvo nastoji potaknuti veću zastupljenost žena. U tom kontekstu planira se i izrada baze podataka o stvarnoj uključenosti žena u politički život, kao i provedba inicijativa usmjerenih na povećanje njihove zastupljenosti u predstavničkim i upravljačkim tijelima.

Ravnopravnost spolova također se ne može ostvariti bez učinkovite borbe protiv nasilja nad ženama. Program rada predviđa niz mjera za prevenciju i suzbijanje nasilja, uključujući jačanje institucionalnih mehanizama zaštite, edukaciju stručnjaka koji rade sa žrtvama nasilja te primjenu protokola za postupanje u slučajevima obiteljskog nasilja. Planirane su i javne akcije, okrugli stolovi i tribine s ciljem podizanja svijesti i poticanja društvene odgovornosti. Također, program obuhvaća i područje zdravlja žena kroz organizaciju edukativnih aktivnosti i tematskih rasprava o specifičnim zdravstvenim potrebama, s naglaskom na prevenciju i očuvanje reproduktivnog zdravlja te promicanje zdravih životnih navika.

Ključan preduvjet uspješne provedbe Programa jest suradnja s institucijama, udrugama, državnim tijelima i medijima. Program rada za 2017. godinu predstavlja sveobuhvatnu političku i društvenu inicijativu usmjerenu na ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim područjima života. Utemeljen na nacionalnim zakonodavnim okvirima i međunarodnim standardima, Program naglašava važnost konkretnih mjera i aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju položaja žena u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji te izgradnji pravednijeg i ravnopravnijeg društva.⁵²⁹

Središnja tema 5. sjednice Povjerenstva iz 2018. godine bila je problematika nasilja nad ženama, koja izravno odražava neravnotežu moći između spolova. Rasprave o obiteljskom nasilju, položaju žena kao najčešćih žrtava te ulozi obrazovanja i prevencije ukazuju na duboko ukorijenjene rodne stereotipe i društvene obrasce koji pridonose održavanju nasilja. Povjerenstvo je u tom kontekstu otvorilo i pitanje odgovornosti institucija u jačanju ravnopravnosti spolova kroz obrazovanje i ranu prevenciju.⁵³⁰

Iz zapisnika sjednice održane 11. siječnja 2019. godine, kao i iz Programa rada za 2019. godinu, vidljivo je da Povjerenstvo djeluje na više razina – od edukacije i promicanja ljudskih

⁵²⁹ Zapisnik sa 16. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 17. veljače 2017. (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵³⁰ Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 21. rujna 2018. (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

prava žena do borbe protiv nasilja te osnaživanja žena u poduzetništvu i političkom životu.⁵³¹ Iako je ravnopravnost spolova jedan od temeljnih principa demokratskog društva, u praksi i dalje postoje značajni izazovi, osobito u području ekonomske neovisnosti žena, njihove političke zastupljenosti i zaštite od nasilja. Povjerenstvo stoga poseban naglasak stavlja na obilježavanje značajnih datuma, poput Međunarodnog dana žena (8. ožujka), Svjetskog dana poduzetnica (17. svibnja) i Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. rujna). Ovakve aktivnosti nadilaze simboličku razinu jer stvaraju prostor za javnu raspravu, senzibilizaciju društva i provedbu konkretnih inicijativa usmjerenih na poboljšanje položaja žena.

Povjerenstvo također prepoznaje potrebu uključivanja marginaliziranih skupina žena, uključujući žene s invaliditetom, žene u ruralnim područjima i pripadnice nacionalnih manjina, čija su prava često nedovoljno zastupljena u javnim politikama. Kroz edukacije, istraživanja ciljane aktivnosti nastoji se osigurati njihova veća vidljivost i ravnopravno sudjelovanje u društvu.

Program rada dodatno naglašava nužnost sustavne borbe protiv nasilja nad ženama i djecom te važnost učinkovite primjene zakonskih mehanizama zaštite. Suradnjom s relevantnim institucijama, organizacijom javnih tribina i provedbom edukativnih kampanja, Povjerenstvo nastoji doprinijeti smanjenju obiteljskog nasilja i potaknuti dugoročne društvene promjene. Kroz svoje djelovanje Povjerenstvo povezuje lokalnu zajednicu, institucije i civilni sektor s ciljem izgradnje društva u kojem su svi građani ravnopravni, neovisno o spolu. Iako su određeni pomaci vidljivi, kontinuirani rad i angažman ovakvih tijela i dalje su ključni za unaprjeđenje položaja žena i ostvarivanje pune ravnopravnosti spolova.⁵³²

4.2.8.1.3. Programi rada u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2022. godinu jasno definira ključne korake potrebne za ostvarenje jednakih prava i mogućnosti za sve građane, neovisno o spolu. Njegova uspješna provedba temelji se na koordinaciji i partnerstvu između izvršne vlasti, obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih ustanova, državnih tijela te organizacija civilnog društva. Jedan od ključnih elemenata Programa jest umrežavanje različitih institucija kako bi

⁵³¹ Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 11. siječnja 2019. (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵³² Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2019. godinu KLASA: 021-06/19-01/2, URBROJ: 2103/1-01-19-02 od 8. siječnja 2019.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2019. godinu KLASA: 021-06/19-01/2, URBROJ: 2103/101-19-5 od 6. ožujka 2019.

se omogućio usklađen i zajednički pristup u kreiranju i provedbi mjera. Takav model suradnje osigurava sveobuhvatan pristup rješavanju problema te omogućuje brže i učinkovitije djelovanje. Budući da ravnopravnost spolova nije izolirano pitanje, već je usko povezana s područjima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, socijalne skrbi, nužno je koordinirano djelovanje svih relevantnih dionika.

Drugi važan aspekt Programa odnosi se na uključivanje nadležnih tijela u projekte i inicijative na nacionalnoj i međunarodnoj razini, čime se osigurava usklađenost s najboljim europskim i svjetskim praksama u području zaštite ljudskih prava. Aktivno sudjelovanje institucija pridonosi unaprjeđenju zakonodavnog okvira i njegovoj dosljednoj primjeni u praksi. Poseban naglasak stavljen je na obrazovni sustav, koji ima ključnu ulogu u oblikovanju svijesti o ravnopravnosti spolova. Već od najranije dobi potrebno je razvijati vrijednosti jednakosti i suzbijati rodne stereotipe, čime se dugoročno utječe na promjenu društvenih normi. Suradnja s visokoškolskim institucijama dodatno osigurava znanstveno utemeljen pristup i razvoj kvalitetnih strategija za promicanje ravnopravnosti.

Program također naglašava važnost decentralizacije, odnosno provedbe aktivnosti u svim gradovima i općinama Županije. Ravnopravnost spolova mora biti prisutna i u manjim sredinama, gdje su tradicionalni obrasci često izraženiji i gdje su potrebni dodatni naponi za postizanje promjena. Uključivanjem lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva omogućuje se prilagodba mjera specifičnim potrebama pojedinih zajednica. Program rada za 2022. godinu stoga predstavlja značajan korak prema ostvarivanju stvarne ravnopravnosti spolova.⁵³³

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2023. godinu predstavlja sveobuhvatan dokument koji prepoznaje ključne izazove u ostvarivanju ravnopravnosti spolova te predlaže konkretne mjere za njihovo rješavanje. Jedan od središnjih ciljeva Programa jest promocija i zaštita ljudskih prava žena, osobito u područjima u kojima su i dalje u nepovoljnom položaju. Naglašava se potreba za sustavnim istraživanjem statusa žena u politici, poduzetništvu, obrazovanju i ruralnim sredinama, kao i važnost edukacije i informiranja žena o njihovim pravima putem kampanja i suradnje s medijima. Iako su određene mjere već provedene, Program ukazuje na potrebu dodatnih aktivnosti kako bi se postigle stvarne i dugoročne promjene.

⁵³³ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2022. godinu KLASA: 021-06/21-01/31, URBROJ: 2103/1-01-21-01 od 16. prosinca 2021.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2022. godinu KLASA: 021-06/21-01/31, URBROJ: 2103/1-01-22-02 od 11. ožujka 2022.

Poseban naglasak stavlja se na obrazovanje kao temeljni alat za suzbijanje rodnih stereotipa i diskriminacije. Prepoznaje se nedostatak rodno osjetljivog pristupa u obrazovnom sustavu, zbog čega se predlažu edukativni programi koji će već od predškolske dobi razvijati svijest o ravnopravnosti spolova. Osim toga, potiče se cjeloživotno obrazovanje i stručno usavršavanje žena s ciljem jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada.⁵³⁴

Program rada za 2024. godinu dodatno potvrđuje kontinuiranu predanost Povjerenstva postizanju ravnopravnosti spolova u svim segmentima društva. Temeljen na nacionalnim zakonodavnim okvirima, Program donosi konkretne mjere usmjerene na unaprjeđenje položaja žena i jačanje svijesti o važnosti rodne ravnopravnosti. Posebna pozornost posvećena je zaštiti ljudskih prava žena, osobito onih iz ranjivih skupina. Prepoznaje se nedostatak sustavnih mehanizama za promociju njihovih prava, zbog čega se predlažu edukacije, informativne kampanje i aktivnosti senzibilizacije javnosti.

Obrazovanje i u ovom Programu ima ključnu ulogu, s naglaskom na integraciju rodno osjetljivog pristupa na svim razinama obrazovnog sustava. Planirane su edukacije usmjerene na suzbijanje stereotipa i promicanje jednakih mogućnosti, dok se istovremeno potiče cjeloživotno učenje i profesionalni razvoj žena.

Program također naglašava potrebu za većom zastupljenošću žena u političkom i javnom životu. Iako formalna ravnopravnost postoji, stvarna participacija žena i dalje je nedovoljna. U tom smislu planira se izrada baze podataka o zastupljenosti žena te provedba aktivnosti koje će potaknuti njihovo veće sudjelovanje u procesima odlučivanja.

Borba protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja ostaje jedan od ključnih prioriteta. Program predviđa provedbu edukacija, radionica, javnih akcija i tribina, uz intenzivnu suradnju s nadležnim institucijama poput policije, centara za socijalnu skrb i Obiteljskog centra, kako bi se osigurala učinkovita zaštita žrtava i dosljedna primjena protokola. Zdravlje žena prepoznato je kao važno područje djelovanja, s naglaskom na edukaciju, prevenciju i dostupnost zdravstvenih usluga, osobito u ruralnim sredinama. Planirane su aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o važnosti redovitih pregleda i očuvanja zdravlja.

Za uspješnu provedbu svih aktivnosti ključna je suradnja s institucijama na svim razinama, kao i s organizacijama civilnog društva i medijima. Informiranje javnosti i

⁵³⁴ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2023. godinu KLASA: 004-02/23-01/01, URBROJ: 2103-01-23-01 od 15. svibnja 2023.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2023. godinu KLASA: 004-03/23-01/01, URBROJ: 2103-15-01-23-2 od 24. svibnja 2023.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Županijskoj skupštini Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 004-02/23-01/01, URBROJ: 2103-15-01-23-3 od 15. svibnja 2023.; Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 024-02/23-04/11, URBROJ: 2103-15-01/03-23-3 od 15. svibnja 2023.

kontinuirano izvještavanje o provedbi mjera doprinose transparentnosti i učinkovitosti rada Povjerenstva. Program rada za 2024. godinu stoga predstavlja ambiciozan, ali nužan korak prema izgradnji pravednijeg društva u kojem su ravnopravnost spolova i zaštita ljudskih prava temeljne vrijednosti.⁵³⁵

4.2.8.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

U analiziranom razdoblju od 2013. do 2025. godine, na prijedlog Povjerenstva za ravnopravnost spolova nije došlo do izmjena propisa ni na lokalnoj ni na nacionalnoj razini, niti do donošenja odluka ili drugih općih akata.⁵³⁶

Međutim, iz prikazanih aktivnosti i inicijativa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije razvidno je da ono djeluje proaktivno u promicanju ravnopravnosti spolova, borbi protiv nasilja nad ženama te osnaživanju žena u različitim društvenim i gospodarskim područjima. Kroz brojne sjednice Povjerenstvo se usmjeravalo na ključne teme poput edukacije, prevencije nasilja, jačanja položaja žena u poslovnom svijetu te povećanja njihove političke i društvene zastupljenosti. Inicijative poput obilježavanja Svjetskog dana poduzetnica, Međunarodnog dana žena te organiziranja preventivnih programa u školama potvrđuju njegovu kontinuiranu angažiranost u različitim segmentima društva.

Unatoč tome, i dalje postoji prostor za unaprjeđenje, osobito u pogledu vidljivosti aktivnosti Povjerenstva na službenoj mrežnoj stranici Bjelovarsko-bilogorske županije. Veća transparentnost i dostupnost informacija o projektima, postignućima i planiranim aktivnostima ključne su za jačanje povjerenja javnosti te poticanje većeg građanskog angažmana. Također je potrebno dodatno osnažiti suradnju s medijima kako bi se osigurala šira prepoznatljivost rada Povjerenstva.

U kontekstu daljnjeg razvoja politika ravnopravnosti spolova nužno je nastaviti s provedbom preventivnih mjera, jačanjem institucionalne podrške te unaprjeđenjem

⁵³⁵ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 23-1 od 8. prosinca 2023.; Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 2103-15-01/-23-2 od 15. prosinca 2023.; Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije upućen Županijskoj skupštini Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 2103-15/01-23-3 od 5. prosinca 2023.; Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije KLASA: 024-02/23-04/30, URBROJ: 2103-15-23-3 od 5. prosinca 2023.

⁵³⁶ Odgovor Službe ureda župana na zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/24-02/04, URBROJ: 2103-14-24-2 od 25. listopada 2024.

sudjelovanja žena u političkim i ekonomskim procesima. Poseban naglasak treba staviti na razvoj konkretnih mehanizama za praćenje učinkovitosti provedenih mjera, kao i na osiguravanje stabilnijih financijskih resursa za njihovu provedbu.

Nedostupnost godišnjih izvješća o radu Povjerenstva otežava cjelovitu evaluaciju njegova doprinosa promicanju ravnopravnosti spolova na razini županije. Sustavno izrađena i javno dostupna izvješća omogućila bi praćenje ostvarenih rezultata u odnosu na planirane aktivnosti, uključujući broj provedenih inicijativa, ostvarene suradnje i utjecaj na javne politike. Time bi se dodatno unaprijedila transparentnost rada, omogućila kvalitetnija analiza uspješnosti te oblikovale preporuke za daljnje djelovanje.

U tom kontekstu, donošenje Poslovnika o radu Povjerenstva predstavlja potencijalno rješenje, jer bi osiguralo jasne procedure za izradu, usvajanje i objavu izvješća, čime bi se doprinijelo većoj odgovornosti, sustavnosti i vidljivosti njegova rada.

4.2.8.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Prijedlog Zaključka o prihvaćanju Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini iz 2015. godine predstavlja važan korak u unaprjeđenju ravnopravnosti spolova u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Europska povelja, koju je donijelo Vijeće europskih općina i regija, usmjerava lokalne i regionalne vlasti na sustavnu provedbu politika ravnopravnosti spolova, s ciljem izgradnje uključivijeg, pravednijeg i ravnopravnog društva.⁵³⁷ Prihvaćanjem ovog dokumenta Bjelovarsko-bilogorska županija pridružila se zajednici potpisnica koje se obvezuju na aktivno promicanje jednakih prava i mogućnosti za žene i muškarce na lokalnoj razini.

Međutim, unatoč formalnom prihvaćanju Povelje, Županija nije izradila akcijski plan za ravnopravnost spolova, niti su uspostavljene sveobuhvatne strategije koje bi sustavno promicale uravnoteženu zastupljenost i sudjelovanje žena i muškaraca u svim područjima društvenog života, izuzev aktivnosti koje provodi Povjerenstvo za ravnopravnost spolova.⁵³⁸ Kao potpisnica Povelje, Bjelovarsko-bilogorska županija trebala bi izraditi i usvojiti akcijski plan koji bi jasno definirao prioritete, aktivnosti, nositelje provedbe i potrebna financijska

⁵³⁷ Dopis koji je uputilo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Županu i Županijskoj skupštini Bjelovarsko-bilogorske županije u kojem se nalazi Prijedlog Zaključka o prihvaćanju Europske povelje o ravnopravnost spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 021-06/15-01/30, URBROJ: 2103/1-01-15-02 od 25. rujna 2015.; Zapisnik s 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 25. rujna 2015. godine (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁵³⁸ Odgovor Službe ureda župana na zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/24-02/04, URBROJ: 2103-14-24-2 od 25. listopada 2024.

sredstva za ostvarivanje ciljeva ravnopravnosti spolova. Uvođenjem mjerljivih indikatora predviđenih Poveljom omogućilo bi se sustavno praćenje napretka, evaluacija učinkovitosti provedenih mjera te pravodobno prilagođavanje politika. Takav strateški pristup pridonio bi učinkovitijoj provedbi načela ravnopravnosti spolova i osigurao dugoročan, održiv napredak u ovom području.

4.2.8.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova raspolaže vrlo ograničenim financijskim sredstvima. Prema očitovanju Službe ureda župana, sredstva za 2024. godinu iznosila su 300,00 EUR, dok su za 2022. godinu iznosila 5.000,00 kuna.⁵³⁹ Takva razina financiranja znatno otežava planiranje i provedbu aktivnosti Povjerenstva te može negativno utjecati na njegovu ukupnu učinkovitost. Ograničeni resursi rezultiraju suženim opsegom djelovanja, što u konačnici dovodi do više simboličnog nego stvarnog doprinosa promicanju ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

S druge strane, važno je istaknuti visoku razinu proračunske transparentnosti Bjelovarsko-bilogorske županije.⁵⁴⁰ Sve isplate iz županijskog proračuna javno su dostupne putem mrežne stranice, a Županija je među prvima uvela aplikaciju „*Otvorena županija*“, koja građanima omogućuje uvid u proračunsku potrošnju. Prema istraživanju Instituta za javne financije provedenom od studenoga 2022. do travnja 2023. godine, Županija je ostvarila maksimalan broj bodova u pogledu proračunske transparentnosti, što ukazuje na visok stupanj otvorenosti i odgovornosti u upravljanju javnim sredstvima.⁵⁴¹

Bjelovarsko-bilogorska županija također aktivno sudjeluje u provedbi projekata financiranih iz fondova EU. Među njima se posebno ističe projekt „*Zaželi – Program zapošljavanja žena*“ (listopad 2022. – lipanj 2023.), financiran iz Europskog socijalnog fonda. U okviru ovog projekta zaposlene su žene starije od 50 godina, žene niže razine obrazovanja, dugotrajno nezaposlene, žrtve nasilja te osobe s invaliditetom. Projekt je imao višestruke pozitivne učinke: pridonio je smanjenju nezaposlenosti žena te istodobno osigurao socijalnu

⁵³⁹ *Ibid.*

⁵⁴⁰ Bjelovarsko-bilogorska županija, Uvid u podatke iz riznice – isplate iz proračuna, dostupno na: <https://bbz.transparentnost.hr/>, pristupljeno 20.6.2025.

⁵⁴¹ Bjelovarsko-bilogorska županija, „*Za proračunsku transparentnost BBŽ dobila najveće ocjene i priznanje Instituta za javne financije*“, 6.7.2023., dostupno na: <https://bbz.hr/vijesti/za-prora%C4%8Dunsku-transparentnost-bb%C5%BE-dobila-najve%C4%87e-ocjene-i-priznanje-instituta-za-javne-financije>, pristupljeno 20.6.2025.

podršku starijim i ranjivim osobama kojima su zaposlene žene pružale pomoć u njihovim kućanstvima.⁵⁴²

Unatoč pozitivnim primjerima korištenja EU sredstava, vidljivo je da Povjerenstvo kao tijelo nema izravno osigurane adekvatne financijske kapacitete za provedbu vlastitih inicijativa. Stoga bi budući naponi trebali biti usmjereni na jačanje financijske podrške radu Povjerenstva, uključujući mogućnosti aktivnijeg uključivanja u projekte financirane iz EU fondova, čime bi se povećala njegova operativna sposobnost i dugoročni učinak u promicanju ravnopravnosti spolova.

4.2.9. Primorsko-goranska županija

Na području Primorsko-goranske županije osnovano je Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova,⁵⁴³ čiji se djelokrug rada odnosi na provedbu ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na području županije.⁵⁴⁴ Mandat članova Povjerenstva traje četiri godine od dana imenovanja, a njegova je primarna uloga savjetodavna, budući da djeluje kao radno savjetodavno tijelo Županijske skupštine Primorsko-goranske županije.⁵⁴⁵

Prije osnivanja Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova djelovao je Odbor za ravnopravnost spolova, koji je pratio ostvarivanje ravnopravnosti spolova, poticao programe

⁵⁴² Bjelovarsko-bilogorska županija, „Završena treća faza projekta zapošljavanja žena koje su skrbile o starijim i nemoćnim osobama“, 13.6.2023., dostupno na: <https://bbz.hr/vijesti/zavr%C5%A1ena-tre%C4%87a-faza-projekta-zapo%C5%A1ljavanja-%C5%BEena-koje-su-se-skrbile-o-starijim-i-nemo%C4%87nim-osobama>, pristupljeno 20.6.2025.

⁵⁴³ Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/07-02/27, URBROJ: 2170/1-04-01-3 od 26. travnja 2007., *Službene novine*, broj 17., godina XV., 27. travnja 2007.

⁵⁴⁴ Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/07-02/53, URBROJ: 2170/1-04-01-07-3 od 05. srpnja 2007., *Službene novine*, broj 27., godina XV., 6. srpnja 2007.; Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/11-01/5, URBROJ: 2170/1-01-01/4-11-64 od 7. srpnja 2011. donesena na 23. sjednici Županijske skupštine, *Službene novine*, broj 20., godina XIX., 7. srpnja 2011.; Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/15-01/6, URBROJ: 2170/1-01-01/5-15-25 od 24. lipnja 2015. donesena na 18. sjednici Županijske skupštine, *Službene novine*, broj 21., godina XXIII., 24. lipnja 2015.; Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/19-01/3, URBROJ: 2170/1-01-01/5-19-64 od 30. svibnja 2019. donesena 20. sjednici Županijske skupštine, *Službene novine*, broj 14, godina XXVII., 31. svibnja 2019.; Odluka o razrješenju i imenovanju članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 024-04/22-01/3, URBROJ: 2170-01-01/5-22-43 od 05. svibnja 2022., *Službene novine*, broj 14/2022.; Zapisnik sa 22. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-95 od 20. srpnja 2022.; Odluka o imenovanju članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova donesena na 21. sjednici Županijske skupštine dana 26. listopada 2023. godine, *Službene novine*, broj 38, godina XXXI., 2. studenog 2023.

⁵⁴⁵ V. Primorsko-goranska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://www.pgz.hr/ustroj/skupstina/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/>, pristupljeno 2.4.2026.

usmjerene na unaprjeđenje položaja žena te podržavao financiranje udruga građana i ustanova koje promiču ravnopravnost spolova. Također je provodio aktivnosti usmjerene na postizanje ravnopravnosti spolova i podizanje svijesti građana o važnosti ove teme.⁵⁴⁶

Rad Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova vidljiv je kroz brojne aktivnosti kojima se promiče zabrana diskriminacije i potiče ravnopravnost spolova u različitim područjima društvenog života. Dodatno, njegov rad je transparentan i dostupan javnosti putem službene mrežne stranice Primorsko-goranske županije, na kojoj se redovito objavljuju informacije o njegovu radu.

Poslovníkom o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova uređuju se ključna pitanja vezana uz njegovo funkcioniranje, uključujući postupak izbora predsjednika i članova, način sazivanja sjednica, utvrđivanje i vođenje dnevnog reda, tijek sjednica, pravila glasovanja i donošenja odluka, vođenje zapisnika te druga pitanja važna za osiguravanje učinkovitog, transparentnog i odgovornog rada Povjerenstva.⁵⁴⁷

4.2.9.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva

Sastav Povjerenstva za ravnopravnost spolova nije vezan uz održavanje lokalnih izbora, već uz četverogodišnji mandat koji počinje teći od dana imenovanja pojedinog saziva. Slijedom toga, analiza njegova rada temelji se na mandatnim razdobljima definiranim datumom imenovanja, a ne na izbornim ciklusima. Na temelju podnesenog zahtjeva za pristup informacijama dostavljena su izvješća o radu Povjerenstva za razdoblje od 2013. do 2023. godine, koja uključuju pregled provedenih aktivnosti i inicijativa u navedenom razdoblju.⁵⁴⁸

4.2.9.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2015. godine (mandatno razdoblje 2011. – 2015.)

Od 27. sjednice Povjerenstva (mandatno razdoblje 2011. – 2015.) svi zapisnici dostupni su na službenoj mrežnoj stranici Primorsko-goranske županije, kao i program rada za 2015.

⁵⁴⁶ Odluka o izboru članova Odbora za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/01-02/79, URBROJ: 2170/01-20/01-3 od 15. studenog 2001., *Službene novine*, broj 28., godina IX, 15. studenog 2001.

⁵⁴⁷ Primorsko-goranska županija, Poslovnik o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova usvojen na 6. sjednici dana 28. siječnja 2016., dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/poslovnik.pdf>, pristupljeno 9.3.2025.

⁵⁴⁸ Obavijest Službenika za informiranje na zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/24-01/46, URBROJ: 2170-01-01/2-24-3, Rijeka, 22. listopada 2024.

godinu.⁵⁴⁹ Takva praksa objave zapisnika predstavlja pozitivan primjer transparentnosti rada Povjerenstva. Međutim, planovi i programi rada nisu dostupni za sve godine, što otežava cjelovit uvid u kontinuitet i razvoj njegovih aktivnosti.

U razdoblju od 2013. do 2015. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije provodilo je niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova. Njegov rad uključivao je redovite sjednice na kojima su razmatrane izmjene zakonskih propisa, poput Zakona o radu i Zakona o mirovinskom osiguranju. Poseban naglasak stavljen je na obilježavanje važnih datuma, uključujući Međunarodni dan žena i Dan borbe protiv nasilja nad ženama, kroz javne akcije, tribine i medijske nastupe.

Povjerenstvo je organiziralo tematske sjednice i edukativne aktivnosti o položaju žena na tržištu rada, ravnopravnosti spolova u politikama EU te o pravima ranjivih skupina, osobito žena u ruralnim područjima. U suradnji s organizacijama civilnog društva i institucijama provodile su se kampanje protiv nasilja, projekcije filmova, izložbe i radionice, dok su članice Povjerenstva aktivno sudjelovale u javnim raspravama i medijskim emisijama s ciljem povećanja vidljivosti problema rodne neravnopravnosti. Aktivnosti su imale snažnu edukativnu i preventivnu komponentu, usmjerenu na informiranje građana i poticanje institucionalnih promjena.⁵⁵⁰

Program rada za 2015. godinu temelji se na nacionalnim strategijama i politikama, uključujući Nacionalnu politiku za ravnopravnost spolova (2011. - 2015.) i Strategiju zaštite od nasilja u obitelji (2011. - 2016.). Program je usmjeren na praćenje usklađenosti hrvatskog zakonodavstva s europskim standardima te njegove primjene na lokalnoj razini, kao i na jačanje svijesti javnosti o rodnoj ravnopravnosti i ljudskim pravima žena. Poseban naglasak stavljen je na medijsku prezentaciju problematike, edukaciju žena o njihovim pravima, uklanjanje stereotipa te osiguravanje ravnomjerne zastupljenosti žena na kandidacijskim listama.

Program također predviđa suradnju s nevladinim organizacijama na lokalnoj i nacionalnoj razini, poticanje osnivanja novih udruga te jačanje postojećih inicijativa koje se bave rodnom ravnopravnošću. Važan segment programa odnosi se na borbu protiv nasilja u obitelji kroz organizaciju skloništa, pružanje psihosocijalne i pravne pomoći žrtvama, izradu statističkih godišnjaka i provođenje edukacijskih kampanja. Ističe se potreba za ekonomskim osnaživanjem žena kao ključnim preduvjetom njihove društvene ravnopravnosti, uključujući

⁵⁴⁹ Primorsko-goranska županija, Dokumenti Povjerenstva za ravnopravnost spolova, dostupno na: https://arhiva.pgz.hr/Zupanijski_ustroj/Skupstina/Povjerenstvo_za_ravnopravnost_spolova/Dokumenti_Povjerenstva, pristupljeno 9.3.2025.

⁵⁵⁰ Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2013. godini, u 2014. godini i 2015. godini (dokumenti bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

poticanje zapošljavanja, razvoja ženskog poduzetništva i ravnomjernije podjele obiteljskih obveza.

Program obuhvaća istraživanja u suradnji s akademskom zajednicom, obilježavanje važnih datuma vezanih uz prava žena te jačanje mreže povjerenstava za ravnopravnost spolova na lokalnoj i nacionalnoj razini. Riječ je o sveobuhvatnom i ambicioznom dokumentu koji integrira pravne, edukativne, socijalne i medijske aspekte djelovanja u području ravnopravnosti spolova.

Povjerenstvo je, uz navedeno, dužno pratiti dnevni red Županijske skupštine, zauzimati stajališta iz djelokruga svoga rada te inicirati i predlagati programe u skladu s Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova.⁵⁵¹ Ovu bi obvezu bilo korisno sustavno integrirati u programe rada svih županijskih povjerenstava. Međutim, za učinkovitu provedbu takvog pristupa nužno je dodatno osnažiti povjerenstva, osobito u kadrovskom i financijskom smislu, kako bi mogla u potpunosti ostvarivati svoje ciljeve i zadaće.

4.2.9.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2015. do 2019. godine

Novi sastav Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova imenovan je krajem lipnja 2015. godine,⁵⁵² a prva konstituirajuća sjednica održana je 23. srpnja iste godine. U početnoj fazi rada Povjerenstvo se usmjerilo na obilježavanje važnih datuma, poput Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (22. rujna) i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga), čime je nastavljen kontinuitet javnog zagovaranja i senzibilizacije društva. Istodobno se raspravljalo o položaju žena u političkom životu RH, osobito u kontekstu predstojećih parlamentarnih izbora, te je donesen Program rada za 2016. godinu. Važno je istaknuti da su u ovom mandatnom razdoblju (2015.-2019.) svi zapisnici i programi uredno objavljivani na mrežnoj stranici Županije, što predstavlja primjer dobre prakse transparentnosti.⁵⁵³

Program rada za 2016. godinu zadržava temeljnu strukturu i ciljeve prethodnog programa, ali uvodi i određene novine. Poseban naglasak stavljen je na prikupljanje podataka

⁵⁵¹ Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije za 2015. godinu, <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2015.pdf>, pristupljeno 9.3.2025.

⁵⁵² Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/15-01/6, URBROJ: 2170/1-01-01/5-15-25 od 24. lipnja 2015. donesena na 18. sjednici Županijske skupštine, *Službene novine*, broj 21., godina XXIII., 24. lipnja 2015.

⁵⁵³ Primorsko-goranska županija, Dokumenti Povjerenstva za ravnopravnost spolova, dostupno na: https://arhiva.pgz.hr/Zupanijski_ustroj/Skupstina/Povjerenstvo_za_ravnopravnost_spolova/Dokumenti_Povjerenstva, pristupljeno 14.3.2025.

o sankcijama za nepoštivanje načela ravnopravnosti spolova na kandidacijskim listama te na jačanje komunikacije s lokalnim povjerenstvima kroz distribuciju informativnih materijala. Također, program predviđa poticanje pristupanja Primorsko-goranske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini te donošenje novog akcijskog plana za provedbu mjera nacionalne politike.⁵⁵⁴ Odluka o pristupanju Primorsko-goranske županije Europskoj povelji donesena je 24. studenoga 2016. na 32. sjednici Županijske skupštine.

Tijekom 2016. godine Povjerenstvo je provodilo niz aktivnosti usmjerenih na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova, prevenciju nasilja nad ženama te usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života. Organizirane su tematske sjednice, javne tribine i stručna predavanja uz sudjelovanje predstavnika institucija, jedinica lokalne samouprave, organizacija civilnog društva i obrazovnih ustanova. Suradnja s medijima dodatno je pridonijela vidljivosti aktivnosti i senzibilizaciji javnosti.⁵⁵⁵

Program rada za 2017. godinu nastavlja kontinuitet prethodnih aktivnosti, ali istodobno uvodi snažniju europsku dimenziju, oslanjajući se na obveze preuzete potpisivanjem Europske povelje. Uz praćenje usklađenosti zakonodavstva, jačanje svijesti javnosti i suradnju s civilnim sektorom, poseban naglasak stavljen je na djelovanje u predizbornom razdoblju radi osiguravanja uravnotežene zastupljenosti spolova na kandidacijskim listama za lokalne izbore. Također se uvodi sustavnije praćenje poštivanja tog načela, a dodatna pažnja posvećuje se i ranjivim skupinama, uključujući žene i djecu izbjeglice te tražiteljice azila.⁵⁵⁶

Izvješće o radu za 2017. godinu pokazuje kontinuitet i raznolikost aktivnosti Povjerenstva. Tijekom godine organizirane su brojne sjednice, panel-rasprave i edukativni događaji, s fokusom na političku participaciju žena, ravnopravnost na tržištu rada i prevenciju nasilja u obitelji. Posebno je značajna provedba aktivnosti vezanih uz Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, kao i sudjelovanje u međunarodnim

⁵⁵⁴ Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije za 2016. godinu, <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2016.pdf>, pristupljeno 15.3.2025.

⁵⁵⁵ Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu - važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2016. godini, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2016.pdf>, pristupljeno 16.3.2025.

⁵⁵⁶ Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije za 2017. godinu, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2017.pdf>, pristupljeno 16.3.2025.

projektima, uključujući twinning projekt „*Podrška ravnopravnosti spolova*“, čime se dodatno ojačala međunarodna suradnja i razmjena dobrih praksi.⁵⁵⁷

Program rada za 2018. godinu nastavlja prethodno definirane smjernice, uz dodatno isticanje potrebe donošenja novog akcijskog plana za provedbu nacionalne politike ravnopravnosti spolova.⁵⁵⁸ Izvješće o radu za istu godinu pokazuje intenzivno djelovanje Povjerenstva, uključujući rasprave o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, nacionalnoj strategiji zaštite od nasilja te društvenim raspravama o Istanbulskoj konvenciji, pri čemu je Povjerenstvo jasno podržalo standarde zaštite žena od nasilja. Posebno se ističu tematske sjednice posvećene Nacionalnom danu borbe protiv nasilja nad ženama i položaju žena s invaliditetom, kao i kontinuirana suradnja s različitim dionicima kroz edukativne aktivnosti i javno zagovaranje.⁵⁵⁹

U završnoj fazi mandata, do lipnja 2019. godine, Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima usmjerenima na javno osvještavanje i analizu ključnih društvenih problema. Obilježen je Međunarodni dan žena kroz organizaciju kazališne predstave i tematske sjednice „*Pravda za žene*“, na kojoj su razmatrani rodni jaz u plaćama i mirovinama, "feminizacija" siromaštva te ekonomska nejednakost između žena i muškaraca. Održana je i tematska sjednica posvećena inicijativi uvođenja rodno osjetljivog proračuna u Primorsko-goranskoj županiji,⁵⁶⁰ čime je dodatno naglašena važnost integriranja rodne perspektive u javne politike i financijsko planiranje.⁵⁶¹

4.2.9.1.3. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2019. do 2023. godine

Premda na službenoj mrežnoj stranici Primorsko-goranske županije postoji arhiva dokumenata županijskih tijela, dokumenti Povjerenstva za ravnopravnost spolova za mandatno razdoblje 2019.– 2023. nisu sustavno dostupni. Takav nedostatak negativno utječe na

⁵⁵⁷ Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu - važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2017. godini, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2017.pdf>, pristupljeno 16.3.2025.

⁵⁵⁸ Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije za 2018. godinu, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/Plan-rada2018.pdf>, pristupljeno 16.3.2025.

⁵⁵⁹ Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu - važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2018. godini, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2018.pdf>, pristupljeno 16.3.2025.

⁵⁶⁰ Primorsko-goranska županija, Zapisnici s 35.-38. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, dostupno na: https://arhiva.pgz.hr/Zupanijski_ustroj/Skupstina/Povjerenstvo_za_ravnopravnost_spolova/Dokumenti_Povjerenstva, pristupljeno 15.3.2025.

⁵⁶¹ Izvješće o radu-važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije u 2019. godini (dostavljeno temeljem zahtjeva za pristup informacijama)

transparentnost rada Povjerenstva, osobito s obzirom na važnost njegovih aktivnosti u provedbi politike ravnopravnosti spolova.

Informacije o radu Povjerenstva nisu objedinjene na jednom mjestu, već su javnosti dostupne tek kroz povremene vijesti i pojedinačne objave, što otežava cjelovit uvid u kontinuitet i opseg njegova djelovanja. Budući da je uloga Županijskog povjerenstva promicanje ravnopravnosti kroz informiranje, zagovaranje i poticanje javne rasprave, ograničena dostupnost dokumenata u suprotnosti je s tom funkcijom jer značajno smanjuje mogućnost praćenja i razumijevanja provedenih mjera.

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeni su zapisnici sa sjednica za razdoblje od 2019. do 2023. godine. Iz zapisnika konstituirajuće sjednice proizlazi da su Odluka o osnivanju Povjerenstva i Poslovnik o radu temeljni dokumenti koji uređuju njegov rad.⁵⁶² Djelovanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova usmjereno je na povećanje vidljivosti u javnosti i jačanje svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova,⁵⁶³ pri čemu se posebno ističe organizacija tematskih sjednica povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama⁵⁶⁴ te pitanja položaja žena s invaliditetom.⁵⁶⁵ Na trećoj sjednici usvojeni su Izvješće o radu za 2019. godinu i Program rada za 2020. godinu, no njihov sadržaj nije razvidan iz zapisnika.⁵⁶⁶

Iako Program rada za 2020. godinu nije dostavljen, iz zapisnika je vidljivo da su aktivnosti u drugoj polovici 2019. godine bile usmjerene na prevenciju nasilja nad ženama i promicanje ravnopravnosti kroz tematske sjednice i javne kampanje. Održane su sjednice

⁵⁶² Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, *Službene novine*, broj 17/07, 31/13 Zapisnik s konstituirajuće sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/19-07/7, URBROJ: 2170/1-01-01/2-19-24 od 3. srpnja 2019.

⁵⁶³ Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10/5-19-5 od 17. rujna 2019.

⁵⁶⁴ Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10/5-19-7 od 28. listopada 2019.; Zapisnik sa 8. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-39 od 17. srpnja 2020.; Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-45 od 15. rujna 2020.; O problematici obiteljskog nasilja i nasilja nad ženama u Primorsko-goranskoj županiji vidi Zapisnik sa 13. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-64 od 26. svibnja 2021.; Zapisnik s 15. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-70 od 31. kolovoza 2021.; O obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama – analiza trenutnog stanja u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji vidi Zapisnik sa 23. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-100 od 23. studenog 2022.

⁵⁶⁵ Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-33 od 4. ožujka 2020.

⁵⁶⁶ Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10/5-19-27 od 25. studenog 2019.

posvećene Nacionalnom danu borbe protiv nasilja nad ženama, obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te predstavljanju programa Europske prijestolnice kulture 2020. iz perspektive položaja žena. Također su distribuirani edukativni materijali „*STOP nasilju nad ženama*“ obrazovnim i drugim institucijama u županiji.⁵⁶⁷

Tijekom 2020. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova raspravljalo je o nizu važnih tema, među kojima se ističe seksizam kao jedan od temeljnih uzroka neravnopravnosti spolova.⁵⁶⁸ Na sjednicama je predstavljena Preporuka Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv seksizma iz 2019. godine. Raspravljalo se i o političkoj participaciji žena kroz temu „*Žene i politika, u susret parlamentarnim izborima u Republici Hrvatskoj*“, pri čemu je istaknuta njihova nedovoljna zastupljenost na izbornim listama.⁵⁶⁹ Povjerenstvo je razmatralo i mogućnost pokretanja inicijative prema Vladi RH i Ministarstvu financija radi uvođenja rodno osviještenog proračuna „*Žene i održivi razvoj: prošlost, sadašnjost i budućnost*“.⁵⁷⁰ Na 11. sjednici usvojeni su Izvješće o radu za 2020. godinu i Program rada za 2021. godinu.⁵⁷¹

U 2021. godini Povjerenstvo se bavilo pitanjem položaja žena na tržištu rada i njihove ravnopravnosti s muškarcima.⁵⁷² U njegov rad uključilo se i Sveučilište u Rijeci organizacijom sjednice na temu „*Plan rodne ravnopravnosti Sveučilišta u Rijeci*“.⁵⁷³

Na 14. sjednici naglašena je važnost razvoja kulture ravnopravnosti u visokoškolskom sustavu kroz konkretne mjere. Također je raspravljano o položaju žena u zdravstvenom sustavu, pri čemu je kao problem nedostatak medicinskih sestara.⁵⁷⁴ U kontekstu pandemije održan je zajednički sastanak Povjerenstva i Županijskog tima za sprječavanje nasilja nad

⁵⁶⁷ Izvješće o radu - važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2019. godini (dostavljeno temeljem zahtjeva za pristup informacijama), *op. cit.*

⁵⁶⁸ Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/-20-30 od 5. veljače 2020.

⁵⁶⁹ Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20- 36 od 9. lipnja 2020.

⁵⁷⁰ Zapisnik sa 10. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-48 od 14. listopada 2020.

⁵⁷¹ Zapisnik sa 11. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-21-58 od 20. siječnja 2021.

⁵⁷² Zapisnik sa 12. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-21-61 od 10. ožujka 2021.

⁵⁷³ 14. sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova održana dana 16. lipnja 2021. godine. Senat Sveučilišta u Rijeci usvojio je Plan rodne ravnopravnosti Sveučilišta u Rijeci 2021. – 2025. čime je riječko sveučilište prihvatilo obvezu kreiranja, provođenja i praćenja provedbe institucionalnog plana rodne ravnopravnosti sudjelovanjem u projektu „*Podrška i provedba planova za rodnu ravnopravnost u akademskoj zajednici i istraživanjima*“ v. Zapisnik sa 14. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-68 od 16. lipnja 2021.

⁵⁷⁴ Zapisnik sa 16. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-71 od 12. listopada 2021.

ženama i nasilja u obitelji, radi analize situacije i prilagodbe mjera zaštite.⁵⁷⁵ Redovito su usvojeni Izvješće o radu za 2021. godinu i Program rada za 2022. godinu.⁵⁷⁶

Tijekom 2022. godine Povjerenstvo je istraživalo položaj žena u ruralnim područjima, s posebnim naglaskom na ravnopravnost spolova.⁵⁷⁷ Raspravljalo se i o ulozi žena u religiji i religijskim zajednicama, čime su otvorena pitanja društvenih i kulturnih aspekata rodne ravnopravnosti.⁵⁷⁸ Povjerenstvo je također razmatralo preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, osobito u pogledu provedbe ZRS-a.⁵⁷⁹ Izvješće o radu za 2022. godinu i Program rada za 2023. godinu usvojeni su na 25. sjednici, ali njihov sadržaj nije detaljno prikazan u zapisnicima.⁵⁸⁰

U 2023. godini jedna od istaknutih tema bila je ravnopravnost spolova u sportu, s naglaskom na poticanje djevojčica na bavljenje sportom i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja u sportskom okruženju. Raspravljalo se i o općoj neravnopravnosti spolova u hrvatskom sportu.⁵⁸¹ Na 28. sjednici istaknuti su ključni izazovi za daljnji rad Povjerenstva, uključujući potrebu za većom vidljivošću i transparentnošću u medijima i javnosti. Također je naglašena važnost uspostave učinkovitije komunikacije s pravosudnim tijelima u vezi s nasiljem nad ženama te jačanja institucionalne uloge Povjerenstva kroz Županijsku skupštinu i osiguranje stabilnijeg financiranja iz proračuna.⁵⁸²

4.2.9.1.4. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2023. do 2025. godine (mandatno razdoblje 2023. – 2027.)

⁵⁷⁵ Zapisnik sa 17. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-75 od 17. studenog 2021.

⁵⁷⁶ Zapisnik sa 18. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-84 od 19. siječnja 2022.

⁵⁷⁷ Zapisnik sa 20. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-89 od 8. ožujka 2022.

⁵⁷⁸ Zapisnik sa 24. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-103 od 20. prosinca 2022.

⁵⁷⁹ Zapisnik sa 21. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-94 od 4. svibnja 2022.

⁵⁸⁰ Zapisnik sa 25. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-106 od 15. veljače 2023.

⁵⁸¹ Zapisnik sa 27. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-23-112 od 31. svibnja 2023.

⁵⁸² Zapisnik sa 28. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-23-115 od 20. lipnja 2023.

Novi saziv Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova započeo je s radom 2023. godine.⁵⁸³ Već na jednoj od prvih sjednica usvojeni su Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2023. godinu te Program rada za 2024. godinu,⁵⁸⁴ čime je osiguran kontinuitet djelovanja i planski pristup radu. U ovom mandatnom razdoblju Povjerenstvo dodatno proširuje suradnju s drugim tijelima, uključujući uspostavljenu suradnju s Povjerenstvom za ravnopravnost spolova Grada Zagreba.⁵⁸⁵ Takvo umrežavanje pridonosi razmjeni iskustava i jačanju institucionalnih kapaciteta za provedbu politika ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.

U radu Povjerenstva istaknuta je i kampanja „*NeVidljiva*“, usmjerena na problem nasilja nad ženama starije životne dobi,⁵⁸⁶ čime se dodatno naglašava važnost prepoznavanja potreba posebno ranjivih skupina žena.⁵⁸⁷

Program rada za 2024. godinu predviđa niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, uključujući suradnju s organizacijama civilnog društva, organizaciju javnih tribina, edukativnih radionica i kampanja te obilježavanje važnih datuma poput Međunarodnog dana žena. Poseban naglasak stavljen je na prevenciju i suzbijanje diskriminacije i nasilja, osobito nad ženama s invaliditetom i majkama djece s teškoćama u razvoju. Povjerenstvo također planira intenzivirati aktivnosti informiranja i senzibilizacije javnosti putem medija i društvenih mreža, uz promociju pozitivnih primjera rodne ravnopravnosti u privatnom i javnom životu. Među prioritetima se ističe i jačanje suradnje s jedinicama lokalne samouprave, stručnim službama i organizacijama civilnog društva, kako bi se osigurala sustavna podrška žrtvama nasilja i potaknule dugoročne promjene u društvenim obrascima. Program jasno naglašava važnost zajedničkog djelovanja svih relevantnih dionika te aktivnog uključivanja građana u aktivnosti i inicijative Povjerenstva, što se prepoznaje kao ključan preduvjet za učinkovito promicanje ravnopravnosti spolova u društvu.

⁵⁸³ Zapisnik s konstituirajuće sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 024-04/23-08/2, URBROJ: 2170-01-01/2-23-28 od 29. studenog 2023.

Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, *Službene novine*, broj 17/07, 31/13, 27/21, 2/22

⁵⁸⁴ Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-6 od 24. siječnja 2024.

⁵⁸⁵ Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-10 od 26. ožujka 2024.

Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-12 od 26. lipnja 2024.

⁵⁸⁶ Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-16 od 4. srpnja 2024.

⁵⁸⁷ Udruga UZOR, vijest: *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova PGŽ: „NeVidljive osobe starije životne dobi“*, 9.7.2024., dostupno na: <https://udruga-uzor-rijeka.hr/2024/07/09/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-pgz-nevidljive-osobe-starije-zivotne-dobi/>, pristupljeno 2.4.2026.

4.2.9.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Iako nema dostupnih podataka da je na prijedlog Povjerenstva za ravnopravnost spolova donesen opći akt ili formalna odluka na razini Primorsko-goranske županije, analiza njegova rada pokazuje da Povjerenstvo ima aktivnu i kontinuiranu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova. Njegovo djelovanje prvenstveno je savjetodavne prirode te se očituje kroz praćenje provedbe ZRS-a, razmatranje relevantnih javnih politika i iniciranje rasprava o ključnim društvenim pitanjima.⁵⁸⁸

Povjerenstvo svoje ciljeve ostvaruje kroz organizaciju tematskih sjednica, javnih rasprava i suradnju s institucijama i organizacijama civilnog društva. Poseban naglasak stavlja se na prevenciju i suzbijanje nasilja nad ženama, jačanje političke i društvene participacije žena te podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti u široj javnosti.

Unatoč vidljivoj aktivnosti, ograničenja u radu Povjerenstva proizlaze ponajprije iz nedostatka izravnog i stabilnog financiranja. Takve okolnosti utječu na opseg i kontinuitet provedbe planiranih aktivnosti. Stoga se kao važan preduvjet za jačanje njegove uloge ističe potreba za snažnijom institucionalnom podrškom, osobito kroz aktivnije uključivanje Županijske skupštine i osiguravanje adekvatnih financijskih sredstava u proračunu.

4.2.9.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Primorsko-goranska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, a odluka o pristupanju donesena je 24. studenoga 2016. godine na 32. sjednici Županijske skupštine.⁵⁸⁹ Time je formalno izražena opredijeljenost Županije za promicanje i zaštitu načela ravnopravnosti spolova u javnim politikama i upravljanju. Međutim, iako potpisivanje Povelje predstavlja važan institucionalni korak, dostupni podaci upućuju na izazove u njezinoj konkretnoj provedbi. Naime, Županija nije izradila akcijski plan za provedbu Povelje koji bi definirao prioritete, mjere, nositelje aktivnosti te potrebne

⁵⁸⁸ Aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova v. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih/lokalnih povjerenstava, Primorsko-goranska županija, 26.11.2015., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/primorsko-goranska-zupanija/>, pristupljeno 2.4.2026.

⁵⁸⁹ Odluka o pristupanju Primorsko-goranske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, *Službeni glasnik Primorsko-goranske županije*, godina XXIV, broj 30, 25. studenoga 2016., dostupno na: <https://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=34588>, pristupljeno 20.3.2025.

financijske i ljudske resurse. Bez takvog operativnog dokumenta otežano je sustavno praćenje napretka i provedba ciljeva iz Povelje.

Također, izostanak strateškog okvira ukazuje na nedovoljno razvijen mehanizam za osiguravanje uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja i drugim područjima društvenog djelovanja. Iako pojedine aktivnosti Povjerenstva doprinose promicanju ravnopravnosti spolova, nedostatak sveobuhvatnog i obvezujućeg plana ograničava njihov dugoročni učinak.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da postoji značajan prostor za unaprjeđenje provedbe Europske povelje kroz izradu i donošenje akcijskog plana, čime bi se osigurala sustavnija, mjerljiva i učinkovitija politika ravnopravnosti spolova na razini Primorsko-goranske županije.

4.2.9.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama o izvješćima o korištenju financijskih sredstava za rad Povjerenstva te o podacima o programima i projektima financiranim iz fondova EU zaprimljen je odgovor da traženi dokumenti ne postoje, odnosno da nisu doneseni.⁵⁹⁰ Nepostojanje takvih podataka značajno ograničava mogućnost evaluacije učinkovitosti provedenih aktivnosti, ali i planiranje budućih mjera i programa.

Unatoč izostanku službeno dostupnih podataka, određeni uvid u financiranje rada Povjerenstva može se dobiti iz godišnjih izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Prema tim izvorima, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije u razdoblju od 2013. do 2019. godine raspolagalo je relativno značajnim sredstvima. Najviši iznos dodijeljen je 2013. godine – 177.916,00 kuna,⁵⁹¹ dok su u sljedećim godinama sredstva postupno smanjivana - 111.279,33 kuna u 2015.,⁵⁹² 78.720,85 kuna u 2016.,⁵⁹³ 60.409,34 kuna u 2017.,⁵⁹⁴ 58.899,50 kuna u 2018.⁵⁹⁵ te 83.938,13 kuna u 2019. godini.⁵⁹⁶ Od 2020. godine nadalje, godišnja izvješća više ne sadrže podatke o financiranju županijskog povjerenstva, što dodatno otežava praćenje financijskih trendova i procjenu održivosti njegova rada.

⁵⁹⁰ Primorsko-goranska županija, Obavijest Službenika za informiranje na zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/24-01/46, URBROJ: 2170-01-01/2-24-3, Rijeka, 22. listopada 2024.

⁵⁹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013.*, str. 108.

⁵⁹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015.*, str. 147.

⁵⁹³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016.*, str. 154.

⁵⁹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017.*, str. 155.

⁵⁹⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018.*, str. 205.

⁵⁹⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019.*, str. 319.

Primorsko-goranska županija provodi niz projekata sufinanciranih sredstvima EU u različitim područjima, no dostupne informacije upućuju na to da među njima nema projekata izravno usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova. S druge strane, Županija je raspisala natječaj za financiranje programa i projekata iz područja žrtava obiteljskog nasilja za 2025. i 2026. godinu,⁵⁹⁷ što predstavlja pozitivan pomak u adresiranju jednog od ključnih aspekata rodne ravnopravnosti.

Nedostatak sustavne evidencije o financiranju i korištenju sredstava namijenjenih promicanju ravnopravnosti spolova ukazuje na potrebu za dosljednijim i transparentnijim praćenjem ovog područja. Iz postojećih javno dostupnih podataka nije moguće jasno utvrditi u kojoj su mjeri načela ravnopravnosti spolova integrirana u razvojne strategije Županije.

U budućnosti je stoga ključno dodatno osnažiti ulogu Povjerenstva kroz povećanje njegove javne vidljivosti, osiguravanje transparentnog i stabilnog financiranja te donošenje akcijskog plana za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Takav pristup omogućio bi sustavno, koordinirano i dugoročno djelovanje u području ravnopravnosti spolova, uz jasno definirane ciljeve, nadležnosti i mehanizme praćenja rezultata.

4.2.10. Ličko-senjska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova djeluje kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine Ličko-senjske županije, s osnovnim zadatkom promicanja svijesti o ravnopravnosti spolova i praćenja provedbe relevantnih politika u tom području. Njegova uloga očituje se ponajprije u savjetovanju, iniciranju rasprava te poticanju aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje položaja žena i muškaraca u društvu.⁵⁹⁸

⁵⁹⁷ Primorsko-goranska županija, Natječaj za financiranje programa i projekata iz područja zaštite žrtava obiteljskog nasilja u 2025. i 2026. godini, dostupno na: https://www.pgz.hr/projekt_program/natjecaj-za-financiranje-programa-i-projekata-iz-podrucja-zastite-zrtava-obiteljskog-nasilja-u-2025-i-2026-godini/, pristupljeno: 4.2.2026.

⁵⁹⁸ Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/10-01/054, URBROJ: 2125/1-01-10-03 od 29. travnja 2010. doneseno na 7. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije održane 29. travnja 2010. godine, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 7, godište XVIII., 29. travnja 2010., str. 278.; Rješenje o razrješenju i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije KLASA: 004-01/13-01/13, URBROJ: 2125/1-01-13-4 od 30. rujna 2013., *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 18, godište XXI, 30. rujna 2013., str. 993.-994.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije KLASA: 004-01/17-01/12, URBROJ: 2125/1-01-17-03 od 25. rujna 2017. doneseno na 3. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 21, godište XXV, 25. rujna 2017., str. 1102.; Rješenje o

Mandat članova Povjerenstva vezan je uz mandat članova Županijske skupštine, čime se osigurava institucionalna povezanost i kontinuitet rada u okviru političkog ciklusa županije.

Važan iskorak u normativnom okviru predstavlja činjenica da je Županijska skupština Ličko-senjske županije usvojila Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je formalno preuzela obvezu promicanja i provedbe načela rodne ravnopravnosti.⁵⁹⁹

4.2.10.1. Podaci o radu Povjerenstva

Mrežna stranica Ličko-senjske županije ne sadrži ažurirane informacije o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova. Dostupni podaci o njegovu sastavu odnose se na saziv imenovan 30. rujna 2013. godine,⁶⁰⁰ dok su objave o aktivnostima sporadične i uglavnom se odnose na obilježavanje nacionalnih i međunarodnih dana posvećenih borbi protiv nasilja nad ženama. Posljednja dostupna objava datira od 4. lipnja 2018. godine.

Zbog ograničene transparentnosti, dodatni podaci pribavljeni su putem zahtjeva za pristup informacijama. Dostavljeni materijali najvećim se dijelom odnose na provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, o čemu Povjerenstvo izvještava nadležna tijela, poput Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Ureda za ravnopravnost spolova. Godišnji programi rada nisu dostupni, dok su od izvješća o radu dostupna samo ona za 2014. i 2016. godinu.

4.2.10.1.1. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Iz dostupne dokumentacije proizlazi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije u promatranom razdoblju bilo aktivno prvenstveno u provedbi mjera iz

imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije KLASA: 004-01/19-01/08, URBROJ: 2125/1-01-19-03 od 27. studenog 2019. doneseno na 6. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 2, godište XXVI, 27. studenog 2019., str. 2306.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije KLASA: 004-01/21-01/05, URBROJ: 2125/1-01-21-03 od 9. prosinca 2021. doneseno na 4. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 36, godište XXIX, 09. prosinca 2021., str. 2794.

⁵⁹⁹ Zaključak KLASA: 004-01/17-01/11, URBROJ: 2125/1-01-17-05 od 25. rujna 2017. donesen na 3. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 21, godište XXV, 25. rujna 2017., str. 1105.

⁶⁰⁰ Ličko-senjska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://licko-senjska.hr/zupanijska-skupstina/detaljnije/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-licko-senjske-zupanije>, pristupljeno 19.4.2025.

Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, s naglaskom na podizanje svijesti o pravima žena i prevenciju nasilja.⁶⁰¹ U 2013. godini Povjerenstvo je, u okviru izvješća o provedbi Nacionalne politike (2011.-2015.), posebno istaknulo aktivnosti usmjerene na promicanje ljudskih prava žena. U suradnji s Policijskom upravom Ličko-senjske županije i drugim relevantnim institucijama organizirana je javna tribina „Živim život bez nasilja“ povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Događanje je imalo za cilj senzibilizaciju javnosti i jačanje međuinstitucionalne suradnje u suzbijanju nasilja.

U području političke participacije, Povjerenstvo je analiziralo spolnu zastupljenost nakon lokalnih izbora 2013. godine. Utvrđeno je da su muškarci bili zastupljeniji na kandidacijskim listama, dok su žene činile 45% članova predstavničkih i izvršnih tijela na županijskoj razini. Ovi podaci ukazuju na određeni napredak, ali i na potrebu daljnjeg poticanja ravnomjerne zastupljenosti spolova.

Izvješće o radu za 2014. godinu potvrđuje kontinuitet aktivnosti usmjerenih na informiranje i edukaciju. Povjerenstvo je redovito obavještavalo jedinice lokalne samouprave o zakonodavnim novostima i inicijativama te poticalo obilježavanje važnih datuma vezanih uz ravnopravnost spolova, djecu i obitelj. Također je ostvarena suradnja s organizacijama civilnog društva, a posebna pažnja posvećena je borbi protiv nasilja nad ženama kroz javne akcije i stručne skupove.⁶⁰²

Izvješće za 2015. godinu nije dostupno, što dodatno otežava cjelovitu analizu kontinuiteta rada.⁶⁰³

U 2016. godini Povjerenstvo nastavlja s provedbom mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, uz naglasak na koordinaciju s lokalnim vlastima i informiranje o relevantnim politikama. Aktivnosti su bile usmjerene na obilježavanje važnih datuma, osobito Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (22. rujna) i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga). U suradnji s Gradom Gospićem, Centrom za socijalnu skrb Gospić i Obiteljskim centrom organizirane su javne akcije, uključujući

⁶⁰¹ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/13-01/19, URBROJ: 2125/1-14-13-02 od 20. prosinca 2013.

⁶⁰² Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije za 2014. godinu KLASA: 004-01/15-01/04, URBROJ: 2125/1-04-15-03 od 27. siječnja 2015.

⁶⁰³ Dostavljen je dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Vladi Republike Hrvatske KLASA: 550-01/15-01/30, URBROJ: 2125/1-04-15-03 od 23. rujna 2015. u kojem se nalazi obavijest o obilježavanju 22. rujna „Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama“ – obavijest o provedenoj aktivnosti

postavljanje informativnih punktova i distribuciju promotivnih materijala s ciljem podizanja svijesti i poticanja prijavljivanja nasilja.⁶⁰⁴

Iz navedenog proizlazi da je rad Povjerenstva u promatranom razdoblju bio ponajprije usmjeren na edukativne i preventivne aktivnosti, uz naglasak na međuinstitucionalnu suradnju. Ipak, uočava se nedostatak sustavne objave dokumenata i strateških planova, što ograničava transparentnost i otežava dugoročnu evaluaciju njegova djelovanja.

4.2.10.1.2. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Iz dopisa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije iz 2018. godine, upućenog Uredu za ravnopravnost spolova, vidljivo je da je Povjerenstvo aktivno sudjelovalo u obilježavanju Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama – 22. rujna. Aktivnosti su provedene u suradnji s Ličko-senjskom županijom, Gradom Gospićem, Policijskom upravom Ličko-senjske županije, Društvom crvenog križa Ličko-senjske županije, Centrom za socijalnu skrb Gospić te udrugom SOS Rijeka - Centrom za nenasilje i ljudska prava. Tom prilikom postavljen je informativni štand s promotivnim materijalima (brošure, letci, baloni i ruže) s ciljem podizanja svijesti javnosti o problemu nasilja nad ženama i poticanja njegove društvene neprihvatljivosti.⁶⁰⁵

U dopisu upućenom Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova 17. siječnja 2018. godine iznose se podaci o radu Povjerenstva u 2017. godini. Naglašava se da, unatoč dobroj suradnji s nadležnim institucijama, nije bilo prijavljenih slučajeva nasilja u obitelji upućenih Povjerenstvu. Za rad Povjerenstva u 2017. godini osigurana su sredstva u iznosu od 1.000,00 kuna iz proračuna Ličko-senjske županije.

Tijekom 2017. godine Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima informiranja gradova i općina o zakonodavnim promjenama u području ravnopravnosti spolova te je distribuiralo priručnik o rodno osviještenoj politici financiran sredstvima EU. Posebna pažnja posvećena je obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 25. studenoga, također kroz postavljanje informativnih štandova i distribuciju promotivnih materijala. Povjerenstvo je prikupljalo i analiziralo podatke o zastupljenosti žena u predstavničkim tijelima, pri čemu je

⁶⁰⁴ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije za 2016. godinu KLASA: 004-01/16-01/10, URBROJ: 2125/1-04-17-04 od 16. siječnja 2017.

⁶⁰⁵ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Vladi Republike Hrvatske vezano uz obilježavanje 22. rujna „Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama“ KLASA: 004-01/18-01/07, URBROJ: 2125/1-04-18-02 od 24. rujna 2018.

utvrđeno da žene čine 45% članova Županijske skupštine te 43% članova tijela jedinica lokalne samouprave.

Iste godine Županijska skupština donijela je Zaključak o prihvatanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, o čemu je obaviješteno Vijeće europskih općina i regija. Povjerenstvo je najavilo nastavak aktivnosti usmjerenih na senzibilizaciju javnosti i provedbu mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova.⁶⁰⁶

Podaci o radu za 2018. godinu ukazuju na nastavak sličnih aktivnosti. Povjerenstvo je ponovno naglasilo da nije bilo prijavljenih slučajeva nasilja u obitelji, a za njegov rad osigurana su sredstva u iznosu od 2.500,00 kuna. Aktivnosti su uključivale kontinuirano informiranje lokalnih jedinica, suradnju s organizacijama civilnog društva te obilježavanje važnih datuma kroz javne akcije i informativne kampanje. Tijekom tih aktivnosti distribuirani su promotivni materijali i publikacije, uključujući i publikaciju o pravima žena u ruralnim područjima koju je osigurao Ured za ravnopravnost spolova.

Na inicijativu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova održan je i radni sastanak s članovima Povjerenstva i zamjenicom župana, na kojem su razmatrana ključna pitanja vezana uz položaj žena u županiji. Također, Povjerenstvo je uključilo medije u raspravu o nacrtu Medijskog kodeksa za profesionalno i senzibilizirano izvještavanje o slučajevima nasilja nad ženama, pozivajući ih da dostave svoje prijedloge i komentare.⁶⁰⁷

Prema izvješću Upravnog odjela za financije i društvene djelatnosti iz siječnja 2020. godine, rad Povjerenstva u 2019. bio je ograničen zbog institucionalnih okolnosti. Naime, krajem 2018. godine raspuštena je Županijska skupština, čime je istekao mandat članovima Povjerenstva. Novo Povjerenstvo imenovano je tek 28. studenoga 2019. godine, zbog čega tijekom te godine nije bilo moguće provoditi planirane aktivnosti. U izvješću se navodi očekivanje da će Povjerenstvo u 2020. godini započeti s aktivnijim radom i uspostaviti suradnju s relevantnim dionicima, osobito sa Županijskim timom za sprječavanje nasilja nad ženama.⁶⁰⁸

4.2.10.1.3. Podaci o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine

⁶⁰⁶ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova s podacima o radu Povjerenstva u 2017. godini vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji KLASA: 004-01/17-01/22, URBROJ: 2125/1-04-18-6 od 17. siječnja 2018.

⁶⁰⁷ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova s podacima o radu Povjerenstva u 2018. godini vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji KLASA: 004-01/18-01/09, URBROJ: 2125/1-04-19-06 od 17. siječnja 2019.

⁶⁰⁸ Dopis Upravnog odjela za financije i društvene djelatnosti Ličko-senjske županije upućen Uredu za ravnopravnost spolova vezano uz aktivnosti i rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije u 2019. godini KLASA: 004-01/19-01/05, URBROJ: 2125/1-04-20-02 od 21. siječnja 2020.

Podaci o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2021. godini sadržani su u dopisu Upravnog odjela za društvene djelatnosti Ličko-senjske županije, naslovljenom „*Provedba Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini*“, koji je upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova. U dopisu se navodi da, zbog globalne pandemije bolesti COVID-19, Povjerenstvo nije bilo u mogućnosti provoditi planirane aktivnosti tijekom prve polovice godine. Dodatno, održavanje lokalnih izbora u svibnju 2021. godine dovelo je do raspuštanja Županijske skupštine, čime je članovima Povjerenstva istekao mandat. Novi saziv Povjerenstva imenovan je nakon konstituiranja nove Županijske skupštine u prosincu 2021. godine, pri čemu je njegov mandat vezan uz mandat članova Skupštine.⁶⁰⁹

Za 2022. godinu, Povjerenstvo je Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova dostavilo podatke o provedbi ZRS-a, iz kojih je vidljivo da su aktivnosti ponovno intenzivirane. Proveden je niz mjera usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na prevenciju nasilja nad ženama. Među ključnim aktivnostima ističe se distribucija publikacija Ureda za ravnopravnost spolova osnovnim i srednjim školama, jedinicama lokalne samouprave, centrima za socijalnu skrb, sportskim zajednicama i sigurnim kućama.

Povjerenstvo je također izvještavalo o provedbi preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, osobito u području zaštite dostojanstva na radnom mjestu, poticanja ženskog poduzetništva i samozapošljavanja te osnaživanja žena u ruralnim područjima. Posebno se ističe pružanje financijske potpore ženama poduzetnicama i ženama u ruralnim sredinama kroz programe županijskih potpora, čime se doprinosi jačanju njihove ekonomske i društvene uključenosti.⁶¹⁰

4.2.10.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije nema usvojen Poslovnik o radu, a njegov rad nije sustavno financijski podržan, što proizlazi iz odgovora na zahtjev za pristup informacijama. Također, na prijedlog Povjerenstva nije donesen nijedan službeni akt ili odluka na razini županije.

⁶⁰⁹ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz dostavu podataka o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini KLASA: 004-05/22-01/01, URBROJ: 2125-04-02/2-22-2 od 17. siječnja 2022.

⁶¹⁰ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz dostavu podataka o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini KLASA: 004-05/23-01/01, URBROJ: 2125-15-23-2 od 14. veljače 2023.

Nedostatak financijskih sredstava značajno utječe na funkcioniranje Povjerenstva te ograničava opseg njegovih aktivnosti. Posljedično, otežano je sustavno planiranje, provedba i praćenje mjera politike ravnopravnosti spolova na županijskoj razini. Aktivnosti Povjerenstva u najvećoj su mjeri svedene na obilježavanje važnih datuma, poput nacionalnog i međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, pri čemu su raspoloživa sredstva ograničena na minimalne troškove.

Iako Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svojim godišnjim izvješćima kontinuirano naglašava potrebu osiguravanja adekvatnih uvjeta za rad povjerenstava, uključujući stabilno financiranje i organizacijsku podršku,⁶¹¹ u ovom slučaju te preporuke nisu provedene. Time se dodatno ograničava institucionalna uloga Povjerenstva i njegov potencijalni utjecaj na javne politike.

Unatoč navedenim ograničenjima, prostor za unaprjeđenje rada Povjerenstva postoji. Ključno je jačati njegovu vidljivost kroz redovitu komunikaciju s javnošću, osobito putem službenih mrežnih stranica, društvenih mreža i lokalnih medija. Organizacija edukativnih aktivnosti i javnih događanja može doprinijeti većem uključivanju građana i podizanju svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova.

Dodatno, uspostavljanje partnerstava s organizacijama civilnog društva, stručnim institucijama i drugim relevantnim dionicima može omogućiti razmjenu znanja i resursa te pridonijeti kvalitetnijem i učinkovitijem djelovanju. Takav suradnički pristup mogao bi ojačati kapacitete Povjerenstva i omogućiti sustavniji pristup promicanju ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

4.2.10.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Županijska skupština Ličko-senjske županije usvojila je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini,⁶¹² čime je formalno iskazala opredijeljenost za promicanje načela ravnopravnosti spolova. Međutim, nakon usvajanja Povelje nije donesen akcijski plan za njezinu provedbu.

Aksijski plan predstavlja ključni instrument za operacionalizaciju načela sadržanih u Povelji jer omogućuje definiranje konkretnih ciljeva, mjera, nositelja aktivnosti, rokova provedbe i pokazatelja uspješnosti. Njegovo donošenje osiguralo bi sustavno praćenje

⁶¹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2024. godinu, *op. cit.*, str. 279.

⁶¹² Zaključak KLASA: 004-01/17-01/11, URBROJ: 2125/1-01-17-05 od 25. rujna 2017. donesen na 3. sjednici Županijske skupštine Ličko-senjske županije, *Županijski glasnik Ličko-senjske županije*, broj 21, godište XXV, 25. rujna 2017., str. 1105.

provedbe mjera, veću razinu odgovornosti nadležnih tijela te transparentnost u ostvarivanju postavljenih ciljeva, kao i integraciju načela ravnopravnosti spolova u sve segmente lokalnih politika. Izostanak takvog dokumenta upućuje na to da provedba Povelje ostaje na deklarativnoj razini, bez jasno definiranih mehanizama za njezinu realizaciju i evaluaciju učinaka. Stoga je donošenje akcijskog plana nužno kako bi se preuzete obveze pretočile u konkretne, mjerljive rezultate i osigurale dugoročne promjene u lokalnoj zajednici.

4.2.10.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Prema podacima iz godišnjih izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije ubraja se među povjerenstva s najnižim razinama financiranja. Dodijeljena sredstva bila su izrazito ograničena: 2013. godine 900,00 kn, 2015. godine 1.000,00 kn, 2016. godine 1.500,00 kn, 2017. godine 1.000,00 kn te 2018. godine 2.500,00 kn.⁶¹³

Takva razina financiranja upućuje na nedostatak institucionalne podrške, što značajno ograničava opseg djelovanja Povjerenstva, kao i njegovu sposobnost sustavnog planiranja, provedbe i praćenja mjera nacionalne politike ravnopravnosti spolova na županijskoj razini. Posljedično, aktivnosti Povjerenstva ostaju ograničene na simbolične i povremene inicijative, bez mogućnosti dugoročnijeg i strateškog djelovanja.

Ličko-senjska županija sudjeluje u brojnim projektima financiranim iz fondova EU, prvenstveno u područjima regionalnog razvoja, zapošljavanja i socijalne uključenosti. Među njima se ističe projekt „*Izrada Socijalnog plana Ličko-senjske županije*“ (ESF+, 2021.–2027.), usmjeren na unaprjeđenje položaja socijalno osjetljivih skupina. Međutim, dostupni podaci ne upućuju na provedbu projekata koji su izravno i specifično usmjereni na promicanje ravnopravnosti spolova.

Ovakvo stanje ukazuje na potrebu jačanja integracije načela ravnopravnosti spolova u planiranje i provedbu projekata financiranih iz EU fondova, kao i na nužnost osiguravanja stabilnijeg i dostatnog financiranja rada Povjerenstva kako bi ono moglo učinkovitije ostvarivati svoju ulogu na lokalnoj razini.

⁶¹³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 108.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015. godinu*, str. 147.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 154.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 155.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 205.

4.2.11. Virovitičko-podravska županija

Virovitičko-podravska županija promiče ravnopravnost spolova putem Povjerenstva za ravnopravnost spolova, koje djeluje kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine.⁶¹⁴ Njegova temeljna zadaća jest unaprjeđenje i promicanje ravnopravnosti spolova te praćenje provedbe ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova.

Mandat članova Povjerenstva usklađen je s mandatom Županijske skupštine i traje četiri godine. Način rada Povjerenstva uređen je Poslovníkom, kojim se detaljno definiraju pitanja organizacije sjednica, postupci odlučivanja te donošenje zaključaka i drugih akata.⁶¹⁵

4.2.11.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva

U vezi s radom Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, upućen je zahtjev za pristup informacijama, s obzirom na to da na službenoj mrežnoj stranici Županije nisu dostupni relevantni dokumenti o njegovu radu. Dostupne informacije svode se uglavnom na povremene vijesti o pojedinim aktivnostima Povjerenstva.

Nakon višekratno ponovljenih zahtjeva dostavljeni su planovi i izvješća o radu za razdoblje od 2020. do 2024. godine, kao i pojedini dokumenti koji se odnose na ranije razdoblje (2017. – 2019.).

4.2.11.1.1. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

⁶¹⁴ Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 021-01/09-01/48, URBROJ: 2189/1-01-09-2 od 24. studenog 2009. donesena na 5. sjednici Skupštine Virovitičko – podravske, Službeni glasnik, broj 10, godina XVII, Virovitica, 25. studenog 2009., str. 70.-71.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 021-05/13-01/07, URBROJ: 2189/1-04/1-13-2 od 16. prosinca 2013. donesena na 3. sjednici Županijske skupštine Virovitičko-podravske županije, Službeni glasnik, broj 7, godina XX, Virovitica, 16. prosinca 2013., str. 133.-134.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 021-01/17-01/08, URBROJ: 2189/01-04/1-17-2 od 17. listopada 2017. godine donesena na 2. sjednici Županijske skupštine Virovitičko-podravske županije, Službeni glasnik, broj 8, godina XXIII, Virovitica, 20. listopada 2017., str. 165.-166.; Odluka o dopuni Odluke o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 021-01/18-01/01, URBROJ: 2189/1-04/1-3 od 01. ožujka 2018., Službeni glasnik, godina XXIV, broj 2, 2. ožujka 2018., str. 23.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 021-05/21-02/11, URBROJ: 2189/1-04/01-21-1 od 14. prosinca 2021., Službeni glasnik, broj 10, godina XXVI, 12. prosinca 2021., str. 43.-44.

⁶¹⁵ Poslovník o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije KLASA: 004-01/14-01/14, URBROJ: 2189/1-04/1-14-2 od 18. veljače 2014. donesen na Konstituirajućoj sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, *Službeni glasnik*, broj 1, godina XXI, Virovitica, 21. travnja 2014. godine, str. 83.-85.

Nedostatak službene dokumentacije za razdoblje od 2013. do 2017. godine upućuje na određene nedostatke u vođenju i arhiviranju službenih dokumenata. Međutim, iz toga se ne može zaključiti da Povjerenstvo nije bilo aktivno. Objave o njegovim aktivnostima dostupne su na mrežnoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova,⁶¹⁶ što potvrđuje kontinuitet djelovanja unatoč nedostatku formalno objavljenih izvješća i zapisnika.

Prema dostupnim informacijama, aktivnosti Povjerenstva u tom razdoblju obuhvaćale su obilježavanje ključnih međunarodnih i nacionalnih datuma, poput Međunarodnog dana žena, Svjetskog dana seoskih žena te nacionalnog i međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama.

Posebno se ističe suradnja s Udrugom S.O.S. prilikom obilježavanja Svjetskog dana seoskih žena 2014. godine, kada je organiziran okrugli stol o položaju žena u ruralnim područjima. Povjerenstvo je 2015. godine, povodom Svjetskog dana poduzetnica, organiziralo predstavljanje priručnika Vijeća Europe „*Uvođenje rodno osjetljivog proračuna: provedba u praksi*“. U 2016. godini predstavljeni su rezultati istraživanja o usklađivanju obiteljskih obveza i plaćenog rada, dok je 2017. godine održana tematska sjednica posvećena problemu seksualnog nasilja, u suradnji s organizacijama civilnog društva. Rasprava je obuhvatila i pitanje primjene europskih standarda zaštite žrtava te potrebu jačanja multidisciplinarnog pristupa.

4.2.11.1.2. Aktivnosti i planovi rada Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U razdoblju od 2017. do 2021. godine Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima usmjerenima na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova i prevenciju nasilja nad ženama. Već 2017. godine organizirane su javne tribine i predavanja o nasilju u obitelji, uključujući temu povezanosti nasilja i alkoholizma.

U narednim godinama redovito su obilježavani važni datumi, poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, kroz javne akcije, tematske sjednice i informiranje građana. Posebna pažnja posvećena je položaju žena u ruralnim područjima, primjerice kroz tematsku sjednicu povodom Svjetskog dana seoskih žena 2019. godine. Povjerenstvo je sudjelovalo i u predstavljanju nacionalnog preventivnog projekta „*Lily*“ Ministarstva unutarnjih poslova

⁶¹⁶Ured za ravnopravnost spolova, Iz rada županijskih/ lokalnih povjerenstava, Virovitičko-podravska županija, 26.11.2015., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/2032>, pristupljeno 27.4.2025.

2019. godine, usmjerenog na senzibilizaciju javnosti o nasilju nad ženama. U 2020. godini održana je tematska sjednica „*Jesmo li ravnopravni – dokumenti i stvarnost*“, kojom je otvorena rasprava o provedbi nacionalnih politika ravnopravnosti spolova.

Na temelju dostavljenih planova rada Povjerenstva za 2018. i 2020. godinu⁶¹⁷ može se zaključiti da je programski fokus Povjerenstva usmjeren na promicanje ravnopravnosti spolova kroz zagovaranje primjene zakonskog okvira, edukativne aktivnosti i obilježavanje važnih datuma. Poseban naglasak stavljen je na suradnju s lokalnim akterima, uključujući kulturne institucije, organizacije civilnog društva i poslodavce.

Povjerenstvo djeluje kroz nekoliko komplementarnih područja: promicanje zakonodavstva, edukaciju i informiranje javnosti te poticanje političke participacije žena. U programskim dokumentima prepoznaje se i potreba za usklađivanjem profesionalnog i obiteljskog života, kao i za razvojem usluga skrbi o djeci te poticanjem ravnopravnosti na tržištu rada.

Naglašava se važnost međusektorske suradnje, uključujući suradnju s organizacijama civilnog društva koje se bave pravima žena, osoba s invaliditetom i pripadnica manjina, što upućuje na primjenu intersekcijskog pristupa. Planovima je predviđena i izrada akcijskog plana za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Međutim, izvješće o radu za 2020. godinu ukazuje na određene strukturne izazove.⁶¹⁸ Financiranje aktivnosti nije sustavno uređeno, već se sredstva odobravaju pojedinačno za svaku aktivnost, što otežava planiranje. Povjerenstvo nema uvid u proračun niti sudjeluje u njegovoj izradi, a rodno osjetljivo proračuniranje ne provodi se. Također, unatoč potpisivanju Europske povelje 2016. godine, akcijski plan za njezinu provedbu nije donesen.

4.2.11.1.3. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Programski rad Povjerenstva u 2021. godini u velikoj je mjeri nastavio aktivnosti iz prethodnog razdoblja. Jedan od ključnih izazova u planiranju rada bio je izostanak nove Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, s obzirom na to da je prethodni strateški dokument istekao još 2015. godine. Nepostojanje ažuriranog nacionalnog okvira otežavalo je planiranje i provedbu mjera, budući da se rad Povjerenstva oslanjao na zastarjele dokumente.

⁶¹⁷ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2018. godinu; Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2020. godinu (dokumenti bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja).

⁶¹⁸ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2020. godinu, Virovitica, 14. siječnja 2021.

Takva situacija upućuje na nizak prioritet koji pitanje ravnopravnosti spolova ima u državnim politikama. Povjerenstvo pritom naglašava da dugotrajno odgađanje donošenja nove politike usporava društveni napredak i negativno utječe na sadašnje i buduće generacije. Unatoč tome, istaknuta je potreba kontinuiranog djelovanja u okviru dostupnih mogućnosti, uz istodobno ukazivanje na strukturna ograničenja lokalnih tijela.⁶¹⁹

Tijekom 2021. godine provedene su brojne aktivnosti usmjerene na jačanje rodne ravnopravnosti i senzibilizaciju javnosti. Organizirane su tematske sjednice o političkoj participaciji žena, provedene javne akcije i obilježavanja važnih datuma, uz suradnju s organizacijama civilnog društva i distribuciju informativno-promotivnih materijala. Povjerenstvo je sudjelovalo u radu saborskog Odbora za ravnopravnost spolova te u radnoj skupini za izradu Nacionalnog plana i Akcijskog plana za ravnopravnost spolova 2021.–2027., gdje je davalo komentare i prijedloge na nacрте dokumenata. Posebna pozornost posvećena je i medijskom praćenju lokalnih izbora, s naglaskom na zastupljenost žena na kandidacijskim listama.

U svom djelovanju Povjerenstvo je kontinuirano ukazivalo na nepovoljan položaj žena u ruralnim područjima, žena s invaliditetom te pripadnica nacionalnih manjina. Istaknuti su problemi vezani uz dostupnost zdravstvene zaštite, političku participaciju, zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje profesionalnih i privatnih obveza, kao i različiti oblici nasilja nad ženama. Posebno su prepoznati izazovi s kojima se suočavaju starije žene, uključujući socijalnu isključenost, nedostatnu prometnu povezanost i otežan pristup zdravstvenim i financijskim resursima.⁶²⁰

Tijekom 2022. godine Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima usmjerenima na javne kampanje, stručne skupove i medijsko zagovaranje ravnopravnosti spolova te borbu protiv nasilja nad ženama. Obilježeni su datumi poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, Svjetskog dana seoskih žena i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama kroz javne akcije, okrugle stolove i tribine u suradnji s organizacijama civilnog društva i medijima. Na stručnim skupovima raspravljalo se o izazovima u pružanju podrške žrtvama nasilja, uz naglašavanje potrebe za stabilnim financiranjem skloništa za žene žrtve nasilja. Povjerenstvo je pritom kontinuirano upozoravalo

⁶¹⁹ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2021. godinu (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁶²⁰ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2021. godinu, Virovitica, 26. siječnja 2022.

na društvene nejednakosti, stereotipe i predrasude koje posebno pogađaju žene u ranjivim skupinama.⁶²¹

Plan rada za 2023. godinu donosi izraženiji fokus na socijalne usluge, zdravstvo i ekonomsku sigurnost žena. Među prioritetima istaknuto je zagovaranje sustavnog financiranja skloništa za žene i djecu žrtve nasilja te razvoj socijalnih usluga. Poseban naglasak stavljen je na uvođenje rodno osjetljivog proračuna i jačanje javnih servisa, poput skrbi o djeci i starijima, radi olakšavanja usklađivanja privatnog i profesionalnog života. Planirane su i aktivnosti usmjerene na poboljšanje dostupnosti zdravstvene zaštite, osobito u području reproduktivnog zdravlja, kao i na unaprjeđenje položaja žena s invaliditetom i starijih osoba.⁶²²

U 2023. godini Povjerenstvo je provelo niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, uključujući javne kampanje, edukacije i podršku ženama žrtvama nasilja. Otvorena je i službena Facebook stranica radi povećanja vidljivosti rada. Aktivnosti su bile usmjerene na zagovaranje ravnopravnosti, osobito kroz isticanje potrebe za razvojem socijalnih usluga i smanjenjem neplaćenog rada žena. Posebna pažnja posvećena je položaju žena u ruralnim sredinama, žena s invaliditetom i pripadnica manjina, kao i problemima starijih žena suočenih sa siromaštvom i socijalnom isključenošću. Povjerenstvo je također prepoznalo važnost umjetnosti kao sredstva podizanja svijesti o nasilju nad ženama.⁶²³

Plan rada za 2024. godinu strukturiran je u četiri temeljna područja: redovito održavanje sjednica i sudjelovanje u aktivnostima nadležnih nacionalnih tijela, razvoj suradnje s relevantnim dionicima na svim razinama, zagovaranje ravnopravnosti spolova u svim društvenim segmentima te pružanje podrške ženama i djeci žrtvama nasilja. Poseban naglasak stavljen je na jačanje dostupnosti socijalnih usluga i kontinuiranu senzibilizaciju javnosti o važnosti ravnopravnosti spolova.⁶²⁴

4.2.11.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

⁶²¹ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije za 2022. godinu (dokument bez datuma)

⁶²² Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije za 2023. godinu (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

⁶²³ Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije za 2023. godinu (dokument bez datuma)

⁶²⁴ Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije za 2024. godinu (dokument bez klasifikacijske oznake i urudžbenog broja)

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije kroz svoj javni rad kontinuirano ističe važnost sustavnog uklanjanja prepreka za postizanje pune ravnopravnosti žena i muškaraca u svim područjima društvenog života. S obzirom na njegove ograničene savjetodavne ovlasti, javno zagovaranje predstavlja ključni instrument djelovanja.

U svom radu Povjerenstvo posebno naglašava važnost poticanja ženskog samozapošljavanja i poduzetništva, kao i potrebu za jačanjem institucionalne podrške tim procesima. Također redovito upozorava na problem nedostatka javno financiranih domova za starije osobe. U postojećem sustavu skrbi dominiraju privatni pružatelji usluga, čije su cijene često nedostupne većini umirovljenika. Takva situacija dodatno opterećuje obitelji, pri čemu žene u većoj mjeri preuzimaju neplaćeni rad skrbi. Takav nedostatak ima negativan utjecaj na njihovu ekonomsku neovisnost i mogućnosti profesionalnog razvoja.

Povjerenstvo se aktivno zalaže i za osiguravanje adekvatnih smještajnih kapaciteta i pristupačnih uvjeta za žene s invaliditetom u skloništima za žrtve nasilja. Kroz sudjelovanje u izradi planova socijalnih usluga te suradnju s organizacijama civilnoga društva koje okupljaju osobe s invaliditetom promiče se načelo pristupačnosti i razumne prilagodbe. To uključuje uklanjanje arhitektonskih barijera i unaprjeđenje pristupačnosti javnih institucija.

Značajan doprinos Povjerenstvo je dalo i u uspostavi te održivosti skloništa za žene i djecu žrtve nasilja, koje je izgrađeno kroz projekt financiran sredstvima EU. Aktivnim zagovaranjem osiguravanja financijskih sredstava nakon završetka projekta podržan je kontinuitet rada skloništa te je naglašena potreba za dugoročnim javnim financiranjem usluga zaštite od nasilja.⁶²⁵

Unatoč navedenim aktivnostima, vidljiv je problem nedostatka transparentnosti i nedovoljne komunikacije o radu Povjerenstva na službenoj mrežnoj stranici Županije. Takav nedostatak predstavlja prepreku učinkovitijem ostvarivanju ciljeva u području suzbijanja diskriminacije i podizanja svijesti o ravnopravnosti spolova. Pravodobno i sustavno informiranje javnosti ključno je za jačanje povjerenja građana i njihovo aktivno uključivanje u relevantne inicijative. Stoga je nužno osigurati redovito ažuriranje službenih mrežnih stranica s informacijama o aktivnostima, projektima i postignutim rezultatima Povjerenstva. Iako Povjerenstvo nastoji nadomjestiti taj nedostatak kroz medijske istupe i korištenje društvenih

⁶²⁵ Izvještaj o radu i aktivnostima Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2022. godinu sukladno preporukama Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinicama lokalne i područne samouprave od 21. travnja 2022.; Izvještaj Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2023. godinu vezanim za preporuke; Izvještaj Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2024. godinu vezanim za preporuke (dokumenti bez datuma).

mreža, takvi kanali ne mogu u potpunosti zamijeniti ulogu službenog internetskog portala kao centralnog mjesta za informiranje javnosti.

4.2.11.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Jedan od značajnih koraka koje je Virovitičko-podravska županija poduzela u cilju podrške ravnopravnosti spolova, na inicijativu Povjerenstva za ravnopravnost spolova, jest pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, sukladno odluci donesenoj u prosincu 2016. godine.⁶²⁶

Međutim, akcijski plan za provedbu Povelje na razini županije nije izrađen, iako je za njegovu izradu formalno bio nadležan odgovarajući upravni odjel.⁶²⁷ S obzirom na volonterski status članova Povjerenstva, njegova je uloga u ovom procesu ograničena na savjetodavne aktivnosti i predlaganje mjera. Takvo stanje upućuje na nedostatne institucionalne i kadrovske kapacitete županijskih tijela za operativnu provedbu preuzetih obveza, zbog čega primjena Povelje ostaje na deklarativnoj razini.

4.2.11.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

U županijskom proračunu ne postoji zasebna stavka namijenjena financiranju rada Povjerenstva. Iako Povjerenstvo izrađuje godišnje planove rada koji uključuju i financijski okvir, sredstva se osiguravaju *ad hoc* putem pojedinačnih zahtjeva za provedbu konkretnih aktivnosti. Takav model financiranja ukazuje na nedostatak sustavnog pristupa i dugoročnog planiranja.

Dostupni podaci potvrđuju da su financijska sredstva za rad Povjerenstva izrazito ograničena i neujednačena. Tako je 2013. godine osigurano 5.000,00 kuna,⁶²⁸ 2015. godine 6.164,59 kuna, dok je 2017. godine iznos smanjen na 2.891,71 kunu.⁶²⁹ Unatoč tome,

⁶²⁶ Odluka o pristupanju Virovitičko-podravske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini KLASA: 004-01/16-01/02, URBROJ: 2189/1-04/1-16-2 od 20. prosinca 2016. donesena na 14. sjednici Županijske skupštine Virovitičko-podravske županije, *Službeni glasnik*, broj 7, godina XXII, Virovitica, 21. prosinca 2016., str. 143.

⁶²⁷ Izvještaj o radu i aktivnostima Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2022. godinu sukladno preporukama Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinicama lokalne i područne samouprave od 21. travnja 2022.

⁶²⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2015.*, str. 147. i *Izješće o radu za 2017. godinu*, str. 155.

Povjerenstvo je 2018. godine, uz sredstva od 9.104,40 kuna, ostvarilo značajnu razinu aktivnosti, uključujući 50 medijskih objava te sudjelovanje u brojnim javnim inicijativama.⁶³⁰

Navedeni primjer pokazuje da visoka motiviranost članova i jasno razumijevanje uloge Povjerenstva mogu djelomično nadomjestiti ograničene resurse te pridonijeti njegovoj vidljivosti i učinkovitosti.⁶³¹ Ipak, takav pristup nije dugoročno održiv bez stabilne institucionalne i financijske potpore.

U kontekstu korištenja sredstava iz fondova EU, Virovitičko-podravska županija provela je projekt „*Centar za podršku, savjetovanje i osnaživanje*“ u okviru Europskog socijalnog fonda za razdoblje od 2014. do 2020., ukupne vrijednosti 10.015.896 kuna. Projekt je realiziran u suradnji s Udrugom S.O.S. Virovitica te je rezultirao uspostavom sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji.⁶³² Međutim, iz dostupnih podataka proizlazi da nema drugih projekata koji su izravno usmjereni na promicanje ravnopravnosti spolova, što ukazuje na nedovoljnu integraciju rodne perspektive u korištenju fondova EU na razini županije.

4.2.12. Požeško-slavonska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije, osnovano 2004. godine, predstavlja važno institucionalno tijelo s ključnom ulogom u promicanju i unaprjeđenju ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.⁶³³ Njegove zadaće obuhvaćaju praćenje i analizu

⁶³⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 205.

⁶³¹ *Ibid.*

⁶³² Virovitičko-podravska županija, *Završna konferencija: U sklopu projekta „Centar za podršku, savjetovanje i osnaživanje“*, Virovitičko-podravska županija je dobila sigurnu kuću, 23.5.2023., <https://www.vpz.hr/2023/05/23/završna-konferencija-u-sklopu-projekta-centar-za-podršku-savjetovanje-i-osnaživanje-virovitičko-podravska-županija-je-dobila-sigurnu-kuću/>, pristupljeno 9.10.2025.

⁶³³ Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/04-06/21, URBROJ: 2177-01-05/1-04-12 od 6. prosinca 2004. godine donesena na 25. sjednici Skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 09/2004, str. 39.-40.; Rješenje o razrješenju i imenovanju članova Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/13-03/06, URBROJ: 2177/1-05-05/1-13-24 od 24. rujna 2013. doneseno na 3. sjednici Skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 05/2013, str. 74.; Rješenje o razrješenju i imenovanju članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/17-03/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-29 od 20. ožujka 2017. doneseno na 20. sjednici Županijske skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 01/2017, str. 26.-27.; Rješenje o imenovanju članova/ica Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/17-03/5, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-22 od 5. prosinca 2017. doneseno na 3. sjednici Skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 08/2017, str. 104.; Rješenje o razrješenju i imenovanju članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/18-03/3, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-11 od 12. rujna 2018. doneseno na 6. sjednici Županijske skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 05/2018, str. 51.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 024-03/22-04/2, URBROJ: 2177-06-01/7-22-18 od 20. lipnja 2020., *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 09/2020 donesenoj na 8. sjednici Županijske skupštine Požeško-slavonske županije, str. 176.

primjene ZRS-a, predlaganje mjera za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova te suradnju s nadležnim institucijama i organizacijama civilnog društva.

Povjerenstvo djeluje kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine Požeško-slavonske županije. Mandat članova Povjerenstva vezan je uz mandat Županijske skupštine i traje četiri godine, čime se osigurava kontinuitet rada i usklađenost sa županijskim i nacionalnim prioritetima.⁶³⁴

Zbog nedostupnosti relevantne dokumentacije o radu Povjerenstva na službenoj mrežnoj stranici Županije, podnesen je zahtjev za pristup informacijama. Međutim, Poslovnik o radu Povjerenstva nije dostavljen, uz obrazloženje da Požeško-slavonska županija ne raspolaže traženim dokumentom. Ovakva situacija upućuje na nedostatke u transparentnosti i vođenju službene dokumentacije, što može otežati uvid u način rada i učinkovitost Povjerenstva.

4.2.12.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeni su dostupni dokumenti koji uključuju planove rada Povjerenstva, izvješća o radu te pozive i/ili zapisnike sa sjednica. Analiza dostavljene dokumentacije upućuje na vrlo ograničen opseg aktivnosti Povjerenstva. Naime, iz dostupnih podataka proizlazi da se njegov rad uglavnom svodi na održavanje jedne sjednice godišnje, dok druge aktivnosti usmjerene na aktivno promicanje ravnopravnosti spolova nisu evidentirane odnosno dokumentirane.

Takva razina aktivnosti može ukazivati na nizak stupanj operativnog djelovanja Povjerenstva, kao i na moguće nedostatke u planiranju, provedbi i vidljivosti njegovih aktivnosti u javnom prostoru.

4.2.12.1.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

U skladu s Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova 2011. - 2015., za područje Požeško-slavonske županije usvojen je Akcijski plan za provedbu mjera navedene politike.⁶³⁵

⁶³⁴ Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 024-03/22-04/2, URBROJ: 2177-06-01/7-22-18 od 20. lipnja 2022. doneseno na 8. sjednici Županijske skupštine Požeško-slavonske županije, *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 09/2022, str. 176.-177.

⁶³⁵ Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. – 2015. za područje Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/12-03/03, URBROJ: 2177/1-05-05/1-12-14 od 5. listopada 2012., *Požeško-slavonski službeni glasnik*, broj 04/2012, str. 79.-93.

U razdoblju od 2013. godine do održavanja lokalnih izbora 2017. godine održano je ukupno pet sjednica Povjerenstva.

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeni su dokumenti koji se odnose na rad Povjerenstva od 2014. godine, dok izvješće o radu za 2013. godinu nije bilo dostupno.

Na 2. sjednici Povjerenstva, održanoj u veljači 2014. godine, usvojen je Plan rada za 2014. godinu, koji obuhvaća niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova. Poseban naglasak stavljen je na podizanje svijesti o ljudskim pravima žena, osobito žena pripadnica nacionalnih manjina, žena s invaliditetom i žena u ruralnim područjima. Planirane aktivnosti uključivale su organizaciju javnih tribina, edukacija, medijskih sadržaja te suradnju s organizacijama civilnog društva i relevantnim institucijama. Također su prepoznata ključna područja djelovanja, poput diskriminacije žena na tržištu rada, rodno uvjetovanog nasilja i nedovoljne zastupljenosti žena u političkom i javnom životu.

Unatoč ograničenim financijskim resursima, Povjerenstvo je pokazalo određenu razinu proaktivnosti, osobito kroz suradnju s lokalnim udrugama, poput Udruge „*Delfin*”, te kroz medijsku prisutnost. Rasprave na sjednicama obuhvaćale su i šira društvena pitanja, uključujući položaj trudnica na tržištu rada, očinske dopuste i potrebu suzbijanja rodnih stereotipa. Ipak, uočava se nesrazmjer između ambiciozno postavljenih ciljeva i stvarnih mogućnosti njihove provedbe.⁶³⁶

Na 3. sjednici, održanoj 17. prosinca 2014. godine, razmatrane su aktivnosti za 2015. godinu. Planirane su javne tribine, tematske manifestacije i aktivnosti usmjerene na uključivanje žena u društveni i politički život, s posebnim naglaskom na žene iz ranjivih skupina. Istaknuta je važnost suradnje s medijima i organizacijama te nastavak aktivnosti usmjerenih na edukaciju i senzibilizaciju javnosti.⁶³⁷

Izvješće o radu za 2014. godinu pokazuje da su provedene pojedine aktivnosti, uključujući snimanje radijskih emisija o ravnopravnoj raspodjeli obiteljskih obveza i jednakim mogućnostima na tržištu rada, kao i distribuciju Protokola o postupanju u slučaju seksualnog

⁶³⁶ Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/14-04/04, URBROJ: 2177/1-05-05/1-13-2 od 5. prosinca 2013.; Poziv za 2. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/14-04/04, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-1 od 13. veljače 2014.; Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2014. godinu (nije datiran).

⁶³⁷ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/14-04/16, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-2 od 17. prosinca 2014.; Poziv za 3. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/14-04/16, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-1 od 12. prosinca 2014.

nasilja srednjim školama.⁶³⁸ Međutim, opseg realiziranih aktivnosti ostaje ograničen u odnosu na planirane ciljeve.

U dostupnoj dokumentaciji nedostaje zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva, što dodatno otežava cjelovitu analizu njegova rada.⁶³⁹ Na 5. sjednici, održanoj 23. veljače 2016. godine, raspravljalo se o planu rada za 2016. godinu, stanju nasilja u obitelji te mogućim daljnjim aktivnostima.⁶⁴⁰ Naglašena je potreba za većim angažmanom članova Povjerenstva, osobito kroz djelovanje na lokalnoj razini i suradnju s institucijama.

Također, istaknuta je važnost unaprjeđenja sustava zaštite žrtava nasilja u obitelji, unatoč zabilježenom smanjenju broja prijavljenih slučajeva. Predložena je organizacija okruglog stola s predstavnicima relevantnih institucija radi učinkovitije koordinacije i razmjene informacija.⁶⁴¹

Uz to, Povjerenstvo je također razmatralo inicijative za organizaciju edukativnih aktivnosti, osobito usmjerenih prema mladima, s ciljem promicanja ravnopravnog roditeljstva i suzbijanja rodni stereotipa. Zaključno, iako je vidljiva određena razina aktivnosti i angažmana, rad Povjerenstva u promatranom razdoblju obilježen je ograničenim resursima, nedostatkom kontinuiteta u dokumentiranju te izazovima u provedbi planiranih mjera.⁶⁴²

4.2.12.1.2. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U mandatnom razdoblju od 2017. do 2021. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova održalo je svega tri sjednice – jednu 2017. godine i dvije 2019. godine. Ovakav nesrazmjer između trajanja mandata i stvarnog intenziteta rada upućuje na značajne organizacijske i funkcionalne izazove u djelovanju Povjerenstva.

U studenome 2017. godine Povjerenstvo je uputilo dopis jedinicama lokalne samouprave s ciljem poticanja imenovanja članova lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova. U dopisu je, u kontekstu konstituiranja vlasti nakon lokalnih izbora, istaknuta važnost uspostave tih tijela kao ključnog instrumenta za provedbu politike ravnopravnosti spolova na

⁶³⁸ Dostavljeno je Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2014. godinu, vrlo sažeto napisano.

⁶³⁹ Poziv za 4. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/15-06/, URBROJ: 2177/1-05-05/1-15-1 od 9. veljače 2015.

⁶⁴⁰ Poziv za 5. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/16-04/02, URBROJ: 2177/1-05-05/1-16-1 od 15. veljače 2016.

⁶⁴¹ Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/16-04/02, URBROJ: 2177/1-05-05/1-16-2 od 26. veljače 2016.

⁶⁴² *Ibid.*

lokalnoj razini.⁶⁴³ Naglašeno je da lokalna uprava, kao razina vlasti najbliža građanima, ima presudnu ulogu u promicanju i ostvarivanju ravnopravnosti spolova, a osnivanje povjerenstava predstavlja važan korak u institucionalizaciji tih politika.⁶⁴⁴

Na 6. sjednici Povjerenstva, održanoj 20. studenoga 2017. godine, razmatrano je izvješće koordinatorice za ravnopravnost spolova o stanju nasilja u obitelji za 2016. godinu, kao i prijedlog plana rada za 2018. godinu. Raspravljalo se i o organizaciji rada Povjerenstva, pri čemu su istaknuti problemi neaktivnosti članova te mogućnost uvođenja naknade za rad kao poticaja većem angažmanu. Također je naglašena potreba za izradom akcijskog plana i jačanjem aktivnosti na lokalnoj razini. Zaključeno je da je nužno povećati uključenost članova kako bi Povjerenstvo moglo učinkovitije ostvarivati svoju ulogu.⁶⁴⁵

Tijekom 2018. godine Povjerenstvo nije održalo nijednu sjednicu, što dodatno potvrđuje diskontinuitet u radu.

Na 7. sjednici, održanoj 18. siječnja 2019. godine, razmatran je prijedlog plana rada za 2019. godinu te izvješća o stanju nasilja u obitelji za 2017. i 2018. godinu. U raspravi je naglašena potreba za proaktivnijim djelovanjem članova, osobito u organizaciji edukacija o ravnopravnosti spolova i nasilju u mladenačkim vezama. Istaknuta je i potreba za poboljšanjem sustava prikupljanja podataka o nasilju te učinkovitijom razmjenom informacija između nadležnih tijela. Posebna pozornost posvećena je pitanju skloništa za žrtve nasilja u obitelji, uz najavu dodatnog prikupljanja informacija od nadležnih institucija.⁶⁴⁶

Na 8. sjednici Povjerenstva razmatran je prijedlog plana rada za 2020. godinu, uz naglasak na potrebu osiguravanja financijskih sredstava u proračunu za provedbu planiranih aktivnosti. Raspravljalo se i o metodologiji prikupljanja podataka o nasilju u obitelji, pri čemu su uočena preklapanja u izvještajima različitih institucija. Istaknuta je važnost međuresorne suradnje u provedbi Protokola o postupanju u slučajevima nasilja u obitelji, uključujući i ulogu medija. Predloženo je i održavanje okruglog stola s ciljem edukacije stručnjaka te unaprjeđenja primjene postojećih mehanizama zaštite. Također je naglašena potreba za provođenjem

⁶⁴³ Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen gradovima Požeško-slavonske županije vezano uz imenovanje članova Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-2 od 15. studenog 2017.

⁶⁴⁴ *Ibid.*

⁶⁴⁵ Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-3 od 23. studenog 2017.

Poziv za 6. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-1 od 15. studenog 2017.

⁶⁴⁶ Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/19-04/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-2 od 21. siječnja 2019.

Poziv za 7. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/19-04/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-1 od 14. siječnja 2019.

edukacija i radionica za mlade radi prepoznavanja različitih oblika nasilja, uključujući i psihološko nasilje. Dodatno je predloženo provođenje istraživanja među poslodavcima o uvjetima rada i ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.⁶⁴⁷

U 2020. i 2021. godini Povjerenstvo nije održalo nijednu sjednicu, što ukazuje na potpuni zastoj u njegovu radu u tom razdoblju.

4.2.12.1.3. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Povjerenstvo je nastavilo s radom u rujnu 2022. godine, kada je nakon lokalnih izbora 2021. godine održana konstituirajuća sjednica u novom mandatnom razdoblju. Do 2025. godine održane su ukupno četiri sjednice.

Na prvoj sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova raspravljalo se o preporukama Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, usmjerenima na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova u društvu. Zaključeno je da je preporuke potrebno razmotriti na lokalnoj i regionalnoj razini te predložiti konkretne mjere njihove prilagodbe. Posebno je istaknut problem nedostatka vrtićkih kapaciteta, koji negativno utječe na zapošljavanje žena. Predložena je i izrada izvješća o radu sigurne kuće u županiji, s naglaskom na potrebe i eventualne poteškoće u radu. Također je naglašeno kako je učinkovitije definirati manji broj realno provedivih mjera nego planirati velik broj aktivnosti bez mogućnosti njihove realizacije. Istaknuta je i potreba za redovitim sudjelovanjem članova Povjerenstva na relevantnim nacionalnim događanjima, sukladno njihovim mogućnostima.⁶⁴⁸

Operativni plan rada Povjerenstva za 2022. godinu bio je usmjeren na podizanje svijesti o antidiskriminacijskom zakonodavstvu i rodnoj ravnopravnosti putem kampanja, edukacija i promotivnih materijala. Planirane aktivnosti obuhvaćale su unaprjeđenje položaja žena iz nacionalnih manjina, žena s invaliditetom i žena u ruralnim područjima, uključujući prikupljanje i objavu relevantnih podataka. Nadalje, predviđene su mjere za poticanje zapošljavanja žena, smanjenje diskriminacije na tržištu rada te promicanje ženskog poduzetništva. Kroz javne tribine i medijske aktivnosti nastojalo se osigurati veću zastupljenost žena u političkom i javnom životu, kao i podršku inicijativama za suzbijanje nasilja u obitelji.

⁶⁴⁷ Zapisnik s 8. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 021-02/19-04/14, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-2 od 27. prosinca 2019.

Poziv za 8. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 021-02/19-04/14, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-1 od 16. prosinca 2019.

⁶⁴⁸ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-2 od 12. rujna 2022.; Poziv za 1. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-1 od 8. rujna 2022.

Na institucionalnoj razini planirano je jačanje mehanizama za provedbu ravnopravnosti spolova te suradnja s institucijama i organizacijama civilnog društva.⁶⁴⁹

Prema Izvješću o radu za 2022. godinu, Povjerenstvo je imenovano u lipnju, a konstituirano u rujnu iste godine. Iako je Plan rada usvojen, aktivnosti tijekom 2022. godine nisu provedene. U izvješću su navedeni podaci o provedbi preporuka Pravobraniteljice, pri čemu je istaknuto da nijedna jedinica lokalne samouprave nije imenovala vlastito povjerenstvo za ravnopravnost spolova.⁶⁵⁰ Određene aktivnosti ipak su provedene u pojedinim gradovima i općinama, osobito u područjima zapošljavanja, ženskog poduzetništva, prevencije nasilja, obrazovanja, položaja žena u ruralnim područjima, žena s invaliditetom i reproduktivnog zdravlja. Općine Kaptol i Čaglin nisu provodile preporuke tijekom 2022. godine.⁶⁵¹

Operativni plan rada za 2023. godinu obuhvaćao je aktivnosti usmjerene na promicanje ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, uključujući edukaciju o antidiskriminacijskim zakonima, unaprjeđenje položaja ranjivih skupina žena te smanjenje nezaposlenosti žena i poticanje ženskog poduzetništva. Planirana je organizacija tribina, kampanja i okruglih stolova s ciljem povećanja političke zastupljenosti žena, kao i aktivnosti usmjerene na suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja. Također je predviđena suradnja s organizacijama civilnog društva i poticanje osnivanja lokalnih povjerenstava, uz provedbu mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova.⁶⁵²

Na trećoj sjednici Povjerenstva, održanoj 6. veljače 2024. godine, raspravljalo se o provedbi preporuka Pravobraniteljice te o odgovorima jedinica lokalne samouprave. Istaknuta je potreba za većim sudjelovanjem države u financiranju predškolskog odgoja, osobito kroz subvencioniranje razlike u cijeni vrtića. Predloženo je upućivanje dopisa Pravobraniteljici o navedenom pitanju. Također su otvorene teme smanjenja nataliteta, prekovremenog rada, naknada za rad vikendom te daljnjeg razvoja ženskog poduzetništva kroz stručne skupove. Naglašena je važnost unaprjeđenja položaja žena u ruralnim područjima i formiranja lokalnih

⁶⁴⁹ Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2022. (nije datiran)

⁶⁵⁰ Prema dostupnim podacima, u 2018. godini osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Lipika (Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Lipika, *Službeni glasnik Grada Lipika*, god. XXV, br. 1, Lipik, 8. veljače 2018.). Za ostale općine i gradove na području Požeško-slavonske županije nema podataka o osnivanju povjerenstava.

⁶⁵¹ Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 024-03/23-07/1, URBROJ: 2177-06-01/5-23-2 od 6. veljače 2023. u kojem se nalazi Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1.1.2022. do 31.12.2022. godine

⁶⁵² Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2023. (nije datiran)

radnih skupina za provedbu mjera. Operativni plan rada za 2024. godinu jednoglasno je usvojen.⁶⁵³

Unatoč usvojenom planu, prema izvješću o radu za 2024. godinu Povjerenstvo nije provodilo aktivnosti tijekom te godine.⁶⁵⁴

4.2.12.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza dostavljenih dokumenata, pribavljenih temeljem zahtjeva za pristup informacijama, ukazuje na izrazito ograničenu razinu aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije. Na temelju dostupnih podataka može se zaključiti da Povjerenstvo, osim održavanja jedne sjednice godišnje, ne provodi značajnije aktivnosti niti pokreće inicijative.

Iako Povjerenstvo izrađuje godišnje planove s pripadajućim financijskim planovima, iz izvješća o radu proizlazi da se ni minimalno planirane aktivnosti često ne provode. U pojedinim godinama nije održana nijedna sjednica. Jedan od mogućih razloga takve ograničene aktivnosti može biti organizacijski model rada, s obzirom na to da članovi Povjerenstva obavljaju svoje redovne profesionalne obveze izvan njegova djelovanja, dok je njihov angažman u Povjerenstvu volonterski. Takav model može rezultirati smanjenom motivacijom i ograničenim kapacitetima za dodatni angažman.

Navedeni izazovi upućuju na potrebu razmatranja održivijih rješenja koja bi osigurala kontinuitet i učinkovitost rada Povjerenstva. U tom smislu mogu se izdvojiti određene preporuke za unaprjeđenje njegova djelovanja.

Profesionalizacija rada kroz uvođenje naknada ili drugih oblika kompenzacije mogla bi povećati motivaciju članova i razinu njihove uključenosti. Također, osiguravanje administrativne podrške pridonijelo bi rasterećenju članova od operativnih zadataka i omogućilo im veći fokus na strateške aktivnosti.

Osiguravanje stabilnog i predvidivog financiranja unutar županijskog proračuna predstavljalo bi važan preduvjet za učinkovitiji rad. Time bi se smanjila nesigurnost u

⁶⁵³ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-2 od 12. rujna 2022.; Poziv za 3. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova KLASA: 024-03/24-05/5, URBROJ: 2177-06-01/5-24-1 od 31. siječnja 2024.

⁶⁵⁴ Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1.1.2024. do 31.12.2024. godine. (dokument bez datuma).

planiranju te omogućilo dugoročno provođenje kvalitetnih programa usmjerenih na unaprjeđenje ravnopravnosti spolova.

Važan korak predstavlja i izrada detaljnog akcijskog plana za promicanje ravnopravnosti spolova, koji bi sadržavao jasno definirane mjere, rokove i odgovorne nositelje aktivnosti. Takav dokument omogućio bi sustavno praćenje napretka i evaluaciju postignutih rezultata.

Dodatno, potrebno je ojačati suradnju s organizacijama civilnog društva, obrazovnim institucijama i drugim relevantnim dionicima. Takva suradnja može doprinijeti učinkovitijoj provedbi politika na lokalnoj razini te većem uključivanju šire zajednice.

Povjerenstvo bi također trebalo intenzivirati aktivnosti u području edukacije i informiranja javnosti kroz kampanje i radionice, s ciljem podizanja svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova i poticanja promjena društvenih normi.

Preporučuje se i povećanje angažmana u prikupljanju i analizi podataka te redovito i transparentno izvještavanje o radu, postignućima i izazovima. Veća dostupnost podataka pridonijela bi boljem razumijevanju problema i jačanju javne podrške za provedbu politika ravnopravnosti spolova. Sve navedene mjere usmjerene su na povećanje učinkovitosti i dugoročne održivosti rada Povjerenstva.

4.2.12.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Požeško-slavonska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 7. ožujka 2019. godine.⁶⁵⁵ Međutim, do danas nije izrađen niti usvojen akcijski plan za njezinu provedbu.

U odgovoru na zahtjev za pristup informacijama također se navodi da na razini Požeško-slavonske županije ne postoje strateški dokumenti usmjereni na promicanje uravnotežene zastupljenosti i sudjelovanja žena i muškaraca u svim područjima odlučivanja.⁶⁵⁶

4.2.12.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

⁶⁵⁵ Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen Županu i Županijskoj skupštini sa prijedlogom Odluke o prihvatanju Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini od 6. ožujka 2019.

⁶⁵⁶ Očitovanje Upravnog odjela za poslove župana i Županijske skupštine dostavljeno na upućeni zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/25-01/13, URBROJ: 2177-06-02/2-25-1 od 3. travnja 2025.

Prema dostupnim izvješćima, za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2018. godini proračunom je bilo predviđeno 3.000,00 kuna, no ta sredstva nisu iskorištena.⁶⁵⁷ Ista situacija ponovila se i 2021. godine, kada je ponovno osiguran isti iznos, ali bez realizacije troškova.⁶⁵⁸

S obzirom na to da u pojedinim godinama nisu provedene nikakve aktivnosti, raspoloživa financijska sredstva ostajala su neiskorištena, što upućuje na nedovoljno ostvarivanje uloge Povjerenstva sukladno odredbama ZRS-a.

U očitovanju na zahtjev za pristup informacijama navodi se i da Povjerenstvo nema osiguran fiksni iznos sredstava u proračunu, već Požeško-slavonska županija odobrava sredstva pojedinačno, ovisno o konkretnim aktivnostima.⁶⁵⁹ Takav model financiranja dodatno otežava planiranje i kontinuitet rada.

Jedno od mogućih rješenja za unaprjeđenje djelovanja Povjerenstva jest osiguravanje stabilnijeg i predvidivog financiranja, koje bi omogućilo provedbu planiranih aktivnosti. Uz to, razmatranje modela u kojem bi članovi Povjerenstva bili adekvatno kompenzirani za svoj angažman moglo bi pozitivno utjecati na razinu njihove motivacije i učinkovitost rada.

Prema dostupnim izvorima,⁶⁶⁰ na području Požeško-slavonske županije provodi se niz projekata financiranih iz fondova EU. Međutim, ti su projekti uglavnom usmjereni na područja obrazovanja, socijalne uključenosti, poduzetništva i lokalnog razvoja, dok su aktivnosti izravno usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova manje zastupljene.

4.2.13. Brodsko-posavska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova na području Brodsko-posavske županije kontinuirano djeluje od 2002. godine s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova.⁶⁶¹

⁶⁵⁷ Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1.1.2018.-31.12.2018. godine (dokument bez datuma).

⁶⁵⁸ Povjerenstvo za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, Provedba Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini, KLASA: 024-03/22-05/1, URBROJ: 2177/1-06-01/7-22-2, Požega, 31. siječnja 2022. godine.

⁶⁵⁹ Očitovanje Upravnog odjela za poslove župana i Županijske skupštine dostavljeno na upućeni zahtjev za pristup informacijama KLASA: 008-01/25-01/13, URBROJ: 2177-06-02/2-25-1 od 3. travnja 2025.

⁶⁶⁰ Europski socijalni fond, Učinkoviti ljudski potencijali, dostupno na: <https://www.esf.hr/>, pristupljeno 2.3.2026.

⁶⁶¹ Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije, broj 12/02. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije KLASA: 021-01/13-01/153, URBROJ: 2178/1-01-13-1 od 10. rujna 2013. doneseno na 2. sjednici Županijske skupštine, *Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije*, broj 15/2013, god. XXI, 13. rujna 2013., str. 1421.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije KLASA: 021-01/21-07/11, URBROJ: 2178/1-01-21-1 od 4. listopada 2021., *Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije*, broj 36/2021., god. XXIX, 12. listopada 2021., str. 4329.

4.2.13.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova

Zbog ograničene dostupnosti informacija na službenim mrežnim stranicama Županije, analiza rada Povjerenstva temelji se na dokumentaciji pribavljenoj putem zahtjeva za pristup informacijama. Dostavljeni programi rada, izvješća i zapisnici omogućuju uvid u opseg aktivnosti, tematske prioritete i kontinuitet djelovanja Povjerenstva.

4.2.13.1.1. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Razdoblje od 2013. do 2017. godine obilježeno je relativno aktivnim djelovanjem Povjerenstva, uz vidljivu usmjerenost na javno zagovaranje, edukaciju i lokalnu implementaciju nacionalnih politika.⁶⁶²

Već 2013. godine ravnopravnost spolova prepoznata je kao prioritet na razini Županijske skupštine, s ciljem donošenja Akcijskog plana za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova (2011.–2015.).⁶⁶³ U istoj godini Povjerenstvo je održalo četiri sjednice te organiziralo javne tribine i tematski skup, pri čemu su ključne aktivnosti bile usmjerene na primjenu antidiskriminacijskog zakonodavstva i povećanje političke participacije žena. Aktivno uključivanje u kampanju „16 dana aktivizma“, kroz organizaciju tribine o nasilju nad ženama u Okučanima, ukazuje na prepoznavanje važnosti javnog djelovanja i podizanja svijesti.⁶⁶⁴

Program rada za 2014. godinu predstavlja najrazrađeniji okvir djelovanja u promatranom razdoblju. Temeljen na nacionalnim strateškim dokumentima, obuhvaća širok spektar područja — od ljudskih prava i tržišta rada do obrazovanja, političkog sudjelovanja, suzbijanja nasilja i zdravlja žena. Posebno je značajno što program ne ostaje na deklarativnoj razini, već predviđa konkretne aktivnosti poput edukacija, istraživanja i javnih kampanja, kao i suradnju s lokalnim akterima.

⁶⁶² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2013. godinu) KLASA: 021-01/14-01/10, URBROJ: 2178/1-01-14-1, Slavonski Brod, 31. siječnja 2014.

⁶⁶³ Program rada Županijske skupštine za 2013. godinu KLASA: 021-01/13-01/19, URBROJ: 2178/1-01-13-1 od 26. veljače 2013. donesen na 25. sjednici Županijske skupštine, *Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije*, broj 2/2013, god. XXI, 1. ožujka 2013., str. 163.-178.; Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Brodsko-posavske županije, <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20Nacionalne%20politike%20za%20ravnopravnost%20spolova%202011.-2015.%20Brodsko-posavske%20c5%beupanije.pdf>, pristupljeno 3.5.2025.

⁶⁶⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 11. veljače 2014. KLASA: 021-01/14-01/11, URBROJ: 2178/1-01-14-3, 11. veljače 2014.

U praksi je tijekom 2014. godine zabilježen visok stupanj aktivnosti: održano je pet sjednica i više javnih događanja,⁶⁶⁵ uključujući tribine, okrugle stolove i edukativne inicijative. Teme poput maloljetničkih trudnoća,⁶⁶⁶ ženskog poduzetništva i nasilja nad ženama obrađivane su kroz multidisciplinarni pristup, uz uključivanje stručnjaka iz različitih sektora. Dodatno, distribucija edukativnih materijala⁶⁶⁷ i suradnja s obrazovnim institucijama ukazuju na pokušaj sustavnijeg djelovanja.⁶⁶⁸

Unatoč tome, vidljivo je da su financijski resursi bili ograničeni, pri čemu je veći dio proračunskih sredstava bio usmjeren na administrativne troškove, što je ograničavalo opseg programskih aktivnosti.⁶⁶⁹

U 2015. i 2016. godini dolazi do blagog smanjenja intenziteta rada. Iako su zadržana ista tematska područja, broj sjednica i aktivnosti smanjen je. Ipak, Povjerenstvo nastavlja s organizacijom javnih događanja, poput tribine o prevenciji raka vrata maternice i okruglih stolova o položaju žena na tržištu rada. Aktivnosti su i dalje dominantno usmjerene na edukaciju, javno zagovaranje i obilježavanje važnih datuma, dok su analitičke i istraživačke funkcije manje razvijene.⁶⁷⁰

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije u 2015. godini održalo je dvije sjednice i provelo nekoliko javnih aktivnosti, što predstavlja smanjen opseg rada u odnosu na prethodnu godinu. Organizirana je tribina pod nazivom „*Prevencija raka vrata maternice*“ u Novoj Kapeli, čime je ostvaren dio programskih ciljeva vezanih uz zaštitu zdravlja žena. Povjerenstvo je obilježilo Dan seoskih žena te Dan nacionalnih manjina u suradnji s ukrajinskom zajednicom, čime je potvrđena njegova usmjerenost na inkluziju i promicanje ravnopravnosti u različitim društvenim skupinama. Posebna pozornost posvećena je primjeni ZSD-a, uz davanje preporuka za sprječavanje diskriminatornih praksi.

⁶⁶⁵ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 18. prosinca 2014. KLASA: 021-01/14-01/148, URBROJ: 2178/1-01-15-3, 18. prosinca 2014.

⁶⁶⁶ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 1. travnja 2014. KLASA: 021-01/14-01/25, URBROJ: 2178/1-01-14-3, 1. travnja 2014.

⁶⁶⁷ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 10. listopada 2014. KLASA: 021-01/14-01/125, URBROJ: 2178/1-01-14-3, 10. listopada 2014.; Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 13. studenog 2014. KLASA: 021-01/14-01/139, URBROJ: 2178/1-01-14-3, 13. studenog 2014.

⁶⁶⁸ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Programa rada za 2014. KLASA: 021-01/14-01/16, URBROJ: 2178/1-01-14-1, Slavonski Brod, 11. veljače 2014.

⁶⁶⁹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2014. godinu) KLASA: 021-01/15-01/06, URBROJ: 2178/1-01-15-1, Slavonski Brod, 28. siječnja 2015.; Za rad Povjerenstva osigurano je 30.000,00 kuna iz županijskog proračuna.

⁶⁷⁰ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije za 2015. KLASA: 021-01/15-01/43, URBROJ: 2178/1-01-15-1, Slavonski Brod, 25. ožujka 2015.

U području zaštite od nasilja u obitelji nisu zabilježeni teži slučajevi koji bi zahtijevali širu institucionalnu intervenciju, no doneseni su zaključci o potrebi kontinuirane podrške Sigurnoj kući te redovitog obilaska rizičnih obitelji od strane socijalnih službi. Koordinatorica za ravnopravnost spolova prikupljala je podatke o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji od relevantnih institucija, uključujući policiju, sudove, centre za socijalnu skrb te osnovne i srednje škole, čime je osigurana informiranost Povjerenstva o stanju na terenu. Financijska sredstva za rad iznosila su 30.000,00 kuna, pri čemu je većina sredstava utrošena na redovite troškove, dok je manji dio bio raspoloživ za provedbu programskih aktivnosti.⁶⁷¹

Tijekom 2016. godine Povjerenstvo je održalo tri sjednice⁶⁷² i organiziralo dva okruga stola na teme „Žene na tržištu rada“ i „Žene s prve crte bojišnice“. Time je otvoren prostor za raspravu o zapošljivosti žena u nepovoljnom položaju te o društvenom statusu žena koje su sudjelovale u Domovinskom ratu. Rasprava o položaju žena na tržištu rada, koju je vodila predstavница udruge B.a.b.e., istaknula je potrebu usklađivanja obiteljskih i profesionalnih obveza, kao i unaprjeđenja lokalnih mjera i strategija usmjerenih na povećanje ravnopravnosti žena i muškaraca u području zapošljavanja.

Povjerenstvo je i tijekom ove godine obilježilo značajne datume, uključujući Dan seoske žene i Dan nacionalnih manjina, čime je potvrđena njegova kontinuirana usmjerenost na inkluziju i vidljivost različitih društvenih skupina. U području zaštite od nasilja u obitelji nisu zabilježeni teži slučajevi koji bi zahtijevali širu institucionalnu intervenciju, no Povjerenstvo je nastavilo pratiti provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji putem koordinatorice, koja je prikupljala podatke od policije, pravosudnih tijela, centara za socijalnu skrb te obrazovnih institucija.

Tijekom 2016. godine razmatran je i Nacrt prijedloga izmjena ZRS-a, s posebnim naglaskom na njegovo usklađivanje s Direktivom o suzbijanju diskriminacije, što ukazuje na uključenost Povjerenstva u šire zakonodavne procese.⁶⁷³ Analiza rada u ovom razdoblju pokazuje da je Povjerenstvo ostvarilo vidljive rezultate u području javnog zagovaranja, edukacije i obilježavanja važnih datuma, dok su aktivnosti usmjerene na sustavna istraživanja, rodno osjetljivo obrazovanje i zdravstvene prevencije ostale manje zastupljene. Ukupni opseg

⁶⁷¹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvešće o radu Povjerenstva za 2015. godinu) KLASA: 021-01/16-01/3, URBROJ: 2178/1-01-16-1, Slavonski Brod, 13. siječnja 2016.

⁶⁷² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 28. lipnja 2016. KLASA: 021-01/16-01/98, URBROJ: 2178/1-01-16-3, 28. lipnja 2016.; Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 27. rujna 2016., KLASA: 021-01/16-01/130, URBROJ: 2178/1-01-16-3, 27. rujna 2016.; Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 13. listopada 2016., KLASA: 021-01/16-01/140, URBROJ: 2178/1-01-16-3, 13. listopada 2016.

⁶⁷³ Ibid.

rada i dalje je bio ograničen financijskim i organizacijskim resursima, što upućuje na potrebu daljnjeg jačanja kapaciteta za provedbu planiranih aktivnosti.

U 2017. godini Povjerenstvo je održalo pet sjednica i organiziralo jedan okrugli stol, s naglaskom na teme vezane uz ravnopravnost spolova. Posebna aktivnost bila je usmjerena na unaprjeđenje političke participacije žena, pa je svim političkim strankama upućen prijedlog da prilikom sastavljanja kandidacijskih lista za lokalne izbore osiguraju ravnomjernu zastupljenost žena, ne samo radi ispunjavanja zakonskih kvota, već i kroz njihovo pozicioniranje na mjesta koja omogućuju stvarni politički utjecaj.

Povjerenstvo je nastavilo pratiti provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, uz poseban naglasak na preventivne mjere i kontinuiranu podršku Sigurnoj kući, te je preporučilo nadležnim socijalnim službama redovite obilaske obitelji u riziku. U izvještajnom razdoblju nisu zabilježeni teži oblici nasilja koji bi zahtijevali širu institucionalnu intervenciju.⁶⁷⁴ Mandat dotadašnjeg Povjerenstva prestao je 20. travnja 2017. raspuštanjem Županijske skupštine, dok je novi sastav imenovan tek 14. studenoga iste godine, što je rezultiralo višemjesečnim prekidom u radu Povjerenstva.⁶⁷⁵

4.2.13.1.2. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

Novo Povjerenstvo započelo je s radom 1. prosinca 2017. godine s naglaskom na organizacijske pripreme za 2018. godinu. U početnoj fazi djelovanja fokus je bio usmjeren na inicijativu prema općinama i gradovima radi osnivanja lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova, kao i na planiranje proračunskih sredstava za provedbu politike ravnopravnosti spolova.⁶⁷⁶ Istodobno, Povjerenstvo je raspravljalo o organizaciji tematskih sjednica te pokrenulo inicijativu za održavanje sastanka s Pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova radi prezentacije Istanbulske konvencije. Time je istaknuta važnost kontinuirane edukacije članova i implementacije međunarodnih standarda u području zaštite od nasilja nad ženama.⁶⁷⁷

⁶⁷⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2017. godinu) KLASA: 021-01/15-01/06, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 23. siječnja 2018.

⁶⁷⁵ *Ibid.*

⁶⁷⁶ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 1. prosinca 2017. KLASA: 021-01/17-01/210, URBROJ: 2178/1-01-17-2, 1. prosinca 2017.

⁶⁷⁷ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 8. prosinca 2017. KLASA: 021-01/17-01/211, URBROJ: 2178/1-01-18-2, 8. prosinca 2017.

Posebno značajan iskorak predstavlja prihvaćanje inicijative za pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini,⁶⁷⁸ čime je Županija iskazala jasnu političku volju za integriranje rodne perspektive u sve segmente javnih politika. Ova odluka predstavlja važan strateški korak prema usklađivanju s europskim standardima u provedbi politika ravnopravnosti spolova.

Program rada Povjerenstva za 2018. godinu zadržava temeljnu strukturu i ciljeve iz prethodnih programskih razdoblja. Obuhvaćena su ključna područja djelovanja, uključujući zaštitu ljudskih prava žena, osiguravanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, razvoj rodno osjetljivog obrazovanja, poticanje ravnopravnosti u procesima odlučivanja, suzbijanje nasilja u obitelji te unaprjeđenje zdravlja žena. U odnosu na prethodne godine, u programu za 2018. godinu izostavljeno je obilježavanje Dana očeva i Dana muškaraca,⁶⁷⁹ no ti su datumi ponovno vraćeni u programe za 2019.⁶⁸⁰ i 2020. godinu.⁶⁸¹

Obilježavanje Dana očeva ima važnu ulogu u promicanju ravnopravnog roditeljstva jer naglašava jednaku odgovornost očeva i majki u skrbi za djecu te doprinosi razbijanju rodnih stereotipa unutar obitelji. Aktivnije uključivanje očeva u roditeljsku skrb pridonosi smanjenju razlika u korištenju roditeljskog dopusta i jača koncept partnerskog roditeljstva, što je ključno za ostvarivanje stvarne ravnopravnosti spolova. Slično tome, Međunarodni dan muškaraca (19. studenoga) doprinosi podizanju svijesti o muškom zdravlju i promicanju pozitivnih društvenih uloga muškaraca. Obilježavanje ovih datuma može značajno doprinijeti razvoju inkluzivnih politika ravnopravnosti spolova, iako njihovu provedbu često ograničavaju skromna financijska sredstva kojima povjerenstva raspolažu.

Tijekom 2018. godine Povjerenstvo je nastavilo s aktivnijim radom, održavši pet sjednica, dvije tematske sjednice i dva okrugla stola. Posebno se izdvajaju okrugli stolovi na teme „*Žene u politici*“ i „*Prevenција obiteljskog nasilja*“, koji su otvorili prostor za raspravu o političkoj participaciji žena i mehanizmima zaštite od nasilja. U svibnju je organizirana i tribina pod naslovom „*Današnji izazovi pred ženama u politici, poduzetništvu i društvu*“. Povjerenstvo je pritom surađivalo s lokalnim povjerenstvima u općinama Okučani i Nova

⁶⁷⁸ *Ibid.*

⁶⁷⁹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2018. KLASA: 021-01/17-01/215, URBROJ: 2178/1-01-17-1, Slavonski Brod, 8. prosinca 2017.

⁶⁸⁰ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2019. KLASA: 021-01/18-01/172, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 13. prosinca 2018.

⁶⁸¹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2020. KLASA: 021-01/19-01/172, URBROJ: 2178/1-01-19-1, Slavonski Brod, 10. prosinca 2019.

Kapela, osobito u organizaciji tribina o vršnjačkom nasilju, čime je dodatno prošireno djelovanje na razini lokalnih zajednica.⁶⁸²

Financijski okvir rada u 2019. godini iznosio je 30.000,00 kuna, što je omogućilo realizaciju planiranih aktivnosti, iako je najveći dio sredstava i dalje bio usmjeren na pokrivanje redovitih troškova rada.⁶⁸³

4.2.13.1.3. Programi rada i izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Za 2021. godinu nisu dostavljeni dokumenti o radu Povjerenstva, što upućuje na mogući prekid aktivnosti, vjerojatno uzrokovan pandemijom bolesti COVID-19 i održavanjem lokalnih izbora, unatoč činjenici da sastav Povjerenstva nije mijenjan. U novom mandatom razdoblju programi rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije nisu se bitno razlikovali u odnosu na prethodne godine, već su zadržali temeljne ciljeve i područja djelovanja. Ona uključuju promicanje ljudskih prava žena, osiguravanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, razvoj rodno osjetljivog obrazovanja, poticanje ravnopravnosti u procesima odlučivanja, prevenciju nasilja u obitelji te zaštitu zdravlja žena.⁶⁸⁴

Tijekom 2022. godine aktivnosti Povjerenstva realizirane su kroz četiri sjednice, jedan okrugli stol i jednu tematsku tribinu. Okrugli stol pod nazivom „*Mobbing na radnom mjestu*“, održan je u lipnju, a bio je usmjeren na analizu psiholoških posljedica zlostavljanja na radu te na dostupne mehanizme zaštite zaposlenika. Tematska tribina „*Ovisnost o digitalnim medijima*“ organizirana je u Osnovnoj školi u Oriovcu, s ciljem prevencije rizičnih ponašanja kod djece i mladih, uz najavu nastavka sličnih edukativnih aktivnosti u drugim školama na području Županije.⁶⁸⁵ Na jednoj od sjednica razmatrano je i izvješće o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, koje je uključivalo statističke podatke o počiniteljima i

⁶⁸² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2018. godinu) KLASA: 021-01/18-01/195, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 21. prosinca 2018.

⁶⁸³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2019. godinu) KLASA: 021-01/20-11/01, URBROJ: 2178/1-01-20-1, Slavonski Brod, 7. siječnja 2020.

⁶⁸⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2022. KLASA: 004-01/22-03/01 2, URBROJ: 2178-08-01/11-22-1, Slavonski Brod, 21. ožujka 2022.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2023. KLASA: 024-02/22-06/60, URBROJ: 2178-08-01/11-22-1, Slavonski Brod, 22. studenog 2022.; Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2024. KLASA: 029-02/24-04/01, URBROJ: 2178-08-01/11-24-4, Slavonski Brod, 24. siječnja 2024.

⁶⁸⁵ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2022. godinu) KLASA: 004-01/23-03/01, URBROJ: 2178-08-01/11-23-2, Slavonski Brod, 15. veljače 2023.

žrtvama za 2021. godinu.⁶⁸⁶ Povjerenstvo je također raspravljalo o publikacijama Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova koje se odnose na rodni jaz u plaćama i mirovinama, pri čemu je naglašena potreba uklanjanja strukturnih nejednakosti na tržištu rada.⁶⁸⁷

Tijekom 2024. godine Povjerenstvo je svoje aktivnosti provodilo kroz redovite sjednice i edukativne programe. Održane su četiri sjednice te jedna tematska tribina pod nazivom „*Ovisnost o digitalnim medijima*“, organizirana u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo. Time je Povjerenstvo nastavilo doprinositi edukaciji mladih o rizicima digitalne ovisnosti te poticanju odgovornog i sigurnog korištenja digitalnih medija.⁶⁸⁸

4.2.13.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza dostupnih podataka o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije ukazuje na postojanje kontinuiteta u njegovu djelovanju, unatoč povremenim prekidima aktivnosti. Povjerenstvo primarno djeluje kao savjetodavno tijelo koje organizira edukativne aktivnosti i raspravlja o relevantnim temama, uključujući promicanje prava žena, osiguravanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, ravnopravnost u odlučivanju te prevenciju nasilja u obitelji.

Međutim, na temelju dostupnih izvora nije moguće jasno utvrditi u kojoj mjeri Povjerenstvo izravno utječe na donošenje općih akata na razini Županije. Takvo stanje upućuje na potrebu za sustavnijim praćenjem i dokumentiranjem učinaka njegovih aktivnosti, kako bi se preciznije definirala njegova uloga u oblikovanju i provedbi politika usmjerenih na ostvarivanje ravnopravnosti spolova.

Vidljivost rada Povjerenstva u javnom prostoru također je ograničena. Objave na internetu uglavnom se svode na kratke vijesti o održanim sjednicama, imenovanjima i pojedinačnim događanjima. Sustavnija digitalizacija i redovita objava godišnjih izvješća na službenim mrežnim stranicama Županije doprinijela bi većoj transparentnosti te omogućila kvalitetnije praćenje doprinosa Povjerenstva ostvarivanju ciljeva ravnopravnosti spolova.

⁶⁸⁶ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 12. travnja 2022. KLASA: 024-02/22-03/19, URBROJ: 2178-08-01/11-22-3, 12. travnja 2022.

⁶⁸⁷ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 21. ožujka 2022. KLASA: 024-02/22-03/10, URBROJ: 2178-08-01/11-22-3, 21. ožujka 2022.

⁶⁸⁸ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2024. godinu) KLASA: 029-02/24-04/08, URBROJ: 2178-08-01/11-25-2, Slavonski Brod, 9. siječnja 2025.

Trenutna razina vidljivosti sugerira da Povjerenstvo djeluje aktivno, ali bez značajnije i kontinuirane medijske prisutnosti.

4.2.13.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Dana 8. ožujka 2018. godine u Brodsko-posavskoj županiji službeno je potpisana Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Odluka o pristupanju Povelji donesena je na sjednici Županijske skupštine 20. prosinca 2017. godine, dok je samo potpisivanje simbolično upriličeno na Međunarodni dan žena.⁶⁸⁹ Ovim činom Županija je formalno iskazala opredjeljenje za integraciju rodne perspektive u lokalne politike, u skladu s europskim standardima ravnopravnosti spolova.

Međutim, unatoč potpisivanju Povelje, Županija do danas nije usvojila zaseban akcijski plan za njezinu provedbu, što značajno ograničava njezinu operativnu primjenu i mogućnost sustavnog praćenja ostvarenja postavljenih ciljeva.

4.2.13.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Analiza dostupnih podataka o financiranju ukazuje na značajan utjecaj ekonomskih okolnosti na opseg aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije. U razdoblju od 2013. do 2018. godine proračunska sredstva kretala su se od 60.000,00 kuna u 2013.⁶⁹⁰ do 15.000,00 kuna u 2017.⁶⁹¹ i 2018. godini.⁶⁹² Pritom je najveći dio sredstava bio namijenjen pokrivanju redovitih troškova (naknade, putni troškovi i materijalni izdaci), dok je za provedbu programskih aktivnosti ostajao relativno mali dio.

Ekonomska kriza i recesijski uvjeti istaknuti su kao ključni razlozi smanjenja financijskih sredstava, što je Povjerenstvo više puta naglašavalo u svojim izvješćima. Nedostatak financijskih resursa izravno je utjecao na smanjenje opsega planiranih aktivnosti.

⁶⁸⁹ Brodsko-posavska županija, vijesti od 8. ožujka 2018., dostupno ne: <https://www.bpz.hr/novosti/potpisana-europska-povelja-o-ravnopravnosti-spolova>, gledano 7.7.2025.

⁶⁹⁰ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2013. godinu) KLASA: 021-01/14-01/10, URBROJ: 2178/1-01-14-1, Slavonski Brod, 31. siječnja 2014.

⁶⁹¹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2017. godinu) KLASA: 021-01/15-01/06, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 23. siječnja 2018.

⁶⁹² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2018. godinu) KLASA: 021-01/18-01/195, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 21. prosinca 2018.

Iako učinci takvih ograničenja nisu sustavno mjereni, može se pretpostaviti da su negativno utjecali na ostvarivanje programskih ciljeva.

U 2024. godini za rad Povjerenstva osigurana su sredstva u iznosu od 5.310,00 EUR iz županijskog proračuna. Ta su sredstva omogućila pokrivanje redovitih troškova i provedbu planiranih aktivnosti, uključujući naknade, prijevoz i materijalne troškove.⁶⁹³ Ipak, opseg realiziranih aktivnosti ostao je umjeren, što upućuje na potrebu daljnjeg jačanja financijske potpore kako bi se omogućila sadržajnija i učinkovitija provedba programskih ciljeva.

Iz dostupnih izvora⁶⁹⁴ ne proizlazi da Brodsko-posavska županija provodi aktivne projekte financirane iz fondova EU koji su izravno usmjereni na promicanje ravnopravnosti spolova. Uključivanje u takve programe, primjerice kroz Europski socijalni fond (ESF+), moglo bi značajno unaprijediti kapacitete Povjerenstva, povećati opseg njegovih aktivnosti te omogućiti integraciju načela ravnopravnosti spolova u šire strategije regionalnog razvoja.

4.2.14. Zadarska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova djeluje kao stalno radno tijelo Županijske skupštine Zadarske županije.⁶⁹⁵ Njegov sastav, broj članova, djelokrug i način rada uređeni su Poslovníkom Županijske skupštine Zadarske županije.⁶⁹⁶ Temeljna funkcija Povjerenstva obuhvaća praćenje, analizu i poticanje provedbe ZRS-a te Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, kao i drugih relevantnih propisa u ovom području.⁶⁹⁷

4.2.14.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova

Analiza dostupnosti informacija o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zadarske županije ukazuje na izražena ograničenja u pogledu transparentnosti i sustavne dokumentacije. Za potrebe ove disertacije podnesen je zahtjev za pristup informacijama,

⁶⁹³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova (Izvješće o radu Povjerenstva za 2024. godinu) KLASA: 029-02/24-04/08, URBROJ: 2178-08-01/11-25-2, Slavonski Brod, 9. siječnja 2025.

⁶⁹⁴ Brodsko-posavska županija, Popis projekata koje provodi Brodsko-posavska županija, <https://www.bpz.hr/eu>, pristupljeno 10.5.2025.

⁶⁹⁵ Rješenje o izboru članova stalnih radnih tijela Županijske skupštine Zadarske županije KLASA: 022-06/17-01/3, URBROJ: 2198/1-02-17-3 od 14. srpnja 2017., *Službeni glasnik Zadarske županije*, broj 12/17 od 20. srpnja 2017.; Rješenje o izboru članova stalnih radnih tijela Županijske skupštine Zadarske županije KLASA: 022-06/21-1/4, URBROJ: 2198/1-02-21-4 od 26. srpnja 2021. doneseno na 2. sjednici Županijske skupštine Zadarske županije, *Službeni glasnik Zadarske županije*, broj 19/21 od 27. srpnja 2021.

⁶⁹⁶ Poslovník Županijske skupštine Zadarske županije, *Službeni glasnik Zadarske županije*, broj 3/18, 10/21, 26/22

⁶⁹⁷ *Ibid.*, članak 48. stavak 2.

sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, s ciljem prikupljanja relevantnih podataka o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2024. godine.

Iz dostavljenog odgovora službenika za informiranje Zadarske županije proizlazi da je u novom mandatnom razdoblju, nakon lokalnih izbora 2021. godine, Povjerenstvo održalo samo jednu sjednicu, i to 14. travnja 2022. godine. Na toj sjednici usvojen je Program rada za 2022. godinu te su donesena dva zaključka. Dokumentacija vezana uz navedenu sjednicu priložena je u odgovoru.⁶⁹⁸

Podaci o radu Povjerenstva dostavljeni su isključivo za 2022. i 2023. godinu, dok za prethodna razdoblja (2013.-2017. i 2017.-2021.) nisu dostupni ni putem službenih izvora, osim ograničenih informacija sadržanih u godišnjim izvješćima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Umjesto cjelovitih izvješća o radu, dostavljeni su tek dopisi upućeni Pravobraniteljici u siječnju 2023. i veljači 2024. godine, koji se odnose na provedbu ZRS-a.

Ovakva razina dostupnosti podataka onemogućuje cjelovit uvid u stvarni opseg aktivnosti Povjerenstva, kontinuitet njegova djelovanja te sustavno praćenje stanja rodne ravnopravnosti u Zadarskoj županiji. Nedostatak javno dostupnih izvješća i zapisnika sa sjednica otežava procjenu učinkovitosti rada ovog tijela, kao i praćenje provedbe politika ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Transparentnost rada ovakvih tijela od ključne je važnosti, ne samo za jačanje povjerenja javnosti, nego i za osiguravanje dosljedne i učinkovite provedbe usvojenih mjera.

4.2.14.1.1. Program rada Povjerenstva za 2022. godinu i podaci o njegovom radu do 2024. godine

Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije za 2022. godinu predstavlja temeljni strateški dokument kojim se definiraju aktivnosti usmjerene na promicanje rodne ravnopravnosti i suzbijanje diskriminacije na temelju spola. Program se oslanja na nacionalni pravni okvir, uključujući Ustav RH, ZRS, ZSD, kao i relevantne međunarodne dokumente i nacionalne strategije.⁶⁹⁹

U svom djelovanju Povjerenstvo naglašava važnost promicanja ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, pri čemu je jedan od ključnih ciljeva podizanje svijesti o zakonodavnom okviru i mehanizmima zaštite od diskriminacije. Planirane aktivnosti obuhvaćaju obilježavanje

⁶⁹⁸ E-mail voditeljice Odsjeka – glasnogovornica, Službenik za informiranje Zadarske županije od 30. listopada 2024.

⁶⁹⁹ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije za 2022. godinu KLASA: 022-06/21-01/14, URBROJ: 2198-2-22-6 od 14. travnja 2022.

važnih međunarodnih datuma, promicanje rodno osjetljivog jezika u javnom prostoru i službenim dokumentima te provedbu edukativnih programa u osnovnim i srednjim školama s ciljem suzbijanja rodni stereotipa.

Jedan od prioriteta Povjerenstva odnosi se na unaprjeđenje položaja žena u različitim društvenim područjima, uključujući tržište rada, obrazovanje, zdravstvo i političku participaciju. Program prepoznaje izazove poput rodnog jaza u plaćama i mirovinama te predviđa mjere za njegovo uklanjanje, uključujući analizu podataka o plaćama na razini županije i poticanje poslodavaca na primjenu politika jednakih mogućnosti. Također se naglašava važnost usklađivanja privatnih i profesionalnih obveza kroz promicanje ravnopravne podjele roditeljskih odgovornosti te osiguravanje dostupnosti predškolskih i školskih usluga.

U području političke participacije predviđene su aktivnosti usmjerene na povećanje zastupljenosti žena u tijelima vlasti, uključujući organizaciju tribina i konferencija. Program također uključuje mjere za suzbijanje rodni stereotipa u medijima i promicanje pozitivnih primjera ravnopravnosti spolova u javnom prostoru.

Poseban naglasak stavljen je na prevenciju i suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja. U tom kontekstu planira se praćenje provedbe nacionalnih strategija, jačanje institucionalnih mehanizama zaštite žrtava te edukacija javnosti o različitim oblicima nasilja. Također se predviđaju mjere za podršku žrtvama, uključujući osiguravanje sigurnog smještaja i poticanje njihove ekonomske neovisnosti.

U području zdravlja i obrazovanja planirane su kampanje vezane uz reproduktivno zdravlje, prevenciju bolesti i promicanje zdravih životnih stilova, kao i razvoj rodno osviještenih obrazovnih programa i poticanje cjeloživotnog učenja, s posebnim naglaskom na ranjive skupine žena.

Tijekom 2022. godine Povjerenstvo je, unatoč ograničenom broju sjednica, provelo niz aktivnosti. Među značajnima ističe se inicijativa za pristupanje Zadarske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime se nastojalo dodatno institucionalizirati pitanje ravnopravnosti spolova. Međutim, sama provedba ove inicijative još uvijek nije realizirana.

Povjerenstvo je također organiziralo predavanje pod nazivom *"Jednaka prava, jednake plaće, jednake mirovine"* povodom Međunarodnog praznika rada, u suradnji s Uredom Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Cilj ove aktivnosti bio je informirati javnost o zakonodavnom okviru i mogućnostima smanjenja rodnog jaza u plaćama i mirovinama.

Uz to, Povjerenstvo je sudjelovalo u obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, uključujući sudjelovanje na panelu posvećenom verbalnom nasilju, čime

je doprinijelo podizanju svijesti o ovom često zanemarenom obliku nasilja. Tijekom 2023. godine Povjerenstvo je nastavilo s provedbom aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova.

Posebno se ističe sudjelovanje u projektu „*RUŽE RH: Ruralni razvoj - održivo, pametno i zeleno za žene u Republici Hrvatskoj*“. Tijekom godine Povjerenstvo je sudjelovalo i u organizaciji tribina i radionica na teme rodno osjetljivih proračuna i njihove primjene na lokalnoj razini. Aktivnosti su uključivale i suradnju s drugim institucijama te odgovaranje na upite građana vezane uz prava žena i rodnu ravnopravnost. Unatoč navedenim aktivnostima, ključni izazov ostaje osiguravanje kontinuiteta rada, povećanje transparentnosti te sustavno dokumentiranje i evaluacija provedenih mjera, kako bi se osigurala njihova dugoročna učinkovitost i vidljivost.

4.2.14.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Na temelju analize dostupnih podataka o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije može se zaključiti da je Povjerenstvo, iako je usvojilo Program rada za 2022. godinu te provodilo određene aktivnosti tijekom 2022. i 2023. godine, djelovalo uz ograničenu razinu javno dostupne dokumentacije. Dostupni izvori ne omogućuju cjelovit uvid u sve aspekte njegova rada niti u provedbu strategija za ravnopravnost spolova u razdoblju od 2013. do 2024. godine. Nedostatak zapisnika sa sjednica, odluka, zaključaka, strateških planova te izvješća o financijskim sredstvima značajno otežava dublju analizu učinka i učinkovitosti rada Povjerenstva.

Iz dostavljenih odgovora Voditeljice Odsjeka za informiranje proizlaze sljedeće informacije. Prvi dostavljeni dokument odnosi se na 1. sjednicu Povjerenstva održanu 14. travnja 2022. godine, na kojoj je usvojen Program rada Povjerenstva za 2022. godinu, uz donošenje dvaju zaključaka. Uz odgovor su priloženi zapisnik, program rada i doneseni zaključci. Drugi dokument odnosi se na dopis upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu ZRS-a u 2022. godini (dopis od 30. siječnja 2023.), kao i dopis za 2023. godinu (od 2. veljače 2024.), koji sadrže informacije o provedbi relevantnog zakonodavstva na razini županije.

Međutim, u dostavljenim odgovorima ne nalaze se dokumenti koji su bili predmet zahtjeva u cijelosti. Djelomično ili potpuno izostaju zapisnici sa sjednica Povjerenstva za razdoblje prije 2022. godine, kao i dokumenti koji se odnose na odluke i zaključke u razdoblju

2013.-2024. godine. Također nedostaju podaci o strateškim planovima i programima djelovanja u području ravnopravnosti spolova, kao i dokumentacija o financijskim i ljudskim resursima potrebnima za njihovu provedbu. Izvješća o korištenju financijskih sredstava te podaci o programima i projektima financiranim iz fondova EU također nisu bili uključeni u dostavljenu dokumentaciju.

Navedeni nedostaci ukazuju na moguću potrebu unaprjeđenja unutarnjih procedura prikupljanja, evidencije i arhiviranja podataka o radu Povjerenstva. Takvo poboljšanje doprinijelo bi kvalitetnijoj evaluaciji i transparentnijem izvještavanju o postignućima u području ravnopravnosti spolova. Za daljnje unaprjeđenje primjene načela ravnopravnosti spolova u Zadarskoj županiji ključno je osigurati veću dostupnost podataka, sustavnije izvještavanje te jačanje transparentnosti rada Povjerenstva.

4.2.14.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova izrazilo je suglasnost da Zadarska županija pristupi Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, što je razvidno iz zapisnika sjednice.⁷⁰⁰ Taj zaključak predstavlja važan korak u institucionalizaciji ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, pri čemu se potvrđuje svijest o potrebi sustavnog pristupa ovom području, kao i preuzimanje odgovornosti za provedbu konkretnih mjera koje bi trebale osigurati jednaka prava i mogućnosti za žene i muškarce u Zadarskoj županiji.⁷⁰¹

Međutim, iako je izražena namjera pristupanja Povelji, Zadarska županija istu još nije potpisala, što je potvrđeno i u dostupnim novinskim člancima.⁷⁰² Izostanak potpisivanja

⁷⁰⁰ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije od 14. travnja 2022.

⁷⁰¹ Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije KLASA: 022-06/21-1/14, URBROJ: 2198-2-22-7 od 14. travnja 2022.

⁷⁰² U tijeku je u savjetovanje s javnošću o Prijedlogu odluke o pristupanju Europskoj povelji za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini, Zadarska županija, Službene mrežne stranice, 19. svibnja 2022., <https://www.zadarska-zupanija.hr/novosti-arhiva/item/1121-u-tijeku-je-u-savjetovanje-s-javnoscu-o-prijedlogu-odluke-o-pristupanju-europskoj-povelji-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini>, pristupljeno 22.3.2025.; Zadarski.hr, *Zašto Grad i Županija ne žele potpisati EU povelju o ravnopravnosti spolova: 'Mi smo vaze s cvijećem, a oni su šefovi'*, 7.3.2022., dostupno na: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/zasto-grad-i-zupanija-ne-zele-potpisati-eu-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-mi-smo-vaze-s-cvijecem-a-oni-su-sefovi-1173514>, pristupljeno 22.3.2025.; 057info, *Županija nakon 16 godina pokrenula pristupanje Europskoj povelji za ravnopravnost spolova*, 19.5.2022., dostupno na: <https://www.057info.hr/vijesti/2022-05-19/zupanija-nakon-16-godina-pokrenula-pristupanje-europskoj-povelji-za-ravnopravnost-spolova/>, pristupljeno 22.3.2025.; Zadarski.hr, *Zašto Zadar nije potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova? SDP proziva HDZ, a oni šest godina temu nisu stavili na Dnevni red!*, 8.3.2024., dostupno na: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/zasto-zadar-nije-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-sdp-proziva-hdz-a-oni-sest-godina-temu-nisu-stavili-na-dnevni-red-1370624>, pristupljeno 22.3.2025.

Povelje, unatoč prethodno izraženoj suglasnosti Povjerenstva, pokazuje raskorak između savjetodavne inicijative i političke odluke predstavničkog tijela Županije.

Pitanje potpisivanja Povelje o ravnopravnosti spolova u Zadarskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji u javnom je prostoru dobilo obilježja političke kontroverze, iako za takvu percepciju ne postoje objektivni razlozi. Riječ je o dvjema županijama u kojima je, prema podacima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, na lokalnim izborima 2017. godine zabilježena značajna razina nepoštivanja zakonske obveze o rodnim kvotama, pri čemu je oko 25 % kandidacijskih lista u svakoj županiji bilo bez propisane zastupljenosti spolova. Upravo takvi podaci dodatno ukazuju na potrebu potpisivanja i dosljedne provedbe Povelje u tim jedinicama lokalne i područne samouprave.⁷⁰³

4.2.14.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Analiza dostupnih podataka pokazuje da je financijska podrška radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zadarske županije bila izrazito ograničena. Prema izvješću Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, u 2018. godini isplaćen je iznos od svega 600,00 kuna,⁷⁰⁴ dok je u 2019. godini isplaćeno 492,00 kune, iako je u proračunu bilo planirano 5.000,00 kuna.⁷⁰⁵ Tako niska razina financiranja dodatno potvrđuje da ravnopravnost spolova nije bila sustavno prepoznata kao prioritetno područje javne politike na razini Županije.

U usporedbi s drugim županijama, Zadarska županija svrstava se među one s najnižim izdvajanjima za rad Povjerenstva, što upućuje na sustavne financijske prepreke u provedbi programskih aktivnosti. Takva razina financiranja ne omogućuje značajniji opseg djelovanja niti realizaciju strateških ciljeva u području ravnopravnosti spolova.

Prema dostupnim izvorima, ne postoje aktivni projekti financirani iz fondova EU koji bi bili izravno usmjereni na tematiku ravnopravnosti spolova. To ukazuje na neiskorišten potencijal strateškog i razvojno usmjerenog financiranja u ovom području, osobito kroz mehanizme EU fondova koji bi mogli značajno doprinijeti jačanju institucionalnih kapaciteta i provedbi mjera ravnopravnosti spolova.

4.2.15. Osječko-baranjska županija

⁷⁰³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 247.

⁷⁰⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 205.

⁷⁰⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 319.

Ravnopravnost spolova jedno je od temeljnih načela suvremenih demokratskih društava te ključni segment u ostvarivanju jednakih mogućnosti za sve građane. U tom kontekstu, Osječko-baranjska županija osnovala je 2002. godine Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova, čime se nastojalo institucionalizirati aktivnosti usmjerene na promicanje rodne jednakosti na lokalnoj razini.⁷⁰⁶

Odlukom o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova definirane su njegove temeljne zadaće, koje uključuju praćenje i poticanje provedbe Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova, razmatranje pitanja vezanih uz ostvarivanje i zaštitu Ustavom RH i zakonima zajamčene ravnopravnosti spolova te predlaganje mjera za uklanjanje diskriminacije na temelju spola.

Osim toga, Povjerenstvo je nadležno za poticanje obrazovnih i informativnih aktivnosti usmjerenih na rodnu ravnopravnost te za predlaganje drugih mjera i aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju ravnopravnosti spolova. U ostvarivanju svojih zadaća Povjerenstvo surađuje s državnim institucijama, nevladinim organizacijama, medijima te drugim relevantnim tijelima koja se bave pitanjima rodne jednakosti. Kako bi se osigurao učinkovit rad Povjerenstva, administrativne i tehničke poslove obavlja Upravni odjel za društvene djelatnosti Osječko-baranjske županije.

Ravnopravnost spolova, kao izazov koji se proteže kroz generacije, zahtijeva konkretne korake i planirane aktivnosti, kako bi se ona postigla. Važan dokument u mandatnom razdoblju od 2013. do 2017. bio je Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, koji je postavio smjernice za konkretna djelovanja i promicanje jednakosti spolova na svim razinama društva.⁷⁰⁷

4.2.15.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva

⁷⁰⁶ Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-06/02-01/2, URBROJ: 2158/1-01-01-02-5 od 19. rujna 2002., *Županijski glasnik*, broj 7/02; Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/13-22/10, URBROJ: 2158/1-01-01-13-3 od 15. srpnja 2013. doneseno na 2. sjednici Skupštine Osječko-baranjske, *Županijski glasnik*, broj 6/13, Osijek, 19. srpnja 2013.; Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/17-22/11, URBROJ: 2158/1-01-01-17-2 od 26. rujna 2017. doneseno na 4. sjednici Skupštine Osječko-baranjske, *Županijski glasnik*, broj 10/17, Osijek, 10. listopada 2017.; Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 021-04/21-20/12, URBROJ: 2158/1-01-21-3 od 16. rujna 2021. doneseno na 3. sjednici Skupštine Osječko-baranjske, *Županijski glasnik*, broj 11/21., Osijek, 21. rujna 2021.

⁷⁰⁷ Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Osječko-baranjske KLASA: 021-04/14-25/3, URBROJ: 2158/1-01-01-14-2 od 11. ožujka 2014., donesen na 7. sjednici Skupštine Osječko-baranjske, *Županijski glasnik*, broj 3/14, Osijek, 31. ožujka 2014.

Na službenoj mrežnoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova dostupne su tek opće informacije o djelovanju povjerenstava za ravnopravnost spolova u pojedinim županijama, uključujući i Osječko-baranjsku županiju. Međutim, ključni dokumenti koji bi omogućili uvid u stvarni opseg i kvalitetu rada Povjerenstva - poput zapisnika sa sjednica, odluka, zaključaka ili godišnjih izvješća - nisu javno dostupni putem navedene platforme.⁷⁰⁸

Dostupni podaci ograničeni su isključivo na razdoblje 2013. i 2014. godine, odnosno na vrijeme provedbe Akcijskog plana za razdoblje od 2011. do 2015. godine,⁷⁰⁹ što onemogućuje kontinuirano praćenje rada Povjerenstva te procjenu njegove učinkovitosti u dužem vremenskom razdoblju. Takva fragmentarna dostupnost informacija značajno smanjuje transparentnost djelovanja ovog tijela.

S ciljem prevladavanja navedenih ograničenja, podnesen je zahtjev za pristup informacijama radi dobivanja uvida u relevantnu dokumentaciju o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije. Međutim, zahtjev je odbijen, čime je dodatno otežana ne samo analiza djelovanja Povjerenstva, nego i šira evaluacija javnih politika u području ravnopravnosti spolova na razini županije.

U prilogu se dostavlja preslika rješenja o odbijanju zahtjeva, kao dokaz nedostupnosti traženih informacija.⁷¹⁰ Važno je istaknuti kako je Osječko-baranjska županija jedina županija koja je odbila zahtjev za pristup informacijama dok su ostale županije, kao i Grad Zagreb, omogućile pristup dokumentaciji potrebnoj za istraživanje rada povjerenstava za ravnopravnost spolova.

Rješenjem Osječko-baranjske županije odbijen je zahtjev za pristup informacijama podnesen u svrhu znanstvenog istraživanja, uz obrazloženje da se radi o „očitoj zlouporabi prava na pristup informacijama“ u smislu članka 23. stavka 6. podstavka 5. Zakona o pravu na pristup informacijama.

Kao ključni razlog odbijanja navodi se opsežnost traženih informacija, odnosno činjenica da zahtjev obuhvaća veći vremenski raspon (2013.–2024.) i širok skup dokumenata, što bi, prema tumačenju tijela javne vlasti, moglo dovesti do opterećenja njegovog redovitog rada.

⁷⁰⁸ Ured za ravnopravnost spolova, Iz rada županijskih/lokalnih povjerenstava, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/2032?trazi=1&tip=2397&datumod=&datumdo=&pojam=&page=2>, pristupljeno 23.3.2025.

⁷⁰⁹ *Ibid.*

⁷¹⁰ Rješenje Tajništva Osječko-baranjske KLASA: UP/I-008-02/24-01/8, URBROJ: 2158-26-24-1 od 28. listopada 2024.

Međutim, ovakvo obrazloženje otvara nekoliko važnih pitanja. Prvo, kriterij „*zlouporabe prava*“ u pravnoj teoriji i praksi tumači se restriktivno te se primjenjuje u iznimnim slučajevima, primjerice kod ponavljajućih ili očito zlonamjernih zahtjeva. U konkretnom slučaju, zahtjev je podnesen u legitimnu svrhu znanstvenog istraživanja, što dodatno potvrđuje njegov javni interes i otežava opravdanje za njegovo odbijanje. Drugo, iako tijela javne vlasti imaju pravo ograničiti pristup informacijama u slučaju nerazmjernog administrativnog opterećenja, takva ograničenja moraju biti proporcionalna i utemeljena na načelu razmjernosti.

U ovom slučaju nije razvidno da je tijelo pokušalo primijeniti blaže mjere, poput djelomičnog pristupa informacijama ili sužavanja zahtjeva u suradnji s podnositeljem. Treće, odbijanjem zahtjeva potencijalno se dovodi u pitanje ostvarivanje ustavnog prava na pristup informacijama (članak 38. stavak 4. Ustava RH), kao i sloboda znanstvenog istraživanja (članak 68. stavak 1.). Posebno je značajno istaknuti da je riječ o jedinom slučaju među svim županijama u kojem je zahtjev odbijen, što dodatno problematizira ujednačenost prakse i razinu transparentnosti na lokalnoj razini. Takva praksa može imati šire implikacije na standarde transparentnosti u jedinicama područne (regionalne) samouprave, osobito u kontekstu usporedbe s drugim županijama koje su omogućile pristup traženim podacima.

Predmetno rješenje može se promatrati kao primjer restriktivnog tumačenja prava na pristup informacijama te kao potencijalni primjer administrativne barijere koja ograničava empirijsko istraživanje javnih politika.

Prilog 1. Rješenje o odbijanju zahtjeva za pristup informacijama Osječko-baranjske županije (2024.)

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

TAJNIŠTVO ŽUPANIJE

KLASA: UP/I-008-02/24-01/8
URBROJ: 2158-26-24-1
Osijek, 28. listopada 2024.

Temeljem članka 23. stavak 6. podstavak 5. Zakona o pravu na pristup informacijama ("Narodne novine" broj 25/13., 85/15. i 69/22.) i članka 96. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine" broj 47/09. i 110/21.), postupajući po zahtjevu radi ostvarivanja prava na pristup informacijama korisnika prava Suzane Šop ([REDACTED] 28. listopada 2024. godine, Službenik za informiranje Osječko-baranjske županije ([REDACTED]) donio je 28. listopada 2024. godine

RJEŠENJE

Odbija se zahtjev Suzane Šop ([REDACTED]) koji je podnijela elektroničkom poštom dana 12. listopada 2024. godine, a koji je ([REDACTED]) 12. listopada 2024. godine, radi ostvarivanja prava na pristup informacijama koje se odnose na omogućavanje pristupa dokumentima i informacijama u svrhu znanstvenog istraživanja i rada na doktorskoj disertaciji.

Obrazloženje

Korisnik prava na pristup informacijama Suzana Šop iz ([REDACTED]), podnijela je Službeniku za informiranje elektroničkom poštom dana 12. listopada 2024. godine zahtjev radi ostvarivanja prava na pristup informacijama koji je Službenik za informiranje zaprimio dana 12. listopada 2024. godine, a kojom traži da joj se dostavi (u nastavku u potpunosti citiramo sadržaj zahtjeva):

Poštovani,

U svrhu znanstvenog istraživanja i rada na doktorskoj disertaciji na temu Primjena načela ravnopravnosti spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave na Pravnom fakultetu u Zagrebu, molim Vas da mi u skladu s odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama omogućite pristup dokumentima i informacijama koji se odnose na slijedeće sastavnice.

**Molim Vas da mi se dostave dokumenti koji se odnose na sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova od 2013. do 2024. godine (zapisnici te odluke, zaključci i ostali dokumenti koji su doneseni na tim sjednicama u okviru dnevnog reda navedenog u zapisniku).*

**da li je županija potpisnik Europske povelje za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini? Ako da, kada je to potpisala i dokument koji to potvrđuje. Da li ste nakon potpisivanja Povelje u prihvatljivom vremenskom roku (ne duljem od dvije godine od datuma potpisivanja) izradili i donijeli svoj plan djelovanja za ravnopravnost? Molim pristup dokumentu.*

**Da li na razini županije postoje strategije koje promiču ravnotežu u zastupljenosti i sudjelovanju žena i muškaraca u svim područjima odlučivanja? Ako da, molim Vas pristup tim dokumentima ili da mi dostavite.*

**Da li je županija izradila planove i programe djelovanja za ravnopravnost koji uključuju financijske i ljudske resurse potrebne za njihovu provedbu. Ako jest, molim pristup ili dostavu tih dokumenata.*

**Molim Vas da mi se dostavi poslovnik o radu povjerenstva, te njegove izmjene i dopune.*

**Uzevši u obzir financijska sredstva kojima raspolažu, postoji li izvješće o korištenju financijskih sredstava za rad povjerenstva. Molim da mi se omogući dostava tih izvješća.*

**Molim Vas da mi se dostave podaci o programima i projektima financiranih iz EU fondova. Koji su to programi i projekti?*

**Postoje li izvješća o radu povjerenstva za ravnopravnost spolova? Ako da, molim da mi se dostave za razdoblje od 2013. do 2024. godine.*

**Postoji li informacija o tome da li je na prijedlog povjerenstva došlo do izmjene nekog propisa na nacionalnoj ili lokalnoj razini? Ako da, o kojem propisu se radi i u kojem predmetu.*

**Molim da mi se dostave odluke ili drugi opći akti županije koji su doneseni na prijedlog povjerenstva za ravnopravnost spolova.*

Sve gore navedene stavke odnose se na istraživanje u razdoblju od 2013. do 2024. godine pa Vas molim da mi se dostave oni podaci, informacije i dokumenti koji se odnose na navedeno razdoblje.

Člankom 23. stavkom 6. podstavkom 5. Zakona o pravu na pristup informacijama propisano je da će se rješenjem odbiti zahtjev ako jedan ili više međusobno povezanih podnositelja putem jednog ili više funkcionalno povezanih zahtjeva očito zloupotrebljava pravo na pristup informacijama, a osobito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavu istih ili istovrsnih informacija ili zahtjeva kojima se traži velik broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovitog funkcioniranja tijela javne vlasti. Navedenim zahtjevom traži se velik broj informacija kojim dolazi do opterećivanja rada i redovitog funkcioniranja tijela javne vlasti, osobito uzimajući u obzir vremenski opseg za koji korisnica traži dostavu informacija te neselektivnost dokumenata koji se zahtjevom traže.

S obzirom na navedeno, sukladno članku 23. stavak 6. podstavak 5. Zakona, odlučeno je kao u izreci ovog Rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LJIEKU

Protiv ovoga Rješenja može se izjaviti žalba Povjereniku za informiranje u roku od 15 dana od dana dostave ovoga Rješenja. Stranka se ima pravo odreći prava na žalbu od dana primitka Rješenja do dana isteka roka za izjavljivanje žalbe.

DOSTAVITI:

1. Suzana Šop, [REDACTED]
2. Tajništvo Županije
3. Pismohrana

4.2.15.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Osnivanje Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova u Osječko-baranjskoj županiji predstavlja formalno uspostavljanje institucionalnog mehanizma za provedbu politika rodne ravnopravnosti na lokalnoj razini. Međutim, analiza njegove stvarne uloge u procesima donošenja odluka otežana je zbog ograničene transparentnosti i nedostupnosti ključnih dokumenata, što onemogućuje uvid u opseg i učinke njegova djelovanja.

U takvim uvjetima, procjena uloge Povjerenstva nužno se oslanja na sekundarne izvore, ponajprije izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Iz tih izvora proizlazi da je Povjerenstvo u određenim razdobljima provodilo aktivnosti usmjerene na različite dimenzije rodne ravnopravnosti. Primjerice, 2015. godine organizirana je tematska rasprava „*Zip-sustavom do stvarne demokracije*“, uz upućivanje preporuka političkim strankama o sastavljanju kandidacijskih lista s najmanje 40 % žena.⁷¹¹ Ova aktivnost ukazuje na normativnu i savjetodavnu funkciju Povjerenstva u području političke participacije žena, ali ne omogućuje uvid u stvarni utjecaj takvih preporuka na izborne procese.

Slično tome, aktivnosti usmjerene na reproduktivna prava, ekonomsko osnaživanje žena te organizaciju stručnih i promotivnih događanja (npr. Women 2.0.) upućuju na određenu razinu operativnog djelovanja Povjerenstva.⁷¹² Međutim, bez dostupnih zapisnika, odluka i strateških dokumenata nije moguće utvrditi jesu li te aktivnosti rezultat sustavnog planiranja ili pojedinačnih inicijativa, niti u kojoj su mjeri integrirane u širi okvir županijskih javnih politika. Posebno je problematično pitanje utjecaja Povjerenstva na donošenje konkretnih odluka i akata. Iako pojedini primjeri, poput osiguravanja sredstava za poduzetništvo žena⁷¹³ ili financiranja skloništa za žrtve nasilja,⁷¹⁴ upućuju na potencijalni utjecaj na proračunske i socijalne politike, nedostatak dokumentiranih tragova odlučivanja onemogućuje atribuciju tih odluka djelovanju Povjerenstva. Time se njegova institucionalna uloga svodi na razinu pretpostavke, a ne empirijski potvrđene činjenice. Ovakva situacija otežava primjenu standardnih metodoloških pristupa evaluaciji javnih politika, koji se temelje na dostupnosti mjerljivih pokazatelja i institucionalnih tragova odlučivanja.

Tematska sjednica iz 2022. godine, posvećena sprječavanju nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu, dodatno potvrđuje da Povjerenstvo može djelovati kao platforma za razmjenu

⁷¹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015. godinu*, str. 146-147.

⁷¹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 153.

⁷¹³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 318.

⁷¹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 184.

znanja i povezivanje s međunarodnim inicijativama. Ipak, ostaje nejasno prelazi li takvo djelovanje iz diskurzivne u normativnu sferu, odnosno rezultira li konkretnim politikama i mjerama.⁷¹⁵ Rasprava o rezultatima istraživanja i preporukama za unaprjeđenje zaštite dostojanstva radnika ukazuje na relevantnost Povjerenstva u povezivanju lokalnih politika s međunarodnim inicijativama i standardima.⁷¹⁶

Unatoč navedenim primjerima aktivnosti, ključni problem ostaje nedostatak sustavne i kontinuirane transparentnosti rada Povjerenstva. Ograničen pristup informacijama onemogućuje cjelovitu evaluaciju učinka provedenih mjera te otežava utvrđivanje stvarnog utjecaja Povjerenstva na donošenje odluka i javnih politika. Posljedično, njegova uloga ostaje djelomično nevidljiva, što umanjuje njegov institucionalni značaj. Stoga je za unaprjeđenje rada Povjerenstva nužno uspostaviti jasne standarde izvještavanja, uključujući redovitu objavu zapisnika, odluka i izvješća, čime bi se osigurala veća transparentnost, ali i odgovornost u provedbi politika ravnopravnosti spolova. Slijedom navedenog, može se zaključiti da je uloga Povjerenstva formalno definirana, ali empirijski nedovoljno vidljiva. Ovakav jaz između normativnog okvira i stvarnog djelovanja upućuje na strukturne slabosti u funkcioniranju lokalnih institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova, osobito u pogledu transparentnosti, odgovornosti i mjerljivosti učinaka. Time se dodatno potvrđuje da formalno postojanje institucionalnog mehanizma ne jamči i njegovu stvarnu učinkovitost.

4.2.15.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Odluka Županijske skupštine Osječko-baranjske županije iz 2023. godine o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini predstavlja formalni izraz političke volje za usklađivanjem lokalnih politika s europskim standardima rodne ravnopravnosti.⁷¹⁷

Međutim, izostanak javno dostupnih informacija o konačnom potpisivanju Povelje i provedbi preuzetih obveza do kraja 2025. godine može se interpretirati u okviru fenomena tzv. simboličke usklađenosti, pri čemu se formalno prihvaćaju međunarodni standardi bez njihove stvarne integracije u javne politike. U tom smislu, pristupanje Povelji, bez vidljivih provedbenih mehanizama i izvještavanja, ostaje ograničeno na normativnu razinu, bez jasnih

⁷¹⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 235.

⁷¹⁶ Osječko-baranjska županija, Vijesti od 4. srpnja 2022., <https://obz.hr/index.php/k2-listing/item/3247-promicanje-ravnopravnosti-spolova-i-sprjecavanje-nasilja>, pristupljeno 20.4.2025.

⁷¹⁷ Zaključak o pristupanju Osječko-baranjske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 024-02/23-05/21, URBROJ: 2158-01-23-4, Osijek, 14. rujna 2023.

empirijskih indikatora učinka. Sličan obrazac uočen je i u drugim jedinicama područne (regionalne) samouprave, što upućuje na širi problem implementacije međunarodnih standarda na lokalnoj razini.

4.2.15.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Financijski aspekt djelovanja Povjerenstva predstavlja ključni indikator njegovih operativnih kapaciteta. Zbog ograničene dostupnosti informacija, podaci o financiranju rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije dostupni su tek fragmentarno, ponajprije iz izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Tako u 2013. godini Povjerenstvo nije raspolagalo financijskim sredstvima,⁷¹⁸ dok je 2017. godine iz županijskog proračuna osigurano 50.000,00 kuna (oko 6.650,00 EUR).⁷¹⁹

Takva razina financiranja sugerira ograničene institucionalne kapacitete za sustavno i kontinuirano provođenje politika ravnopravnosti spolova. Nedostatak transparentnih i redovito objavljenih podataka o financiranju dodatno otežava procjenu učinkovitosti i prioriteta djelovanja Povjerenstva. Analiza dostupnih podataka o korištenju sredstava Europskog socijalnog fonda (ESF i ESF+) pokazuje izostanak projekata u kojima je ravnopravnost spolova prepoznata kao primarni cilj na razini županije. Iako su prisutni projekti u području socijalne i obrazovne inkluzije, rodna dimenzija ostaje implicitna i nedovoljno operacionalizirana. Ovakav nalaz upućuje na nedovoljnu integraciju rodne perspektive u procese planiranja i korištenja EU sredstava, što predstavlja propuštenu priliku za jačanje institucionalnih kapaciteta i provedbu ciljanih mjera ravnopravnosti spolova. Time se dodatno ograničava mogućnost razvoja sustavnih i dugoročnih politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

4.2.16. Šibensko-kninska županija

Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova osnovano je 2003. godine kao stalno savjetodavno radno tijelo Županijske skupštine Šibensko-kninske županije, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i unaprjeđenja položaja žena. Njegove temeljne zadaće obuhvaćaju koordinaciju provedbe nacionalnih politika ravnopravnosti spolova na županijskoj

⁷¹⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 108.

⁷¹⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 155.

razini, prikupljanje i analizu podataka o položaju žena, organizaciju stručnih aktivnosti te poticanje aktivnog sudjelovanja žena u društvenom i političkom životu.⁷²⁰

Iako je normativni okvir djelovanja Povjerenstva jasno definiran, ostaje otvoreno pitanje njegove stvarne operativne uloge i utjecaja na javne politike, što je moguće sagledati kroz analizu dostupnosti podataka i konkretnih rezultata njegova rada.

4.2.16.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva

U okviru istraživanja o primjeni načela ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave, Šibensko-kninskoj županiji upućen je zahtjev za dostavom informacija i dokumentacije o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2013. do 2024. godine. Dostavljeni odgovori omogućuju djelomičan uvid u rad Povjerenstva, ali istodobno ukazuju na značajne nedostatke u transparentnosti i sustavnom vođenju dokumentacije.⁷²¹

Naime, ključni dokumenti koji bi omogućili praćenje rada Povjerenstva – poput zapisnika sa sjednica, odluka, zaključaka te poslovnika o radu – nisu dostavljeni. Također, nisu dostupni ni strateški dokumenti koji bi upućivali na sustavan pristup promicanju ravnopravnosti spolova, uključujući planove i programe djelovanja s jasno definiranim financijskim i ljudskim resursima.

Dodatno, izostanak informacija o financiranju rada Povjerenstva, kao i o eventualnim projektima financiranim iz fondova EU, upućuje na ograničene institucionalne kapacitete ili nedostatak sustavnog praćenja i izvještavanja o tim aspektima djelovanja. Posebno je značajno da županija nije dostavila podatke o strategijama usmjerenima na postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja, što predstavlja jedno od ključnih područja javnih politika ravnopravnosti spolova.

⁷²⁰ Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 119-01/03-01/14, URBROJ: 2182/1-01-03-1 od 28. listopada 2003. donesena na 17. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije, *Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije*, broj 10, godište X., Šibenik, 14. studenog 2003., str. 34.; Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 119-01/14-01/12, URBROJ: 2182/1-01-14-1 od 8. prosinca 2014. doneseno na 11. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije, *Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije*, broj 13, godište XXI., Šibenik, 29. prosinca 2014., str. 61. Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 119-01/18-01/4, URBROJ: 2182/1-01-18-1 od 11. svibnja 2018. doneseno na 6. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije, *Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije*, broj 6, godište XXV., Šibenik, 4. lipnja 2018., str. 43.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije KLASA: 004-01/21-01/2, URBROJ: 2182/1-01-21-1 od 23. studenog 2021. donesena na 4. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije, *Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije*, broj 20, godište XXVIII., Šibenik, 9. prosinca 2021., str. 4.-5.

⁷²¹ Dopis Upravnog odjela za poslove župana, Županijske skupštine i službeničke odnose Šibensko-kninske županije KLASA: 008-01/24-01/22, URBROJ: 2182-13/4-24-2 od 11. studenog 2024.

Iako su dostavljena izvješća o radu Povjerenstva za 2022. i 2023. godinu, njihov ograničeni vremenski obuhvat ne omogućuje longitudinalnu analizu djelovanja Povjerenstva niti procjenu kontinuiteta njegovih aktivnosti. Nadalje, iz dostavljenih informacija proizlazi da u promatranom razdoblju nisu donesene odluke niti drugi opći akti na prijedlog Povjerenstva, niti su zabilježene izmjene propisa koje bi proizašle iz njegovih inicijativa. Ovaj nalaz posebno je indikativan jer dovodi u pitanje stvarni utjecaj Povjerenstva na normativni i politički okvir na razini županije.

Jedini segment u kojem je vidljiv konkretan normativni iskorak odnosi se na potpisivanje Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2016. godine. Međutim, bez popratnih strateških dokumenata i provedbenih mjera teško je procijeniti stvarni učinak tog čina.⁷²²

Slijedom navedenog, može se zaključiti da u Šibensko-kninskoj županiji postoji izražen nedostatak transparentnosti, izostanak strateškog planiranja i ograničena vidljivost konkretnih rezultata djelovanja Povjerenstva.

Takav obrazac može se interpretirati kroz koncept tzv. institucionalne formalnosti bez sadržajne implementacije, pri čemu formalno uspostavljeni mehanizmi ne rezultiraju stvarnim promjenama u javnim politikama. Time se potvrđuje da samo postojanje institucionalnog okvira nije dovoljno za ostvarivanje ciljeva ravnopravnosti spolova, već je nužna njegova aktivna i sustavna operacionalizacija.

4.2.16.1.1. Podaci o radu Povjerenstva u 2022. i 2023. godini

Dostavljena izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije odnose se isključivo na razdoblje 2022. i 2023. godine, dok dokumentacija za prethodno razdoblje od gotovo deset godina nije dostupna ili nije dostavljena. Takav diskontinuitet u izvještavanju onemogućuje kvalitetnu analizu djelovanja Povjerenstva te procjenu dosljednosti u provedbi aktivnosti i mjera, što predstavlja ozbiljno ograničenje u evaluaciji njegove učinkovitosti.

Izvješće za 2022. godinu ukazuje na ograničeni, ali ipak vidljiv opseg aktivnosti.⁷²³ Povjerenstvo je tijekom godine održalo tri službene sjednice i dva neformalna sastanka, dok je

⁷²² Odluka o pristupanju Šibensko-kninske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini donesena na 20. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije od 1. kolovoza 2016. godine, *Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije*, broj 10, 24. kolovoza 2016.

⁷²³ Službeni dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, a koji se odnosi na provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini (dokument bez datuma).

kao središnja aktivnost izdvojen okrugli stol organiziran povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Sudjelovanje relevantnih institucionalnih i civilnih aktera upućuje na određeni kapacitet Povjerenstva za djelovanje u području podizanja svijesti i javnog zagovaranja, osobito u kontekstu nasilja nad ženama u ruralnim sredinama.⁷²⁴

Međutim, izvješće istodobno otkriva strukturne slabosti u funkcioniranju Povjerenstva. Problemi s osiguravanjem kvoruma i redovitom nazočnošću članova ukazuju na nizak stupanj institucionalne kohezije i ograničenu razinu angažmana. Dodatno, činjenica da je izrada plana rada i operacionalizacija preporuka tek u fazi razmatranja upućuje na nedostatak strateškog pristupa i planskog djelovanja. Time se aktivnosti Povjerenstva zadržavaju na razini *ad hoc* inicijativa, bez jasne povezanosti s dugoročnim ciljevima javnih politika ravnopravnosti spolova.

U 2023. godini donesen je Plan ravnopravnosti spolova za razdoblje 2023.-2025. godine,⁷²⁵ koji predstavlja važan normativni iskorak. Međutim, riječ je o dokumentu koji je primarno usmjeren na unutarnje funkcioniranje županijskih tijela i institucija, bez izravnog utjecaja prema građanima.⁷²⁶ Iako Plan sadrži ciljeve, mjere i aktivnosti te normativno uređuje pitanja zabrane diskriminacije i uznemiravanja, njegova implementacijska dimenzija ostaje nejasna, osobito u pogledu mehanizama praćenja i evaluacije.

Dodatno, dostupne informacije o radu Povjerenstva u 2023. godini ukazuju na održavanje sastanaka, ali bez preciznih podataka o njihovoj učestalosti, sadržaju i rezultatima. Takva razina izvještavanja ne omogućuje procjenu stvarnog dosega aktivnosti, čime se nastavlja obrazac ograničene transparentnosti i nedostatne dokumentiranosti rada.⁷²⁷

Može se zaključiti da razdoblje 2022.–2023. označava djelomičnu reaktivaciju Povjerenstva, ali bez jasnih pokazatelja institucionalne konsolidacije i sustavnog djelovanja. Aktivnosti su pretežno usmjerene na javno zagovaranje i simboličke inicijative, dok izostaje vidljiv utjecaj na oblikovanje i provedbu javnih politika. Takav obrazac djelovanja upućuje na postojanje jaza između formalno uspostavljenih mehanizama i njihove stvarne funkcionalnosti. Ovakav nalaz upućuje i na ograničenu institucionalnu sposobnost za pretvaranje normativnih obveza u konkretne javne politike i mjerljive rezultate.

⁷²⁴ *Ibid.*

⁷²⁵ Plan ravnopravnosti spolova Šibensko-kninske županije za razdoblje 2023. – 2025. KLASA: 004-04/23-01/1, URBROJ: 2182-06-23-1 od 24. ožujka 2023., dostupan je na službenoj mrežnoj stranici Šibensko-kninske županije: <https://www.sibensko-kninska-zupanija.hr/upload/stranice/2023/04/2023-04-07/475/planravnopravnostispolova.pdf>, pristupljeno 7.1.2025.

⁷²⁶ Plan ravnopravnosti spolova Šibensko-kninske županije, *op. cit.*, str. 12.

⁷²⁷ Navedeno u dostavljenom e-mailu predsjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije koja je imenovana u Povjerenstvo u rujnu 2023. godine te nema saznanja o radu Povjerenstva prije svog imenovanja u to tijelo.

4.2.16.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza uloge Povjerenstva u procesima donošenja odluka i normativnih akata pokazuje izrazit nesrazmjer između formalno definiranih nadležnosti i stvarnog institucionalnog učinka. Ključni problem pritom predstavlja gotovo potpuni izostanak dokumentacije o radu Povjerenstva za razdoblje od 2013. do 2024. godine, uključujući zapisnike, odluke i zaključke sa sjednica.

Takav nedostatak upućuje ne samo na ograničenu transparentnost, nego i na potencijalne probleme u kontinuitetu rada i institucionalnoj stabilnosti. Dodatno, izostanak poslovnika o radu kao temeljnog akta kojim se uređuju ovlasti, način odlučivanja i organizacija rada Povjerenstva ukazuje na nedovoljno institucionalno strukturiran okvir njegova djelovanja. Bez jasno definiranih procedura nije moguće osigurati standarde odgovornosti, učinkovitosti i dosljednosti u radu.

Uvid u izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova potvrđuje dugotrajnu neaktivnost Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine.⁷²⁸ Neuspjeh u donošenju akcijskih planova, nemogućnost održavanja sjednica zbog nedostatka kvoruma te izostanak bilo kakvih aktivnosti upućuju na gotovo potpunu institucionalnu paralizu.⁷²⁹ Posljedično, nisu provedene mjere predviđene nacionalnim politikama, niti je ostvarena suradnja s relevantnim dionicima.⁷³⁰

Iako je 2018. godine imenovan novi sastav Povjerenstva, uz osiguranje minimalnih financijskih sredstava,⁷³¹ analiza kasnijih aktivnosti pokazuje tek sporadične i simbolične oblike djelovanja, bez jasnog utjecaja na javne politike.⁷³² Odsutnost odluka i općih akata donesenih na prijedlog Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2024. godine predstavlja ključni empirijski nalaz koji dovodi u pitanje njegovu stvarnu funkciju u sustavu lokalnog upravljanja.⁷³³

Izvješća za novije razdoblje potvrđuju nastavak obrasca ograničenog angažmana. Iako se formalno navodi određeni broj aktivnosti, izostaje njihova konkretizacija i evaluacija

⁷²⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2014. godinu*, str. 94., 169. i 188.

⁷²⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 152.-154. i *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 152.

⁷³⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 152.

⁷³¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 193. i 194.

⁷³² *Ibid.*, str. 198.

⁷³³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 315.-319.

učinaka, što upućuje na dominantno formalno, a ne sadržajno ispunjavanje obveza.⁷³⁴ Takav obrazac moguće je interpretirati kroz koncept institucionalne formalnosti bez operativne učinkovitosti, pri čemu tijelo postoji u normativnom smislu, ali ne ostvaruje svoju funkcionalnu svrhu.

U širem analitičkom okviru, ovi nalazi ukazuju na kombinaciju slabih institucionalnih kapaciteta, nedostatka političke volje i izostanka sustavne organizacije u provedbi politika ravnopravnosti spolova. Posljedično, ravnopravnost spolova ostaje marginalizirana u javnim politikama županije, bez jasnih strateških smjernica i konkretnih mjera.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da Povjerenstvo u promatranom razdoblju nije uspjelo uspostaviti funkcionalnu ulogu u procesu donošenja odluka niti doprinijeti razvoju normativnog okvira ravnopravnosti spolova.

4.2.16.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Šibensko-kninska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2016. godine, čime je formalno preuzela obvezu integracije načela ravnopravnosti spolova u lokalne javne politike. Međutim, analiza dostupnih podataka ukazuje na izražen raskorak između prihvatanja tih obveza i njihove stvarne provedbe.

Naime, izostanak pravodobne izrade i donošenja plana djelovanja za ravnopravnost spolova, koji predstavlja temeljni instrument provedbe Povelje, upućuje na nedostatak sustavnog pristupa njezinoj realizaciji. U tom smislu, potpisivanje Povelje ostaje na razini deklarativnog čina, bez jasnih pokazatelja konkretnih mjera, aktivnosti i mehanizama praćenja. Takav pristup smanjuje vjerodostojnost lokalnih politika ravnopravnosti spolova i otežava njihovu evaluaciju. Posljedično, postavlja se pitanje stvarne političke volje i administrativnih kapaciteta za provedbu politika ravnopravnosti spolova na razini županije.

Dodatni indikator ograničenog strateškog pristupa predstavlja izostanak politika i mjera usmjerenih na postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca u tijelima odlučivanja. Budući da upravo ovo područje čini jednu od temeljnih dimenzija rodne ravnopravnosti, nepostojanje takvih strategija upućuje na nedostatak dugoročne vizije i nedovoljnu integraciju rodne perspektive u procese upravljanja.⁷³⁵

⁷³⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2024. godinu*, str. 275. i 276.

⁷³⁵ Od regionalnih vlasti zahtijeva se poduzimanje svih prikladnih mjera i donošenje prikladnih strategija kako bi se promicala ravnoteža u zastupljenosti i sudjelovanju žena i muškaraca u svim područjima odlučivanja, vidjeti Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, *op. cit.*, str. 8.

4.2.16.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Financijska dimenzija djelovanja Povjerenstva za ravnopravnost spolova predstavlja ključni preduvjet njegove operativne učinkovitosti. Međutim, nedostupnost podataka o financijskim sredstvima osiguranim za njegov rad onemogućuje procjenu razine institucionalne podrške koju Povjerenstvo uživa. Takav nedostatak transparentnosti dodatno otežava analizu prioriteta i stvarnih kapaciteta za provedbu politika ravnopravnosti spolova.

U tom kontekstu, potencijalni izostanak adekvatnog financiranja može se povezati s ograničenim opsegom aktivnosti i slabim utjecajem Povjerenstva na javne politike. Bez stabilnih i predvidivih izvora financiranja, djelovanje ovakvih tijela nužno ostaje fragmentirano i ovisno o sporadičnim inicijativama, što onemogućuje razvoj sustavnih i dugoročnih mjera.

Dodatno, činjenica da Županija ne raspolaže informacijama o projektima financiranim iz fondova EU koji su povezani s ravnopravnošću spolova ukazuje na nedovoljno korištenje dostupnih razvojnih instrumenata. Ovakav nalaz može se interpretirati kao indikator niske razine institucionalne proaktivnosti, ali i nedostatka integracije rodne dimenzije u procese planiranja i prijave projekata. Može se zaključiti da Šibensko-kninska županija ne razvija sustavan i cjelovit pristup promicanju ravnopravnosti spolova, već da se aktivnosti odvijaju fragmentirano i bez jasnog strateškog usmjerenja. Kombinacija nedostatka strateških dokumenata, financijskih resursa, transparentnosti i institucionalne podrške upućuje na marginaliziran položaj ove politike unutar županijskog upravljačkog okvira. Takvo stanje nije u skladu s obvezama koje proizlaze iz nacionalnog i međunarodnog normativnog okvira, uključujući ZRS i Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Posljedično, ravnopravnost spolova ostaje ograničena na formalnu razinu, bez vidljivih učinaka u praksi, što potvrđuje postojanje strukturnih prepreka u njezinoj implementaciji na regionalnoj razini.

4.2.17. Vukovarsko-srijemska županija

Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije osnovano je 2004. godine kao savjetodavno tijelo Županijske skupštine s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i unaprjeđenja položaja žena na lokalnoj razini.⁷³⁶ Njegove nadležnosti

⁷³⁶ Odluka o osnivanju Županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA:004-01/04-01/07, URBROJ: 2196/1-03-04-2 od 16. prosinca 2004. donesena na 40. sjednici Skupštine Vukovarsko-srijemske županije, *Službeni vjesnik*, broj 13, god. XII, Vukovar, 30. prosinca 2004., str. 52.-53.

obuhvaćaju praćenje provedbe nacionalnih politika, analizu stanja ravnopravnosti spolova, razmatranje slučajeva diskriminacije te predlaganje mjera za njihovo uklanjanje.

Temeljne zadaće Povjerenstva uključuju praćenje i provedbu Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na području Vukovarsko-srijemske županije, razmatranje pitanja vezanih uz ostvarivanje ravnopravnosti spolova zajamčene Ustavom RH, zakonima i drugim propisima te razmatranje predstavljeni koje se odnose na slučajeve spolne diskriminacije. Povjerenstvo također predlaže mjere nadležnim tijelima za uklanjanje diskriminacije te potiče obrazovne, informativne i promidžbene aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova.⁷³⁷

Obveza osnivanja povjerenstava za ravnopravnost spolova proizlazi iz Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova i odredbi ZRS-a, kojima se utvrđuju temeljne pretpostavke zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova. Ovi normativni okviri imaju uporište u ustavnim odredbama Republike Hrvatske, koje ravnopravnost spolova prepoznaju kao jednu od najviših vrednota ustavnog poretka. Na temelju Nacionalne politike donesen je i Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za razdoblje 2011.-2015. za područje Vukovarsko-srijemske županije, čime je dodatno operacionaliziran normativni okvir djelovanja Povjerenstva.⁷³⁸

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova djeluje kontinuirano od svog osnivanja kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine,⁷³⁹ pri čemu je mandat njegovih članova vezan uz trajanje mandata predstavničkog tijela.⁷⁴⁰ Institucionalni kontinuitet dodatno je potvrđen donošenjem nove odluke 2018. godine, kojom je ponovno definirana njegova uloga u poticanju i koordiniranju aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova. Tom je odlukom istaknuta i njegova savjetodavna funkcija u odnosu na Županijsku skupštinu i njezina radna tijela u provedbi ZRS-a i nacionalnih politika na lokalnoj razini.⁷⁴¹

⁷³⁷ *Ibid.*, članak 2.

⁷³⁸ Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011. – 2015. Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije KLASA: 004-01/12-01/02, URBROJ: 2196/1-03-12-3 od 23. veljače 2012. donesen na 25. sjednici Skupštine Vukovarsko-srijemske, *Službeni glasnik Vukovarsko-srijemske županije*, broj 2., god. XX, Vinkovci, 23. veljače 2012., str. 7.-9.

⁷³⁹ Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/13-01/09, URBROJ: 2196/1-03-13-2 od 3. listopada 2013. doneseno na 4. sjednici Skupštine Vukovarsko-srijemske županije, *Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije*, broj 17., god. XXI, Vinkovci, 3. listopada 2013., str. 4.-5.

⁷⁴⁰ Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/18-01/03, URBROJ: 2196/1-03-18-3 od 08. veljače 2018. donesena na 7. sjednici Županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije, *Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije*, broj 3., god. XXVI, Vinkovci, 8. veljače 2018., str. 24.-25.

⁷⁴¹ Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 004-01/21-01/04, URBROJ: 2196/1-03-21-4 od 16. prosinca 2021. donesena na 6. sjednici Županijske skupštine

Prema dostupnim informacijama, osobito kroz objave na službenim mrežnim stranicama Vukovarsko-srijemske županije, Povjerenstvo pokazuje relativno visoku razinu aktivnosti u promicanju ravnopravnosti spolova, što se očituje u organizaciji javnih događanja, edukacija i različitih inicijativa. Takve aktivnosti upućuju na njegovu vidljivost u javnom prostoru i određeni stupanj operativnog djelovanja. Međutim, unatoč toj vidljivosti, ključni dokumenti o radu Povjerenstva – uključujući planove rada, izvješća o radu i zapisnike sa sjednica – nisu javno dostupni. Time se ograničava mogućnost neovisne evaluacije njegova rada, unatoč vidljivoj razini aktivnosti u javnom prostoru.

4.2.17.1. Planovi rada i izvješća o radu Povjerenstva

Na temelju zahtjeva za pristup informacijama dostavljeni su dokumenti koji se odnose na rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije u mandatnom razdoblju od 2021. do 2024. godine, dok dokumentacija za prethodna razdoblja nije bila dostupna. Zbog toga je analiza aktivnosti Povjerenstva u ranijim godinama rekonstruirana korištenjem sekundarnih izvora, uključujući podatke dostupne na mrežnim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova, izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te javno objavljene informacije na službenim stranicama Županije. Ovakav način prikupljanja podataka upućuje na nedostatak sustavnog arhiviranja i transparentnog izvještavanja o radu Povjerenstva u dužem vremenskom razdoblju, što otežava cjelovitu evaluaciju njegova kontinuiteta i učinkovitosti.

4.2.17.1.1. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

U promatranom razdoblju Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije provodilo je aktivnosti usmjerene na različite dimenzije ravnopravnosti spolova, uključujući političku participaciju, ekonomsku osnaženost žena i socijalnu zaštitu. Već 2013. godine aktivnosti su bile usmjerene na poticanje političkih stranaka na veće uključivanje žena u izborne procese, pri čemu je preporučena minimalna zastupljenost od 40 % žena na kandidacijskim listama za lokalne izbore.

U razdoblju do 2017. godine Povjerenstvo je nastavilo djelovati u smjeru uklanjanja diskriminacije i promicanja jednakih prava žena i muškaraca u različitim društvenim

Vukovarsko-srijemske županije, *Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije*, broj 26, god. XXVII, Vinkovci, 17. prosinca 2021., str. 232.-234.; Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije KLASA: 004-05/22-01/02, URBROJ: 2196-08-02/6-22-2 od 14. ožujka 2022.

područjima, uključujući političko, gospodarsko, društveno, kulturno i obiteljsko. Poseban naglasak stavljen je na jačanje ženskog poduzetništva, što se očitovalo kroz organizaciju konferencija, dodjelu nagrada i predstavljanje relevantnih nacionalnih strategija, čime se nastojalo potaknuti aktivnije sudjelovanje žena u gospodarskom sektoru.

Socijalna dimenzija djelovanja Povjerenstva bila je vidljiva i kroz humanitarne aktivnosti, poput prikupljanja sredstava za Sigurnu kuću, čime se pridonošilo zaštiti žena žrtava nasilja.⁷⁴² Dodatni institucionalni iskorak ostvaren je 2015. godine potpisivanjem Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je Vukovarsko-srijemska županija postala prva jedinica regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj koja se obvezala na sustavnu implementaciju politike ravnopravnosti spolova.

U 2016. godini Povjerenstvo je organiziralo prezentacije istraživanja o položaju žena na tržištu rada, s posebnim naglaskom na izazove usklađivanja obiteljskih i profesionalnih obveza. Time je otvoren prostor za daljnje promišljanje razvoja mjera usmjerenih na postizanje stvarne ravnopravnosti spolova.⁷⁴³

4.2.17.1.2. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U novom sazivu, konstituiranom odlukom Županijske skupštine početkom 2018. godine, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije nastavilo je djelovati kao mehanizam za promicanje ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Već na prvoj sjednici, održanoj povodom Međunarodnog dana žena, raspravljalo se o razvoju ženskih ljudskih prava, čime je potvrđena njegova orijentacija prema jačanju institucionalne podrške ravnopravnosti spolova.

Tijekom 2018. godine aktivnosti su bile usmjerene na podizanje svijesti i jačanje multisektorske suradnje u području prevencije nasilja nad ženama. Organizirana je humanitarna nogometna utakmica u suradnji s organizacijama civilnog društva i jedinicama lokalne samouprave, u sklopu obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Istodobno su provedeni edukativni sadržaji, uključujući radionice o nasilju u

⁷⁴² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije je organiziralo aktivnosti poput prikupljanja sredstava za Sigurnu kuću. V. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih/lokalnih povjerenstava, Vukovarsko-srijemska županija, vijest: *Sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije*, 16.10.2024., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vukovarsko-srijemske-zupanije-2583/2583>, pristupljeno 3.4.2026.

⁷⁴³ Ured za ravnopravnost spolova, Iz rada županijskih/ lokalnih povjerenstava, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/2032>, pristupljeno 9.4.2025.

partnerskim vezama te sjednice posvećene provedbi Istanbulske konvencije, čime se nastojala osnažiti koordinacija relevantnih aktera u borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja.⁷⁴⁴ Unatoč ograničenim financijskim sredstvima, Povjerenstvo je realiziralo planirane aktivnosti, što upućuje na određenu razinu operativne učinkovitosti.⁷⁴⁵

U 2019. godini nastavljeno je obilježavanje ključnih datuma kroz organizaciju zajedničke sjednice s Koordinacijom za ljudska prava povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, kao i izdavanje priopćenja za Međunarodni dan žena. U tim aktivnostima naglašena je potreba veće političke participacije žena te su identificirani izazovi s kojima se žene suočavaju na tržištu rada, čime je Povjerenstvo nastavilo djelovati i u području javnog zagovaranja.⁷⁴⁶

Tijekom 2020. godine aktivnosti su se odvijale u otežanim okolnostima, no Povjerenstvo je nastavilo sudjelovati u obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, pri čemu je naglašen globalni kontekst i potreba kontinuiranog djelovanja u suzbijanju svih oblika nasilja. Paralelno s time, Županija je u suradnji s organizacijama civilnog društva i nadležnim institucijama provodila programe usmjerene na zaštitu žrtava i prevenciju nasilja, uključujući sufinanciranje skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja te osiguravanje dostupnosti Sigurne kuće na području županije.⁷⁴⁷

Ukupno gledano, aktivnosti provedene u ovom mandatnom razdoblju potvrđuju ulogu Povjerenstva kao relevantnog aktera u lokalnoj implementaciji nacionalne politike ravnopravnosti spolova, osobito u području prevencije nasilja, promicanja ljudskih prava i poticanja političke participacije žena. Istodobno, činjenica da je Povjerenstvo za svoj rad raspolagalo ograničenim financijskim sredstvima, u usporedbi s drugim županijama, upućuje na nesrazmjer između opsega aktivnosti i dostupnih resursa, što predstavlja važan indikator njegovih institucionalnih kapaciteta.

4.2.17.1.3. Aktivnosti Povjerenstva u razdoblju od 2021. do 2025. godine

Na temelju dokumentacije dostavljene putem zahtjeva za pristup informacijama analiziran je rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije u razdoblju od 2021. do 2023. godine. Dostupni podaci upućuju na kontinuitet aktivnosti, s

⁷⁴⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 194. i 195.

⁷⁴⁵ *Ibid.*, str. 197.

⁷⁴⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 316. i 317.

⁷⁴⁷ Vukovarsko-srijemska županija, *Vukovarsko-srijemska županija pridružuje se obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama*, 25.11.2020., dostupno na: <https://vuszh.hr/vukovarsko-srijemska-zupanija-pridruzuje-se-obiljezavanju-medunarodnog-dana-borbe-protiv-nasilja-nad-zenama/>, pristupljeno 9.4.2025.

naglašenim fokusom na prevenciju nasilja nad ženama i jačanje institucionalne podrške žrtvama obiteljskog nasilja. Za razliku od pojedinih županija u kojima je rad povjerenstava uglavnom formalan, u ovom slučaju vidljiva je operativna usmjerenost prema konkretnim problemima, osobito zaštititi žena žrtava nasilja.

U 2021. godini ključne aktivnosti odnosile su se na obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, uključujući organizaciju radnog sastanka posvećenog nasilju tijekom epidemije bolesti COVID-19. Istodobno, kontinuirani rad na projektu „*Sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja*“ identificiran je kao prioritet, što odražava postojanje trajne potrebe za institucionalnim oblicima zaštite na području županije. Kroz ovaj projekt Povjerenstvo je nastojalo osigurati sustavnu podršku žrtvama putem skloništa i socijalnih usluga.

Dodatno, sudjelovanje u europskom projektu „*VIVIEN*“ ukazuje na uključivanje Povjerenstva u šire razvojne i edukativne inicijative. Projekt je bio usmjeren na jačanje međuinstitucionalne suradnje te profesionalnu izobrazbu stručnjaka koji rade sa žrtvama nasilja, čime se doprinosi unaprjeđenju sustava podrške i senzibilizaciji za problem nasilja nad ženama.⁷⁴⁸

Tijekom 2022. godine nastavljen je sličan obrazac djelovanja, uz proširenje tematskog okvira na šira pitanja ljudskih prava žena. Aktivnosti su uključivale organizaciju sjednica i rasprava o porastu nasilja nad ženama, uz isticanje važnosti postojećih zakonodavnih okvira, ali i problema njihove provedbe u praksi. Posebna pozornost posvećena je i specifičnim izazovima s kojima se suočavaju žene u određenim profesijama, poput novinarstva, gdje su prisutni različiti oblici prijetnji i nasilja.

U tom kontekstu Povjerenstvo je naglašavalo potrebu promjene društvenih normi koje generiraju rodnu neravnopravnost, kao i važnost ulaganja u obrazovni, pravosudni i medijski sustav s ciljem postizanja veće razine ravnopravnosti i sigurnosti za žene.⁷⁴⁹

U 2023. godini aktivnosti Povjerenstva dodatno su usmjerene na jačanje institucionalne zaštite i unaprjeđenje normativnog okvira. Održana je sjednica posvećena izmjenama Zakona o kaznenom postupku i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, čime je osigurano informiranje članova o novim pravnim mehanizmima zaštite. Nastavljen je rad na projektu „*Sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja*“, pri čemu je tijekom godine zabilježen boravak ukupno

⁷⁴⁸ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini KLASA: 004-05/22-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-22-2 od 14. siječnja 2022.

⁷⁴⁹ Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije KLASA: 550-05/22-01/43, URBROJ: 2196-01-22-2 od 25. studenog 2022.

71 osobe, od čega 30 žena i 41 dijete, uz istodobno povećanje broja zahtjeva koji nisu mogli biti realizirani zbog ograničenih kapaciteta.

Uz pružanje psihosocijalne i pravne pomoći, aktivnosti su uključivale i stambeno zbrinjavanje žena nakon izlaska iz skloništa te osiguravanje pravne podrške u postupcima razvoda i skrbi o djeci. Povjerenstvo je sudjelovalo i u europskom projektu „*SURF and SOUND*“, usmjerenom na prevenciju online nasilja nad ženama, te nastavilo suradnju s organizacijama civilnog društva kroz programe savjetodavne i psihosocijalne podrške.⁷⁵⁰

Ukupno gledano, aktivnosti u ovom razdoblju ukazuju na razvoj operativne dimenzije djelovanja Povjerenstva, osobito u području zaštite žrtava nasilja i sudjelovanja u projektima financiranim iz europskih izvora.⁷⁵¹ Istodobno, identificirani nedostatak kapaciteta i rast potreba korisnika upućuju na postojanje strukturnih ograničenja koja utječu na opseg i učinkovitost pružene podrške.

4.2.17.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza postupanja po zahtjevu za pristup informacijama u vezi s primjenom načela ravnopravnosti spolova na razini Vukovarsko-srijemske županije ukazuje na značajna ograničenja u dostupnosti relevantne dokumentacije. Unatoč zakonski zajamčenom pravu na pristup informacijama, većina traženih dokumenata za razdoblje od 2013. do 2024. godine nije dostavljena, čime je onemogućena cjelovita rekonstrukcija rada Povjerenstva i njegova uloga u procesu donošenja odluka.

Nedostupnost ključnih dokumenata – uključujući zapisnike sa sjednica, strateške dokumente, planove djelovanja te odluke donesene na prijedlog Povjerenstva – upućuje na nedostatak sustavnog dokumentiranja i arhiviranja rada, ali i na ograničenu razinu transparentnosti. Posljedično, nije moguće pouzdano utvrditi u kojoj mjeri Povjerenstvo sudjeluje u oblikovanju normativnog i političkog okvira ravnopravnosti spolova na razini županije.

⁷⁵⁰ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2023. godini, KLASA: 004-05/24-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-24-2 od 30. siječnja 2023.

⁷⁵¹ Proširene sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova uključuju i predstavnike policije i drugih institucija, što upućuje na određeni stupanj međuinstitucionalne suradnje. V. Policijska uprava vukovarsko-srijemska, *Održana proširena sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije*, 11.4.2024., dostupno na: <https://vukovarsko-srijemska-policija.gov.hr/vijesti/odrzana-prosirena-sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vukovarsko-srijemske-zupanije-21002/21002>, pristupljeno 25.2.2026.

Istodobno, iz dostupnih sekundarnih izvora proizlazi da Povjerenstvo provodi niz aktivnosti usmjerenih na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova, osobito u području prevencije nasilja i suradnje s organizacijama civilnog društva.⁷⁵² Takav obrazac djelovanja upućuje na postojanje operativne aktivnosti, ali bez dostatno dokumentiranih dokaza o njezinu utjecaju na donošenje formalnih odluka, općih akata i strateških dokumenata Županije. Stoga se može zaključiti da u slučaju Vukovarsko-srijemske županije postoji nesrazmjer između razine aktivnosti i njihove institucionalne vidljivosti u procesima odlučivanja.⁷⁵³ Iako Povjerenstvo pokazuje kontinuitet djelovanja, njegov stvarni utjecaj na javne politike ostaje nedovoljno dokumentiran, što predstavlja ključno ograničenje u procjeni njegove učinkovitosti.

4.2.17.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Vukovarsko-srijemska županija potpisnica je Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je formalno preuzela obvezu promicanja ravnopravnosti spolova u svim segmentima javnog djelovanja.⁷⁵⁴

Međutim, iz dostupnih podataka proizlazi da nisu usvojeni dokumenti koji bi operacionalizirali provedbu Povelje, poput akcijskih planova ili drugih strateških instrumenata. Ovakav izostanak provedbenog okvira upućuje na postojanje implementacijskog jaza između formalnog prihvaćanja međunarodnih standarda i njihove konkretne primjene u javnim politikama. Time se umanjuje potencijal Povelje kao instrumenta sustavne integracije rodne perspektive u županijske politike.

4.2.17.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

⁷⁵² V. Vukovarsko-srijemska županija, *Sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova VSŽ: novim izmjenama zakona do veće zaštite i prava žrtava nasilja*, 11.4.2024., dostupno na: <https://vuszh.hr/sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vsz-novim-izmjenama-zakona-do-vece-zastite-i-prava-zrtava-nasilja/>, pristupljeno 2.4.2026.

⁷⁵³ Prema medijskim izvorima, u Vukovarsko-srijemskoj županiji zabilježena je visoka zastupljenost žena na rukovodećim pozicijama, što dovodi u vezu s aktivnostima u području ravnopravnosti spolova. V. Župan.hr, *Vukovarsko-srijemska županija predvodnik u rodnoj ravnopravnosti: Žene čine 65% rukovodećeg kadra*, 29.12.2025., dostupno na: <https://zupan.hr/vijesti/vukovarsko-srijemska-zupanija-predvodnik-u-rodnoj-ravnopravnosti-zene-cine-65-rukovodeceg-kadra/>, pristupljeno 3.4.2026.

V. Hrvatski radio Vukovar, *U županijskoj upravi radi 65 posto žena*, 23.12.2025., dostupno na: <https://www.hrv.hr/clanak/u-zupanijskoj-upravi-radi-65-posto-zena>, pristupljeno 3.4.2026.

⁷⁵⁴ Odluka Županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije o pristupanju Vukovarsko-srijemske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 004-01/15-01/09, URBROJ: 2196/1-03-15-2 od 5. ožujka 2015.

Analiza financiranja pokazuje da Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije raspolaže izrazito ograničenim financijskim sredstvima u usporedbi s drugim županijama. Iznosi su se kretali od 2.000 kuna u 2013. i 2014. godini,⁷⁵⁵ 3.000 kuna u razdoblju od 2015. do 2018.,⁷⁵⁶ do 4.000 kuna u 2019.⁷⁵⁷ i 2021. godini,⁷⁵⁸ dok je 2023. godine dodijeljeno 530,89 EUR,⁷⁵⁹ što predstavlja približno istu razinu financiranja u realnim okvirima.

Unatoč tako ograničenim resursima, Povjerenstvo kontinuirano provodi aktivnosti usmjerene na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova. Ovaj nalaz pokazuje da financijski resursi, iako važni, nisu jedini čimbenik djelovanja Povjerenstva, već značajnu ulogu imaju angažman članova, institucionalna umreženost i sposobnost ostvarivanja multisektorske suradnje. Istodobno, ograničeno financiranje može predstavljati strukturno ograničenje za razvoj dugoročnih i sustavnih politika.

Analiza dostupnih podataka o projektima financiranim iz Europskog socijalnog fonda (ESF/ESF+) pokazuje da Županija sudjeluje u određenim projektima, no među njima nema projekata čiji je primarni fokus ravnopravnost spolova. Primjerice, projekt „*Zaželi za Vukovar*“, koji provodi Udruga žena Vukovar, usmjeren je na zapošljavanje žena i pružanje skrbi starijim osobama, pri čemu je zaposleno 10 žena koje su pružale podršku za 50 korisnika. Iako projekt doprinosi socijalnoj uključenosti i zapošljavanju žena, županija u njemu ne sudjeluje kao partner, što dodatno potvrđuje ograničenu institucionalnu uključenost u projekte koji imaju rodnu dimenziju.⁷⁶⁰

Financijska ograničenja i nedovoljno korištenje EU fondova ukazuju na strukturne slabosti u razvoju i provedbi politika ravnopravnosti spolova, unatoč vidljivoj operativnoj aktivnosti Povjerenstva.

Vukovarsko-srijemska županija pokazuje specifičan obrazac u kojem je, unatoč vrlo ograničenim financijskim sredstvima i slabijoj dostupnosti dokumentacije, vidljiva relativno

⁷⁵⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2013. godinu*, str. 108. i *Izješće o radu za 2014. godinu*, str. 95.

⁷⁵⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2015. godinu*, str. 147., *Izješće o radu za 2016. godinu*, str. 154. i *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 197.

⁷⁵⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 319.

⁷⁵⁸ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini KLASA: 004-05/22-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-22-2 od 14. siječnja 2022.

⁷⁵⁹ Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2023. godini KLASA: 004-05/24-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-24-2 od 30. siječnja 2023.

⁷⁶⁰ ESF+, Project Bringing together older and unemployed women through care, <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/hr/node/815>, pristupljeno 9.4.2025.

razvijena operativna aktivnost Povjerenstva, osobito u području zaštite žena žrtava nasilja. Međutim, izostanak jasnih provedbenih dokumenata i nedovoljna povezanost aktivnosti s formalnim procesima odlučivanja ograničavaju mogućnost ocjene njegova stvarnog utjecaja na javne politike.

4.2.18. Splitsko-dalmatinska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije osnovano⁷⁶¹ je kao radno-savjetodavno tijelo Županijske skupštine⁷⁶² s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i provedbe nacionalnih strateških i normativnih dokumenata u ovom području. Njegove nadležnosti obuhvaćaju promicanje ravnopravnosti spolova, suzbijanje svih oblika spolne diskriminacije, davanje mišljenja i predlaganje donošenja akata Županijskoj skupštini, razmatranje predstavi vezanih uz pojedinačne slučajeve diskriminacije te predlaganje mjera nadležnim tijelima za njihovo uklanjanje, kao i poduzimanje drugih aktivnosti u području ravnopravnosti spolova.

Normativni okvir djelovanja Povjerenstva jasno definira njegovu savjetodavnu i inicijativnu ulogu u procesu oblikovanja javnih politika na županijskoj razini. Međutim, za procjenu njegove stvarne operativne učinkovitosti ključna je dostupnost podataka o konkretnim aktivnostima i rezultatima rada.

4.2.18.1. Nedostupnost podataka o radu Povjerenstva

⁷⁶¹ Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 021-04/07-02/56, URBROJ: 2187/1-01-07-01 od 13. ožujka 2007. donesena na 18. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 4, godina 2007, objava 15. ožujka 2007.

⁷⁶² Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 021-04/12-02/55, URBROJ: 2181/1-01-12-1 od 29. ožujka 2012. donesena na 29. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 2, godina 2012, objavljen 29. ožujka 2012.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 021-04/15-02/07, URBROJ: 2181/1-01-15-1 od 16. veljače 2015. donesena na 16. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 18, godina 2015, objavljen 25. veljače 2015.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 021-04/19-02/90, URBROJ: 2181/1-01-19-1 od 23. srpnja 2019. donesena na 24. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 104, godina 2019, objavljen 23. srpnja 2019.; Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 021-04/12-02/55, URBROJ: 2181/1-01-12-1 od 29. ožujka 2012. donesena na 29. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 2, godina 2012, objavljen 29. ožujka 2012.; Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 024-01/22-0002/0047, URBROJ: 2181/1-01-22-1 od 11. travnja 2022. donesena na 9. sjednici Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik*, broj 53, godina 2022, objavljen 11. travnja 2022.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije KLASA: 024-01/23-0002/0020, URBROJ: 2181/1-04-23-0001 od 13. veljače 2023.

S obzirom na izostanak javno objavljenih dokumenata o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, upućen je zahtjev za pristup informacijama. U dostavljenom odgovoru Županija navodi da su sve informacije o radu Povjerenstva dostupne na službenoj mrežnoj stranici.⁷⁶³

Međutim, pregledom navedene stranice nisu pronađeni relevantni dokumenti ni informacije koje bi omogućile uvid u rad Povjerenstva, uključujući zapisnike sa sjednica, strategije, izvješća o radu, podatke o financiranju ili odluke donesene na temelju njegovih prijedloga. Takav odgovor ne omogućuje ostvarenje ciljeva ovog znanstvenog istraživanja jer ne osigurava pristup ključnim primarnim izvorima potrebnima za analizu djelovanja Povjerenstva.

Izostanak dokumentacije može upućivati na dva moguća problema: ili dokumenti nisu izrađeni u sustavnom obliku ili nisu javno dostupni zbog nedostatka transparentnosti i ažuriranja podataka. U oba slučaja riječ je o ograničenju koje onemogućuje pouzdanu procjenu kontinuiteta rada, opsega aktivnosti i stvarnog utjecaja Povjerenstva na politike ravnopravnosti spolova. Dodatno, nedostupnost podataka za dulje vremensko razdoblje (2013.–2024.) problematizira usklađenost s obvezama transparentnosti i javnosti rada tijela javne vlasti. U analitičkom okviru ove disertacije, takva situacija ukazuje na izražen deficit institucionalne transparentnosti, što otežava evaluaciju provedbe zakonskih i strateških obveza u području ravnopravnosti spolova.

Slijedom navedenog, slučaj Splitsko-dalmatinske županije otvara šire pitanje sustavnog praćenja, dokumentiranja i javne dostupnosti podataka o radu povjerenstava za ravnopravnost spolova. Nedostatak takvih podataka ne predstavlja samo metodološki problem za istraživanje, već i indikator ograničene institucionalne odgovornosti u provedbi politika ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Time se dodatno potvrđuje da formalno postojanje Povjerenstva ne jamči njegovu stvarnu funkcionalnost ako nije praćeno sustavnim izvještavanjem, javnom dostupnošću podataka i kontinuitetom rada.

4.2.18.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

⁷⁶³ Odgovor je dostavljen e-mailom dana 15. listopada 2024. od Službenice za informiranje s navodom: „Poštovana, Sve informacije iz Vašeg Zahtjeva, a koje posjeduje ovo tijelo javne vlasti nalaze se na poveznici: [Splitsko-dalmatinska županija > Ustroj > Povjerenstva > Povjerenstvo za ravnopravnost spolova \(dalmacija.hr\)](#)“

Zbog nedostupnosti primarnih dokumenata o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, analiza njegove uloge u donošenju odluka temelji se na godišnjim izvješćima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Ovi sekundarni izvori ukazuju na dugotrajan diskontinuitet u institucionalnom funkcioniranju Povjerenstva, uključujući razdoblja u kojima ono uopće nije bilo imenovano.

Nakon lokalnih izbora 2013. godine Povjerenstvo nije bilo konstituirano sve do 2016., unatoč zakonskoj obvezi i preporukama Pravobraniteljice za njegovo žurno osnivanje.⁷⁶⁴ Istodobno, Županija nije ispunila obvezu donošenja akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine.⁷⁶⁵ Nakon lokalnih izbora 2017. godine ponovno dolazi do razdoblja u kojem Povjerenstvo nije bilo osnovano, što ukazuje na ponavljajući obrazac institucionalne neaktivnosti.⁷⁶⁶

U razdoblju od 2019. do 2022. godine evidentirana je tek jedna aktivnost – organizacija okruglog stola povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, što dodatno potvrđuje nizak intenzitet djelovanja čak i u razdobljima u kojima je Povjerenstvo formalno bilo uspostavljeno.⁷⁶⁷ Nakon lokalnih izbora 2021. godine Povjerenstvo je tijekom 2022. godine bilo u postupku imenovanja te u tom razdoblju nije provodilo aktivnosti.⁷⁶⁸

Takav diskontinuitet posebno je problematičan u kontekstu konkretnih izazova u području ravnopravnosti spolova na razini Županije, poput nedostatka ginekoloških timova, gdje bi postojanje aktivnog savjetodavnog tijela moglo doprinijeti sustavnom identificiranju potreba i predlaganju mjera.⁷⁶⁹

Analiza upućuje na to da Povjerenstvo, čak i kada je formalno postojalo, nije imalo prepoznatljiv ni empirijski dokaziv utjecaj na procese donošenja odluka niti na oblikovanje strateških dokumenata i javnih politika u području ravnopravnosti spolova. Njegova funkcija ostala je marginalizirana, bez prepoznatljive uloge u kreiranju politika, proračunskih odluka ili provedbi konkretnih mjera. Slijedom navedenog, može se zaključiti da u Splitsko-dalmatinskoj županiji postoji izražen jaz između normativnog okvira i njegove operativne realizacije. Ovakva institucionalna pasivnost upućuje na nedostatak političke volje i ograničene kapacitete za integraciju rodne perspektive u županijske politike, čime se dovodi u pitanje stvarna svrha i

⁷⁶⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 108., *Izvješće o radu za 2014. godinu*, str. 169. i *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 153. i 322.

⁷⁶⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2014. godinu*, str. 188.

⁷⁶⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 155. i *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 198.

⁷⁶⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 319.

⁷⁶⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 220. i *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str., 181.

⁷⁶⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 221.

funkcionalnost Povjerenstva kao lokalnog institucionalnog mehanizma za provedbu politike ravnopravnosti spolova. Ovakav obrazac djelovanja upućuje na strukturni problem institucionalizacije politike ravnopravnosti spolova, pri čemu formalni mehanizmi postoje, ali ne ostvaruju svoju funkcionalnu svrhu u procesu javnog upravljanja.

4.2.18.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Splitsko-dalmatinska županija nije potpisnica Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime nije formalno preuzela obvezu integracije načela rodne ravnopravnosti u lokalne javne politike kroz ovaj međunarodni instrument. Izostanak pristupanja Povelji, u kombinaciji s marginaliziranom i diskontinuiranom ulogom Povjerenstva za ravnopravnost spolova, upućuje na nedostatak razvijenog institucionalnog okvira za sustavno promicanje ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Takva situacija može se interpretirati kao indikator ograničene političke i institucionalne posvećenosti provedbi načela utvrđenih ZRS-om.

Posljedično, izostaju i mehanizmi koji bi omogućili strukturirano planiranje, provedbu i praćenje mjera usmjerenih na ostvarivanje ravnopravnosti spolova, što dodatno ograničava mogućnost njihove učinkovite implementacije u javnim politikama županije.

4.2.18.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Za Splitsko-dalmatinsku županiju nisu dostupni podaci o financijskim sredstvima dodijeljenima za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova, što upućuje na nedostatak transparentnosti, ali i potencijalno ograničenu institucionalnu podršku ovom tijelu. Takav nalaz korespondira s prethodno utvrđenom dugotrajnom neaktivnošću i marginaliziranom ulogom Povjerenstva u županijskom sustavu upravljanja.

Analiza dostupnih podataka o projektima financiranim iz Europskog socijalnog fonda (ESF i ESF+) pokazuje da nisu evidentirani projekti Splitsko-dalmatinske županije čiji je primarni fokus ravnopravnost spolova. Iako se na području županije provodio projekt „*Zaželi – program zapošljavanja žena*“, usmjeren na zapošljavanje žena iz ranjivih skupina, riječ je o programu koji djeluje prvenstveno u području socijalne uključenosti i tržišta rada.⁷⁷⁰

⁷⁷⁰ ESF, *Dodijeljeni ugovori u vrijednosti više od 47,8 milijuna kuna u sklopu programa Zaželi u Splitu*, 25.5.2021., dostupno na: <https://www.esf.hr/dodijeljeni-ugovori-u-vrijednosti-vise-od-478-milijuna-kuna-u-sklopu-programa-zazeli-u-splitu/>, pristupljeno 12.5.2025.

U okviru tog projekta žene su pružale pomoć starijim i nemoćnim osobama u lokalnoj zajednici, čime se istodobno poticala njihova zapošljivost i poboljšavala kvaliteta života korisnika.

Međutim, iz dostupnih podataka nije razvidno da je Županija imala aktivnu ulogu u njegovoj provedbi niti da je projekt bio integriran u širi strateški okvir politike ravnopravnosti spolova. Uočeni nedostaci upućuju na izražen jaz između formalnih obveza i njihove operativne provedbe, pri čemu ravnopravnost spolova ostaje nedovoljno integrirana u razvojne i financijske procese. Takav nalaz potvrđuje da se ravnopravnost spolova u Splitsko-dalmatinskoj županiji ne pojavljuje kao jasno strukturirano razvojno pitanje, nego kao marginalno i nedovoljno institucionalizirano područje javne politike. Time se potvrđuje da ravnopravnost spolova nije integrirana u razvojne prioritete županije, već ostaje na razini parcijalnih i nepovezanih inicijativa.

4.2.19. Istarska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije imenuje se na razdoblje od četiri godine, neovisno o ciklusu lokalnih izbora, čime se osigurava određeni stupanj institucionalnog kontinuiteta u njegovu djelovanju.⁷⁷¹ Rad Povjerenstva uređen je Poslovnikom, kojim su definirani način rada, postupci sazivanja i održavanja sjednica, tijekom rasprave, način glasovanja te donošenje odluka.⁷⁷² Takav normativni okvir upućuje na formalno jasno uređenu organizacijsku strukturu rada Povjerenstva.

Zbog nedostupnosti informacija o radu Povjerenstva na službenim mrežnim stranicama Istarske županije, podnesen je zahtjev za pristup informacijama koji se odnosio na razdoblje od 2013. do 2024. godine. Iz dostavljenog odgovora proizlazi da tražene informacije nisu u potpunosti dostavljene, dok pojedini dijelovi zahtjeva nisu adresirani ili su dostavljeni

⁷⁷¹ Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 013-2/12-01/04, URBROJ: 2163/1-01/4-12-3 od 26. ožujka 2012. godine, *Službene novine Istarske županije*, broj 2/2012. od 29. ožujka 2012., str. 64.-65.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 013-2/16-01/03, URBROJ: 2163/1-01/4-16-3 od 14. ožujka 2016., *Službene novine Istarske županije*, broj 2/2016. od 15. ožujka 2016., str. 23.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 013-02/20-07/04, URBROJ: 2163/1-01/3-20-01 od 22. svibnja 2020., *Službene novine Istarske županije*, broj 10/2020. od 25. svibnja 2020., str. 53.; Dopis Skupštine Istarske županije upućen Uredu za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske vezano uz imenovanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 013-02/20-07/04, URBROJ: 2163/1-01/3-20-02 od 1. svibnja 2020.

⁷⁷² Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/20-07/14, URBROJ: 2163/1-01/3-20-01 od 25. svibnja 2020.

djelomično. Takav odgovor upućuje na mogućnost da određeni podaci nisu sustavno evidentirani ili da njihova dostupnost nije osigurana kroz transparentan sustav izvještavanja.

U okviru zahtjeva zatraženi su zapisnici sa svih sjednica Povjerenstva, uključujući odluke, zaključke i druge dokumente donesene u razdoblju od 2013. do 2024. godine. Dostavljeni su isključivo zapisnici koji se odnose na razdoblje nakon 2020. godine, dok dokumentacija za ranije razdoblje nije dostavljena.

U pogledu strateških dokumenata, dostavljeni su Akcijski plan za razdoblje 2011. – 2015. te Akcijski plan za razdoblje 2016. – 2020., dok Akcijski plan za razdoblje 2021. – 2024. nije dostavljen, što upućuje na zaključak da takav dokument nije donesen. Dostavljena su i izvješća o radu Povjerenstva za 2021. i 2022. godinu, dok izvješća za razdoblje od 2013. do 2020. godine nisu dostavljena, unatoč tome što su bila predmet zahtjeva. Uz navedeno, dostavljena su izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za 2019. i 2020. godinu, koja predstavljaju jedini dostupni kontinuitet izvještavanja za ranije razdoblje.

Dostupni podaci ukazuju na postojanje formalnog institucionalnog okvira djelovanja Povjerenstva, ali i na izražene nedostatke u sustavnom dokumentiranju i dostupnosti informacija o njegovu radu. Takva situacija otežava cjelovitu evaluaciju kontinuiteta aktivnosti i stvarnog dosega djelovanja Povjerenstva u promatranom razdoblju.

4.2.19.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva

4.2.19.1.1. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2020. godine

Za razdoblje od 2013. do 2020. godine dostupnost podataka o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije ograničena je, zbog čega se analiza temelji na parcijalno dostupnim dokumentima i sekundarnim izvorima.

U skladu s Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.-2015. godine, Istarska županija donijela je Akcijski plan koji je služio kao operativni okvir za provedbu mjera definiranih na nacionalnoj razini. Tim dokumentom pobliže su određene programske aktivnosti u nadležnosti Povjerenstva, s ciljem podizanja svijesti o važnosti ljudskih prava žena i provedbe mjera usmjerenih na ostvarivanje ravnopravnosti spolova.⁷⁷³

⁷⁷³ V. Akcijski plan za provedbu mjera nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Istarske županije, *Službene novine Istarske županije*, broj 11/2012., str. 476.-483.; Zaključak o prihvatanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za

Za sljedeće razdoblje donesen je i Akcijski plan za provedbu mjera nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2016.-2020. godine.⁷⁷⁴ Plan je strukturiran po tematskim područjima, uz jasno definirane nositelje provedbe i rokove. Njegovi ciljevi obuhvaćaju promicanje ljudskih prava žena, povećanje jednakih mogućnosti na tržištu rada, postizanje rodne ravnoteže u obrazovanju, jačanje političke i javne zastupljenosti žena, borbu protiv nasilja nad ženama, razvoj međunarodne suradnje te osnaživanje institucionalnih mehanizama za provedbu politike ravnopravnosti spolova.

U okviru navedenih ciljeva predviđene su različite aktivnosti, uključujući edukacije, javne kampanje i obilježavanje važnih međunarodnih i nacionalnih datuma. Poseban naglasak stavljen je na smanjenje nezaposlenosti žena, uklanjanje diskriminacije na tržištu rada te poticanje ženskog poduzetništva kroz obrazovne i financijske mjere. Plan također obuhvaća poticanje rodne ravnoteže u obrazovanju, osobito u tehničkim i znanstvenim područjima, kao i promicanje uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju.

Važna komponenta Akcijskog plana odnosi se na borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući osiguravanje kontinuiranog financiranja Sigurne kuće Istra kao jedinog skloništa za žene žrtve nasilja u županiji. Također su predviđene aktivnosti usmjerene na međunarodnu suradnju i razmjenu dobrih praksi te jačanje institucionalnih kapaciteta uz osiguravanje potrebnih financijskih sredstava iz proračuna Županije i drugih izvora.⁷⁷⁵

Dodatni uvid u aktivnosti Povjerenstva pružaju izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za 2019. i 2020. godinu. Ova izvješća ukazuju na kontinuirano djelovanje u području zaštite žrtava nasilja, uključujući financijsku potporu Sigurnoj kući Istra (170.000,00 kuna u 2019. godini), kao i razvoj suradnje s lokalnim vlastima i drugim dionicima. Aktivnosti su obuhvaćale i javne kampanje, poput obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja u obitelji, čime se nastojalo senzibilizirati javnost i potaknuti prijavljivanje nasilja.

Tijekom 2020. godine provedba aktivnosti bila je otežana zbog pandemije COVID-19, osobito u segmentu neposrednog rada sa žrtvama i organizacije smještaja u skloništu. Unatoč tome, Sigurna kuća nastavila je s radom uz primjenu epidemioloških mjera, dok su aktivnosti

razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Istarske županije KLASA:023-01/12-01/39, URBROJ: 2163/1-01/4-12-4 od 24. rujna 2012., *Službene novine Istarske županije*, broj 11/2012. od 09. listopada 2012., str. 476.

⁷⁷⁴ Akcijski plan za provođenje mjera nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2016. do 2020. godine Istarske županije KLASA: 023-01/17-01/10, URBROJ: 2163/1-01/4-17-4 od 27. ožujka 2017., *Službene novine Istarska županije*, broj 2/2017.

⁷⁷⁵ *Ibid.*

Povjerenstva prilagođene novim okolnostima, uključujući organizaciju online konferencija i foruma te nastavak međuresorne suradnje.

U istom razdoblju provedene su i aktivnosti usmjerene na jačanje ženskog poduzetništva, s ciljem smanjenja rodni stereotipa i ekonomskog osnaživanja žena. One su uključivale edukativne programe, promociju ženskog poduzetništva i financijske poticaje, poput povoljnijih kreditnih uvjeta za žene poduzetnice.

Obilježavanje Međunarodnog dana žena te Nacionalnog i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama nastavljeno je i u uvjetima pandemije, kroz online konferencije i javne akcije, uključujući performanse u Puli uz medijsku podršku. Kampanja „*Nema opravdanja*“, provedena 2020. godine, bila je usmjerena na senzibilizaciju javnosti i prikupljanje sredstava za unaprjeđenje uvjeta u Sigurnoj kući, pri čemu su, unatoč otežanim okolnostima, ostvareni pozitivni rezultati.⁷⁷⁶

4.2.19.1.2. Plan rada i aktivnosti Povjerenstva u 2020. godini

Na sjednici održanoj dana 22. svibnja 2020. godine imenovan je novi saziv Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije.⁷⁷⁷ Konstituiranje Povjerenstva potvrđeno je na prvoj sjednici 25. lipnja 2020. godine, na kojoj je usvojen Poslovnik o radu te predstavljen djelokrug rada sukladno ZRS-u. Ujedno je istaknuta obveza izrade Akcijskog plana za primjenu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini kao temeljnog strateškog dokumenta za mandatno razdoblje.

Plan rada za 2020. godinu obuhvaćao je ključna područja: promicanje ljudskih prava žena, jednake mogućnosti na tržištu rada, rodno osjetljivo obrazovanje, ravnopravnost u političkom i javnom životu te prevenciju nasilja nad ženama. Predviđene aktivnosti uključivale su organizaciju okruglih stolova i online konferencija, obilježavanje relevantnih datuma, konferenciju „*Žene i poduzetništvo u Istarskoj županiji*“ te radionice o prevenciji nasilja u mladenačkim vezama. Naglašena je potreba prilagodbe rada epidemiološkim uvjetima, uz

⁷⁷⁶ Izvješće Županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije o provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2017. do 2022. godine tijekom 2019. i 2020. godine KLASA: 023-06/21-01/03, URBROJ: 2163/1-01/3-21-02 od 15. travnja 2021.; Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/21-07/06, URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 3. ožujka 2021.; Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/21-07/13, URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 21. rujna 2021.; Zapisnik sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/22-10/11, URBROJ: 2163-01/11-22-01 od 15. rujna 2022.

⁷⁷⁷ Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova KLASA: 013-02/20-07/04, URBROJ: 2163/1-01/3-20-01 od 22. svibnja 2020., *Službene novine Istarske županije*, broj 10/2020. od 25. svibnja 2020., str. 53.

isticanje važnosti javnog zagovaranja i prisutnosti na društvenim mrežama radi povećanja vidljivosti Povjerenstva.⁷⁷⁸

Na drugoj sjednici, održanoj u rujnu 2020. godine, verificiran je zapisnik prethodne sjednice te su razmotrene daljnje aktivnosti u kontekstu epidemioloških ograničenja. Umjesto planiranog fizičkog okupljanja, odlučeno je organizirati online konferenciju o ženskim ljudskim pravima, uz sudjelovanje relevantnih institucija (Ured za ravnopravnost spolova, Pravobraniteljica, MUP, Obiteljski centar i lokalna povjerenstva). Povjerenstvo se uključilo i u obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama kroz javnu akciju i medijsku prezentaciju statističkih podataka. Također je pokrenuta izrada Akcijskog plana za primjenu Europske povelje, utemeljena na SWOT analizi, uz naglasak na fokusiranje na prioriteta područja radi učinkovitije provedbe.⁷⁷⁹

U razdoblju između druge i treće sjednice provedeno je više aktivnosti. Održana je online konferencija povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, na kojoj je istaknut porast nasilja tijekom pandemije, dok je sam dan obilježen javnom akcijom u Puli u suradnji sa Sigurnom kućom Istra i drugim dionicima. Povjerenstvo je sudjelovalo i u međunarodnom forumu BPW AdriaNet, s naglaskom na žensko poduzetništvo i ekonomsku neovisnost žena. Dodatno, međunarodna dimenzija djelovanja potvrđena je imenovanjem predsjednice Povjerenstva za nacionalnu koordinatoricu primjene Europske povelje te članicu Stalnog odbora za jednakosti pri Vijeću europskih općina i regija (CEMR).

Treća sjednica, održana u studenome 2020. godine, bila je usmjerena na obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama te inicijativu izrade „*Hodograma pružanja pomoći žrtvama obiteljskog nasilja u vrijeme epidemije*“, u suradnji sa Sigurnom kućom i nadležnim institucijama. Predložene su i dodatne aktivnosti javne senzibilizacije, uključujući kulturne projekte s ciljem prikupljanja sredstava za Sigurnu kuću. Paralelno je nastavljen rad na izradi Akcijskog plana za primjenu Europske povelje kroz tematsku podjelu zadataka među članovima Povjerenstva.⁷⁸⁰

Na četvrtoj sjednici, održanoj u prosincu 2020. godine, donesena je odluka o pokretanju kampanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji početkom 2021. godine. Kampanja je uključivala društvenu akciju promocije zbirke pjesama Ljiljane Rotar, financiranu sredstvima

⁷⁷⁸ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/20-07/13, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 25. lipnja 2020.

⁷⁷⁹ Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/20-07/20, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 15. rujna 2020.

⁷⁸⁰ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/20-07/27, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 23. studenog 2020.

Povjerenstva, pri čemu su prikupljena sredstva bila namijenjena Sigurnoj kući Istra. Operativnu provedbu kampanje preuzela je Zaklada za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva. U raspravama je naglašena važnost korištenja društvenih mreža za povećanje dosega kampanje, uključivanja javnih osoba i kulturnih institucija te jačanja suradnje između županijskog i lokalnih povjerenstava. Posebna pažnja posvećena je uključivanju mladih kroz suradnju sa Savjetom mladih i prilagodbu komunikacijskih sadržaja mlađoj populaciji, čime se potvrđuje multidisciplinarni i participativni pristup u djelovanju Povjerenstva.⁷⁸¹

Aktivnosti u 2020. godini ukazuju na visoku razinu operativne angažiranosti i prilagodljivosti Povjerenstva u kriznim okolnostima, uz istodobno jačanje institucionalne, međusektorske i međunarodne suradnje.

4.2.19.1.3. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u 2021. godini

Izješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije za 2021. godinu pruža uvid u ključne aktivnosti usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Tijekom godine održane su dvije sjednice – prva uoči Međunarodnog dana žena, a druga u rujnu – čime je osiguran kontinuitet rada u planiranju i provedbi aktivnosti.

Jedna od središnjih inicijativa bila je kampanja „*Nema opravdanja*“, usmjerena na podizanje svijesti o nasilju nad ženama. U provedbu kampanje uključen je i Savjet mladih Istarske županije, koji je putem društvenih mreža provodio aktivnosti informiranja i edukacije mladih, čime je dodatno proširen doseg kampanje i naglašena važnost uključivanja mlađe populacije u pitanja ravnopravnosti spolova.

Povjerenstvo je sudjelovalo i u predstavljanju projekta „*Re-kreiraj posao i život za žene i muškarce*“, usmjerenog na promociju MAMFORCE standarda, odnosno mjera koje doprinose usklađivanju privatnog i profesionalnog života te unaprjeđenju jednakih mogućnosti na tržištu rada. Projekt je realiziran u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom – Županijskom komorom Pula, Udruženjem obrtnika Istarske županije, Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, mladih i socijalne politike te Hrvatskom zajednicom županija, uz financijsku potporu iz sredstava EU.⁷⁸²

⁷⁸¹ Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 021-04/20-07/33. URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 22. prosinca 2020.

⁷⁸² Izješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije za 2021. godinu upućeno Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 024-03/22-06/01, URBROJ: 2163-01/3-22-02 od 18. veljače 2022.

Provedene aktivnosti ukazuju na usmjerenost Povjerenstva prema kombiniranju javnog zagovaranja, edukativnih inicijativa i sudjelovanja u projektima koji integriraju rodnu perspektivu u područje rada i zapošljavanja. Time se potvrđuje njegov doprinos promicanju ravnopravnosti spolova, osobito u segmentima prevencije nasilja i uspostavljanja ravnoteže između obiteljskih i profesionalnih obveza.

4.2.19.1.4. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u 2022. i 2023. godini

Tijekom 2022. godine Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije provodilo je niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, s posebnim naglaskom na zaštitu osoba izloženih višestrukim oblicima diskriminacije. Djelovanje je obuhvaćalo organizaciju javnih događanja, suradnju s organizacijama civilnog društva i institucijama te implementaciju preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

Među značajnijim aktivnostima ističe se obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, pri čemu je naglašena potreba snažnijeg društvenog odgovora i strožeg sankcioniranja počinitelja nasilja. Povjerenstvo je također organiziralo skup udruga s ciljem povećanja odaziva žena na preventivne mamografske preglede, čime je dodatno naglašena povezanost zdravstvene zaštite i rodne ravnopravnosti.

U skladu s preporukama Pravobraniteljice, nastavljen je rad na jačanju institucionalne i međusektorske suradnje. Posebno se ističe kontinuirana suradnja sa Sigurnom kućom Istra, koja je u 2022. godini sufinancirana s 200.000,00 kuna iz županijskog proračuna. Ova organizacija pruža smještaj, psihosocijalnu i pravnu pomoć žrtvama nasilja, kao i aktivnosti prevencije, čime predstavlja ključni element sustava zaštite.

Istodobno su provedene aktivnosti u području obrazovanja i javnih politika, uključujući nastavak implementacije građanskog odgoja i obrazovanja u osnovnim školama te poticanje političke participacije žena. U tom kontekstu posebno je značajno potpisivanje Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je dodatno ojačan normativni okvir djelovanja.

Povjerenstvo je djelovalo i u području socijalnih politika, s naglaskom na žene u ruralnim područjima, kroz razvoj izvaninstitucionalnih usluga poput pomoći u kući i dnevnog boravka za starije osobe. U suradnji sa zdravstvenim institucijama organizirani su sastanci usmjereni na unaprjeđenje dostupnosti zdravstvenih usluga osobama s invaliditetom. Dodatno, provedene su aktivnosti vezane uz reproduktivno zdravlje, uključujući promociju cijepljenja protiv HPV-a i nacionalnih programa ranog otkrivanja raka dojke.

U okviru zdravstvene infrastrukture, istaknuta je visoka razina zdravstvene zaštite u Općoj bolnici Pula te dostupnost suvremenih dijagnostičkih usluga u Istarskim domovima zdravlja. Planirana nabava mobilnog mamografa predstavlja važan iskorak u povećanju dostupnosti preventivnih pregleda, osobito za žene u ruralnim područjima.⁷⁸³

Aktivnosti provedene tijekom 2022. godine ukazuju na integrirani pristup ravnopravnosti spolova, koji obuhvaća područja zdravstva, obrazovanja, socijalne politike i ekonomskog osnaživanja žena, uz kontinuirano nastojanje usklađivanja s preporukama nadležnih nacionalnih tijela.⁷⁸⁴

U 2023. godini Povjerenstvo je nastavilo s aktivnostima usmjerenima na prevenciju nasilja i jačanje institucionalne podrške. Na sjednici održanoj u studenome raspravljalo se o porastu kaznenih djela nasilja te o izazovima u radu institucija koje pružaju zaštitu žrtvama. Poseban naglasak stavljen je na važnost preventivnih mjera, edukacije i međusektorske suradnje.

Osim problematike nasilja, razmatrana su i pitanja reproduktivnog zdravlja žena, pri čemu je ponovno istaknuta važnost mobilnog mamografa kao instrumenta povećanja dostupnosti zdravstvene zaštite. Također je naglašena potreba sustavne podrške ženskom poduzetništvu s ciljem jačanja ekonomske neovisnosti žena.⁷⁸⁵

Aktivnosti u promatranom razdoblju ukazuju na kontinuiran i tematski raznolik rad Povjerenstva, uz naglašenu orijentaciju prema prevenciji nasilja, unaprjeđenju zdravstvene zaštite i ekonomskom osnaživanju žena, kao i na jačanje suradnje između relevantnih dionika na regionalnoj razini.

4.2.19.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza dostavljenih informacija i dokumentacije o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije upućuje na postojanje određenog stupnja institucionalne aktivnosti i djelomične transparentnosti, osobito u razdoblju od 2020. do 2024. godine. Dostavljeni zapisnici sjednica potvrđuju kontinuitet rada i tematsku usmjerenost na ključna pitanja rodne

⁷⁸³ Izvješće o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije podneseno Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 024-03/23-06/01, URBROJ: 2163-01-01/3-23-02 od 30. siječnja 2023.

⁷⁸⁴ Očitovanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova na Preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dostavljeno Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova KLASA: 005-04/22-01/01, URBROJ: 2163-01/2-22-02 od 2. kolovoza 2022.

⁷⁸⁵ Zapisnik s 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije KLASA: 024-01/23-10/25, URBROJ: 2163-01/11-23-02 od 24. studenog 2023.

ravnopravnosti, uključujući prevenciju nasilja i prilagodbu djelovanja u kriznim okolnostima tijekom pandemije COVID-19.⁷⁸⁶

Istodobno, ograničena dostupnost cjelovitih i sustavno objavljenih informacija predstavlja značajno ograničenje za procjenu stvarnog utjecaja Povjerenstva na procese donošenja odluka i oblikovanje javnih politika. Nedostatak preglednog i javno dostupnog sustava izvještavanja otežava uvid u kontinuitet rada, opseg realiziranih mjera te njihovu povezanost s konkretnim odlukama i aktima županijske razine.

U analitičkom smislu, takav odnos između vidljive operativne aktivnosti i ograničene transparentnosti ukazuje na djelomičnu institucionalnu integriranost Povjerenstva. Iako se može prepoznati njegova savjetodavna i inicijativna uloga, nedostatak jasne dokumentacijske podloge otežava procjenu njegove stvarne uključenosti u procese odlučivanja. Sustavnija i dostupnija komunikacija rezultata rada bila bi ključna za jačanje njegove institucionalne vidljivosti i potencijalnog utjecaja.

4.2.19.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Istarska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2015. godine,⁷⁸⁷ čime je formalno preuzela obvezu izrade i provedbe Akcijskog plana za implementaciju njezinih načela.

Analiza zapisnika sjednica Povjerenstva pokazuje da je izrada Akcijskog plana bila prepoznata kao prioritetna aktivnost, pri čemu je kao metodološko polazište predviđena SWOT analiza. Međutim, dostupni podaci ne omogućuju utvrđivanje je li Akcijski plan dovršen, formalno usvojen i proveden. Ovaj nedostatak ukazuje na mogući diskontinuitet između preuzetih obveza i njihove operativne realizacije.

4.2.19.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

U okviru zahtjeva za pristup informacijama zatražena su izvješća o korištenju financijskih sredstava namijenjenih radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova, no takva

⁷⁸⁶ V. Istarska županija, *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova u Istarskoj županiji raspravljalo o nasilju nad ženama i obiteljskom nasilju, reproduktivnom zdravlju žena i ženskom poduzetništvu*, 24.11.2023., dostupno na: <https://www.istra-istria.hr/hr/clanci/istarska-zupanija-novosti/15099/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-u-istarskoj-zupaniji-raspravljalo-o-nasilju-nad-zenama-i-obicajskom-nasilju-reproduktivnom-zdravlju-zena-i-zenskom-poduzetnistvu/>, pristupljeno 4.4.2026.

⁷⁸⁷ Informacija objavljena na mrežnoj stranici Istarske županije, Istarska županija, *Istarski župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova*, 21.9.2015., dostupno na: <https://www.istra-istria.hr/hr/clanci/istarska-zupanija-novosti/9430/istarski-zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova/>, pristupljeno 9.3.2025.

dokumentacija nije dostavljena. Podaci o financiranju nisu dostupni ni u izvješćima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, što upućuje na nedostatak transparentnosti u ovom segmentu djelovanja.

Također su zatražene informacije o projektima financiranim iz fondova EU u području ravnopravnosti spolova, no nije dostavljena dokumentacija koja bi potvrdila provedbu takvih projekata. Izostanak ovih podataka otežava procjenu razine korištenja dostupnih financijskih instrumenata i integracije politike ravnopravnosti spolova u širi razvojni okvir financiran iz EU sredstava.

Slijedom navedenog, može se uočiti da, unatoč vidljivoj operativnoj aktivnosti Povjerenstva, financijska dimenzija njegova djelovanja ostaje nedovoljno transparentna i analitički teško procjenjiva.

4.2.20. Dubrovačko-neretvanska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije osnovano je 2002. godine kao savjetodavno tijelo županijske skupštine, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Mandat članova Povjerenstva u pravilu je usklađen s mandatom predstavničkog tijela odnosno s ciklusom lokalnih izbora, čime se osigurava institucionalna povezanost njegova djelovanja s političkim promjenama na razini županije.⁷⁸⁸

⁷⁸⁸ Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/02-01/02, URBROJ: 2117/1-03-02-2 od 26. veljače 2002. godine doneseno na 16. sjednici Poglavarstva Dubrovačko-neretvanske županije, *Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 2, godina IX., Dubrovnik, 27. ožujka 2002. godine, str. 91.-92.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/04-01/11, URBROJ: 2117/1-03-04-1 od 16. studenog 2004. doneseno na 70. sjednici Županijskog poglavarstva Dubrovačko-neretvanske županije, *Službenik glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 6, godina XI., Dubrovnik, 11. prosinca 2004. godine, str. 307.-308.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/04-01/11, URBROJ: 2117/1-03-06-4 od 28. rujna 2006. godine doneseno na 7. sjednici Županijskog poglavarstva Dubrovačko-neretvanske županije, *Službenik glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 6, godina XIII., Dubrovnik, 16. listopada 2006. godine, str. 384.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/13-01/09, URBROJ: 2117/1-04-13-03 od 12. listopada 2013. godine doneseno na 2. sjednici Županijske skupštine Dubrovačko-neretvanske županije, *Službenik glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 12, godina XX., Dubrovnik, 24. listopada 2013. godine, str. 664.-665.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/17-01/05, URBROJ: 2117/1-04-17-4 od 25. rujna 2017. doneseno na 2. sjednici Županijske skupštine Dubrovačko-neretvanske županije, *Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 15, godina XXIV., Dubrovnik, 16. listopada 2017. godine, str. 2545.; Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117/1-04-21-03 od 5. studenog 2021. doneseno na 5. sjednici Županijske skupštine, *Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 16, godina XXVIII., Dubrovnik, 12. studenog 2021. godine, str. 1944.-1945.

4.2.20.1. Ograničena dostupnost podataka o radu Povjerenstva

Zbog izostanka javno dostupnih informacija o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, podnesen je zahtjev za pristup dokumentaciji koja se odnosi na razdoblje od 2013. do 2024. godine. Dostavljena dokumentacija obuhvaća isključivo razdoblje od 2020. godine nadalje, dok podaci za ranije razdoblje nisu bili dostupni. Takva ograničena dostupnost predstavlja značajno metodološko ograničenje te otežava cjelovitu analizu kontinuiteta i opsega djelovanja Povjerenstva.

4.2.20.1.1. Podaci o aktivnostima Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2020. godine

Na području Dubrovačko-neretvanske županije donesen je Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.-2015. godine, koji je predstavljao temeljni strateški okvir za djelovanje Povjerenstva u tom razdoblju.⁷⁸⁹

Zbog nedostatka primarne dokumentacije, informacije o aktivnostima Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2020. godine rekonstruirane su na temelju godišnjih izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Iz tih izvora proizlazi da se djelovanje Povjerenstva ponajprije očitovalo kroz sudjelovanje u obilježavanju relevantnih datuma i javnih kampanja, uključujući Svjetski dan poduzetnica,⁷⁹⁰ Međunarodni dan žena,⁷⁹¹ Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama⁷⁹² te Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama.⁷⁹³ Takav obrazac aktivnosti upućuje na dominantno javno-promotivnu i senzibilizacijsku ulogu Povjerenstva, dok zbog nedostatka dodatnih podataka nije moguće pouzdano procijeniti njegovu uključenost u sustavno planiranje i provedbu politika ravnopravnosti spolova u promatranom razdoblju. Takav obrazac djelovanja upućuje na prevladavajuću simboličku funkciju Povjerenstva, uz ograničene indikatore njegove uključenosti u operativno i strateško upravljanje politikama ravnopravnosti spolova.

⁷⁸⁹ Zaključak o prihvatanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Dubrovačko-neretvanske županije KLASA: 004-01/14-01/06, URBROJ: 2117/1-04-14-3 od 26. rujna 2014. donesen na 7. sjednici Županijske skupštine Dubrovačko-neretvanske županije, *Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije*, broj 6, godina XXI., Dubrovnik, 3. listopada 2014., str. 791.

⁷⁹⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015. godinu*, str. 145.

⁷⁹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 152., *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 153. i *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 317.

⁷⁹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 153. i *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 194–195.

⁷⁹³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 194. i *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 316–317.

4.2.20.1.2. Podaci o aktivnostima Povjerenstva od 2021. godine do 2024. godine

Dostavljena dokumentacija omogućuje uvid u aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju od 2021. do 2024. godine, pri čemu je vidljiv određeni kontinuitet djelovanja, ali uz određena ograničenja u pogledu dostupnosti podataka o stvarnoj provedbi pojedinih planiranih aktivnosti.

Tijekom 2021. godine djelovanje Povjerenstva bilo je usmjereno na obilježavanje ključnih datuma i provedbu edukativnih aktivnosti u području prevencije nasilja nad ženama. U suradnji s Gimnazijom Dubrovnik organiziran je program povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, koji je uključivao edukaciju o nasilju u obitelji i partnerskim odnosima. Povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama održano je stručno predavanje o radu sa žrtvama nasilja, uz sudjelovanje predstavnika institucija i organizacija civilnog društva.

Na institucionalnoj razini imenovan je novi saziv Povjerenstva, čiji članovi dolaze iz različitih sektora – javne uprave, akademske zajednice, medija, policije i civilnog društva – što upućuje na nastojanje uspostave međusektorskog pristupa. Aktivnosti u ovoj godini potvrđuju dominantnu orijentaciju prema edukaciji i senzibilizaciji javnosti, uz naglašenu ulogu suradnje različitih dionika.⁷⁹⁴

U kontekstu provedbe preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, uočava se širi institucionalni okvir djelovanja županije. Posebno se ističe poticanje ženskog poduzetništva kroz osiguravanje jednakih poticaja za žene i muškarce kao vlasnike obrta, OPG-ova i malih poduzeća. Važan iskorak predstavlja projekt „*Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i nasilja u obitelji – JOSIPOV DOM*“, financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda i državnog proračuna, kojim se osigurava trajni smještaj i sustavna podrška žrtvama nasilja.

Dodatne aktivnosti obuhvaćaju potporu ženama u ruralnim područjima kroz programe Centra za poduzetništvo, kao i osiguravanje dostupnosti zdravstvene zaštite kroz mrežu ginekoloških timova. Međutim, potreba za detaljnijom analizom teritorijalne dostupnosti usluga ukazuje na moguće razlike u pristupu zdravstvenoj skrbi unutar županije.⁷⁹⁵

⁷⁹⁴ Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova u vezi provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117-12/2-22-05 od 10. siječnja 2022.

⁷⁹⁵ Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova kao odgovor na preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117-12/2-22-09 od 12. svibnja 2022.

Program rada za 2022. godinu zadržava sličnu tematsku usmjerenost, s naglaskom na promicanje ljudskih prava žena, prevenciju nasilja i osiguravanje jednakih mogućnosti na tržištu rada. Planirane aktivnosti uključuju organizaciju javnih događanja (okruglih stolova, tribina i edukativnih kampanja), suradnju s obrazovnim i zdravstvenim institucijama te jačanje međuresorne koordinacije u postupanju u slučajevima obiteljskog nasilja.⁷⁹⁶

Poseban naglasak stavljen je na razvoj socijalnih vještina kod mladih i zaštitu ranjivih skupina. Prema dostavljenom očitovanju, tijekom 2022. godine provedene su aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova i zaštiti žena, no nedostatak detaljne dokumentacije otežava procjenu njihova stvarnog dosega i učinkovitosti.⁷⁹⁷

Program rada za 2023. godinu nastavlja prethodno definirane prioritete, uz dodatni naglasak na jačanje suradnje s institucijama i organizacijama civilnog društva. Planirane su aktivnosti poput edukativnih programa u školama, suradnje sa zdravstvenim sektorom te inicijativa za podršku ženama žrtvama nasilja, uključujući suradnju s udrugom DEŠA i Sveučilištem u Dubrovniku. Posebno se ističe inicijativa organizacije besplatnih tečajeva jezika za žene s invaliditetom i žrtve nasilja, čime se doprinosi njihovoj socijalnoj uključenosti i ekonomskom osnaživanju.⁷⁹⁸ Međutim, podaci o stvarno provedenim aktivnostima u 2023. godini nisu dostavljeni, što predstavlja značajno ograničenje za analizu.

Program rada za 2024. godinu zadržava kontinuitet u prioritetima, s fokusom na prevenciju nasilja, promicanje ravnopravnosti spolova i unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada. Planirane aktivnosti uključuju javne kampanje, edukativne programe i jačanje međuresorne suradnje, uz poseban naglasak na osnaživanje ranjivih skupina, uključujući žene s invaliditetom i žrtve nasilja.⁷⁹⁹

U cjelini, aktivnosti u razdoblju od 2021. do 2024. godine ukazuju na stabilan normativni i programski okvir djelovanja Povjerenstva, uz naglašenu orijentaciju prema edukaciji, prevenciji nasilja i međusektorskoj suradnji. Međutim, izražen diskontinuitet u dostupnosti podataka o provedenim aktivnostima ograničava mogućnost procjene njihove učinkovitosti i stvarnog utjecaja na oblikovanje politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

⁷⁹⁶ Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova kao odgovor na provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini KLASA: 004-01/23-01/02, URBROJ: 2117-122-23-02 od 18. siječnja 2023.

⁷⁹⁷ Dostavljen je Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2022. godinu (dokument bez urudžbenog broja i datuma)

⁷⁹⁸ Dostavljen je Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2023. godinu (dokument bez urudžbenog broja i datuma)

⁷⁹⁹ Dostavljen je Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2024. godinu (bez urudžbenog broja i datuma)

4.2.20.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza dostupnih informacija o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije ukazuje na izražene nedostatke u dokumentiranju i transparentnosti njegova djelovanja. Nisu dostavljeni podaci o poslovniku o radu Povjerenstva niti izvješća o korištenju financijskih sredstava, dok su izvješća o radu dostupna isključivo u obliku dopisa upućenih Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova. Takvo stanje upućuje na mogućnost da određeni ključni dokumenti nisu sustavno izrađivani ili nisu arhivirani na način koji omogućuje njihovu dostupnost.

Programi rada dostupni su tek za novije mandatno razdoblje, dok za ranije razdoblje ne postoje cjeloviti i sustavno dostupni podaci. U razdoblju od 2013. do 2020. godine aktivnosti Povjerenstva mogu se rekonstruirati uglavnom kroz obilježavanje tematskih datuma, što upućuje na kontinuitet simboličkih i promotivnih aktivnosti, ali ne omogućuje uvid u njegovu stvarnu ulogu u oblikovanju i provedbi politika ravnopravnosti spolova.

Od 2021. godine uočava se povećana dostupnost informacija te nešto izraženija operativna aktivnost, osobito u području edukacije i prevencije nasilja. Međutim, i u ovom razdoblju izostaju ključni dokumenti poput zapisnika sjednica, odluka i strateških akata, što onemogućuje pouzdanu procjenu stvarnog utjecaja Povjerenstva na procese donošenja odluka na razini županije.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da ograničena dostupnost i fragmentiranost dokumentacije predstavljaju značajnu prepreku za evaluaciju učinkovitosti djelovanja Povjerenstva, osobito u pogledu njegove uloge u kreiranju i provedbi politika ravnopravnosti spolova. Nedostatak sustavnog arhiviranja i javne dostupnosti dokumentacije ukazuje na slabije razvijene mehanizme institucionalne odgovornosti.

4.2.20.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Dubrovačko-neretvanska županija potpisala je Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je formalno iskazala opredijeljenost za promicanje ravnopravnosti spolova u različitim segmentima javnih politika. Potpisivanjem Povelje preuzeta je obveza usklađivanja županijskih politika s načelima ravnopravnosti spolova,

uključujući osiguravanje jednakih mogućnosti u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.⁸⁰⁰

Međutim, dostupni podaci ne potvrđuju donošenje i usvajanje Akcijskog plana za provedbu Povelje, iako takav dokument predstavlja ključni instrument njezine operacionalizacije. Izostanak informacija o izradi i provedbi Akcijskog plana upućuje na implementacijski jaz između formalno preuzetih obveza i njihove operativne provedbe. Ovakva situacija upućuje na postojanje implementacijskog jaza između formalno preuzetih obveza i njihove operativne provedbe.

4.2.20.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Analiza dostupnih izvora pokazuje da ne postoje javno dostupni podaci o financiranju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije. Takav nedostatak transparentnosti otežava procjenu njegovih institucionalnih kapaciteta te potencijalno ograničava razumijevanje opsega i intenziteta njegovih aktivnosti.

U pogledu korištenja sredstava EU, na području županije provodio se projekt „*Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji – Josipov dom*“ u razdoblju od veljače do kolovoza 2021. godine. Projekt je realiziran uz sudjelovanje Caritasa Dubrovačke biskupije kao projektnog partnera, ukupne vrijednosti 11,7 milijuna kuna, pri čemu je 85 % sredstava osigurano iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa „*Učinkoviti ljudski potencijali*“, a preostalih 15 % iz državnog proračuna.⁸⁰¹

Ciljevi projekta uključivali su uspostavu trajnog skloništa za žene žrtve nasilja, edukaciju stručnjaka koji rade sa žrtvama te podizanje svijesti javnosti o problemu obiteljskog nasilja. Iako projekt predstavlja značajan iskorak u osiguravanju institucionalne podrške žrtvama nasilja, njegova povezanost s radom Povjerenstva nije jasno dokumentirana, što dodatno otežava pouzdanu procjenu uloge Povjerenstva u korištenju EU sredstava u području ravnopravnosti spolova. Izostanak jasne povezanosti između provedbe projekata financiranih iz EU fondova i rada Povjerenstva upućuje na nedovoljnu integraciju ovog tijela u razvojne i financijske procese županije.

⁸⁰⁰ Zaključak o prihvatanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 004-01/15-01/03, URBROJ: 2117/1-01-15-8 od 29. travnja 2015.

⁸⁰¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2021. godinu*, str. 102.

4.2.21. Međimurska županija

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije osnovano je 2002. godine kao savjetodavno tijelo županijske razine, s ciljem provedbe ZRS-a i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova.⁸⁰² Mandat članova Povjerenstva u pravilu je usklađen s izbornim ciklusom na lokalnoj razini, čime se osigurava kontinuitet njegova djelovanja u okviru institucionalnog sustava županije.⁸⁰³

Djelokrug rada Povjerenstva obuhvaća suradnju s gradskim i općinskim povjerenstvima i odborima za ravnopravnost spolova, provedbu kampanja usmjerenih na povećanje zastupljenosti žena u javnom i političkom životu, kao i poduzimanje aktivnosti vezanih uz unaprjeđenje njihova društvenog položaja. Također, Povjerenstvo sudjeluje u izradi i analizi statističkih podataka radi praćenja stanja ravnopravnosti spolova te provodi druge aktivnosti usklađene s važećim zakonskim i strateškim okvirom.⁸⁰⁴ U okviru svojih nadležnosti,

⁸⁰² Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 7/02, 16/05

⁸⁰³ Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije KLASA: 004-01/11-03/1, URBROJ: 2109/1-02-11-01 od 31. ožujka 2011. donesena na 14. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 7 – 2011., godina XIX., Čakovec, 01. travnja 2011., str. 340.-341.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije KLASA: 004-01/15-04/8, URBROJ: 2109/1-02-15-15 od 02. srpnja 2015. doneseno na 14. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 9 – 2015., godina XXIII., Čakovec, 3. srpnja 2015., str. 1268.; Rješenje o imenovanju predsjednice i članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije KLASA: 004-01/17-04/4, URBROJ: 2109/1-02-17-16 od 14. prosinca 2017. doneseno na 3. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 14 – 2017., godina XXV., Čakovec, 15. prosinca 2017., str. 3657.-3658.; Odluka o II. izmjenama Odluke o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije KLASA: 004-01/11-03/1, URBROJ: 2109/1-02-21-04 od 17. prosinca 2021. donesena na 4. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 21 – 2021., godina XXIX., Čakovec, 17. prosinca 2021., str. 5353.; Odluka o izboru i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije KLASA: 004-01/21-04/2, URBROJ: 2109-02-22-31 od 13. listopada 2022.

⁸⁰⁴ Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2013. godinu i Programa rada Povjerenstva za 2014. godinu KLASA: 004-01/14-04/2, URBROJ: 2109/1-02-14-02 od 20. ožujka 2014. donesen na 6. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 3 – 2014., Čakovec, 21. ožujka 2014., str. 106.; Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2014. godinu KLASA: 004-01/15-04/5, URBROJ: 2109/1-02-15-2 od 21. svibnja 2015. donesen na 13. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 7 – 2015., godina XXIII., Čakovec, 22. svibnja 2015., str. 966.; Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2015. godinu KLASA: 004-01/16-04/2, URBROJ: 2109/1-02-16-4 od 25. veljače 2016., *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 2 – 2016., godina XXIV., str. 68.; Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2016. godinu KLASA: 004-01/17-04/1, URBROJ: 2109/1-02-17-2 od 9. ožujka 2017., *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 2 – 2017., godina XXV., Čakovec, 10. ožujka 2017., str. 71.; Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2017. i 2018. godinu KLASA: 004-01/19-03/3, URBROJ: 2109/1-02-19-2 od 28. ožujka 2019. doneseno na 12. sjednici Skupštine Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 3 – 2019., godina XXVII., Čakovec, 29. ožujka 2019., str. 346.; Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2019. godinu KLASA: 004-01/20-04/4, URBROJ: 2109/1-02-20-2 od 15. srpnja 2020. donesen na 18. sjednici Međimurske županije, *Službeni glasnik Međimurske županije*, broj 11 – 2020., godina XXVIII., Čakovec, 16. srpnja 2020., str. 2097.

Povjerenstvo podnosi izvješća o radu Županijskoj skupštini, čime se osigurava formalni mehanizam izvještavanja i institucionalnog nadzora nad njegovim djelovanjem.

4.2.21.1. Izvješća o radu Povjerenstva

S obzirom na ograničenu dostupnost informacija putem službene internetske stranice Međimurske županije, podnesen je zahtjev za pristup informacijama o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova. Na temelju dostavljenog odgovora, zaprimljena su izvješća o radu za razdoblje od 2013. do 2019. godine, dok izvješća za razdoblje od 2020. do 2024. godine nisu dostavljena.

Takav diskontinuitet u dostupnosti dokumentacije predstavlja ograničenje za analizu recentnog djelovanja Povjerenstva te otežava procjenu kontinuiteta i intenziteta njegovih aktivnosti u novijem razdoblju.

4.2.21.1.1. Izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2013. do 2017. godine

Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011. – 2015. godine predstavljao je temeljni strateški okvir djelovanja Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije u promatranom razdoblju.⁸⁰⁵ U skladu s nacionalnim i međunarodnim obvezama RH te relevantnim zakonodavnim okvirom, osobito ZRS-om i ZSD-om, Plan je definirao ključna područja djelovanja: promicanje ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, jednake mogućnosti na tržištu rada, rodno osjetljiv odgoj i obrazovanje, političku participaciju žena, prevenciju nasilja nad ženama te jačanje institucionalnih mehanizama za provedbu ravnopravnosti spolova.

Tijekom 2013. godine jedan od središnjih ciljeva Povjerenstva bio je promicanje ravnopravnosti spolova i suzbijanje svih oblika nasilja, osobito nasilja u obitelji.⁸⁰⁶ Izvješće pokazuje da je Povjerenstvo djelovalo proaktivno, među ostalim sudjelovanjem u prosvjedu „*One Billion Rising*“ protiv nasilja nad ženama i djevojkama, koji je okupio više od 60 osoba iz Međimurja. Ova aktivnost pokazuje usmjerenost Povjerenstva na javnu senzibilizaciju i mobilizaciju zajednice u području zaštite žena od nasilja. Sličan obrazac vidljiv je i u aktivnostima povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, provedenima u

⁸⁰⁵ Dostavljen Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011. – 2015. u Međimurskoj županiji za razdoblje od 2013. do 2015. godine (nije urudžbiran niti datiran, osim da je iz prosinca 2013.)

⁸⁰⁶ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2013. godinu KLASA: 004-01/14-04/1, URBROJ: 2109/1-02-14-03 od 20. veljače 2014.

suradnji s brojnim institucijama, čime je dodatno naglašena važnost koordiniranog djelovanja u prevenciji nasilja i pružanju podrške žrtvama.

Povjerenstvo je 2013. godine, u suradnji s Obiteljskim centrom i drugim relevantnim institucijama, sudjelovalo i u obilježavanju Međunarodnog dana žena, Međunarodnog dana ljudskih prava i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Time se nastojalo kontinuirano podizati svijest javnosti o problemima rodne neravnopravnosti, nasilja u obitelji i zaštite ljudskih prava. Posebno je važan segment rada bila edukacija djece i mladih kroz radionice o ljudskim pravima u školama, s naglaskom na razvoj socijalnih vještina, tolerancije i prihvaćanja različitosti.

Značajan dio aktivnosti odnosio se i na političku participaciju žena. Kampanja „*Uravnotežimo se*“, kojom je potaknuto besplatno emitiranje spotova o političkoj zastupljenosti žena na lokalnim izborima, pokazuje nastojanje Povjerenstva da poveća političku vidljivost žena i potakne njihovo aktivnije uključivanje u politički život. Time se djelovanje Povjerenstva nije ograničilo samo na područje zaštite od nasilja, nego je obuhvatilo i šire pitanje ravnomjerne zastupljenosti žena i muškaraca u procesima odlučivanja.

Unatoč navedenim aktivnostima, rad Povjerenstva bio je obilježen financijskim ograničenjima. Nakon rebalansa proračuna sredstva za njegov rad smanjena su na 5.000,00 kuna, što upućuje na nedostatnu dugoročnu institucionalnu podršku.⁸⁰⁷ Ovakvo smanjenje financiranja ukazuje na nerazmjer između širine zadaća koje Povjerenstvo obavlja i raspoloživih resursa, kao i na potrebu snažnije političke potpore održivosti lokalnih mehanizama za ravnopravnost spolova.

Tijekom 2014. godine Povjerenstvo je nastavilo s provedbom strateških ciljeva, osobito u području podizanja svijesti o rodnoj ravnopravnosti, prevencije nasilja u obitelji i promicanja sudjelovanja žena u javnom i političkom životu. Ključnu ulogu imala je suradnja s Koordinacijom za ljudska prava Međimurske županije, gradskim i općinskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova te organizacijama civilnog društva, među kojima se posebno ističe udruga „*Zora*“. Takva suradnja omogućila je povezivanje različitih sektora i jačanje zajedničkog odgovora na probleme rodne neravnopravnosti i nasilja.

Suradnja s Policijskom upravom Međimurskom, Općinskim sudom u Čakovcu i Centrom za socijalnu skrb Čakovec bila je osobito važna za usklađivanje postupanja prema žrtvama nasilja u obitelji i provedbu Protokola o postupanju u slučajevima obiteljskog nasilja. Ova koordinacija bila je posebno vidljiva tijekom obilježavanja Međunarodnog dana borbe

⁸⁰⁷ *Ibid.*

protiv nasilja nad ženama 25. studenoga, kada je održan sastanak svih institucija uključenih u zaštitu žrtava nasilja. Time je potvrđena visoka razina institucionalne povezanosti i operativne suradnje.

Povjerenstvo je 2014. godine organiziralo i više javnih događanja. Među njima se izdvaja tribina održana 10. ožujka povodom Međunarodnog dana žena, posvećena temi trgovine ljudima. Sudjelovanje stručnjaka iz različitih institucija, uključujući pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova te predstavnice organizacija CESI i Zora, pokazuje da je Povjerenstvo otvaralo i šire društvene teme izravno povezane s ljudskim pravima i rodnom ravnopravnošću. Osim toga, sudjelovalo je u obilježavanju Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a distribucijom edukativnih materijala srednjoškolcima te u aktivnostima povodom Svjetskog dana ljudskih prava, čime se dodatno naglašava edukativna i preventivna dimenzija njegova rada.⁸⁰⁸

Financijska ograničenja nastavila su se i 2014. godine. Iako je u Proračunu Međimurske županije za rad Povjerenstva bilo predviđeno 10.000,00 kuna, rebalansom je taj iznos ponovno smanjen na 5.000,00 kuna. Takav obrazac financiranja potvrđuje da je Povjerenstvo djelovalo u uvjetima ograničenih resursa, unatoč širokom opsegu aktivnosti i međusektorskoj ulozi koju je preuzimalo.⁸⁰⁹

Izvješće za 2015. godinu pokazuje daljnje jačanje aktivnosti Povjerenstva, osobito u području borbe protiv nasilja nad ženama, poduzetništva žena i političke participacije. Jedna od najvidljivijih inicijativa bila je humanitarna akcija „ŽENA ZA ŽENU“, provedena u suradnji s frizerskim i kozmetičkim salonima, kojom su prikupljena sredstva za rad Doma za žrtve obiteljskog nasilja „Sigurna kuća“. Ova aktivnost pokazuje usmjerenost Povjerenstva na konkretne oblike pomoći žrtvama nasilja, ali i na mobilizaciju lokalne zajednice.

U istom razdoblju organiziran je Sajam poduzetnica „Žena sam. Poduzetnica sam.“, s ciljem podrške ženama koje ulaze u poduzetništvo ili razvijaju vlastite poslovne inicijative. Time je rad Povjerenstva proširen na područje ekonomskog osnaživanja žena, što je važna dimenzija ravnopravnosti spolova. Promicanje ženskog poduzetništva u ovom se kontekstu može promatrati kao instrument smanjenja ekonomskih nejednakosti i povećanja autonomije žena na tržištu rada.

⁸⁰⁸ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2014. godinu KLASA: 004-01/15-04/5, URBROJ: 2109/1-06-1/04-15-03 od 5. ožujka 2015.

⁸⁰⁹ *Ibid.*

Politička participacija žena ostala je važan dio djelovanja Povjerenstva. Izdavanjem preporuke političkim strankama za veće uključivanje žena u političke strukture nastojalo se potaknuti ravnomjerniju zastupljenost u procesima odlučivanja.

Tijekom 2015. godine nastavljena je suradnja s institucijama i organizacijama koje djeluju u području zaštite ljudskih prava i pomoći žrtvama nasilja. Obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama uključivalo je postavljanje informativnih štandova, distribuciju letaka i organizaciju tribina o nasilju, s ciljem edukacije javnosti o prepoznavanju nasilja i dostupnim oblicima pomoći. Povjerenstvo je raspolagalo proračunom od 5.000,00 kuna, što je omogućilo realizaciju planiranih aktivnosti, ali je istodobno ograničavalo njihov širi doseg i potencijalno dublji društveni učinak.

Izvješće za 2016. godinu potvrđuje nastavak prethodno uspostavljenog obrasca djelovanja. Povjerenstvo je provodilo aktivnosti usmjerene na prevenciju obiteljskog nasilja, podršku ženama poduzetnicama, senzibilizaciju javnosti i razvoj rodno osviještenih politika. Njegov sastav, koji uključuje predstavnike političkih stranaka, organizacija civilnog društva, stručnjake i institucije povezane s pravima žena, omogućio je široku međusektorsku suradnju.⁸¹⁰

I u 2016. godini nastavljena je humanitarna akcija „ŽENA ZA ŽENU“, kojom su prikupljana sredstva za „Sigurnu kuću“. Povjerenstvo je organiziralo i tribine te seminare o ženama u gospodarstvu i ženskom poduzetništvu, pri čemu je naglašena važnost institucionalne i programske potpore ženama koje pokreću vlastite poslovne aktivnosti. Time se gospodarska ravnopravnost povezivala s društvenim priznanjem žena kao važnih akterica lokalnog razvoja.

Povjerenstvo se nastavilo angažirati i u obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama kroz informativne štandove, promidžbene materijale i javne tribine o nasilju i zlouporabi sredstava ovisnosti. Takve aktivnosti nisu bile usmjerene samo na informiranje građana, nego i na mobilizaciju zajednice u borbi protiv nasilja u obitelji i nasilja nad ženama. Važno je istaknuti i sudjelovanje Povjerenstva u projektima i istraživanjima o utjecaju roda na tržište rada, osobito u pogledu usklađivanja obiteljskih i poslovnih obveza žena. Takva istraživanja omogućuju bolje razumijevanje prepreka s kojima se žene suočavaju u profesionalnom životu i mogu služiti kao polazište za oblikovanje odgovarajućih javnih politika.⁸¹¹

⁸¹⁰ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2015. godinu KLASA: 004-01/16-04/2, URBROJ: 2109/1-06-1/04-16-03 od 21. siječnja 2016.

⁸¹¹ Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2016. godinu KLASA: 004-01/17-04/1, URBROJ: 2109/1-06-1/04-17-03 od 24. siječnja 2017.

U cjelini, izvješća za razdoblje od 2013. do 2016. godine pokazuju da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije razvilo prepoznatljiv obrazac djelovanja koji kombinira javno zagovaranje, edukaciju, humanitarne aktivnosti, međusektorsku suradnju i poticanje ženskog poduzetništva. Njegov rad nije bio ograničen na simboličko obilježavanje važnih datuma, nego je uključivao konkretne oblike potpore, osobito u području zaštite žrtava nasilja i ekonomskog osnaživanja žena. Istodobno, ponavljajuća financijska ograničenja pokazuju da operativna aktivnost Povjerenstva nije bila praćena razmjernom institucionalnom potporom. Stoga se ovo razdoblje može ocijeniti kao primjer relativno aktivnog lokalnog mehanizma ravnopravnosti spolova, čiji je potencijal bio ograničen dostupnim resursima i mogućnošću pretvaranja pojedinačnih inicijativa u dugoročne strukturne promjene.

4.2.21.1.2. Izvješća o radu Povjerenstva u razdoblju od 2017. do 2021. godine

U izvješćima za 2017. i 2018. godinu vidljiv je kontinuitet djelovanja Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije u područjima političke participacije žena, ženskog poduzetništva, prevencije nasilja i javne senzibilizacije. Povjerenstvo je nastavilo provoditi aktivnosti usmjerene na osnaživanje žena i njihovo uključivanje u politički, gospodarski i društveni život, pri čemu se osobito ističe kampanja za povećanje broja žena na izbornim listama, provedena u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova. Tom se kampanjom nastojalo potaknuti političke stranke na uravnoteženiju zastupljenost žena i muškaraca na kandidacijskim listama, čime je Povjerenstvo djelovalo u području jačanja demokratske reprezentativnosti i političke vidljivosti žena.

Važan dio aktivnosti odnosio se i na obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Organizacijom tribine o prevenciji nasilja u partnerskim vezama mladih te distribucijom promidžbenih materijala, Povjerenstvo je naglasilo važnost ranog obrazovanja i prevencije nasilničkih obrazaca ponašanja. Uključivanje mladih u rasprave o nasilju i njegovim posljedicama posebno je značajno jer pridonosi dugoročnom mijenjanju društvenih normi koje reproduciraju rodnu neravnopravnost.

Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2016. godine dodatno je ojačalo normativni okvir djelovanja Povjerenstva i potvrdilo institucionalnu usmjerenost prema dugoročnom promicanju ravnopravnosti spolova.⁸¹² U

⁸¹² Odluka o pristupanju Međimurske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 004-01/16-03/4, URBROJ: 2109/1-02-16-02 od 31. ožujka 2016.

financijskom smislu, za rad Povjerenstva u 2017. godini bilo je osigurano 10.000,00 kuna, dok je 2018. godine taj iznos smanjen na 5.000,00 kuna. Unatoč smanjenju sredstava, Povjerenstvo je nastavilo provoditi planirane aktivnosti, što ukazuje na njegovu operativnu prilagodljivost, ali istodobno potvrđuje potrebu za stabilnijim financiranjem lokalnih mehanizama za ravnopravnost spolova.⁸¹³

Izvešće za 2019. godinu pokazuje daljnje usmjeravanje Povjerenstva prema promicanju ravnopravnosti spolova, osnaživanju žena i suzbijanju nasilja. Jedna od istaknutih aktivnosti bilo je obilježavanje Međunarodnog dana žena tribinom „*Doprinos žena u očuvanju kulturne baštine*“, koja je omogućila udrugama žena predstavljanje vlastitog rada i naglasila važnost ženskog doprinosa lokalnim zajednicama, kulturnom identitetu i održivom razvoju.

Povodom Međunarodnog dana žena poduzetnica organiziran je sajam „*Žena sam. Poduzetnica sam.*“ u suradnji s Međimurskom županijom i Obrtničkom komorom. Ova je inicijativa ženama poduzetnicama omogućila predstavljanje proizvoda, umrežavanje i jačanje poslovne vidljivosti, čime je Povjerenstvo nastavilo promicati ekonomsku neovisnost žena kao važnu pretpostavku stvarne ravnopravnosti.

Obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama u 2019. godini uključivalo je informativne štandove, distribuciju promotivnih materijala i organizaciju okruglih stolova o počiniteljima nasilja u obitelji. Takav pristup pokazuje da je Povjerenstvo problem nasilja nastojalo obraditi ne samo iz perspektive zaštite žrtava, nego i kroz šire razumijevanje uzroka i obrazaca nasilničkog ponašanja.

Za rad Povjerenstva u 2019. godini prvotno je bilo osigurano 5.000,00 kuna, no izmjenama proračuna sredstva su smanjena na 2.000,00 kuna. Ovakvo smanjenje dodatno potvrđuje nerazmjer između opsega aktivnosti i dostupnih resursa. Ipak, Povjerenstvo je nastavilo djelovati kroz optimizaciju raspoloživih sredstava i usmjeravanje aktivnosti prema ključnim prioritetima.

Važan institucionalni aspekt rada u 2019. godini predstavlja i zalaganje za osnivanje gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Time je Povjerenstvo nastojalo proširiti mrežu lokalnih mehanizama i osnažiti koordinaciju između županijske, gradske i općinske razine. Takav pristup upućuje na razumijevanje ravnopravnosti spolova kao politike koja zahtijeva višerazinsku institucionalnu potporu.⁸¹⁴

⁸¹³ Izvešće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2017. i 2018. godinu KLASA: 004-01/19-04/1, URBROJ: 2109/1-06-1/04-19-03 od 5. veljače 2019.

⁸¹⁴ Izvešće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2019. godinu KLASA: 004-01/20-04/3, URBROJ: 2109/1-06-20-03 od 12. veljače 2020.

Izvješće o radu Povjerenstva za 2020. godinu nije dostavljeno, što predstavlja prekid u dostupnosti dokumentacije i ograničava mogućnost cjelovitog praćenja kontinuiteta rada u razdoblju obilježenom pandemijom COVID-19. Taj nedostatak posebno je važan jer upravo krizne okolnosti često dodatno naglašavaju rodne nejednakosti, osobito u području obiteljskog nasilja, skrbi i tržišta rada.

Razdoblje od 2017. do 2019. godine potvrđuje nastavak aktivnog modela djelovanja Povjerenstva, osobito u područjima političke participacije žena, ženskog poduzetništva i prevencije nasilja. Istodobno, ponavljajuće smanjenje financijskih sredstava i izostanak izvješća za 2020. godinu ukazuju na ograničenja institucionalne potpore i transparentnosti, što otežava procjenu održivosti i dugoročnog učinka provedenih aktivnosti.

4.2.21.1.3. Ograničeni podaci o radu Povjerenstva od 2021. do 2024. godine

Za razdoblje od 2021. do 2024. godine nisu dostavljena izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, što predstavlja značajan diskontinuitet u praćenju njegova djelovanja. Ovaj prekid u izvještavanju povezan je sa zastojem u konstituiranju novog saziva Povjerenstva nakon lokalnih izbora 2021. godine, pri čemu je novo Povjerenstvo imenovano tek krajem 2022. godine. Takav vremenski odmak upućuje na institucionalni vakuum u provedbi politika ravnopravnosti spolova na županijskoj razini.⁸¹⁵

Na prvoj sjednici novoimenovanog Povjerenstva, održanoj 20. veljače 2023. godine, usvojen je program rada koji je u velikoj mjeri usmjeren na tradicionalne aktivnosti obilježavanja važnih datuma u području ravnopravnosti spolova. Program uključuje obilježavanje Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (22. rujna) i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama (25. studenoga), organizaciju tribina i edukativnih događanja te izradu i distribuciju promotivnih materijala. Poseban naglasak stavljen je na suradnju s drugim povjerenstvima i uključivanje lokalnih zajednica, kao i na potporu ženama poduzetnicama kroz sudjelovanje na manifestacijama povodom Svjetskog dana poduzetnica. Također je dogovorena suradnja s Povjerenstvom Grada Čakovca u obilježavanju Međunarodnog dana žena, uz uključivanje kulturnih programa i lokalnih udruga.⁸¹⁶

Druga sjednica Povjerenstva, održana 12. listopada 2023. godine, nije imala potreban kvorum, zbog čega je ponovljena 19. listopada iste godine. Na ponovljenoj sjednici raspravljalo

⁸¹⁵ Rješenje o izboru i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 021-04/22-04/12, Čakovec, 13. listopada 2022.

⁸¹⁶ Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, Klasa: 004-05/23-03/2, Urbroj: 2109-02-23-02, Čakovec, 20. veljače 2023.

se o organizaciji tribine povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Predloženo je uključivanje relevantnih stručnjakinja, uključujući Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova i predstavnice organizacija civilnog društva, kao i sudjelovanje učenika Graditeljske škole Čakovec kroz prigodnu izložbu. Ovakav pristup ukazuje na nastojanje Povjerenstva da aktivnosti usmjeri prema interdisciplinarnoj suradnji i uključivanju šire zajednice, ali istodobno činjenica o poteškoćama u osiguravanju kvoruma može upućivati na određene organizacijske izazove u njegovu radu.⁸¹⁷

Program rada za 2024. godinu definira širi okvir djelovanja usmjeren na jačanje ravnopravnosti spolova i suzbijanje diskriminacije, uz naglasak na izgradnju inkluzivnog društva. Predviđene aktivnosti obuhvaćaju praćenje provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, razmatranje predstavi o diskriminaciji, poticanje obrazovnih i informativnih programa te razvoj suradnje s organizacijama civilnog društva. Plan uključuje organizaciju tematskih sjednica, tribina, radionica i kampanja, kao i obilježavanje ključnih datuma poput Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama.

Posebna pažnja u programu posvećena je analizi proračuna iz rodne perspektive, poticanju ženskog poduzetništva, promicanju ravnopravnosti u političkom odlučivanju te prevenciji rodno utemeljenog nasilja putem edukativnih i informativnih aktivnosti. Također su predviđene mjere usmjerene na unaprjeđenje ravnopravnosti u obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i profesionalnom razvoju žena, uz suradnju s lokalnim institucijama i odgojno-obrazovnim ustanovama.

Međutim, financijski okvir predviđen za provedbu pojedinih aktivnosti izrazito je ograničen, s procijenjenim iznosima od 100,00 do 150,00 EUR za pojedine mjere, dok se za veći dio aktivnosti ne predviđaju dodatna proračunska sredstva. Takav pristup ukazuje na oslanjanje na postojeće institucionalne kapacitete i partnersku suradnju, ali istodobno može ograničiti opseg i učinkovitost planiranih aktivnosti.⁸¹⁸

Razdoblje od 2021. do 2024. godine obilježeno je smanjenom razinom transparentnosti i diskontinuitetom u radu Povjerenstva, uz postupnu obnovu aktivnosti od 2023. godine. Iako program rada za 2024. godinu pokazuje normativno usklađen i tematski širok pristup, ostaje

⁸¹⁷ Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, Klasa: 004-05/23-03/2, Urbroj: 2109-02-23-07, Čakovec, 19. listopada 2023.

⁸¹⁸ Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2024. godinu (dokument bez datuma).

otvoreno pitanje njegove stvarne provedbe i učinka, osobito u kontekstu ograničenih financijskih i organizacijskih kapaciteta.

4.2.21.2. Uloga Povjerenstva u donošenju odluka i drugih akata za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova

Analiza dostupnih izvješća i prateće dokumentacije pokazuje da Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije u promatranom razdoblju provodi niz aktivnosti usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova, pri čemu je naglasak ponajprije stavljen na edukaciju, podizanje svijesti i senzibilizaciju javnosti. Takve aktivnosti predstavljaju važan segment preventivnog djelovanja i doprinose dugoročnom oblikovanju društvenih vrijednosti utemeljenih na načelu rodne ravnopravnosti.

U razdoblju od 2013. do 2019. godine Povjerenstvo je kontinuirano provodilo različite inicijative, uključujući obilježavanje ključnih međunarodnih i nacionalnih datuma, organizaciju okruglih stolova, tribina i sajмова te razvijanje suradnje s institucijama i organizacijama civilnog društva. Iako navedene aktivnosti imaju značajnu ulogu u jačanju društvene svijesti i vidljivosti problema rodne neravnopravnosti, one se pretežito zadržavaju u području promotivnog i savjetodavnog djelovanja, bez jasnih pokazatelja izravnog utjecaja na donošenje konkretnih odluka, politika ili normativnih akata na razini županije.

Procjenu stvarne uloge Povjerenstva dodatno otežava nedostupnost izvješća za razdoblje od 2020. do 2024. godine, što je prvenstveno posljedica institucionalnog zastoja uzrokovanog neimenovanjem novog saziva Povjerenstva nakon lokalnih izbora 2021. godine. Novo Povjerenstvo imenovano je tek krajem 2022., odnosno aktivnije je započelo s radom tijekom 2023. godine. Takav prekid kontinuiteta doveo je do smanjenja intenziteta aktivnosti te smanjene vidljivosti politike ravnopravnosti spolova u javnom prostoru, što može imati negativne implikacije na povjerenje javnosti i percepciju važnosti ove politike na lokalnoj razini.

Dodatno, izostanak podataka o inicijativama Povjerenstva koje bi rezultirale izmjenama propisa ili donošenjem konkretnih odluka ukazuje na ograničen normativni doseg njegova djelovanja. Ne postoji sustavna evidencija koja bi omogućila uvid u potencijalni doprinos Povjerenstva u oblikovanju javnih politika, što upućuje na potrebu unaprjeđenja dokumentiranja rada i jačanja njegove uloge u procesima donošenja odluka. Unatoč evidentnim naporima u području javnog zagovaranja i edukacije, postoji značajan prostor za unaprjeđenje

transparentnosti rada Povjerenstva, kao i za jačanje njegove institucionalne i operativne uloge u oblikovanju i provedbi politika ravnopravnosti spolova.

4.2.21.3. Pristupanje Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Međimurska županija pristupila je Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, čime je formalno preuzela obvezu usklađivanja svojih politika s načelima rodne ravnopravnosti.⁸¹⁹

Međutim, unatoč obvezi izrade i provedbe Akcijskog plana sukladno članku 4. Povelje, u javno dostupnim dokumentima nisu pronađeni podaci koji bi potvrdili donošenje takvog strateškog dokumenta na razini županije. Ovaj nedostatak upućuje na nesrazmjer između formalnog prihvaćanja međunarodnih obveza i njihove konkretne operacionalizacije u praksi.

4.2.21.4. Financiranje Povjerenstva i provedba EU projekata

Podaci o financiranju rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije ukazuju na izrazito ograničene proračunske kapacitete. Primjerice, Programom rada za 2024. godinu predviđeno je približno 250,00 EUR za provedbu planiranih aktivnosti. Takav financijski okvir sugerira da je djelovanje Povjerenstva u velikoj mjeri oslonjeno na osobni angažman i motiviranost njegovih članova.

Iako se takav model može održati u ograničenim uvjetima, nedostatna financijska sredstva objektivno ograničavaju opseg i kvalitetu aktivnosti. Povećanje proračunskih izdvajanja omogućilo bi sustavniju provedbu edukativnih kampanja, izradu informativnih materijala, organizaciju javnih rasprava te uključivanje stručnjaka iz različitih područja, čime bi se dodatno ojačala učinkovitost i vidljivost politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Financijska dimenzija pritom predstavlja ključan preduvjet za ostvarivanje dugoročnih ciljeva u ovom području.

Prema dostupnim podacima, projekti financirani iz Europskog socijalnog fonda (ESF i ESF+) na području Međimurske županije pretežito su usmjereni na obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu uključenost, dok projekti specifično usmjereni na ravnopravnost spolova nisu identificirani. Takva struktura upućuje na nedovoljno korištenje dostupnih europskih sredstava za razvoj ciljanih politika u području rodne ravnopravnosti.

⁸¹⁹ Odluka o pristupanju Međimurske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini KLASA: 004-01/16-03/4, URBROJ: 2109/1-02-16-02 od 31. ožujka 2016.

4.3. Povjerenstva za ravnopravnost spolova u postizanju cilja promicanja ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini

U ovom poglavlju provodi se komparativna analiza djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova na područnoj (regionalnoj) razini, s ciljem procjene njihove stvarne uloge u promicanju i provedbi politike ravnopravnosti spolova.⁸²⁰ Analiza se temelji na podacima prikupljenima tijekom istraživanja, uključujući dostupnu dokumentaciju, odgovore na zahtjeve za pristup informacijama sukladno relevantnom pravnom okviru, te relevantne sekundarne izvore.

Komparativni pristup usmjeren je na identifikaciju ključnih razlika i sličnosti u institucionalnom položaju, razini operativne aktivnosti, stupnju transparentnosti, kontinuitetu rada, kao i u uključenosti povjerenstava u procese donošenja odluka i oblikovanja javnih politika. Posebna pažnja posvećuje se odnosu između normativno definiranih nadležnosti i njihove stvarne provedbe u praksi, čime se nastoji utvrditi postoji li jaz između formalnog institucionalnog okvira i operativne realizacije.

U analitičkom okviru razmatraju se i dodatni elementi koji utječu na učinkovitost djelovanja povjerenstava, uključujući razinu financijske i administrativne podrške, dostupnost i sustavnost izvještavanja, stupanj međusektorske suradnje te uključenost u provedbu projekata financiranih iz nacionalnih i europskih izvora.⁸²¹ Time se omogućuje cjelovitiji uvid u institucionalne kapacitete i ograničenja ovih tijela.

Na temelju dobivenih nalaza izdvojiti će se primjeri dobre prakse, ali i strukturni nedostaci koji se ponavljaju u različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave. U završnom dijelu poglavlja, na temelju identificiranih obrazaca i uočenih nedostataka, formulirat će se konkretne preporuke usmjerene na jačanje institucionalne pozicije, povećanje transparentnosti, osiguravanje kontinuiteta rada te unapređenje operativne učinkovitosti povjerenstava, s ciljem njihove snažnije integracije u sustav javnog upravljanja i učinkovitije provedbe politike ravnopravnosti spolova.

⁸²⁰ Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske ističe da povjerenstva za ravnopravnost spolova na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini sudjeluju u praćenju provedbe politike ravnopravnosti spolova, pokreću inicijative, predlažu mjere te surađuju s tijelima javne vlasti i organizacijama civilnog društva, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>, pristupljeno: 25.1.2026.

⁸²¹ Povjerenstva za ravnopravnost spolova obvezna su redovito izvještavati o svom radu, što predstavlja važan instrument praćenja njihove aktivnosti i transparentnosti djelovanja, usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>, pristupljeno: 25.1.2026.

4.3.1. Formalne pretpostavke za djelotvoran rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova

Iako ZRS propisuje uspostavljanje povjerenstava za ravnopravnost spolova kao radno-savjetodavnih tijela županijskih skupština i Skupštine Grada Zagreba, ne uređuje dovoljno jasno proceduralne i institucionalne pretpostavke nužne za njihov učinkovit i kontinuiran rad. Takav normativni okvir ostavlja značajan prostor za različita tumačenja i praksu na razini pojedinih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Analiza provedena u prethodnim poglavljima, koja obuhvaća rad i aktivnosti povjerenstava u svim županijama, pokazuje da nedostatak preciznijeg zakonskog uređenja rezultira izraženim razlikama u načinu njihova funkcioniranja. Uočene su značajne varijacije u kontinuitetu rada, razini institucionalne aktivnosti, transparentnosti te uključenosti u procese donošenja odluka, što upućuje na nedosljednu provedbu zakonskih odredbi u praksi.⁸²²

U nastavku ovog potpoglavlja analizirat će se ključni normativni nedostaci Zakona o ravnopravnosti spolova koji utječu na djelotvornost rada povjerenstava, s posebnim naglaskom na institucionalne, proceduralne i organizacijske aspekte njihova funkcioniranja.

4.3.1.1. Mandat, imenovanje i sastav povjerenstava za ravnopravnost spolova

4.3.1.1.1. Zakonski okvir imenovanja i mandat članova povjerenstava

Normativni temelj za osnivanje i djelovanje županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova uspostavljen je ZRS-om, pri čemu je ključna odredba sadržana u članku 28. Zakona. Navedenim člankom propisuje se obveza jedinica područne (regionalne) samouprave te Grada Zagreba da osnivaju povjerenstva kao radno-savjetodavna tijela te osiguravaju uvjete i sredstva za njihov rad, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i provedbe Zakona i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova.⁸²³ Time zakon

⁸²² Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2022. godinu*, dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2023-04-03/151002/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPR_SPOLOVA_2022..pdf, pristupljeno: 20.1.2026., str. 41., u kojem se navodi primjer izostanka postupanja i komunikacije pojedinog nadležnog tijela, što upućuje na poteškoće u praktičnoj provedbi mehanizama ravnopravnosti spolova

⁸²³ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova*, gdje se ističe da su povjerenstva radno-savjetodavna tijela koja osnivaju jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb te im osiguravaju uvjete i sredstva za rad radi promicanja ravnopravnosti spolova i provedbe Zakona i Nacionalne politike, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>, pristupljeno: 27.1.2026.

uspostavlja formalni institucionalni okvir, no ne razrađuje ključne elemente nužne za njihov učinkovit i ujednačen rad.⁸²⁴

Naime, ZRS ne propisuje trajanje mandata članova povjerenstava, način njihova izbora niti uvjete za imenovanje. Također, ne uređuje broj članova, razloge za razrješenje, kao ni postupke zamjene članova u slučaju njihove odsutnosti ili neaktivnosti. Iako članak 28. ZRS-a okvirno definira sastav povjerenstava kroz kategorije članova, odnosno predstavnike predstavničkih tijela, koordinate iz državne uprave, predstavnike organizacija civilnog društva i nezavisne stručnjake, izostaje preciznije normiranje njihove zastupljenosti i postupka odabira. Takva normativna nedorečenost ostavlja širok prostor za autonomno uređivanje na razini županija, što u praksi rezultira značajnim razlikama u sastavu, načinu imenovanja i funkcioniranju povjerenstava.⁸²⁵

Odsutnost jasno definiranih pravila ima izravne implikacije na institucionalnu stabilnost i učinkovitost ovih tijela. Nepostojanje propisanog trajanja mandata može dovesti do čestih promjena u sastavu povjerenstava, čime se narušava kontinuitet rada i otežava akumulacija institucionalnog znanja. Istodobno, izostanak transparentnih i standardiziranih procedura imenovanja povećava rizik od politizacije te smanjuje razinu stručnosti i reprezentativnosti članstva. Neuređenost pitanja razrješenja i zamjene članova dodatno otežava osiguravanje funkcionalnosti povjerenstava u situacijama neaktivnosti pojedinih članova.

Unatoč navedenim nedostacima normativnog okvira, u praksi su se razvili određeni pozitivni modeli. Pojedine županije i Grad Zagreb provode postupke javnih poziva za kandidature članova iz reda nezavisnih stručnjaka i predstavnika organizacija civilnog društva. Takvi transparentni postupci doprinose većoj otvorenosti i legitimnosti procesa imenovanja te omogućuju širu participaciju stručnjakinja i stručnjaka različitih profila, čime se jača kvaliteta rada povjerenstava.

⁸²⁴ Usp. Zakon o ravnopravnosti spolova, kojim se uspostavlja institucionalni okvir za promicanje ravnopravnosti spolova, uključujući i povjerenstva na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, pri čemu zakon ne razrađuje detaljno njihov ustroj i način djelovanja, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zakon-o-ravnopravnosti-spolova/1712>, pristupljeno 27.1.2026.

⁸²⁵ Usp. Splitsko-dalmatinska županija, *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova – O Povjerenstvu*, dostupno na: <https://www.dalmacija.hr/ustroj/povjerenstva-i-savjeti/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/o-povjerenstvu>, pristupljeno: 21.1.2026., gdje se navodi da predsjednika i dio članova imenuje županijska skupština, dio na prijedlog župana, a dio putem javnog poziva iz redova organizacija civilnog društva i stručnjaka, što upućuje na normativno neujednačeno uređivanje sastava i načina imenovanja povjerenstava na razini županija; Primorsko-goranska županija, *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova*, dostupno na: <https://www.pgz.hr/tijela-zupanije/radna-tijela/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/>, pristupljeno: 20.1.2026. Navedeni primjeri upućuju na razlike u razini normiranja i transparentnosti u pogledu sastava i načina imenovanja povjerenstava na razini županija; Usp. Istarska županija, *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije*, dostupno na: <https://www.istra-istria.hr/hr/zupanijski-ustroj/skupstina/ostala-radna-tijela/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-istarske-zupanije/>, pristupljeno: 19.1.2026., gdje su dostupni podaci o radu i dokumentima povjerenstva, dok se pitanja njegova ustroja i načina djelovanja uređuju posebnim aktima (npr. poslovníkom).

Slijedom navedenog, može se zaključiti da postojeći zakonski okvir osigurava formalnu uspostavu povjerenstava, ali ne i standarde njihove organizacije i funkcioniranja. Kao dio formalnih pretpostavki djelotvornog rada, opravdano je preporučiti normativno uređenje postupka imenovanja, uključujući obvezu provođenja javnih poziva za određeni dio članstva. Time bi se osigurala transparentnost, povećala uključenost stručne i zainteresirane javnosti te doprinijelo ujednačavanju prakse među jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Unatoč relativno općenitom normativnom okviru, analiza prakse pokazuje da županijska povjerenstva razvijaju različite modele imenovanja, trajanja mandata i unutarnje organizacije, što potvrđuje da zakonska nedorečenost rezultira značajnom institucionalnom heterogenošću. U pojedinim slučajevima uspostavljeni su transparentniji i inkluzivniji postupci imenovanja, dok su u drugima prisutna zatvorenija i manje formalizirana rješenja. Upravo navedene razlike čine temelj za komparativnu analizu u nastavku rada, u kojoj će se, na temelju prikupljenih podataka, usporediti ključni elementi institucionalnog ustroja županijskih povjerenstava. Takav pristup omogućuje identifikaciju dobrih praksi te formuliranje konkretnih preporuka za normativno unaprjeđenje Zakona o ravnopravnosti spolova i standardizaciju rada ovih tijela.

4.3.1.1.2. Komparativna analiza imenovanja, mandata i sastava županijskih povjerenstava

Radi preciznijeg uvida u stvarne obrasce funkcioniranja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, u nastavku se donosi komparativni pregled ključnih elemenata njihova institucionalnog ustroja. Analiza obuhvaća tri temeljne dimenzije: povezanost mandata članova s mandatom predstavničkog tijela, primjenu javnih poziva u postupku imenovanja te broj članova povjerenstava.⁸²⁶

Odabrani kriteriji omogućuju usporedbu stupnja institucionalne standardizacije, transparentnosti i organizacijske strukture među jedinicama područne (regionalne) samouprave.⁸²⁷ Na temelju tih pokazatelja moguće je identificirati dominantne modele imenovanja i ustroja, kao i odstupanja koja upućuju na različite razine institucionalne razvijenosti i operativne učinkovitosti povjerenstava. Pitanje sastava povjerenstava ne odnosi

⁸²⁶ Usp. vlastito istraživanje autorice, provedeno analizom odluka o osnivanju i imenovanju povjerenstava, javno dostupnih mrežnih stranica županija te podataka prikupljenih putem zahtjeva za pristup informacijama, na temelju kojih su uspoređeni modeli imenovanja, trajanje mandata i sastav povjerenstava.

⁸²⁷ Kriteriji analize odabrani su s obzirom na njihovu relevantnost za procjenu institucionalne standardizacije, transparentnosti i organizacijske strukture radnih tijela javne vlasti.

se samo na broj članova, nego i na njihovu stručnu, institucionalnu i rodnu zastupljenost, što je osobito važno s obzirom na svrhu ovih tijela.

Na temelju prikupljenih podataka o županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova moguće je identificirati jasne obrasce u pogledu postupaka imenovanja, trajanja mandata i veličine povjerenstava, što potvrđuje prethodno utvrđene nedostatke normativnog okvira ZRS-a.

Komparativni podaci pokazuju da je u promatranom razdoblju do lokalnih izbora 2025. godine primjena javnih poziva za imenovanje članova povjerenstava ograničena te predstavlja iznimku, a ne pravilo. Konkretno, javni poziv primjenjuju Grad Zagreb, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Primorsko-goranska, Požeško-slavonska i Splitsko-dalmatinska županija, što znači da približno četvrtina analiziranih jedinica koristi transparentniji model imenovanja. Nasuprot tome, većina analiziranih jedinica ne koristi javni poziv, već se imenovanja provode putem zatvorenijih procedura, najčešće kroz političke strukture županijskih skupština. Takva distribucija ukazuje da transparentni i participativni modeli imenovanja nisu standardizirani, već ovise o pojedinačnim institucionalnim praksama.

Otvoreni postupci imenovanja mogu se povezati s većom raznolikošću članstva i uključivanjem različitih stručnih i društvenih perspektiva, čime se može doprinijeti jačanju legitimnosti rada tijela i smanjenju rizika od prekomjerne političke kontrole. Istodobno, jasno definirani kriteriji i javna objava poziva povezuju se s većom razinom transparentnosti postupka i smanjenjem mogućnosti netransparentnih praksi. Na taj se način javnosti omogućuje uvid u postupak imenovanja, a izbor se u većoj mjeri temelji na stručnosti i relevantnom iskustvu, što može doprinijeti jačanju povjerenja u rad povjerenstava.

Uključivanje predstavnika nevladinih udruga i nezavisnih stručnjaka dodatno doprinosi povezivanju institucionalne razine s potrebama lokalne zajednice te olakšava provedbu politika ravnopravnosti spolova. Obveza javnog poziva za dio članstva omogućila bi ravnotežu između institucionalne zastupljenosti predstavničkih i upravnih tijela, s jedne strane, te uključivanja stručne i perspektive organizacija civilnog društva, s druge strane.

Za razliku od postupaka imenovanja, u pogledu trajanja mandata uočava se visoka razina formalne ujednačenosti. Naime, sve analizirane županije, osim Sisačko-moslavačke županije, vežu mandat članova povjerenstava uz mandat saziva županijske skupštine.⁸²⁸

⁸²⁸ Usp. Zagrebačka županija, *Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova*, dostupno na: https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/e2/52/e252b956-9106-4941-bee3-7afc47190afa/10_odluka_o_osnivanju_i_zadacama_povjerenstva_za_ravnopravnost_spolova_zagrebacke_zupanije.doc, pristupljeno: 11.12.2025.

Sisačko-moslavačka županija predstavlja iznimku jer mandat članova nije vezan uz mandat predstavničkog tijela, čime odstupa od dominantnog modela. Ova razlika potvrđuje da izostanak zakonske regulacije omogućuje razvoj različitih institucionalnih rješenja, čak i u pitanjima koja su ključna za stabilnost rada tijela. Vezivanje mandata uz politički ciklus može osigurati institucionalnu usklađenost s političkim strukturama, ali istodobno nosi rizik diskontinuiteta rada i prekida institucionalnog pamćenja.

Analiza broja članova pokazuje izraženu varijabilnost, u rasponu od 5 do 17 članova. Najmanji broj članova imala je Šibensko-kninska županija (5), dok je najveći broj zabilježen u Osječko-baranjskoj županiji (17). Većina povjerenstava ima između 9 i 11 članova, što upućuje na implicitno formiranje svojevrsnog neformalnog standarda, iako isti nije normativno propisan.

Takva koncentracija oko 9 do 11 članova pokazuje da se u praksi spontano oblikovao model koji županije prepoznaju kao funkcionalan, ali njegova pravna neobvezatnost omogućuje značajna odstupanja. Međutim, značajna odstupanja mogu imati izravne implikacije na učinkovitost rada. Manja tijela mogu imati ograničene kapacitete i uži spektar zastupljenih dionika, dok veća tijela mogu biti manje operativna i suočena s otežanim procesima donošenja odluka.

Optimalna veličina povjerenstava trebala bi omogućiti ravnotežu između reprezentativnosti i operativne učinkovitosti, što u postojećem sustavu nije normativno uređeno.

Komparativna analiza pokazuje da praksu županijskih povjerenstava karakterizira kombinacija djelomične ujednačenosti, osobito u pogledu vezanosti mandata uz politički ciklus, i izražene heterogenosti, osobito u pogledu postupaka imenovanja i veličine tijela. Takva situacija izravna je posljedica normativne nedorečenosti ZRS-a, koji ne propisuje ključne elemente institucionalnog ustroja povjerenstava. Posljedično, razvijaju se različiti modeli koji se razlikuju po razini transparentnosti, participativnosti i funkcionalne učinkovitosti.

Ovakva institucionalna heterogenost upućuje na potrebu normativnog ujednačavanja ključnih elemenata ustroja povjerenstava, kako bi se osigurala njihova usporedivost, stabilnost i učinkovitost u provedbi politika ravnopravnosti spolova. Uočene razlike predstavljaju osnovu za formuliranje preporuka usmjerenih na unaprjeđenje zakonskog okvira i standardizaciju rada povjerenstava na razini jedinica područne (regionalne) samouprave.

Slijedom provedene komparativne analize i utvrđenih nedostataka postojećeg normativnog okvira, predlaže se normativno unaprjeđenje članka 28. Zakona o ravnopravnosti

spolova u dijelu koji se odnosi na sastav, mandat i postupak imenovanja članova povjerenstava za ravnopravnost spolova, pri čemu navedeni prijedlog predstavlja autoričin doprinos unaprjeđenju institucionalnog okvira.

Predlaže se dopuna članka 28. sljedećim stavcima:

„(...)

(X) Povjerenstvo za ravnopravnost spolova ima najmanje 7, a najviše 13 članova.

(X) Članovi povjerenstva imenuju se na mandat koji je vezan uz mandat predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave.

(X) Najmanje jedna trećina članova povjerenstva imenuje se putem javnog poziva iz reda nezavisnih stručnjaka i predstavnika organizacija civilnog društva.

(X) Postupak javnog poziva mora biti transparentan i temeljen na unaprijed utvrđenim kriterijima stručnosti i iskustva relevantnog za područje ravnopravnosti spolova.

(X) Prilikom imenovanja članova povjerenstva osigurava se uravnotežena zastupljenost predstavnika predstavničkog tijela, upravnih tijela, organizacija civilnog društva i nezavisnih stručnjaka, vodeći računa o rodnoj ravnoteži i interdisciplinarnoj stručnosti.“

4.3.1.1.3. Vremenska dinamika imenovanja i zastoji u konstituiranju povjerenstava

Analiza dinamike imenovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova zahtijeva razmatranje njihove povezanosti s institucionalnim okvirom lokalnih izbornih ciklusa. Budući da su povjerenstva uspostavljena kao radno-savjetodavna tijela predstavničkih tijela jedinica područne (regionalne) samouprave, njihovo imenovanje u pravilu je povezano s konstituiranjem županijskih skupština nakon provedenih lokalnih izbora. Iako takva povezanost proizlazi iz logike političko-institucionalnog sustava, ona nije izričito normirana ZRS-om, što otvara prostor za različita tumačenja i prakse.

U tom smislu, promatranje vremenskog slijeda osnivanja i ponovnog imenovanja povjerenstava omogućuje uvid u stupanj usklađenosti između izbornog ciklusa i institucionalnog funkcioniranja ovih tijela. Analiza također omogućuje identifikaciju odstupanja od dominantnog obrasca, kao i potencijalnih zastoja u konstituiranju povjerenstava, koji mogu imati značajne implikacije na kontinuitet njihova rada i provedbu politika ravnopravnosti spolova.

Lokalni izbori u Republici Hrvatskoj održavaju se od 1993. godine u četverogodišnjim ciklusima, pri čemu su posljednji izbori održani 2025. godine. Takva ustaljena periodičnost predstavlja ključni institucionalni okvir za konstituiranje predstavničkih tijela na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, a posredno i za imenovanje njihovih radnih i savjetodavnih tijela, uključujući povjerenstva za ravnopravnost spolova.

U tom kontekstu, analiza podataka o godinama osnivanja i ponovnog imenovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova pokazuje izraženu povezanost dinamike imenovanja s lokalnim izbornim ciklusima, ali i značajna odstupanja koja potvrđuju normativnu nedorečenost sustava. U većini analiziranih jedinica područne (regionalne) samouprave uočava se obrazac prema kojem se povjerenstva imenuju neposredno nakon održavanja lokalnih izbora, odnosno nakon konstituiranja županijskih skupština. To je osobito vidljivo u ciklusima 2013., 2017., 2021. i 2025. godine, koji se podudaraju s redovitim lokalnim izborima.⁸²⁹

Takav obrazac jasno je prisutan u Gradu Zagrebu, Karlovačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Ličko-senjskoj, Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji, gdje su imenovanja u kontinuitetu usklađena s izbornim ciklusima. Primjerice, Grad Zagreb bilježi imenovanja upravo u izbornim godinama (2013., 2017., 2021., 2025.), dok Karlovačka i Bjelovarsko-bilogorska županija slijede gotovo identičan obrazac od 2013. godine nadalje. Slično tome, Ličko-senjska i Virovitičko-podravska županija pokazuju stabilnu dinamiku imenovanja u razmacima koji odgovaraju četverogodišnjem izbornom ciklusu.

Nasuprot tome, komparativna analiza ukazuje na postojanje odstupanja od dominantnog modela.

Riječ je o županijama koje slijede relativno stabilan ritam imenovanja, ali on nije u potpunosti usklađen s nacionalnim izbornim ciklusom. Primorsko-goranska županija predstavlja najjasniji primjer takvog obrasca, s kontinuiranim četverogodišnjim ciklusom (2007., 2011., 2015., 2019., 2023.), koji je pomaknut u odnosu na izborne godine. Drugi

⁸²⁹ Usp. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, *Lokalni izbori*, dostupno na: <https://www.izbori.hr/site/izbori-referendumi/lokalni-izbori/69>, pristupljeno: 10.11.2025.; Usp. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, *Općenito – lokalni izbori*, dostupno na: <https://www.izbori.hr/site/izbori-referendumi/lokalni-izbori/opcenito/95>, pristupljeno: , gdje se navodi da se redovni lokalni izbori održavaju treće nedjelje u svibnju svake četvrte godine.; Usp. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske, *Izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika*, dostupno na: <https://mpudt.gov.hr/korisne-informacije/iz-djelokruga/izbori-u-republici-hrvatskoj-24524/izbori-opcinskih-nacelnika-gradonacelnika-i-zupana-te-njihovih-zamjenika-24530/24530>, pristupljeno: 10.11.2025.; Usp. Novi list, *Potpredsjednica DIP-a o svim detaljima nadolazećih lokalnih izbora: „Do nas nije stigao prijedlog da idu u dva dana“*, 2.4.2021., dostupno na: <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/potpredsjednica-dip-a-o-svim-detaljima-nadolazecih-lokalnih-izbora-do-nas-nije-stigao-prijedlog-da-idu-u-dva-dana/>, pristupljeno: 10.11.2025.

primjer je Istarska županija (2012., 2016., 2020.), gdje se imenovanja odvijaju u intervalima koji ne prate izborni ciklus. U cjelini gledano, komparativna analiza ukazuje na postojanje tri dominantna obrasca: (1) usklađenost s lokalnim izbornim ciklusom, (2) alternativni, ali stabilni ciklusi imenovanja i (3) nepravilni obrasci obilježeni čestim promjenama ili dugotrajnim zastojeima. Usporedba među županijama jasno pokazuje da su upravo one jedinice koje slijede izborni ciklus, primjerice Grad Zagreb i Karlovačka županija, pokazuju višu razinu institucionalne stabilnosti, dok županije s nepravilnim ili diskontinuiranim obrascima, primjerice Sisačko-moslavačka ili Brodsko-posavska županija, pokazuju slabiji kontinuitet rada.

Takva neujednačenost izravna je posljedica izostanka normativno definiranih vremenskih standarda za imenovanje povjerenstava. Iako se u praksi razvio dominantan model vezivanja uz lokalne izbore, njegova neobvezatnost rezultira odstupanjima koja mogu imati ozbiljne implikacije na kontinuitet rada, provedbu politika ravnopravnosti spolova i ukupnu institucionalnu učinkovitost.

U slučaju da povjerenstvo nije imenovano u razumnom roku nakon konstituiranja predstavničkog tijela, zakonska obveza njegova osnivanja ostaje formalno propisana, ali bez stvarnog institucionalnog učinka. Rezultati analize dodatno potvrđuju potrebu za normativnim uređenjem rokova imenovanja povjerenstava, primjerice uvođenjem obveze njihova imenovanja u roku od 60 dana od konstituiranja predstavničkog tijela, kao i uspostavom sustava praćenja koji bi osigurao pravodobnost i transparentnost postupaka imenovanja.

4.3.1.1.4. Preporuke za normativno unaprjeđenje članka 28. Zakona o ravnopravnosti spolova

Na temelju provedene analize zakonskog okvira, kao i komparativnog pregleda prakse županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, može se zaključiti da postojeći normativni model ne osigurava ujednačene standarde u pogledu imenovanja, trajanja mandata i sastava ovih tijela. Iako ZRS uspostavlja obvezu njihova osnivanja, izostanak preciznijeg normiranja ključnih institucionalnih elemenata rezultira značajnom institucionalnom heterogenošću u organizaciji i funkcioniranju povjerenstava na razini jedinica područne (regionalne) samouprave.

Analiza je pokazala da zakon ne propisuje trajanje mandata članova, postupak njihova imenovanja, broj članova niti uvjete za razrješenje i zamjenu, što u praksi dovodi do različitih modela koji se razlikuju s obzirom na razinu transparentnosti, institucionalne stabilnosti i operativne učinkovitosti. Posebno se ističe ograničena primjena javnih poziva, kao i značajne

razlike u veličini povjerenstava, što dodatno potvrđuje potrebu za normativnim ujednačavanjem.

Komparativni podaci ukazuju da se u praksi već formirao određeni institucionalni obrazac, osobito u pogledu vezivanja mandata članova povjerenstava uz mandat predstavničkog tijela te broja članova, koji se najčešće kreće između 9 i 11. Međutim, budući da takvi standardi nisu pravno obvezujući, prisutna su odstupanja koja mogu negativno utjecati na kontinuitet rada i institucionalnu funkcionalnost povjerenstava. Dodatno, analiza vremenske dinamike imenovanja pokazuje da izostanak jasno definiranih rokova može dovesti do značajnih zastoja u konstituiranju povjerenstava, čime se ugrožava provedba politika ravnopravnosti spolova.

Slijedom navedenog, opravdano je normativno precizirati ključne elemente ustroja i imenovanja povjerenstava radi osiguravanja njihove institucionalne stabilnosti, transparentnosti i usporedivosti na nacionalnoj razini.

U tom smislu predlaže se dopuna članka 28. Zakona o ravnopravnosti spolova novim stavcima⁸³⁰ koji bi uredili broj članova, trajanje mandata, rokove imenovanja te postupak imenovanja i razrješenja članova povjerenstava:

„(X) Povjerenstvo za ravnopravnost spolova ima najmanje 7, a najviše 13 članova.

(X) Članovi povjerenstva imenuju se na mandat koji je vezan uz mandat predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave.

(X) Najmanje jedna trećina članova povjerenstva imenuje se putem javnog poziva iz reda nezavisnih stručnjaka i predstavnika organizacija civilnog društva.

(X) Postupak javnog poziva provodi se transparentno i temelji se na unaprijed utvrđenim kriterijima stručnosti i iskustva relevantnog za područje ravnopravnosti spolova.

(X) Povjerenstvo se imenuje u roku od 60 dana od dana konstituiranja predstavničkog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave.

(X) Prilikom imenovanja članova povjerenstva osigurava se uravnotežena zastupljenost predstavnika predstavničkog tijela, upravnih tijela, organizacija civilnog društva i nezavisnih stručnjaka, uz poštivanje načela rodne ravnopravnosti i interdisciplinarne stručnosti.

(X) Član povjerenstva može biti razriješen prije isteka mandata na vlastiti zahtjev, u slučaju neaktivnosti, sukoba interesa ili drugih opravdanih razloga.

⁸³⁰ Predloženo normativno rješenje predstavlja autorski prijedlog oblikovan na temelju provedene normativne i komparativne analize rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

(X) U slučaju prestanka mandata člana prije isteka vremena na koje je imenovan, imenuje se novi član na preostali dio mandata, na isti način na koji je imenovan prethodni član.“

Predloženo normativno uređenje omogućilo bi uspostavu minimalnih institucionalnih standarda, čime bi se smanjile postojeće razlike među županijama te osigurala veća stabilnost i učinkovitost rada povjerenstava. Uvođenjem obveznih rokova imenovanja spriječili bi se zastoji u konstituiranju, dok bi standardizacija sastava i postupka imenovanja doprinijela većoj transparentnosti i profesionalizaciji rada povjerenstava. Time bi se povjerenstva osnažila kao važni institucionalni akteri u provedbi politika ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini.

4.3.1.2. Organizacijske, operativne i financijske pretpostavke rada povjerenstava za ravnopravnost spolova

4.3.1.2.1. Normativno uređenje zadaća i ovlasti povjerenstava za ravnopravnost spolova

Zakonski okvir uspostavlja povjerenstva kao radno-savjetodavna tijela županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba, no ZRS ne razrađuje dovoljno jasno sadržaj i opseg njihove uloge u praksi. Zakon ne propisuje koje konkretne zadaće povjerenstva trebaju obavljati, primjerice planiranje aktivnosti, davanje mišljenja, iniciranje politika ili praćenje njihove provedbe. Također, nije jasno definiran njihov stvarni utjecaj na procese donošenja odluka na županijskoj razini.

Takva normativna nedorečenost otežava precizno utvrđivanje stvarne uloge i učinka povjerenstava u procesu oblikovanja i provedbe politika ravnopravnosti spolova. U većini slučajeva njihova uloga u praksi ostaje pretežito savjetodavna i u velikoj mjeri ovisi o političkoj volji predstavničkih tijela.

Unatoč navedenoj normativnoj praznini, pojedine županije razvile su detaljnije modele normativnog uređenja djelokruga rada povjerenstava kroz akte o osnivanju i poslovnike. Takvi primjeri omogućuju veću jasnoću uloga, povećavaju transparentnost i doprinose operativnoj učinkovitosti povjerenstava.

Povjerenstva s uređenim zadaćama i ovlastima dijele temeljne funkcije, poput predlaganja općih akata, sudjelovanja u izradi strateških dokumenata te provedbe mjera uz redovito izvještavanje o njihovoj realizaciji. Također, povjerenstva daju mišljenja i prijedloge predstavničkim tijelima, čime potvrđuju svoju primarno savjetodavnu ulogu, te ostvaruju suradnju s drugim institucijama i organizacijama civilnog društva, što omogućuje

međuinstitucionalnu koordinaciju i razmjenu iskustava. Istodobno, fleksibilna formulacija djelokruga rada, koja uključuje obavljanje „drugih poslova iz područja ravnopravnosti spolova“, omogućuje prilagodbu aktivnosti specifičnim potrebama lokalne zajednice.

Jasno normativno definirane zadaće i ovlasti omogućuju povjerenstvima aktivniju i operativno snažniju ulogu u sustavu javnog upravljanja. Nasuprot tome, normativna praznina u Zakonu o ravnopravnosti spolova ograničava funkcionalni doseg povjerenstava u jedinicama koje nemaju detaljno uređene akte o osnivanju i radu. Povjerenstva s jasno propisanim djelokrugom rada mogu aktivno sudjelovati u donošenju odluka, planiranju politika i praćenju njihove provedbe, što predstavlja primjer dobre prakse koji bi mogao poslužiti kao model za normativno unaprjeđenje zakonskog okvira i standardizaciju rada na razini svih jedinica područne (regionalne) samouprave.

4.3.1.2.2. Učestalost održavanja sjednica kao pretpostavka operativne učinkovitosti

Učestalost održavanja sjednica povjerenstava za ravnopravnost spolova predstavlja važan preduvjet njihove funkcionalnosti i operativne uloge. Čak i kada je djelokrug rada jasno definiran, rijetke ili neredovite sjednice mogu značajno ograničiti sposobnost povjerenstva da predlaže akte, prati provedbu politika te surađuje s drugim tijelima i organizacijama. ZRS ne propisuje minimalnu učestalost održavanja sjednica, što znači da svaka jedinica područne (regionalne) samouprave samostalno određuje dinamiku rada svojih povjerenstava.⁸³¹

Propisivanje minimalne učestalosti održavanja sjednica, uz uvođenje dodatnih mehanizama planiranja, izvještavanja i osiguravanja adekvatnih resursa, predstavljalo bi važan korak u jačanju institucionalne uloge povjerenstava i njihove operativne učinkovitosti.

4.3.1.2.3. Poslovnik o radu kao instrument standardizacije djelovanja povjerenstava

Jedan od ključnih instrumenata za osiguranje sustavnog, kontinuiranog i transparentnog rada povjerenstava za ravnopravnost spolova jest normativno propisivanje obveze donošenja poslovnika o radu. Poslovnik predstavlja temeljni interni akt kojim se uređuje unutarnja organizacija i način funkcioniranja povjerenstva, uključujući sazivanje sjednica, utvrđivanje dnevnog reda, tijek rasprave, način glasovanja i donošenja odluka, vođenje zapisnika te druga pitanja od značaja za njegov rad.

⁸³¹ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>, pristupljeno: 5.10.2025.

Analiza postojećih normativnih rješenja i prakse djelovanja povjerenstava u različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave ukazuje na ključnu ulogu poslovnika u osiguravanju institucionalne jasnoće i operativne učinkovitosti. Postojanje jasno definiranih procedura omogućuje standardizaciju rada, smanjuje prostor za arbitrarnost u odlučivanju te doprinosi većoj razini pravne sigurnosti i transparentnosti djelovanja.⁸³²

Komparativna analiza pokazuje da značajan broj županija nema formalno donesen poslovnik o radu povjerenstava,⁸³³ što otežava sustavan i kontinuiran rad te negativno utječe na njihovu operativnu učinkovitost. U takvim slučajevima način rada često se oblikuje *ad hoc*, ovisno o praksi pojedinog saziva ili diskrecijskim odlukama predsjednika povjerenstva, što može dovesti do neujednačenosti u postupanju i smanjene predvidivosti institucionalnog djelovanja.

Nasuprot tome, pojedine jedinice područne (regionalne) samouprave razvile su kvalitetna normativna rješenja koja mogu poslužiti kao primjer dobre prakse. Kao ilustrativan primjer ističe se Istarska županija, čiji poslovnik Povjerenstva za ravnopravnost spolova detaljno uređuje način rada i postupanja, uključujući sazivanje sjednica, utvrđivanje dnevnog reda, tijek sjednice, način glasovanja i donošenja odluka te vođenje zapisnika.⁸³⁴

Sličan primjer predstavlja i Koprivničko-križevačka županija, u kojoj su poslovníkom jasno definirani unutarnji ustroj povjerenstva, prava i dužnosti članova, postupci donošenja akata te druga pitanja od značaja za njegovo djelovanje.⁸³⁵

Radi dodatne operacionalizacije preporuka za normativno unaprjeđenje sustava, u okviru ovoga rada izrađen je model poslovnika o radu povjerenstva za ravnopravnost spolova. Predloženi model predstavlja izvorni doprinos autora, usmjeren na standardizaciju unutarnjih procedura i jačanje operativne učinkovitosti povjerenstava na područnoj (regionalnoj) razini.

Model obuhvaća temeljne elemente unutarnjeg ustroja i načina rada povjerenstva, uključujući opće odredbe, sastav i organizaciju rada, prava i dužnosti članova, sazivanje i održavanje sjednica, utvrđivanje dnevnog reda, način donošenja odluka, vođenje zapisnika,

⁸³² Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Nacionalna politika za ravnopravnost spolova 2011.–2015.*, *op. cit.*, gdje se naglašava važnost institucionalnih mehanizama i uloge županijskih povjerenstava u provedbi politike ravnopravnosti spolova.

⁸³³ Usp. vlastito istraživanje autorice na temelju analize akata o osnivanju i poslovnika o radu povjerenstava za ravnopravnost spolova u jedinicama područne (regionalne) samouprave.

⁸³⁴ Usp. Istarska županija, *Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova*, dostupno na https://www.istra-istria.hr/fileadmin/dokumenti/skupstina/200723_Poslovnik.pdf, pristupljeno: 3.3.2026.

⁸³⁵ Usp. Koprivničko-križevačka županija, *Povjerenstvo za ravnopravnost spolova*, dostupno na <https://kckzz.hr/hr/radna-tijela-kkz/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova>, pristupljeno: 3.3.2026. Poslovnik o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova usvojilo je i Povjerenstvo u Primorsko-goranskoj županiji na 6. sjednici održanoj 28. siječnja 2016. godine (dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/poslovnik.pdf>, pristupljeno 3.3.2026.).

javnost rada te suradnju s drugim tijelima. Time se omogućuje uspostava minimalnih standarda rada, uz zadržavanje potrebne fleksibilnosti za prilagodbu specifičnostima pojedinih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Cjeloviti model poslovnika o radu povjerenstva za ravnopravnost spolova prikazan je u Prilogu 2. rada.⁸³⁶

Na temelju provedene analize može se zaključiti da poslovnik o radu predstavlja ključni instrument operacionalizacije normativnog okvira djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova. Dok zakon uspostavlja formalne pretpostavke njihova djelovanja, poslovnik omogućuje konkretizaciju tih odredbi u svakodnevnoj institucionalnoj praksi. Njegovo postojanje i kvaliteta mogu izravno utjecati na razinu organiziranosti, predvidivosti i transparentnosti rada povjerenstava.

Poslovnik se ne može promatrati isključivo kao tehnički akt unutarnjeg uređenja, već kao ključni institucionalni mehanizam koji omogućuje prijelaz s formalnog na funkcionalno djelovanje povjerenstava.

Njegovo normativno propisivanje stoga predstavlja nužan korak u jačanju njihove uloge u sustavu promicanja ravnopravnosti spolova te u osiguravanju ujednačenih standarda rada na razini RH.

4.3.1.2.4. Godišnje planiranje rada povjerenstava za ravnopravnost spolova

Izrada godišnjih planova i programa rada predstavlja jednu od ključnih pretpostavki sustavnog, predvidivog i evaluabilnog rada povjerenstava za ravnopravnost spolova. Iako povjerenstva u praksi često provode različite aktivnosti, izostanak obveze izrade standardiziranog godišnjeg planskog dokumenta dovodi do neujednačenosti u planiranju, provedbi i izvještavanju. Posljedično, otežava se usporedna analiza rada povjerenstava, praćenje ostvarenja ciljeva te procjena njihova doprinosa provedbi politika ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini.

Godišnji plan rada trebao bi imati funkciju temeljnog operativnog dokumenta kojim se aktivnosti povjerenstva povezuju s nacionalnim, regionalnim i lokalnim prioritetima u području ravnopravnosti spolova. Njime se omogućuje jasnije definiranje ciljeva, raspored aktivnosti tijekom godine, određivanje odgovornih nositelja, planiranje potrebnih financijskih sredstava te uspostava mehanizama praćenja i izvještavanja. Na taj način plan rada ne

⁸³⁶ Model poslovnika predstavlja izvorni autorski doprinos izrađen za potrebe ovoga rada.

predstavlja samo administrativni dokument, nego ključni instrument institucionalnog upravljanja, koji omogućuje veću odgovornost, transparentnost i kontinuitet djelovanja.

Sadržaj godišnjeg plana rada trebao bi obuhvatiti najmanje ciljeve i prioritetne aktivnosti za tekuću godinu, okvirni raspored sjednica i tematskih točaka dnevnog reda, raspodjelu odgovornosti među članovima, planirane projekte, inicijative i sudjelovanje u radnim skupinama, procjenu financijskih sredstava potrebnih za provedbu aktivnosti te način praćenja i izvještavanja o njihovoj realizaciji. Takav minimalni sadržaj omogućio bi ujednačavanje planske prakse, ali bi istodobno ostavio dovoljno prostora za prilagodbu specifičnim potrebama pojedine županije.

Radi dodatne standardizacije, opravdano je preporučiti da Ured za ravnopravnost spolova izradi ogledni model godišnjeg programa rada povjerenstva.⁸³⁷ Takav bi model služio kao metodološka smjernica svim povjerenstvima na područnoj i lokalnoj razini te bi doprinio većoj kvaliteti planiranja, boljoj usporedivosti podataka i učinkovitijem praćenju provedbe mjera ravnopravnosti spolova.

4.3.1.2.5. Godišnje izvještavanje i evaluacija rada povjerenstava

Izrada godišnjih izvješća o radu predstavlja ključni instrument osiguravanja transparentnosti, odgovornosti i evaluacije djelovanja povjerenstava za ravnopravnost spolova. Za razliku od godišnjih planova rada, koji imaju primarno plansku i operativnu funkciju, godišnja izvješća omogućuju retrospektivnu analizu provedenih aktivnosti, procjenu ostvarenih rezultata te uvid u stvarni doprinos povjerenstava provedbi politika ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini.

Analiza postojeće prakse pokazuje da izostanak normativno propisane obveze izrade i standardiziranog sadržaja godišnjih izvješća rezultira njihovom značajnom neujednačenošću. U pojedinim slučajevima izvješća su detaljna i analitički strukturirana, dok su u drugima fragmentirana ili svedena na deskriptivni prikaz aktivnosti, bez jasne evaluacije postignutih ciljeva. Takva neujednačenost otežava usporedbu rada povjerenstava, ali i sustavno praćenje njihove učinkovitosti na nacionalnoj razini.

U funkcionalnom smislu, godišnje izvješće treba predstavljati temeljni evaluacijski dokument kojim se povezuju planirane i provedene aktivnosti te omogućuje procjena njihove učinkovitosti. Ono bi trebalo sadržavati pregled provedenih aktivnosti i mjera, analizu

⁸³⁷ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Nacionalna politika za ravnopravnost spolova 2011.–2015.*, op. cit., gdje se naglašava važnost koordinacije i jačanja institucionalnih mehanizama za provedbu politike ravnopravnosti spolova.

ostvarenja ciljeva definiranih godišnjim planom rada, podatke o sudjelovanju članova u radu povjerenstva, pregled provedbe projekata i inicijativa, financijski prikaz utrošenih sredstava te preporuke za unapređenje rada u narednom razdoblju. Time se osigurava kontinuitet institucionalnog učenja i stvaraju pretpostavke za kvalitetnije planiranje budućih aktivnosti.

Radi osiguravanja usporedivosti i kvalitete izvještavanja, opravdano je preporučiti izradu standardiziranog obrasca godišnjeg izvješća na razini Ureda za ravnopravnost spolova.⁸³⁸ Takav model poslužio bi kao metodološka smjernica za sva povjerenstva, doprinoseći ujednačavanju strukture izvješća, povećanju transparentnosti te jačanju analitičke dimenzije izvještavanja. Standardizirani pristup omogućio bi i agregiranje podataka na nacionalnoj razini, čime bi se olakšalo praćenje provedbe politika ravnopravnosti spolova i procjena njihovih učinaka.

4.3.1.2.6. Transparentnost rada povjerenstava za ravnopravnost spolova

Transparentnost rada povjerenstava za ravnopravnost spolova predstavlja ključan preduvjet njihove odgovornosti prema javnosti, ali i učinkovitog sudjelovanja u procesu oblikovanja i provedbe politika ravnopravnosti spolova. Ona omogućuje uvid u aktivnosti, odluke i rezultate rada povjerenstava te stvara pretpostavke za jačanje povjerenja javnosti i uključivanje relevantnih dionika u procese javnog upravljanja.

Temeljni instrument osiguravanja transparentnosti jest dostupnost informacija i dokumenata o radu povjerenstava putem službenih mrežnih stranica jedinica područne (regionalne) samouprave. Takva dostupnost može se ostvariti kroz zasebne mrežne stranice povjerenstava ili kroz jasno strukturirane podstranice unutar službenih stranica županija. Objavom ključnih dokumenata, poput odluka o osnivanju, rješenja o imenovanju članova, poslovnika o radu, planova rada, zapisnika sa sjednica i godišnjih izvješća, omogućuje se kontinuiran uvid javnosti u rad povjerenstava te se osigurava njihova institucionalna vidljivost.

Analiza dostupnih mrežnih stranica pokazuje da među županijama ne postoji ujednačena praksa javne objave dokumenata i informacija o radu povjerenstava za ravnopravnost spolova. Pojedine županije objavljuju određene akte, izvješća ili informacije o

⁸³⁸ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Nacionalna politika za ravnopravnost spolova 2011.–2015.*, u dijelu koji naglašava potrebu koordiniranog praćenja i provedbe mjera ravnopravnosti spolova.

aktivnostima povjerenstava, međutim sustavno i pregledno objedinjavanje relevantne dokumentacije i dalje je iznimka, a ne pravilo.⁸³⁹

Pritom transparentnost ne treba promatrati isključivo kroz prizmu formalne objave dokumenata, već i kao aktivan proces informiranja javnosti. Redovito objavljivanje vijesti o aktivnostima, izvješća o provedenim projektima, najava događanja i savjetovanja doprinosi većoj vidljivosti rada povjerenstava i potiče uključivanje civilnog društva.

Takav pristup usklađen je s načelima otvorene uprave i participativne demokracije te jača ulogu povjerenstava kao relevantnih aktera u oblikovanju i provedbi javnih politika. U tom kontekstu, normativno uređenje transparentnosti trebalo bi obuhvatiti definiranje minimalnih standarda dostupnosti informacija, uključujući rokove za objavu zapisnika, planova rada i godišnjih izvješća, kao i obvezu uspostave pregledne i funkcionalne strukture mrežnih stranica. Dodatno, izrada preporučenog modela mrežne stranice povjerenstva na razini Ureda za ravnopravnost spolova doprinijela bi ujednačavanju prakse i olakšala pristup informacijama svim zainteresiranim korisnicima.⁸⁴⁰

4.3.1.2.7. Institucionalna suradnja povjerenstava s predstavničkim i upravnim tijelima županije

Suradnja povjerenstava za ravnopravnost spolova s tijelima područne (regionalne) samouprave, osobito s predstavničkim tijelima, predstavlja ključni institucionalni mehanizam za ostvarivanje njihove radno-savjetodavne funkcije. Učinkovitost povjerenstava u velikoj mjeri ovisi o stupnju njihove integriranosti u procese donošenja odluka, odnosno o tome u kojoj mjeri njihovi prijedlozi, mišljenja i preporuke utječu na oblikovanje i provedbu politika ravnopravnosti spolova.

Analiza dostupne dokumentacije i prakse pokazuje da ova suradnja u većini županija nije jasno normativno uređena. U pravilu ne postoji obveza predstavničkih tijela da razmatraju prijedloge i mišljenja povjerenstava, niti su definirani rokovi ili postupci za njihovo očitovanje.⁸⁴¹ Također, godišnja izvješća o radu povjerenstava rijetko se iznose na formalnu raspravu, a još rjeđe rezultiraju konkretnim zaključcima ili mjerama. Posljedično, utjecaj povjerenstava na procese odlučivanja ostaje ograničen, njihovi prijedlozi često nemaju operativni učinak, a provedba politika ravnopravnosti spolova ostaje neujednačena.

⁸³⁹ Usp. vlastito istraživanje autorice provedeno analizom službenih mrežnih stranica jedinica područne (regionalne) samouprave.

⁸⁴⁰ Usp. Aktivnosti Povjerenika za informiranje Republike Hrvatske, dostupno na: <https://pristupinfo.hr/>, pristupljeno: 3.2.2026.

⁸⁴¹ Usp. vlastito istraživanje autorice na temelju analize odluka o osnivanju i poslovnika o radu županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

U takvom institucionalnom okviru komunikacija između povjerenstava i županijskih tijela često se odvija *ad hoc* i putem neformalnih kanala, što smanjuje kontinuitet djelovanja i otežava sustavno praćenje učinaka njihova rada. Izostanak formaliziranih procedura dodatno doprinosi slabijoj vidljivosti povjerenstava i smanjenju njihove institucionalne legitimnosti.

Slijedom utvrđenih nedostataka, opravdano je normativno urediti proceduru suradnje između povjerenstava i predstavničkih tijela. Takvo uređenje trebalo bi obuhvatiti obvezu razmatranja prijedloga i mišljenja povjerenstava, redovito podnošenje i raspravu o godišnjim izvješćima, uspostavu formalnih komunikacijskih kanala te mehanizme praćenja provedbe preporuka. Time bi se osigurala veća odgovornost tijela vlasti, ali i stvarni utjecaj povjerenstava na javne politike. Uvođenjem jasno definiranih procedura suradnje osigurala bi se veća integracija povjerenstava u sustav javnog upravljanja, povećala učinkovitost provedbe politika ravnopravnosti spolova te ojačala njihova institucionalna legitimnost. Dugoročno, takav pristup doprinosi kvalitetnijem donošenju odluka, boljoj koordinaciji među dionicima i sustavnijem praćenju učinaka javnih politika na područnoj (regionalnoj) razini.

4.3.1.2.8. Financiranje rada povjerenstava: neujednačenost i potreba standardizacije

Financijska neovisnost i adekvatna razina financiranja predstavljaju ključne pretpostavke za učinkovito, kontinuirano i profesionalno obavljanje zadaća povjerenstava za ravnopravnost spolova. Iako ZRS propisuje obvezu jedinica područne (regionalne) samouprave da osiguraju sredstva za njihov rad, normativni okvir ne definira minimalnu razinu financiranja, strukturu troškova niti kriterije raspodjele sredstava.⁸⁴² Dodatno, ne postoji izričita zakonska odredba koja uređuje pitanje naknade za rad članova povjerenstava. Takva normativna nedorečenost rezultira značajnim razlikama u uvjetima rada i razini institucionalne podrške među županijama.⁸⁴³

U praksi to znači da se rad povjerenstava često temelji na dobrovoljnom angažmanu članova, bez odgovarajuće materijalne naknade. Takav pristup može ograničiti kontinuitet sudjelovanja članova, njihovu dostupnost i opseg preuzetih obveza, osobito u kontekstu složenijih aktivnosti koje uključuju sudjelovanje u izradi i praćenju javnih politika, strateških

⁸⁴² Usp. Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*

⁸⁴³ Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 108., gdje se ukazuje na značajne razlike u financiranju županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

dokumenata i projekata. Posljedično, financijski okvir postaje jedan od ključnih čimbenika operativne sposobnosti povjerenstava.⁸⁴⁴

Tablica 2. Pregled dodijeljenih financijskih sredstava županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova (odabrana povjerenstva i godine)

Županija / Grad	2015 (kn)	2016 (kn)	2018 (kn)	2019 (kn)	2024 (EUR)
Grad Zagreb	250.000	250.000	250.000	250.000	33.000
Primorsko-goranska	111.279,33	78.720,85	58.899,50	83.938,13	—
Koprivničko-križevačka	131.000	117.900	100.000	110.000	12.970
Zagrebačka	—	80.000	80.000	120.000	—
Brodsko-posavska	30.000	—	—	—	—
Sisačko-moslavačka	—	6.000	—	5.000	—
Ličko-senjska	1.000	1.500	2.500	—	—
Vukovarsko-srijemska	3.000	3.000	3.000	4.000	—
Požeško-slavonska	3.000	3.000	3.000	3.000	—
Zadarska	—	—	600	492	—
Međimurska	—	—	5.000	5.000	265
Virovitičko-podravska	6.164,59	—	9.104,40	—	13

Izvor: Vlastita izrada autorice na temelju analize proračuna i dostupne dokumentacije jedinica područne (regionalne) samouprave.

Analiza se temelji na dostupnim podacima iz izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za odabrana izvještajna razdoblja (2015.-2024.), kao i na podacima iz proračuna i službene dokumentacije jedinica područne (regionalne) samouprave, što omogućuje uvid u longitudinalne obrasce financiranja. Kao što je vidljivo iz Tablice 2., razlike u razini financiranja izrazite su i dugotrajne. Pojedina povjerenstva raspolažu vrlo ograničenim financijskim sredstvima ili sredstva u određenim razdobljima uopće nisu bila osigurana, dok su druga raspolagala znatno višim iznosima.

Primjerice, u ranijim izvještajnim razdobljima Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova zabilježila je da je Povjerenstvo Primorsko-goranske županije raspolagalo sredstvima u iznosu od 177.916,00 kuna.⁸⁴⁵ U istom razdoblju značajnija sredstva zabilježena su i u Koprivničko-križevačkoj županiji (121.000,00 kuna), Brodsko-posavskoj županiji (60.000,00 kuna) te Sisačko-moslavačkoj županiji (50.000,00 kuna). Nasuprot tome, pojedina

⁸⁴⁴ Usp. godišnja izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za razdoblje 2013.–2024., osobito dijelove koji se odnose na financiranje i institucionalne kapacitete županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

⁸⁴⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 108., gdje se navodi da pojedina povjerenstva nisu raspolagala nikakvim financijskim sredstvima, dok su druga imala značajno veće proračune, pri čemu Pravobraniteljica upozorava na izražene razlike u financiranju i potrebu sustavnijeg pristupa financiranju rada povjerenstava za ravnopravnost spolova.

povjerenstva raspolagala su minimalnim iznosima, primjerice u Ličko-senjskoj županiji (900,00 kuna), Vukovarsko-srijemskoj županiji (2.000,00 kuna) te Zadarskoj i Požeško-slavonskoj županiji (po 3.000,00 kuna).⁸⁴⁶

Ovakav raspon financiranja upućuje na izraženu neujednačenost institucionalnih kapaciteta. Istodobno, analiza pokazuje da veća financijska sredstva, iako mogu imati važnu motivirajuću funkciju i poticati kvalitetniji rad, nisu nužno u izravnoj korelaciji s razinom aktivnosti povjerenstava. Tako povjerenstva koja raspolažu znatno manjim iznosima, poput Ličko-senjske (1.000 kuna), Međimurske (5.000 kuna), Požeško-slavonske (3.000 kuna), Varaždinske (20.000 kuna) i Vukovarsko-srijemske županije (2.000 kuna), ne moraju biti manje aktivna niti manje vidljiva u javnosti u odnosu na povjerenstva koja raspolažu znatno većim sredstvima, primjerice Grad Zagreb (250.000 kuna), Primorsko-goranska (162.313 kuna) ili Koprivničko-križevačka županija (121.000 kuna).⁸⁴⁷

Takav nerazmjer između financijskih sredstava i opsega aktivnosti ukazuje na složenost čimbenika koji utječu na učinkovitost rada. Podaci za 2015. godinu dodatno potvrđuju navedene obrasce. Najveća sredstva dodijeljena su povjerenstvima Grada Zagreba (250.000,00 kuna), Koprivničko-križevačke županije (131.000,00 kuna) i Primorsko-goranske županije (111.279,33 kuna), koja su pritom pokazivala i višu razinu aktivnosti.⁸⁴⁸

Nasuprot tome, najmanja sredstva dodijeljena su povjerenstvima Ličko-senjske županije (1.000,00 kuna) te Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske županije (po 3.000,00 kuna).⁸⁴⁹

Međutim, visina sredstava nije uvijek bila povezana s razinom aktivnosti, što ilustrira primjer Brodsko-posavske županije (30.000,00 kuna), čije povjerenstvo nije bilo aktivnije od

⁸⁴⁶ *Ibidem.*, gdje se ističe da visina financijskih sredstava dodijeljenih povjerenstvima nije nužno povezana s intenzitetom i opsegom njihovih aktivnosti te da pojedina povjerenstva s manjim financijskim sredstvima mogu pokazivati jednaku ili veću razinu aktivnosti od financijski bolje osiguranih povjerenstava.

⁸⁴⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2014. godinu*, str. 94.-95., gdje se navodi da postoji nerazmjer između visine financijskih sredstava dodijeljenih pojedinim povjerenstvima i njihove stvarne razine aktivnosti te javne vidljivosti. Pravobraniteljica pritom ističe da povjerenstva koja raspolažu većim financijskim sredstvima nisu nužno aktivnija od povjerenstava s manjim proračunima te ponovno ukazuje na potrebu sustavnijeg modela financiranja rada povjerenstava.

⁸⁴⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2015. godinu*, str. 145.–146., gdje se navodi da su među povjerenstvima i dalje prisutne znatne razlike u razini financiranja te da su povjerenstva koja su raspolagala većim financijskim sredstvima, poput Grada Zagreba, Koprivničko-križevačke i Primorsko-goranske županije, u promatranom razdoblju bila i aktivnija u svom radu.

⁸⁴⁹ *Ibid.*, str. 146., gdje se ističe da među županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova postoje značajne razlike u visini financijskih sredstava osiguranih za njihov rad, pri čemu su pojedina povjerenstva s većim proračunima ujedno pokazivala višu razinu aktivnosti.

povjerenstava Krapinsko-zagorske (11.000,00 kuna) ili Virovitičko-podravske županije (6.164,59 kuna).⁸⁵⁰

Slični trendovi vidljivi su i u 2016. godini, kada su najveća sredstva dodijeljena povjerenstvima Grada Zagreba (250.000 kuna), Koprivničko-križevačke (117.900 kuna), Zagrebačke (80.000 kuna) i Primorsko-goranske županije (78.720,85 kuna), koja su istodobno pokazala višu razinu aktivnosti.⁸⁵¹

S druge strane, najmanja sredstva dodijeljena su povjerenstvima Ličko-senjske županije (1.500 kuna), Vukovarsko-srijemske i Požeško-slavonske županije (po 3.000 kuna) te Sisačko-moslavačke županije (6.000 kuna), pri čemu je uočena niža razina aktivnosti.⁸⁵²

Iako financijska sredstva ne predstavljaju jedini determinirajući čimbenik učinkovitosti, njihova dostupnost predstavlja ključan preduvjet za osiguravanje kontinuiteta rada i provedbe aktivnosti.⁸⁵³ U tom smislu, normativno definiranje minimalnih standarda financiranja te uspostava transparentnog proračunskog okvira predstavljaju nužan korak u jačanju operativnih kapaciteta i institucionalne uloge povjerenstava na područnoj (regionalnoj) razini.

Daljnja analiza pokazuje da se neujednačenost financiranja nastavlja i u kasnijim godinama. U jednom razdoblju povjerenstvo Šibensko-kninske županije nije dobilo sredstva zbog nemogućnosti održavanja sjednica uslijed neispunjavanja kvoruma, dok povjerenstvo Splitsko-dalmatinske županije uopće nije bilo osnovano.⁸⁵⁴

U istom razdoblju minimalna sredstva dodijeljena su povjerenstvima Ličko-senjske (1.000 kuna), Sisačko-moslavačke (2.000 kuna), Virovitičko-podravske (2.891,71 kuna) te Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske županije (po 3.000 kuna), dok su najveća sredstva dodijeljena Koprivničko-križevačkoj (117.900 kuna), Primorsko-goranskoj (60.409,34 kuna) i

⁸⁵⁰ *Ibidem.*, gdje se navodi da Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, koje je za svoj rad dobilo 30.000,00 kuna, nije bilo značajno aktivnije od povjerenstava Krapinsko-zagorske županije (11.000,00 kuna) i Virovitičko-podravske županije (6.164,59 kuna), čime se potvrđuje da visina financijskih sredstava nije nužno u izravnoj korelaciji s razinom aktivnosti povjerenstava.

⁸⁵¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 153.-154., gdje se navodi da su najveće iznose financijskih sredstava za rad dobila povjerenstva Grada Zagreba, Koprivničko-križevačke, Zagrebačke i Primorsko-goranske županije, pri čemu su navedena povjerenstva u promatranom razdoblju bila i aktivnija u svom radu.

⁸⁵² *Ibidem.*, gdje se navodi da su povjerenstva Ličko-senjske, Vukovarsko-srijemske, Požeško-slavonske i Sisačko-moslavačke županije raspolagala znatno manjim financijskim sredstvima te da su u promatranom razdoblju ujedno bila i manje aktivna u svom radu.

⁸⁵³ *Ibidem.*, u kojem se navodi da su gotovo ista povjerenstva tijekom 2015. i 2016. raspolagala najvišim, odnosno najnižim financijskim sredstvima, što je djelomično utjecalo i na razinu njihove aktivnosti, pri čemu Pravobraniteljica ističe da financijska sredstva nisu jedini čimbenik učinkovitosti te naglašava važnost motiviranosti članova i potrebe sustavnijeg modela financiranja povjerenstava kroz županijske proračune.

⁸⁵⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 155., u kojem se navodi da Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije nisu bila dodijeljena financijska sredstva zbog nemogućnosti održavanja sjednica uslijed neispunjavanja kvoruma, dok Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije do kraja izvještajnog razdoblja nije bilo osnovano.

Osječko-baranjskoj županiji (50.000 kuna). Unatoč tome, pojedina povjerenstva s ograničenim sredstvima, poput Virovitičko-podravske županije, pokazala su visoku razinu aktivnosti, što dodatno potvrđuje da financiranje nije jedini čimbenik učinkovitosti.⁸⁵⁵

Podaci za 2018. godinu također potvrđuju kontinuitet takvih razlika. Najniži iznosi dodijeljeni su povjerenstvima Zadarske županije (600,00 kuna), Ličko-senjske (2.500,00 kuna), Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske (po 3.000,00 kuna) te Međimurske županije (5.000,00 kuna), dok su najveća sredstva dodijeljena Gradu Zagrebu (250.000,00 kuna), Koprivničko-križevačkoj (100.000,00 kuna), Zagrebačkoj (80.000,00 kuna) i Primorsko-goranskoj županiji (58.899,50 kuna).⁸⁵⁶

Unatoč tome, primjer Virovitičko-podravske županije, koja je s 9.104,40 kuna ostvarila značajnu medijsku i projektnu aktivnost, pokazuje da razina financiranja ne mora nužno odražavati razinu djelovanja.⁸⁵⁷

U 2019. godini neujednačenost se nastavlja, pri čemu je najniži iznos dodijeljen Zadarskoj županiji (492,00 kuna, iako je planirano 5.000,00 kuna), dok su manja sredstva dobile Požeško-slavonska (3.000,00 kuna), Vukovarsko-srijemska (4.000,00 kuna) te Sisačko-moslavačka, Karlovačka i Međimurska županija (po 5.000,00 kuna). Istodobno, najveća sredstva dodijeljena su Gradu Zagrebu (250.000,00 kuna), Zagrebačkoj županiji (120.000,00 kuna), Koprivničko-križevačkoj županiji (110.000,00 kuna) i Primorsko-goranskoj županiji (83.938,13 kuna).⁸⁵⁸

⁸⁵⁵ *Ibidem.*, gdje se navodi da su najmanje financijskih sredstava za svoj rad dobila povjerenstva Ličko-senjske, Sisačko-moslavačke, Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske županije.; Usp. *Ibidem.*, gdje se navodi da su najveće iznose financijskih sredstava za rad dobila povjerenstva Koprivničko-križevačke, Primorsko-goranske i Osječko-baranjske županije. Pravobraniteljica pritom ističe da, iako su financijski bolje osigurana povjerenstva u pravilu bila aktivnija, pojedina povjerenstva s manjim financijskim sredstvima, poput Povjerenstva Virovitičko-podravske županije, također mogu pokazivati visoku razinu aktivnosti, zbog čega financijska sredstva nisu jedini pokazatelj operativne učinkovitosti povjerenstava.

⁸⁵⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 197., gdje se navodi da su među županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i dalje prisutne značajne razlike u razini financiranja, pri čemu su najmanje iznose dobila povjerenstva Zadarske, Ličko-senjske, Požeško-slavonske, Vukovarsko-srijemske i Međimurske županije, dok su najveća sredstva dodijeljena povjerenstvima Grada Zagreba, Koprivničko-križevačke, Zagrebačke i Primorsko-goranske županije.

⁸⁵⁷ *Ibidem.*, gdje se ističe da visina financijskih sredstava nije nužno povezana s razinom aktivnosti povjerenstava te da važan čimbenik predstavlja motiviranost članova i razumijevanje njihove institucionalne uloge. Kao pozitivan primjer navodi se Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, koje je uz relativno ograničena financijska sredstva ostvarilo značajnu razinu aktivnosti i medijske vidljivosti.

⁸⁵⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 319., gdje se navodi da su i tijekom 2019. godine među županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova postojale značajne razlike u razini financiranja, pri čemu su najveća sredstva dodijeljena povjerenstvima Grada Zagreba, Zagrebačke, Koprivničko-križevačke i Primorsko-goranske županije, dok su pojedina povjerenstva raspolagala izrazito ograničenim sredstvima. Pravobraniteljica pritom ističe da financijska sredstva nisu jedini čimbenik aktivnosti povjerenstava, nego važnu ulogu imaju i motiviranost članova te razumijevanje njihove institucionalne uloge.

Usporedba s prethodnim razdobljima pokazuje da se struktura financiranja nije bitno mijenjala. Najnoviji podaci za 2024. godinu dodatno potvrđuju dugoročnu stabilnost ovog obrasca. Najmanji iznosi dodijeljeni su povjerenstvima Virovitičko-podravske županije (13 eura)⁸⁵⁹ i Međimurske županije (265 eura), dok su najveća sredstva ostvarila povjerenstva Grada Zagreba (33.000 eura) i Koprivničko-križevačke županije (12.970 eura).⁸⁶⁰ Takve razlike upućuju na kontinuiranu neujednačenost financijskih kapaciteta, koja se djelomično odražava i na opseg aktivnosti, ali nisu u linearnoj vezi s razinom aktivnosti. Unatoč navedenim razlikama, analiza pokazuje da visina financijskih sredstava nije uvijek u izravnoj korelaciji s razinom aktivnosti povjerenstava.⁸⁶¹

Pojedina povjerenstva, unatoč ograničenim resursima, pokazuju visok stupanj angažiranosti i kontinuiteta rada, što upućuje na važnost motiviranosti članova i razumijevanja njihove institucionalne uloge kao važnih čimbenika operativne učinkovitosti. Ipak, financijska sredstva imaju značajnu poticajnu i razvojnu funkciju jer omogućuju širi opseg djelovanja, veću vidljivost te kvalitetniju provedbu aktivnosti i projekata. Provedena analiza pokazuje da postojeći sustav financiranja karakterizira kombinacija normativne nedorečenosti i empirijski potvrđene neujednačenosti među jedinicama područne (regionalne) samouprave. Posljedično, razvijaju se različite razine institucionalnih kapaciteta povjerenstava, što otežava uspostavu ujednačenih standarda rada i dosljednu provedbu politika ravnopravnosti spolova na nacionalnoj razini.

U tom kontekstu, opravdano je normativno urediti pitanje financiranja povjerenstava kroz uvođenje minimalnih standarda financiranja, obvezu planiranja sredstava u županijskim proračunima te uspostavu transparentnih mehanizama praćenja njihove uporabe. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti i pitanju naknade za rad članova povjerenstava, kako bi se osigurala razmjernost između opsega i složenosti njihovih aktivnosti te odgovarajuća

⁸⁵⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2024. godinu*, str. 276., gdje Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije navodi da nema posebnu proračunsku stavku za svoj rad, već se sredstva osiguravaju namjenski, pri čemu su tijekom 2024. godine korištena isključivo sredstva za dolazak članova i članica na sastanke u pojedinačnom iznosu od 13 eura po osobi.

⁸⁶⁰ *Ibidem.*, gdje se navodi da među županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i dalje postoje značajne razlike u razini financiranja, pri čemu su najmanje iznose dobila povjerenstva Virovitičko-podravske i Međimurske županije, dok su najveća sredstva dodijeljena povjerenstvima Grada Zagreba i Koprivničko-križevačke županije. Pravobraniteljica pritom ističe da se neujednačenost financiranja posljedično odražava i na razlike u razini aktivnosti povjerenstava.

⁸⁶¹ *Ibidem.*, gdje se ističe da financijska sredstva predstavljaju važan, ali ne i jedini čimbenik aktivnosti povjerenstava, budući da značajnu ulogu imaju motiviranost članova i razumijevanje njihove institucionalne uloge. Pravobraniteljica pritom navodi da su pojedina povjerenstva s manjim financijskim sredstvima bila aktivnija od pojedinih financijski bolje osiguranih povjerenstava, što je uočeno i u ranijim izvještajnim razdobljima.

institucionalna valorizacija njihova rada. Time bi se dodatno ojačala profesionalizacija i operativna učinkovitost povjerenstava za ravnopravnost spolova.

Empirijski nalazi potvrđuju da postojeći model financiranja povjerenstava za ravnopravnost spolova nije sustavno normativno uređen, već se temelji na fragmentiranim i neujednačenim praksama koje proizvode značajne razlike u institucionalnim kapacitetima povjerenstava. Iako financijska sredstva nisu jedini čimbenik njihove operativne učinkovitosti, njihova dostupnost predstavlja važan preduvjet za kontinuiteta rada, provedbe aktivnosti i razvoja institucionalnih kapaciteta.

U tom smislu, normativno definiranje minimalnih standarda financiranja i uspostava transparentnog proračunskog okvira predstavljaju važan preduvjet jačanja operativne sposobnosti i institucionalne uloge povjerenstava na područnoj (regionalnoj) razini.

4.3.1.2.9. Preporuke za jačanje operativne učinkovitosti i kontinuiteta rada povjerenstava

Provedena analiza normativnog okvira i prakse djelovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova pokazuje da postojeći sustav ne osigurava ujednačene organizacijske i operativne standarde njihova rada. Iako ZRS uspostavlja formalni temelj za njihovo djelovanje, izostanak preciznijeg normativnog uređenja ključnih aspekata rada rezultira značajnim razlikama među jedinicama područne (regionalne) samouprave, kako u pogledu opsega aktivnosti, tako i u razini njihove institucionalne integriranosti i učinkovitosti.

U tom kontekstu, kao temeljni problem nameće se nedovoljno jasno definiran djelokrug rada povjerenstava, zbog čega njihova uloga u praksi često ostaje ograničena na formalno savjetodavnu funkciju, bez stvarnog utjecaja na procese donošenja odluka. Istodobno, izostanak minimalnih organizacijskih standarda, osobito u pogledu učestalosti održavanja sjednica i unutarnjeg uređenja rada, dovodi do neujednačene dinamike djelovanja i smanjenog kontinuiteta rada.

Dodatno, analiza ukazuje na nedovoljno razvijene mehanizme planiranja i evaluacije, što otežava sustavno praćenje aktivnosti i procjenu učinkovitosti povjerenstava. Neujednačena praksa u izradi godišnjih planova i izvješća, kao i izostanak standardiziranog sadržaja tih dokumenata, ograničava mogućnost usporedbe i evaluacije na nacionalnoj razini. Slični problemi prisutni su i u području transparentnosti, gdje dostupnost informacija o radu povjerenstava u velikoj mjeri ovisi o pojedinačnim praksama županija, umjesto da bude rezultat jasno propisanih normativnih obveza.

Posebno je izražen nedostatak normativno uređenih odnosa između povjerenstava i predstavničkih tijela, zbog čega njihovi prijedlozi i izvješća često nemaju stvarni institucionalni učinak. Time se dodatno smanjuje njihova funkcionalna uloga u sustavu javnog upravljanja. Financijski okvir rada povjerenstava ostaje nedovoljno razrađen, što rezultira znatnim razlikama u raspoloživim resursima i, posljedično, u mogućnostima njihova djelovanja.

Uzimajući u obzir navedene nedostatke, razvidno je da je za jačanje operativne učinkovitosti i kontinuiteta rada povjerenstava nužno normativno precizirati njihove zadaće i ovlasti, uspostaviti minimalne organizacijske standarde rada, urediti obvezu donošenja poslovnika, standardizirati planiranje i izvještavanje, osigurati transparentnost rada, ojačati institucionalnu suradnju s predstavničkim tijelima te normativno urediti pitanje financiranja i institucionalne podrške njihovom radu.

Takav integrirani pristup omogućio bi prijelaz s formalno uspostavljenih savjetodavnih tijela na funkcionalno učinkovite institucije koje aktivno sudjeluju u oblikovanju i provedbi politika ravnopravnosti spolova.

Slijedom navedenog, predlaže se dopuna Zakona o ravnopravnosti spolova novim stavcima ⁸⁶² kojima bi se uredili djelokrug rada, organizacija i način funkcioniranja povjerenstava za ravnopravnost spolova:

„(X) Povjerenstvo za ravnopravnost spolova osobito:

- predlaže mjere i opće akte za promicanje ravnopravnosti spolova,
- sudjeluje u izradi i provedbi strateških i planskih dokumenata,
- prati provedbu politika ravnopravnosti spolova,
- daje mišljenja i preporuke predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave.

(X) Povjerenstvo održava sjednice redovito, a najmanje četiri puta godišnje.

(X) Povjerenstvo donosi poslovnik o radu kojim se uređuje način rada, sazivanje i održavanje sjednica, donošenje odluka, prava i dužnosti članova te druga pitanja od značaja za njegovo djelovanje.

(X) Povjerenstvo donosi godišnji plan rada kojim se utvrđuju ciljevi, prioritetne aktivnosti, plan sjednica, nositelji provedbe i potrebna financijska sredstva.

(X) Povjerenstvo jednom godišnje podnosi predstavničkom tijelu godišnje izvješće o radu koje sadrži pregled provedenih aktivnosti, analizu ostvarenih ciljeva i preporuke za unapređenje rada.

⁸⁶² Predloženo normativno rješenje predstavlja autorski prijedlog oblikovan na temelju provedene normativne i komparativne analize rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

(X) Godišnji plan rada i godišnje izvješće o radu javno se objavljuju na mrežnim stranicama jedinice područne (regionalne) samouprave.

(X) Povjerenstvo osigurava javnost svoga rada objavom zapisnika sa sjednica, odluka i drugih akata od značaja za njegov rad.

(X) Predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave razmatra prijedloge, mišljenja i izvješća povjerenstva te se o njima očituje u primjerenom roku.

(X) Jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb dužni su osigurati sredstva za rad povjerenstva, uključujući primjerenu naknadu za rad članova, koja se planiraju u proračunu.“

4.3.1.3. Obvezne edukacije članova povjerenstava i koordinacijska podrška Ureda za ravnopravnost spolova

Učinkovitost rada povjerenstava za ravnopravnost spolova ne ovisi samo o normativnom okviru, organizacijskim pravilima i financijskim resursima, nego i o razini stručnih znanja i kompetencija njihovih članova. Budući da se sastav povjerenstava mijenja nakon lokalnih izbornih ciklusa, a članovi dolaze iz različitih institucija, stručnih područja i organizacija civilnog društva, sustavna edukacija predstavlja važan preduvjet za ujednačeno razumijevanje njihove uloge i odgovornosti.

Važeći normativni okvir ne propisuje obvezu edukacije članova povjerenstava niti dovoljno jasno uređuje koordinacijsku i stručnu ulogu Ureda za ravnopravnost spolova u tom području.⁸⁶³ Posljedično, u praksi se razina znanja, razumijevanja zakonskih obveza i sposobnosti operativnog djelovanja razlikuje među povjerenstvima. Takve razlike mogu utjecati na kvalitetu planiranja, izvještavanja, provedbe aktivnosti, suradnje s dionicima i ukupne vidljivosti povjerenstava u sustavu javnog upravljanja.

Sadržaj edukacija trebao bi biti usmjeren na ključne aspekte rada povjerenstava. Prije svega, potrebno je osigurati razumijevanje ZRS-a, nacionalnih politika i institucionalnih obveza koje proizlaze iz njihova radno-savjetodavnog statusa. Članovi povjerenstava trebali bi

⁸⁶³ Usp. Vlada Republike Hrvatske, *Ured za ravnopravnost spolova*, gdje se kao misija Ureda navodi koordinacija aktivnosti usmjerenih na uspostavljanje ravnopravnosti spolova, praćenje provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova te stvaranje uvjeta za promicanje ravnopravnosti spolova, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/ured-za-ravnopravnost-spolova/45949>, pristupljeno: 4.2.2026.; Usp. Žene i mediji, *Ured za ravnopravnost spolova*, dostupno na: <https://www.zeneimediji.hr/dokumenti/mehanizmi-zastite/institucije-i-organizacije/drzavne-institucije/>, pristupljeno: 2.3.2026., gdje se navodi da je misija Ureda za ravnopravnost spolova koordinacija aktivnosti usmjerenih na uspostavljanje ravnopravnosti spolova, stvaranje uvjeta za promicanje ravnopravnosti spolova te praćenje provedbe i učinkovitosti Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova.

biti osposobljeni za tumačenje svoje uloge u predlaganju mjera, davanju mišljenja, praćenju provedbe politika i suradnji s predstavničkim i upravnim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave.⁸⁶⁴ Edukacije bi, nadalje, trebale obuhvatiti organizaciju rada povjerenstava, uključujući izradu i primjenu poslovnika, sazivanje i vođenje sjednica, utvrđivanje dnevnog reda, donošenje odluka, vođenje zapisnika i osiguravanje javnosti rada. Time bi se smanjile proceduralne nejasnoće i doprinijelo standardizaciji postupanja među jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Posebnu važnost ima edukacija u području godišnjeg planiranja i izvještavanja. Članovi povjerenstava trebali bi biti osposobljeni za izradu godišnjih planova rada, definiranje ciljeva, aktivnosti i pokazatelja uspješnosti, povezivanje planiranih aktivnosti s potrebnim financijskim sredstvima te izradu godišnjih izvješća koja omogućuju evaluaciju provedenih mjera. Takav pristup osigurava prijelaz s formalnog izvještavanja na stvarno i mjerljivo praćenje učinaka rada povjerenstava.⁸⁶⁵

Važan segment edukacije odnosi se i na komunikaciju i suradnju s relevantnim dionicima. Povjerenstva trebaju razvijati kompetencije za suradnju s organizacijama civilnog društva, školama, javnim ustanovama, lokalnim i regionalnim tijelima, drugim povjerenstvima te nacionalnim institucijama nadležnima za ravnopravnost spolova. Sustavna komunikacija i razmjena dobre prakse doprinose većoj vidljivosti, boljoj koordinaciji i učinkovitijoj provedbi politika na terenu.⁸⁶⁶

Posebno mjesto u edukacijskom programu trebala bi imati rodno osjetljiva politika i analiza.⁸⁶⁷ Članovi povjerenstava trebali bi biti upoznati s osnovama rodne analize lokalnih politika, strateških dokumenata i proračuna, kako bi mogli prepoznati moguće rodne

⁸⁶⁴ Usp. *Županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova*, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, gdje se navodi da Ured za ravnopravnost spolova koordinira rad županijskih povjerenstava te organizira sastanke koordinacije radi razmjene informacija i primjera dobre prakse, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>, pristupljeno: 7.4.2026.

⁸⁶⁵ Usp. Splitsko-dalmatinska županija, *Edukacija za članice i članove povjerenstava za ravnopravnost spolova SDŽ*, 8.2.2010., dostupno na <https://www.dalmacija.hr/obavijesti/edukacija-za-clanice-i-clanove-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-sdz-1>, pristupljeno: 3.3.2026.

⁸⁶⁶ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Projekt 'Podrška ravnopravnosti spolova'*, 1.7.2016., gdje se navodi da je cilj projekta razvoj rodno osjetljivih javnih politika kroz osnaživanje, umrežavanje i edukaciju županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, uz organizaciju edukacija i izradu praktičnog priručnika za potrebe njihova rada, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/projekt-podrska-ravnopravnosti-spolova/2900>, pristupljeno: 7.3.2026.

⁸⁶⁷ Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Predsjednica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova sudjelovala u edukacijama programa 'Žene u politici'*, 27.2.2023., gdje se ističe važnost stručnog usavršavanja i edukacije članova povjerenstava za ravnopravnost spolova u području javnog djelovanja i politika ravnopravnosti spolova, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/predsjednica-zupanijskog-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-sudjelovala-u-edukacijama-programa-zene-u-politici/3570>, pristupljeno: 7.3.2026.

nejednakosti i predlagati korektivne mjere. Time bi se ojačala sposobnost povjerenstava da ne djeluju samo reaktivno, nego i proaktivno, analitički i preventivno u procesu oblikovanja javnih politika.

Ured za ravnopravnost spolova u tom bi procesu trebao imati središnju koordinacijsku, metodološku i stručnu ulogu.⁸⁶⁸ Njegova podrška trebala bi obuhvatiti izradu oglednih obrazaca i smjernica za poslovnike, godišnje planove rada, izvješća i rodnu analizu, organizaciju obveznih edukacija i radionica, razvoj online edukacijskih modula, pružanje savjetodavne pomoći povjerenstvima te poticanje razmjene dobre prakse među županijama.

Osim toga, Ured bi mogao uspostaviti centralizirani sustav za prikupljanje i analizu godišnjih izvješća, čime bi se omogućilo sustavnije praćenje rada povjerenstava na nacionalnoj razini.

Normativno uređenje obveznih edukacija i koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova pridonijelo bi profesionalizaciji rada povjerenstava, smanjenju razlika među županijama i jačanju njihove operativne učinkovitosti. Time bi se osiguralo da povjerenstva ne ostanu samo formalno osnovana radno-savjetodavna tijela, nego da raspoložu znanjem, alatima i institucionalnom podrškom potrebnom za stvarno sudjelovanje u oblikovanju, provedbi i praćenju politika ravnopravnosti spolova na područnoj i lokalnoj razini.

Slijedom navedenog, opravdano je predložiti normativno uređenje obveze početne i periodične edukacije članova povjerenstava za ravnopravnost spolova, kao i obvezu Ureda za ravnopravnost spolova da osigura stručne smjernice, modele akata, edukacijske programe i koordinacijsku podršku radu povjerenstava.

Tablica 3. Oblici stručne i koordinacijske podrške Ureda za ravnopravnost spolova županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova

⁸⁶⁸ Usp. Ured za ravnopravnost spolova RH, *Županijska povjerenstva/odbori za ravnopravnost spolova*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/zupanijska-povjerenstva-odbori-za-ravnopravnost-spolova-2029/2029>, pristupljeno: 3.3.2026.; Usp. Ured za ravnopravnost spolova, *III. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova*, 8.10.2008., <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/iii-koordinacija-zupanijskih-povjerenstava-za-ravnopravnost-spolova/704>, gdje se navodi da Ured za ravnopravnost spolova organizira koordinacijske sastanke županijskih povjerenstava radi razmjene iskustava i unapređenja suradnje, pristupljeno: 7.12.2025.; Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Održana VI. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova*, 5.12.2014., <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/odrzana-vi-koordinacija-zupanijskih-povjerenstava-za-ravnopravnost-spolova/914>, gdje se navodi da Ured za ravnopravnost spolova organizira koordinacijske sastanke županijskih povjerenstava radi usklađivanja aktivnosti, provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova te razmjene iskustava i dobre prakse među povjerenstvima, pristupljeno: 7.3.2026.

Područje	Uloga i zadaće Ureda za ravnopravnost spolova	Učinak na rad povjerenstava
Izrada poslovnika	Izrada oglednog poslovnika i smjernica za njegovu prilagodbu	Ujednačavanje i standardizacija procedura rada
Edukacija članova	Organizacija obveznih edukacija i radionica o normativnom okviru, procedurama rada i transparentnosti	Jačanje kompetencija članova za operativno djelovanje
Praćenje primjene	Praćenje i evaluacija primjene poslovnika te pružanje savjetodavne podrške županijama	Veća usklađenost rada i smanjenje proceduralnih nejasnoća
Standardizacija dokumenata	Izrada oglednih obrazaca zapisnika, planova rada i godišnjih izvješća	Veća usporedivost, preglednost i lakše praćenje aktivnosti
Stručna podrška i savjetovanje	Kontinuirana stručna i metodološka podrška u rješavanju praktičnih pitanja rada	Stabilniji i učinkovitiji rad povjerenstava
Umrežavanje i suradnja	Organizacija koordinacijskih sastanaka i platformi za razmjenu dobre prakse	Jačanje međusobne suradnje i institucionalne povezanosti

Izvor: Vlastita izrada autorice na temelju analize normativnog okvira, prakse županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i dostupne dokumentacije Ureda za ravnopravnost spolova.

Prikazani oblici djelovanja upućuju na to da Ured za ravnopravnost spolova u praksi već ima potencijal djelovati kao središnje koordinacijsko i stručno tijelo za rad županijskih povjerenstava. Međutim, takva uloga trenutno nije dovoljno jasno normativno definirana, niti su uspostavljeni obvezujući mehanizmi koji bi osigurali njezinu dosljednu provedbu u svim jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Izostanak normativnog uređenja rezultira neujednačenom razinom stručne podrške, različitim standardima rada te ograničenim mogućnostima sustavne razmjene dobre prakse i praćenja učinkovitosti povjerenstava na nacionalnoj razini.

Stoga je, uz prethodno predložene mjere normativnog unaprjeđenja organizacije i rada povjerenstava, potrebno dodatno urediti pitanje njihove edukacije te jasnije normativno definirati koordinacijsku, metodološku i stručnu ulogu Ureda za ravnopravnost spolova.

4.3.2. Analiza aktivnosti povjerenstava prema tematskim područjima javnih politika

Područja djelovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova obuhvaćaju širok spektar javnih politika, od zapošljavanja, obrazovanja i političke participacije do zdravstva, zaštite posebno ranjivih skupina, prevencije nasilja u obitelji i poticanja lokalnog razvoja. S obzirom na širinu njihova potencijalnog djelovanja, analiza aktivnosti povjerenstava po tematskim područjima omogućuje jasniji uvid u stvarni opseg njihova rada, razinu uključenosti u provedbu javnih politika te razlike u institucionalnoj aktivnosti među županijama.

Za potrebe ove analize koriste se podaci iz godišnjih izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, kao i druga relevantna dokumentacija prikupljena tijekom istraživanja, uključujući odluke o osnivanju povjerenstava, godišnje planove i programe rada, zapisnike sa sjednica, izvješća o aktivnostima te materijale dostupne na mrežnim stranicama županija ili dostavljene temeljem zahtjeva za pristup informacijama. Navedeni izvori omogućuju usporedni prikaz aktivnosti povjerenstava, identifikaciju primjera dobre prakse te uočavanje područja u kojima postoje institucionalni nedostaci ili nedovoljna razina provedbe.

Godišnja izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova osobito su važan izvor jer pružaju uvid u preporuke upućene županijama i povjerenstvima, kao i u aktivnosti koje se odnose na promicanje ravnopravnosti spolova u različitim sektorima javnih politika. Tematska područja koja se u nastavku analiziraju obuhvaćaju zapošljavanje i poduzetništvo žena, obrazovanje i političku participaciju, reproduktivno zdravlje, položaj ranjivih skupina te prevenciju i zaštitu od nasilja u obitelji i spolnog uznemiravanja.

Takav pristup omogućuje ne samo opis aktivnosti povjerenstava, nego i procjenu njihove stvarne operativne uloge u provedbi politika ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini. U nastavku se stoga donosi pregled aktivnosti županijskih povjerenstava prema ključnim tematskim područjima javnih politika, uz naglasak na konkretne aktivnosti, izazove u provedbi te mogućnosti normativnog i institucionalnog unaprjeđenja sustava koordinacije s nadležnim tijelima i institucijama.

4.3.2.1. Ekonomska ravnopravnost: zapošljavanje, poduzetništvo i usklađivanje privatnog i profesionalnog života

U području zapošljavanja i poduzetništva žena aktivnosti županijskih povjerenstava najčešće su usmjerene na podizanje svijesti o ekonomskim nejednakostima, promicanje ženskog poduzetništva te osnaživanje žena za aktivnije sudjelovanje na tržištu rada. Analiza prakse pokazuje da se ove aktivnosti primarno realiziraju kroz tematske sjednice, javne rasprave, okrugle stolove i promotivne događaje, često u suradnji s lokalnim institucijama i organizacijama civilnog društva. Pritom se djelovanje povjerenstava najčešće usmjerava na informiranje, edukaciju i promociju dostupnih mjera i mogućnosti ekonomskog osnaživanja žena, dok je njihov izravni utjecaj na oblikovanje gospodarskih i razvojnih politika uglavnom ograničen.

Kao primjer dobre prakse ističe se tematska sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba održana 10. ožujka 2015. pod nazivom „*Jednakost plaća na tržištu rada*“, kojom je otvoreno pitanje ekonomskih nejednakosti između žena i muškaraca te potreba za njihovim sustavnim smanjenjem.⁸⁶⁹ Ovakav oblik djelovanja ukazuje na potencijal povjerenstava da tematiziraju ključna strukturna pitanja tržišta rada, potiču javnu raspravu i doprinose većoj vidljivosti problema ekonomske neravnopravnosti spolova.

Sličan doprinos vidljiv je i u aktivnostima Povjerenstva za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije, koje je sudjelovalo u promociji ženskog poduzetništva kao suorganizator Izložbe ženskog poduzetništva u okviru Osječkog jesenskog sajma, čime je omogućeno predstavljanje postignuća i potencijala žena poduzetnica na regionalnoj razini.⁸⁷⁰ Takve aktivnosti pridonose jačanju vidljivosti ženskog poduzetništva i poticanju ekonomskog osnaživanja žena u lokalnoj zajednici.

Promotivno-edukativni karakter imaju i aktivnosti Povjerenstva Zadarske županije, koje je organiziralo okrugli stol „*Žene na tržištu rada*“, usmjeren na osnaživanje žena i promicanje ravnopravnosti u ekonomskom životu.⁸⁷¹

⁸⁶⁹ Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2015. godinu*, str. 146., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba tijekom 2015. godine održalo tematske sjednice pod nazivima „Jednakost plaća na tržištu rada“ (10. ožujka 2015.), „Odnos institucija prema žrtvama obiteljskog nasilja“ (23. rujna 2015.) i „Nasilje nad ženama s invaliditetom, višestruki rizik, višestruka diskriminacija“ (8. prosinca 2015.).

⁸⁷⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2017. godinu*, str. 153., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije bilo suorganizator četvrte Izložbe ženskog poduzetništva s prezentacijom dostignuća i mogućnosti ženskog poduzetništva u okviru 20. Osječkog jesenskog sajma.

⁸⁷¹ Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2018. godinu*, str. 194.

U tom kontekstu, Povjerenstvo Virovitičko-podravske županije, u suradnji s lokalnim organizacijama, organiziralo je događanje „*Kuća, pos' o kuća*“, kojim su predstavljena iskustva žena u usklađivanju privatnih i profesionalnih obveza, čime se otvorilo pitanje nevidljivog rada i opterećenja žena u svakodnevnom životu.⁸⁷²

Povjerenstvo Međimurske županije dodatno je pridonijelo ovom području organizacijom tribine o ženskom poduzetništvu i ulozi potpornih institucija, povezane sa sajmom poduzetnica „*Žena sam. Poduzetnica sam.*“.⁸⁷³

Iako navedeni primjeri ukazuju na raznolikost i društvenu relevantnost aktivnosti, uočava se da se one u većini slučajeva zadržavaju na razini jednokratnih događanja i promotivnih inicijativa. Rjeđe se razvijaju sustavne mjere usmjerene na dugoročno unapređenje položaja žena na tržištu rada, poput kontinuiranih programa podrške poduzetnicama, analize rodnih razlika u zapošljavanju ili iniciranja konkretnih javnih politika.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da postoji značajan prostor za jačanje strateškog i dugoročnog pristupa ovom području, osobito kroz sustavno povezivanje aktivnosti povjerenstava s razvojnim i gospodarskim politikama na županijskoj razini. Time bi se djelovanje povjerenstava usmjerilo s pretežito promotivne i savjetodavne razine prema aktivnijem sudjelovanju u oblikovanju i praćenju provedbe politika ekonomske ravnopravnosti.

4.3.2.2. Obrazovanje, politička participacija i javna vidljivost žena

Povjerenstva za ravnopravnost spolova na regionalnoj razini imaju važnu ulogu u promicanju političke participacije žena i osiguravanju njihove vidljivosti u procesima donošenja odluka. Njihova djelatnost obuhvaća organizaciju kampanja, edukativnih i savjetodavnih aktivnosti te suradnju s lokalnim vlastima i političkim akterima, čime doprinose jačanju institucionalnih i društvenih pretpostavki rodne ravnopravnosti u političkom životu. Međutim, opseg i intenzitet njihova djelovanja u ovom području znatno varira među županijama, što upućuje na izostanak ujednačenih standarda, sustavne koordinacije i dugoročnog strateškog pristupa promicanju političke participacije žena.

⁸⁷² *Ibidem.*

⁸⁷³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2016. godinu*, str. 152., u kojem se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije povodom Međunarodnog dana poduzetnica organiziralo tribinu o ženskom poduzetništvu i ulozi potpornih institucija u ekonomskom osnaživanju žena, kao uvod u sajam poduzetnica „*Žena sam. Poduzetnica sam.*“ održan 21. svibnja 2016. godine.

Analiza rada povjerenstava pokazuje raznolike pristupe i strategije u poticanju sudjelovanja žena u politici, koje se kreću od promotivnih kampanja do izravnog zagovaranja prema političkim akterima. Povjerenstvo Krapinsko-zagorske županije provodilo je kampanju „*Uravnotežimo se*“ s ciljem osvještavanja važnosti uključivanja žena u političko odlučivanje,⁸⁷⁴ dok je Povjerenstvo Koprivničko-križevačke županije organiziralo kampanju „*Politika treba žene*“.⁸⁷⁵ Povjerenstvo Primorsko-goranske županije održalo je tematsku sjednicu pod istim nazivom, usmjerenu na raspravu o potrebama i izazovima političke participacije žena.⁸⁷⁶

Navedene aktivnosti pokazuju da povjerenstva prepoznaju važnost povećanja zastupljenosti žena u političkom životu te nastoje djelovati kao platforma za javnu raspravu i promicanje rodno uravnoteženog sudjelovanja u procesima odlučivanja.

Povjerenstvo Brodsko-posavske županije aktivno je komuniciralo s političkim strankama, sugerirajući uključivanje žena prilikom sastavljanja kandidacijskih listi,⁸⁷⁷ dok je Povjerenstvo Virovitičko-podravske županije provodilo promotivne aktivnosti usmjerene na povećanje zastupljenosti žena u izbornim procesima.⁸⁷⁸ Povjerenstvo Istarske županije organiziralo je okrugli stol s političarima i političarkama u Puli, posvećen povećanju zastupljenosti žena na izbornim listama,⁸⁷⁹ dok je Povjerenstvo Varaždinske županije provelo analizu sudjelovanja žena u političkom odlučivanju na lokalnoj razini.⁸⁸⁰

Ovakve aktivnosti upućuju na postupni prijelaz s pretežito informativne prema analitičkoj i zagovaračkoj funkciji povjerenstava. Naime, pojedina povjerenstva ne ograničavaju svoje djelovanje samo na podizanje svijesti o važnosti političke participacije žena, već sudjeluju i u praćenju zastupljenosti žena u političkom životu, analizi izbornih rezultata te iniciranju preporuka i javnih rasprava usmjerenih na povećanje njihove zastupljenosti u procesima odlučivanja.

⁸⁷⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2013. godinu*, str. 107., gdje se navodi da se Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije uključilo u kampanju za promicanje političke zastupljenosti žena pod nazivom „Uravnotežimo se“ u kontekstu lokalnih izbora održanih 2013. godine.

⁸⁷⁵ *Ibidem.*, gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije provodilo kampanju „*Politika treba žene*“ s ciljem poticanja političke participacije žena.

⁸⁷⁶ *Ibidem.*, u kojem se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije održalo tematsku sjednicu pod nazivom „*Politika treba žene*“ radi poticanja rasprave o političkoj participaciji žena.

⁸⁷⁷ *Ibidem.*, gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije političkim strankama uputilo prijedlog da pri sastavljanju kandidacijskih lista osiguraju zastupljenost žena.

⁸⁷⁸ *Ibidem.*, gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije povodom lokalnih izbora dijelilo promotivni materijal s ciljem ukazivanja na potrebu veće zastupljenosti žena na kandidacijskim listama.

⁸⁷⁹ *Ibidem.*

⁸⁸⁰ *Ibidem.*, gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije nakon lokalnih izbora izradilo analizu sudjelovanja žena u političkom odlučivanju, uključujući podatke o broju žena izabranih na razini županije, gradova i općina.

Istodobno, komparativna analiza pokazuje značajne razlike u intenzitetu, kontinuitetu i sadržaju aktivnosti među županijama, što upućuje na neujednačenu razinu institucionalne razvijenosti i operativne angažiranosti povjerenstava. Navedeno potvrđuje potrebu uspostave ujednačenijih standarda rada te jačanja koordinacijske i metodološke uloge Ureda za ravnopravnost spolova u području promicanja političke participacije žena.

Kao primjeri dobre prakse u području poticanja političke participacije žena izdvajaju se aktivnosti pojedinih županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova tijekom 2015. godine, obilježene održavanjem parlamentarnih izbora. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije provelo je kampanju „*Uravnotežimo se*“, ⁸⁸¹ dok je Povjerenstvo Primorsko-goranske županije održalo tematsku sjednicu „*Žene u političkom životu Hrvatske s posebnim osvrtom na predstojeće parlamentarne izbore*“ nakon koje je političkim strankama upućen apel za poštivanje načela ravnopravnosti spolova pri sastavljanju kandidacijskih lista. ⁸⁸²

U Osječko-baranjskoj županiji održana je sjednica „*Zip-sustavom do stvarne demokracije*“ uz preporuke o osiguravanju najmanje 40 % zastupljenosti žena na listama. Dodatno, u Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji provedene su aktivnosti usmjerene na istu tematiku, dok je Povjerenstvo Istarske županije organiziralo okrugli stol pod nazivom „*Da li će najmanje 40 % žena biti na izbornim listama za parlamentarne izbore 2015?*“. ⁸⁸³

Navedeni primjeri ukazuju na pojačanu aktivnost povjerenstava u izbornim razdobljima, kada se otvara prostor za njihov veći utjecaj na političke procese.

Tijekom izvanrednih parlamentarnih izbora povjerenstva su nastavila s aktivnostima usmjerenima na promicanje političke participacije žena. Povjerenstvo Grada Zagreba održalo je tematsku sjednicu „*Zastupljenost žena na kandidacijskim izbornim listama*“, ⁸⁸⁴ dok je Povjerenstvo Bjelovarsko-bilogorske županije uputilo dopis političkim strankama s

⁸⁸¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2015. godinu*, str. 145., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije povodom parlamentarnih izbora provodilo kampanju „*Uravnotežimo se!*“ radi promicanja političke participacije žena.

⁸⁸² *Ibidem.*, gdje se navodi da je tematska sjednica održana 13. listopada 2015. u kontekstu predstojećih parlamentarnih izbora.

⁸⁸³ *Ibidem.*, str. 145.-146.

⁸⁸⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2016. godinu*, str. 152., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba 20. srpnja 2016. održalo tematsku sjednicu „*Zastupljenost žena na kandidacijskim izbornim listama*“, na kojoj je sudjelovala i predstavnica Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

preporukom osiguravanja odgovarajuće zastupljenosti žena.⁸⁸⁵ Povjerenstvo Splitsko-dalmatinske županije provodilo je javne nastupe „*Žene u politici...40%*“, čime je dodatno naglašena važnost primjene zakonskih kvota.⁸⁸⁶

Pored redovnih aktivnosti, pojedina povjerenstva tematizirala su i položaj žena u sportu. Povjerenstvo Bjelovarsko-bilogorske županije održalo je tematsku sjednicu „*Sport kao mjesto ravnopravnosti*“, dok je Povjerenstvo Krapinsko-zagorske županije organiziralo sjednicu „*Žene i sport*“. Iako se ove aktivnosti na prvi pogled nalaze izvan užeg područja političke participacije, one doprinose širem društvenom kontekstu osnaživanja žena i vidljivosti rodne ravnopravnosti.⁸⁸⁷

Pojedina povjerenstva nastavila su i s izravnim zagovaračkim djelovanjem. Povjerenstvo Bjelovarsko-bilogorske županije održalo je tematsku sjednicu posvećenu uključivanju žena u lokalnu politiku te uputilo dopis političkim strankama,⁸⁸⁸ dok je Povjerenstvo Primorsko-goranske županije organiziralo sjednicu „*Žene u politici – mit ili izazov*“, s posebnim osvrtom na nadolazeće lokalne izbore.⁸⁸⁹ Povjerenstvo Vukovarsko-srijemske županije održalo je tribinu „*Ravnopravnost spolova na lokalnim izborima 2017.*“, na kojoj su predstavljeni podaci o zastupljenosti žena na prethodnim izborima, čime je dodatno ojačana analitička dimenzija njihova djelovanja.⁸⁹⁰

Važan uvid u strukturne prepreke političkoj participaciji žena proizlazi iz rasprave na sjednici Povjerenstva Krapinsko-zagorske županije na temu „*Ženske kvote na predstojećim lokalnim izborima*“.⁸⁹¹ Tijekom rasprave istaknuto je da je uključivanje žena osobito otežano u manjim sredinama, gdje i dalje prevladava percepcija politike kao „muškog“ područja djelovanja.

Ovaj nalaz potvrđuje da formalni mehanizmi, poput zakonski propisanih rodni kvota, sami po sebi nisu dovoljni za ostvarivanje stvarne ravnopravnosti u političkom odlučivanju,

⁸⁸⁵ *Ibid.*, str. 152.-153., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije političkim strankama s područja županije uputilo dopis kojim ih poziva da vode računa o zastupljenosti žena na kandidacijskim listama.

⁸⁸⁶ *Ibidem.*

⁸⁸⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2016. godinu*, str. 153.

⁸⁸⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2017. godinu*, str. 152., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije 20. ožujka 2017. održalo tematsku sjednicu posvećenu okupljanju žena u lokalnoj politici te političkim strankama uputilo dopis kojim ih poziva da vode računa o zastupljenosti žena na kandidacijskim listama.

⁸⁸⁹ *Ibidem.*, gdje se navodi da je sjednica održana 27. ožujka 2017. s posebnim osvrtom na nadolazeće lokalne izbore te da je povjerenstvo naknadno provelo i analizu izbornih rezultata prema jedinicama lokalne samouprave.

⁸⁹⁰ *Ibidem.*, gdje se navodi da je tribina održana 19. travnja 2017. uz sudjelovanje predstavnika političkih stranaka i članova/ica povjerenstva.

⁸⁹¹ *Ibid.*, str. 152.-153., gdje se navodi da je tematska sjednica održana 13. veljače 2017. uz sudjelovanje Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

osobito bez istodobne promjene društvenih obrazaca i jačanja lokalnih institucionalnih kapaciteta za uključivanje žena u političke procese.

U cjelini, analiza pokazuje da županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova raspolažu značajnim potencijalom za promicanje političke participacije žena kroz edukativne, analitičke i zagovaračke aktivnosti. Međutim, taj potencijal još uvijek nije sustavno institucionaliziran niti ravnomjerno razvijen među svim jedinicama područne (regionalne) samouprave, što rezultira neujednačenim intenzitetom djelovanja i ograničenim dugoročnim učinkom njihovih aktivnosti na povećanje političke zastupljenosti žena.

4.3.2.3. Reproductivno zdravlje

Uz navedene aktivnosti, pojedina županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova bavila su se i drugim relevantnim pitanjima iz područja ravnopravnosti spolova, uključujući reproduktivno zdravlje i prava. U tom kontekstu, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije raspravljalo je o pravima pripadnika i pripadnica seksualnih manjina, kao i o pitanjima reproduktivnih prava, pri čemu su posebno istaknute teme priziva savjesti pri obavljanju prekida trudnoće te dostupnosti hitne kontracepcije.⁸⁹²

Ovakav pristup ukazuje na spremnost pojedinih povjerenstava da problematiziraju složena i društveno osjetljiva pitanja koja nadilaze uži institucionalni okvir njihova djelovanja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, u suradnji s organizacijama civilnog društva, organiziralo je tematsku sjednicu „*Očevi na roditeljskom dopustu*“, čime je otvoreno pitanje ravnomjernije raspodjele roditeljskih obveza i poticanja većeg uključivanja muškaraca u skrb o djeci. Iako se ova tema primarno odnosi na obiteljsku politiku, ona je izravno povezana s reproduktivnim pravima, ravnomjernom raspodjelom skrbi i položajem žena na tržištu rada, čime se potvrđuje međusektorska narav djelovanja povjerenstava.⁸⁹³

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije sudjelovalo je kao suorganizator panel-rasprave „*Reproduktivna prava žena*“, u suradnji sa Ženskom udrugom Izvor iz Tenje, čime je doprinijelo promicanju prava žena i podizanju svijesti lokalne zajednice o pitanjima reproduktivnog zdravlja.⁸⁹⁴ U ovom slučaju vidljiva je važnost suradnje s

⁸⁹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2015. godinu*, str. 146.

⁸⁹³ *Ibidem.*, gdje se navodi da je tematska sjednica održana 18. svibnja 2015. u suorganizaciji s Udrugom RODA te uz sudjelovanje Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

⁸⁹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2016. godinu*, str. 153.

organizacijama civilnog društva kao ključnim partnerima u otvaranju javnog prostora za raspravu o temama koje su često nedovoljno zastupljene u institucionalnim okvirima.

Iako navedeni primjeri ukazuju na tematsku raznolikost aktivnosti i njihovu društvenu važnost, uočava se da su one pretežno ograničene na pojedinačne rasprave i događanja, bez razvoja sustavnih mjera ili kontinuiranih programa u području reproduktivnog zdravlja i prava. Slijedom navedenog, može se zaključiti da ovo područje, unatoč svojoj društvenoj i javnozdravstvenoj važnosti, još uvijek nije u dovoljnoj mjeri integrirano u redoviti i strateški okvir djelovanja većine povjerenstava. Navedeno upućuje na potrebu njegova snažnijeg normativnog, organizacijskog i operativnog uključivanja u aktivnosti povjerenstava, osobito kroz sustavnije povezivanje s politikama javnog zdravlja, socijalne skrbi i zaštite ljudskih prava.

4.3.2.4. Posebno ranjive skupine

4.3.2.4.1. Žene u ruralnim područjima

Žene koje žive u ruralnim područjima suočavaju se s višestrukim izazovima i povećanim rizikom od diskriminacije, što se očituje u različitim aspektima njihova života, uključujući zapošljavanje, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i sudjelovanje u lokalnoj zajednici. Patrijarhalni obrasci, rodni stereotipi te ograničene mogućnosti pristupa resursima, informacijama i uslugama dodatno otežavaju njihov položaj, osobito u demografski i gospodarski slabije razvijenim sredinama.

Takav nepovoljan društveni i ekonomski kontekst povezan je i s problematikom obiteljskog nasilja, ograničenim mogućnostima zapošljavanja i otežanim sudjelovanjem u društvenom i gospodarskom životu, što u konačnici povećava rizik od socijalne isključenosti i smanjuje potencijal za osobni i profesionalni razvoj žena.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova na regionalnoj i lokalnoj razini prepoznaju važnost sustavnog osnaživanja žena u ruralnim sredinama te sudjeluju u inicijativama koje potiču njihovu aktivnu uključenost u društveni, obrazovni i gospodarski život. Takve aktivnosti obuhvaćaju promicanje tradicionalnih znanja, poljoprivrednih i obrtničkih vještina, kao i organiziranje projekata, edukacija i javnih događanja kojima se prepoznaje doprinos žena razvoju ruralnih zajednica. Time se ne povećava samo njihova društvena vidljivost, nego se potiče i njihova ekonomska samostalnost, društvena afirmacija i aktivnije sudjelovanje u lokalnim razvojnim procesima.

Važan element u osnaživanju žena u ruralnim područjima predstavlja i sustavno prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka razvrstanih po spolu. Takvi podaci omogućuju praćenje položaja žena u područjima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, očuvanja kulturne baštine i gospodarskog razvoja te predstavljaju temelj za planiranje i evaluaciju javnih politika. U tom kontekstu povjerenstva imaju važnu ulogu u iniciranju prikupljanja podataka i povezivanju s nadležnim institucijama, iako praksa pokazuje značajna ograničenja u dostupnosti, usporedivosti i sustavnosti takvih podataka.

U provedbenom smislu, povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu ulogu u iniciranju i provođenju mjera usmjerenih na unaprjeđenje položaja žena u ruralnim područjima, kao i u povezivanju s nadležnim tijelima, institucijama i organizacijama civilnog društva. Međutim, rezultati analize ukazuju na izražene razlike među županijama u intenzitetu aktivnosti, razini institucionalne podrške i kontinuitetu djelovanja u ovom području.

Dok su neka povjerenstva, poput Povjerenstva Virovitičko-podravske županije, aktivno tražila statističke podatke razvrstane po spolu od nadležnih institucija, u provedbi su se susrela s institucionalnim preprekama, primjerice izostankom odgovora Agencije za plaćanje u poljoprivredi, što je ograničilo mogućnost sustavnog praćenja položaja žena.⁸⁹⁵

S druge strane, povjerenstva Međimurske i Sisačko-moslavačke županije nisu provodila ovu mjeru, dok se ostala povjerenstva o prikupljanju statističkih podataka nisu izričito očitovala. Takvo stanje ukazuje na neujednačenost u primjeni mjera i različitu razinu institucionalnog angažmana.⁸⁹⁶

Unatoč ograničenjima u dostupnosti podataka, pojedina povjerenstva razvila su lokalne inicijative koje izravno doprinose osnaživanju žena u ruralnim sredinama. Primjer Povjerenstva Koprivničko-križevačke županije pokazuje kako se kroz projekt prezentacije uzornih žena iz ruralnih sredina osigurava vidljivost i društvena valorizacija doprinosa žena u poljoprivredi i očuvanju tradicije. Takve inicijative ukazuju na važnu ulogu povjerenstava u prepoznavanju i poticanju potencijala žena te u uključivanju rodne perspektive u lokalne razvojne politike.⁸⁹⁷

⁸⁹⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2013. godinu*, str. 124., gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije ukazalo na poteškoće u pribavljanju statističkih podataka razvrstanih po spolu od Agencije za plaćanje u poljoprivredi te je zatražilo poštivanje obveze vođenja statistike razvrstane po spolu sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova.

⁸⁹⁶ *Ibidem.*, gdje se navodi da se pojedina povjerenstva nisu očitovala o provedbi mjere prikupljanja statističkih podataka razvrstanih po spolu.

⁸⁹⁷ *Ibidem.*, gdje se navodi da je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije uz podršku Županije, pokrenulo projekt izbora najuzornije seoske žene, u okviru kojeg je 7. rujna 2013. u Đurđevcu održan treći izbor najuzornije seoske žene Koprivničko-križevačke županije. Međutim, sa stajališta rodne

Kao primjer dobre prakse posebno se izdvaja aktivnost istog povjerenstva, koje je organiziralo peti Festival žena iz ruralnih područja, održan 10. listopada 2015. u općini Gola. Na festivalu je predstavljeno 11 žena iz Podravine i Prigorja koje su kroz narodnu nošnju i kreativne aktivnosti prikazale svoj rad, svakodnevne obveze i doprinos očuvanju tradicije, čime je dodatno naglašena društvena i kulturna uloga žena u ruralnim zajednicama.⁸⁹⁸

U sklopu promocije ženskog doprinosa ruralnim zajednicama, Povjerenstvo Varaždinske županije, povodom Svjetskog dana seoskih žena, organiziralo je dodjelu javnog priznanja „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“, dok su slične aktivnosti provedene i u Virovitičko-podravskoj i Brodsko-posavskoj županiji.⁸⁹⁹ Ovakve inicijative doprinose afirmaciji rada žena u ruralnim sredinama, ali istodobno ukazuju na to da se aktivnosti često zadržavaju na razini simboličkog priznanja, bez sustavnog povezivanja s razvojnim, socijalnim i gospodarskim politikama.

4.3.2.4.2. Žene s invaliditetom

Žene i djevojke s invaliditetom predstavljaju posebno ranjivu skupinu izloženu višestrukoj i intersekcijskoj diskriminaciji u različitim područjima života, što je prepoznato i u Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. Njihov položaj obilježen je preklapanjem rodne i invaliditetske dimenzije diskriminacije, što zahtijeva integrirani i međusektorski pristup u oblikovanju i provedbi javnih politika.⁹⁰⁰

U tom kontekstu, povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu ulogu u sustavnom praćenju položaja ove skupine te u provođenju mjera usmjerenih na uklanjanje stereotipa, povećanje društvene senzibilizacije i jačanje institucionalne zaštite njihovih prava.

Posebnu pozornost povjerenstva posvećuju problematici obiteljskog nasilja nad ženama s invaliditetom, uključujući specifične oblike nasilja poput socijalne izolacije, institucionalne ovisnosti i zanemarivanja. Dodatni izazovi prisutni su u području ostvarivanja spolnih i reproduktivnih prava, osobito u pogledu dostupnosti i pristupačnosti zdravstvenih usluga. Pritom se kao važan aspekt ističe fizička i funkcionalna pristupačnost zdravstvenih ustanova,

ravnopravnosti, sam termin „najuzornija seoska žena“ može se smatrati problematičnim jer implicitno vrednuje žene kroz određene društveno očekivane uloge, poput marljivosti, očuvanja tradicije i skrbi za obitelj. Takav pristup može pridonijeti učvršćivanju rodni stereotipa, umjesto poticanju jednakih mogućnosti i prava žena i muškaraca u ruralnim sredinama. S obzirom na to da se žene u ruralnim područjima već suočavaju sa specifičnim izazovima u pristupu resursima, obrazovanju i tržištu rada, naglasak na „uzornosti“ može odvratiti pozornost od potrebe za sustavnom provedbom politika rodne ravnopravnosti.

⁸⁹⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2015. godinu*, str. 160.

⁸⁹⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2016. godinu*, str. 152.

⁹⁰⁰ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, Narodne novine-Međunarodni ugovori, broj 6/07., članak 6.

primjerice opremljenost ginekoloških ordinacija prilagođenih ženama s invaliditetom, što predstavlja jedan od temeljnih preduvjeta za učinkovito ostvarivanje njihovih zdravstvenih i reproduktivnih prava.

Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.–2015. predviđala je niz mjera usmjerenih na poboljšanje položaja žena s invaliditetom, uključujući organizaciju javnih tribina, okruglih stolova i drugih aktivnosti o njihovim pravima (mjera 1.3.1.), kao i obvezu njihove integracije u programe rada županijskih povjerenstava.⁹⁰¹ U praksi se, međutim, uočavaju značajne razlike u pristupu, intenzitetu aktivnosti i provedbi navedenih mjera među pojedinim županijama, što upućuje na neujednačenu razinu institucionalnog angažmana i različite kapacitete povjerenstava za sustavno djelovanje u ovom području.

Do kraja izvještajnog razdoblja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u 2013. godini, mjere usmjerene na žene s invaliditetom uvrštene su u akcijske planove Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske, Međimurske, Požeško-slavonske, Primorsko-goranske, Varaždinske i Virovitičko-podravske županije te Grada Zagreba.⁹⁰² Time je osiguran određeni stupanj kontinuiteta i integracije mjera na regionalnoj razini, što potvrđuje važnost aktivne uloge povjerenstava u operacionalizaciji nacionalnih politika.

Kao primjer dobre prakse ističe se sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba održana 8. prosinca 2015. pod nazivom „*Nasilje nad ženama s invaliditetom – višestruki rizik, višestruka diskriminacija*“, kojom je naglašena potreba prepoznavanja specifičnih oblika diskriminacije i ranjivosti ove skupine te prilagodbe odgovora tim izazovima.⁹⁰³

Istodobno, aktivnosti povjerenstava u području prevencije nasilja i podrške ranjivim skupinama često se preklapaju s općim mjerama suzbijanja nasilja u obitelji.

Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije organiziralo okrugli stol o provođenju Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji,⁹⁰⁴ dok je Povjerenstvo Karlovačke županije održalo predavanje „*Suočavanje s alkoholizmom i*

⁹⁰¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2013. godinu*, str. 126.-127., gdje se navodi da Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.–2015. predviđa aktivnosti usmjerene na zaštitu prava žena s invaliditetom, uključujući organizaciju javnih tribina, konferencija i drugih aktivnosti, pri čemu su pojedina županijska povjerenstva surađivala s udrugama osoba s invaliditetom i institucijama nadležnima za zapošljavanje žena s invaliditetom.

⁹⁰² *Ibidem.*, gdje se navodi da je mjera usmjerena na uključivanje aktivnosti za unaprjeđenje položaja žena s invaliditetom bila uvrštena u akcijske planove više županija i Grada Zagreba, uključujući Koprivničko-križevačku, Ličko-senjsku, Međimursku, Požeško-slavonsku, Primorsko-goransku, Varaždinsku i Virovitičko-podravsku županiju.

⁹⁰³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2015. godinu*, str. 146.

⁹⁰⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 194.

nasiljem u obitelji“.⁹⁰⁵ Povjerenstvo Dubrovačko-neretvanske županije organiziralo je predavanje „Uloga žene u sprečavanju nasilja nad ženama“,⁹⁰⁶ a Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije u suradnji sa SOS Virovitica i Povjerenstvom za ravnopravnost spolova grada Virovitice, događanje „*Kuća, pos'o kuća*“.⁹⁰⁷

Dodatno, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zadarske županije organiziralo je okrugli stol „*Žene na tržištu rada*“,⁹⁰⁸ dok je Povjerenstvo Primorsko-goranske županije održalo tematsku sjednicu „*Položaj žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj*“.⁹⁰⁹ Navedene aktivnosti ukazuju na kontinuiran angažman povjerenstava u području senzibilizacije javnosti i podrške ranjivim skupinama.

Međutim, analiza pokazuje da se aktivnosti često provode u širem okviru općih politika ravnopravnosti spolova i prevencije nasilja, bez jasno diferenciranog pristupa specifičnim potrebama žena s invaliditetom. Takav pristup, iako doprinosi većoj vidljivosti problema i podizanju razine društvene svijesti, upućuje na potrebu razvoja sustavnijih, ciljanih i intersekcijski osjetljivih mjera koje bi u većoj mjeri prepoznavale i odgovarale na složenu i višedimenzionalnu prirodu diskriminacije žena s invaliditetom.

4.3.2.4.3. Osobe starije životne dobi

U području zaštite žena starije životne dobi pojedina povjerenstva ukazivala su na niz međusobno povezanih problema, uključujući siromaštvo, socijalnu isključenost, izloženost nasilju, nedostatak informacija o pravima, slabu prometnu povezanost te otežan pristup zdravstvenoj zaštiti. Navedeni izazovi upućuju na složen položaj starijih žena obilježen kombinacijom rodnih i dobnih nejednakosti, koji je često dodatno pojačan geografskim i socioekonomskim čimbenicima.

U tom kontekstu ističe se Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, koje je u studenom 2022. godine pokrenulo kampanju „*NeVidljive – osobe starije životne dobi*“. U okviru kampanje provedeno je istraživanje o iskustvima i stavovima o nasilju nad starijim osobama, a rezultati istraživanja predstavljeni u rujnu 2023. godine.⁹¹⁰ Navedena inicijativa predstavlja primjer sustavnijeg pristupa ovom problemu jer povezuje istraživačku komponentu

⁹⁰⁵ *Ibidem.*

⁹⁰⁶ *Ibidem.*

⁹⁰⁷ *Ibidem.*

⁹⁰⁸ *Ibidem.*, gdje se navodi da je okrugli stol održan povodom Međunarodnog dana žena.

⁹⁰⁹ *Ibidem.*

⁹¹⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 262.

s javnom kampanjom usmjerenom na povećanje vidljivosti problema i podizanje svijesti javnosti o položaju i zaštiti osoba starije životne dobi.

Unatoč navedenim primjerima dobre prakse, analiza pokazuje da su aktivnosti povjerenstava u ovom području još uvijek relativno ograničene i neravnomjerno razvijene. Njihovo djelovanje često se svodi na pojedinačne inicijative bez potrebnog kontinuiteta i bez jasnije integracije u šire politike socijalne skrbi i zdravstvene zaštite. Time se otvara prostor za snažnije uključivanje povjerenstava u oblikovanje i predlaganje ciljanih mjera usmjerenih na specifične potrebe žena starije životne dobi, osobito u području prevencije nasilja, povećanja dostupnosti usluga te smanjenja socijalne izolacije i rizika od marginalizacije.

4.3.2.4. Prevencija i zaštita od nasilja u obitelji te mjere suzbijanja spolnog uznemiravanja

Povjerenstva za ravnopravnost spolova, kao radno-savjetodavna tijela županijskih skupština i Skupštine Grada Zagreba, sukladno odredbama Protokola i Zakona o ravnopravnosti spolova, imaju važnu ulogu u području prevencije i zaštite od nasilja u obitelji te u suzbijanju spolnog uznemiravanja. Njihove zadaće obuhvaćaju suradnju s nadležnim institucijama, praćenje stanja, iniciranje mjera te sudjelovanje u međuresornim mehanizmima zaštite i potpore žrtvama.

Iz izvješća Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2013. godinu proizlazi da su sva povjerenstva dostavila tražene podatke, no da razina aktivnosti i intenzitet suradnje znatno variraju među pojedinim županijama. Većina povjerenstava izvijestila je o uspostavljenoj suradnji i razmjeni podataka s koordinatorima/icama za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave, županijskim tijelima te organizacijama civilnog društva, dok su pojedina povjerenstva navela i suradnju s obiteljskim centrima, centrima za socijalnu skrb i policijom. Međutim, iz dostupnih podataka često nije jasno na koji se način navedena suradnja konkretno provodi, što upućuje na nedovoljnu operacionalizaciju propisanih obveza i izostanak jasnije koordinacije među uključenim dionicima.⁹¹¹

Poseban izazov predstavlja provedba odredbi Protokola koje predviđaju održavanje sastanaka s relevantnim dionicima radi rasprave o pojedinačnim slučajevima nasilja u obitelji. U praksi su takve sastanke organizirala tek pojedina povjerenstva, poput onih u Zadarskoj,

⁹¹¹ Primjerice, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije navelo je da je suradnja uspostavljena kroz sudjelovanje u radu županijskog međuresornog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji te kroz suradnju s organizacijama civilnog društva. Istodobno je istaknuto kako razmjena podataka još uvijek nije uspostavljena na zadovoljavajućoj razini ni u pogledu ažurnosti, pri čemu kao poseban problem navode nepostojanje standarda evidentiranja podataka o njihovoj razmjeni. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2013. godinu*, str. 106.

Šibensko-kninskoj i Virovitičko-podravskoj županiji⁹¹², dok se većina povjerenstava o tom pitanju nije očitovala ili je navela da sastanci nisu održavani.⁹¹³ Kao razlozi pritom se navode nepostojanje prijavljenih slučajeva ili nerazumijevanje vlastite uloge, primjerice u Ličko-senjskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Takvi odgovori upućuju na ograničeno razumijevanje operativne dimenzije djelovanja povjerenstava u sustavu prevencije i zaštite od nasilja te na potrebu jasnijeg normativnog i institucionalnog definiranja njihove uloge u međuresornoj suradnji.⁹¹⁴

Istodobno, dio povjerenstava redovito razmatra statističke podatke o nasilju u obitelji na svojim sjednicama, bez izravnog uključivanja u pojedinačne slučajeve. Tako Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije ističe da se „ne raspravlja o pojedinačnim slučajevima nasilja u obitelji, već se sukladno dobivenim statističkim podacima ukazuje na aktualnu problematiku i apelira na traženje rješenja“, dok Povjerenstvo Koprivničko-križevačke županije navodi da je „na svim sjednicama pored aktualnih tema obrađivana i problematika nasilja“. Ovakav pristup potvrđuje da povjerenstva svoju ulogu primarno ostvaruju kroz analitičko-savjetodavnu funkciju, a ne kroz operativno postupanje u konkretnim slučajevima.⁹¹⁵

U tom okviru povjerenstva često formuliraju preporuke usmjerene na jačanje institucionalne infrastrukture, osobito kroz isticanje potrebe za osnivanjem skloništa za žrtve nasilja te osiguravanjem sustavne podrške nakon izlaska iz sigurnih kuća, primjerice u Koprivničko-križevačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Međimurskoj, Zadarskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji.⁹¹⁶ Takvi zaključci ukazuju na prepoznate institucionalne nedostatke, ali i na ograničenja provedbene uloge povjerenstava, koja u najvećoj mjeri ostaje posredna i ovisna o postupanju drugih nadležnih institucija.

⁹¹² Tako Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zadarske županije navodi da u suradnji s Centrom za socijalnu skrb Zadar i Policijskom upravom zadarskom prati pojedinačne slučajeve kroz kontakte na mjesečnoj razini. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije ističe da je „interveniralo u nekoliko pojedinačnih slučajeva koje su se žrtve obratile Povjerenstvu za savjet, odnosno zatražile pomoć“, dok Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravске županije navodi da kroz rad u županijskom međuresornom timu za prevenciju i suzbijanje obiteljskog nasilja te sudjelovanjem na edukacijama u organizaciji organizacija civilnog društva razmjenjuje iskustva i raspravlja o pojedinim slučajevima obiteljskog nasilja., *Ibidem*.

⁹¹³ Primjerice, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije navodi kako „nije sudjelovalo niti sazivalo sastanke sa relevantnim čimbenicima vezano uz problematiku pojedinačnih slučajeva nasilja u obitelji, obzirom na činjenicu da gotovo nije ni funkcioniralo tijekom 2013.“, dok su negativan odgovor u vezi s održavanjem takvih sastanaka dala i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije te Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije., *Ibidem*.

⁹¹⁴ *Ibid.*, str. 106.-107.

⁹¹⁵ *Ibid.*, str. 107.

⁹¹⁶ *Ibidem*.

Komparativna analiza dodatno potvrđuje neujednačenost postupanja među županijama. Dok su neka povjerenstva aktivno sudjelovala u međuresornim timovima i organizirala sastanke s relevantnim dionicima, druga se uopće nisu očitovala ili nisu provodila aktivnosti u ovom području, primjerice Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Šibensko-kninska i Splitsko-dalmatinska županija.⁹¹⁷ Takva fragmentiranost upućuje na izostanak standardiziranog pristupa i nedovoljno jasno definirane institucionalne obveze.

Većina povjerenstava u svojim očitovanjima ukazuje na problematiku nasilja u obitelji, pritom posebno naglašavajući potrebu osnivanja i kontinuirane potpore skloništima za žrtve nasilja te važnost razvoja savjetovališta namijenjenih ženama žrtvama nasilja.⁹¹⁸

Unatoč navedenim ograničenjima, u praksi su zabilježeni i primjeri aktivnijeg i proaktivnijeg djelovanja pojedinih povjerenstava. Kao pozitivan primjer ističe se Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, koje je Pravobraniteljici dostavilo obavijest o slučaju spolnog uznemiravanja radnice u Domu zdravlja Primorsko-goranske županije. Postupanje Povjerenstva rezultiralo je provođenjem ispitnog postupka te upućivanjem upozorenja i preporuke nadležnoj instituciji. Navedeni primjer pokazuje da povjerenstva, uz odgovarajuću inicijativu, međuinstitucionalnu suradnju i pravodobnu komunikaciju, mogu imati konkretnu i značajnu ulogu u zaštiti prava žena i suzbijanju diskriminacije na temelju spola.⁹¹⁹

Dodatno, pojedina povjerenstva razvijaju aktivnosti usmjerene na prevenciju nasilja i podizanje svijesti javnosti o problematici rodno uvjetovanog nasilja. Kao primjer dobre prakse može se izdvojiti tematska sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba pod nazivom „*Odnos institucija prema žrtvama obiteljskog nasilja*“, kao i sudjelovanje Povjerenstva u raspravama o femicidu na zajedničkim sjednicama s drugim tijelima.⁹²⁰

⁹¹⁷ Iz dostavljenih izvješća proizlazi kako je uspostavljena suradnja i razmjena podataka s koordinatorima/icama za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave, policijom, centrima za socijalnu skrb i organizacijama civilnog društva. Povjerenstva su, kao i prethodnih godina, navodila da održavaju sastanke, međutim samo su pojedina povjerenstva održavala sastanke vezane uz problematiku nasilja u obitelji, dok se dio povjerenstava o tome uopće nije očitovao ili je izrijekom naveo da takve sastanke nije održavao. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2014. godinu*, str. 94.

⁹¹⁸ Povjerenstva za ravnopravnost spolova u Koprivničko-križevačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Međimurskoj, Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Istarskoj i Zadarskoj županiji posebno su ukazivala na potrebu osnivanja i pružanja potpore skloništima za žrtve obiteljskog nasilja te razvoja savjetovališta za žene žrtve nasilja. *Ibidem*.

⁹¹⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova posebno je istaknula suradnju s Povjerenstvom za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije kao primjer dobre prakse u postupanju povjerenstava u slučajevima spolnog uznemiravanja i zaštite prava zaposlenica. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015. godinu*, str. 195.

⁹²⁰ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba tijekom 2015. godine održalo je četiri tematske sjednice, pri čemu je na trima sjednicama aktivno sudjelovala i predstavnica Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. *Ibid*, str. 146.

Komparativna analiza pokazuje da ni tijekom 2016. godine nije došlo do značajnijih promjena u provedbi Protokolom predviđenih aktivnosti vezanih uz održavanje sastanaka o pojedinačnim slučajevima nasilja u obitelji. Povjerenstva su uglavnom održavala sjednice i sastanke na kojima se problematika nasilja razmatrala na općoj i preventivnoj razini, bez konkretnog uključivanja u pojedinačne slučajeve. Iznimku predstavlja Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, koje je održalo tematski sastanak posvećen problematici nasilja u obitelji te sudjelovalo u radu međuresornog tima za suzbijanje nasilja nad ženama. Navedeno potvrđuje kontinuitet neujednačene prakse među povjerenstvima te ograničenu operacionalizaciju obveza predviđenih Protokolom.⁹²¹

Neka povjerenstva raspravljala su o potrebi jačanja institucionalne podrške žrtvama nasilja, osobito kroz osnivanje skloništa za žrtve obiteljskog nasilja te osiguravanje podrške ženama i djeci nakon izlaska iz sigurnih kuća. Posebno su istaknuti problemi nedostatnih kapaciteta za smještaj žrtava i otežanog osiguravanja egzistencijalne i socijalne podrške nakon izlaska iz sustava privremene zaštite.⁹²²

S druge strane, pojedina povjerenstva svoju su ulogu prvenstveno usmjerila na preventivne i edukativne aktivnosti, s naglaskom na senzibiliziranje javnosti, promicanje ravnopravnosti spolova i ukazivanje na problematiku nasilja temeljem dostupnih statističkih podataka, bez uključivanja u pojedinačne slučajeve nasilja u obitelji.⁹²³

Kao primjer aktivnosti usmjerenih na prevenciju nasilja i podizanje svijesti javnosti može se izdvojiti i djelovanje Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, koje je organiziralo predavanje na temu „*Uloga žene u sprečavanju nasilja nad ženama*“, pridonoseći senzibiliziranju lokalne zajednice za problem nasilja nad ženama i važnost njihove društvene uloge u prevenciji nasilja.⁹²⁴

⁹²¹ Iz dostavljenih očitovanja proizlazi da se tijekom 2016. godine sastanci s relevantnim dionicima vezani uz pojedinačne slučajeve nasilja u obitelji uglavnom nisu održavali, odnosno da se na sjednicama raspravljalo ponajprije o problematici nasilja na načelnoj razini. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 151.

⁹²² Primjerice, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije raspravljalo je o potrebi osnivanja skloništa za žrtve obiteljskog nasilja i ponovne uspostave specijaliziranog udomiteljstva, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zadarske županije upozorilo na nedostatne kapacitete Sigurne kuće te potrebu osiguravanja podrške ženama i djeci nakon izlaska iz sustava smještaja. *Ibidem*.

⁹²³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije navelo je kako njegov rad nije usmjeren na pojedinačne slučajeve nasilja u obitelji, već prvenstveno na senzibiliziranje javnosti za problem obiteljskog nasilja, promociju ravnopravnosti spolova i uključivanje žena u politički i gospodarski život, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije istaknulo da se na sjednicama ne raspravlja o pojedinačnim slučajevima nasilja, nego se na temelju statističkih podataka ukazuje na aktualnu problematiku i potrebu traženja rješenja. *Ibid.*, str. 151.-152.; Usp. i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 151.

⁹²⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str.194.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske i Karlovačke županije provodila su aktivnosti usmjerene na prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji kroz edukativne i javno-senzibilizacijske sadržaje. Povjerenstvo Krapinsko-zagorske županije organiziralo je okrugli stol o provođenju Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, čime je otvorilo pitanje njegove praktične primjene i učinkovitosti na lokalnoj razini. Istodobno, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije održalo je predavanje „*Suočavanje s alkoholizmom i nasiljem u obitelji*“, usmjereno na povezane društvene uzroke i posljedice nasilja. Ove aktivnosti ukazuju na dominantno edukativno-preventivni pristup u djelovanju povjerenstava.⁹²⁵

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba pokazuje višu razinu institucionalne integriranosti i međusektorske suradnje kroz sudjelovanje u zajedničkim inicijativama s drugim tijelima. Posebno se ističe tematska sjednica „*Femicid – situacija u Republici Hrvatskoj*“, održana u suradnji s Odborom za nacionalne manjine i Gradskom koordinacijom za ljudska prava, na kojoj se raspravljalo o fenomenu femicida, institucionalnim odgovorima na nasilje nad ženama te potrebi jačanja preventivnih i zaštitnih mehanizama. Takve aktivnosti ukazuju na nastojanje uključivanja problematike rodno uvjetovanog nasilja u širi okvir javnih politika i međuinstitucionalne suradnje.⁹²⁶

Unatoč navedenim primjerima aktivnijeg djelovanja, većina povjerenstava ističe kako njihova uloga nije usmjerena na izravno postupanje u pojedinačnim slučajevima nasilja u obitelji. Pojedina povjerenstva pritom navode da tijekom izvještajnog razdoblja nisu zaprimila prijave nasilja od nadležnih institucija ni jedinica lokalne samouprave, što dodatno potvrđuje ograničenu operativnu uključenost povjerenstava u sustav zaštite žrtava nasilja.⁹²⁷

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije pritom izričito naglašava kako izravno postupanje u pojedinačnim slučajevima nasilja nad ženama ne smatra dijelom svog djelokruga. Takvo razumijevanje vlastite uloge potvrđuje prevladavajuću percepciju

⁹²⁵ *Ibidem*.

⁹²⁶ Tematska sjednica pod nazivom „Femicid – situacija u Republici Hrvatskoj“ održana je 12. prosinca 2017. godine u prostorijama Gradske skupštine Grada Zagreba kao zajednička sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, Odbora za nacionalne manjine i Gradske koordinacije za ljudska prava, a na sjednici je sudjelovala i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova sa stručnim izlaganjem na navedenu temu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2017. godinu*, str. 88.

⁹²⁷ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije navelo je kako nije imalo „niti jedan prijavljen slučaj nasilja u obitelji, kako od strane nadležnih institucija tako nam se nisu obratile niti jedinice lokalne samouprave“, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije istaknulo da „nije bilo težih oblika zlostavljanja koje bi tražile daleko širu uključenost“. *Ibid.*, str. 151.

povjerenstava kao prvenstveno savjetodavnih i analitičkih, a ne operativnih tijela unutar sustava zaštite od nasilja.⁹²⁸

U tom okviru aktivnosti povjerenstava u velikoj su mjeri usmjerene na preventivno-edukativne oblike djelovanja i podizanje svijesti javnosti o nasilju nad ženama. Kao primjer takvog pristupa može se izdvojiti parlaonica „*Usudi se, pokreni se! Reci ne nasilju!*“, koju je organiziralo Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije u suradnji s organizacijama civilnog društva i policijom, s ciljem senzibilizacije javnosti i poticanja aktivnijeg društvenog odgovora na nasilje.⁹²⁹

Pojedina povjerenstva djelovala su i kroz organizaciju tematskih sjednica posvećenih prevenciji nasilja i međunarodnim standardima zaštite žena. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije održalo tematsku sjednicu „*Aktivno protiv nasilja*“, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije organiziralo sjednicu „*Što nam donosi ratifikacija Istanbulske konvencije?*“, čime je otvorena rasprava o značaju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s međunarodnim standardima zaštite od nasilja nad ženama.⁹³⁰

Povjerenstva su provodila i različite javne i informativne aktivnosti usmjerene na senzibiliziranje građana za problem nasilja u obitelji. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije organiziralo info-stand s promidžbenim materijalima vezanim uz problematiku nasilja u obitelji, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije održalo javnu tribinu „*Povezanost nasilja u obitelji i alkoholizma*“. Aktivnosti usmjerene na prevenciju i javnu raspravu provodila su i povjerenstva Dubrovačko-neretvanske županije i Međimurske županije kroz okrugli stol „*Prevencija nasilja u obitelji*“ i tribinu „*Utjecaj rodne komponente na uzroke i zaštitu od nasilja u obitelji*“.⁹³¹

Važan segment djelovanja povjerenstava odnosi se i na sudjelovanje u nacionalnim preventivnim kampanjama usmjerenima na suzbijanje nasilja nad ženama. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije sudjelovalo je u predstavljanju preventivnog projekta Ministarstva unutarnjih poslova „*Lily # Respectus – Spriječimo nasilje prema ženama*“, dok su aktivnosti povezane s promocijom navedenog programa provedene i u nizu

⁹²⁸ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije navodi kako „nije direktno sudjelovalo u rješavanju pojedinačnih nasilja nad ženama jer to nije ni cilj županijskog povjerenstva“. *Ibidem*.

⁹²⁹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije organiziralo je 24. studenoga 2017. godine, u suradnji s Udrugom osoba s invaliditetom „Bolje sutra“ Koprivnica i Policijskom upravom, parlaonicu „*Usudi se, pokreni se! Reci ne nasilju!*“. *Ibid.*, str. 153.

⁹³⁰ *Ibidem*.

⁹³¹ *Ibidem*.

drugih županija. Time se potvrđuje uloga povjerenstava kao važnih posrednika u prijenosu nacionalnih politika i preventivnih inicijativa na lokalnu razinu.⁹³²

Istodobno, dio aktivnosti povjerenstava prelazi usko područje prevencije nasilja te obuhvaća širi kontekst promicanja ravnopravnosti spolova i osnaživanja žena u društvenom i gospodarskom životu. Povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena Hrvatska gospodarska komora, u suradnji s Povjerenstvom za ravnopravnost spolova Istarske županije, organizirala je okrugli stol „*Ženska strana upravljanja ljudskim resursima*“, posvećen položaju žena u poduzetništvu i upravljačkim strukturama.⁹³³

Dio aktivnosti povjerenstava bio je usmjeren i na pitanja obrazovanja, položaja žena na tržištu rada te njihove vidljivosti u javnom prostoru. U tom su okviru pojedina povjerenstva organizirala predavanja, sudjelovala u panel-raspravama i provodila preventivne akcije usmjerene na osnaživanje žena i promicanje ravnopravnosti spolova u različitim područjima društvenog života.⁹³⁴

Cjelovito promatrano, analiza pokazuje da je djelovanje povjerenstava u području prevencije i zaštite od nasilja u obitelji pretežito usmjereno na edukativne aktivnosti, podizanje svijesti javnosti i normativno-savjetodavne inicijative, dok je njihova operativna uključenost u provedbu Protokola i postupanje u konkretnim slučajevima nasilja relativno ograničena. Takva raspodjela aktivnosti upućuje na strukturno ograničenu ulogu povjerenstava unutar sustava zaštite od nasilja, ali istodobno potvrđuje njihov značajan potencijal kao platforme za razvoj preventivnih politika, jačanje međuinstitucionalne suradnje i povezivanje različitih dionika na lokalnoj i regionalnoj razini.

4.3.2.5. Obilježavanje važnijih datuma iz područja ravnopravnosti spolova i ljudskih prava

⁹³² Aktivnosti vezane uz predstavljanje preventivnog projekta Ministarstva unutarnjih poslova „Lily # Respectus – Spriječimo nasilje prema ženama“ navode i povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske, Virovitičko-podravске, Sisačko-moslavačke, Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Požeško-slavonske, Zadarske, Osječko-baranjske i Šibensko-kninske županije. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 316.

⁹³³ U okviru obilježavanja Dana žena održana je i konferencija „Žensko poduzetništvo u Hrvatskoj i odabranim zemljama: izazovi i perspektive“, u organizaciji Udruge BPW – Prvi hrvatski klub žena, pod pokroviteljstvom Istarske županije, na kojoj je sudjelovala i predsjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2024. godinu*, str. 271.-272.

⁹³⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, u suradnji sa Sveučilištem u Dubrovniku i Udrugom poslovnih žena KRUG Dubrovnik, održalo je predavanje „Žene i obrazovanje – nekad i sad“. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije sudjelovalo je u panel-raspravi „*Stakleni strop – mit ili realnost*“, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, u suradnji s Policijskom upravom koprivničko-križevačkom, provelo preventivnu akciju „*Žene u prometu*“. *Ibid.*, str. 272.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu ulogu u promicanju ravnopravnosti spolova i ljudskih prava na regionalnoj razini. Njihovo djelovanje pritom nadilazi isključivo savjetodavne i koordinacijske funkcije te uključuje i aktivnosti usmjerene na informiranje, edukaciju i senzibiliziranje javnosti o pitanjima ravnopravnosti spolova i zaštite ljudskih prava. U tom kontekstu obilježavanje međunarodnih i nacionalnih datuma iz područja ljudskih prava predstavlja jedan od najvidljivijih oblika njihova javnog djelovanja. Takve aktivnosti pridonose edukaciji građana, jačanju međuinstitucionalne suradnje te većoj vidljivosti politika ravnopravnosti spolova u lokalnim i regionalnim zajednicama.

Analiza izvješća pokazuje da gotovo sva povjerenstva redovito provode aktivnosti vezane uz obilježavanje značajnih datuma iz područja ravnopravnosti spolova i ljudskih prava. Posebno se pritom izdvajaju Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama te Međunarodni dan žena. Aktivnosti organizirane povodom tih datuma imaju važnu ulogu u podizanju svijesti javnosti o rodnoj ravnopravnosti i nasilju nad ženama, ali i u uključivanju lokalnih institucija, obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva u promicanje politike ravnopravnosti spolova.

Kao primjer šireg i sadržajno raznolikog pristupa može se izdvojiti Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije, koje je povodom Međunarodnog dana poduzetnica organiziralo tribinu o ženskom poduzetništvu i ulozi potpornih institucija u osnaživanju žena u gospodarstvu.⁹³⁵ Takve aktivnosti pokazuju da obilježavanje važnih datuma iz područja ljudskih prava nije bilo usmjereno isključivo na problematiku nasilja, već i na pitanja ekonomskog osnaživanja žena i njihove vidljivosti u javnom i gospodarskom životu.

Pojedine županije izdvajaju se i po tematski profiliranim događanjima usmjerenima na promicanje ženskog poduzetništva i ekonomskog osnaživanja žena. Tako su aktivnosti pojedinih povjerenstava bile usmjerene na jačanje vidljivosti žena u gospodarstvu te povezivanje s organizacijama koje pružaju podršku poduzetnicama na lokalnoj razini.⁹³⁶

⁹³⁵ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije organiziralo je tribinu o ženskom poduzetništvu i značaju potpornih institucija u osnaživanju žena u gospodarstvu kao uvod u sajam poduzetnica „Žena sam. Poduzetnica sam.“ održan 21. svibnja 2016. godine. Na tribini je sudjelovala i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, koja je predstavila EU-projekt „*Prema stvarnoj ravnopravnosti muškaraca i žena: usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života*“. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 152.

⁹³⁶ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije obilježilo je 16. lipnja 2015. godine Svjetski dan poduzetnica održavanjem Skupa poduzetnica Zagrebačke županije, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije isti datum obilježilo 17. svibnja 2015. godine u suradnji s Udrugom poslovnih žena KRUG Dubrovnik. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2015. godinu*, str. 145.

Pojedina povjerenstva svoje su aktivnosti usmjeravala i na teme povezane sa zaštitom šireg spektra ljudskih prava i suzbijanjem diskriminacije. U tom kontekstu, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije organiziralo je projekciju dokumentarnog filma „*Još jednom*“ povodom Međunarodnog dana borbe protiv homofobije i transfobije, čime je djelovanje povjerenstva prošireno i na pitanja zaštite prava LGBTIQ+ osoba.⁹³⁷

Povjerenstva su kroz obilježavanje važnih datuma nastojala skrenuti pozornost i na položaj žena u ruralnim sredinama te njihovu društvenu i gospodarsku ulogu. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije obilježilo Svjetski dan seoskih žena dodjelom priznanja „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“, dok su aktivnosti povodom navedenog datuma provodila i povjerenstva Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske županije. Navedeni primjeri upućuju na različite pristupe u obilježavanju važnih datuma, pri čemu se učinkovitijima pokazuju aktivnosti koje su tematski jasno usmjerene i javno vidljive.⁹³⁸

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba ističe se razinom sadržajne i konceptualne razrade svojih aktivnosti. Tematska sjednica „*Nasilje nad ženama s invaliditetom – višestruki rizik, višestruka diskriminacija*“, održana povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i „*16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama*“, uključivala je i projekciju dokumentarnog filma „*Lijepo mi je s tobom, znaš*“ autorice Eve Kraljević, čime je posebno naglašena intersekcionalna dimenzija nasilja i višestruke diskriminacije žena s invaliditetom.⁹³⁹ Također, 25. studenoga 2016. godine održan je okrugli stol „*Glas za žrtve seksualnog nasilja*“ u okviru projekta „*Relevantne institucije i organizacije civilnog društva – glas za žrtve seksualnog nasilja*“, čime je dodatno naglašena važnost suradnje institucija i organizacija civilnog društva u području zaštite žrtava seksualnog nasilja i javnog zagovaranja njihovih prava.⁹⁴⁰

Povjerenstva su organizirala i niz tematskih sjednica i javnih rasprava usmjerenih na promicanje ravnopravnosti spolova i osvještavanje prepreka s kojima se žene suočavaju u

⁹³⁷ *Ibidem*.

⁹³⁸ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održalo je 15. listopada 2015. godine u Glazbenoj školi u Varaždinu dodjelu javnih priznanja „*Ženska kreativnost u ruralnom životu*“, a na svečanosti je sudjelovala i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Svjetski dan seoskih žena obilježila su i povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske županije. *Ibidem*.

⁹³⁹ Tematska sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba pod nazivom „Nasilje nad ženama s invaliditetom – višestruki rizik, višestruka diskriminacija“ održana je 8. prosinca 2015. godine, a na sjednici je sudjelovala i predstavnica Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. *Ibid.*, str. 165.

⁹⁴⁰ Okrugli stol „Glas za žrtve seksualnog nasilja“ organizirali su Ženska soba i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, a na događanju je sudjelovala i predstavnica Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2016. godinu*, str. 130.-131.

profesionalnom i društvenom životu. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije održalo tematsku sjednicu povodom Međunarodnog dana žena, dok su Povjerenstvo Grada Daruvara i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije organizirali okrugli stol „*Zašto je važna ravnopravnost*“, na kojem su predstavljeni projekti usmjereni na uklanjanje prepreka profesionalnom napredovanju žena i usklađivanje poslovnog i obiteljskog života.⁹⁴¹

Povjerenstva su kroz obilježavanje Međunarodnog dana žena otvarala i pitanja položaja žena na tržištu rada te usklađivanja profesionalnog i obiteljskog života. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije održalo tematsku sjednicu „*Žene na tržištu rada s posebnim osvrtom na stanje u PGŽ*“, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije organiziralo okrugli stol „*Kako postići sklad osobnog, obiteljskog i profesionalnog života?*“, usmjeren na izazove usklađivanja privatnih i profesionalnih obveza žena.⁹⁴²

Posebno su značajne aktivnosti povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, koje pokazuju visoku razinu angažmana povjerenstava kroz različite edukativne, kulturne i javno-zagovaračke oblike djelovanja. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije organiziralo je pjesničku večer „*Stop nasilju nad ženama*“, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije održalo je okrugli stol „*Borba protiv nasilja nad ženama u Splitsko-dalmatinskoj županiji*“ u suradnji sa Županijskim timom za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije organiziralo predavanje „*Ljubav nije nasilje*“ za studente Sveučilišta u Dubrovniku.⁹⁴³

U novijem dobu, osobito tijekom 2022. godine, pojedina povjerenstva istaknula su se većim brojem aktivnosti i tematski raznolikim pristupom promicanju ravnopravnosti spolova. Posebno se izdvajaju povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke,

⁹⁴¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova sudjelovala je na tematskoj sjednici Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije povodom Međunarodnog dana žena, dok je na okruglom stolu „*Zašto je važna ravnopravnost*“ predstavljen EU Progress projekt „*Uklanjanje staklenog labirinta*“ te projekt „*Prema stvarnoj ravnopravnosti muškaraca i žena: usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života*“. *Ibid.*, str. 152.

⁹⁴² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije i Ženska grupa Karlovac „Korak“ organizirali su 8. ožujka 2016. godine konferenciju za medije na kojoj je sudjelovala i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. *Ibidem*.

⁹⁴³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije organiziralo je okrugli stol „*Rad s počiniteljima*“, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije izložbu fotografija „*Žene šute i skrivaju svoje lice*“, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba sudjelovalo u organizaciji međusektorske edukacije o femicidu i problemu nasilja nad ženama te organiziralo javnu kampanju senzibilizacije kroz osvjetljavanje fontana u roza boji i prikazivanje holograma „*Stop nasilju nad ženama*“. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izviješće o radu za 2019. godinu*, str. 317.

Primorsko-goranske i Virovitičko-podravske županije te Grada Zagreba, koja su organizirala edukacije, radionice, javna događanja i tematske sjednice posvećene različitim aspektima rodne ravnopravnosti. Među primjerima dobre prakse ističu se *Festival žena iz ruralnih područja*, radionica „*Metodologija rodno odgovornog proračuna*“ te sjednica „*Muškarci gdje ste? Odabrani naglasci o problemu feminizacije odgajateljske profesije*“, kojom je otvorena rasprava o rodnoj strukturi pojedinih zanimanja i stereotipima na tržištu rada.⁹⁴⁴

Dodatno, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Dana ljudskih prava predstavilo je rezultate istraživanja o pojavnosti nasilja među sportašicama i sportašima na području Grada Zagreba te aplikaciju „*Safecity*“, čime je u djelovanje povjerenstva uvedena i dimenzija korištenja digitalnih alata u praćenju i prevenciji nasilja.⁹⁴⁵

Analitički promatrano, obilježavanje važnih datuma predstavlja jedan od najvidljivijih i najčešće korištenih oblika djelovanja povjerenstava, ali istodobno pokazuje i određena ograničenja. Dok pojedina povjerenstva koriste te prilike za razvoj sadržajno kompleksnijih i međusektorski povezanih aktivnosti, kod drugih se djelovanje zadržava pretežito na simboličkoj i protokolarnoj razini. Time se potvrđuje potreba za sustavnijim pristupom i jačanjem strateške dimenzije obilježavanja važnih datuma, kako bi se osigurao njihov stvarni doprinos promicanju i provedbi politika ravnopravnosti spolova.

4.3.2.6. Mediji, rodni stereotipi i uloga povjerenstava u promicanju rodno osjetljivog javnog prostora

U okviru provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova⁹⁴⁶, područje medija prepoznato je kao jedno od ključnih prostora za promicanje rodne ravnopravnosti i suzbijanje stereotipa. Mediji imaju značajnu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja, društvenih vrijednosti i percepcije rodni uloga, zbog čega njihovo djelovanje treba biti usmjereno prema afirmaciji ravnopravnosti žena i muškaraca te suzbijanju diskriminatornih i stereotipnih prikaza. U tom

⁹⁴⁴ Analizom rada povjerenstava utvrđeno je da su tijekom 2022. godine organizirala oko 100 aktivnosti, pri čemu se približno polovica odnosila na održavanje redovitih i tematskih sjednica, dok je najveći broj aktivnosti bio vezan uz problematiku rodno utemeljenog nasilja, uključujući obilježavanje relevantnih datuma, javne aktivnosti i sudjelovanje u edukacijama i konferencijama. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 220.-221.

⁹⁴⁵ Prevladavajuće aktivnosti povjerenstava tijekom 2023. godine uključivale su obilježavanje brojnih međunarodnih i nacionalnih datuma iz područja ljudskih prava, zdravlja i ravnopravnosti spolova, uključujući Međunarodni dan žena, Dan ružičastih majica, Međunarodni dan borbe protiv homofobije i transfobije, Svjetski dan žena iz ruralnih područja te Međunarodni dan ljudskih prava. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 258.

⁹⁴⁶ Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, *op. cit.*, mjera 7.2.1., 7.2.2., 7.2.4. i 7.2.6.

kontekstu županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu ulogu u provedbi mjera usmjerenih na uključivanje rodno osjetljive perspektive u medijski prostor i javnu komunikaciju.

Obveze povjerenstava obuhvaćaju informiranje građana o važnosti ravnopravnosti spolova te promicanje potrebe uključivanja rodne perspektive u različita područja društvenog života, uključujući medije i javni diskurs. Povjerenstva pritom djeluju u suradnji s medijima, Uredom za ravnopravnost spolova, tijelima državne uprave i organizacijama civilnog društva, čime se osigurava širi institucionalni okvir za provedbu aktivnosti usmjerenih na promicanje rodne ravnopravnosti.

Uz informativnu funkciju, povjerenstva imaju i proaktivnu ulogu u poticanju razvoja i dostupnosti rodno senzibiliziranih medijskih sadržaja. To uključuje inicijative usmjerene na osiguravanje većeg medijskog prostora za sadržaje koji promiču ravnopravnost spolova, kao i sudjelovanje u projektima i kampanjama kojima se povećava vidljivost ženskih prava i rodne jednakosti u javnom prostoru.

Važan segment djelovanja odnosi se i na edukaciju medijskih djelatnika i djelatnica s ciljem podizanja razine svijesti o rodnoj ravnopravnosti i smanjenja stereotipnih prikaza žena i muškaraca u medijima. Povjerenstva, u suradnji s relevantnim institucijama i organizacijama, sudjeluju u organizaciji edukativnih aktivnosti koje pridonose profesionalnijem i rodno osjetljivijem medijskom izvještavanju. Posebno značajna funkcija očituje se u analizi medijskih sadržaja, kojom se nastoje identificirati učestalost i oblici rodnih stereotipa te ukazati na diskriminatorne obrasce i prakse u javnom prostoru. Takva analitička komponenta omogućuje ne samo praćenje stanja u medijima, nego i formuliranje preporuka za unapređenje medijskih politika i standarda izvještavanja.

Sve navedeno potvrđuje da povjerenstva imaju potencijalno važnu ulogu u oblikovanju rodno osjetljivog medijskog okruženja. Međutim, učinkovitost njihove uloge u praksi ovisi o razini njihove aktivnosti, dostupnim resursima i stupnju suradnje s medijima i drugim institucijama, što rezultira značajnim razlikama među pojedinim županijama.

U empirijskom dijelu analize, temeljenom na izvješćima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, uočava se izražena neujednačenost i općenito niska razina aktivnosti povjerenstava u području medija i promicanja rodno osjetljivog javnog prostora. Analiza provedbe mjera 7.2.1., 7.2.2., 7.2.4. i 7.2.6. Nacionalne politike za ravnopravnost spolova pokazuje da velik broj povjerenstava nije razvijao sustavne aktivnosti usmjerene na medije, edukaciju medijskih djelatnika ili analizu medijskih sadržaja. Aktivnosti koje su ipak provedene uglavnom su bile ograničene na sudjelovanje članica povjerenstava u medijskim

emisijama, suradnju s lokalnim medijima te objavljivanje aktivnosti na službenim mrežnim stranicama i lokalnim portalima.

Nasuprot tome, mjere koje se odnose na edukaciju medijskih djelatnika i djelatnica te analizu medijskih sadržaja radi prepoznavanja rodni stereotipa uglavnom se nisu provodile. Obrazloženja za njihovu neprovedbu često su bila nejasna i nedovoljno konkretizirana, dok su pojedina povjerenstva kao prepreku navodila nedostatak financijskih sredstava ili institucionalne okolnosti povezane s imenovanjem i funkcioniranjem povjerenstava. Takvi nalazi potvrđuju da je djelovanje povjerenstava u području medija pretežito ostalo na razini informativnih i promotivnih aktivnosti, bez razvijenije strateške i analitičke dimenzije.⁹⁴⁷

Na temelju provedene analize može se zaključiti da se mjere u području medija provode fragmentirano, bez sustavnog pristupa i jasno razvijene metodološke podloge. Razlozi za takvo stanje proizlaze iz kombinacije institucionalnih i financijskih ograničenja, uključujući prekide u radu povjerenstava uslijed izbornih ciklusa, nedostatak financijskih i kadrovskih resursa te izostanak kontinuirane koordinacije i strateškog planiranja aktivnosti.

Takvi nalazi upućuju na postojanje strukturnih slabosti u provedbi Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na regionalnoj razini, osobito u segmentu koji zahtijeva proaktivno djelovanje, međuinstitucionalnu suradnju i kontinuirano praćenje medijskih sadržaja i rodni stereotipa.

Slijedom toga, nužno je jačanje institucionalnih kapaciteta povjerenstava, osiguravanje stabilnijih izvora financiranja te preciznije normativno definiranje njihovih obveza u području medija, kako bi se osigurala dosljednija i učinkovitija provedba politika ravnopravnosti spolova u javnom prostoru.

4.3.2.7. Zaključna razmatranja o aktivnostima povjerenstava prema tematskim područjima

Na temelju provedene analize aktivnosti županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova prema tematskim područjima javnih politika može se zaključiti da povjerenstva svoju najvidljiviju ulogu ostvaruju kroz aktivnosti promotivnog, edukativnog i javno-

⁹⁴⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova navodi da očitovanja nisu dostavila povjerenstva Dubrovačko-neretvanske, Karlovačke i Požeško-slavonske županije, dok se od preostalih 18 zaprimljenih očitovanja čak 10 povjerenstava nije očitovalo o mjerama vezanima uz medije. U okviru mjere 7.2.2. sudjelovanje članica povjerenstava u radijskim i televizijskim emisijama navela su povjerenstva Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske i Virovitičko-podravske županije; suradnju s lokalnim medijima i njihovo pozivanje na sjednice i aktivnosti navela su povjerenstva Koprivničko-križevačke i Varaždinske županije, dok je Povjerenstvo Virovitičko-podravske županije navelo i objavljivanje aktivnosti na službenim mrežnim stranicama županije i lokalnim portalima radi povećanja senzibiliteta lokalnih medija za tematiku ravnopravnosti spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2014. godinu*, str. 168.-169.

senzibilizacijskog karaktera. To je osobito vidljivo u obilježavanju važnih datuma, organizaciji tematskih sjednica, okruglih stolova, javnih tribina, kampanja i drugih oblika javnog djelovanja usmjerenih na podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova, nasilju nad ženama, političkoj participaciji žena, položaju ranjivih skupina te ekonomskom osnaživanju žena.

Istodobno, analiza pokazuje da se aktivnosti povjerenstava među jedinicama područne (regionalne) samouprave znatno razlikuju po opsegu, kontinuitetu i razini institucionalne razvijenosti. Pojedina povjerenstva razvijaju prepoznatljive primjere dobre prakse, ostvaruju suradnju s organizacijama civilnog društva, sudjeluju u međuresornim timovima i iniciraju javne rasprave o društveno osjetljivim pitanjima. Nasuprot tome, dio povjerenstava djeluje povremeno i fragmentirano, pri čemu se njihove aktivnosti često zadržavaju na simboličkoj i protokolarnoj razini, bez jasnijeg povezivanja s dugoročnim strateškim ciljevima i mjerljivim učincima.

Posebno je uočljivo da su povjerenstva znatno manje razvila svoju analitičku i evaluacijsku funkciju. Sustavno prikupljanje podataka, praćenje provedbe mjera, analiza učinaka javnih politika, medijski monitoring i izrada ciljanih preporuka nisu ujednačeno zastupljeni u radu svih povjerenstava. Time se ograničava mogućnost procjene njihova stvarnog doprinosa provedbi politike ravnopravnosti spolova na područnoj (regionalnoj) razini, ali i mogućnost razvoja kvalitetnijih javnih politika utemeljenih na podacima i evaluaciji učinaka.

Provedena analiza također pokazuje da područja koja zahtijevaju kontinuiran, stručno zahtjevniji i koordiniran pristup, poput reproduktivnog zdravlja, položaja žena s invaliditetom, starijih žena, medija i rodno osjetljive analize javnih politika, ostaju slabije razvijena u odnosu na aktivnosti javne promocije i obilježavanja važnih datuma. Takvo stanje potvrđuje potrebu za jačanjem institucionalnih kapaciteta povjerenstava, standardizacijom njihova rada, osiguravanjem odgovarajućih financijskih i administrativnih resursa te snažnijom koordinacijskom i stručnom podrškom Ureda za ravnopravnost spolova.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju značajan potencijal u provedbi politike ravnopravnosti spolova, ali taj potencijal nije ujednačeno iskorišten. Njihova daljnja institucionalna afirmacija zahtijeva prijelaz s povremenih i pretežno promotivnih aktivnosti prema sustavnom djelovanju koje se temelji na praćenju i vrednovanju učinaka, korištenju relevantnih podataka, jasno definiranim ciljevima te kontinuiranoj suradnji s nadležnim tijelima, organizacijama civilnog društva i lokalnom zajednicom.

4.3.3. Rodno osjetljiv proračun kao instrument provedbe politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini

Člankom 28. Zakona o ravnopravnosti spolova propisano je da jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb osiguravaju uvjete i sredstva za rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i Povjerenstva Grada Zagreba, s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini te provedbe odredbi Zakona. Analiza dostavljenih očitovanja pokazuje da se većina povjerenstava očitovala o osiguravanju osnovnih uvjeta i financijskih sredstava za svoj rad, iako razina dostupnih resursa među jedinicama područne (regionalne) samouprave značajno varira.

U tom kontekstu, kao pozitivan primjer može se izdvojiti Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, koje je naručilo izradu Analitičke studije „*Rodna perspektiva Proračuna Grada Zagreba u 2022.*”. Navedena aktivnost predstavlja primjer uključivanja rodne perspektive u proračunsko planiranje i razvoja rodno osjetljivih javnih politika na lokalnoj razini.⁹⁴⁸

Primjer dobre prakse u području rodno osjetljivog upravljanja proračunskim sredstvima predstavlja Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, koje je u svoj program rada uključilo mjere usmjerene na razvoj rodno osviještenog proračuna i unaprjeđenje položaja žena u procesu javne nabave. Aktivnosti Povjerenstva ubuhvaćale su analizu utjecaja proračuna na žene i muškarce, razmatranje postojećih programa i projekata kroz rodnu perspektivu, predlaganje mjera za postupno uvođenje rodno osjetljivog proračuna, analizu procesa javne nabave te edukaciju članica i članova Povjerenstva i zaposlenika Gradske uprave za rodno osjetljivo upravljanje javnim sredstvima.⁹⁴⁹

Rodno osjetljiv proračun u kontekstu rada povjerenstava ne odnosi se isključivo na osiguravanje financijskih sredstava za pojedine mjere ili usluge, poput skloništa za žrtve nasilja u obitelji, već podrazumijeva sustavno uključivanje rodne perspektive u planiranje, raspodjelu i korištenje javnih sredstava. Takav pristup temelji se na analizi različitih učinaka proračunskih

⁹⁴⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova navodi navedenu studiju kao primjer dobre prakse u području promišljanja i planiranja mjera rodno osjetljive politike, u okviru provedbe članka 28. Zakona o ravnopravnosti spolova koji propisuje obvezu jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba da osiguraju uvjete i sredstva za rad povjerenstava za ravnopravnost spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 258.

⁹⁴⁹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba navelo je da je 13. studenoga 2018. godine održalo radni sastanak s doc. dr. sc. Anom Marijom Sikirić radi dogovora o područjima proračuna Grada Zagreba koja će se analizirati kroz rodnu osjetljivost, s namjerom da se analizom posljednja tri proračuna utvrdi razina njihove rodne osjetljivosti i izdvajanja za žene te predlože daljnje mjere za uvođenje rodno osjetljivog proračuna. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 183.

politika na žene i muškarce te na prepoznavanju postojećih rodni nejednakosti u pristupu javnim resursima, uslugama i mogućnostima. U tom smislu, rodno osjetljiv proračun predstavlja instrument provedbe rodno osviještene politike i usmjeravanja javnih financija prema stvarnom ostvarivanju ravnopravnosti spolova.⁹⁵⁰

Slične inicijative, iako u različitom opsegu i intenzitetu, provodila su i pojedina županijska povjerenstva. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije poduzelo aktivnosti usmjerene na sagledavanje mogućnosti financiranja skloništa za žrtve nasilja u obitelji kroz instrumente rodno osjetljivog proračuna.⁹⁵¹

Pojedina povjerenstva nastojala su razvijati i širi pristup rodno osjetljivom proračunu kroz povezivanje proračunskog planiranja s lokalnim politikama prevencije nasilja nad ženama. Tako je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije planiralo održavanje tematskih sjednica posvećenih rodno osjetljivom proračunu i uključivanju jedinica lokalne samouprave u razvoj takvih praksi, uz istodobno praćenje izdvajanja financijskih sredstava za zaštitu žrtava nasilja u obitelji.⁹⁵²

Pojedina povjerenstva procjenjivala su razinu rodne osjetljivosti županijskih proračuna ponajprije kroz izdvajanja financijskih sredstava za mjere zaštite žrtava nasilja u obitelji i rad skloništa. Tako su povjerenstva Karlovačke i Osječko-baranjske županije smatrala da njihovi županijski proračuni imaju obilježja rodno osjetljivih proračuna upravo zbog osiguranih sredstava za navedene namjene.⁹⁵³

Analiza očitovanja pokazuje da pojedina povjerenstva pojam rodno osjetljivog proračuna prvenstveno povezuju s kontinuiranim financiranjem mjera zaštite žrtava nasilja u obitelji, osobito skloništa i sigurnih kuća. Takvo razumijevanje prisutno je i u očitovanjima

⁹⁵⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ističe da kontinuirano financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji predstavlja samo jedan segment rodno osjetljivog proračuna te upozorava na potrebu dodatnog informiranja i osvještavanja o samom pojmu rodno osjetljivog proračuna. Pozivajući se na definiciju Vijeća Europe, rodno osjetljiv proračun određuje se kao „uvođenje rodno osviještene politike u proračunske procese“, odnosno kao instrument strategije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova. *Ibid.*, str. 185.

⁹⁵¹ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije navelo je da je na sjednici održanoj 3. srpnja 2018. godine donijelo zaključak kojim će od župana Zagrebačke županije zatražiti očitovanje o broju i statusu skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području županije, radi sagledavanja mogućnosti za daljnje mjere povezane s izradom rodno osjetljivog proračuna kojim bi se osigurala financijska sredstva za njihov rad. *Ibid.*, str. 184.

⁹⁵² Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije navelo je da planira održavanje tematske sjednice o izradi rodno osjetljivog proračuna na koju bi bili pozvani predstavnici jedinica lokalne samouprave, kao i analizu broja jedinica lokalne samouprave na području županije koje su izradile rodno osjetljiv proračun. U očitovanju je također navedeno da je u proračunu Primorsko-goranske županije za 2018. godinu bilo osigurano 210.000,00 kuna za rad skloništa za žrtve nasilja u obitelji, zbog čega ga je povjerenstvo ocijenilo „relativno rodno osjetljivim proračunom“. *Ibidem.*

⁹⁵³ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije navelo je da proračun Karlovačke županije smatra rodno osjetljivim proračunom, dok je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Osječko-baranjske županije istaknulo da je u proračunu bilo osigurano 3.800.000,00 kuna za financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji, zbog čega smatra da proračun županije u tom segmentu predstavlja rodno osjetljiv proračun. *Ibidem.*

povjerenstava Vukovarsko-srijemske, Karlovačke i Osječko-baranjske županije, dok pojedina povjerenstva izrijeком navode da njihova županija nema razvijen rodno osjetljiv proračun.⁹⁵⁴

Pojedina povjerenstva tijekom 2019. godine dodatno su razvijala aktivnosti povezane s rodno osjetljivim proračunom i uključivanjem rodne perspektive u proračunske politike. Posebno se pritom ističe Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, koje je organiziralo tematsku sjednicu na kojoj je predstavljena Studija o rodnoj osjetljivosti Proračuna Grada Zagreba, čime je pitanje rodno osjetljivog proračuna postavljeno u širi kontekst analize javnih politika i upravljanja proračunskim sredstvima.⁹⁵⁵

Nadalje, i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije održalo je 29. svibnja 2019. godine tematsku sjednicu pod nazivom „*Inicijativa rodno osjetljivog proračuna u Primorsko-goranskoj županiji*“,⁹⁵⁶ čime je pitanje rodno osjetljivog proračuna dodatno otvoreno i na regionalnoj razini. Istodobno, analiza dostavljenih očitovanja pokazuje da su povjerenstva u različitom stupnju razvila suradnju sa županijskim timovima za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i da pojedina povjerenstva i dalje ukazuju na ograničenja vlastite institucionalne uloge i nedovoljno uključivanje u proračunske procese.

Unatoč navedenim primjerima dobre prakse, provedena analiza pokazuje da je koncept rodno osjetljivog proračuna na regionalnoj razini još uvijek nedovoljno razvijen i neujednačeno primijenjen. Aktivnosti povjerenstava uglavnom su usmjerene na pojedinačna pitanja, osobito financiranje skloništa i mjera zaštite žrtava nasilja u obitelji, dok je sustavno uključivanje rodne perspektive u planiranje, provedbu, praćenje i evaluaciju proračuna još uvijek rijetko prisutno. Istodobno, iz dostavljenih očitovanja vidljivo je da dio povjerenstava nema stvaran utjecaj na proračunske procese niti sudjeluje u izradi proračunskih dokumenata, što dodatno ograničava mogućnost razvoja rodno osjetljivih javnih politika.

⁹⁵⁴ Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije navelo je da županijski proračun već deset godina kontinuirano osigurava sredstva za rad skloništa za žrtve nasilja u obitelji, iako „nikad nije imao naziv ‘rodni proračun’“, ali smatra da navedene aktivnosti i izdvajanja ispunjavaju funkciju rodno osjetljivog proračuna. Za razliku od toga, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije izričito je navelo da županija nema rodno osjetljiv proračun. *Ibid.*, str. 184.-186.

⁹⁵⁵ Nakon predstavljanja Studije o rodnoj osjetljivosti Proračuna Grada Zagreba održane 17. travnja 2019. godine, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba organiziralo je i „*Radionicu o metodologiji i alatima rodne analize*“ namijenjenu predstavnicima gradskih ureda, zavoda i službi radi izrade analiza i izvješća iz područja njihova djelovanja. Na tematskoj sjednici sudjelovala je i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 318.-319.

⁹⁵⁶ Suradnja sa županijskim timovima nije bila uspostavljena u Karlovačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Primorsko-goranskoj, Ličko-senjskoj i Zadarskoj županiji, dok su pojedina povjerenstva navela različite oblike zajedničkih aktivnosti, uključujući organizaciju okruglih stolova i obilježavanje relevantnih datuma. Predsjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije upozorila je da povjerenstva još uvijek nemaju stvarnu ulogu radno-savjetodavnih tijela županijskih skupština, da nisu uključena u izradu proračuna niti imaju uvid u proračunske dokumente te da se rodno osjetljiv proračun ne primjenjuje u praksi. *Ibid.*, str. 319.

Takvi nalazi potvrđuju da razvoj rodno osjetljivog proračuna zahtijeva znatno snažniju institucionalnu i stručnu podršku, uključujući jasnije metodološke smjernice, edukaciju članova povjerenstava i zaposlenika upravnih tijela te uspostavu standardiziranih mehanizama suradnje između povjerenstava, predstavničkih tijela i izvršne vlasti. Slijedom navedenog, može se zaključiti da povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu inicijativnu i savjetodavnu ulogu u promicanju rodno osjetljivog proračuna, ali da njegova učinkovita i dosljedna provedba pretpostavlja višu razinu institucionalizacije, stabilnije financijske i administrativne kapacitete te kontinuirano uključivanje rodne perspektive u cjelokupan proračunski ciklus.

4.3.4. Implementacija Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na regionalnoj razini

U cilju procjene provedbe Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini, potrebno je najprije utvrditi koje su jedinice područne (regionalne) samouprave pristupile Povelji te u kojoj su mjeri preuzete obveze operacionalizirane kroz konkretne provedbene instrumente. Analiza dostupnih podataka pokazuje da je većina županija formalno potpisala Povelju, no istodobno su uočljive značajne razlike u razini njezine stvarne provedbe. Naime, potpisivanje Povelje ne predstavlja samo simboličko prihvaćanje načela ravnopravnosti spolova, već podrazumijeva i obvezu izrade akcijskog plana kao temeljnog instrumenta njezine provedbe i uključivanja rodne perspektive u javne politike.⁹⁵⁷

Daljnja analiza stoga se usmjerava na postojanje akcijskih planova, njihove vremenske okvire, nositelje izrade te institucionalne pretpostavke njihove provedbe. Uočava se da u znatnom broju slučajeva akcijski planovi nisu doneseni ili nisu javno dostupni, što upućuje na diskrepanciju između formalnog prihvaćanja načela ravnopravnosti spolova i njihove stvarne institucionalizacije u javnim politikama na regionalnoj razini. Takav obrazac potvrđuje da je u dijelu županija Povelja ostala prvenstveno na deklarativnoj razini, bez razvoja odgovarajućih provedbenih mehanizama, pokazatelja i sustava praćenja učinaka.

⁹⁵⁷ Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini predviđa da lokalne i regionalne vlasti, nakon pristupanja Povelji, izrade akcijski plan kojim određuju prioritete, mjere i resurse za provedbu načela ravnopravnosti spolova. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske ističe da županijska, gradska i općinska povjerenstva za ravnopravnost spolova mogu imati savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi akcijskih planova Povelje. Usp. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Europska povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>, pristupljeno: 4.3.2026.

Ograničena provedba Povelje može se povezati s više međusobno povezanih čimbenika, uključujući organizacijske, stručne, financijske i političko-institucionalne pretpostavke djelovanja jedinica područne (regionalne) samouprave. U tom se kontekstu otvara pitanje raspolažu li županijska upravna tijela odgovarajućim stručnim znanjima, administrativnom podrškom i financijskim resursima potrebnima za izradu, provedbu i evaluaciju akcijskih planova. Uočena neujednačenost u provedbi preuzetih obveza može upućivati na razlike u institucionalnim kapacitetima, ali i na različitu razinu političkog prioritiziranja ravnopravnosti spolova u regionalnim javnim politikama.

Istodobno, pojedine jedinice područne (regionalne) samouprave razvile su određene institucionalne i planske mehanizme provedbe, uključujući donošenje akcijskih planova, povezivanje aktivnosti s radom povjerenstava za ravnopravnost spolova te uključivanje pitanja ravnopravnosti spolova u strateške dokumente i javne politike. Međutim, analiza pokazuje da među županijama ne postoji ujednačen pristup ni standardizirani model provedbe, što rezultira značajnim razlikama u razini institucionalizacije i učinkovitosti provedbe Europske povelje na regionalnoj razini.

Posebno je važno jasno normativno i operativno definirati koje tijelo unutar jedinice područne (regionalne) samouprave ima vodeću ulogu u izradi i provedbi akcijskog plana za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini. Iako formalna odgovornost proizlazi iz nadležnosti same jedinice područne (regionalne) samouprave, operativna koordinacija trebala bi biti povjerena upravnim tijelima nadležnima za društvene djelatnosti, socijalnu politiku, ljudska prava ili srodna područja, uz aktivno i kontinuirano sudjelovanje povjerenstava za ravnopravnost spolova kao stručnih i savjetodavnih tijela. Takav model omogućio bi jasniju raspodjelu odgovornosti, kontinuitet provedbe mjera i učinkovitije povezivanje aktivnosti povjerenstava s procesima planiranja i provedbe javnih politika.⁹⁵⁸

⁹⁵⁸ Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini predviđa obvezu donošenja akcijskog plana za njezinu provedbu, dok se u priručnicima i smjernicama za provedbu Povelje naglašava potreba uspostave međuresorne koordinacije i uključivanja upravnih tijela, stručnih službi i savjetodavnih tijela u proces izrade, provedbe i praćenja akcijskih planova. U okviru provedbe Povelje izrađen je i „*Alat za planiranje i praćenje politika i praksi*“, kojim se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave nastoji olakšati izrada i praćenje akcijskih planova. Vidi: Ravnopravnost spolova na lokalnoj razini – alat za planiranje i praćenje politika i praksi, 2015., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>, pristupljeno 20.12.2025.; Usp. Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2021.-2025., dostupno na: https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/ljudska%20prava/Akcijski-plan-ravnopravnost_brosura.pdf, pristupljeno: 12.12.2025.

Uloga Ureda za ravnopravnost spolova u ovom procesu od osobite je važnosti. Ured bi trebao imati izraženiju koordinacijsku, metodološku i stručnu potpornu funkciju, osobito kroz izradu oglednih modela akcijskih planova, razvoj smjernica za njihovu provedbu, pružanje stručne pomoći jedinicama područne (regionalne) samouprave te organizaciju edukacija za članove povjerenstava i druge relevantne dionike. Posebno je važno osigurati kontinuirano praćenje provedbe akcijskih planova i razvoj pokazatelja kojima bi se mogla procjenjivati učinkovitost pojedinih mjera i stupanj integracije rodne perspektive u javne politike. Takav pristup pridonio bi ujednačenijoj provedbi Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini te smanjivanju razlika među županijama u planiranju, provedbi i praćenju mjera ravnopravnosti spolova.⁹⁵⁹

Povjerenstva za ravnopravnost spolova u ovom procesu imaju višestruku ulogu. Ona mogu inicirati donošenje akcijskih planova, sudjelovati u njihovoj izradi, davati stručna mišljenja i preporuke te pratiti provedbu predviđenih mjera. Njihova važnost posebno dolazi do izražaja u povezivanju institucionalnih politika s konkretnim potrebama lokalne zajednice, budući da kroz svoje aktivnosti i suradnju s različitim dionicima mogu pridonijeti prepoznavanju stvarnih problema i prioriteta u području ravnopravnosti spolova. Time povjerenstva predstavljaju važan mehanizam za uključivanje rodne perspektive u lokalne i regionalne javne politike te za jačanje participativnog pristupa u provedbi mjera ravnopravnosti spolova.

4.3.4.1. Stupanj formalnog pristupanja Povelji po županijama

Potpisivanjem Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave preuzimaju obvezu aktivnog djelovanja u području promicanja ravnopravnosti spolova kroz razvoj politika i provedbu konkretnih mjera u suradnji

⁹⁵⁹ Krapinsko-zagorska županija tijekom 2017. godine započela je aktivnosti pripreme akcijskog plana za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Tim povodom održan je sastanak s bivšom finskom pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova Pirkko Mäkinen, stručnjakinjom angažiranom u okviru twinning projekta „Podrška ravnopravnosti spolova“ koji je provodio Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. Na sastanku se raspravljalo o smjernicama za izradu akcijskog plana te o pitanjima zastupljenosti žena u sportu i poduzetništvu. Vidi: Zagorje.com, „Županija priprema akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnim razinama“, 26.5.2017., dostupno na: <https://www.zagorje.com/clanak/zupanija/zupanija-priprema-akcijski-plan-za-provedbu-europske-povelje-o-ravnopravnosti-spolova-na-l>, pristupljeno: 11.11.2025.; Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini ističe da su pravilno osmišljeni i financirani akcijski planovi i programi ključni instrumenti za unaprjeđenje ravnopravnosti žena i muškaraca te da je integracija rodne perspektive u sve aktivnosti lokalne i regionalne vlasti nužna za ostvarivanje ravnopravnosti. Vidi: Council of European Municipalities and Regions, *The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life*, dostupno na: <https://charter-equality.eu/the-charter/observatoire-europeen-en.html>, pristupljeno: 13.4.2026.

s relevantnim institucijama, organizacijama civilnog društva i drugim dionicima na svojem području. Jedna od ključnih obveza potpisnika odnosi se na izradu akcijskog plana za ravnopravnost spolova, koji se, sukladno odredbama Povelje, donosi u razumnom roku, a najkasnije u roku od dvije godine od njezina potpisivanja.

Akcijskim planom definiraju se ciljevi i prioriteti djelovanja, konkretne mjere, nositelji provedbe te financijska sredstva potrebna za njihovu realizaciju, uz jasno određene rokove provedbe i mehanizme praćenja. Povelja pritom posebno naglašava važnost participativnog pristupa, koji uključuje savjetovanje i suradnju s relevantnim dionicima prije usvajanja plana, kao i obvezu njegove javne objave te redovitog izvještavanja o provedbi mjera.

Tablica 4. Pregled potpisivanja Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca te postojanja akcijskih planova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave

Županija	Potpisivanje Povelje	Akcijski plan
Grad Zagreb	2018.	Donesen
Zagrebačka županija	2016.	Nije donesen
Krapinsko-zagorska županija	2015.	Nije donesen
Sisačko-moslavačka županija	2017.	Nije donesen
Karlovačka županija	Ne	Nije donesen
Varaždinska županija	2015.	Nije donesen
Koprivničko-križevačka županija	2017.	Nije donesen
Bjelovarsko-bilogorska županija	2015.	Nije donesen
Primorsko-goranska županija	2016.	Nije donesen
Ličko-senjska županija	2017.	Nije donesen
Virovitičko-podravska županija	2016.	Nije donesen
Požeško-slavonska županija	2019.	Nije donesen
Brodsko-posavska županija	2018.	Nije donesen
Zadarska županija	Ne	Nije donesen
Osječko-baranjska županija	Ne	Nije donesen
Šibensko-kninska županija	2016.	Nije donesen
Vukovarsko-srijemska županija	2015.	Nije donesen
Splitsko-dalmatinska županija	Ne	Nije donesen
Istarska županija	2015.	Nije donesen
Dubrovačko-neretvanska županija	2015.	Nije donesen
Međimurska županija	2016.	Nije donesen

Izvor: Vlastita izrada autorice na temelju analize javno dostupnih podataka i službenih mrežnih stranica jedinica područne (regionalne) samouprave.

Na temelju prikazanih podataka može se utvrditi da je većina jedinica područne (regionalne) samouprave formalno pristupila Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Od ukupno promatrane 21 jedinice, odnosno 20 županija i Grada Zagreba, većina je Povelju potpisala u razdoblju između 2015. i 2019. godine. Navedeni podaci upućuju na relativno široko formalno prihvaćanje načela ravnopravnosti spolova i spremnost jedinica područne (regionalne) samouprave da se uključe u europske okvire promicanja rodne ravnopravnosti.

Povelju su pritom potpisale i administrativno i institucionalno razvijenije jedinice, poput Grada Zagreba,⁹⁶⁰ Primorsko-goranske, Zagrebačke⁹⁶¹ i Koprivničko-križevačke županije, ali i niz drugih županija različitih razvojnih, demografskih i financijskih obilježja.⁹⁶² To upućuje na zaključak da formalno pristupanje Povelji nije nužno bilo izravno povezano s veličinom, stupnjem razvijenosti ili financijskim kapacitetima pojedine jedinice, već ponajprije s političkom spremnošću za prihvaćanje načela ravnopravnosti spolova i uključivanje u europske inicijative u tom području.

S druge strane, Karlovačka, Zadarska, Osječko-baranjska i Splitsko-dalmatinska županija nisu pristupile Povelji, što dodatno potvrđuje neujednačenost u formalnom prihvaćanju ovog europskog instrumenta na regionalnoj razini. Takva distribucija pokazuje da među jedinicama područne (regionalne) samouprave ne postoji jedinstven pristup provedbi politika ravnopravnosti spolova niti ujednačen stupanj institucionalne spremnosti za uključivanje u europske okvire promicanja rodne ravnopravnosti.

Međutim, sama činjenica potpisivanja Povelje nije dostatan pokazatelj njezine stvarne provedbe niti razine integracije načela ravnopravnosti spolova u javne politike pojedine županije. Potpisivanje Povelje predstavlja tek početni korak formalnog prihvaćanja preuzetih obveza, dok se stvarni stupanj institucionalizacije ravnopravnosti spolova očituje kroz donošenje akcijskih planova, osiguravanje provedbenih mehanizama i kontinuirano praćenje

⁹⁶⁰ V. Grad Zagreb, Ravnopravnost spolova, dostupno na: <https://zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>, pristupljeno: 2.3.2026.

⁹⁶¹ V. Zagrebačka županija, *Zagrebačka županija potpisnica EU povelje o ravnopravnosti spolova*, 21.1.2017., dostupno na: <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/3339/zagrebacka-zupanija-potpisnica-eu-povelje-o-ravnop>, pristupljeno: 2.2.2026.

⁹⁶² V. Lokalni.hr, *Župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini*, 9.12.2016., dostupno na: <https://lokalni.vecernji.hr/zupanije/zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini-1584>, pristupljeno: 4.4.2026.; v. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Bjelovarsko-bilogorski župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini*, 11.12.2015., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/bjelovarsko-bilogorski-zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/2806>, pristupljeno: 10.11.2025.

provedbe predviđenih mjera. Upravo se na toj razini pojavljuju najizraženije razlike među županijama, što predstavlja predmet daljnje analize.

4.3.4.2. Izrada i provedba akcijskih planova za ravnopravnost spolova

Svaki potpisnik Povelje obvezuje se, u roku koji ne smije biti dulji od dvije godine od dana potpisivanja, izraditi i donijeti plan djelovanja za ravnopravnost spolova te osigurati njegovu provedbu. Planom djelovanja definiraju se ciljevi i prioriteti potpisnika, konkretne mjere koje se namjeravaju poduzeti, sredstva potrebna za njihovu provedbu te rokovi realizacije. Nakon donošenja, plan se provodi u praksi, a njegova provedba podliježe kontinuiranom praćenju i izvještavanju.

Analiza provedbene razine pokazuje izrazito nisku razinu ispunjenja ove obveze. Od svih promatranih jedinica jedino je Grad Zagreb donio akcijski plan, dok ostale županije, unatoč proteku više godina od potpisivanja Povelje, nisu izradile odgovarajući strateški dokument. Ovaj nalaz osobito je značajan u slučaju županija koje su Povelju potpisale još 2015. i 2016. godine, jer upućuje na dugotrajan izostanak provedbenih aktivnosti.

Takva situacija ukazuje na izraženu diskrepanciju između formalnog prihvatanja obveza i njihove stvarne operacionalizacije u okviru regionalnih javnih politika. Povelja se u većini slučajeva ne prevodi u strukturirane i mjerljive politike, već ostaje na razini općeg normativnog opredjeljenja. Budući da je akcijski plan temeljni instrument provedbe Povelje, njegov izostanak u bitnome ograničava mogućnost praćenja i vrednovanja učinaka preuzetih obveza.

Izostanak akcijskih planova u gotovo svim jedinicama područne (regionalne) samouprave ukazuje na postojanje strukturnih ograničenja u provedbi politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Bez jasno definiranih ciljeva, mjera, nositelja provedbe, rokova i pokazatelja uspješnosti, preuzete obveze ostaju teško mjerljive i ograničenog praktičnog učinka. Time se potvrđuje da samo formalno pristupanje određenom javnopolitičkom instrumentu nije dovoljno za njegovu stvarnu implementaciju.

Ovaj nalaz upućuje na potrebu jačanja institucionalnih i administrativnih kapaciteta županija, preciznijeg normativnog definiranja odgovornosti te uspostave sustavne metodološke i stručne podrške jedinicama područne (regionalne) samouprave. Bez navedenih pretpostavki Povelja može ostati pretežito simbolički dokument, bez značajnijeg utjecaja na oblikovanje, provedbu i evaluaciju regionalnih politika ravnopravnosti spolova.

4.3.4.3. Institucionalni preduvjeti i ograničenja provedbe Povelje

Razlozi ograničene provedbe Povelje mogu se analizirati kroz institucionalne i organizacijske preduvjete njezine implementacije. U tom se kontekstu otvara pitanje raspoloživosti jedinice područne (regionalne) samouprave odgovarajućim stručnim znanjima, administrativnim strukturama i financijskim resursima potrebnima za izradu, provedbu i evaluaciju akcijskih planova. Uočena neujednačenost u provedbi preuzetih obveza upućuje na moguće razlike u institucionalnim kapacitetima i organizacijskim pretpostavkama među županijama.

Formalno prihvaćanje europskog standarda ravnopravnosti spolova samo po sebi ne jamči njegovu učinkovitu provedbu ako nije praćeno odgovarajućim institucionalnim mehanizmima i operativnim alatima. U tom smislu, izostanak akcijskih planova ne treba promatrati isključivo kao administrativni propust, nego i kao pokazatelj ograničene institucionalne internalizacije ravnopravnosti spolova kao horizontalnog načela.

Važnu ulogu u ovom procesu imaju povjerenstva za ravnopravnost spolova, koja bi trebala djelovati kao savjetodavna, koordinacijska i inicijativna tijela u procesu izrade, provedbe i praćenja akcijskih planova. Međutim, njihova sposobnost preuzimanja takve uloge uvelike ovisi o jasnoći nadležnosti, dostupnosti administrativne podrške, osiguranim financijskim sredstvima i razini stručne osposobljenosti članova. Budući da članovi i članice povjerenstava ovu funkciju često obavljaju uz redovne profesionalne obveze i bez specijalizirane stručne podrške, njihov kapacitet za kontinuirano analitičko, koordinacijsko i strateško djelovanje može biti značajno ograničen.

Dodatni izazov predstavlja nedostatak namjenskih financijskih sredstava za izradu strateških dokumenata, provedbu analiza, organizaciju konzultacija i edukacija. U takvim okolnostima aktivnosti se mogu svesti na povremene inicijative ograničenog dosega, bez dugoročnijeg utjecaja na oblikovanje i provedbu javnih politika. To osobito dolazi do izražaja u manjim ili administrativno slabije razvijenim sredinama, u kojima se ravnopravnost spolova često ne pozicionira kao zaseban razvojni i upravljački prioritet.

Problem predstavlja i nedovoljno jasno definiran institucionalni položaj povjerenstava za ravnopravnost spolova. U nedostatku jedinstvenog razumijevanja njihove uloge, praksa varira od aktivnog sudjelovanja u praćenju i predlaganju politika do pretežito simboličkih aktivnosti, poput obilježavanja važnih datuma i provođenja prigodnih aktivnosti. Takva heterogenost dodatno je pojačana izostankom standardiziranih metodoloških smjernica za izradu akcijskih planova i praćenja njihove provedbe.

Slijedom navedenog, ograničena provedba Povelje ne može se svesti isključivo na pitanje političke volje, nego se treba promatrati kao rezultat međusobno povezanih institucionalnih, organizacijskih, stručnih i financijskih čimbenika. Učinkovitija implementacija zahtijeva jačanje kapaciteta povjerenstava, jasnije normativno definiranje njihovih nadležnosti te osiguravanje sustavne stručne, metodološke i financijske podrške na nacionalnoj i regionalnoj razini.

4.3.4.4. Institucionalna organizacija izrade akcijskih planova

Analiza provedbe Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na regionalnoj razini upućuje na potrebu jasnijeg definiranja institucionalnog okvira i nositelja izrade akcijskih planova. Iako formalna odgovornost za provedbu Povelje pripada jedinicama područne (regionalne) samouprave, sama izrada akcijskih planova zahtijeva koordinirani, višerazinski pristup koji uključuje različita upravna i savjetodavna tijela.

U operativnom smislu, ključnu ulogu u izradi akcijskih planova trebala bi imati upravna tijela županija nadležna za društvene djelatnosti, socijalnu politiku, ljudska prava ili srodna područja. Ta tijela raspolažu administrativnim kapacitetima, stručnim službama i institucionalnim kontinuitetom, zbog čega predstavljaju prikladne nositelje tehničke izrade strateških dokumenata. Međutim, njihova učinkovitost u ovom području uvelike ovisi o razini prioriteta koji se pitanjima ravnopravnosti spolova pridaje unutar županijske uprave.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova pritom bi trebala imati savjetodavnu, koordinacijsku i inicijativnu ulogu. Njihov doprinos ne bi smio biti ograničen na formalno sudjelovanje, već bi trebao uključivati sudjelovanje u definiranju ciljeva, prepoznavanju prioriteta područja i predlaganju konkretnih mjera. U funkcionalno uređenom modelu povjerenstva djeluju kao poveznica između upravnih tijela i šireg društvenog okruženja, uključujući organizacije civilnog društva, stručnu javnost i druge relevantne dionike.

U tom kontekstu, kao primjer funkcionalno razrađenog institucionalnog modela može se izdvojiti Grad Zagreb. Nositelj izrade Akcijskog plana bilo je posebno osnovano koordinacijsko tijelo – Povjerenstvo za izradu i praćenje provedbe Akcijskog plana Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje 2021.–2025., koje je djelovalo u suradnji s Uredom za međugradsku i međunarodnu suradnju i promicanje ljudskih prava.

Struktura ovog tijela ukazuje na interdisciplinarni pristup, budući da su u njegov rad bili uključeni predstavnici različitih upravnih resora, uključujući obrazovanje, zdravstvo,

socijalnu zaštitu, gospodarstvo, prostorno uređenje, demografiju i druga sektorska područja. Takav model omogućuje integriranje rodne perspektive u različite javne politike te osigurava međuresornu koordinaciju u procesu planiranja i provedbe mjera.

Primjer Grada Zagreba pokazuje kako izrada akcijskih planova zahtijeva jasno određene nositelje aktivnosti, koordinaciju različitih upravnih tijela i uključivanje relevantnih društvenih dionika. Ovaj primjer potvrđuje važnost jasno definiranog nositelja izrade akcijskog plana, uspostave koordinacijskog tijela i uključivanja različitih upravnih resora u proces oblikovanja politika ravnopravnosti spolova. U tom smislu, Grad Zagreb može poslužiti kao referentni model za druge jedinice područne (regionalne) samouprave u uspostavi učinkovitijeg i strukturiranijeg pristupa provedbi Povelje.

4.3.4.5. Uloga Ureda za ravnopravnost spolova

Ured za ravnopravnost spolova ima važnu ulogu u osiguravanju stručne, metodološke i koordinacijske potpore jedinicama područne (regionalne) samouprave u provedbi Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca. Njegova funkcija osobito je značajna u kontekstu ujednačavanja pristupa izradi akcijskih planova, jačanja kapaciteta županija i osiguravanja metodološke potpore povjerenstvima za ravnopravnost spolova.⁹⁶³

Ta bi se uloga trebala ostvarivati kroz izradu oglednih modela akcijskih planova, koji bi županijama služili kao metodološki okvir za definiranje ciljeva, mjera, nositelja, pokazatelja i rokova provedbe. Na taj bi se način smanjila postojeća neujednačenost u pristupima i osigurala minimalna razina standardizacije provedbe Povelje na regionalnoj razini.

Osim izrade modela i smjernica, Ured bi trebao imati važnu edukativnu funkciju. To uključuje organizaciju edukacija, radionica i stručnih skupova za članove povjerenstava za ravnopravnost spolova, službenike županijskih upravnih tijela i druge relevantne dionike. Edukacije bi trebale obuhvatiti metodologiju izrade akcijskih planova, rodnu analizu javnih politika, definiranje pokazatelja uspješnosti, planiranje proračunskih sredstava te praćenje i evaluaciju provedbe mjera.

Međutim, analiza postojeće prakse pokazuje da takva podrška u značajnoj mjeri izostaje ili nije razvijena u dovoljnoj mjeri. Unatoč činjenici da je većina županija pristupila Povelji

⁹⁶³ Ured je preveo Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i učinio je javno dostupnom. Također je objavio Alat za planiranje i praćenje politika i praksi (pilot projekt za razvoj indikatora za mjerenje provedbe Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini). V. <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>, pristupljeno: 10.11.2025.

još u razdoblju od 2015. do 2019. godine, gotovo nijedna nije donijela akcijski plan, što upućuje na izostanak učinkovitog sustava praćenja i koordinacije provedbe preuzetih obveza. U dijelu županija i dalje postoji nejasnoća u pogledu metodologije izrade akcijskih planova, nedostatak konkretnih smjernica te ograničena dostupnost stručne pomoći tijekom procesa planiranja.

Navedeno upućuje na zaključak da uloga Ureda za ravnopravnost spolova u ovom području ostaje pretežito normativna i deklarativna, bez dovoljno izraženog operativnog i koordinacijskog učinka na regionalnoj razini. Iako Ured formalno predstavlja središnje koordinativno tijelo za pitanja ravnopravnosti spolova, analiza ne pokazuje postojanje sustavnog mehanizma kojim bi se pratilo ispunjavaju li potpisnici Povelje svoje obveze niti postoje jasni pokazatelji kontinuirane metodološke potpore županijama u izradi i provedbi akcijskih planova.

Stoga se nameće potreba za znatno proaktivnijim djelovanjem Ureda za ravnopravnost spolova, koje ne bi bilo ograničeno samo na opće preporuke i povremene edukativne aktivnosti. Takvo djelovanje trebalo bi uključivati razvoj jedinstvenih metodoloških smjernica, aktivno praćenje provedbe obveza potpisnika, redovitu komunikaciju sa županijama, pružanje ciljane stručne pomoći te periodično izvještavanje o stupnju provedbe Povelje na regionalnoj razini. Bez sustavnije koordinacijske i stručne potpore postoji rizik da Povelja ostane prvenstveno simbolički instrument formalnog prihvatanja načela ravnopravnosti spolova, bez značajnijeg utjecaja na oblikovanje i provedbu javnih politika.

4.3.4.6. Uloga povjerenstva za ravnopravnost spolova u izradi i praćenju akcijskih planova

Uloga povjerenstava za ravnopravnost spolova u izradi akcijskih planova za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca trebala bi obuhvaćati sve ključne faze javnopolitičkog ciklusa: analizu stanja, definiranje prioriteta, oblikovanje mjera, praćenje provedbe i evaluaciju učinaka. Iako povjerenstva formalno nemaju izvršne ovlasti, njihova savjetodavna, stručna i koordinacijska funkcija čini ih važnim akterima u osiguravanju kvalitete i relevantnosti akcijskih planova.

U analitičkoj fazi povjerenstva mogu sudjelovati u prikupljanju i interpretaciji podataka o stanju ravnopravnosti spolova na području županije. To uključuje pitanja zapošljavanja, političke participacije, nasilja nad ženama, pristupa javnim uslugama, položaja ranjivih skupina i drugih područja relevantnih za lokalne i regionalne politike. Upravo se kroz takvu analizu mogu identificirati ključni problemi i nejednakosti koje akcijski plan treba adresirati.

U programskoj fazi povjerenstva mogu doprinositi definiranju ciljeva, mjera i aktivnosti. Njihova uloga osobito je važna u osiguravanju da predložene mjere budu usklađene s nacionalnim i europskim standardima, ali i prilagođene stvarnim potrebama lokalne zajednice. Posebno je važno da mjere budu provedive, mjerljive i povezane s jasno određenim nositeljima, rokovima i pokazateljima uspješnosti.

Povjerenstva imaju i važnu participativnu funkciju. Budući da Povelja naglašava potrebu konzultacija s relevantnim dionicima, povjerenstva mogu djelovati kao platforma za uključivanje organizacija civilnog društva, stručne javnosti, institucija i drugih aktera. Time se povećava legitimnost akcijskog plana i stvaraju pretpostavke za njegovu učinkovitiju provedbu.

U fazi provedbe povjerenstva bi trebala sudjelovati u praćenju realizacije mjera, analiziranju ostvarenih rezultata i upozoravanju na prepreke u provedbi. Njihova uloga u izradi periodičnih izvješća može doprinijeti transparentnosti, odgovornosti i kontinuitetu javnih politika. Na temelju iskustava iz provedbe, povjerenstva mogu predlagati izmjene postojećih mjera ili inicirati nove aktivnosti, čime se osigurava prilagodljivost politike ravnopravnosti spolova promjenjivim društvenim okolnostima.

Ne treba zanemariti ni njihovu ulogu u podizanju svijesti javnosti. Kroz javne rasprave, kampanje, edukacije i suradnju s lokalnim dionicima, povjerenstva mogu doprinijeti većoj vidljivosti akcijskih planova i njihovih ciljeva. Time se provedba Povelje ne zadržava samo na administrativnoj razini, nego se povezuje sa širim društvenim procesima promicanja ravnopravnosti spolova.

Međutim, analiza prakse pokazuje da povjerenstva u velikom broju slučajeva nemaju stvarnu operativnu ulogu u izradi i praćenju akcijskih planova, ponajprije zato što takvi planovi u većini županija uopće nisu doneseni. Time je njihova potencijalna funkcija često svedena na povremene savjetodavne ili protokolarne aktivnosti, bez značajnijeg utjecaja na oblikovanje i provedbu javnih politika.

Učinkovitost povjerenstava u ovom procesu ovisi o jasno definiranim nadležnostima, dostupnosti stručne i administrativne podrške, financijskim sredstvima i kontinuiranoj edukaciji članova i članica. U nedostatku takvih pretpostavki postoji rizik da povjerenstva ostanu formalna tijela ograničenog institucionalnog utjecaja, bez mogućnosti stvarnog sudjelovanja u planiranju, koordinaciji i evaluaciji politika ravnopravnosti spolova.

Stoga je potrebno normativno preciznije urediti njihov položaj i ulogu u sustavu provedbe Povelje, osigurati njihovo obvezno uključivanje u sve faze izrade i provedbe akcijskih planova te stvoriti organizacijske, stručne i financijske pretpostavke za njihovo

stvarno, a ne samo formalno sudjelovanje u provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

4.3.5. Akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova

Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini predstavlja dobrovoljni instrument namijenjen jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, zbog čega njezina provedba u velikoj mjeri ovisi o političkoj volji i institucionalnim kapacitetima pojedinih jedinica. Iako potpisivanje Povelje podrazumijeva obvezu izrade akcijskog plana u određenom roku, izostanak učinkovitih mehanizama praćenja provedbe i posljedica za neispunjavanje preuzetih obveza rezultira neujednačenom i često ograničenom implementacijom u praksi.

U tom kontekstu osobitu važnost imaju akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Za razliku od Europske povelje, koja počiva na dobrovoljnom pristupanju, Nacionalna politika predstavlja nacionalni strateški okvir kojim se mogu jasnije usmjeriti obveze regionalne razine. Akcijski planovi u tom smislu imaju funkciju operacionalizacije strateških ciljeva, povezivanja nacionalnih prioriteta s regionalnim potrebama te stvaranja pretpostavki za sustavno praćenje i evaluaciju provedbe politika ravnopravnosti spolova.

Za razliku od provedbe Europske povelje, koja se u praksi pokazala pretežito deklarativnom, akcijski planovi povezani s nacionalnim strateškim dokumentima potencijalno omogućuju višu razinu institucionalne obvezatnosti i koordinacije. Njihova važnost proizlazi i iz činjenice da omogućuju jasnije definiranje nositelja mjera, rokova provedbe, pokazatelja uspješnosti i izvora financiranja, čime se povećava mogućnost stvarnog praćenja provedbe politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Međutim, učinkovitost takvih akcijskih planova također ovisi o spremnosti jedinica područne (regionalne) samouprave da ih aktivno implementiraju te o postojanju sustavne stručne i koordinacijske potpore na nacionalnoj razini. Bez jasno uspostavljenih mehanizama praćenja, evaluacije i institucionalne odgovornosti postoji rizik da i ovi dokumenti ostanu na razini formalnog ispunjavanja strateških obveza, bez značajnijeg praktičnog učinka na regionalne politike ravnopravnosti spolova.

4.3.5.1. Normativna osnova županijskih akcijskih planova u razdoblju od 2011.-2015.

Nacionalnom politikom za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, u okviru programskog područja 7. Institucionalni mehanizmi i načini provedbe te cilja 7.1. Osnajiti mehanizme za provedbu ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i unaprijediti njihovo koordinirano djelovanje, izričito je propisana obveza županijskih skupština i županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova da donesu akcijske planove za provedbu mjera Nacionalne politike na razini županija te da osiguraju financijska sredstva za njihovu provedbu.

U skladu s navedenim, većina jedinica područne (regionalne) samouprave izradila je akcijske planove za razdoblje 2011.–2015. godine, i to Bjelovarsko-bilogorska, Brodsko-posavska,⁹⁶⁴ Dubrovačko-neretvanska,⁹⁶⁵ Istarska,⁹⁶⁶ Karlovačka, Koprivničko-križevačka,⁹⁶⁷

⁹⁶⁴ Akcijski plan Brodsko-posavske županije sadržavao je mjere usmjerene na promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, smanjenje diskriminacije žena na tržištu rada, povećanje političke participacije žena, prevenciju nasilja nad ženama te razvoj institucionalnih mehanizama i rodno osjetljivih politika. V. Brodsko-posavska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Brodsko-posavske županije*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 10.4.2026.

⁹⁶⁵ Akcijski plan sadržavao je mjere usmjerene na prevenciju nasilja nad ženama, zaštitu ljudskih prava, promicanje ravnopravnosti spolova u medijima i javnom životu te osiguravanje institucionalne i edukativne podrške provedbi politike ravnopravnosti spolova. V. Dubrovačko-neretvanska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Dubrovačko-neretvanske županije*, 26.9.2014., dostupno na: <https://share.google/qCb5rDAjKNET9abuu>, pristupljeno: 6.3.2026.

⁹⁶⁶ Akcijski plan Istarske županije sadržavao je mjere usmjerene na promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, unapređenje položaja žena na tržištu rada, povećanje političke participacije žena, zaštitu ranjivih skupina te jačanje institucionalnih mehanizama provedbe politike ravnopravnosti spolova. V. Istarska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Istarske županije*, 24.9.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 10.4.2026.

⁹⁶⁷ Akcijski plan Koprivničko-križevačke županije sadržavao je mjere usmjerene na jačanje institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova, suradnju s organizacijama civilnog društva, uklanjanje rodni stereotipa u medijima, rodno osjetljivo proračunsko planiranje te promicanje politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. V. Koprivničko-križevačka županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Koprivničko-križevačke županije*, 6.12.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 11.4.2026.

Krapinsko-zagorska,⁹⁶⁸ Ličko-senjska,⁹⁶⁹ Međimurska,⁹⁷⁰ Osječko-baranjska,⁹⁷¹ Požeško-slavonska,⁹⁷² Primorsko-goranska,⁹⁷³ Sisačko-moslavačka,⁹⁷⁴ Varaždinska,⁹⁷⁵ Virovitičko-

⁹⁶⁸ Akcijski plan Krapinsko-zagorske županije sadržavao je detaljno razrađene mjere, nositelje provedbe, rokove, pokazatelje uspješnosti i planirana financijska sredstva u području ravnopravnosti spolova, tržišta rada, obrazovanja, sporta, zdravstva i prevencije nasilja nad ženama. Usp. Krapinsko-zagorska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije*, 19.3.2012., dostupno na: <https://share.google/kndLVdeSOF6yDp0iU>, pristupljeno: 5.4.2026.

⁹⁶⁹ Akcijski plan Ličko-senjske županije sadržavao je mjere usmjerene na prevenciju nasilja nad ženama, promicanje ravnopravnosti spolova u javnom i političkom životu, edukaciju medijskih djelatnika, suradnju s organizacijama civilnog društva te jačanje institucionalnih mehanizama provedbe politike ravnopravnosti spolova. V. Ličko-senjska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011.-2015. godine na području Ličko-senjske županije*, 13.9.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 5.4.2026.

⁹⁷⁰ Akcijski plan Međimurske županije sadržavao je detaljno razrađene mjere, nositelje provedbe, rokove i financijska sredstva u području institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova, tržišta rada, obrazovanja, političke participacije žena, prevencije nasilja nad ženama te promicanja ljudskih prava i jednakih mogućnosti. V. Međimurska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. u Međimurskoj županiji za razdoblje od 2013. do 2015. godine*, 2013., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 3.3.2026.

⁹⁷¹ Akcijski plan Osječko-baranjske županije sadržavao je mjere usmjerene na promicanje ženskog poduzetništva, povećanje političke participacije žena, prevenciju nasilja nad ženama, zaštitu ljudskih prava te jačanje institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova. V. Osječko-baranjska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2011.-2015. godine na području Osječko-baranjske županije*, 7.3.2014., dostupno na: <https://share.google/4hVvUDNGn8b4mI7qn>, pristupljeno: 6.3.2026.

⁹⁷² Akcijski plan Požeško-slavonske županije sadržava mjere usmjerene na edukaciju, medijsku vidljivost ravnopravnosti spolova, suradnju s organizacijama civilnog društva te operativni program rada povjerenstva s financijskim planom. Usp. Požeško-slavonska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.-2015. za područje Požeško-slavonske županije*, 5.10.2012., dostupno na: <https://share.google/25zJBXH80V8UYmBVr>, pristupljeno 4.4.2026.

⁹⁷³ Akcijski plan Primorsko-goranske županije sadržavao je detaljno razrađene mjere, nositelje provedbe i rokove u području tržišta rada, obrazovanja, političke participacije žena, prevencije nasilja nad ženama, međunarodne suradnje te razvoja institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova. V. Primorsko-goranska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2013.-2015. godine na području Primorsko-goranske županije*, 13.12.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 4.4.2026.

⁹⁷⁴ Akcijski plan Sisačko-moslavačke županije bio je usmjeren na prevenciju obiteljskog nasilja, promicanje ravnopravnosti spolova u političkom i javnom životu, razvoj ženskog poduzetništva, edukaciju o ravnopravnosti spolova te jačanje institucionalnih mehanizama provedbe politike ravnopravnosti spolova. V. Sisačko-moslavačka županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine*, 4.4.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 4.4.2026.

⁹⁷⁵ Akcijski plan Varaždinske županije sadržavao je detaljno razrađene mjere, nositelje provedbe, rokove i financijska sredstva u području institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova, rodno osjetljivih medijskih politika, rodno osjetljivog proračunskog planiranja te potpore znanstvenim istraživanjima i analizama. V. Varaždinska županija, *Akcijski plan Varaždinske županije za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. godine*, 28.3.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>

podravska,⁹⁷⁶ Vukovarsko-srijemska⁹⁷⁷ i Zadarska županija,⁹⁷⁸ kao i Grad Zagreb⁹⁷⁹ te Zagrebačka županija.⁹⁸⁰

Usporedba provedbe akcijskih planova temeljenih na Nacionalnoj politici za ravnopravnost spolova s provedbom Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini jasno pokazuje kako razina normativne obvezatnosti i institucionalne operacionalizacije izravno utječu na učinkovitost provedbe politika ravnopravnosti spolova. Dok je u slučaju Nacionalne politike većina županija donijela akcijske planove i uspostavila barem osnovni provedbeni okvir, provedba Europske povelje u najvećem je broju slučajeva ostala na razini formalnog pristupanja, bez razvoja odgovarajućih provedbenih mehanizama i strateških dokumenata.

Navedeno upućuje na zaključak da dobrovoljni instrumenti, koji nisu popraćeni jasno definiranim obvezama, sustavom koordinacije, praćenja provedbe i institucionalne odgovornosti, imaju ograničen praktični učinak na oblikovanje i provedbu regionalnih javnih politika. Sama činjenica formalnog prihvaćanja određenog međunarodnog ili europskog instrumenta ne jamči njegovu stvarnu implementaciju ako nisu osigurani odgovarajući institucionalni kapaciteti, metodološka podrška i mehanizmi praćenja provedbe.

ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329, pristupljeno: 4.4.2026.

⁹⁷⁶ Akcijski plan bio je dodatno razrađen kroz operativni program rada povjerenstva, koji je sadržavao vremenski raspored aktivnosti i planirana financijska sredstva za provedbu pojedinih mjera. Usp. Virovitičko-podravska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine za područje Virovitičko-podravске županije*, 19.10.2011, dostupno na: <https://share.google/ckTD7GiMsrA5p1DBV>, pristupljeno: 5.4.2026.

⁹⁷⁷ Akcijski plan Vukovarsko-srijemske županije bio je usmjeren na promicanje ravnopravnosti spolova kroz javne kampanje, jačanje političke participacije žena, razvoj ženskog poduzetništva, prevenciju nasilja nad ženama te edukaciju i podizanje svijesti o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti. V. Vukovarsko-srijemska županija, *Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije*, 23.2.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 3.2.2026.

⁹⁷⁸ Akcijski plan Zadarske županije sadržavao je mjere usmjerene na promicanje ljudskih prava žena, ravnopravnost na tržištu rada, povećanje političke participacije žena, uklanjanje nasilja nad ženama te jačanje institucionalnih mehanizama provedbe politike ravnopravnosti spolova. V. Zadarska županija, *Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Zadarske županije*, 23.11.2012., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 2.4.2026.

⁹⁷⁹ V. Grad Zagreb, *Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine*, 21.2.2013., dostupno na: <https://www1.zagreb.hr/sluzbeni-glasnik/#/app/akt?unid=8F8983C535C6FADEC1257B1D005DBDF3>, pristupljeno: 2.2.2026.

⁹⁸⁰ V. Ured za ravnopravnost spolova, *Akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na razini županija*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>, pristupljeno: 2.3.2026.

Istodobno, činjenica da su jedinice područne (regionalne) samouprave u razdoblju 2011.–2015. bile spremne izrađivati akcijske planove kada je obveza bila jasno povezana s nacionalnim strateškim dokumentom dodatno potvrđuje da problem provedbe nije isključivo pitanje administrativnih kapaciteta, već i razine normativnog pritiska, institucionalne koordinacije i sustava nadzora nad provedbom preuzetih obveza. Time se potvrđuje da jasnije normativno definirane obveze, uz postojanje koordiniranog nacionalnog okvira i institucionalnih mehanizama praćenja, imaju znatno veći provedbeni potencijal od instrumenata koji se temelje isključivo na dobrovoljnom pristupanju i političkoj volji pojedinih jedinica područne (regionalne) samouprave.

4.3.5.2. Prekid kontinuiteta nakon isteka Nacionalne politike 2011.-2015.

Analiza razdoblja nakon isteka Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. ukazuje na značajan prekid kontinuiteta u strateškom planiranju i provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Budući da nakon isteka prethodne Nacionalne politike nije bio pravovremeno donesen novi sveobuhvatni nacionalni strateški dokument, izostala je i jasna normativna osnova za izradu novih županijskih akcijskih planova. Time je oslabljena sustavnost planiranja, a provedba mjera ravnopravnosti spolova u većoj je mjeri prepuštena pojedinačnoj inicijativi županija i njihovih povjerenstava.

Tek donošenjem Odluke o donošenju Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine te Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine ponovno je uspostavljen cjelovit nacionalni strateški okvir za planiranje i provedbu politika ravnopravnosti spolova. Odlukom je izričito određeno da su tijela nadležna za provedbu mjera dužna mjere iz Akcijskog plana preuzeti u svoje provedbene programe, čime je ponovno uspostavljen određeni stupanj institucionalne koordinacije i provedbene ovezatnosti.⁹⁸¹

Međutim, razdoblje između isteka prethodne Nacionalne politike i donošenja novog strateškog okvira pokazuje koliko je regionalna razina ovisna o postojanju jasnog nacionalnog

⁹⁸¹ Odluka o donošenju Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine i Akcijskog plana za razdoblje do 2024. godine, *op. cit.*; V. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2027-godine/3442>, pristupljeno: 3.3.2026.; V. i Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, *Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine te pripadajući Akcijski plan za provedbu nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024.*, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/arhiva/biblioteka-ureda/nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2027-te-pripadajuci-akcijski-plan-za-provedbu-nacionalnog-plana-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2024/3627>, pristupljeno: 3.3.2026.

usmjerenja i koordinacije. U višegodišnjem razdoblju bez važećeg nacionalnog strateškog dokumenta većina jedinica područne (regionalne) samouprave nije pristupila izradi novih akcijskih planova niti je razvijala sustavne provedbene mehanizme u području ravnopravnosti spolova.

Navedeno potvrđuje da, kada nacionalni okvir nije jasno definiran i normativno operacionaliziran, regionalna provedba postaje fragmentirana, neujednačena i u velikoj mjeri ovisna o lokalnoj političkoj volji, administrativnim kapacitetima i angažmanu pojedinih povjerenstava. Time se dodatno potvrđuje važnost kontinuiranog nacionalnog strateškog okvira, metodološke podrške i koordiniranog sustava praćenja provedbe kao ključnih pretpostavki učinkovitog provođenja politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

4.3.5.3. Uloga županijskih povjerenstava i upravnih tijela u izradi akcijskih planova

Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova imaju važnu ulogu u procesu izrade i praćenja akcijskih planova, no njihova uloga u praksi nije uvijek jasno normativno i operativno definirana. Povjerenstva najčešće djeluju kao savjetodavna tijela, bez vlastitih operativnih mehanizama, stručne službe ili trajne administrativne potpore. Takav institucionalni položaj značajno ograničava njihove mogućnosti da samostalno iniciraju, koordiniraju i sustavno prate izradu složenijih strateških i provedbenih dokumenata.

Istodobno, formalna odgovornost za strateško planiranje u pravilu pripada upravnim tijelima županija nadležnim za društvene djelatnosti, socijalnu politiku, ljudska prava ili srodna područja. Upravo ta tijela raspolažu administrativnim kapacitetima, stručnim službama i institucionalnim kontinuitetom potrebnim za izradu akcijskih planova. Međutim, u praksi često nije jasno razgraničeno koja je konkretna uloga upravnih tijela, a koja županijskih povjerenstava u pojedinim fazama planiranja, provedbe i praćenja mjera.

U nedostatku jasno definiranog modela suradnje može doći do institucionalne neodređenosti, odnosno situacije u kojoj nije precizno utvrđeno tko inicira izradu akcijskog plana, tko koordinira proces njegova donošenja, tko sudjeluje u oblikovanju mjera te tko je odgovoran za praćenje provedbe i evaluaciju rezultata. Takva nejasna podjela nadležnosti može dovesti do prebacivanja odgovornosti između različitih institucionalnih aktera, ali i do smanjenja učinkovitosti provedbe politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Istodobno, analiza pojedinih županijskih akcijskih planova iz razdoblja 2011.–2015. pokazuje da su povjerenstva u određenim sredinama imala aktivniju koordinacijsku i inicijativnu ulogu, osobito u području organizacije javnih aktivnosti, suradnje s organizacijama

civilnog društva, edukacije i promicanja ravnopravnosti spolova. Međutim, razina njihove uključenosti ovisila je ponajprije o organizacijskim kapacitetima pojedine jedinice područne (regionalne) samouprave, podršci upravnih tijela i političkoj spremnosti za sustavnije uključivanje povjerenstava u proces strateškog planiranja.

Slijedom navedenog, učinkovitija provedba akcijskih planova zahtijeva jasnije normativno definiranje uloga i odgovornosti upravnih tijela i županijskih povjerenstava, uspostavu stabilnih mehanizama međuresorne suradnje te osiguravanje kontinuirane stručne i administrativne potpore procesu planiranja i praćenja provedbe politika ravnopravnosti spolova.

4.3.5.4. Razlozi izostanka kontinuiteta u izradi akcijskih planova

Izostanak donošenja novih akcijskih planova nakon 2015. godine može se povezati s više međusobno povezanih čimbenika. Prije svega, izostanak novog nacionalnog strateškog okvira nakon isteka Nacionalne politike 2011.–2015. doveo je do slabljenja institucionalne obvezatnosti i gubitka jasnih smjernica za regionalnu razinu. U nedostatku nacionalnog dokumenta koji bi definirao ciljeve, mjere i očekivanja prema županijama, provedba politika ravnopravnosti spolova postala je neujednačena i u velikoj mjeri ovisna o pojedinačnim inicijativama jedinica područne (regionalne) samouprave i njihovih povjerenstava.

Drugi važan čimbenik odnosi se na ograničene institucionalne i stručne kapacitete županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Budući da povjerenstva najčešće nemaju vlastitu stručnu službu ni trajnu administrativnu podršku, njihova sposobnost za samostalnu izradu, koordinaciju i praćenje provedbe akcijskih planova ostaje ograničena. Tome se pridružuje i nejasno definirana podjela nadležnosti između povjerenstava i upravnih tijela županija, što dodatno otežava uspostavu sustavnog i kontinuiranog procesa planiranja.

Dodatni problem predstavlja nedostatak sustavne metodološke, stručne i edukativne podrške s nacionalne razine. Bez standardiziranih obrazaca, smjernica i kontinuirane edukacije, županije različito pristupaju izradi akcijskih planova, što dovodi do značajnih razlika u kvaliteti, sadržaju i provedivosti pojedinih dokumenata. Ograničena financijska sredstva, izostanak jasnih mehanizama praćenja provedbe i ovisnost o individualnoj inicijativi dodatno pridonose fragmentaciji provedbe politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Navedeni čimbenici zajedno upućuju na to da izostanak kontinuiteta u izradi akcijskih planova nije posljedica samo pojedinačnih organizacijskih slabosti, nego i širih strukturnih

nedostataka u sustavu koordinacije, normativnog usmjeravanja i institucionalne potpore provedbi politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

5. ULOGA PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U ZAŠTITI I PROMICANJU RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA RAZINI JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

5.1. Normativna, nadzorna i savjetodavna uloga Pravobraniteljice u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima ključnu normativnu, nadzornu i savjetodavnu ulogu u zaštiti i promicanju načela ravnopravnosti spolova, pri čemu njezine ovlasti proizlaze iz ZRS-a.⁹⁸² Kao neovisno tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije, prati provedbu zakona, zaprima i ispituje pritužbe, daje preporuke i upozorenja, provodi istraživanja te surađuje s nacionalnim i međunarodnim tijelima. Njezina uloga ne iscrpljuje se samo u nadzoru nad primjenom postojećeg zakonodavnog okvira, već obuhvaća i njegovo unaprjeđenje kroz davanje preporuka i pokretanje inicijativa prema nadležnim tijelima javne vlasti.

Na razini jedinica područne (regionalne) samouprave navedena uloga dobiva dodatnu važnost jer se upravo na toj razini provodi značajan dio javnih politika koje neposredno utječu na ostvarivanje ravnopravnosti spolova. Pravobraniteljica pritom ne djeluje isključivo reaktivno, nego i proaktivno - kroz sustavno praćenje provedbe ZRS-a, analizu prakse te upućivanje preporuka tijelima javne vlasti radi otklanjanja uočenih nedostataka i jačanja institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova.

U kontekstu suradnje s jedinicama područne (regionalne) samouprave posebno važan institucionalni mehanizam predstavljaju povjerenstva za ravnopravnost spolova kao radno-savjetodavna tijela županijskih skupština. Pravobraniteljica s tim tijelima kontinuirano surađuje, prikuplja podatke o njihovim aktivnostima te procjenjuje učinkovitost provedbe

⁹⁸² Članak 19. Zakona o ravnopravnosti spolova određuje Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova kao neovisno tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova. Njezine ovlasti obuhvaćaju zaprimanje i ispitivanje pritužbi, pružanje pomoći žrtvama diskriminacije, provođenje mirenja, prikupljanje statističkih podataka te provođenje istraživanja i izradu izvješća, čime se osigurava institucionalna zaštita načela ravnopravnosti spolova. Usp. Zakon o ravnopravnosti spolova, *op. cit.*

mjera u području ravnopravnosti spolova. U tom smislu županijama se redovito upućuju zahtjevi za dostavu podataka o provedenim aktivnostima, osobito u odnosu na ranjive skupine izložene višestrukoj diskriminaciji, kao i o stupnju provedbe prethodno danih preporuka.

Takav sustav nadzora i izvještavanja omogućuje Pravobraniteljici stjecanje uvida u stvarno stanje na terenu, identifikaciju strukturnih nedostataka u provedbi politika ravnopravnosti spolova te ukazivanje na potrebu jačanja institucionalnih kapaciteta na regionalnoj razini. Istodobno, analiza prakse upućuje na određena ograničenja postojećeg institucionalnog okvira, osobito u pogledu nedostatne koordinacije, neujednačene prakse među jedinicama područne (regionalne) samouprave te izostanka sustavnog praćenja i evaluacije učinaka provedenih mjera.

5.2. Tematska područja preporuka Pravobraniteljice relevantna za regionalnu razinu

5.2.1. Rad, zapošljavanje i ekonomska neovisnost žena

Područje rada, zapošljavanja i ekonomske neovisnosti žena jedno je od središnjih tematskih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Unatoč formalno zajamčenoj jednakosti, žene se u praksi i dalje suočavaju s nizom strukturnih prepreka koje ograničavaju njihovu punu integraciju na tržište rada. Te se prepreke očituju kroz nižu stopu zaposlenosti žena, postojanje rodnog jaza u plaćama, veću zastupljenost žena u nesigurnim oblicima rada te otežan pristup upravljačkim i rukovodećim pozicijama.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svojim godišnjim izvješćima kontinuirano upozorava na postojanje diskriminacije žena na tržištu rada, uključujući diskriminatorne prakse pri zapošljavanju, rodne stereotipe te potrebu aktivnijeg uključivanja žena na tržište rada u kontekstu demografskih i gospodarskih izazova.⁹⁸³ Poseban naglasak

⁹⁸³ U Izvješću o radu za 2017. godinu Pravobraniteljica je u zaključnim preporukama za područje rada i zapošljavanja posebno istaknula potrebu snažnijeg uključivanja žena na tržište rada, uklanjanja prepreka za njihovo zapošljavanje, smanjenja rodnog jaza u plaćama, zaštite trudnica i žena s malom djecom te ekonomskog osnaživanja žena kroz mjere usklađivanja poslovnih i obiteljskih obveza. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2017. godinu*, str. 38.; U Izvješću o radu za 2018. godinu Pravobraniteljica detaljno analizira trendove na tržištu rada koji zahtijevaju posebnu pozornost, uključujući nisku stopu radne aktivnosti žena, nejednak položaj žena i muškaraca u pristupu zapošljavanju, veću izloženost žena nezaposlenosti, horizontalnu i vertikalnu segregaciju tržišta rada te jaz u plaćama i mirovinama. Posebno se preporučuje uvođenje mjera za poticanje uključivanja žena na tržište rada, jačanje dostupnosti usluga skrbi, promicanje fleksibilnih radnih uvjeta te smanjenje rodne segregacije i ekonomskih nejednakosti. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 19.–36.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o

stavlja se na integraciju rodne perspektive u sve faze oblikovanja javnih politika, uz kontinuirano praćenje i evaluaciju njihovih učinaka na ravnopravnost spolova.⁹⁸⁴

Preporuke Pravobraniteljice osobito se odnose se na povećanje udjela žena u aktivnom stanovništvu, posebno u sredinama s izraženom stopom njihove neaktivnosti, jačanje pravne sigurnosti zaposlenja, uključujući nadzor nad korištenjem ugovora na određeno vrijeme, te unaprjeđenje zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada. Dodatno se naglašava važnost razvoja mjera koje omogućuju usklađivanje poslovnog i obiteljskog života, uključujući poticanje fleksibilnih oblika rada i jačanje dostupnosti javnih usluga skrbi za djecu i druge ovisne članove obitelji. Istodobno, Pravobraniteljica upozorava na potrebu sustavnog smanjenja rodne segregacije na tržištu rada te rodnog jaza u plaćama kroz ciljane javne politike i posebne mjere.⁹⁸⁵

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave navedene preporuke imaju posebno značenje jer upravo na toj razini postoji mogućnost oblikovanja konkretnih mjera koje neposredno utječu na zapošljivost i ekonomsku neovisnost žena. To uključuje razvoj lokalnih

radu za 2019. godinu posebno upozorava na postojanje rodni stereotipa pri zapošljavanju, diskriminatorne obrasce u oglasima za posao te percepciju građana o nejednakom položaju žena i muškaraca na tržištu rada, ističući potrebu sustavnijih mjera za jačanje ekonomske ravnopravnosti žena. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2019. godinu*, str. 32.-33.; Pravobraniteljica je u Izvešću o radu za 2021. godinu posebno upozorila na potrebu jačanja rodne perspektive u politikama ruralnog razvoja, pozivajući se pritom na međunarodne i europske standarde zaštite prava žena u ruralnim područjima. Naglašava se kako žene na selu i dalje imaju slabiju ekonomsku vidljivost i otežan pristup socijalnim i radnim pravima, uključujući zdravstveno i mirovinsko osiguranje, roditeljska i roditeljska prava te priznavanje njihova profesionalnog statusa i neplaćenog rada. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2021. godinu*, str. 161.–162.

⁹⁸⁴ Proaktivna uloga Pravobraniteljice očituje se i kroz suradnju s različitim institucijama te sudjelovanje u projektima i edukativnim aktivnostima usmjerenima na integraciju rodne perspektive u javne politike i društvene sustave, uključujući područje obrazovanja, obrane, medija i sporta. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2021. godinu*, str. 14.; Važnost integracije rodne perspektive u zakonodavne i javnopolitičke procese vidljiva je i kroz kontinuirane inicijative Pravobraniteljice u postupcima donošenja zakona, strategija, akcijskih planova i drugih propisa iz područja rada, socijalne skrbi, lokalne i područne (regionalne) samouprave, medija, pravosuđa i zaštite ljudskih prava. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2023. godinu*, poglavlje „*Zakoni i propisi – inicijative Pravobraniteljice*“, str. 267.–281.

⁹⁸⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2017. godinu upozorava na povezanost demografskih trendova i ekonomskog položaja žena te naglašava potrebu povećanja radne aktivnosti žena, smanjenja prepreka njihovu zapošljavanju, jačanja sigurnosti zaposlenja i zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada. Posebno se ističe važnost razvoja fleksibilnih oblika rada, dostupnosti javnih usluga skrbi za djecu, smanjenja rodnog jaza u plaćama i poticanja ravnopravnijeg sudjelovanja žena na tržištu rada kroz posebne mjere i rodno osjetljive javne politike. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2017. godinu*, str. 33.–38.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2018. godinu upozorava na nisku stopu radne aktivnosti žena, pravnu nesigurnost zaposlenja, učestalost rada na određeno vrijeme, potrebu zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, važnost usklađivanja poslovnog i obiteljskog života te problem rodne segregacije tržišta rada i rodnog jaza u plaćama i mirovinama. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2018. godinu*, str. 19.–34.

programa zapošljavanja, poticanje ženskog poduzetništva, ulaganje u dostupnost usluga skrbi te provedbu posebnih mjera usmjerenih na smanjenje rodni nejednakosti na tržištu rada.⁹⁸⁶

U tom smislu, dosljedna provedba preporuka Pravobraniteljice predstavlja važan preduvjet za jačanje ekonomske ravnopravnosti spolova i stvaranje uključivijeg tržišta rada na regionalnoj razini.⁹⁸⁷

5.2.2. Žensko poduzetništvo i samozapošljavanje

Područje ženskog poduzetništva i samozapošljavanja predstavlja važan segment djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, osobito u kontekstu jačanja ekonomske neovisnosti žena i smanjenja rodni nejednakosti na tržištu rada. Iako se bilježi postupan rast udjela žena u poduzetničkim aktivnostima, njihova zastupljenost i dalje je ograničena nizom strukturnih prepreka.⁹⁸⁸

Analize ukazuju da su žene poduzetnice najčešće koncentrirane u uslužnim djelatnostima te u području stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, dok su istodobno manje zastupljene u kapitalno intenzivnim sektorima. Njihov poduzetnički angažman dodatno je ograničen otežanim pristupom financijskim izvorima, prisutnošću rodni stereotipa te izazovima u usklađivanju poslovnog i privatnog života, što predstavlja jedan od ključnih čimbenika koji utječu na održivost poduzetničkih aktivnosti.⁹⁸⁹

⁹⁸⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ističe kako povećanje radne aktivnosti i ekonomske neovisnosti žena zahtijeva razvoj dostupnih javnih usluga skrbi, fleksibilnih oblika rada i posebnih mjera za poticanje uključivanja žena na tržište rada, pri čemu važnu ulogu imaju javne politike i mjere koje se provode na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 19.–21.; U Izješću o radu za 2023. godinu vidljiva je aktivna uloga Pravobraniteljice u postupcima izrade i izmjene propisa, strategija i akcijskih planova, uključujući propise iz područja lokalne i područne (regionalne) samouprave, rada, plaća, roditeljskih prava, socijalne skrbi i lokalnih integracijskih politika. Time se potvrđuje važnost uključivanja rodne perspektive u javne politike koje se oblikuju i provode na lokalnoj i regionalnoj razini. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 267.–281.

⁹⁸⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 59.–60.

⁹⁸⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2023. godinu ponovno upozorava na potrebu dosljedne provedbe posebnih mjera za razvoj ženskog poduzetništva te preporučuje jačanje edukativne i mentorske podrške, dostupnosti financijskih instrumenata i prilagodbe zakonodavnog okvira radi uklanjanja prepreka s kojima se suočavaju žene poduzetnice, osobito u kontekstu usklađivanja poslovnog i obiteljskog života. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 58.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2021. godinu ističe potrebu sustavne potpore razvoju ženskog poduzetništva kroz uključivanje posebnih mjera u nacionalne razvojne politike, jačanje edukativne i mentorske podrške, povećanje dostupnosti financijskih instrumenata te uklanjanje prepreka povezanih s usklađivanjem privatnog i profesionalnog života žena poduzetnica. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2021. godinu*, str. 52.

⁹⁸⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2023. godinu ističe kako su pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave poduzimale mjere usmjerene na unaprjeđenje usklađivanja poslovnog i privatnog života, uključujući razvoj mreže predškolskih ustanova, poticanje produženog boravka u školama te proširenje kapaciteta za skrb o starijim i nemoćnim osobama. Kao primjer navodi se i djelovanje Karlovačke županije. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 259.;

U tom smislu, analiza preporuka Pravobraniteljice upućuje na potrebu sustavnijeg i koordiniranog razvoja politika usmjerenih na jačanje ženskog poduzetništva, osobito kroz uklanjanje strukturnih prepreka, razvoj mjera potpore na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini te stvaranje uvjeta koji omogućuju učinkovitije usklađivanje poslovnog i obiteljskog života žena poduzetnica.⁹⁹⁰

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave navedene preporuke imaju poseban značaj, budući da upravo na toj razini postoji mogućnost razvoja konkretnih programa potpore poduzetništvu, uključujući lokalne potpore, edukacije, inkubatore i mreže podrške. Međutim, praksa pokazuje da takve mjere nisu sustavno i ujednačeno razvijene među jedinicama područne (regionalne) samouprave, što upućuje na potrebu njihova snažnijeg normativnog i strateškog uokvirivanja.

Nadalje, Pravobraniteljica ukazuje i na potrebu prilagodbe zakonodavnog i institucionalnog okvira kako bi se spriječili nepovoljni učinci na žene poduzetnice koje zbog obiteljskih obveza rade u skraćenom radnom vremenu, a istodobno obnašaju upravljačke funkcije. Takav pristup nužan je za osiguravanje ravnopravnih uvjeta za razvoj i dugoročnu održivost ženskog poduzetništva.⁹⁹¹

5.2.3. Spolno uznemiravanje i zaštita dostojanstva na radu

Spolno uznemiravanje i zaštita dostojanstva na radu predstavljaju jedno od ključnih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, s obzirom na to da je riječ o obliku diskriminacije koji ima značajne posljedice na položaj žena na tržištu rada, njihovo psihofizičko zdravlje i profesionalni razvoj. Unatoč razvijenom normativnom okviru, praksa

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu upozorava na kontinuiranu podzastupljenost žena u poduzetništvu, ističući kao ključne prepreke rodne stereotipe, otežano usklađivanje poslovnog i privatnog života, nedostatak mentorske i mrežne podrške te ograničen pristup financijskim sredstvima. Istodobno naglašava važnost sustavnog i strateškog pristupa razvoju ženskog poduzetništva, posebno u kontekstu isteka Strategije razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.–2020. godine i izostanka donošenja novog zasebnog strateškog dokumenta tijekom 2023. godine. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 52.

⁹⁹⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 49.

⁹⁹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2022. godinu naglašava potrebu razvoja posebnih mjera za poticanje ženskog poduzetništva na nacionalnoj, lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, uključujući edukativne i mentorske programe, jačanje dostupnosti financijskih instrumenata te prilagodbu zakonodavnog okvira radi uklanjanja prepreka povezanih s usklađivanjem poslovnog i obiteljskog života žena poduzetnica. *Ibidem*.

pokazuje da je spolno uznemiravanje i dalje prisutno, pri čemu broj prijavljenih slučajeva ne odražava stvarni opseg problema.⁹⁹²

Jedan od ključnih izazova odnosi se na nedovoljnu razinu prepoznavanja spolnog uznemiravanja, kao i na nisku razinu prijavljivanja, koja je često uvjetovana strahom od stigmatizacije, gubitka zaposlenja te nepovjerenjem u učinkovitost institucionalne zaštite. Takve okolnosti ukazuju na postojanje jaza između formalno zajamčenih prava i njihove stvarne provedbe u radnom okruženju.⁹⁹³

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svojim izvješćima kontinuirano upozorava na potrebu jačanja institucionalnog i zakonodavnog okvira zaštite od spolnog uznemiravanja te unaprjeđenja međuresorne suradnje između policije, pravosuđa, državnog odvjetništva te zdravstvenih i socijalnih institucija radi osiguravanja učinkovitije zaštite žrtava i pravodobnog postupanja nadležnih tijela.⁹⁹⁴

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ove preporuke imaju posebnu važnost, budući da kao poslodavci i nositelji javnih politika imaju neposrednu odgovornost za osiguravanje sigurnog i nediskriminirajućeg radnog okruženja. U tom smislu, njihova uloga obuhvaća uspostavu učinkovitih internih mehanizama zaštite dostojanstva zaposlenika, provedbu edukacija te aktivno sudjelovanje u preventivnim aktivnostima i kampanjama podizanja svijesti.⁹⁹⁵

Dodatno, Pravobraniteljica preporučuje propisivanje minimalnih standarda zaštite dostojanstva radnika koje bi poslodavci bili obvezni implementirati u interne akte, neovisno o

⁹⁹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava kako je broj prijavljenih slučajeva spolnog uznemiravanja i dalje manji od stvarnog opsega problema te ističe kontinuirani rast pritužbi koje se odnose na spolno uznemiravanje u području rada i zapošljavanja. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 60.

⁹⁹³ Pravobraniteljica upozorava na porast broja pritužbi zbog spolnog uznemiravanja s obilježjima kaznenog djela iz članka 156. Kaznenog zakona te ističe kako poslodavci često izbjegavaju paralelno provoditi radnopravne i disciplinske postupke nakon podnošenja kaznene prijave. Naglašava se da podnošenje kaznene prijave državnom odvjetništvu ne isključuje obvezu institucije da odmah poduzme mjere zaštite žrtve i provede interne postupke radi utvrđivanja odgovornosti i zaštite dostojanstva zaposlenika. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 60.–61.

⁹⁹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava na kontinuirani rast pritužbi vezanih uz spolno uznemiravanje, osobito u području rada i zapošljavanja, te naglašava potrebu učinkovitijeg institucionalnog postupanja, pravodobne zaštite žrtava i dosljedne primjene antidiskriminacijskih jamstava. Posebno se ističe važnost edukacije poslodavaca, razvoja učinkovitih internih mehanizama zaštite dostojanstva radnika i jačanja institucionalne suradnje u procesuiranju slučajeva spolnog uznemiravanja. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2021. godinu*, str. 58.

⁹⁹⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava na potrebu učinkovitijeg institucionalnog postupanja u slučajevima spolnog uznemiravanja i povrede dostojanstva na radu, naglašavajući obvezu poslodavaca da pravodobno provode interne postupke zaštite, osiguraju učinkovite mehanizme zaštite žrtava te kontinuirano educiraju zaposlenike i povjerenike za zaštitu dostojanstva radnika. U *Izvješću o radu za 2020. godinu* se kroz više konkretnih primjera ukazuje na nedostatke u postupanju pojedinih institucija, ali i na važnost razvoja jasnih procedura, preventivnih mjera i organizacijske kulture nulte tolerancije prema spolnom uznemiravanju i diskriminaciji na radu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 58.–60.

veličini organizacije, čime bi se osigurala ujednačena razina zaštite u svim sektorima. Istodobno se naglašava važnost uključivanja muškaraca u aktivnosti usmjerene na suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, kao i potreba integracije sadržaja o ravnopravnosti spolova u obrazovni sustav, čime se doprinosi dugoročnoj prevenciji diskriminatornih obrazaca ponašanja.⁹⁹⁶

Zaključno, učinkovita zaštita dostojanstva na radu zahtijeva ne samo odgovarajući normativni okvir, već i dosljednu provedbu preventivnih i edukativnih mjera te razvoj organizacijske kulture koja aktivno promiče ravnopravnost spolova i kultu toleranciju prema svim oblicima spolnog uznemiravanja.

5.2.4. Usklađivanje privatnog i profesionalnog života

Usklađivanje privatnog i profesionalnog života te demografska politika predstavljaju jedno od ključnih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, s obzirom na njihovu izravnu povezanost s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova na tržištu rada i u društvu u cjelini. Dostupnost i kvaliteta javnih usluga skrbi, osobito predškolskog odgoja i socijalnih usluga, u tom kontekstu predstavljaju jedan od temeljnih preduvjeta za ravnopravno sudjelovanje žena i muškaraca u ekonomskom i društvenom životu.⁹⁹⁷

Pravobraniteljica kontinuirano upozorava na važnost dosljedne provedbe načela ravnopravnosti spolova u području roditeljske skrbi, pri čemu poseban naglasak stavlja na uklanjanje rodni stereotipa i promicanje ravnopravnog roditeljstva. U tom smislu ističe se potreba kontinuirane edukacije djelatnika sustava socijalne skrbi te razvoja praksi koje pridonose ravnomjernijoj podjeli roditeljskih odgovornosti i jačanju ravnopravnosti unutar obitelji.⁹⁹⁸

⁹⁹⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu naglašava potrebu razvoja učinkovitijih mehanizama zaštite dostojanstva radnika, uključujući jasnije interne procedure i standarde postupanja poslodavaca u slučajevima spolnog uznemiravanja i diskriminacije. Istodobno se ističe važnost preventivnog djelovanja kroz edukaciju, podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova te uključivanje muškaraca u aktivnosti usmjerene na suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja i diskriminacije. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 66.-67.

⁹⁹⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama Izvješća o radu za 2019. godinu naglašava potrebu snažnijeg uključivanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u provedbu mjera ravnopravnosti spolova na tržištu rada, razvoja politika koje omogućuju ravnopravnije sudjelovanje žena i muškaraca u području rada i skrbi te uklanjanja prepreka koje proizlaze iz neravnomjerne raspodjele roditeljskih i drugih obiteljskih obveza. Posebno se ističe potreba uklanjanja posljedica koje korištenje roditeljskih dopusta ima na ekonomski položaj žena. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 59.-60.

⁹⁹⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama Izvješća o radu za 2021. godinu naglašava potrebu daljnjih edukacija djelatnika sustava socijalne skrbi vezano uz provedbu načela ravnopravnosti

U širem kontekstu demografske politike, Pravobraniteljica ističe potrebu donošenja dugoročno održivog i međusektorskog strateškog okvira koji bi integrirao mjere iz područja rada, socijalne politike, obrazovanja i skrbi. Poseban naglasak stavlja se na jačanje normativne zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, kao i na ekonomsko osnaživanje mladih osoba, koje se prepoznaje kao ključan preduvjet demografske stabilnosti.⁹⁹⁹

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ove preporuke imaju neposredan operativni značaj. Njihova uloga osobito dolazi do izražaja u planiranju i razvoju mreže predškolskih ustanova, osiguravanju dostupnosti socijalnih usluga te prilagodbi lokalnih javnih politika potrebama obitelji. U tom kontekstu, važno je osigurati teritorijalnu ravnomjernost dostupnosti usluga, kao i njihovu prilagodbu specifičnim demografskim i socioekonomskim obilježjima pojedinih sredina.

Dodatno, Pravobraniteljica naglašava potrebu prilagodbe organizacije školskog sustava i razvoja dodatnih sadržaja koji omogućuju lakše usklađivanje obiteljskih i poslovnih obveza. Takve mjere, uz razvoj fleksibilnih oblika rada i jačanje javnih usluga, predstavljaju ključan preduvjet za stvaranje poticajnog okruženja za obiteljski život i dugoročno unaprjeđenje kvalitete života građana te doprinose stvaranju uvjeta za ravnomjernije sudjelovanje žena i muškaraca u obiteljskim i profesionalnim obvezama.¹⁰⁰⁰

5.2.5. Nasilje nad ženama, nasilje u obitelji i sustav podrške žrtvama

Nasilje nad ženama, osobito nasilje u obitelji, predstavlja jedno od najsloženijih i najosjetljivijih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, koje zahtijeva koordinirano djelovanje pravnih, socijalnih i institucionalnih mehanizama. Riječ je o području u kojem se jasno očituju strukturne nejednakosti i potreba za sustavnim pristupom prevenciji, zaštiti žrtava i osiguravanju učinkovitog institucionalnog odgovora.

spolova na području roditeljske skrbi te kontinuirano promicanje načela ravnopravnog roditeljstva i uklanjanja nejednakosti unutar obitelji. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2021. godinu*, str. 115.

⁹⁹⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2023. godinu*, str. 137.

¹⁰⁰⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama za unaprjeđivanje demografske politike ističe potrebu jačanja zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, ekonomskog osnaživanja mladih osoba, razvoja predškolske djelatnosti radi povećanja dostupnosti vrtićkih kapaciteta te organizacije školskog sustava na način koji omogućuje lakše usklađivanje poslovnog i obiteljskog života roditelja. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2023. godinu*, str. 88.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama za naredno razdoblje naglašava potrebu donošenja sveobuhvatne strategije demografske revitalizacije Hrvatske, jačanja zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, ekonomskog osnaživanja mladih osoba te daljnjeg razvoja predškolske djelatnosti i organizacije školskog sustava na način koji omogućuje lakše usklađivanje poslovnog i obiteljskog života roditelja. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2022. godinu*, str. 67.-68.

Poseban naglasak stavlja se na dostupnost i funkcionalnost skloništa za žene žrtve nasilja i njihovu djecu, kao ključne komponente sustava zaštite.¹⁰⁰¹ Pravobraniteljica kontinuirano upozorava na potrebu osiguravanja stabilnog i dostatnog financiranja skloništa, kako bi se zajamčila njihova dugoročna održivost i teritorijalna dostupnost.¹⁰⁰² U tom kontekstu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju važnu ulogu u osiguravanju financijskih sredstava te u planiranju i razvoju mreže usluga podrške, u skladu s potrebama na svom području. Pravobraniteljica kontinuirano naglašava važnost međuresorne suradnje i edukacije nadležnih institucija radi osiguravanja učinkovitije zaštite žrtava rodno uvjetovanog nasilja.¹⁰⁰³

Istodobno, uočavaju se značajne regionalne razlike u dostupnosti i kvaliteti usluga, koje proizlaze iz neujednačenih financijskih i organizacijskih kapaciteta. Takve razlike mogu dovesti do nejednake razine zaštite žrtava, što dodatno naglašava potrebu jačanja koordinacije i standardizacije sustava na nacionalnoj razini.¹⁰⁰⁴

Pravobraniteljica također upućuje na važnost unaprjeđenja sustava prevencije i zaštite od seksualnog nasilja, pri čemu se naglašava potreba sustavne edukacije svih relevantnih dionika, uključujući policiju, pravosuđe, zdravstvene i socijalne službe. Poseban naglasak

¹⁰⁰¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama Izvješća o radu za 2020. godinu naglašava potrebu osiguravanja dostatnih financijskih sredstava za provedbu mjera zaštite od nasilja u obitelji, uključujući obvezu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da, sukladno svojim mogućnostima i potrebama skloništa, sudjeluju u financiranju rada skloništa za žene žrtve nasilja i njihovu djecu. Istodobno se ističe važnost bolje međuinstitucionalne suradnje, rane intervencije i razvoja sustava potpore žrtvama nasilja. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 100.

¹⁰⁰² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama Izvješća o radu za 2023. godinu naglašava potrebu osiguravanja dostatnih financijskih sredstava za neometano funkcioniranje skloništa za žene žrtve nasilja i njihovu djecu, kao i važnost razvoja mjera stambenog zbrinjavanja i potpore žrtvama nakon izlaska iz skloništa. Posebno se ističe potreba uvođenja rodno osjetljivog proračuna na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini radi

financiranja usluga savjetodavne podrške i smještaja za žrtve rodno uvjetovanog nasilja. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 126.

¹⁰⁰³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama Izvješća o radu za 2020. godinu naglašava važnost kontinuirane edukacije djelatnika sustava socijalne skrbi, dosljedne primjene Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji te jačanja međuresorne suradnje svih nadležnih tijela radi prevencije nasilja i pružanja učinkovite pomoći žrtvama obiteljskog nasilja. Posebno se ističe potreba primjene senzibilnog i proaktivnog pristupa u radu sa žrtvama nasilja u obitelji. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 91.

¹⁰⁰⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama Izvješća o radu za 2021. godinu naglašava važnost jačanja međuresorne suradnje između policije, državnog odvjetništva, pravosuđa, sustava socijalne skrbi i drugih nadležnih tijela, kao i potrebu sustavne edukacije sudaca, državnih odvjetnika, policijskih službenika i djelatnika sustava socijalne skrbi u području rodno uvjetovanog nasilja. Posebno se ističe važnost preventivnog djelovanja, resocijalizacije počinitelja nasilja te primjene senzibilnog pristupa u radu sa žrtvama nasilja u obitelji. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2021. godinu*, str. 99.-100.

stavlja se na primjenu rodno osjetljivog pristupa i usklađivanje s međunarodnim standardima, kao i na dosljednu primjenu postojećih protokola postupanja.¹⁰⁰⁵

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave od posebne je važnosti razvoj integriranog pristupa koji uključuje preventivne aktivnosti, osiguravanje dostupnosti savjetodavnih i smještajnih kapaciteta te razvoj mjera dugoročne podrške žrtvama, uključujući stambeno zbrinjavanje i reintegraciju. U tom kontekstu, Pravobraniteljica naglašava potrebu uvođenja rodno osjetljivog proračuna, kako bi se osiguralo da financiranje usluga odgovara stvarnim potrebama korisnika.¹⁰⁰⁶

5.2.6. Obrazovanje, rodni stereotipi i građanski odgoj

Obrazovanje predstavlja jedno od ključnih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, s obzirom na njegovu presudnu ulogu u oblikovanju društvenih vrijednosti, stavova i obrazaca ponašanja povezanih s ravnopravnošću spolova. Upravo se kroz odgojno-obrazovni sustav dugoročno formira svijest o rodnim ulogama, zbog čega integracija načela ravnopravnosti spolova u obrazovanje ima strateški značaj. Unatoč određenim pozitivnim pomacima, praksa i dalje ukazuje na prisutnost rodni stereotipa i neravnopravnog tretmana učenica i učenika, što može imati dugoročne posljedice na njihove obrazovne i profesionalne izbore. Pravobraniteljica stoga naglašava potrebu sustavne i dosljedne integracije sadržaja vezanih uz ravnopravnost spolova u sve razine obrazovanja, od predškolskog do visokoškolskog.

Posebna pozornost usmjerava se na stvaranje uključivog i sigurnog obrazovnog okruženja, osobito za pripadnike ranjivih skupina, uključujući LGBTIQ osobe, kako bi se

¹⁰⁰⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama Izvješća o radu za 2023. godinu naglašava potrebu sustavne i kontinuirane edukacije svih nadležnih tijela koja postupaju sa žrtvama seksualnog nasilja, uključujući primjenu rodno senzibilnog pristupa i međunarodnih standarda zaštite, kao i daljnje jačanje međuresorne suradnje radi prevencije nasilja i pružanja pomoći žrtvama seksualnog nasilja. Istodobno se ističe važnost dosljedne primjene Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja te uključivanja sadržaja o ravnopravnosti spolova u obrazovni sustav. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 131.

¹⁰⁰⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava na potrebu sustavnog i pravovremenog financiranja skloništa za žrtve nasilja u obitelji te ukazuje na neujednačenu praksu izdvajanja sredstava iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za njihov rad. Istodobno se naglašava važnost razvoja mjera savjetodavne podrške, smještajnih kapaciteta i stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja nakon izlaska iz skloništa, kao i potreba daljnjeg uvođenja rodno osjetljivog proračuna na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2021. godinu*, str. 105.-106.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova naglašava važnost kontinuiranog financiranja skloništa za žrtve nasilja u obitelji, razvoja mjera stambenog zbrinjavanja i potpore žrtvama nakon izlaska iz skloništa te daljnjeg uvođenja rodno osjetljivog proračuna na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini radi financiranja savjetodavne podrške, smještajnih kapaciteta i drugih oblika pomoći žrtvama rodno utemeljenog nasilja. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 102.

osiguralo obrazovanje bez diskriminacije i socijalne stigmatizacije. Istodobno se naglašava potreba uklanjanja rodni stereotipa iz odgojno-obrazovnih materijala te jačanja uloge obrazovanja kao instrumenta društvenih promjena.¹⁰⁰⁷

U tom kontekstu Pravobraniteljica preporučuje sustavno djelovanje na prevenciji i suzbijanju rodni stereotipa, jačanje stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u području ljudskih prava i ravnopravnosti spolova te unaprjeđenje integracije i evaluacije građanskog odgoja i obrazovanja. Također se ističe potreba poticanja razbijanja rodne segregacije u obrazovnim i profesionalnim odabirima.¹⁰⁰⁸

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ove preporuke imaju važnu provedbenu dimenziju, osobito u segmentu osnivanja i upravljanja odgojno-obrazovnim ustanovama, kao i u provedbi lokalnih obrazovnih politika i programa. Njihova uloga uključuje poticanje projekata i edukacija, suradnju s obrazovnim institucijama te stvaranje uvjeta za razvoj uključivog i rodno osjetljivog obrazovnog okruženja na lokalnoj razini.¹⁰⁰⁹

Dodatno, važan segment djelovanja odnosi se i na poticanje obrazovnih politika koje doprinose većoj zastupljenosti djevojaka i žena u područjima u kojima su tradicionalno

¹⁰⁰⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova naglašava važnost provedbe odgojno-obrazovnih sadržaja vezanih uz pitanja rodne ravnopravnosti, prevencije i suzbijanja rodni stereotipa na svim razinama obrazovanja te stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u području ljudskih prava i ravnopravnosti spolova. Istodobno se ističe potreba poticanja promjene stereotipne podjele na dominantno „muška“ i „ženska“ područja obrazovanja. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2022. godinu*, str. 132.-133.

¹⁰⁰⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova naglašava važnost daljnjeg razvoja građanskog odgoja i obrazovanja te očekuje da će novi kurikularni okvir dugoročno pridonijeti kvalitetnijem i obuhvatnijem obrazovanju za ravnopravnost spolova i ljudska prava u osnovnoškolskom i srednjoškolskom sustavu obrazovanja. Istodobno se ističu pozitivni pomaci u integraciji građanskog odgoja i obrazovanja na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 255.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama *Izješća o radu za 2023. godinu* naglašava potrebu prevencije i suzbijanja rodni stereotipa na svim odgojno-obrazovnim razinama, jačanja stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u području ljudskih prava i rodne ravnopravnosti te unaprjeđenja integracije, provedbe i evaluacije građanskog odgoja i obrazovanja u osnovnom i srednjem školstvu. Istodobno se preporučuje poticanje postupne promjene podjele na dominantno „muška“ i dominantno „ženska“ područja obrazovanja. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 157.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u *Izješću o radu za 2020. godinu* naglašava važnost prevencije rodni stereotipa i seksualnog nasilja na svim razinama odgoja i obrazovanja, stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u području ljudskih prava i ravnopravnosti spolova te dosljedne provedbe sadržaja vezanih uz ravnopravnost spolova u okviru građanskog odgoja i obrazovanja. Istodobno se ističe potreba poticanja većeg uključivanja žena u STEM područja te ublažavanja stereotipne podjele na „muška“ i „ženska“ područja obrazovanja i rada. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2020. godinu*, str. 134.

¹⁰⁰⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u *Izješću o radu za 2018. godinu* naglašava važnost daljnjeg razvoja građanskog odgoja i obrazovanja te očekuje da će novi kurikularni okvir dugoročno pridonijeti kvalitetnijem i obuhvatnijem obrazovanju za ravnopravnost spolova i ljudska prava u osnovnoškolskom i srednjoškolskom sustavu obrazovanja. Istodobno se ističu pozitivni pomaci u integraciji građanskog odgoja i obrazovanja na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. V. Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 184.

podzastupljene, osobito u STEM području, kao i na poticanje ravnopravnijeg sudjelovanja muškaraca u obrazovnim područjima koja se stereotipno percipiraju kao „ženska”.¹⁰¹⁰

5.2.7. Mediji, javni prostor i rodni stereotipi

Mediji i javni prostor predstavljaju važno područje djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, s obzirom na njihov snažan utjecaj na oblikovanje javnog mnijenja i reprodukciju društvenih vrijednosti. Za razliku od obrazovnog sustava, koji ima ključnu ulogu u formiranju stavova, mediji djeluju kao prostor njihove svakodnevne potvrde, reinterpretacije i širenja. U tom kontekstu Pravobraniteljica upozorava na i dalje prisutnu stereotipizaciju i seksualizaciju žena u medijima, pri čemu se žene često prikazuju kroz prizmu fizičkog izgleda, tradicionalnih rodnih uloga ili senzacionalističkih narativa. Takvi prikazi doprinose održavanju neravnopravnih društvenih odnosa i utječu na percepciju uloge žena u javnom i privatnom životu.¹⁰¹¹

Analiza medijskih sadržaja ukazuje na kontinuitet problematičnih obrazaca, uključujući seksizam, objektivizaciju, neprimjereno izvještavanje o rodno utemeljenom nasilju te neravnopravnu zastupljenost spolova u medijskom prostoru i oglašavanju. Dodatno, prisutnost seksističkog govora u javnom prostoru, uključujući javne istupe i komunikaciju na društvenim mrežama, ukazuje na potrebu sustavnog pristupa u suzbijanju takvih pojava.¹⁰¹²

¹⁰¹⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u preporukama Izvješća o radu za 2020. godinu posebno naglašava potrebu poticanja većeg uključivanja žena u STEM područja te ublažavanja podjele na dominantno „muška“ i dominantno „ženska“ područja obrazovanja i rada. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 134.

¹⁰¹¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključnim preporukama Izvješća o radu za 2022. godinu naglašava potrebu sustavne edukacije medijskih djelatnika radi suzbijanja seksizma i rodnih stereotipa u medijskim sadržajima, povećanja zastupljenosti tema iz područja ravnopravnosti spolova te promicanja medijskih sadržaja koji afirmiraju uspjehe žena i rodnih i spolnih manjina u različitim područjima života, uključujući sport. Istodobno se upozorava na važnost izbjegavanja senzacionalizma u izvještavanju o rodno utemeljenom nasilju te na potrebu dosljednog promicanja načela ravnopravnosti spolova kroz javne pozive za financiranje lokalnih i regionalnih medija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 147.

¹⁰¹² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova kontinuirano upozorava na prisutnost seksizma, rodnih stereotipa i objektivizacije žena u medijskim sadržajima i oglašavanju te naglašava potrebu sustavne edukacije medijskih djelatnika i povećanja sadržaja koji promoviraju ravnopravnost spolova i raznovrsna postignuća žena. Istodobno se upozorava na problematične obrasce komunikacije u javnom prostoru i na društvenim mrežama te potrebu dosljednijeg suzbijanja stereotipnih i diskriminatornih prikaza žena u medijima. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 154.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2019. godinu upozorava na i dalje prisutne probleme seksizma i spolnih stereotipa u medijskim sadržajima, objektivizaciju ženskog tijela u reklamama, nedovoljnu zastupljenost žena stručnjakinja u medijskom prostoru te ograničenu zastupljenost tema ravnopravnosti spolova. Istodobno se naglašava potreba edukacije medijskih djelatnika radi suzbijanja stereotipa i unapređenja izvještavanja o nasilju prema ženama i femicidu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 218.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu upozorava na kontinuitet problematičnih obrazaca u medijskim sadržajima, osobito u području izvještavanja o rodno utemeljenom nasilju,

Pravobraniteljica stoga preporučuje jačanje profesionalnih i etičkih standarda u medijskom izvještavanju kroz kontinuiranu edukaciju medijskih djelatnika o ravnopravnosti spolova i suzbijanju stereotipa, povećanje zastupljenosti sadržaja koji promiču ravnopravnost te odgovorno izvještavanje o temama vezanim uz nasilje i ranjive skupine, bez senzacionalizma. Istodobno se naglašava važnost kontinuirane edukacije i osvještavanja javnosti radi razvoja kritičkog pristupa medijskim sadržajima i dugoročnog suzbijanja diskriminatornih obrazaca u javnom prostoru.¹⁰¹³

Iako jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nemaju izravnu regulatornu ulogu u području medija, njihova uloga može biti značajna u poticanju lokalnih medija na odgovorno izvještavanje, organizaciji edukativnih i javnih kampanja te podršci projektima koji promiču ravnopravnost spolova u javnom prostoru.

5.2.8. Posebno ranjive skupine žena

U okviru preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova posebno mjesto zauzimaju skupine žena koje su izložene višestrukoj i intersekcijskoj diskriminaciji. Njihov položaj ne može se analizirati isključivo kroz opću kategoriju spola, već zahtijeva uzimanje u obzir dodatnih čimbenika, poput mjesta stanovanja, invaliditeta, etničke pripadnosti, dobi, socioekonomskog statusa i dostupnosti javnih usluga. Upravo zato se položaj žena u ruralnim područjima, žena s invaliditetom i pripadnica nacionalnih manjina razmatra u okviru zajedničkog tematskog bloka, uz naglasak na obvezu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da razvijaju ciljane, dostupne i uključive mjere podrške.

5.2.8.1. Žene u ruralnim područjima

učestalog korištenja seksizama, objektivizacije i rodni stereotipa, neprimjerenog izvještavanja o LGBTIQ osobama te prisutnosti seksističkog govora na društvenim mrežama i elektroničkim publikacijama. Istodobno se naglašava potreba sustavne edukacije medijskih djelatnika, jačanja etičkih standarda izvještavanja, izbjegavanja senzacionalizma te promicanja sadržaja koji afirmiraju ravnopravnost spolova i uspjehe žena u različitim područjima života, uključujući sport. Posebno se ističe i važnost dosljednog promicanja načela ravnopravnosti spolova kroz javne pozive za financiranje lokalnih i regionalnih medija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 170.-171.

¹⁰¹³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u *Izješću o radu za 2019. godinu* preporučuje edukaciju medijskih djelatnika radi suzbijanja seksizma i rodni stereotipa u medijskim sadržajima, povećanje sadržaja koji promoviraju ravnopravnost spolova i uspjehe žena te odgovornije izvještavanje o nasilju prema ženama i drugim temama vezanim uz ranjive društvene skupine, uz izbjegavanje senzacionalizma. Istodobno se naglašava važnost dugoročnog djelovanja na promjenu društvenih obrazaca kroz edukaciju i osvještavanje javnosti. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 277.-278.

Žene u ruralnim područjima predstavljaju posebno ranjivu društvenu skupinu izloženu višestrukim oblicima diskriminacije, koji proizlaze iz kombinacije geografskih, ekonomskih i društvenih čimbenika. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svojim izvješćima kontinuirano upozorava na izražene razlike u kvaliteti života između ruralnih i urbanih sredina te naglašava potrebu sustavnog i ciljanog pristupa unaprjeđenju položaja žena u ruralnim područjima.

Jedan od ključnih izazova odnosi se na demografske promjene i migracijske procese, osobito odlazak mladih žena iz ruralnih područja, što dodatno doprinosi depopulaciji i smanjenju razvojnih potencijala tih sredina. Ograničen pristup tržištu rada, slabija infrastruktura i nedostatak javnih usluga dodatno otežavaju položaj žena i produbljuju postojeće nejednakosti. U tom kontekstu Pravobraniteljica preporučuje provedbu sustavnih istraživanja i rodni analiza položaja žena u ruralnim područjima, kao i integraciju načela ravnopravnosti spolova u politike poljoprivrede i ruralnog razvoja.¹⁰¹⁴ Poseban naglasak stavlja se na razvoj ciljanih mjera za poticanje ženskog poduzetništva, uz jačanje edukacija, informiranja i umrežavanja žena u sektorima poput poljoprivrede, ribarstva i šumarstva.¹⁰¹⁵

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ove preporuke imaju ključnu provedbenu dimenziju. Njihova uloga obuhvaća razvoj lokalne infrastrukture, osiguravanje dostupnosti obrazovanja i javnih usluga, kao i poticanje ekonomskih aktivnosti žena kroz programe edukacije, financijske potpore i korištenje sredstava fondova Europske unije. Pravobraniteljica pritom naglašava kako unapređenje položaja žena u ruralnim područjima zahtijeva sustavan i koordiniran pristup svih razina vlasti, osobito u području edukacije, ekonomskog osnaživanja i razvoja mjera potpore ženama u ruralnim sredinama.¹⁰¹⁶

¹⁰¹⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu ponovno naglašava potrebu provođenja cjelovitih istraživanja o položaju i potrebama žena u ruralnim područjima te izrade rodni analiza poljoprivrednog sektora i politika ruralnog razvoja. Istodobno upozorava da žene u ruralnim područjima i dalje nisu dovoljno zastupljene u javnim politikama te naglašava važnost kontinuiranog i proaktivnog pristupa njihovom ekonomskom i društvenom osnaživanju. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 181.–189.,

¹⁰¹⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava da žene u ruralnim područjima i dalje nailaze na brojne prepreke te da njihov potencijal nije dovoljno prepoznat, zbog čega je nužna snažnija potpora lokalnih vlasti i sustavan pristup svih razina javne vlasti. Istodobno se preporučuje provođenje cjelovitih istraživanja o položaju i potrebama žena u ruralnim područjima, kontinuirana organizacija edukacija i praktičnih seminara za žene radi osnivanja OPG-ova i korištenja sredstava fondova Europske unije te jačanje mjera usmjerenih na njihovo ekonomsko osnaživanje i zaštitu od diskriminacije i nasilja. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 220.–221.

¹⁰¹⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2019. godinu preporučuje donošenje nacionalne strategije za unapređenje položaja žena u ruralnim područjima, sustavno osnaživanje žena kao važnog društvenog i gospodarskog potencijala ruralnog razvoja te provođenje cjelovitih istraživanja o njihovim potrebama i položaju. Posebno se naglašava potreba kontinuirane organizacije edukacija i praktičnih seminara za žene u ruralnim područjima radi osnivanja OPG-ova, korištenja državnih poticaja i sredstava fondova Europske

Posebnu pozornost potrebno je posvetiti starijim ženama u ruralnim područjima, osobito onima koje žive u samačkim kućanstvima i aktivno sudjeluju u poljoprivrednoj proizvodnji, kako bi se spriječila socijalna isključenost i osigurala njihova kvaliteta života. U tom smislu, razvoj socijalnih usluga i aktivnosti usmjerenih na jačanje uključenosti u lokalnu zajednicu predstavlja važan element integriranog pristupa.¹⁰¹⁷

5.2.8.2. Žene s invaliditetom

Žene s invaliditetom predstavljaju posebno ranjivu skupinu izloženu višestrukoj i intersekcijskoj diskriminaciji, koja proizlazi iz preklapanja rodne neravnopravnosti i nepovoljnog društvenog položaja osoba s invaliditetom. Takvi obrasci negativno utječu na njihove mogućnosti zapošljavanja, ekonomsku neovisnost i ostvarivanje samostalnog života, što zahtijeva sustavan i rodno osjetljiv pristup javnim politikama.

Posebno osjetljivo područje odnosi se na izloženost nasilju, osobito u obiteljskom okruženju, pri čemu su žene s invaliditetom često u dodatno otežanom položaju zbog ovisnosti o članovima obitelji i ograničenih mogućnosti napuštanja nasilne sredine. U tom kontekstu naglašava se potreba osiguravanja dostupnih i pristupačnih usluga podrške, uključujući prilagodbu skloništa i savjetodavnih usluga njihovim specifičnim potrebama.

Pravobraniteljica kontinuirano upozorava na potrebu jačanja informiranja, edukacije i provedbe ciljanih mjera usmjerenih na poboljšanje položaja žena s invaliditetom u različitim područjima života, uključujući obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu i sudjelovanje u javnom životu. Poseban naglasak stavlja se na povećanje njihove vidljivosti u javnom prostoru i procesima odlučivanja, kao i na razvoj zaštitnih mehanizama za posebno ranjive podskupine, poput starijih žena s invaliditetom.¹⁰¹⁸

unije te informiranja o zaštiti od diskriminacije i nasilja nad ženama. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2019. godinu*, str. 236.

¹⁰¹⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2023. godinu navodi primjere aktivnosti županijskih povjerenstava i jedinica područne (regionalne) samouprave usmjerenih na osnaživanje žena u ruralnim područjima, uključujući dodjelu financijskih potpora za pokretanje poduzetništva u poljoprivrednom sektoru, organizaciju festivala žena iz ruralnih područja te dodjelu javnih priznanja za doprinos žena ruralnom životu, čime se potiče njihova društvena vidljivost i uključenost u lokalnu zajednicu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2023. godinu*, str. 261.

¹⁰¹⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova preporučuje veću prisutnost žena s invaliditetom u javnom i medijskom prostoru te procesima odlučivanja radi povećanja vidljivosti njihovih potreba, provođenje edukacija institucija i stručnih dionika o zaštiti žena s invaliditetom od nasilja, ostvarivanju zdravstvenih i reproduktivnih prava te obrazovanju i zapošljavanju, kao i osiguravanje rodno osjetljivog i uključivog pristupa u oblikovanju javnih politika i pružanju usluga. Istodobno se naglašava važnost prikupljanja rodno razvrstanih podataka radi kvalitetnijeg praćenja provedbe mjera za osobe s invaliditetom. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2021. godinu*, str. 172.

U tom smislu preporučuje se osiguravanje rodno osjetljivog i inkluzivnog pristupa u oblikovanju javnih politika i pružanju usluga, provedba edukacija relevantnih dionika te sustavno prikupljanje rodno razvrstanih podataka radi kvalitetnijeg praćenja i evaluacije mjera.¹⁰¹⁹ Naglašava se i potreba razvoja međuresorne suradnje između sustava socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja i pravosuđa radi učinkovitije zaštite prava žena s invaliditetom i prevencije njihove socijalne isključenosti.

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ove preporuke imaju posebnu važnost, budući da upravo na toj razini dolazi do neposredne provedbe socijalnih i zdravstvenih usluga. Njihova uloga obuhvaća osiguravanje dostupnosti infrastrukture i usluga, razvoj lokalnih programa podrške te uključivanje žena s invaliditetom u procese donošenja odluka.¹⁰²⁰

¹⁰¹⁹ U preporukama Izvješća o radu za 2022. godinu Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova posebno naglašava potrebu razvoja uključivih javnih politika za žene s invaliditetom, jačanja njihove društvene i medijske vidljivosti te unapređenja dostupnosti infrastrukture i usluga prilagođenih njihovim specifičnim potrebama. Istodobno se upozorava na važnost dodatne zaštite starijih žena s invaliditetom kao posebno vulnerabilne skupine te na potrebu sustavnijeg prikupljanja rodno razvrstanih statističkih podataka radi učinkovitijeg praćenja položaja žena s invaliditetom u različitim područjima života. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2022. godinu*, str. 167.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu ističe kako su žene s invaliditetom i dalje izložene višestrukoj diskriminaciji i rodnim stereotipima koji negativno utječu na njihovu ekonomsku neovisnost, mogućnosti zapošljavanja i ostvarivanje samostalnog života. Posebno se upozorava na povećani rizik od nasilja u obitelji, potrebu prilagodbe skloništa i usluga podrške ženama s invaliditetom te važnost razvoja rodno osjetljivih javnih politika, edukacije relevantnih institucija i sustavnog prikupljanja rodno razvrstanih podataka radi učinkovitijeg praćenja položaja žena s invaliditetom. Usp. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 195.–196.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2020. godinu upozorava da žene s invaliditetom i dalje imaju nepovoljniji položaj u gotovo svim područjima života, osobito u ostvarivanju ekonomske neovisnosti, pristupu zapošljavanju i obrazovanju, pri čemu su dodatno izražen problem društvene predrasude i nedovoljna dostupnost usluga, posebno u ruralnim područjima. Istodobno se preporučuje osiguravanje veće vidljivosti žena s invaliditetom u javnom prostoru, provođenje edukacija relevantnih institucija i stručnih dionika te razvoj rodno osjetljivog pristupa u pružanju pomoći i zaštite ženama s invaliditetom, osobito u području zaštite od nasilja i ostvarivanja zdravstvenih i reproduktivnih prava. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 173.

¹⁰²⁰ U preporukama Izvješća o radu za 2021. godinu Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova naglašava potrebu povećanja vidljivosti žena s invaliditetom u javnom i medijskom prostoru te njihovog uključivanja u procese odlučivanja. Istodobno se preporučuje provođenje edukacija relevantnih institucija i stručnih dionika o zaštiti žena s invaliditetom od nasilja, ostvarivanju njihovih zdravstvenih i reproduktivnih prava te osiguravanje rodno osjetljivog i uključivog pristupa u oblikovanju javnih politika i pružanju usluga. Posebno se ističe važnost sustavnog prikupljanja rodno razvrstanih podataka radi kvalitetnijeg praćenja položaja žena s invaliditetom i učinkovitosti mjera potpore. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2021. godinu*, Zagreb, 2022., str. 173.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2019. godinu upozorava da su žene s invaliditetom izložene višestrukoj diskriminaciji, osobito u području obrazovanja, zapošljavanja i ekonomske neovisnosti, pri čemu lošiji položaj na tržištu rada i niža razina obrazovanja povećavaju rizik socijalne isključenosti i ovisnosti o članovima obitelji. Posebno se naglašava potreba poboljšanja položaja žena s invaliditetom u ruralnim područjima, osiguravanja veće vidljivosti žena s invaliditetom u javnom prostoru te provođenja edukacija i razvoja rodno osjetljivog pristupa u pružanju pomoći i zaštite ženama s invaliditetom. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 244.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2018. godinu upozorava na i dalje nepovoljniji položaj žena s invaliditetom, koji je povezan sa slabijom obrazovnom strukturom, otežanim pristupom tržištu rada, ekonomskom ovisnošću i izloženošću različitim oblicima nasilja. Posebno se ističe problem društvenih predrasuda i nedovoljne dostupnosti usluga ženama s invaliditetom u ruralnim područjima. Istodobno se preporučuje osiguravanje veće

5.2.8.3. Pripadnice nacionalnih manjina

Pripadnice nacionalnih manjina predstavljaju skupinu izloženu specifičnim oblicima višestruke i interseksijske diskriminacije, pri čemu se rodna neravnopravnost isprepliće s etničkom pripadnošću, socioekonomskim statusom te, u određenim slučajevima, geografskom marginaliziranošću. Takva višeslojna nejednakost posebno je izražena u položaju Romkinja, koje se suočavaju s kombinacijom strukturnih i društvenih prepreka koje značajno ograničavaju njihovu društvenu uključenost.

Njihov položaj dodatno otežavaju pojave poput obiteljskog nasilja, trgovanja ljudima, prisilnog prosjačenja te ranih i prisilnih brakova, što dovodi do socijalne isključenosti, siromaštva i ekonomske ovisnosti. Navedeni problemi usko su povezani s niskom razinom obrazovanja, visokom stopom nezaposlenosti i nedostatnom informiranošću, što dugoročno otežava njihovu društvenu emancipaciju i ravnopravno sudjelovanje u društvenim i gospodarskim procesima.¹⁰²¹

Poseban izazov predstavlja nedovoljna osviještenost o pravima na život bez nasilja te o seksualnim i reproduktivnim pravima, osobito među mladim Romkinjama. U tom kontekstu Pravobraniteljica naglašava potrebu poticanja njihova većeg uključivanja u odgojno-obrazovni sustav na svim razinama, s posebnim naglaskom na srednjoškolsko i visoko obrazovanje kao ključne preduvjete društvenog i ekonomskog osnaživanja.¹⁰²²

vidljivosti žena s invaliditetom u javnom prostoru, provođenje edukacija relevantnih institucija i stručnih dionika te razvoj rodno osjetljivog pristupa u pružanju pomoći i zaštite ženama s invaliditetom. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2018. godinu*, str. 227.

¹⁰²¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2021. godinu ističe kako je donošenje Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje 2021.–2027. važan okvir za unapređenje položaja Romkinja i njihovu punu društvenu integraciju. Posebno se naglašava potreba razvoja mjera usmjerenih na prevenciju ranih brakova i maloljetničkih trudnoća te poticanje većeg uključivanja Romkinja u srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje kao ključnih preduvjeta njihova društvenog i ekonomskog osnaživanja. V. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2021. godinu*, str. 175.–176.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2020. godinu upozorava na potrebu daljnjeg unapređenja položaja Romkinja kao jedne od najugroženijih društvenih skupina, osobito u području obrazovanja, zapošljavanja, reproduktivnog zdravlja i zaštite od rodno utemeljenog nasilja. Posebno se naglašava važnost povećanja uključivanja Romkinja u srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje te tržište rada, kao i potreba sustavnijeg prikupljanja podataka o nasilju nad Romkinjama radi učinkovitijeg oblikovanja javnih politika i mjera zaštite. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2020. godinu*, str. 177.

¹⁰²² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2023. godinu upozorava da su Romkinje izložene višestrukoj diskriminaciji povezanoj s etničkom pripadnošću, spolom i nepovoljnim socioekonomskim položajem, pri čemu su posebno izraženi problemi obiteljskog nasilja, ranih i prisilnih brakova, maloljetničkih trudnoća, siromaštva i ekonomske ovisnosti. Ističe se kako su niski stupanj obrazovanja, visoka stopa nezaposlenosti i nedovoljna informiranost ključne prepreke njihovoj društvenoj emancipaciji i uključivanju u tržište rada. Pravobraniteljica pritom preporučuje poticanje većeg uključivanja Romkinja u srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje te unaprjeđenje reproduktivnog zdravlja i dostupnosti zdravstvene zaštite, uz poseban naglasak na prevenciju ranih brakova i maloljetničkih trudnoća. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 200.

Nadalje, ističe se potreba unaprjeđenja dostupnosti zdravstvene zaštite i reproduktivnog zdravlja, uz istodobno sustavno djelovanje na prevenciji ranih i prisilnih brakova te smanjenju maloljetničkih trudnoća. Važan segment predstavlja i kontinuirana edukacija o ljudskim i građanskim pravima, kao i djelovanje na ublažavanju patrijarhalnih obrazaca unutar zajednica.¹⁰²³

Za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave posebno je važno razvijati ciljne mjere koje uključuju obrazovne programe, socijalne usluge i programe osnaživanja, uz aktivno uključivanje pripadnica nacionalnih manjina u procese donošenja odluka. Uloga lokalne i regionalne razine pritom je osobito značajna u području razvoja dostupnih usluga, suradnje s organizacijama civilnog društva te provedbe preventivnih i edukativnih aktivnosti usmjerenih na smanjenje socijalne isključenosti i diskriminacije.

5.2.9. Reproductivno zdravlje i zdravstvena zaštita žena

Reproduktivno zdravlje i zdravstvena zaštita žena predstavljaju jedno od ključnih područja djelovanja Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, budući da dostupnost zdravstvenih usluga izravno utječe na ostvarivanje temeljnih prava i stvarnu ravnopravnost žena u društvu. U tom kontekstu posebno su izražene regionalne nejednakosti u dostupnosti i kvaliteti zdravstvene skrbi, osobito u području ginekoloških usluga. U pojedinim dijelovima zemlje bilježi se nedostatak ginekologa, duge liste čekanja te ograničena dostupnost preventivnih pregleda, što dovodi do neujednačenog ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu između urbanih i ruralnih sredina.¹⁰²⁴

¹⁰²³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2019. godinu ističe da su Romkinje izložene izrazito nepovoljnom položaju obilježenom višestrukom diskriminacijom, siromaštvom i ograničenim pristupom obrazovanju, zapošljavanju i zdravstvenoj zaštiti. Posebno se naglašava potreba prevencije dječjih, ranih i prisilnih brakova te smanjenja broja maloljetničkih trudnoća, uz kontinuirano povećanje uključivanja Romkinja u srednjoškolsko obrazovanje i jačanje njihove konkurentnosti na tržištu rada kao ključnih preduvjeta društvenog i ekonomskog osnaživanja. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 251.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2018. godinu upozorava da se Romkinje nalaze u dodatno nepovoljnom položaju u odnosu na pripadnike romske nacionalne manjine zbog kombinacije rodne i etničke diskriminacije, siromaštva i izraženih patrijarhalnih obrazaca unutar zajednice. Posebno se naglašava potreba rada na unaprjeđenju reproduktivnog zdravlja Romkinja, smanjenju maloljetničkih trudnoća te edukaciji o ljudskim i građanskim pravima kao važnim preduvjetima njihove društvene emancipacije i ravnopravnijeg uključivanja u društvo. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 233.

¹⁰²⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava na probleme nedostatka ginekoloških timova i preopterećenosti sustava zdravstvene zaštite žena, kao i na regionalnu neujednačenost dostupnosti reproduktivnih zdravstvenih usluga. Istodobno naglašava potrebu dugoročnog planiranja mjera za osiguravanje dostupnosti zdravstvenog kadra, unaprjeđenje kvalitete skrbi za roditelje te povećanje dostupnosti reproduktivnih prava i usluga ženama, uz preporuku smanjenja financijske nedostupnosti menstrualnih higijenskih potrepština kroz porezne mjere usmjerene na suzbijanje menstrualnog siromaštva. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 278.–279.

Navedeni izazovi upućuju na potrebu sustavnog planiranja i provedbe mjera usmjerenih na smanjenje nedostatka zdravstvenog kadra, unaprijeđenje dostupnosti ginekoloških usluga te podizanje kvalitete zdravstvene skrbi za trudnice, roditelje i babinjače. U tom smislu Pravobraniteljica kontinuirano naglašava potrebu usklađivanja zdravstvenog sustava s međunarodnim zdravstvenim i ljudskopravnim standardima, uz osiguravanje jednake razine dostupnosti i kvalitete usluga na cijelom teritoriju države.

Poseban segment preporuka odnosi se na jačanje zaštite prava žena u kontekstu trudnoće i majčinstva. Pravobraniteljica pritom ističe važnost informiranja žena o njihovim radnopravnim pravima, uključujući pravo na stanku za dojenje djeteta, kao i stvaranja poticajnog radnog okruženja za ostvarivanje tih prava. Dodatno se preporučuje osiguravanje pune naknade plaće tijekom korištenja prava na stanku za dojenje, kao važnog elementa učinkovite zaštite materinstva na tržištu rada.¹⁰²⁵

Izvještaji ukazuju i na niz operativnih izazova u praksi, uključujući poteškoće u utvrđivanju nepravilnosti zbog proturječnih iskaza pacijentica i zdravstvenih djelatnika te dugotrajnost postupaka nadzora, što može djelovati demotivirajuće na žene u ostvarivanju njihovih prava. Stoga se naglašava potreba učinkovitijeg, pravovremenog i transparentnog postupanja nadležnih tijela.¹⁰²⁶

Naposljetku, ističe se i potreba razvoja mjera usmjerenih na suzbijanje menstrualnog siromaštva te osiguravanje dostupnosti menstrualnih higijenskih potrepština, osobito za djevojke i mlade žene u obrazovnom sustavu, čime se dodatno doprinosi ostvarivanju zdravstvene i socijalne ravnopravnosti.

¹⁰²⁵ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu upozorava na nedovoljnu informiranost građana i građanki o pravima iz sustava obveznog zdravstvenog osiguranja te roditeljskih potpora, uključujući prava trudnica, roditelja i roditelja povezana s trudnoćom, porodom i dojenjem. Posebno se naglašava važnost informiranja žena o pravu na stanku za dojenje i stvaranja poticajnog okruženja za ostvarivanje tog prava na radnom mjestu, uz potrebu osvještavanja poslodavaca i razvoja mjera kojima bi se unaprijedili uvjeti za usklađivanje majčinstva i profesionalnog života. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 69.

¹⁰²⁶ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu upozorava na i dalje prisutne prepreke u dostupnosti zdravstvene skrbi u području reproduktivnog zdravlja i prava žena, osobito u pogledu nedostatka ginekoloških timova, neujednačene dostupnosti zdravstvenih usluga te potrebe osiguravanja odgovarajuće razine kvalitete skrbi za trudnice, roditelje i babinjače. Istodobno se naglašavaju problemi dugotrajnosti nadzornih postupaka i otežanog utvrđivanja nepravilnosti u slučajevima pritužbi pacijentica, zbog čega se preporučuje učinkovitije i pravodobnije postupanje nadležnih tijela. Pravobraniteljica također preporučuje podupiranje projekata usmjerenih na suzbijanje menstrualnog siromaštva i povećanje dostupnosti menstrualnih higijenskih potrepština, osobito djevojkama i mladim ženama uključenima u obrazovni sustav. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 224.

5.2.10. Ravnopravnost spolova u sportu

Ravnopravnost spolova u sportu i dalje je obilježena izraženim strukturnim nejednakostima koje proizlaze iz kasnijeg razvoja ženskog sporta u odnosu na muški, što je usko povezano s procesima društvene emancipacije žena. Posljedično, žene u sportu zauzimaju nepovoljniji položaj, koji se očituje kroz nižu razinu ulaganja, slabiju medijsku zastupljenost, manju vidljivost te ograničenu participaciju u sportskim aktivnostima i upravljačkim strukturama.

Dodatni izazovi proizlaze iz prisutnosti rodni stereotipa te nedovoljno poticajnog odgojno-obrazovnog i društvenog okruženja za uključivanje djevojčica i žena u sport. U tom kontekstu mediji imaju važnu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja i percepcije sporta, zbog čega je nužno osigurati uravnoteženo i ravnopravno vrednovanje ženskog i muškog sporta, osobito u slučaju natjecanja istog ranga. Posebna odgovornost pritom pripada javnim medijskim servisima, čiji utjecaj može značajno doprinijeti promicanju ravnopravnosti spolova.¹⁰²⁷

U cilju smanjenja postojećih nejednakosti, Pravobraniteljica preporučuje primjenu posebnih mjera sukladno ZRS-u, uključujući povećanje zastupljenosti žena na upravljačkim pozicijama u sportskim organizacijama, uz razmatranje uvođenja kvota, kao i osiguravanje ravnopravne medijske zastupljenosti ženskog i muškog sporta.¹⁰²⁸ Također se naglašava

¹⁰²⁷ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2020. godinu upozorava da su žene u sportu i dalje u podređenom položaju, što se očituje kroz njihovu podzastupljenost na upravljačkim pozicijama, među trenerima i sportskim novinarima, slabiju vidljivost ženskog sporta u medijima, manja ulaganja te nejednakosti u nagrađivanju sportskih rezultata. U cilju smanjenja postojećih nejednakosti preporučuje se primjena posebnih mjera za razvoj ženskog sporta, osiguravanje ravnopravne medijske zastupljenosti ženskog i muškog sporta, povećanje zastupljenosti žena u upravljačkim strukturama sportskih organizacija, uključujući mogućnost uvođenja spolnih kvota, kao i sustavno suzbijanje rodno utemeljenog nasilja i seksizma u sportu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2020. godinu*, str. 204.–205.

¹⁰²⁸ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ističe da se žene u sportu i dalje nalaze u nepovoljnijem položaju zbog dugotrajno prisutnih strukturnih nejednakosti, uključujući slabiju medijsku vidljivost, nižu razinu ulaganja, podzastupljenost na upravljačkim pozicijama te prisutnost rodni stereotipa i seksizma. Posebno se naglašava važnost primjene posebnih mjera radi nadoknađivanja nepovoljnog položaja žena u sportu, osiguravanja ravnopravne medijske zastupljenosti ženskog i muškog sporta, uključujući prijenose natjecanja istog ranga, kao i suzbijanja rodno utemeljenog nasilja i seksizma u sportu. Pravobraniteljica pritom ističe i posebnu odgovornost javnih medijskih servisa u promicanju ravnopravnosti spolova i oblikovanju društvene percepcije ženskog sporta. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 236.;

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2021. godinu upozorava da su rodni stereotipi i dalje snažno prisutni u području sporta, osobito u odnosu prema sportašicama i razvoju ženskog sporta. Posebno se ističe problem izrazite podzastupljenosti žena na upravljačkim pozicijama u sportskim organizacijama, kao i nedovoljna osviještenost o potrebi sustavnog poticanja ravnopravnosti spolova u sportu. Pravobraniteljica stoga preporučuje primjenu posebnih mjera radi povećanja zastupljenosti žena u sportu na svim razinama, uključujući razmatranje uvođenja spolnih kvota te osiguravanje jednakih pravila i uvjeta natjecanja za žene i muškarce, neovisno o razlici u ukupnoj spolnoj zastupljenosti sportaša i sportašica. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2021. godinu*, str. 201.–202.

potreba sustavnog suzbijanja rodno utemeljenog nasilja i seksizma u sportu te podizanja svijesti o njihovim posljedicama.

Nadalje, važno je osigurati dosljednu primjenu nacionalnih i međunarodnih standarda usmjerenih na prevenciju svih oblika nasilja u sportu, osobito seksualnog nasilja, uz istodobno osnaživanje sportašica i sportaša za njegovo prepoznavanje i prijavljivanje.¹⁰²⁹ Poseban naglasak stavlja se na promicanje ravnopravnog tretmana ženskog i muškog sporta, uključujući načelo jednakog nagrađivanja, kao i na poticanje veće participacije žena u sportskim aktivnostima te njihovo aktivnije uključivanje u upravljanje i rad sportskih organizacija.¹⁰³⁰

5.2.11. Demografska politika kao okvir ravnopravnosti spolova

U okviru demografske politike Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova naglašava potrebu uspostave sveobuhvatnog i dugoročno održivog strateškog okvira koji integrira područje rada, socijalne politike, obrazovanja i skrbi. Takav pristup temelji se na razumijevanju demografskih kretanja kao složenog društvenog fenomena neposredno povezanog s razinom ostvarivanja ravnopravnosti spolova. U tom kontekstu posebno se ističe važnost jačanja normativne zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, uz istodobno uklanjanje prepreka koje otežavaju sudjelovanje žena u ekonomskim aktivnostima. Poseban naglasak stavlja se na poticanje zapošljavanja žena, smanjenje rodnog jaza u plaćama te osiguravanje stabilnosti zaposlenja tijekom trudnoće i ranog roditeljstva.¹⁰³¹

¹⁰²⁹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2019. godinu posebno upozorava na problem rodno utemeljenog nasilja u sportu, osobito seksualnog nasilja, ističući kako se incidenti često zadržavaju unutar sportskih klubova i rijetko prijavljuju ili procesuiraju. Naglašava se potreba dosljedne primjene nacionalnih i međunarodnih standarda usmjerenih na prevenciju i suzbijanje svih oblika nasilja u sportu, kao i važnost osnaživanja sportašica i sportaša za prijavljivanje nasilja bez straha od negativnih posljedica za sportsku karijeru. Pravobraniteljica također upozorava na i dalje prisutan neravnan tretman ženskog i muškog sporta, seksističko prikazivanje žena u sportu te podzastupljenost žena na upravljačkim pozicijama, uz preporuku promicanja ravnopravnog tretmana i jednakog nagrađivanja u sportu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2019. godinu*, str. 288.–289.

¹⁰³⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2018. godinu upozorava na prisutnost spolne diskriminacije u sportu te na postojanje stereotipa prema kojima se sport i dalje percipira kao dominantno „muško područje“, u kojem žene imaju podređen i manje vidljiv položaj. Posebno se naglašava potreba stvaranja poticajnog okruženja za veće uključivanje žena u sportske aktivnosti, sportske organizacije i upravljačke strukture, uz suzbijanje njihove podzastupljenosti na vodećim pozicijama. Pravobraniteljica također ističe važnost ravnopravnijeg medijskog tretmana ženskog i muškog sporta te potrebu suzbijanja rodno utemeljenog nasilja, rodnih stereotipa i seksizma u sportu. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2018. godinu*, str. 309.

¹⁰³¹ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvješću o radu za 2023. godinu ističe kako su demografska kretanja usko povezana s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova te naglašava potrebu donošenja intersekcijskih i dugoročno održivih mjera usmjerenih na stvaranje poticajnog okruženja za obitelji i mlade. Posebno se upozorava na važnost jačanja zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, ekonomskog osnaživanja mladih osoba te razvoja dostupnih i kapacitetom dostatnih predškolskih ustanova i organizacije školskog sustava prilagođene usklađivanju poslovnog i obiteljskog života. Pravobraniteljica pritom naglašava i važnost fleksibilnijeg korištenja roditeljskih i

Demografske politike usmjerene su i na razvoj institucionalne podrške obiteljima, osobito kroz povećanje dostupnosti i kapaciteta predškolskih ustanova te prilagodbu organizacije školskog sustava potrebama roditelja. Takve mjere predstavljaju ključan preduvjet za usklađivanje poslovnih i obiteljskih obveza te dugoročno utječu na kvalitetu života i demografsku stabilnost. Nadalje, Pravobraniteljica naglašava potrebu razvoja fleksibilnih oblika rada i ravnomjernije podjele roditeljskih odgovornosti, uključujući jačanje uloge očeva kroz korištenje roditeljskog dopusta. U širem smislu, demografska politika treba biti usmjerena i na ekonomsko osnaživanje mladih osoba te osiguravanje ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u procesima ekonomskog odlučivanja.¹⁰³²

Sve navedeno upućuje na potrebu integriranog pristupa demografskoj politici, u kojem se ravnopravnost spolova ne promatra kao zasebno pitanje, već kao jedan od ključnih preduvjeta održivog društvenog i gospodarskog razvoja.

5.2.12. Provedba politike ravnopravnosti spolova

Provedba politike ravnopravnosti spolova temelji se na uspostavi učinkovitog i koordiniranog institucionalnog okvira koji omogućuje povezivanje nacionalnih strateških ciljeva s njihovom operativnom realizacijom na regionalnoj i lokalnoj razini. U tom sustavu ključnu ulogu imaju povjerenstva za ravnopravnost spolova na razini županija.¹⁰³³

roditeljskih prava te ravnomjernijeg razvoja mjera podrške na državnoj, lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2023. godinu*, str. 87.–88.

¹⁰³² Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2019. godinu upozorava kako se Hrvatska suočava s ozbiljnom demografskom krizom obilježenom padom nataliteta, smanjenjem fertiliteta, starenjem stanovništva i iseljavanjem, pri čemu naglašava da demografska politika mora biti usko povezana s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova i ne smije dovesti do dodatnog nepovoljnog položaja žena. U tom kontekstu preporučuje stvaranje poticajnih uvjeta za sudjelovanje žena na tržištu rada, smanjenje rodnog jaza u plaćama, jačanje zaštite trudnica i roditelja na tržištu rada, razvoj fleksibilnih oblika rada i dostupnih usluga skrbi o djeci, kao i ravnomjerniju podjelu roditeljskih odgovornosti kroz jačanje uloge očeva u skrbi o djeci. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2019. godinu*, str. 89.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2018. godinu ističe kako se demografska i pronatalitetna politika mora temeljiti na načelu ravnopravnosti spolova te ne smije dovesti žene u nepovoljniji položaj na tržištu rada i u društvu. U tom kontekstu naglašava potrebu stvaranja pozitivnih uvjeta za zapošljavanje žena, smanjenja rodnog jaza u plaćama, jačanja zaštite trudnica i žena s malom djecom na tržištu rada te razvoja fleksibilnih oblika rada radi učinkovitijeg usklađivanja poslovnih i obiteljskih obveza. Posebno se ističe važnost razvoja dostupnih i cjenovno pristupačnih usluga skrbi o djeci te jačanja uloge očeva kroz uvođenje očinskog dopusta i poticanje ravnomjernije podjele roditeljskih odgovornosti. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvešće o radu za 2018. godinu*, str. 42.–43.

¹⁰³³ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izvešću o radu za 2022. godinu naglašava da je učinkovit strateški okvir ključan za provedbu politike ravnopravnosti spolova na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, osobito kroz djelovanje županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i koordinatora/ica u tijelima državne uprave. Posebno se upozorava na potrebu osiguravanja dosljedne provedbe Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova i pripadajućih akcijskih planova, jačanja koordinacije povjerenstava putem redovitih sastanaka i stručnih konferencija te osiguravanja odgovarajućih financijskih i organizacijskih uvjeta za njihov rad. Pravobraniteljica također naglašava važnost jačanja administrativnih kapaciteta, ažuriranja metodoloških smjernica i uključivanja

Strateški dokumenti, osobito Nacionalni plan za ravnopravnost spolova do 2027. godine i pripadajući akcijski planovi, predstavljaju temelj za planiranje i provedbu mjera, ali njihova učinkovitost uvelike ovisi o razini institucionalnih kapaciteta, kvaliteti međuinstitucionalne koordinacije i dostupnosti financijskih resursa. U tom kontekstu Pravobraniteljica naglašava važnost sustavnog praćenja provedbe mjera, jačanja administrativnih kapaciteta kroz edukacije o rodno osjetljivim javnim politikama te unaprjeđenja metodoloških smjernica za izradu i provedbu planova djelovanja.

Posebna pažnja usmjerena je na ulogu županijskih povjerenstava, čija učinkovitost često ovisi o osiguranju odgovarajućih financijskih i organizacijskih uvjeta za rad. Nedostatak resursa, kao i neujednačena praksa među jedinicama područne (regionalne) samouprave, mogu ograničiti njihovu sposobnost proaktivnog djelovanja i kontinuiranog praćenja provedbe mjera. Stoga se ističe važnost jačanja međusobne koordinacije putem redovitih sastanaka, edukacija i stručnih konferencija, uz osiguravanje trajne institucionalne podrške njihovom radu.¹⁰³⁴

Sve navedeno upućuje na zaključak da uspješna provedba politike ravnopravnosti spolova ne ovisi isključivo o postojanju normativnog okvira, već prvenstveno o razini njegove

predstavnik različitih sektora u rad povjerenstava radi učinkovitije provedbe rodno osjetljivih javnih politika. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2022. godinu*, str. 222.–223.

¹⁰³⁴ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2023. godinu ističe kako je učinkovit strateški okvir nužan preduvjet za provedbu politike ravnopravnosti spolova na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, osobito kroz djelovanje županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i koordinatora/ica u tijelima državne uprave. Posebno se naglašava potreba dosljedne primjene i sustavnog praćenja provedbe Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine i pripadajućeg akcijskog plana, jačanja administrativnih kapaciteta državne uprave kroz edukacije o rodno osjetljivim javnim politikama, ažuriranja metodoloških smjernica za izradu planova djelovanja te osiguravanja odgovarajućih financijskih i organizacijskih uvjeta za rad povjerenstava. Pravobraniteljica dodatno preporučuje jačanje koordinacije povjerenstava putem redovitih konferencija i sastanaka te šire uključivanje predstavnika različitih sektora u njihov rad radi učinkovitije provedbe politike ravnopravnosti spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2023. godinu*, str. 265.–266.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2020. godinu naglašava potrebu osiguravanja svih potrebnih uvjeta za rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, osobito dostatnih financijskih sredstava za provedbu njihovih aktivnosti, kao i važnost nastavka njihova proaktivnog djelovanja u području promicanja i zaštite ravnopravnosti spolova na regionalnoj i lokalnoj razini. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2020. godinu*, str. 230.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2021. godinu ističe kako je donošenje strateškog okvira za provedbu politike ravnopravnosti spolova nužan preduvjet za učinkovito djelovanje županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i koordinatora/ica u tijelima državne uprave. Posebno se naglašava potreba žurnog donošenja Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova i pripadajućeg akcijskog plana, jačanja koordinacije povjerenstava putem redovitih konferencija i sastanaka te osiguravanja dostatnih financijskih i organizacijskih uvjeta za njihov rad. Pravobraniteljica također preporučuje nastavak proaktivnog djelovanja povjerenstava, diversifikaciju tema kojima se bave te uključivanje predstavnika različitih sektora u njihov rad radi učinkovitije provedbe politike ravnopravnosti spolova. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2021. godinu*, str. 220.; Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u Izješću o radu za 2019. godinu preporučuje ujednačavanje načina rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te jačanje njihova proaktivnog pristupa u provedbi politike ravnopravnosti spolova. Također se naglašava potreba pravovremenog osiguravanja dostatnih financijskih sredstava za njihov rad, kao i daljnjeg razvoja suradnje između županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i županijskih timova za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izješće o radu za 2019. godinu*, str. 320.

operacionalizacije, kvaliteti koordinacije među institucijama te osiguranju stabilnih financijskih i organizacijskih pretpostavki za djelovanje nadležnih tijela.

5.3. Zaključno razmatranje o ulozi Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u jačanju ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave

Uloga Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova na razini jedinica područne (regionalne) samouprave predstavlja važan element institucionalnog sustava zaštite od diskriminacije i promicanja ljudskih prava u RH. Njezino djelovanje ne iscrpljuje se u postupanju po pojedinačnim pritužbama, nego obuhvaća širu nadzornu, savjetodavnu i korektivnu funkciju u odnosu na oblikovanje i provedbu javnih politika iz perspektive ravnopravnosti spolova.

Analiza pokazuje da Pravobraniteljica djeluje istodobno reaktivno i proaktivno. Reaktivna dimenzija očituje se u postupanju po pritužbama i ispitivanju pojedinačnih slučajeva diskriminacije, dok se proaktivna dimenzija ostvaruje kroz praćenje provedbe ZRS-a, prikupljanje podataka, analizu prakse, upozoravanje na strukturne probleme te upućivanje preporuka nadležnim tijelima. Upravo kombinacija individualne zaštite i sustavnog praćenja daje njezinoj ulozi posebnu važnost u odnosu na regionalnu razinu.

Na razini jedinica područne (regionalne) samouprave osobito je važna suradnja Pravobraniteljice sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova. Kroz zahtjeve za dostavom podataka, analizu aktivnosti povjerenstava i praćenje provedbe preporuka, Pravobraniteljica stječe uvid u stvarno stanje na terenu. Takav uvid omogućuje prepoznavanje neujednačenosti među jedinicama područne (regionalne) samouprave, osobito u pogledu institucionalnih kapaciteta, financiranja, koordinacije, transparentnosti i kontinuiteta djelovanja.

Tematska područja analizirana u ovom poglavlju pokazuju da preporuke Pravobraniteljice obuhvaćaju širok raspon javnih politika: rad i zapošljavanje, poduzetništvo, zaštitu od uznemiravanja i nasilja, usklađivanje privatnog i profesionalnog života, obrazovanje, medije, položaj ranjivih skupina, reproduktivno zdravlje, sport i demografsku politiku. Time se potvrđuje da se ravnopravnost spolova ne može promatrati kao izdvojeno sektorsko pitanje, već kao horizontalno načelo koje mora biti integrirano u sve javne politike na regionalnoj razini.

Posebno značenje imaju preporuke koje se odnose na ranjive skupine žena, uključujući žene u ruralnim područjima, žene s invaliditetom i pripadnice nacionalnih manjina. One potvrđuju da učinkovita provedba politike ravnopravnosti spolova zahtijeva interseksijski pristup, odnosno prepoznavanje višestrukih i međusobno povezanih oblika nejednakosti. U tom smislu, djelovanje Pravobraniteljice doprinosi ne samo zaštiti od pojedinačnih oblika diskriminacije, nego i oblikovanju osjetljivijih i uključivijih javnih politika.

Istodobno, analiza upućuje i na određena ograničenja djelovanja Pravobraniteljice. Njezine preporuke imaju izrazitu stručnu i korektivnu vrijednost, ali njihova provedba u velikoj mjeri ovisi o spremnosti i kapacitetima nadležnih tijela, osobito jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Stoga se učinci njezina djelovanja ne mogu promatrati odvojeno od širih institucionalnih uvjeta, uključujući financijske resurse, administrativne kapacitete, političku volju i razinu koordinacije između nacionalne, regionalne i lokalne razine.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima ključnu ulogu u identificiranju problema, usmjeravanju javnih politika i jačanju institucionalne odgovornosti u području ravnopravnosti spolova. Njezino djelovanje predstavlja važan mehanizam nadzora i stručne podrške, no ostvarivanje stvarne ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini zahtijeva da preporuke Pravobraniteljice budu sustavno praćene, provedene i integrirane u planske, financijske i organizacijske mehanizme jedinica područne (regionalne) samouprave.

6. KOORDINACIJSKA ULOGA UREDA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U PROVEDBI POLITIKE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA REGIONALNOJ RAZINI

6.1. Institucionalni i koordinacijski okvir djelovanja Ureda u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave

Uloga Ureda za ravnopravnost spolova detaljnije je obrađena u ranijem poglavlju, stoga se u ovom dijelu rada neće ponovno razmatrati u cijelosti. Fokus analize usmjeren je na institucionalni i koordinacijski okvir djelovanja Ureda u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave, s posebnim naglaskom na njegovu ulogu u promicanju i praćenju politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.¹⁰³⁵

Jedna od ključnih zadaća Ureda jest koordinacija rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, što proizlazi iz članka 18. stavka 2. točke 11. ZRS-a. U tom kontekstu normativna i koordinacijska uloga Ureda očituje se kroz praćenje provedbe nacionalnih politika, prikupljanje podataka o radu povjerenstava te osiguravanje informacijske i stručne podrške njihovom djelovanju.¹⁰³⁶

Ured pritom djeluje kao poveznica između nacionalne i regionalne razine, čime doprinosi usklađivanju javnih politika i jačanju institucionalnih mehanizama za promicanje ravnopravnosti spolova. Važan element njegova institucionalnog djelovanja Ureda predstavlja sustav izvještavanja i praćenja provedbe politika. Ured redovito ZRS-u bio obavezan svake dvije godine podnositi izvješća o provedbi nacionalne politike ravnopravnosti spolova.

Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske uvedena je obveza godišnjeg izvještavanja o provedbi nacionalnih planova, što se od 2023. godine primjenjuje i na Nacionalni plan za ravnopravnost spolova. Time je sustav

¹⁰³⁵ Tijekom istraživanja poduzeti su pokušaji uspostave izravne komunikacije s Uredom za ravnopravnost spolova radi održavanja sastanka, no isti nisu rezultirali dogovorenim susretom.

¹⁰³⁶ Mrežna stranica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/strategije-planovi-i-izvjesca/2040>, pristupljeno 4.5.2025.

izvještavanja dodatno formaliziran i intenziviran, što bi trebalo pridonijeti učinkovitijem praćenju provedbe mjera na svim razinama upravljanja.¹⁰³⁷

Analiza djelovanja Ureda u ovom radu obuhvaća razdoblje od 2013. do 2024. godine, tijekom kojeg su uočene određene institucionalne i operativne specifičnosti koje utječu na učinkovitost njegove koordinacijske uloge. Jedan od ključnih čimbenika odnosi se na kadrovske kapacitete Ureda. Prema važećoj sistematizaciji radnih mjesta, predviđeno je ukupno devet radnih mjesta, uključujući ravnatelja/icu, pomoćnika/cu ravnatelja/ice, savjetnike/ce, stručne suradnike/ce i administrativno osoblje. Međutim, u promatranom razdoblju bilo je popunjeno šest radnih mjesta na neodređeno vrijeme, što upućuje na ograničene kadrovske resurse u odnosu na opseg zakonom propisanih zadaća.¹⁰³⁸

Takav nesrazmjer između normativno definiranih obveza i raspoloživih kapaciteta može utjecati na razinu proaktivnosti i operativne učinkovitosti Ureda, osobito u segmentu kontinuirane koordinacije i praćenja rada županijskih povjerenstava. Posljedično, pojedine aktivnosti mogu se provoditi djelomično ili s vremenskim odmakom, što ima implikacije na ukupnu razinu provedbe politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

6.1.1. Suradnja Ureda za ravnopravnost spolova sa županijskim povjerenstvima u razdoblju provedbe Nacionalne politike 2011.–2015.

U razdoblju provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova od 2011. do 2015. godine Ured za ravnopravnost spolova imao je važnu koordinacijsku i promotivnu ulogu u suradnji sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova.¹⁰³⁹ Djelovanje Ureda bilo je usmjereno na podizanje javne svijesti, jačanje institucionalnih kapaciteta te unaprjeđenje primjene politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj i lokalnoj razini.

Jedan od najznačajnijih primjera takvog djelovanja bila je kampanja „*Uravnotežimo se!*“ provedena uoči lokalnih izbora 2013. godine, s ciljem povećanja zastupljenosti žena i muškaraca u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti. Kampanja je realizirana u suradnji sa

¹⁰³⁷ Članak 18. stavak 2. točka 12. ZRS-a

¹⁰³⁸ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 28., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025//URS_Izvje%C5%A1%C4%87e_o_radu_Ureda_2024.pdf, pristupljeno 4.5.2025.

¹⁰³⁹ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2013. godini, str. 8., dostupno na:

<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20u%202013.%20godini.pdf>, pristupljeno 4.5.2025.

županijskim povjerenstvima i organizacijama civilnog društva te je uključivala okrugle stolove, javne nastupe i medijske aktivnosti usmjerene na povećanje vidljivosti pitanja političke participacije žena.¹⁰⁴⁰

U svibnju 2013. ravnateljica Ureda sudjelovala je na okruglom stolu u Puli pod nazivom „*Da li je najmanje 40% žena na izbornim listama za lokalne izbore u Istarskoj županiji?!*“, koji su organizirali Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije i Zaklada za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva. Rasprava je bila usmjerena na poštivanje zakonske obveze zastupljenosti najmanje 40% podzastupljenog spola na izbornim listama, kao i na zastupljenost žena među kandidatima za izvršne funkcije na lokalnoj razini.¹⁰⁴¹

Ured je istodobno provodio edukativne aktivnosti namijenjene državnim službenicima i članovima županijskih povjerenstava, s ciljem jačanja razumijevanja normativnog i institucionalnog okvira ravnopravnosti spolova. Suradnja s povjerenstvima ostvarivala se i kroz sudjelovanje predstavnika Ureda na tematskim sjednicama i stručnim skupovima na regionalnoj razini, čime se poticala razmjena iskustava i primjera dobre prakse.¹⁰⁴²

Analiza provedbe Nacionalne politike pokazuje, međutim, i na određene strukturne izazove. Iako je Ured za ravnopravnost spolova redovito izvještavao Vladu RH o provedbi mjera te poticao njihovu implementaciju na regionalnoj i lokalnoj razini, uočeni su nedostaci u financijskom planiranju. U državnim proračunima za razdoblje 2011.–2013. nisu bila predviđena zasebna sredstva za provedbu mjera ravnopravnosti spolova, već su se aktivnosti financirale iz općih proračunskih stavki nadležnih tijela. Takav pristup otežavao je dugoročno planiranje i stabilnost provedbe politike. Slični izazovi bili su prisutni i na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, gdje su sredstva za rad povjerenstava bila osigurana u izrazito neujednačenim iznosima, što je dovodilo do razlika u kvaliteti provedbe mjera među županijama.¹⁰⁴³

U suradnji s regionalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH razvijao koordinacijski model djelovanja koji je omogućavao uspostavu sveobuhvatnijeg pristupa promicanju ravnopravnosti spolova. Takva suradnja pridonosila je stvaranju sinergijskog učinka između različitih institucionalnih i društvenih aktera, čime se omogućavala učinkovitija provedba mjera javnih politika na svim razinama upravljanja. U tom kontekstu djelovanje Ureda nije bilo ograničeno isključivo na normativnu

¹⁰⁴⁰ *Ibid.*, str. 12. – 13.

¹⁰⁴¹ *Ibid.*, str. 14.

¹⁰⁴² *Ibid.*, str. 20.

¹⁰⁴³ *Ibid.*, str. 22. – 23.

i koordinacijsku funkciju, već je obuhvaćalo i kontinuirane aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti javnosti o ključnim izazovima u području ravnopravnosti spolova, osobito u segmentu suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja.¹⁰⁴⁴

Tijekom 2014. godine Ured je, u suradnji s državnim tijelima, županijskim i lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, kao i organizacijama civilnog društva, provodio niz aktivnosti usmjerenih na informiranje i senzibilizaciju javnosti o pojavnim oblicima i mehanizmima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja. Suradnja sa županijskim povjerenstvima nastavila se i kroz sudjelovanje predstavnika Ureda na stručnim i tematskim događanjima. Tako je u svibnju 2014. godine, u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, održana tematska sjednica na kojoj je ravnateljica Ureda održala uvodno izlaganje na temu ravnopravnosti spolova u kontekstu politika Europske unije, čime je dodatno naglašena važnost usklađivanja nacionalnih politika s europskim standardima.¹⁰⁴⁵

Radi unaprjeđenja koordinacije i razmjene dobre prakse, Ured je organizirao VI. Koordinaciju županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, na kojoj su sudjelovali predstavnici 15 županijskih povjerenstava i Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba. Cilj sastanka bio je jačanje horizontalne suradnje i razmjena informacija o provedbi županijskih akcijskih planova za implementaciju Nacionalne politike. Usvojeni zaključci Koordinacije upućeni su jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave uz preporuke za dosljedniju primjenu ZRS-a, osiguravanje adekvatnih organizacijskih i administrativnih uvjeta za rad povjerenstava te povećanje financijskih sredstava u županijskim proračunima.¹⁰⁴⁶

Koordinacijska uloga Ureda posebno dolazi do izražaja u situacijama institucionalnih nedostataka na regionalnoj razini. Primjerice, u Splitsko-dalmatinskoj i Šibensko-kninskoj županiji u promatranom razdoblju nisu bila imenovana županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, zbog čega je Ured u više navrata upućivao zahtjeve županijskim skupštinama za njihovo hitno osnivanje. Unatoč tim inicijativama, povjerenstva u navedenim županijama nisu bila imenovana tijekom izvještajnog razdoblja, što ukazuje na ograničenja u provedbi institucionalnog okvira na regionalnoj razini.

U 2015. godini Ured je nastavio aktivnosti usmjerene na jačanje informiranosti o antidiskriminacijskom zakonodavstvu, uključujući distribuciju ZRS-a i Nacionalne politike

¹⁰⁴⁴ *Ibid.*, str. 44.

¹⁰⁴⁵ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2014. godini, str. 20., dostupno na:

<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2017/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20Vlade%20Republike%20Hrvatske%20u%202014.%20godini.pdf>, pristupljeno 4.5.2025.

¹⁰⁴⁶ *Ibid.*, str. 25.

ravnopravnosti spolova širokom krugu dionika. Distribucija je obuhvatila županijska i lokalna povjerenstva, organizacije civilnog društva, obrazovne institucije i političke aktere, a provodila se kroz konferencije, seminare i okrugle stolove. Time je povećana vidljivost normativnog okvira te potaknuto aktivnije uključivanje relevantnih aktera u provedbu politike ravnopravnosti spolova.¹⁰⁴⁷

Uoči izbora za Hrvatski sabor 2015. godine Ured je ponovno proveo kampanju „*Uravnotežimo se*“, s ciljem povećanja zastupljenosti žena na izbornim listama. Kampanja je uključivala distribuciju informativnih materijala s naglaskom na zakonsku obvezu ravnomjerne zastupljenosti spolova te mogućnost preferencijalnog glasanja za kandidatkinje. Unatoč provedenim aktivnostima i angažmanu različitih dionika, rezultati izbora ukazali su na ograničen napredak u političkoj participaciji žena, budući da je njihov udio u Hrvatskom saboru iznosio 15,23%.¹⁰⁴⁸

Suradnja Ureda s povjerenstvima ostvarivala se i kroz sudjelovanje na javnim raspravama i okruglim stolovima, čime se dodatno poticala javna rasprava o ravnopravnosti spolova. Istodobno, Ured je redovito informirao javnost o aktivnostima povjerenstava putem medija te održavao i ažurirao bazu podataka o njihovom radu, čime su osigurani veća transparentnost i dostupnost informacija.¹⁰⁴⁹

Analiza suradnje Ureda za ravnopravnost spolova sa županijskim povjerenstvima u razdoblju provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. pokazuje da je Ured imao važnu koordinacijsku, edukativnu i promotivnu ulogu u povezivanju nacionalne i regionalne razine provedbe politike ravnopravnosti spolova. Kroz organizaciju koordinacijskih sastanaka, provedbu javnih kampanja, edukativnih aktivnosti i kontinuirano praćenje rada povjerenstava, Ured je pridonosio jačanju institucionalnih mehanizama za promicanje ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Istodobno, analiza ukazuje i na određena strukturna ograničenja sustava, osobito u pogledu neujednačenih financijskih i organizacijskih kapaciteta županijskih povjerenstava, kao

¹⁰⁴⁷ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2015. godini, str. 8., dostupno na:

<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2017/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20Vlade%20RH%20u%202015.%20godini.pdf>, pristupljeno 4.5.2025.

¹⁰⁴⁸ *Ibid.*, str. 14.

¹⁰⁴⁹ *Ibid.*, str. 22. – 23.; Za dodatne detalje o održanoj Koordinaciji upućuje se na poglavlje 1.4.1. Izvješća, koje se odnosi na Program Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost (PROGRESS) pod nazivom „*Moj glas protiv nasilja*“, kroz koji su dodatno osnažene aktivnosti u ovom tematskom području., *ibid.*, str. 23. i 35. Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2016. godini, str. 11., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2018/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20URSa%202016.pdf>, pristupljeno 4.5.2025.

i problema neosnivanja povjerenstava u pojedinim županijama. Takve okolnosti upućuju na zaključak da učinkovitost koordinacijske uloge Ureda u velikoj mjeri ovisi o razini institucionalne podrške i spremnosti jedinica područne (regionalne) samouprave na aktivnu i kontinuiranu provedbu politike ravnopravnosti spolova.

6.1.2. Razdoblje bez važeće Nacionalne politike 2016.–2022.: posljedice za regionalnu razinu

Sukladno ZRS-u, Ured za ravnopravnost spolova ima obvezu izrade Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova. Međutim, u razdoblju od 2016. do 2022. ta zadaća nije bila izvršena. Donošenje nove politike bilo je ključno kao strateški okvir za djelovanje županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Dugotrajno nedonošenje Nacionalne politike imalo je značajne reperkusije na aktivnosti subjekata koji su bili dužni svoje djelovanje uskladiti s nacionalnim strateškim dokumentom, a dodatna posljedica bila je nemogućnost Ureda za ravnopravnost spolova da izvršava svoju obvezu izvještavanja o provedbi politike u razdoblju od 2016. do 2022. godine. Ovakav dugotrajan propust ukazuje na značajne manjkavosti sustava strateškog planiranja koji omogućuje višegodišnju neaktivnost u donošenju ključnog strateškog dokumenta, unatoč činjenici da je ravnopravnost spolova jedna od temeljnih vrijednosti hrvatskog ustavnopravnog poretka.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svom Izvješću za 2023. godinu istaknula je da izostanak strateških dokumenata usmjerenih na borbu protiv diskriminacije i promicanje ravnopravnosti spolova, posebice Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije te Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova, koji su usvojeni tek 2023. godine, imao dugoročno negativne posljedice na društveno stanje u području ravnopravnosti spolova.¹⁰⁵⁰ Pravobraniteljica je kontinuirano upozoravala na nužnost njihova žurnog donošenja, njihov značaj i potrebu dosljedne provedbe, između ostalog i kroz godišnja izvješća o radu. Ovaj višegodišnji nedostatak strateškog okvira značajno je usporio i doveo u pitanje kontinuitet provedbe mjera nacionalne politike ravnopravnosti, kao i mogućnost procjene njihove učinkovitosti. Posebno je to bilo vidljivo na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u koordinaciji aktivnosti županijskih i lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova te u radu koordinatora u tijelima državne uprave zaduženih za provedbu tih politika. Negativni učinci zahvatili su i tijela državne uprave te pravne osobe u pretežitom

¹⁰⁵⁰ Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, *Izvješće o radu za 2023. godinu*, str. 263.

vlasništvu države, budući da njihovi planovi moraju sadržavati aktivnosti vezane uz mjere nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova, iako od 2016. godine nije postojao važeći strateški dokument.¹⁰⁵¹

U navedenom razdoblju, u kontekstu provedbe politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj i lokalnoj razini, Ured je nakon lokalnih izbora 2017. godine aktivno djelovao prema novoizabranim županijskim skupštinama. Tako je Ured uputio službeni zahtjev svim županijskim skupštinama da u procesu konstituiranja svojih radnih tijela osnuju županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova te imenuju njihove članove i članice. Također je zatraženo da se odluke o osnivanju dostave Uredu radi ažuriranja službene baze podataka, koja uključuje pregled rada i aktivnosti povjerenstava te je dostupna javnosti putem mrežne stranice Ureda.

Do kraja 2017. godine osnovano je 13 novih županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, dok je preostalih šest – osim u Splitsko-dalmatinskoj županiji – osnovano tijekom 2018. godine. U cilju jačanja njihovih kapaciteta, Ured je svim novoosnovanim povjerenstvima dostavio *Priručnik o rodno osviještenoj politici i promicanju ravnopravnosti spolova*, osmišljen kao praktičan alat za djelovanje na regionalnoj razini. Povjerenstva su samoinicijativno dostavljala informacije o svom radu, tematskim sjednicama, okruglim stolovima, kampanjama i događanjima vezanim uz obilježavanje značajnih datuma. Uz to, Ured je kontinuirano pozivao članove i članice povjerenstava na vlastita događanja, promocije tiskanih izdanja i druge aktivnosti, istovremeno im dostavljajući relevantne publikacije i informacije o politikama rodne ravnopravnosti.¹⁰⁵²

Kontinuirano se ističe važnost proaktivne uloge jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u borbi protiv svih oblika nasilja, pri čemu je Ured sustavno poticao županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova da u svoje strateške dokumente, planove i programe uključe mjere i politike usmjerene na unaprjeđenje položaja osoba s invaliditetom u lokalnim zajednicama. Time se nastojao osigurati inkluzivan pristup ravnopravnosti spolova koji obuhvaća višestruko marginalizirane skupine.¹⁰⁵³ Zaključno s krajem 2019. godine, sve

¹⁰⁵¹ *Ibid.*

¹⁰⁵² Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2017. godini, Zagreb, studeni 2018. godine, str. 35., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2017/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20Vlade%20Republike%20Hrvatske%20u%202014.%20godini.pdf>

¹⁰⁵³ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2018. godini, Zagreb, prosinac 2019. godine, str. 10., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2018/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20u%202018%20final.pdf>

županije u Republici Hrvatskoj – njih ukupno 21 – uspostavile su županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova. Time je ostvaren važan preduvjet za učinkovitu provedbu politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, čime su stvoreni institucionalni okviri za promicanje, nadzor i primjenu načela ravnopravnosti spolova u svim područjima društvenog života.¹⁰⁵⁴

Ured je preveo na hrvatski jezik Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini te ju učinio javno dostupnom putem svojih internetskih stranica. Tijekom godina Ured je kontinuirano surađivao sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, ističući njihovu važnu savjetodavnu ulogu u procesu izrade akcijskih planova za primjenu ove Povelje. Poseban naglasak stavljen je na pružanje stručne podrške i smjernica za primjenu metodologije rada na pripremi i provedbi navedenih dokumenata, čime su dodatno osnaženi kapaciteti lokalnih struktura za provedbu politike ravnopravnosti spolova.¹⁰⁵⁵

U skladu s člankom 28. ZRS-a, Ured je nakon lokalnih izbora 2021. godine zatražio od svih županija i njihovih skupština, kao i od Grada Zagreba i njegove Gradske skupštine, dostavu rješenja o imenovanju predsjednika/ca i članova/ica županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, odnosno Povjerenstva Grada Zagreba. Uz zahtjev za dostavu rješenja, Ured je priložio dopis s pojašnjenjem pravnog okvira, kako bi imenovanja bila u skladu sa ZRS-om. Međutim, do kraja 2021. godine nisu zaprimljena sva pravovaljana rješenja, zbog čega je prikupljanje podataka prolongirano na 2022. godinu. Paralelno s navedenim aktivnostima, Ured je izradio i dostavio izvještaj o radu županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova u 2020. godini kao doprinos godišnjem izvješću pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Također, Ured je nastavio s ažuriranjem baze podataka i redovitim objavljivanjem vijesti o aktivnostima županijskih povjerenstava na svojoj službenoj internetskoj stranici, čime su osigurani transparentnost i vidljivost rada lokalnih mehanizama za ravnopravnost spolova.¹⁰⁵⁶

¹⁰⁵⁴ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2019. godini, Zagreb, studeni 2020. godine, str. 37., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2020/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20URS%202019..pdf>

¹⁰⁵⁵ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2020. godini, Zagreb, lipanj 2021. godine, str. 27., https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2021/02_Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20URS-a%20u%202020..pdf

¹⁰⁵⁶ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike u 2021. godini, Zagreb, prosinac 2022. godine, , str. 27., <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2021/Izvjescje%20o%20radu%202021..pdf>

S obzirom na to da do kraja 2021. godine nisu dostavljena sva pravovaljana rješenja, Ured je u lipnju 2022. godine uputio požurnice županijskim skupštinama Dubrovačko-neretvanske, Istarske, Međimurske, Požeško-slavonske, Primorsko-goranske, Sisačko-moslavačke te Splitsko-dalmatinske županije, s ponovnim zahtjevom za dostavu rješenja, uključujući i kontakt podatke imenovanih članova i članica. Unatoč tim naporima, niti do kraja 2022. godine nisu zaprimljena sva ažurirana i pravovaljana rješenja. Ured za ravnopravnost spolova je naveo da su Istarska i Sisačko-moslavačka županija dostavile zastarjela rješenja iz prethodnih saziva, što ukazuje na određene administrativne nedostatke u praćenju kontinuiteta mandata pojedinih povjerenstava, budući da se njihovo osnivanje ne veže nužno uz provedbu lokalnih izbora. Međimurska i Splitsko-dalmatinska županija nisu dostavile nova rješenja o imenovanju.¹⁰⁵⁷

Analiza razdoblja od 2016. do 2022. godine pokazuje da je izostanak važećeg nacionalnog strateškog okvira predstavljao značajno institucionalno ograničenje za sustavnu provedbu politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj i lokalnoj razini. Dugotrajno nedonošenje Nacionalne politike za ravnopravnost spolova otežalo je kontinuitet provedbe mjera, koordinaciju rada županijskih povjerenstava te praćenje učinkovitosti javnih politika u području ravnopravnosti spolova.

Unatoč nepostojanju važećeg strateškog dokumenta, Ured za ravnopravnost spolova nastavio je obavljati koordinacijske, informativne i savjetodavne aktivnosti prema županijskim povjerenstvima, osobito kroz poticanje njihova osnivanja, ažuriranje baze podataka, distribuciju stručnih materijala i pružanje metodološke podrške. Time je djelomično održan kontinuitet institucionalnog djelovanja u području ravnopravnosti spolova.

Istodobno, analiza pokazuje da formalno postojanje institucionalnih mehanizama samo po sebi nije bilo dovoljno za osiguravanje učinkovite provedbe politike ravnopravnosti spolova. Neujednačena praksa među županijama, administrativni nedostaci, zakašnjela dostava podataka i ograničeni institucionalni kapaciteti ukazali su na potrebu jačanja koordinacijskih mehanizama, jasnijeg sustava praćenja provedbe mjera te stabilnijeg strateškog i organizacijskog okvira na nacionalnoj razini.

¹⁰⁵⁷ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2022. godini, str. 16. – 17., dostupno na:

<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2022//271%20-%2019%20Izvje%C5%A1%C4%87e.pdf>, pristupljeno 4.5.2025.

6.1.3. Aktivnosti Ureda nakon donošenja Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine

Nakon usvajanja Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine ponovno je uspostavljen strateški okvir za provedbu politike ravnopravnosti spolova na nacionalnoj razini, s posljedičnim značenjem i za djelovanje jedinica područne (regionalne) samouprave. Ravnateljica Ureda za ravnopravnost spolova predstavila je Nacionalni plan te mjere za njegovu provedbu sadržane u pripadajućem Akcijskom planu. Tom je prilikom istaknuto sedam prioriternih ciljeva iz kojih proizlaze ukupno 33 provedbene mjere, kao i podatak da će za njihovu provedbu u prve dvije godine biti utrošeno gotovo 29 milijuna EUR proračunskih sredstava te više od 7,5 milijuna EUR sredstava izvanproračunskih korisnika.

Predstavljeno je i osnivanje Međuresorne radne skupine za praćenje provedbe Nacionalnog plana te osnovne odrednice Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja. Događanje je okupilo predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, državnih i javnih tijela, županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, organizacija civilnog društva i medija, što upućuje na nastojanje da se provedba Nacionalnog plana postavi kao međuresorno i višerazinsko pitanje.¹⁰⁵⁸

Unatoč uspostavi novog strateškog okvira, u području koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i dalje su bili vidljivi određeni institucionalni nedostaci. Nakon upućenih požurnica u 2022. godini, Ured za ravnopravnost spolova u 2023. godini još uvijek nije zaprimio sva rješenja, odnosno odluke o imenovanju županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova nakon lokalnih izbora 2021. godine. U 2023. godini zaprimljena je Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije, kojom je imenovana nova predsjednica Povjerenstva. Do kraja 2023. godine ukupno pet županijskih skupština nije dostavilo informacije o imenovanju povjerenstava, i to: Županijska skupština Istarske županije, Županijska skupština Međimurske županije, Županijska skupština Primorsko-goranske županije, Županijska skupština Sisačko-moslavačke županije te Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije. Dodatno, Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, prema Odluci o razrješenju i imenovanju Županijske skupštine Primorsko-goranske županije iz svibnja 2022. godine, mandat je istekao u lipnju 2023. godine, a do kraja te godine Ured za ravnopravnost

¹⁰⁵⁸ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2023. godini, str. 8.-9. https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvjesce_o_radu_URS_2023.pdf, pristupljeno 4.5.2025.

spolova nije zaprimio novu odluku o imenovanju.¹⁰⁵⁹ Navedeno upućuje na potrebu jačanja institucionalne odgovornosti i pravodobnog ispunjavanja zakonskih obveza na razini jedinica područne (regionalne) samouprave.

U istom razdoblju Ured je sudjelovao i u aktivnostima usmjerenima na podizanje svijesti o rodno relevantnim javnozdravstvenim i društvenim pitanjima. U okviru suradnje s dionicima na regionalnoj i lokalnoj razini, Ured za ravnopravnost spolova odazvao se zamolbi trgovačkog društva dm-drogerie markt d.o.o. za podršku provedbi natječaja „(ZAJEDNO) za bolje sutra“. Natječaj je bio usmjeren na poticanje prijava projekata nevladinih udruga, ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, hrvatskih proizvođača i neprofitnih pravnih osoba, s ciljem podizanja razine znanja o menstrualnom zdravlju i promjene percepcije menstruacije u javnosti. Ured za ravnopravnost spolova podršku je ostvario objavom teksta natječaja na svojim mrežnim stranicama, čime je pridonio informiranju relevantnih dionika, uključujući jedinice područne (regionalne) samouprave.¹⁰⁶⁰

Važan segment djelovanja Ureda odnosio se i na međunarodnu razmjenu znanja i jačanje kapaciteta javne uprave za provedbu rodno osjetljivih politika. Od 29. do 30. studenoga 2023. predstavnica Ureda za ravnopravnost spolova sudjelovala je u radu Tematske mreže za uvođenje načela ravnopravnosti spolova te Stručnog foruma Europskog instituta za ravnopravnost spolova. Sastanak je bio usmjeren na razmjenu dobrih praksi u području rodno osviještenih politika, uključujući njihov doprinos provedbi Europskog zelenog plana i jačanju institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova u državama članicama. Poseban naglasak stavljen je na aktivnosti Ureda za ravnopravnost spolova u području edukacije zaposlenika sustava javne uprave, uključujući djelatnike jedinica područne (regionalne) samouprave, kao i na važnost primjene načela rodno osjetljivog proračuna na svim razinama upravljanja.¹⁰⁶¹

Ured za ravnopravnost spolova u 2023. godini obilježio je Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama organizacijom događanja na kojem su predstavljeni tiskano izdanje Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine, Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine te Protokol o postupanju u slučaju

¹⁰⁵⁹ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2023. godini, str. 17.
https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvjesce_o_radu_URS_2023.pdf, pristupljeno 4.5.2025.

¹⁰⁶⁰ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2023. godini, str. 20., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvjesce_o_radu_URS_2023.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

¹⁰⁶¹ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2023. godini, str. 26., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvjesce_o_radu_URS_2023.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

seksualnog nasilja. Time je dodatno istaknuta važnost međuresorne suradnje i jačanja institucionalnog okvira za prevenciju i suzbijanje nasilja nad ženama.¹⁰⁶²

U istoj godini Ured za ravnopravnost spolova na svojim mrežnim stranicama objavio je devet prigodnih objava povodom datuma značajnih za područje ravnopravnosti spolova, među kojima su Međunarodni dan žena, Međunarodni dan djevojaka i žena u informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji, Međunarodni praznik rada, Međunarodni dan borbe protiv homofobije, bifobije i transfobije (IDAHOBIT), Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama, Međunarodni dan seoskih žena, Europski tjedan rodne ravnopravnosti, Dan jednakih plaća te Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama.¹⁰⁶³

Povodom obilježavanja 25. studenoga 2024., Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, Ured za ravnopravnost spolova organizirao je medijsku objavu radijskog spota „*Prašina*“, emitiranog na radijskim postajama Hrvatske radiotelevizije, uključujući Prvi i Drugi program Hrvatskog radija te Radio Sljeme. Spot je emitiran od 22. do 25. studenoga 2024. godine, ukupno 48 puta. Cilj kampanje bio je podizanje svijesti o potrebi prijavljivanja rodno uvjetovanog nasilja te poticanje žrtava i njihove okoline na pravodobno korištenje dostupnih mehanizama zaštite. Radi širenja poruke na lokalnu razinu, spot je dostavljen županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova s preporukom da ga, u suradnji s lokalnim radijskim postajama, dodatno distribuiraju na području svojih jedinica područne (regionalne) samouprave. Međutim, do zaključenja izvještajnog razdoblja za 2024. godinu nisu zaprimljene povratne informacije o poduzetim aktivnostima, što upućuje na ograničenu razinu dvosmjerne komunikacije između Ureda i županijskih povjerenstava.¹⁰⁶⁴

Problemi u komunikaciji i izvještavanju bili su vidljivi i u odnosu na ažuriranje podataka o sastavu povjerenstava. Unatoč službenim zahtjevima i požurnicama, Ured za

¹⁰⁶² Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2023., str. 5, <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/URS%202025//Izvješće%20o%20provedbi%20NPRS%20za%202023..pdf>, pristupljeno 5.5.2025.

¹⁰⁶³ Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2023., str. 5., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/URS%202025//Izvješće%20o%20provedbi%20NPRS%20za%202023..pdf>, pristupljeno 5.5.2025.

¹⁰⁶⁴ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 5., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_radU_ureda_2024.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., str. 6., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

ravnopravnost spolova od lokalnih izbora 2021. godine nije pravodobno zaprimio sve odluke, odnosno rješenja o imenovanju novih članova županijskih povjerenstava. Zbog toga nije bilo moguće u potpunosti ažurirati bazu podataka povjerenstava na mrežnim stranicama Ureda, što je otežalo sustavno praćenje njihova sastava i djelovanja. Do kraja 2024. godine ukupno četiri županijske skupštine nisu dostavile informacije o imenovanju povjerenstava za ravnopravnost spolova, i to Županijska skupština Istarske županije, Županijska skupština Međimurske županije, Županijska skupština Sisačko-moslavačke županije te Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije. Slijedom toga, iz objektivnih razloga nije bilo moguće održati Koordinaciju županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.¹⁰⁶⁵

Tijekom 2024. godine Ured za ravnopravnost spolova svoju koordinacijsku ulogu ostvarivao je u ograničenom opsegu, ponajprije kroz objave kojima se promovira rad pojedinih povjerenstava na mrežnim stranicama Ureda.¹⁰⁶⁶

Na temelju dostavljenih informacija županijskih povjerenstava, u podkategoriji „*Institucionalni mehanizmi: Iz rada županijskih povjerenstava*“ objavljeno je ukupno 11 vijesti, koje su dostavila povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravske županije.¹⁰⁶⁷ Ovaj podatak ukazuje na izrazito neujednačenu razinu izvještavanja i komunikacije među županijskim povjerenstvima, budući da je aktivna dostava informacija bila ograničena na vrlo mali broj povjerenstava, iako ih na nacionalnoj razini djeluje ukupno 21. Takvo stanje otežava stvaranje cjelovite slike o radu povjerenstava te upućuje na potrebu uspostave standardiziranih kanala izvještavanja i kontinuirane dvosmjerne komunikacije između nacionalne i regionalne razine.

¹⁰⁶⁵ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 12., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

¹⁰⁶⁶ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 13., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf; Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 13., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf, pristupljeno 5.5.2025.

¹⁰⁶⁷ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 13., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., str. 35., dostupno na:

https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

Tijekom srpnja 2024. godine zaprimljen je i jedan zahtjev temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama, podnesen u svrhu izrade doktorske disertacije, a odnosio se na djelokrug rada Ureda za ravnopravnost spolova te rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Ured za ravnopravnost spolova je u propisanom roku odgovorio na zahtjev i uputio stranku na relevantne dokumente i javno dostupne informacije objavljene na mrežnim stranicama.¹⁰⁶⁸ Iako takav pojedinačni zahtjev potvrđuje interes akademske i stručne javnosti za institucionalne mehanizme ravnopravnosti spolova, istodobno ukazuje na ograničenu dostupnost strukturiranih, objedinjenih i sustavno ažuriranih podataka, osobito u dijelu koji se odnosi na rad županijskih povjerenstava. Činjenica da se podaci u značajnoj mjeri oslanjaju na pojedinačne upite i naknadno prikupljanje, umjesto na kontinuirano i standardizirano izvještavanje, potvrđuje potrebu za jačanjem transparentnosti i proaktivnog objavljivanja informacija.

Za potrebe izrade izvješća za 2024. godinu, Ured za ravnopravnost spolova od županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova zatražio je očitovanja o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova tijekom 2024. godine, kao i podatke o županijama koje su pristupile Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini te o izradi pripadajućih akcijskih planova. Prema dostupnim informacijama Ureda za ravnopravnost spolova, ukupno je 16 županija u RH pristupilo Povelji, pri čemu su podaci o potpisivanju i provedbenim aktivnostima i dalje djelomično fragmentirani. Na traženje Ureda za ravnopravnost spolova, dva županijska povjerenstva, Bjelovarsko-bilogorska i Splitsko-dalmatinska županija, nisu dostavila informacije o potpisivanju Povelje. Istodobno je utvrđeno da je donesen samo jedan Akcijski plan za provedbu Europske povelje na razini županija, i to na razini Grada Zagreba.¹⁰⁶⁹ Ovaj podatak upućuje na izrazito ograničenu operacionalizaciju Povelje u praksi, unatoč formalnom pristupanju većeg broja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Posebno je važno istaknuti navod iz izvješća prema kojem povjerenstva ne izvještavaju Ured o aktivnostima provedenima u Republici Hrvatskoj u vezi s Europskom poveljom. Taj podatak ima značajnu analitičku vrijednost jer pokazuje da zakonom utvrđena koordinacijska

¹⁰⁶⁸ Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske u 2024. godini, str. 17., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

¹⁰⁶⁹ Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., str. 33.-34., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

uloga Ureda nije praćena dostatno razvijenim mehanizmom redovitog i obveznog povratnog izvještavanja. Time se otežava ne samo praćenje provedbe Povelje, nego i procjena stvarnog dosega aktivnosti županijskih povjerenstava na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini.¹⁰⁷⁰

U istom je upitu Ured za ravnopravnost spolova od županijskih povjerenstava zatražio očitovanje o iznosu sredstava u županijskim proračunima za 2024. godinu namijenjenih provedbi aktivnosti povjerenstava, kao i o planiranom raspoloživom iznosu za 2025. godinu. Zaprimiti podaci ukazuju na izrazitu neujednačenost financijskog osiguranja rada povjerenstava. Raspoloživi iznosi kreću se od 265,00 EUR za rad Povjerenstva Međimurske županije do 33.000,00 EUR osiguranih za rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, dok se kod preostalih povjerenstava sredstva uglavnom kreću u rasponu od 300,00 do 13.000,00 EUR. Dodatno, sedam županijskih povjerenstava, i to Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Primorsko-goranska, Sisačko-moslavačka, Varaždinska, Virovitičko-podravska i Zagrebačka županija, izvijestilo je da u županijskim proračunima ne postoji sistematizirana zasebna proračunska stavka za njihov rad, već se sredstva osiguravaju *ad hoc*, prema potrebi, s drugih proračunskih pozicija.¹⁰⁷¹ Takav način financiranja može nepovoljno utjecati na operativnu stabilnost, kontinuitet rada i provedbu planiranih aktivnosti povjerenstava.

Analiza aktivnosti Ureda nakon donošenja Nacionalnog plana do 2027. godine pokazuje da je uspostava novog strateškog okvira predstavljala važan preduvjet za obnovu sustavnijeg pristupa politici ravnopravnosti spolova. Međutim, istodobno su ostali vidljivi problemi u komunikaciji, izvještavanju, financiranju i institucionalnoj koordinaciji županijskih povjerenstava. Stoga se može zaključiti da formalna obnova strateškog okvira nije sama po sebi dostatna za učinkovitu provedbu politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, ako nije praćena jasnim obvezama izvještavanja, stabilnim financiranjem, ažurnim institucionalnim evidencijama i proaktivnijom koordinacijskom ulogom Ureda za ravnopravnost spolova.

¹⁰⁷⁰ Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., str. 34., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

¹⁰⁷¹ Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., str. 34.-35., dostupno na: https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf, pristupljeno 6.5.2025.

6.2. Ocjena koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova u odnosu na županijska povjerenstva

Analiza aktivnosti Ureda za ravnopravnost spolova u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave pokazuje da je institucionalni okvir za promicanje ravnopravnosti spolova formalno uspostavljen i normativno razrađen, no njegova stvarna provedba u velikoj mjeri ovisi o stupnju operativne koordinacije, dostupnosti podataka i dosljednosti u primjeni zakonskih obveza na regionalnoj razini.

Iako je koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova zakonski definirana kao jedna od ključnih zadaća Ureda za ravnopravnost spolova, u praksi se ona često ostvaruje fragmentirano, ponajprije kroz administrativne i komunikacijske oblike djelovanja, poput objava na mrežnim stranicama, pojedinačnih dopisa i *ad hoc* poziva na suradnju. Izostanak razvijenog sustava kontinuiranog, dvosmjernog i standardiziranog izvještavanja ograničava mogućnost sustavnog praćenja, evaluacije i usporedbe učinaka politika ravnopravnosti spolova na razini županija.

Poseban problem predstavlja neujednačena dostupnost i kvaliteta podataka koje županijska povjerenstva dostavljaju Uredu za ravnopravnost spolova. Dok pojedina povjerenstva redovito izvještavaju o svojim aktivnostima, značajan broj njih ne sudjeluje u kontinuiranom izvještavanju, što rezultira fragmentiranom slikom provedbe mjera na nacionalnoj razini. Dodatno, uočava se izostanak sustavnog povratnog informiranja o aktivnostima koje se provode na lokalnoj i regionalnoj razini, uključujući aktivnosti vezane uz diseminaciju nacionalnih kampanja i mjera.

Neujednačenost je vidljiva i u financijskom aspektu djelovanja županijskih povjerenstava. Razlike u osiguranim sredstvima izrazito velike, a u dijelu županija ne postoji ni zasebna proračunska stavka za njihov rad. Takva praksa upućuje na nedovoljno standardiziran pristup financiranju institucionalnih mehanizama ravnopravnosti spolova, što može imati izravan utjecaj na kontinuitet i opseg njihovih aktivnosti.

Iako se može uočiti određeni kontinuitet u provedbi pojedinačnih aktivnosti, poput obilježavanja značajnih datuma, lokalnih kampanja i informativnih objava, izostanak jedinstvenog sustava planiranja, izvještavanja i evaluacije otežava procjenu njihova stvarnog učinka na promicanje ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Dodatni izazov predstavlja ograničena operacionalizacija strateških dokumenata, uključujući Europsku povelju o

ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, koja je u brojnim slučajevima prihvaćena na deklarativnoj razini, bez izrade pripadajućih akcijskih planova i sustavne provedbe.

Slijedom navedenoga, može se zaključiti da postoje jasni normativni i institucionalni temelji za provedbu politike ravnopravnosti spolova, ali njihova učinkovitost u praksi ovisi o jačanju provedbenih kapaciteta na regionalnoj razini te o aktivnijoj, dosljednijoj i operativno snažnijoj koordinacijskoj ulozi Ureda. Bez jačanja tih elemenata postoji rizik trajne neujednačenosti u provedbi politika ravnopravnosti spolova te ograničenih mogućnosti njihova sustavnog praćenja i vrednovanja.

U cilju unaprjeđenja institucionalnog okvira potrebno je uspostaviti standardiziran i obvezujući sustav redovitog izvještavanja županijskih povjerenstava, ojačati mehanizme dvosmjerne komunikacije te unaprijediti sustav prikupljanja i objedinjavanja podataka, uključujući razvoj jedinstvene digitalne baze. Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na ujednačavanje prakse financijskog planiranja rada županijskih povjerenstava kroz jasnije definiranje proračunskih stavki na razini jedinica područne odnosno regionalne samouprave. Istodobno je potrebno poticati dosljedniju operacionalizaciju strateških dokumenata, osobito kroz izradu i provedbu akcijskih planova u svim jedinicama koje su ih formalno prihvatile.

Konačno, unaprjeđenje sustava praćenja i evaluacije aktivnosti županijskih povjerenstava predstavlja ključan preduvjet za kvalitetnije sagledavanje njihova stvarnog doprinosa provedbi politika ravnopravnosti spolova i za daljnje jačanje institucionalnog sustava ravnopravnosti spolova u RH.

6.2.1. Izostanak donošenja Akcijskog plana za razdoblje od 2025. do 2027. kao ograničenje provedbe politike ravnopravnosti spolova

Sukladno članku 21.a stavku 3. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske,¹⁰⁷² akcijski planovi donose se najkasnije tri mjeseca prije isteka važenja prethodnog akcijskog plana. Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova vrijedio je za 2024. godinu, dok plan za razdoblje od 2025. do 2027. godine nije donesen.

Ujedno nije dostupan javni pristup ključnim informacijama propisanim člankom 38. navedenog Zakona,¹⁰⁷³ i to:

¹⁰⁷² Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, *op. cit.*

¹⁰⁷³ *Ibid.*, članak 38.

- 1) Prijedlogu za pokretanje postupka izrade Akcijskog plana za ravnopravnost spolova od 2025. do 2027. (čl. 38. st. 1.);
- 2) Odluci o pokretanju postupka izrade Akcijskog plana za ravnopravnost spolova od 2025. do 2027. (čl. 38. st. 3.);
- 3) Informaciji o početku izrade Akcijskog plana za ravnopravnost spolova od 2025. do 2027. (čl. 38. st. 6.).

Prema Godišnjem planu rada Ureda za ravnopravnost spolova, izrada Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje od 2025. do 2027. bila je predviđena u četvrtom kvartalu 2024. godine, no taj cilj nije ostvaren.¹⁰⁷⁴ Izrada plana potom je pomaknuta na prvi kvartal 2025. godine, zajedno s njegovim upućivanjem na javno savjetovanje putem platforme e-Savjetovanje, ali ni ta dinamika nije realizirana.¹⁰⁷⁵

Izostanak donošenja akcijskog plana upućuje na prekid kontinuiteta u provedbenoj dimenziji strateškog planiranja u području ravnopravnosti spolova. Time se narušava predvidivost institucionalnog djelovanja te otežava operativno usklađivanje aktivnosti svih nadležnih dionika, osobito na regionalnoj i lokalnoj razini. Istodobno, nedostupnost informacija o pokretanju i tijeku izrade plana ukazuje na manjkavosti u razini transparentnosti upravnih procesa, što otežava praćenje ispunjavanja zakonskih obveza i smanjuje mogućnost njihove evaluacije.

Višekratno odgađanje izrade plana dodatno potvrđuje nesklad između planiranih i stvarno provedenih aktivnosti, što može rezultirati institucionalnim vakuumom u provedbi mjera ravnopravnosti spolova. U takvim okolnostima otežano je sustavno praćenje provedbe javnih politika, određivanje prioriteta djelovanja te evaluacija učinkovitosti mjera predviđenih Nacionalnim planom za ravnopravnost spolova.

6.2.2. Strukturni nedostaci u provedbi koordinacije rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova

Koordinacija rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, kao jedna od ključnih zadaća Ureda za ravnopravnost spolova, podrazumijeva usklađivanje njihovih

¹⁰⁷⁴ Godišnji plan rada Ureda za ravnopravnost spolova za 2024. godinu, str. 6., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202024/Godi%C5%A1nji%20plan%20rada%20URS%20za%202024..pdf>, pristupljeno 7.5.2025.

¹⁰⁷⁵ Godišnji plan rada Ureda za ravnopravnost spolova za 2025. godinu, str. 6., dostupno na: <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/URS%202025//GODI%C5%A0NJI%20PLAN%20RADA%202025.pdf>, pristupljeno 6.5.2025.

aktivnosti radi osiguravanja dosljedne provedbe politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Međutim, analiza Godišnjeg plana rada Ureda za 2024. godinu pokazuje da je jedina planirana aktivnost usmjerena na županijsku razinu bilo održavanje jednog koordinacijskog sastanka.¹⁰⁷⁶

Prema Izvješću o radu Ureda za 2024. godinu, taj cilj nije ostvaren, pri čemu se kao razlog navode „objektivni razlozi“, prvenstveno nedostatak ažurnih informacija o imenovanju članova povjerenstava nakon lokalnih izbora 2021. godine. Unatoč upućenim zahtjevima i požurnicama, četiri županijske skupštine nisu dostavile tražene podatke, što je onemogućilo ažuriranje baze podataka i otežalo organizaciju koordinacijskog sastanka.¹⁰⁷⁷

Suradnja s povjerenstvima u promatranom razdoblju ostvarivala se pretežito kroz objave na internetskoj stranici Ureda, što predstavlja minimalnu razinu interakcije i ne može se smatrati adekvatnom zamjenom za planirane koordinacijske aktivnosti. Takva praksa upućuje na postojanje strukturnih izazova u komunikaciji između nacionalne i regionalne razine, osobito u području razmjene podataka, praćenja aktivnosti i pravodobnog izvršavanja administrativnih obveza.¹⁰⁷⁸

Nadalje, izostanak redovitih koordinacijskih sastanaka i standardiziranih mehanizama komunikacije otežava usklađivanje djelovanja županijskih povjerenstava te smanjuje mogućnost razmjene dobre prakse i zajedničkog planiranja aktivnosti. Time se dodatno produbljuju razlike u razini aktivnosti, organizacijskim kapacitetima i operativnoj učinkovitosti pojedinih povjerenstava.

Zaključno, koordinacija rada županijskih povjerenstava u 2024. godini može se ocijeniti nedostatnom u pogledu realizacije planiranih aktivnosti, uz djelomičnu kompenzaciju kroz informativne aktivnosti Ureda. U cilju unaprjeđenja suradnje potrebno je ojačati komunikacijske i administrativne mehanizme između Ureda i županijskih povjerenstava. Digitalizacija procesa izvještavanja, primjerice kroz uspostavu jedinstvene online platforme, omogućila bi pravodobno ažuriranje podataka i njihovu dostupnost u realnom vremenu.

Također se preporučuje imenovanje stalnih kontakt osoba u svakoj županiji, uvođenje redovitih online koordinacijskih sastanaka te organizacija edukativnih aktivnosti za članove povjerenstava. Dodatno, izrada standardiziranih administrativnih uputa doprinijela bi ujednačavanju postupanja i smanjenju rizika od nepravodobnog izvršavanja obveza. Provedba

¹⁰⁷⁶ Godišnji plan rada Ureda za ravnopravnost spolova za 2024. godinu, *op. cit.*, str. 8.

¹⁰⁷⁷ Godišnje izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine s pripadajućim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. godine, za godinu 2024., *op. cit.*, str. 12-13.

¹⁰⁷⁸ *Ibid.*, str. 13.

navedenih mjera stvorila bi preduvjete za učinkovitiju, sustavniju i operativno stabilniju koordinaciju rada županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

7. ZAKLJUČAK

Ovo doktorsko istraživanje bilo je usmjereno na analizu primjene načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na pravni, institucionalni i provedbeni okvir zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Polazeći od ustavnog određenja ravnopravnosti spolova kao jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, istraživanje je obuhvatilo analizu međunarodnog, europskog i nacionalnog pravnog okvira, strateških dokumenata, djelovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, prakse Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.

Temeljna hipoteza istraživanja bila je da jedinice područne (regionalne) samouprave ostvaruju utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u onim područjima koja temeljem Ustava Republike Hrvatske spadaju u njihov samoupravni djelokrug, osobito u području brige o djeci, školstva, zdravstva, sporta, prostornog i urbanističkog planiranja, gospodarskog razvoja te planiranja i razvoja mreže javnih ustanova koje obavljaju javnu službu.

Provedeno istraživanje potvrđuje navedenu hipotezu, ali istodobno pokazuje da je taj utjecaj u praksi neujednačen, nedovoljno sustavan i u znatnoj mjeri ovisan o institucionalnim kapacitetima, financijskim resursima, političkoj volji, aktivnosti županijskih povjerenstava i kvaliteti koordinacije između nacionalne i regionalne razine.

Drugim riječima, jedinice područne (regionalne) samouprave nisu samo pasivni izvršitelji nacionalnih politika ravnopravnosti spolova, već imaju vlastiti normativni, organizacijski, financijski i provedbeni prostor djelovanja. Upravo se na regionalnoj razini načelo ravnopravnosti spolova može konkretizirati kroz javne politike koje neposredno utječu na svakodnevni život građana i građanki. Međutim, istraživanje je pokazalo da postojeći potencijal regionalne razine nije dovoljno iskorišten te da između normativno propisanih obveza i njihovih stvarne provedbe postoji znatan provedbeni jaz.

Analiza pravnog okvira ravnopravnosti spolova pokazala je da je Republika Hrvatska uspostavila normativno razvijen sustav zaštite od diskriminacije na temelju spola i promicanja jednakih mogućnosti žena i muškaraca. Ravnopravnost spolova u hrvatskom ustavnom poretku nije samo pojedinačno pravo, već jedna od temeljnih vrednota na kojima se temelji tumačenje i primjena pravnog sustava. Ustav Republike Hrvatske, Zakon o ravnopravnosti spolova i

Zakon o suzbijanju diskriminacije čine temelj nacionalnog pravnog okvira u ovom području. Posebno značenje ima Zakon o ravnopravnosti spolova, koji obvezuje tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe s javnim ovlastima na provedbu načela ravnopravnosti spolova. Taj zakon ne ograničava se samo na zabranu diskriminacije, već uvodi i obvezu aktivnog djelovanja javnih tijela, što uključuje ugradnju antidiskriminacijskih odredbi u opće akte, provedbu izobrazbe o ravnopravnosti spolova, primjenu posebnih mjera te procjenu učinaka pravnih akata, odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca.

Međunarodni i europski pravni okvir dodatno potvrđuju važnost ravnopravnosti spolova kao sastavnog dijela sustava zaštite ljudskih prava. Dokumenti Ujedinjenih naroda, osobito Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, postavljaju standarde aktivnog djelovanja države radi uklanjanja diskriminacije. Dokumenti Vijeća Europe, uključujući Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Istanbulsku konvenciju, dodatno naglašavaju obvezu države da razvija učinkovite pravne i institucionalne mehanizme zaštite. Pravo Europske unije imalo je osobito važan utjecaj na razvoj hrvatskog zakonodavstva, ponajprije u području jednakog postupanja u zapošljavanju, transparentnosti plaća, usklađivanja poslovnog i privatnog života, suzbijanja nasilja nad ženama te rodne ravnoteže u procesima odlučivanja. Ravnopravnost spolova u pravu Europske unije postupno se razvila od pitanja radnog prava prema širem konceptu temeljnih prava i demokratskog upravljanja.

Iz navedenog proizlazi da problem ne leži primarno u nepostojanju pravnog okvira, već u njegovoj provedbi. Normativni sustav daje dovoljno osnova za aktivno djelovanje jedinica područne (regionalne) samouprave, ali učinkovitost tog sustava ovisi o tome u kojoj se mjeri pravne obveze stvarno ugrađuju u opće akte, razvojne strategije, proračune, programe javnih potreba, odluke o financiranju i svakodnevno postupanje tijela regionalne vlasti.

Analiza odnosa Zakona o ravnopravnosti spolova i nacionalnih strateških dokumenata pokazala je da oni čine povezani sustav normativne i operativne provedbe politike ravnopravnosti spolova. Zakon o ravnopravnosti spolova postavlja temeljna načela, definicije, zabrane i institucionalne obveze, dok nacionalni strateški dokumenti trebaju omogućiti njihovu konkretizaciju kroz ciljeve, mjere, rokove, nositelje i pokazatelje. Zakonodavni pristup ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj utemeljen je na kombinaciji zabrane diskriminacije i aktivnog promicanja jednakosti. Takav pristup usmjeren je na ostvarivanje stvarne, a ne samo formalne ravnopravnosti. Međutim, istraživanje je pokazalo da postoji

značajan nesrazmjer između širine zakonskih obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihove razrade u strateškim dokumentima.

Nacionalni plan za ravnopravnost spolova do 2027. godine prepoznaje važnost županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, ali regionalnu razinu ne razrađuje dovoljno široko s obzirom na njezine stvarne ustavne i zakonske nadležnosti. Time se potvrđuje jedan od važnih nalaza istraživanja: jedinice područne (regionalne) samouprave imaju značajan potencijal za provedbu ravnopravnosti spolova, ali taj potencijal nije dovoljno operacionaliziran kroz nacionalne strateške dokumente. Dodatni problem predstavljao je višegodišnji prekid kontinuiteta strateškog planiranja u razdoblju od 2016. do 2022. godine. Izostanak važećeg strateškog dokumenta u području ravnopravnosti spolova doveo je do slabljenja koordinacije, otežanog praćenja provedbe mjera i neujednačenog djelovanja regionalnih mehanizama. Taj nalaz potvrđuje da normativni okvir nije dostatan bez važećih i provedivih strateških dokumenata.

Središnje značenje za provjeru temeljne hipoteze imala je analiza djelovanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Provedeno istraživanje pokazalo je da su županijska povjerenstva formalno uspostavljena kao važan institucionalni mehanizam provedbe ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini, ali da njihova stvarna učinkovitost značajno varira među županijama. Utvrđeno je da Zakon o ravnopravnosti spolova predviđa postojanje povjerenstava, ali ne propisuje dovoljno precizno minimalne standarde njihova ustroja, sastava, mandata, načina imenovanja, djelokruga rada, izvještavanja i financiranja. Posljedično, među županijama su se razvili različiti modeli djelovanja, koji se razlikuju u pogledu transparentnosti, kontinuiteta rada, stručne podrške, financijskih sredstava, učestalosti sjednica i uključenosti u procese donošenja odluka.

Analiza je pokazala da povjerenstva najčešće ostvaruju doprinos kroz promotivne, edukativne i informativne aktivnosti, osobito obilježavanje značajnih datuma, organizaciju okruglih stolova, javnih kampanja i suradnju s organizacijama civilnog društva. Međutim, njihova analitička, savjetodavna, evaluacijska i strateška funkcija ostaje slabije razvijena. Povjerenstva se rijetko sustavno uključuju u izradu općih akata, proračunskih dokumenata, razvojnih strategija i programa javnih potreba, iako bi upravo u tim područjima mogla ostvariti najznačajniji utjecaj na provedbu načela ravnopravnosti spolova.

Posebno je važan nalaz o neujednačenom financiranju rada povjerenstava. U pojedinim županijama sredstva su osigurana u zasebnim proračunskim stavkama, dok se u drugima financiranje provodi *ad hoc* ili iz drugih proračunskih pozicija. Takva praksa otežava planiranje, smanjuje operativnu stabilnost i dovodi do nejednake razine aktivnosti među

županijama. Dodatni problem predstavlja izostanak jedinstveno dostupnih i usporedivih podataka o financiranju povjerenstava na razini svih jedinica područne (regionalne) samouprave, što otežava komparativnu analizu i vrednovanje učinkovitosti ulaganja u ovo područje javnih politika. Ovaj nedostatak sam po sebi predstavlja važan istraživački nalaz jer upućuje na strukturni deficit u sustavu praćenja, izvještavanja i evaluacije politika ravnopravnosti spolova.

Komparativna analiza županijskih povjerenstava pokazala je da se, unatoč formalno jedinstvenom zakonskom okviru, u praksi mogu razlikovati različiti modeli djelovanja. Pojedina povjerenstva, poput onih u Gradu Zagrebu, Koprivničko-križevačkoj i Varaždinskoj županiji, pokazuju višu razinu institucionalne razvijenosti, kontinuiteta, programskog planiranja i transparentnosti. Ta povjerenstva mogu se promatrati kao primjeri dobre prakse, iako ni kod njih nisu u potpunosti razvijeni sustavi evaluacije učinaka i preciznog financijskog izvještavanja. Drugu skupinu čine povjerenstva koja su operativno aktivna, ali institucionalno ograničena, poput onih u Zagrebačkoj, Primorsko-goranskoj, Istarskoj i Virovitičko-podravskoj županiji. Ona provode brojne aktivnosti, osobito u području edukacije, kampanja i suradnje s civilnim društvom, ali im nedostaje snažnija integracija u procese donošenja odluka, strateško planiranje i sustavna evaluacija učinaka.

Treću skupinu čine formalno uspostavljena, ali funkcionalno slaba povjerenstva, kod kojih je vidljiv diskontinuitet rada, nizak intenzitet aktivnosti, nedostatak normativnog okvira i minimalna vidljivost u javnom prostoru. U ovu skupinu mogu se svrstati povjerenstva Sisačko-moslavačke, Ličko-senjske, Požeško-slavonske, Zadarske, Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije, dok se Osječko-baranjska županija može promatrati kao poseban slučaj ograničeno dostupnih podataka i nedovoljne institucionalne vidljivosti. Takvi primjeri upućuju na postojanje institucionalnog deficita i na činjenicu da samo formalno osnivanje povjerenstva nije dovoljno za stvarnu provedbu politike ravnopravnosti spolova.

Četvrtu skupinu čine hibridni modeli, kod kojih postoji određena razina operativne aktivnosti, ali uz oscilacije u radu, ograničene strateške kapacitete i nedovoljno razvijene mehanizme evaluacije. U ovu skupinu mogu se ubrojiti povjerenstva Karlovačke, Brodsko-posavske, Vukovarsko-srijemske, Međimurske, Bjelovarsko-bilogorske i Dubrovačko-neretvanske županije. Ova tipologija pokazuje da sustav povjerenstava u Republici Hrvatskoj karakterizira izrazita heterogenost, pri čemu razlike ne proizlaze uvijek iz različitih potreba lokalnih zajednica, već često iz normativne nedorečenosti, različite razine političke podrške, dostupnosti financijskih sredstava i institucionalne kulture pojedine županije.

Unatoč razlikama među županijama, mogu se identificirati zajednički strukturni problemi. Prije svega, uočava se sustavni nedostatak evaluacije učinaka. Iako povjerenstva provode različite aktivnosti, rijetko postoje jasno definirani indikatori uspješnosti koji bi omogućili mjerenje njihova stvarnog utjecaja na ravnopravnost spolova. Nadalje, utjecaj povjerenstava na donošenje javnih politika u pravilu je ograničen. Njihova savjetodavna uloga rijetko se prevodi u konkretne normativne, strateške ili proračunske odluke, što upućuje na slab stupanj njihove institucionalne integracije. Problem predstavlja i neujednačena razina transparentnosti. U velikom broju jedinica područne (regionalne) samouprave dokumentacija nije sustavno dostupna, što otežava javni nadzor, znanstvenu analizu i procjenu učinkovitosti. Dodatno, prisutan je nedostatak strateškog planiranja, osobito u pogledu provedbe Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Iako je veći broj županija formalno pristupio Povelji, izostanak akcijskih planova pokazuje da formalno prihvaćanje strateškog dokumenta nije dostatno bez konkretnih provedbenih mjera, rokova, pokazatelja i financijskih sredstava.

Stoga se može zaključiti da županijska povjerenstva imaju značajan institucionalni potencijal, ali taj potencijal nije sustavno iskorišten. Njihova uloga često ostaje formalna i savjetodavna, umjesto da postanu aktivni sudionici oblikovanja, provedbe i evaluacije javnih politika ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Sustav povjerenstava može se opisati kao normativno uspostavljen, ali operativno neujednačen, strateški nedovoljno razvijen i evaluacijski slab. Najveći problem pritom nije potpuni izostanak aktivnosti, već izostanak sustavnog, koordiniranog i mjerljivog pristupa provedbi politika ravnopravnosti spolova.

Analiza uloge Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova potvrdila je da je riječ o jednom od ključnih institucionalnih aktera u zaštiti i promicanju ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini. Njezino djelovanje obuhvaća postupanje po pojedinačnim pritužbama, praćenje provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova, analizu javnih politika, provedbu istraživanja, upućivanje upozorenja i preporuka te suradnju s tijelima javne vlasti. Posebna važnost Pravobraniteljice ogleda se u njezinoj dvostrukoj ulozi. S jedne strane, ona djeluje reaktivno, kroz postupanje po pritužbama i ispitivanje konkretnih slučajeva diskriminacije. S druge strane, djeluje proaktivno, kroz sustavno praćenje provedbe zakona, analizu prakse i upozoravanje na strukturne nedostatke. Upravo ta kombinacija individualne zaštite i sustavnog nadzora daje njezinoj ulozi poseban značaj u odnosu na jedinice područne (regionalne) samouprave.

Analiza godišnjih izvješća Pravobraniteljice pokazala je da se ravnopravnost spolova na regionalnoj razini očituje u širokom rasponu javnih politika. Preporuke Pravobraniteljice

odnose se na tržište rada, zapošljavanje, poduzetništvo, zaštitu od spolnog uznemiravanja, nasilje nad ženama, usklađivanje privatnog i profesionalnog života, obrazovanje, medije, zdravstvo, sport, demografsku politiku i položaj ranjivih skupina žena. Time je potvrđeno da ravnopravnost spolova nije izdvojeno sektorsko pitanje, nego horizontalno načelo koje mora biti integrirano u sva područja javnog djelovanja. Posebnu analitičku vrijednost imaju nalazi koji se odnose na ranjive skupine žena, uključujući žene u ruralnim područjima, žene s invaliditetom i pripadnice nacionalnih manjina. Njihov položaj pokazuje da politika ravnopravnosti spolova mora uključivati interseksijski pristup, odnosno prepoznavanje višestrukih i međusobno povezanih oblika diskriminacije.

Istodobno, istraživanje je pokazalo i ograničenja djelovanja Pravobraniteljice. Njezine preporuke imaju značajnu stručnu i korektivnu vrijednost, ali njihova provedba ovisi o spremnosti, kapacitetima i političkoj volji nadležnih tijela. To znači da Pravobraniteljica može identificirati probleme i usmjeravati javne politike, ali ostvarivanje stvarnih učinaka zahtijeva da jedinice područne (regionalne) samouprave njezine preporuke ugrade u svoje planske, proračunske i provedbene dokumente.

Analiza koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske pokazala je da Ured predstavlja važnu institucionalnu poveznicu između nacionalnog strateškog okvira i njegove provedbe na razini jedinica područne (regionalne) samouprave. Njegova uloga osobito dolazi do izražaja u odnosu na županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova. U razdoblju provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. godine Ured je imao vidljivu koordinacijsku, promotivnu i edukativnu ulogu. Suradnja sa županijskim povjerenstvima ostvarivala se kroz kampanje, okrugle stolove, stručne skupove, distribuciju informativnih materijala i organizaciju koordinacijskih sastanaka. Te su aktivnosti pridonijele povećanju vidljivosti politike ravnopravnosti spolova i jačanju institucionalnih kapaciteta.

Međutim, razdoblje od 2016. do 2022. godine pokazalo je slabosti sustava. Izostanak važećeg strateškog dokumenta u području ravnopravnosti spolova negativno je utjecao na kontinuitet provedbe mjera, koordinaciju županijskih povjerenstava i mogućnost sustavnog izvještavanja. Time je potvrđeno da institucionalni mehanizmi ne mogu učinkovito djelovati bez stabilnog strateškog okvira. Nakon donošenja Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. godine ponovno je uspostavljen formalni strateški okvir, ali analiza je pokazala da njegovo donošenje samo po sebi nije dovoljno. I dalje su prisutni problemi u komunikaciji između Ureda i županijskih povjerenstava, nepravodobnoj dostavi odluka o imenovanju

članova povjerenstava, neažurnosti službenih evidencija, neujednačenom izvještavanju i nedostatku standardiziranih mehanizama praćenja.

Posebno ograničenje predstavlja izostanak donošenja Akcijskog plana za razdoblje od 2025. do 2027. godine. Budući da akcijski planovi predstavljaju provedbeni instrument nacionalnog strateškog okvira, njihovo nedonošenje dovodi do prekida kontinuiteta planiranja i otežava usklađivanje aktivnosti svih dionika, uključujući županijska povjerenstva. Time se ponovno otvara problem institucionalnog vakuuma koji je već bio vidljiv u ranijem razdoblju bez važeće nacionalne politike. Stoga se može utvrditi da Ured ima važnu, ali nedovoljno operacionaliziranu koordinacijsku ulogu. Njegova normativna pozicija jasno je definirana, ali stvarni dosezi koordinacije ovise o administrativnim kapacitetima Ureda, pravodobnoj suradnji županijskih skupština, aktivnosti povjerenstava, dostupnosti financijskih sredstava i postojanju funkcionalnog sustava izvještavanja.

Na temelju svih provedenih analiza može se zaključiti da je temeljna hipoteza istraživanja potvrđena. Jedinice područne (regionalne) samouprave ostvaruju utjecaj na zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova u područjima koja pripadaju njihovoj samoupravnom djelokrugu. Taj se utjecaj osobito očituje u području obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, brige o djeci, sporta, gospodarskog razvoja, planiranja javnih ustanova, financiranja programa i projekata, suradnje s organizacijama civilnog društva te oblikovanja regionalnih javnih politika. Međutim, hipoteza je potvrđena uz važnu kvalifikaciju: utjecaj jedinica područne (regionalne) samouprave postoji, ali nije ujednačen, sustavan ni uvijek dovoljno vidljiv. Njegova stvarna učinkovitost ovisi o nekoliko ključnih čimbenika: normativnoj razrađenosti obveza, strateškoj operacionalizaciji, financijskim sredstvima, stručnim kapacitetima, aktivnosti povjerenstava za ravnopravnost spolova, dostupnosti podataka, političkoj volji i koordinaciji s nacionalnim institucijama.

Istraživanje je pokazalo da regionalna razina ima potencijal biti jedno od ključnih mjesta provedbe politike ravnopravnosti spolova, ali taj potencijal zahtijeva daljnje normativno, institucionalno i organizacijsko osnaživanje. Stoga se može zaključiti da jedinice područne (regionalne) samouprave imaju značajnu, ali nedovoljno iskorištenu ulogu u ostvarivanju stvarne ravnopravnosti spolova. Upravo zbog toga potrebno je normativno precizirati položaj, sastav, mandat, način imenovanja, djelokrug i obveze izvještavanja županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Postojeći okvir ostavlja previše prostora za različite prakse, što dovodi do neujednačenosti i institucionalne nestabilnosti. Potrebno je propisati minimalne organizacijske standarde rada povjerenstava za ravnopravnost spolova,

uključujući obvezu donošenja poslovnika o radu, godišnjeg programa rada, godišnjeg izvješća, redovitog održavanja sjednica i javne objave osnovnih informacija o radu.

Nadalje, potrebno je osigurati stabilno i predvidljivo financiranje rada povjerenstava kroz zasebne proračunske stavke u proračunima jedinica područne (regionalne) samouprave. Bez financijskih sredstava povjerenstva ne mogu razvijati kontinuirane i sadržajno kvalitetne aktivnosti. Osim toga, potrebno je uspostaviti standardizirani model izvještavanja županijskih povjerenstava prema Uredu za ravnopravnost spolova. Izvještavanje bi trebalo uključivati podatke o sastavu povjerenstva, sjednicama, aktivnostima, financiranju, suradnji s drugim tijelima, provedbi strateških dokumenata i učincima provedenih mjera. U tom smislu, posebno je važno razviti jedinstvenu digitalnu bazu podataka o županijskim povjerenstvima, njihovim članovima, aktivnostima, financiranju, planovima i izvješćima. Takva baza omogućila bi transparentnost, usporedivost i kvalitetnije praćenje provedbe politike ravnopravnosti spolova na regionalnoj razini.

Potrebno je osigurati redovite koordinacijske sastanke Ureda za ravnopravnost spolova i županijskih povjerenstava, najmanje jednom godišnje, uz mogućnost tematskih sastanaka o prioritetnim područjima poput nasilja nad ženama, rodno osjetljivog proračuna, obrazovanja, zdravstva, sporta i gospodarskog razvoja. Također je potrebno sustavno educirati članove i članice županijskih povjerenstava, službenike i donositelje odluka u jedinicama područne (regionalne) samouprave o rodno osviještenim javnim politikama, procjeni učinaka propisa, rodno osjetljivom proračunu, antidiskriminacijskom zakonodavstvu i intersekcijskom pristupu. Jedinice područne (regionalne) samouprave trebale bi u svoje opće akte, strateške dokumente, programe javnih potreba i proračunske dokumente sustavno ugrađivati načelo ravnopravnosti spolova. Ravnopravnost spolova ne smije ostati samo deklarativno načelo, nego mora biti vidljiva u konkretnim mjerama, financiranju i pokazateljima.

Posebno je važno dosljednije operacionalizirati Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Županije koje su pristupile Povelji trebale bi donijeti akcijske planove za njezinu provedbu, s jasnim rokovima, nositeljima, pokazateljima i financijskim sredstvima. Također je potrebno osigurati kontinuitet strateškog planiranja na nacionalnoj razini. Izostanak strateških i akcijskih planova negativno utječe na regionalnu provedbu politike ravnopravnosti spolova, stoga je nužno pravodobno donositi akcijske planove i osigurati transparentnost njihove izrade.

Znanstveni doprinos ove doktorske disertacije ogleda se u činjenici da predstavlja prvo cjelovito i sustavno istraživanje primjene načela ravnopravnosti spolova u općim aktima i postupanju jedinica područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj.

Prvi znanstveni doprinos sastoji se u povezivanju ustavnopravnog, antidiskriminacijskog i upravopravnog pristupa ravnopravnosti spolova s analizom regionalne samouprave. Dosadašnja istraživanja uglavnom su se bavila ravnopravnošću spolova na nacionalnoj razini, tržištem rada, političkom participacijom ili zaštitom od diskriminacije, dok je regionalna razina vlasti ostala nedovoljno istražena.

Drugi doprinos odnosi se na analizu jedinica područne (regionalne) samouprave kao samostalnih aktera provedbe ravnopravnosti spolova. Rad pokazuje da one nisu samo administrativni posrednici nacionalnih politika, nego nositelji javnih ovlasti koje mogu imati neposredan utjecaj na položaj žena i muškaraca u različitim područjima društvenog života.

Treći doprinos sastoji se u sustavnoj analizi županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Istraživanje je pokazalo njihove institucionalne razlike, organizacijske slabosti, financijske neujednačenosti, razlike u transparentnosti rada i ograničenja u stvarnom utjecaju na javne politike. Time je stvoren temelj za buduće normativno i institucionalno unaprjeđenje njihova položaja.

Četvrti doprinos odnosi se na analizu uloge Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u odnosu na regionalnu razinu. Rad pokazuje da godišnja izvješća Pravobraniteljice predstavljaju vrijedan izvor za prepoznavanje strukturnih problema, oblika diskriminacije i preporuka relevantnih za jedinice područne (regionalne) samouprave.

Peti doprinos odnosi se na analizu koordinacijske uloge Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. Istraživanje je pokazalo da je koordinacija županijskih povjerenstava normativno predviđena, ali operativno nedovoljno razvijena. Time je identificiran važan institucionalni problem u provedbi politike ravnopravnosti spolova.

Šesti doprinos ogleda se u korištenju kombinacije pravnodogmatske, normativne, komparativne i empirijski usmjerene analize dokumenata, uključujući izvješća, strateške dokumente, opće akte, podatke dobivene putem prava na pristup informacijama i dostupne javne evidencije. Time je doktorski rad povezao teorijsku analizu pravnog okvira s praktičnim uvidima u funkcioniranje regionalnih institucija.

Sedmi doprinos sastoji se u oblikovanju konkretnih preporuka za poboljšanje pravnog i institucionalnog okvira. Preporuke nisu samo načelne, nego su usmjerene na konkretne probleme utvrđene istraživanjem: neujednačenost rada povjerenstava, nedostatak standardiziranog izvještavanja, financijsku nestabilnost, manjak koordinacije, nedovoljnu operacionalizaciju strateških dokumenata i nedostatak sustavne evaluacije.

Zaključno, znanstveni doprinos ovoga rada ogleda se u popunjavanju praznine u hrvatskoj pravnoj znanosti u području istraživanja ravnopravnosti spolova na razini područne

(regionalne) samouprave. Ovaj doktorski rad pokazuje da ostvarivanje ravnopravnosti spolova nije moguće promatrati samo kroz nacionalne zakone i strategije, već i kroz njihovu konkretnu provedbu na razinama vlasti koje neposredno oblikuju uvjete života građana. Time se doprinosi razvoju znanstvenog razumijevanja ravnopravnosti spolova kao pravnog, institucionalnog i javnopolitičkog pitanja, ali i stvaranju osnove za buduće zakonodavne, upravne i javnopolitičke reforme.

Na temelju provedenog istraživanja može se zaključiti da je ravnopravnost spolova u Republici Hrvatskoj normativno prepoznata, institucionalno uspostavljena i strateški definirana, ali njezina stvarna provedba na regionalnoj razini još uvijek nije u potpunosti ostvarena. Jedinice područne (regionalne) samouprave imaju značajnu ulogu u tom procesu jer upravo one, kroz svoje ustavne i zakonske nadležnosti, mogu utjecati na obrazovanje, zdravstvo, socijalne usluge, sport, gospodarski razvoj, financiranje programa i dostupnost javnih ustanova. Međutim, ostvarivanje te uloge zahtijeva više od formalnog postojanja pravnog okvira. Potrebni su jasni standardi, stabilno financiranje, stručni kapaciteti, transparentni podaci, učinkovita koordinacija i politička odgovornost. Bez tih elemenata ravnopravnost spolova ostaje normativno zajamčena, ali provedbeno ograničena.

Stoga se konačno može zaključiti da su jedinice područne (regionalne) samouprave važan, ali još uvijek nedovoljno osnažen akter zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova. Njihova buduća uloga trebala bi se razvijati u smjeru aktivnog oblikovanja rodno osjetljivih javnih politika, sustavne procjene učinaka odluka na žene i muškarce, jačanja rada povjerenstava za ravnopravnost spolova i snažnije suradnje s nacionalnim institucijama. Samo takvim pristupom moguće je ostvariti prijelaz od formalne jednakosti prema stvarnoj ravnopravnosti spolova u svakodnevnom životu građana i građanki Republike Hrvatske.

8. POPIS LITERATURE

8.1. Ustav, zakoni i podzakonski akti

1. Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010, 5/2014
2. Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, Narodne novine, broj 116/99, 109/00, 53/03, 69/03 – službeni pročišćeni tekst, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11 – službeni pročišćeni tekst, 19/15, 66/15 – službeni pročišćeni tekst, 104/15, 98/19
3. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 36/09, 125/08, 36/09, 150/11, 19/13 – službeni pročišćeni tekst, 144/12, 137/15 – službeni pročišćeni tekst, 123/17, 98/19, 144/20
4. Zakon o potvrđivanju Konvencije Istanbul Convention o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/2018
5. Zakon o pravu na pristup informacijama, Narodne novine, broj 25/13, 85/15, 69/22
6. Zakon o pučkom pravobranitelju, Narodne novine, broj 76/2012
7. Zakon o ravnopravnosti spolova, Narodne novine, broj 116/03
8. Zakon o ravnopravnosti spolova, Narodne novine, broj 82/2008, 69/2017
9. Zakon o sustavu državne uprave, Narodne novine, broj 66/19
10. Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, Narodne novine, broj 123/2017, 151/2022
11. Zakon o suzbijanju diskriminacije, Narodne novine, broj 85/2008, 112/2012
12. Uredba o Uredu za ravnopravnost spolova, Narodne novine, broj 39/2012, 28/2016, 116/2025

8.2. Akti Europske unije i međunarodne organizacije

1. Direktiva (EU) 2022/2381 European Parliament i Council of the European Union od 23. studenoga 2022. o poboljšanju rodne ravnoteže među direktorima uvrštenih trgovačkih društava i o povezanim mjerama, Službeni list Europske unije, L 315, 7. prosinca 2022.

2. Direktiva Vijeća 2000/43/EZ Council of the European Union od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, Službeni list Europskih zajednica, L 180, 19. srpnja 2000.
3. Direktiva Vijeća 2000/78/EZ Council of the European Union od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, Službeni list Europskih zajednica, L 303, 2. prosinca 2000.
4. Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.
5. Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/1997.
6. Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, United Nations General Assembly, Rezolucija 2200 A (XXI), 16. prosinca 1966.
7. Opća deklaracija o ljudskim pravima, United Nations General Assembly, Rezolucija 217 A (III), 10. prosinca 1948., Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/2009.
8. Povelja Europske unije o temeljnim pravima, Službeni list Europske unije, C 202, 7. lipnja 2021.
9. Ugovor iz Amsterdama, Službeni list Europske unije, C 340, 10. studenoga 1997.
10. Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice (Ugovor iz Rima), 25. ožujka 1957.
11. Uredba (EZ) broj 1922/2006 European Parliament i Council of the European Union od 20. prosinca 2006. o osnivanju Europskog instituta za ravnopravnost spolova, Službeni list Europske unije, L 403.

8.3. Međunarodni ugovori i konvencije

1. Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 7/1995, 11/1995
2. Fakultativni protokol uz Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/2001, 4/2001
3. Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 7/1995
4. Konvencija o pravima djeteta, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori, broj 15/1990; Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993, 20/1997, 4/1998, 13/1998
5. Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 6/2007, 3/2008, 5/2008

6. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, br. 11/1981; Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993
7. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori, br. 9/1991; Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 12/1993.
8. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006, 2/2010, 13/2017
9. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, broj 6/1967; Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993
10. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Službeni list SFRJ, broj 7/1971; Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993.
11. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Službeni list SFRJ, broj 7/1971; Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 12/1993
12. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 14/1997

8.4. Strateški i službeni dokumenti te izvješća

1. Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za razdoblje od 2024. do 2026. godine, Narodne novine, broj 127/2024.
2. Council of Europe, Gender Mainstreaming: Conceptual Framework, Methodology and Presentation of Good Practices, Strasbourg, 1998.
3. Izvješće o provedenom savjetovanju – Savjetovanje o prijedlogu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova 2022.–2027. i Akcijskog plana 2022.–2024., dostupno na sustavu e-Savjetovanja: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard>
4. Izvješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.–2010., Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zagreb, 2010.
5. Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova s programom provedbe za razdoblje od 2001. do 2005. godine, Narodne novine, broj 112/2001.
6. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, Narodne novine, broj 88/2011.

7. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Narodne novine, broj 13/2021.
8. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine, Narodne novine, broj 96/2017.
9. Nacionalni akcijski plan provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti United Nations 1325 (NAP III) o ženama, miru i sigurnosti za razdoblje 2025.–2029.
10. Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje 2021.–2027. i Akcijski plan 2021.–2024., Narodne novine, broj 143/2021.
11. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje 2021.–2027. i Akcijski plan 2021.–2024., Narodne novine, broj 143/2021.
12. Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje 2021.–2027. i Akcijski plan 2021.–2024., Narodne novine, broj 136/2021.
13. Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja do 2027. i Akcijski plan do 2024., Narodne novine, broj 33/2023.
14. Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje 2021.–2027. i Akcijski plan do 2025., Narodne novine, broj 147/2021.
15. Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje 2021.–2027. i Akcijski plan 2021.–2024., Narodne novine, broj 131/2021.
16. Nacionalni plan za ravnopravnost spolova do 2027. godine i Akcijski plan do 2024., Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.
17. Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja do 2027. i Akcijski plan do 2024., Narodne novine, broj 156/2022.
18. Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje 2021.–2027., Narodne novine, broj 70/2021.
19. Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije do 2027. i Akcijski plan za 2023., Narodne novine, broj 37/2023.
20. Nacionalni program športa 2019.–2026., Narodne novine, broj 69/2019.
21. Nacionalni program za zaštitu i promicanje dojenja za razdoblje 2024.–2027., Narodne novine, broj 35/2024.
22. Odluka o donošenju Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova do 2027. i Akcijskog plana do 2024., Narodne novine, broj 28/2023.
23. Preporuke i akcijski plan Skupine na visokoj razini za rodnu ravnopravnost u sportu, European Commission, Luxembourg, 2022.

24. Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine, Narodne novine, broj 36/2024.
25. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.–2020., Narodne novine, broj 77/2014.
26. UN-HABITAT, Gender Mainstreaming in Local Authorities: Best Practices, 2008.
27. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2019. godini, Zagreb, 2020.
28. VII. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, Ured za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-02/15-01/06, URBROJ: 50442/05-14-14, 29. svibnja 2015.

8.5. Znanstvena i stručna literatura

1. Aviani, Damir, Kontrola uprave putem pučkog pravobranitelja, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 53, br. 1, 2016., str. 139–164.
2. Bain, Jessica; Masselot, Annick, Gender equality law and identity building for Europe, Canterbury Law Review, vol. 18, br. 1, 2012., str. 97–118.
3. Blanpain, Roger, European Labour Law, 7th revised edition, The Hague–London–Boston, Kluwer Law International, 2000.
4. Britvić Vetma, Bosiljka, Uloga upravnih sudova i Suda Europske unije u kreiranju pravnih propisa i upravnosudske prakse, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 40, br. 1, 2019., str. 399–418.
5. Britvić Vetma, Bosiljka; Staničić, Frane; Horvat, Božidar, Transformacija upravnog sudovanja zbog primjene nadnacionalnog prava, vol. 12, br. 1, 2021., str. 45–65.
6. Caracciolo di Torella, Eugenia, On Lies and Statistics: The Relationship between Gender Equality and Insurance, ERA Forum, vol. 12, 2011., str. 59–70.
7. Dobrotić, Ivana; Matković, Teo; Zrinščak, Siniša, Gender Equality Policies and Practices in Croatia – The Interplay of Transition and Late Europeanization, Social Policy & Administration, vol. 47, br. 2, 2013., str. 218–240.
8. Enderstein, Athena, European identity and gender equality policies: shaping the practice of gender expertise, Journal of Research in Gender Studies, vol. 7, br. 2, 2017., str. 109–135.
9. Evola, Marco; Jungfleisch, Julia; Marinković, Tanasije, Human Rights Law Through the Lens of the Gender Perspective, u: Vujadinović, Dragica; Fröhlich, Mareike;

- Giegerich, Thomas (ur.), *Gender-Competent Legal Education*, Springer Textbooks in Law, Springer, Cham, 2023.
10. Fultz, Elaine; Steinhilber, Silke, Social Security Reform and Gender Equality: Recent Experience in Central Europe, *International Labour Review*, vol. 143, br. 3, 2004., str. 249–274.
 11. Galić, Branka, Rodna ravnopravnost ili ravnopravnost spolova: sociološki prevladane dvojbe, u: Vasiljević, Snježana (ur.), *Rodna ravnopravnost: pravo i politike*, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2023.
 12. Gospočić, Ana-Marija; Bijelić, Nataša, *Rodna ravnopravnost u lokalnim zajednicama*, III. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, CESI, Zagreb, 2012.
 13. Grgurev, Ivana; Šošić, Trpimir M., Zabrana diskriminacije – u središtu međunarodnopravne zaštite ljudskih prava, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol. 74, br. 3, 2024., str. 357–384.
 14. Herman, Vilim; Vinković, Mario, Gender Equality – Review of Selected Issues of European and Croatian Labour Law, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol. 53, br. 3–4, 2003., str. 813–844.
 15. Hiou-Maniatopoulou, Theodora, Gender Equality in the Enlarged European Union, *Revue Hellenique de Droit International*, vol. 57, br. 1, 2004., str. 227–240.
 16. Horvat Vuković, Ana, *Pravno uređenje pozitivne diskriminacije kroz poseban osvrt na primjer Indije*, Zagreb, Pravni fakultet u Zagrebu, 2013.
 17. Horvat Vuković, Ana, Gender quotas in corporate decision-making bodies – regulatory promotion of equality of results in the EU, *The Theory and Practice of Legislation*, vol. 9, br. 1, 2021., str. 3–23.
 18. Hrabar, Dubravka, *Istanbulska konvencija i zamke rodne perspektive*, Zagreb, Sveučilišna tiskara, 2018.
 19. International Labour Organization, *ABC of Women Workers' Rights and Gender Equality*, Geneva, 2007.
 20. Kamenov, Željka; Galić, Branka, *Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj*, Zagreb, 2011.
 21. Lurie, Lilach, Do Unions Promote Gender Equality, *Duke Journal of Gender Law & Policy*, vol. 22, br. 1, 2014., str. 89–110.
 22. Masselot, Annick, The State of Gender Equality Law in the European Union, *European Law Journal*, vol. 13, br. 2, 2007., str. 152–168.

23. Millns, Susan, Gender equality, citizenship, and the EU's constitutional future, *European Law Journal*, vol. 13, br. 2, 2007., str. 218–237.
24. Miošić Lisjak, Nives, *Korak naprijed, nazad dva*, Zagreb, 2017., str. 19–25.
25. Musa, Anamarija, Uloga ombudsmana u zaštiti građana, *Hrvatska javna uprava*, vol. 3, br. 3–4, 2001., str. 559–605.
26. Munivrana, Maja; Bosak, Martina, The Implementation of the Istanbul Convention in Croatia, *Osteuropa-Recht*, vol. 68, br. 1, 2022., str. 107–120.
27. Novaković, Nataša, Izazovi prenošenja Direktive o ženskim kvotama, *Informator*, broj 6826, 2024., str. 2–5.
28. Obradović Dragišić, Gordana (ur.), *Rodna perspektiva u politici i praksi*, Zagreb, 2005.
29. Ofak, Lana, Primjena načela zabrane diskriminacije, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, vol. 60, br. 2, 2023., str. 367–393.
30. Omejec, Jasna, *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Europskog suda za ljudska prava*, Zagreb, 2014.
31. Pašuld, Sanda, The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life, 2019., str. 422–458.
32. Petričušić, Antonija, Osnovno evaluacijsko izvješće o primjeni Istanbulske konvencije, *Informator*, 2023.
33. Petričušić, Antonija, *Reproduktivna prava kao ljudska prava*, *Informator*, 2023.
34. Petričušić, Antonija; Horvat Vuković, Ana, Efforts to Mainstream Gender Equality, *ECMI Journal*, vol. 24, br. 1, 2025., str. 6–29.
35. Petričušić, Antonija; Mašić, Barbara, Rodna ravnopravnost u javnom životu, *Sociologija i prostor*, vol. 62, br. 3, 2024., str. 395–423.
36. Pollack, Mark; Hafner-Burton, Emilie, Mainstreaming gender in EU policymaking, 2000., str. 432–456.
37. Popović, Helena, Gender Equality Struggle in Croatia, *Balkan Social Science Review*, vol. 10, 2017., str. 63–76.
38. Rivers, Julian, Law, Religion and Gender Equality, *Ecclesiastical Law Journal*, vol. 9, br. 1, 2007., str. 24–52.
39. Rodin, Siniša, *Rodna jednakost – temeljni pojmovi*, Zagreb, 2003.
40. Rubery, Jill, Austerity and the Future for Gender Equality in Europe, *ILR Review*, vol. 68, br. 4, 2015., str. 715–741.
41. Selanec, Goran; Šimonović Einwalter, Tena, *Opseg i doseg Zakona o suzbijanju diskriminacije*, Zagreb, 2009., str. 22–24.

42. Sikirić, Ana Marija, Inicijativa rodno osjetljiva proračuna u Gradu Zagrebu, *Revija za socijalnu politiku*, vol. 26, br. 3, 2019., str. 379–388.
43. Sineau, Mariette, *Ravnopravnost – Vijeće Europe i sudjelovanje žena*, Zagreb, 2004.
44. Szlek-Miller, Stefania, *Gender Equality and Transition from Communism*, 1994., str. 101–114.
45. Šarin, Duška; Gržetić, Lucija, *Ravnopravnost spolova kao ustavna vrednota*, FIP, vol. 11, br. 1, 2023., str. 51–72.
46. Šimonović, Dubravka, *Kratak vodič kroz CEDAW*, Zagreb, 2004.
47. Šinko, Marjeta; Petek, Ana, *Rodno osvještavanje politika u Hrvatskoj*, HKJU-CCPA, vol. 22, br. 3, 2022., str. 521–557.
48. Štimac Radin, Helena; Varsa, Hannele, *Priručnik o rodno osviještenoj politici*, Zagreb, 2017.
49. Vasiljević, Snježana, *Gender Equality in Croatia*, Routledge, 2017., str. 224–245.
50. Vasiljević, Snježana; Vinković, Mario, *Temeljna prava i zabrana diskriminacije*, Zagreb, Narodne novine, 2019.
51. Vasiljević, Snježana (ur.), *Rodna ravnopravnost: pravo i politike*, Zagreb, 2023.
52. Vasiljević, Snježana; Balen, Brislav, *Zakon o suzbijanju diskriminacije u svjetlu europskog prava*, *Policija i sigurnost*, vol. 18, br. 2, 2009., str. 213–221.
53. Vasiljević, Snježana; Sunko, Ana-Maria, *EU Law and Gender-Balanced Boards*, *Croatian Yearbook of European Law & Policy*, vol. 13, br. 1, 2017., str. 27–51.
54. Vidović, Lora; Petričušić, Antonija, *Human Rights and Equality Institutions in Europe*, HKJU, vol. 24, br. 1, 2024., str. 113–146.
55. Vinković, Mario; Vasiljević, Snježana; Gović Penić, Iris, *Priručnik o diskriminaciji i mobbingu na radnom mjestu*, Zagreb, 2016.
56. Željko, Darija, *Procjena prvih deset godina Istanbulske konvencije*, *Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu*, vol. 28, br. 2, 2021., str. 381–404.

8.6. Sudska praksa

1. Europski sud za ljudska prava, Veliko vijeće, Konstantin Markin protiv Rusije, presuda od 22. ožujka 2012.
2. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj U-I-5339/2012, od 7. srpnja 2020.
3. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj U-I-2696/2003 od 16. siječnja 2008.

8.7. Lokalni i regionalni pravni akti

8.7.1. Grad Zagreb

1. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za razdoblje od 18. srpnja do 31. prosinca 2014., KLASA: 021-05/15-003/6, URBROJ: 251-01-05-15-4 od 21. siječnja 2015.
2. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015., KLASA: 021-05/16-003/38, URBROJ: 215-01-05-16-3 od 1. ožujka 2016.
3. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016., KLASA: 021-05/17-003/48, URBROJ: 251-01-05-17-4 od 14. ožujka 2017.
4. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018., KLASA: 021-05/19-003/53, URBROJ: 251-01-05-19-3 od 31. siječnja 2019.
5. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., KLASA: 021-05/29-003/18, URBROJ: 251-01-03/005-20-5 od 29. siječnja 2020.
6. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020., KLASA: 021-05/21-003/39, URBROJ: 251-01-03/005-3 od 16. veljače 2021.
7. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023., KLASA: 024-01/24-005/17, URBROJ: 251-16-04/006-24-4 od 7. veljače 2024.
8. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024., KLASA: 024-01/25-005/24, URBROJ: 251-16-004/006-25-2 od 17. veljače 2025.
9. Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2013.
10. Poslovnik Gradske skupštine Grada Zagreba, Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 15/2023.
11. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014., KLASA: 021-05/13-003/261, URBROJ: 251-01-06-13-2 od 6. prosinca 2013., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 25/2013.
12. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015., KLASA: 021-05/14-003/207, URBROJ: 251-01-05-14-3 od 16. rujna 2014., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 21/2014.
13. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016., KLASA: 021-05/15-003/243, URBROJ: 251-01-05-15-3 od 17. rujna 2015., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 22/2015.

14. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017.,
KLASA: 021-05/16-003/222, URBROJ: 251-01-05-16-3 od 27. rujna 2016., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 19/2016.
15. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018.,
KLASA: 021-05/17-003/207, URBROJ: 251-01-05-17-4 od 13. listopada 2017.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2017.
16. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019.,
KLASA: 021-05/18-003/228, URBROJ: 251-01-05-18-4 od 27. rujna 2018., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 25/2018.
17. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020.,
KLASA: 021-05/19-003/269, URBROJ: 251-01-03/05-19-2 od 26. rujna 2019.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2019.
18. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021.,
KLASA: 021-05/20-003/208, URBROJ: 251-01-01/005-20-2 od 29. rujna 2020.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 29/2020.
19. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022.,
KLASA: 021-05/21-003/154, URBROJ: 251-01-01/005-21-6 od 14. rujna 2021.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 26/2021.
20. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023.,
KLASA: 024-01/22-005/226, URBROJ: 251-16-04/006-22-3 od 28. rujna 2022.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 33/2022.
21. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024.,
KLASA: 024-01/23-03/457, URBROJ: 251-16-04-23-2 od 9. studenoga 2023.,
Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 37/2023.
22. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014., KLASA: 021-05/13-01/718, URBROJ: 251-01-06-13-3 od 19. prosinca 2013., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 25/2013.
23. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015., KLASA: 021-05/14-01/339, URBROJ: 251-01-05-14-2 od 10. listopada 2014., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 21/2014.
24. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016., KLASA: 021-05/15-01/258, URBROJ: 251-01-05-15-2 od 22. listopada 2015., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 22/2015.

25. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017., KLASA: 021-05/16-01/267, URBROJ: 251-01-05-16-3 od 20. listopada 2016., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 19/2016.
26. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018., KLASA: 021-05/17-01/323, URBROJ: 251-01-05-17-2 od 30. listopada 2017., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2017.
27. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., KLASA: 021-05/18-01/377, URBROJ: 251-01-05-18-3 od 12. studenoga 2018., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 25/2018.
28. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020., KLASA: 021-05/19-01/342, URBROJ: 251-01-03-19-2 od 24. listopada 2019., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2019.
29. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021., KLASA: 021-05/20-01/347, URBROJ: 251-01-03-20-3 od 2. studenoga 2020., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 29/2020.
30. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022., KLASA: 021-05/21-01/427, URBROJ: 251-01-03-21-2 od 28. listopada 2021., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 26/2021.
31. Zaključak o odobrenju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023., KLASA: 024-01/22-03/370, URBROJ: 251-16-04-22-2 od 10. studenoga 2022., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 33/2022.
32. Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2014., KLASA: 021-05/13-01/718, URBROJ: 251-01-06-13-4 od 19. prosinca 2013.
33. Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2015., KLASA: 021-05/14-01/339, URBROJ: 251-01-05-14-3 od 10. listopada 2014.
34. Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2016., KLASA: 021-05/15-01/258, URBROJ: 251-01-05-15-3 od 22. listopada 2015., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 22/2015.
35. Zaključak o prihvaćanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2017., KLASA: 021-05/16-01/267, URBROJ: 251-01-05-16-4 od 20. listopada 2016., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 19/2016.

36. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2018., KLASA: 021-05/17-01/323, URBROJ: 251-01-05-17-3 od 30. listopada 2017., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2017.
37. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2019., KLASA: 021-05/18-01/377, URBROJ: 251-01-05-18-4 od 12. studenoga 2018., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 25/2018.
38. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2020., KLASA: 021-05/19-01/342, URBROJ: 251-01-03-19-3 od 24. listopada 2019., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2019.
39. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2021., KLASA: 021-05/20-01/347, URBROJ: 251-01-03-20-4 od 2. studenoga 2020., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 29/2020.
40. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2022., KLASA: 021-05/21-01/427, URBROJ: 251-01-03-21-3 od 28. listopada 2021., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 26/2021.
41. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2023., KLASA: 024-01/22-03/370, URBROJ: 251-16-04-22-3 od 10. studenoga 2022., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 33/2022.
42. Zaključak o prihvatanju Prijedloga financijskog plana Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba za 2024., KLASA: 024-01/23-03/457, URBROJ: 251-16-04-23-3 od 9. studenoga 2023., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 37/2023.
43. Zaključak o razrješenju i imenovanju člana Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-05/17-01/291, URBROJ: 251-01-05-17-3 od 30. listopada 2017., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 20/2017.
44. Zaključak o razrješenju i imenovanju predsjednika Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-05/20-001/381, URBROJ: 251-01-03-20-3 od 2. studenoga 2020., Službeni glasnik Grada Zagreba, broj 29/2020.
45. Zapisnik 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, KLASA: 021-05/21-003/154, URBROJ: 251-01-03/005-21-5, Zagreb, 14. rujna 2021.

8.7.2. Zagrebačka županija

1. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 8. srpnja 2014.

2. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-04 od 15. rujna 2014., Glasnik Zagrebačke županije, broj 23/14, 30. rujna 2014.
3. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen Županu Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-09 od 2. rujna 2014.
4. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen pravnim osobama od posebnog interesa za Zagrebačku županiju, KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-10 od 10. listopada 2014.
5. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-7 od 5. veljače 2015.
6. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-09 od 5. veljače 2015.
7. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije upućen općinama i gradovima Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-2 od 3. ožujka 2015.
8. Dopis Ureda za ravnopravnost spolova upućen Stručnoj službi Skupštine Zagrebačke županije, KLASA: 004-03/14-02/01, URBROJ: 50442/05-14-02 od 22. srpnja 2014.
9. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-03 od 5. veljače 2015.
10. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2015. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-3 od 22. veljače 2016.
11. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2016. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke

- županije u 2016. godini, KLASA: 021-04/17-20/01, URBROJ: 238/1-01-17-3 od 2. veljače 2017.
12. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2018. godinu, KLASA: 021-04/19-20/01, URBROJ: 238/1-01-19-05 od 7. veljače 2019.
 13. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2019. godinu, KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-3 od 3. veljače 2020.
 14. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2020. godinu, KLASA: 021-04/21-20/01, URBROJ: 238/1-01-21-03 od 4. veljače 2021.
 15. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu, KLASA: 029-02/23-19-1, URBROJ: 238-01-23-3 od 9. veljače 2023.
 16. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije u 2023. godini, KLASA: 029-02/24-19/1, URBROJ: 238-01-24-5 od 16. veljače 2024.
 17. Izvješće Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-06 od 5. veljače 2015.
 18. Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, Glasnik Zagrebačke županije, broj 49, godina XXVI., 1. prosinca 2021.
 19. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2016. godinu, KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-05 od 22. veljače 2016.
 20. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2019. godinu, KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-08 od 25. listopada 2018.
 21. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2020. godinu, KLASA: 021-04/19-20/02, URBROJ: 238/1-01-19-03 od 30. listopada 2019.
 22. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2021. godinu, KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-03 od 30. rujna 2020.
 23. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2022. godinu, KLASA: 029-02/22-19/01, URBROJ: 238-01-22-04 od 26. travnja 2022.
 24. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu, KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-03 od 17. listopada 2022.
 25. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2024. godinu, KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-3 od 14. studenog 2023.
 26. Poslovník Županijske skupštine Zagrebačke županije, Glasnik Zagrebačke županije, broj 26/09, 5/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 28/17, 5/18, 14/18, 18/18 – pročišćeni tekst, 23/20, 34/20, 10/21 – pročišćeni tekst i 42/21.

27. Promemorija sa 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 5. veljače 2015.
28. Statut Zagrebačke županije, Glasnik Zagrebačke županije, broj 17/09, 31/09, 4/13, 6/13 – pročišćeni tekst, 5/18, 14/18, 18/18 – pročišćeni tekst, 3/20, 23/20, 6/21 i 10/21 – pročišćeni tekst.
29. Zagrebačka županija, Županijska skupština, Odbor za izbor i imenovanja, KLASA: 029-02/22-02/05, URBROJ: 238-01-22-12 od 4. svibnja 2022. – Javni poziv.
30. Zaključak o prihvaćanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-01/07, URBROJ: 238/1-01-14-59 od 29. rujna 2014., Glasnik Zagrebačke županije, broj 23/14, 30. rujna 2014.
31. Zaključak o prihvaćanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-04 od 5. veljače 2015.
32. Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 021-04/16-01/11, URBROJ: 238/1-01-16-54 od 1. prosinca 2016., Glasnik Zagrebačke županije, broj 33/16, 5. prosinca 2016.
33. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 3. lipnja 2014.
34. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije kojim se prihvaća Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-04 od 8. srpnja 2014.
35. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-05 od 8. srpnja 2014.
36. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 15. rujna 2014.
37. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-03 od 17. studenog 2014.
38. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o upućivanju priopćenja medijima i na web stranicu Zagrebačke županije uoči obilježavanja

Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-4 od 17. studenog 2014.

39. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije o utvrđivanju Prijedloga Zaključka o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2014. godinu i provedbi Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2014. do 2015. godine na području Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/03, URBROJ: 238/1-01-15-08 od 5. veljače 2015.
40. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/07, URBROJ: 238/1-01-15-04 od 29. travnja 2015.
41. Zaključak sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/10, URBROJ: 238/1-01-15-3 od 24. studenog 2015.
42. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/16-20/04, URBROJ: 238/1-01-16-03 od 10. studenog 2016.
43. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/17-20/01, URBROJ: 238/1-01-17-04 od 2. veljače 2017.
44. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/18-20/01, URBROJ: 238/1-01-18-04 od 3. srpnja 2018.
45. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-9 od 25. listopada 2018.
46. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/19-20/01, URBROJ: 238/1-01-19-06 od 7. veljače 2019.
47. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/19-20/02, URBROJ: 238/1-01-19-04 od 30. listopada 2019.
48. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-04 od 3. veljače 2020.
49. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-04 od 30. rujna 2020.
50. Zaključak Županijske skupštine Zagrebačke županije kojim se odobrava Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije za 2023. godinu, KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-03 od 17. listopada 2022., Glasnik Zagrebačke županije, broj 49, godina XXVII., 8. prosinca 2022.
51. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-4 od 14. studenog 2023.

52. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/24-19/1, URBROJ: 238-01-24-6 od 16. veljače 2024.
53. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/02, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 3. lipnja 2014.
54. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/03, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 8. srpnja 2014.
55. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/05, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 15. rujna 2014.
56. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/14-20/06, URBROJ: 238/1-01-14-02 od 17. studenog 2014.
57. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/07, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 29. travnja 2015.
58. Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/08, URBROJ: 238/1-01-15-02 od 3. rujna 2015.
59. Zapisnik sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/15-20/10, URBROJ: 238/1-01-15-20 od 24. studenog 2015.
60. Zapisnik sa 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/16-20/01, URBROJ: 238/1-01-16-02 od 22. veljače 2016.
61. Zapisnik sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/16-20/04, URBROJ: 238/1-01-16-02 od 10. studenog 2016.
62. Zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/18-20/01, URBROJ: 238/1-01-18-2 od 3. srpnja 2018.
63. Zapisnik sa 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/18-20/06, URBROJ: 238/1-01-18-03 od 25. listopada 2018.
64. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/20-20/01, URBROJ: 238/1-01-20-2 od 3. veljače 2020.
65. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/20-20/02, URBROJ: 238/1-01-20-02 od 30. rujna 2020.
66. Zapisnik Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 021-04/21-20/01, URBROJ: 238/1-01-21-02 od 4. veljače 2021.
67. Zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/22-19/01, URBROJ: 238-01-22-03 od 26. travnja 2022.
68. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/22-19/02, URBROJ: 238-01-22-02 od 17. listopada 2022.

69. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/23-19/1, URBROJ: 238-01-23-02 od 9. veljače 2023.
70. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-23-2 od 14. studenog 2023.
71. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije, KLASA: 029-02/23-19/2, URBROJ: 238-01-24-4 od 16. veljače 2024.

8.7.3. Krapinsko-zagorska županija

1. Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-02/12-01/05, URBROJ: 2140/01-02-12-3 od 19. ožujka 2012.
2. Informacija o izvršenju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-02/17-01/05, URBROJ: 2140/01-09-17/2 od 20. ožujka 2017.
3. Izvješće o radu županijskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije u 2022. i 2023. godini, KLASA: 004-04/24-01/02, URBROJ: 2140-09/6-24-3 od 22. veljače 2024.
4. Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 37/17 i 56a/21.
5. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 16, godina 12., 20. prosinca 2004.
6. Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-04/22-01/04, URBROJ: 2140-09-22-2 od 7. travnja 2022.
7. Poslovnik Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije, Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 4, godina 10., 15. ožujka 2002.
8. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2024. i 2025. godinu, KLASA: 004-04/24-01/02, URBROJ: 2140-09/06-24-4 od 22. veljače 2024.
9. Statut Krapinsko-zagorske županije, Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 13/01.
10. Zaključak o prihvaćanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, KLASA: 004-02/15-01/15, URBROJ: 2140/1-01-15-3 od 16. rujna 2015., Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 22, 30. rujna 2015.

11. Zaključak Župana kojim se daje pozitivno mišljenje na Program rada i financijski plan Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2024. i 2025. godinu, KLASA: 004-04/24-01/06, URBROJ: 2140-02-24-3 od 26. veljače 2024.
12. Zaključak Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije donesen na 8. sjednici održanoj 27. lipnja 2022., KLASA: 004-04/22-01/07, URBROJ: 2140-01-23-3, Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije, broj 26A, 30. lipnja 2022.
13. Zaključak Županijske skupštine Krapinsko-zagorske županije o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije za 2022. i 2023. godinu, KLASA: 004-04/24-01/05, URBROJ: 2140-01-24-4 od 6. ožujka 2024.
14. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-04/22-01/04, URBROJ: 2140-09-22-3 od 7. travnja 2022.
15. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-04/22-01/05, URBROJ: 2140-09-22-2 od 20. svibnja 2022.
16. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, 22. veljače 2023.
17. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, 18. svibnja 2023.
18. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, 22. veljače 2024.
19. Zapisnik sa zajedničkog sastanka Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije i Županijskog tima za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, KLASA: 004-02/20-01/06, URBROJ: 2140/01-09-20-7 od 3. srpnja 2020.
20. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije, KLASA: 004-02/20-01/09, URBROJ: 2140/01-09-20-4 od 12. listopada 2020.

8.7.4. Sisačko-moslavačka županija

1. Dokument Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-18-33 od 15. ožujka 2018.
2. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-19-38 od 25. siječnja 2019.

3. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz aktivnosti i rad Povjerenstva u 2019. godini, KLASA: 005-04/19-01/01, URBROJ: 2176/01-01-20-2 od 10. siječnja 2020.
4. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-4 od 20. siječnja 2016.
5. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-5 od 2. veljače 2016.
6. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-16-7 od 22. veljače 2016.
7. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-17-19 od 13. siječnja 2017.
8. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja – podaci za 2016. godinu, KLASA: 100-01/17-01/01, URBROJ: 2176/1-02-17-2 od 20. veljače 2017.
9. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji – podaci o radu Povjerenstva za 2017. godinu, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-18-32 od 1. veljače 2018.
10. Dopis Stručne službe za poslove Skupštine i opće poslove upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji – podaci o radu Povjerenstva za 2018. godinu, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-10-19-37 od 18. siječnja 2019.
11. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije u 2016. godini, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-17-20 od 11. siječnja 2017.
12. Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 4/2006.

13. Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 2/2010.
14. Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 13/2013.
15. Poslovnik o radu Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 14/09, 5/10, 2/11, 3/13, 29/18.
16. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2016.–2017., KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-16-11 od 30. lipnja 2016.
17. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 25/2015.
18. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 7/2019.
19. Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 11/2004.
20. Statut Sisačko-moslavačke županije, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 11/09, 5/10, 2/11, 3/13, 5/18, 3/20, 5/20, 9/21.
21. Zaključak o prihvaćanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije, broj 5/2012.
22. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/01-01-16-12 od 30. lipnja 2016.
23. Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/01-01-17-21 od 11. siječnja 2017.
24. Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije, KLASA: 021-01/16-01/02, URBROJ: 2176/1-01-17-26 od 20. travnja 2017.

8.7.5. Karlovačka županija

1. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2012. do 2015. godine na području Karlovačke županije, KLASA: 021-04/12-01/139, URBROJ: 2133/1-08/01-12-45 od 30. listopada 2012.

2. Dopis Upravnog odjela Župana, Službenika za informiranje Karlovačke županije, KLASA: 008-01/24-01/18, URBROJ: 2133/01-01/01-24-2 od 28. listopada 2024.
3. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2013. godinu, KLASA: 010-01/14-01/55, URBROJ: 2133/1-08/01-14-02 od 30. siječnja 2014.
4. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2014. godinu, KLASA: 010-01/15-01/117, URBROJ: 2133/1-08/01-15-02 od 17. veljače 2015.
5. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2015. godinu, KLASA: 010-01/16-01/102, URBROJ: 2133/1-08/01-16-02 od 8. veljače 2016.
6. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2016. godinu, KLASA: 010-01/17-01/21, URBROJ: 2133/1-08/01-17-01 od 17. siječnja 2017.
7. Izvještaj o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2018. godinu, KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-03 od 16. siječnja 2019.
8. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2019. godinu, Glasnik Karlovačke županije, broj 08/2020.
9. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2022. godinu, KLASA: 024-02/23-03/54, URBROJ: 2133-01-01/07-23-1, Karlovac, 6. studenoga 2023.
10. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije za 2023. godinu, KLASA: 024-02/24-03/39, URBROJ: 2133-01-01/07-24-1, Karlovac, 27. rujna 2024.
11. Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost Karlovačke županije, Glasnik Karlovačke županije, broj 35/13, Karlovac, 16. rujna 2013.
12. Rješenje o imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije doneseno na 6. sjednici Županijske skupštine održane 30. studenoga 2017. godine, Glasnik Karlovačke županije, broj 40/17, Karlovac, 30. studenoga 2017.
13. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije doneseno na 5. sjednici Županijske skupštine Karlovačke županije održane 16. prosinca 2021. godine, Glasnik Karlovačke županije, broj 54b/21, Karlovac, 16. prosinca 2021.
14. Statut Karlovačke županije, Glasnik Karlovačke županije, broj 17/21, Karlovac, 24. ožujka 2021.
15. Zaključak iz Zapisnika sa 16. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/16-01/354, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 22. rujna 2016.

16. Zaključci sa VII. Koordinacije županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova održane u organizaciji Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH, KLASA: 004-02/15-01/06, URBROJ: 50442/05-15-14 od 29. svibnja 2015.
17. Zapisnik s 1. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/13-01/448, URBROJ: 2133/1-08/01-13-01 od 19. rujna 2013.
18. Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/13-01/521, URBROJ: 2133/1-08/01-13-01 od 7. studenoga 2013.
19. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/14-01/55, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 30. siječnja 2014.
20. Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/14-01/225, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 23. travnja 2014.
21. Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/14-01/267, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 12. svibnja 2014.
22. Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/14-01/437, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 10. rujna 2014.
23. Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/14-01/551, URBROJ: 2133/1-08/01-14-01 od 17. studenoga 2014.
24. Zapisnik sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/117, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 17. studenoga 2014.
25. Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/230, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 27. travnja 2015.
26. Zapisnik sa 10. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/312, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 16. lipnja 2015.
27. Zapisnik s 11. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/176, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 7. rujna 2015.
28. Zapisnik s 12. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/447, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 30. rujna 2015.
29. Zapisnik s 13. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/15-01/550, URBROJ: 2133/1-08/01-15-01 od 15. prosinca 2015.
30. Zapisnik sa 14. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/16-01/102, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 8. veljače 2016.
31. Zapisnik sa 15. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 010-01/16-01/197, URBROJ: 2133/1-08/01-16-01 od 8. travnja 2016.

32. Zapisnik sa 1. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 010-01/18-01/21, URBROJ: 2133/1-01-03/01-18-03 od 24. siječnja 2018.
33. Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/18-01/39, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-04 od 21. veljače 2018.
34. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/18-01/118, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-02 od 29. svibnja 2018.
35. Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/18-01/169, URBROJ: 2133/1-01-03/1-18-02 od 10. listopada 2018.
36. Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/18-01/196, URBROJ: 2133/1-01-03/01-18-02 od 16. studenoga 2018.
37. Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-04 od 16. siječnja 2019.
38. Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/19-01/02, URBROJ: 2133/1-01/01-19-03 od 21. veljače 2019.
39. Zapisnik sa 8. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/19-01/49, URBROJ: 2133/1-01/01-19-02 od 29. ožujka 2019.
40. Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 021-04/19-01/133, URBROJ: 2133/1-01/01-19-02 od 9. listopada 2019.
41. Zapisnik s 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 024-02/22-03/9, URBROJ: 2133-01/03-22-2 od 28. veljače 2022.
42. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 024-02/22-03/31, URBROJ: 2133-01/03-22-2 od 3. svibnja 2022.
43. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 024-02/24-03/3, URBROJ: 2133-01-01/07-23-2 od 1. veljače 2024.

44. Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Karlovačke županije, KLASA: 024-02/24-03/18, URBROJ: 2133-01-01/07-23-2 od 3. travnja 2024.

8.7.6. Varaždinska županija

1. Akcijski plan Varaždinske županije za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. godine, KLASA: 004-01/11-01/18, URBROJ: 2186/1-01-12-3 od 28. ožujka 2012., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 8/2012.
2. Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu skrb, civilno društvo i hrvatske branitelje Varaždinske županije, KLASA: 004-01/24-01/12, URBROJ: 2186-07/1-24-3 od 4. studenoga 2024.
3. Dopis Upravnog odjela za poslove Skupštine i župana, Službenika za informiranje Varaždinske županije, KLASA: 008-01/24-01/29, URBROJ: 2186-03/3-24-7 od 6. studenoga 2024.
4. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2014. godinu, KLASA: 023-02/15-01/9, URBROJ: 2186/1-01-14-1, 2015. godina.
5. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2015. godinu, 2016. godina.
6. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2016. godinu, KLASA: 023-02/17-01/4, URBROJ: 2186/1-01-17-1 od 6. veljače 2017.
7. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2017. godinu, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-4 od 7. veljače 2018.
8. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2018. godinu, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-8 od 5. lipnja 2019.
9. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2019. godinu, KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-4 od 27. veljače 2020.
10. Izvješće s 3. telefonske sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 24. srpnja 2019. godine, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-08-19-12 od 24. srpnja 2019.
11. Izvješće s 5. telefonske sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. veljače 2020. godine, KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-2 od 7. veljače 2020.

12. Izvješće sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 1. listopada 2014. godine, KLASA: 004-01/14-01/13, URBROJ: 2186/1-01-14-6 od 2. rujna 2014.
13. Izvješće sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 4. veljače 2015. godine, KLASA: 004-01/15-01/6, URBROJ: 2186/1-01-15-3 od 5. veljače 2015.
14. Izvješće sa 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 28. kolovoza 2015. godine, KLASA: 004-01/15-01/12, URBROJ: 2186/1-01-15-5 od 28. kolovoza 2015.
15. Izvješće sa 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. listopada 2015. godine, KLASA: 004-01/15-01/14, URBROJ: 2186/1-01-15-3 od 7. listopada 2015.
16. Izvješće sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 25. studenoga 2015. godine, KLASA: 004-01/15-01/16, URBROJ: 2186/1-01-15-4 od 25. studenoga 2015.
17. Izvješće sa 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 4. veljače 2016. godine, KLASA: 004-01/16-01/2, URBROJ: 2186/1-01-16-3 od 5. veljače 2016.
18. Izvješće sa 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. veljače 2017. godine, KLASA: 004-01/17-01/1, URBROJ: 2186/1-01-17-3 od 6. veljače 2017.
19. Odluka o izmjenama Odluke o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 004-01/10-01/3, URBROJ: 2186/1-01/1-10-2 od 10. ožujka 2010., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 6, godina XVIII, 16. ožujka 2010.
20. Odluka o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 004-01/09-01/5, URBROJ: 2186/1-01/1-09-2 od 22. prosinca 2009., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 48, godina XVII, 22. prosinca 2009.
21. Odluka o osnivanju Odbora za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 004-01/02-01/1, URBROJ: 2186/1-01-02-1 od 10. listopada 2002., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 21, godina X, 2. studenoga 2002.
22. Podatak iz dostavljenog dopisa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji upućen

- Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-02/18-01/1, URBROJ: 2186/1-08-18-2 od 18. siječnja 2018.
23. Podatak iz dostavljenog dopisa Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji – podaci o radu Povjerenstva u 2018. godini, KLASA: 004-02/19-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-2 od 17. siječnja 2019.
24. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za razdoblje od 2013. do 2017. godine, KLASA: 004-01/13-01/7, URBROJ: 2186/1-01-13-3 od 19. prosinca 2013.
25. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2014. godinu, KLASA: 004-01/13-01/7, URBROJ: 2186/1-01-13-4 od 19. prosinca 2013.
26. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2015. godinu, KLASA: 004-01/15-01/6, URBROJ: 2186/1-01-15-4 od 4. veljače 2015.
27. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2016. godinu, KLASA: 004-01/16-01/2, URBROJ: 2186/1-01-16-4 od 4. veljače 2016.
28. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2017. godinu, KLASA: 004-01/17-01/1, URBROJ: 2186/1-01-17-4 od 6. veljače 2017.
29. Program rada za razdoblje od 2018. do 2021. godine, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-5 od 7. veljače 2018.
30. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2018. godinu, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-18-6 od 7. veljače 2018.
31. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2019. godinu, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-01-19-10 od 5. lipnja 2019.
32. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2020. godinu, KLASA: 004-02/20-01/4, URBROJ: 2186/1-01-20-5 od 27. veljače 2020.
33. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-4 od 28. prosinca 2021.
34. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2022. godinu, KLASA: 004-04/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-5 od 28. prosinca 2021.
35. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije za 2023. godinu, KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-30 od 19. prosinca 2022.
36. Promemorija s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova održane 5. lipnja 2019. godine, KLASA: 004-02/18-01/2, URBROJ: 2186/1-08-19-1 od 6. lipnja 2019.

37. Rezolucija o proglašenju Varaždinske županije sigurnim mjestom za žene, Službeni glasnik Varaždinske županije, broj 54, 13. lipnja 2024.
38. Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 119-01/13-01/17, URBROJ: 2186/1-01/1-13-2 od 19. studenoga 2013., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 64, godina XXI, 20. studenoga 2013.
39. Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 119-01/17-01/40, URBROJ: 2186/1-01/1-17-2 od 5. prosinca 2017., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 69, godina XXV, 6. prosinca 2017.
40. Rješenje o imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije, KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01/1-21-2 od 30. studenoga 2021., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 96, godina XXIX, 1. prosinca 2021.
41. Skraćeni zapisnik sa 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 28. prosinca 2021., KLASA: 004-02/21-01/2, URBROJ: 2186/1-01-21-5 od 29. prosinca 2021.
42. Skraćeni zapisnik sa 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 19. svibnja 2022., KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186/1-01-22-3 od 19. svibnja 2022.
43. Skraćeni zapisnik s 3. elektroničke sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. rujna 2022., KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-1 od 7. rujna 2022.
44. Skraćeni zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 3. listopada 2022., KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22 od 3. listopada 2022.
45. Skraćeni zapisnik s 5. elektroničke sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. rujna 2022., KLASA: 004-02/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-24 od 13. listopada 2022.
46. Skraćeni zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 19. prosinca 2022., KLASA: 004-04/22-01/2, URBROJ: 2186-01-22-29 od 19. prosinca 2022.
47. Skraćeni zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 7. veljače 2023., KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-07/6-23-6 od 7. veljače 2023.

48. Skraćeni zapisnik s 8. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 31. kolovoza 2023., KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-01-23-33 od 1. rujna 2023.
49. Skraćeni zapisnik s 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. listopada 2023., KLASA: 004-01/23-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-35 od 6. listopada 2023.
50. Skraćeni zapisnik s 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 12. siječnja 2024., KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-4 od 12. siječnja 2024.
51. Skraćeni zapisnik s 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 6. svibnja 2024., KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-07/8-23-17 od 6. svibnja 2024.
52. Skraćeni zapisnik s 12. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održane 3. rujna 2024., KLASA: 004-01/24-01/3, URBROJ: 2186-01-24-28 od 3. rujna 2024.
53. Statut Varaždinske županije, Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 15/09, 27/09, 48/09, 36/10, 13/13, 46/13 – pročišćeni tekst.
54. Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini donesen na sjednici Županijske skupštine Varaždinske županije, KLASA: 004-01/15-01/11, URBROJ: 2186/1-01/1-15-2 od 20. svibnja 2015., Službeni vjesnik Varaždinske županije, broj 23/2015.

8.7.7. Koprivničko-križevačka županija

1. Poslovnička odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-06/21-02/6, URBROJ: 2137/1-02/03-21-1 od 2. prosinca 2021.
2. Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-06/12-02/3, URBROJ: 2137/1-02/04-11-1 od 19. siječnja 2012.
3. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2014. godinu, KLASA: 021-06/13-02/2, URBROJ: 2137/1-02/01-13-3 od 13. studenoga 2013.
4. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2015. godinu.

5. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2016. godinu, KLASA: 021-06/15-01/2, URBROJ: 2137/1-01/03-16-2 od 26. studenoga 2015.
6. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2017. godinu, KLASA: 021-06/16-01/3, URBROJ: 2137/1-02/03-16-2.
7. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2018. godinu, KLASA: 021-06/17-02/8, URBROJ: 2137/1-02/03-17-1.
8. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2019. godinu, KLASA: 021-06/18-02/4, URBROJ: 2137/1-02/03-18-1 od 9. listopada 2018.
9. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2020. godinu, KLASA: 021-06/19-02/5, URBROJ: 2137/1-02/03-19-1 od 28. listopada 2020.
10. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2021. godinu, KLASA: 021-06/20-02/7, URBROJ: 2137/1-02/03-20-1 od 9. listopada 2020.
11. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2022. godinu, KLASA: 021-06/21-02/3, URBROJ: 2137/1-02/03-21-2 od 25. listopada 2021.
12. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2023. godinu, KLASA: 400-02/22-01/9, URBROJ: 2137-02/03-22-2 od 4. studenoga 2022.
13. Program Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2024. godinu, KLASA: 400-02/23-01/9, URBROJ: 2137-02/03-23-1 od 19. listopada 2023.
14. Rješenje o osnivanju i imenovanju članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 022-03/04-01/01, URBROJ: 2137-11-04-2 od 26. studenoga 2004., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 9, godina XII., 17. prosinca 2004.
15. Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 022-03/07-01/01, URBROJ: 2137-08-07-2 od 4. listopada 2007., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 10, godina XV., 15. listopada 2007.
16. Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/09-01/07,

- URBROJ: 2137/1-02-09-1 od 25. rujna 2009., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 12, 26. rujna 2009.
17. Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-01/13-01/20, URBROJ: 2137/1-02/01-13-2 od 26. rujna 2013., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 12, 1. listopada 2013.
18. Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-06/17-02/5, URBROJ: 2137/1-02/03-17-1 od 23. rujna 2017., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 15, 5. listopada 2017.
19. Rješenje o izmjeni Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-06/19-02/2, URBROJ: 2137/1-02/03-19-1 od 25. veljače 2019., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 2, 28. veljače 2019.
20. Rješenje o izmjenama Rješenja o osnivanju i imenovanju predsjednika/predsjednice i članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-02/21-01/3, URBROJ: 2137/1-02/03-21-2 od 6. rujna 2021., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 17, 7. rujna 2021.
21. Zaključak, KLASA: 021-06/21-01/4, URBROJ: 2137/1-02/03-21-36 od 23. rujna 2021., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 20, 1. listopada 2021.
22. Zaključak o prihvatanju nacrtu Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Koprivničko-križevačke županije, KLASA: 004-01/12-01/4, URBROJ: 2137/1-02/04-12-4 od 6. prosinca 2012.
23. Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije za 2020. godinu, KLASA: 021-06/21-02/1, URBROJ: 2137/1-02/03-21-3 od 23. rujna 2021., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 20, 1. listopada 2021.
24. Zaključak o pristupanju Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, KLASA: 021-06/17-02/7, URBROJ: 2137/1-02/03-17-4 od 4. prosinca 2017., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 19, 12. prosinca 2017.
25. Zaključak o proglašenju Koprivničko-križevačke županije sigurnim mjestom za žene, KLASA: 004-01/23-01/7, URBROJ: 2137-02/01-23-2 od 20. prosinca 2023., Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije, broj 28, 20. prosinca 2023.

26. Zapisnik s 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 5. listopada 2017.
27. Zapisnik s 1. konstituirajuće sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 11. listopada 2013.
28. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 13. studenoga 2013.
29. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 27. siječnja 2014.
30. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 14. veljače 2014.
31. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 31. kolovoza 2018.
32. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 9. listopada 2018.
33. Zapisnik sa 10. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 4. lipnja 2019.
34. Zapisnik s 12. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 9. svibnja 2014.
35. Zapisnik s 13. tematske sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 12. lipnja 2014.
36. Zapisnik sa 13. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 28. listopada 2019.
37. Zapisnik s 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 16. lipnja 2014.
38. Zapisnik sa 16. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 19. prosinca 2023.
39. Zapisnik s 40. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 20. siječnja 2016.
40. Zapisnik s 41. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 11. ožujka 2016.
41. Zapisnik s 45. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije od 7. lipnja 2016.

8.7.8. Bjelovarsko-bilogorska županija

1. Akcijski plan za provedbu mjera nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 004-01/12-01/1, URBROJ: 2103/1-01-13-01 od 27. veljače 2013., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 1, godina XVII., 28. veljače 2013.
2. Odgovor Službe ureda župana na zahtjev za pristup informacijama, KLASA: 008-01/24-02/04, URBROJ: 2103-14-24-2 od 25. listopada 2024.
3. Prijedlog Zaključka o prihvaćanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 021-06/15-01/30, URBROJ: 2103/1-01-15-02 od 25. rujna 2015.
4. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2014. godinu, KLASA: 021-06/14-01/2, URBROJ: 2103/1-01-14-02 od 5. ožujka 2014.
5. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2015. godinu, KLASA: 021-06/15-01/4, URBROJ: 2103/1-01-15-02 od 6. ožujka 2015.
6. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2016. godinu, KLASA: 021-06/16-01/2, URBROJ: 2103/1-01-16-02 od 7. ožujka 2016.
7. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2017. godinu, KLASA: 021-06/17-01/2, URBROJ: 2103/1-01-17-02 od 17. veljače 2017.
8. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2019. godinu, KLASA: 021-06/19-01/2, URBROJ: 2103/1-01-19-02 od 8. siječnja 2019.
9. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2022. godinu, KLASA: 021-06/21-01/31, URBROJ: 2103/1-01-21-01 od 16. prosinca 2021.
10. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2023. godinu, KLASA: 004-02/23-01/01, URBROJ: 2103-01-23-01 od 15. svibnja 2023.
11. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu, KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 23-1 od 8. prosinca 2023.

12. Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-01/13-01/24, URBROJ: 2103-01-01-13-01 od 24. listopada 2013., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 10, godina XIX, 28. listopada 2013.
13. Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-01/17-01/22, URBROJ: 2103/1-01-17-01 od 14. lipnja 2017., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 3, godina XXVIII., 14. lipnja 2017.
14. Rješenje o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 080-01/21-01/36, URBROJ: 2103/1-01-21-01 od 16. srpnja 2021., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 5, godina MMXXI., 19. srpnja 2021.
15. Statut Bjelovarsko-bilogorske županije, Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 02/21 – pročišćeni tekst.
16. Zaključak o prihvaćanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2022. godinu, KLASA: 021-06/21-01/31, URBROJ: 2103/1-01-22-02 od 11. ožujka 2022., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije, broj 1, godina MMXXII., 11. ožujka 2022.
17. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 021-06/16-01/2, URBROJ: 2103/1-01-16-4 od 7. ožujka 2016.
18. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Županijskoj skupštini Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 004-02/23-01/01, URBROJ: 2103-15/01-23-3 od 15. svibnja 2023.
19. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije upućen Županijskoj skupštini Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 2103-15/01-23-3 od 5. prosinca 2023.
20. Zaključak Županijske skupštine o prihvaćanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 021-06/15-01/4, URBROJ: 2103/1-01-15-4 od 17. ožujka 2015.
21. Zaključak Županijske skupštine o prihvaćanju Programa rada za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2017. godinu, KLASA: 021-06/17-01/2, URBROJ: 2103/1-01-17-4 od 13. ožujka 2017.

22. Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2019. godinu, KLASA: 021-06/19-01/2, URBROJ: 2103/101-19-5 od 6. ožujka 2019.
23. Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2023. godinu, KLASA: 004-03/23-01/01, URBROJ: 2103-15-01-23-2 od 24. svibnja 2023.
24. Zaključak Županijske skupštine o prihvatanju Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije za 2024. godinu, KLASA: 004-02/23-01/02, URBROJ: 2103-15-01/-23-2 od 15. prosinca 2023.
25. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 17. prosinca 2013.
26. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 5. ožujka 2014.
27. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 14. svibnja 2014.
28. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 22. rujna 2014.
29. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 25. studenoga 2014.
30. Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 6. ožujka 2015.
31. Zapisnik s 9. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 25. rujna 2015.
32. Zapisnik sa 11. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 7. ožujka 2016.
33. Zapisnik s 14. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 22. rujna 2016.
34. Zapisnik sa 16. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 17. veljače 2017.
35. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 21. rujna 2018.
36. Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije od 11. siječnja 2019.

37. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 024-02/23-04/11, URBROJ: 2103-15-01/03-23-3 od 15. svibnja 2023.
38. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije, KLASA: 024-02/23-04/30, URBROJ: 2103-15-23-3 od 5. prosinca 2023.

8.7.9. Primorsko-goranska županija

1. Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije u 2013., 2014. i 2015. godini.
2. Izvješće o radu – važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije u 2019. godini.
3. Obavijest Službenika za informiranje na zahtjev za pristup informacijama, KLASA: 008-01/24-01/46, URBROJ: 2170-01-01/2-24-3, Rijeka, 22. listopada 2024.
4. Odluka o izboru članova Odbora za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/01-02/79, URBROJ: 2170/01-20/01-3 od 15. studenoga 2001., Službene novine, broj 28, godina IX, 15. studenoga 2001.
5. Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/07-02/53, URBROJ: 2170/1-04-01-07-3 od 5. srpnja 2007., Službene novine, broj 27, godina XV, 6. srpnja 2007.
6. Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/11-01/5, URBROJ: 2170/1-01-01/4-11-64 od 7. srpnja 2011., Službene novine, broj 20, godina XIX, 7. srpnja 2011.
7. Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/15-01/6, URBROJ: 2170/1-01-01/5-15-25 od 24. lipnja 2015., Službene novine, broj 21, godina XXIII, 24. lipnja 2015.
8. Odluka o imenovanju članova/ica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/19-01/3, URBROJ: 2170/1-01-01/5-19-64 od 30. svibnja 2019., Službene novine, broj 14, godina XXVII, 31. svibnja 2019.
9. Odluka o imenovanju članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službene novine, broj 38, godina XXXI, 2. studenoga 2023.
10. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/07-02/27, URBROJ: 2170/1-04-01-3 od 26. travnja 2007., Službene novine, broj 17, godina XV, 27. travnja 2007.

11. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, Službene novine, broj 17/07, 31/13, 27/21, 2/22.
12. Odluka o pristupanju Primorsko-goranske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, Službeni glasnik Primorsko-goranske županije, godina XXIV, broj 30, 25. studenoga 2016.
13. Odluka o razrješenju i imenovanju članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 024-04/22-01/3, URBROJ: 2170-01-01/5-22-43 od 5. svibnja 2022., Službene novine, broj 14/2022.
14. Zapisnik s konstituirajuće sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/19-07/7, URBROJ: 2170/1-01-01/2-19-24 od 3. srpnja 2019.
15. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10/5-19-7 od 28. listopada 2019.
16. Zapisnik s 4. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10/5-19-27 od 25. studenoga 2019.
17. Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/-20-30 od 5. veljače 2020.
18. Zapisnik sa 6. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-33 od 4. ožujka 2020.
19. Zapisnik sa 7. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-36 od 9. lipnja 2020.
20. Zapisnik sa 8. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-39 od 17. srpnja 2020.
21. Zapisnik sa 9. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-45 od 15. rujna 2020.
22. Zapisnik sa 10. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-48 od 14. listopada 2020.

23. Zapisnik sa 11. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-21-58 od 20. siječnja 2021.
24. Zapisnik sa 12. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-21-61 od 10. ožujka 2021.
25. Zapisnik sa 13. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-64 od 26. svibnja 2021.
26. Zapisnik sa 14. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-68 od 16. lipnja 2021.
27. Zapisnik s 15. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-70 od 31. kolovoza 2021.
28. Zapisnik sa 16. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-71 od 12. listopada 2021.
29. Zapisnik sa 17. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-75 od 17. studenoga 2021.
30. Zapisnik sa 18. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-84 od 19. siječnja 2022.
31. Zapisnik sa 20. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-89 od 8. ožujka 2022.
32. Zapisnik sa 21. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-94 od 4. svibnja 2022.
33. Zapisnik sa 22. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-95 od 20. srpnja 2022.

34. Zapisnik sa 23. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-20-100 od 23. studenoga 2022.
35. Zapisnik sa 24. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-103 od 20. prosinca 2022.
36. Zapisnik sa 25. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-22-106 od 15. veljače 2023.
37. Zapisnik sa 27. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-23-112 od 31. svibnja 2023.
38. Zapisnik sa 28. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 021-04/19-08/1, URBROJ: 2170/1-10-01/04-23-115 od 20. lipnja 2023.
39. Zapisnik s konstituirajuće sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 024-04/23-08/2, URBROJ: 2170-01-01/2-23-28 od 29. studenoga 2023.
40. Zapisnik s 2. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-6 od 24. siječnja 2024.
41. Zapisnik s 3. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-10 od 26. ožujka 2024.
42. Zapisnik s 4. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-12 od 26. lipnja 2024.
43. Zapisnik s 5. sjednice Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije, KLASA: 024-04/23-07/4, URBROJ: 2170-10-01/06-24-16 od 4. srpnja 2024.

8.7.10. Ličko-senjska županija

1. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Vladi Republike Hrvatske vezano uz obilježavanje 22. rujna, Nacionalnog dana borbe protiv

- nasilja nad ženama, KLASA: 550-01/15-01/30, URBROJ: 2125/1-04-15-03 od 23. rujna 2015.
2. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova s podacima o radu Povjerenstva u 2017. godini vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, KLASA: 004-01/17-01/22, URBROJ: 2125/1-04-18-6 od 17. siječnja 2018.
 3. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Vladi Republike Hrvatske vezano uz obilježavanje 22. rujna, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, KLASA: 004-01/18-01/07, URBROJ: 2125/1-04-18-02 od 24. rujna 2018.
 4. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova s podacima o radu Povjerenstva u 2018. godini vezano uz provedbu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, KLASA: 004-01/18-01/09, URBROJ: 2125/1-04-19-06 od 17. siječnja 2019.
 5. Dopis Upravnog odjela za financije i društvene djelatnosti Ličko-senjske županije upućen Uredu za ravnopravnost spolova vezano uz aktivnosti i rad Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije u 2019. godini, KLASA: 004-01/19-01/05, URBROJ: 2125/1-04-20-02 od 21. siječnja 2020.
 6. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz dostavu podataka o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini, KLASA: 004-05/22-01/01, URBROJ: 2125-04-02/2-22-2 od 17. siječnja 2022.
 7. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz dostavu podataka o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini, KLASA: 004-05/23-01/01, URBROJ: 2125-15-23-2 od 14. veljače 2023.
 8. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije za 2016. godinu, KLASA: 004-01/16-01/10, URBROJ: 2125/1-04-17-04 od 16. siječnja 2017.
 9. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/10-01/054, URBROJ: 2125/1-01-10-03 od 29. travnja 2010., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 7, godište XVIII., 29. travnja 2010., str. 278.
 10. Rješenje o razrješenju i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije, KLASA: 004-01/13-01/13, URBROJ:

2125/1-01-13-4 od 30. rujna 2013., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 18, godište XXI, 30. rujna 2013., str. 993–994.

11. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije, KLASA: 004-01/17-01/12, URBROJ: 2125/1-01-17-03 od 25. rujna 2017., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 21, godište XXV, 25. rujna 2017., str. 1102.
12. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije, KLASA: 004-01/19-01/08, URBROJ: 2125/1-01-19-03 od 27. studenoga 2019., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 2, godište XXVI, 27. studenoga 2019., str. 2306.
13. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije, KLASA: 004-01/21-01/05, URBROJ: 2125/1-01-21-03 od 9. prosinca 2021., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 36, godište XXIX, 9. prosinca 2021., str. 2794.
14. Zaključak, KLASA: 004-01/17-01/11, URBROJ: 2125/1-01-17-05 od 25. rujna 2017., Županijski glasnik Ličko-senjske županije, broj 21, godište XXV, 25. rujna 2017.

8.7.11. Virovitičko-podravska županija

1. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2020. godinu, Virovitica, 14. siječnja 2021.
2. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2021. godinu, Virovitica, 26. siječnja 2022.
3. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2022. godinu.
4. Izvještaj o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2023. godinu.
5. Izvještaj o radu i aktivnostima Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2022. godinu sukladno preporukama Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinicama lokalne i područne samouprave od 21. travnja 2022.
6. Izvještaj Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2023. godinu vezan uz preporuke.
7. Izvještaj Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2024. godinu vezan uz preporuke.

8. Odluka o dopuni Odluke o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 021-01/18-01/01, URBROJ: 2189/1-04/1-3 od 1. ožujka 2018., Službeni glasnik, godina XXIV, broj 2, 2. ožujka 2018., str. 23.
9. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 021-01/09-01/48, URBROJ: 2189/1-01-09-2 od 24. studenoga 2009., Službeni glasnik, broj 10, godina XVII, 25. studenoga 2009., str. 70–71.
10. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 021-05/13-01/07, URBROJ: 2189/1-04/1-13-2 od 16. prosinca 2013., Službeni glasnik, broj 7, godina XX, 16. prosinca 2013., str. 133–134.
11. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 021-01/17-01/08, URBROJ: 2189/01-04/1-17-2 od 17. listopada 2017., Službeni glasnik, broj 8, godina XXIII, 20. listopada 2017., str. 165–166.
12. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 021-05/21-02/11, URBROJ: 2189/1-04/01-21-1 od 14. prosinca 2021., Službeni glasnik, broj 10, godina XXVI, 12. prosinca 2021., str. 43–44.
13. Odluka o pristupanju Virovitičko-podravske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, KLASA: 004-01/16-01/02, URBROJ: 2189/1-04/1-16-2 od 20. prosinca 2016.
14. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2018. godinu.
15. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2020. godinu.
16. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2021. godinu.
17. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2023. godinu.
18. Plan rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije za 2024. godinu.
19. Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije, KLASA: 004-01/14-01/14, URBROJ: 2189/1-04/1-14-2 od 18. veljače 2014., Službeni glasnik, broj 1, godina XXI, 21. travnja 2014.

8.7.12. Požeško-slavonska županija

1. Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. za područje Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/12-03/03, URBROJ: 2177/1-05-05/1-12-14 od 5. listopada 2012., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 04/2012.
2. Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen gradovima Požeško-slavonske županije vezano uz imenovanje članova Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-2 od 15. studenoga 2017.
3. Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen Županu i Županijskoj skupštini s prijedlogom Odluke o prihvaćanju Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini od 6. ožujka 2019.
4. Dopis Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, KLASA: 024-03/23-07/1, URBROJ: 2177-06-01/5-23-2 od 6. veljače 2023.
5. Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2014. godinu.
6. Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2018.
7. Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1. siječnja 2022. do 31. prosinca 2022.
8. Izvješće o radu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2024.
9. Očitovanje Upravnog odjela za poslove župana i Županijske skupštine dostavljeno na zahtjev za pristup informacijama, KLASA: 008-01/25-01/13, URBROJ: 2177-06-02/2-25-1 od 3. travnja 2025.
10. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/04-06/21, URBROJ: 2177-01-05/1-04-12 od 6. prosinca 2004., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 09/2004, str. 39–40.
11. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 024-03/22-04/2, URBROJ: 2177-06-01/7-22-18 od 20. lipnja 2022., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 09/2022.

12. Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2014. godinu.
13. Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2022. godinu.
14. Operativni plan rada Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije za 2023. godinu.
15. Povjerenstvo za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, Provedba Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini, KLASA: 024-03/22-05/1, URBROJ: 2177/1-06-01/7-22-2, Požega, 31. siječnja 2022.
16. Poziv za 1. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-1 od 8. rujna 2022.
17. Poziv za 2. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/14-04/04, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-1 od 13. veljače 2014.
18. Poziv za 3. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/14-04/16, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-1 od 12. prosinca 2014.
19. Poziv za 3. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 024-03/24-05/5, URBROJ: 2177-06-01/5-24-1 od 31. siječnja 2024.
20. Poziv za 4. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/15-06/, URBROJ: 2177/1-05-05/1-15-1 od 9. veljače 2015.
21. Poziv za 5. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/16-04/02, URBROJ: 2177/1-05-05/1-16-1 od 15. veljače 2016.
22. Poziv za 6. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-1 od 15. studenoga 2017.
23. Poziv za 7. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/19-04/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-1 od 14. siječnja 2019.
24. Poziv za 8. sjednicu Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova, KLASA: 021-02/19-04/14, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-1 od 16. prosinca 2019.
25. Rješenje o imenovanju članova/ica Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/17-03/5, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-22 od 5. prosinca 2017., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 08/2017, str. 104.
26. Rješenje o razrješenju i imenovanju članova Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/13-03/06, URBROJ: 2177/1-05-05/1-13-24 od 24. rujna 2013., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 05/2013, str. 74.

27. Rješenje o razrješenju i imenovanju članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/17-03/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-29 od 20. ožujka 2017., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 01/2017, str. 26–27.
28. Rješenje o razrješenju i imenovanju članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/18-03/3, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-11 od 12. rujna 2018., Požeško-slavonski službeni glasnik, broj 05/2018, str. 51.
29. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-2 od 12. rujna 2022.
30. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/14-04/04, URBROJ: 2177/1-05-05/1-13-2 od 5. prosinca 2013.
31. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/14-04/16, URBROJ: 2177/1-05-05/1-14-2 od 17. prosinca 2014.
32. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 024-03/22-05/9, URBROJ: 2177-06-01/5-22-2 od 12. rujna 2022.
33. Zapisnik s 5. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/16-04/02, URBROJ: 2177/1-05-05/1-16-2 od 26. veljače 2016.
34. Zapisnik sa 6. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/17-04/7, URBROJ: 2177/1-05-05/1-17-3 od 23. studenoga 2017.
35. Zapisnik sa 7. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/19-04/1, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-2 od 21. siječnja 2019.
36. Zapisnik s 8. sjednice Povjerenstva za promicanje ravnopravnosti spolova Požeško-slavonske županije, KLASA: 021-02/19-04/14, URBROJ: 2177/1-05-05/1-19-2 od 27. prosinca 2019.
37. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Lipika, Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Lipika, Službeni glasnik Grada Lipika, godina XXV, broj 1, 8. veljače 2018.

8.7.13. Brodsko-posavska županija

1. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2013. godinu, KLASA: 021-01/14-01/10, URBROJ: 2178/1-01-14-1, Slavonski Brod, 31. siječnja 2014.
2. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2014. godinu, KLASA: 021-01/15-01/06, URBROJ: 2178/1-01-15-1, Slavonski Brod, 28. siječnja 2015.
3. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2015. godinu, KLASA: 021-01/16-01/3, URBROJ: 2178/1-01-16-1, Slavonski Brod, 13. siječnja 2016.
4. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2017. godinu, KLASA: 021-01/15-01/06, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 23. siječnja 2018.
5. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2018. godinu, KLASA: 021-01/18-01/195, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 21. prosinca 2018.
6. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2019. godinu, KLASA: 021-01/20-11/01, URBROJ: 2178/1-01-20-1, Slavonski Brod, 7. siječnja 2020.
7. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2022. godinu, KLASA: 004-01/23-03/01, URBROJ: 2178-08-01/11-23-2, Slavonski Brod, 15. veljače 2023.
8. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Dopis Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu Povjerenstva za 2024. godinu, KLASA: 029-02/24-04/08, URBROJ: 2178-08-01/11-25-2, Slavonski Brod, 9. siječnja 2025.

9. Program rada Županijske skupštine za 2013. godinu, KLASA: 021-01/13-01/19, URBROJ: 2178/1-01-13-1 od 26. veljače 2013., Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije, broj 2/2013, god. XXI, 1. ožujka 2013., str. 163–178.
10. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije za 2015., KLASA: 021-01/15-01/43, URBROJ: 2178/1-01-15-1, Slavonski Brod, 25. ožujka 2015.
11. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2018., KLASA: 021-01/17-01/215, URBROJ: 2178/1-01-17-1, Slavonski Brod, 8. prosinca 2017.
12. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2019., KLASA: 021-01/18-01/172, URBROJ: 2178/1-01-18-1, Slavonski Brod, 13. prosinca 2018.
13. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2020., KLASA: 021-01/19-01/172, URBROJ: 2178/1-01-19-1, Slavonski Brod, 10. prosinca 2019.
14. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2022., KLASA: 004-01/22-03/01 2, URBROJ: 2178-08-01/11-22-1, Slavonski Brod, 21. ožujka 2022.
15. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2023., KLASA: 024-02/22-06/60, URBROJ: 2178-08-01/11-22-1, Slavonski Brod, 22. studenoga 2022.
16. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Program rada za 2024., KLASA: 029-02/24-04/01, URBROJ: 2178-08-01/11-24-4, Slavonski Brod, 24. siječnja 2024.
17. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije, broj 12/02.
18. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, KLASA: 021-01/13-01/153, URBROJ: 2178/1-01-13-1 od 10. rujna 2013., Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije, broj 15/2013, god. XXI, 13. rujna 2013., str. 1421.
19. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova/ica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, KLASA: 021-01/21-07/11, URBROJ: 2178/1-01-21-1 od 4. listopada 2021., Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije, broj 36/2021, god. XXIX, 12. listopada 2021., str. 4329.

20. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 11. veljače 2014., KLASA: 021-01/14-01/11, URBROJ: 2178/1-01-14-3.
21. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 1. travnja 2014., KLASA: 021-01/14-01/25, URBROJ: 2178/1-01-14-3.
22. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 10. listopada 2014., KLASA: 021-01/14-01/125, URBROJ: 2178/1-01-14-3.
23. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 13. studenoga 2014., KLASA: 021-01/14-01/139, URBROJ: 2178/1-01-14-3.
24. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 18. prosinca 2014., KLASA: 021-01/14-01/148, URBROJ: 2178/1-01-15-3.
25. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 28. lipnja 2016., KLASA: 021-01/16-01/98, URBROJ: 2178/1-01-16-3.
26. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 27. rujna 2016., KLASA: 021-01/16-01/130, URBROJ: 2178/1-01-16-3.
27. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 13. listopada 2016., KLASA: 021-01/16-01/140, URBROJ: 2178/1-01-16-3.
28. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 1. prosinca 2017., KLASA: 021-01/17-01/210, URBROJ: 2178/1-01-17-2.
29. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 8. prosinca 2017., KLASA: 021-01/17-01/211, URBROJ: 2178/1-01-18-2.
30. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 21. ožujka 2022., KLASA: 024-02/22-03/10, URBROJ: 2178-08-01/11-22-3.
31. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije, Zapisnik od 12. travnja 2022., KLASA: 024-02/22-03/19, URBROJ: 2178-08-01/11-22-3.

8.7.14. Zadarska županija

1. E-mail voditeljice Odsjeka – glasnogovornice, Službenik za informiranje Zadarske županije, od 30. listopada 2024.
2. Poslovnik Županijske skupštine Zadarske županije, Službeni glasnik Zadarske županije, broj 3/18, 10/21, 26/22.
3. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije za 2022. godinu, KLASA: 022-06/21-01/14, URBROJ: 2198-2-22-6 od 14. travnja 2022.

4. Rješenje o izboru članova stalnih radnih tijela Županijske skupštine Zadarske županije, KLASA: 022-06/17-01/3, URBROJ: 2198/1-02-17-3 od 14. srpnja 2017., Službeni glasnik Zadarske županije, broj 12/17 od 20. srpnja 2017.
5. Rješenje o izboru članova stalnih radnih tijela Županijske skupštine Zadarske županije, KLASA: 022-06/21-1/4, URBROJ: 2198/1-02-21-4 od 26. srpnja 2021., Službeni glasnik Zadarske županije, broj 19/21 od 27. srpnja 2021.
6. Zaključak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije, KLASA: 022-06/21-1/14, URBROJ: 2198-2-22-7 od 14. travnja 2022.
7. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Županijske skupštine Zadarske županije od 14. travnja 2022.

8.7.15. Osječko-baranjska županija

1. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-06/02-01/2, URBROJ: 2158/1-01-01-02-5 od 19. rujna 2002., Županijski glasnik Osječko-baranjske županije, broj 7/02.
2. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/13-22/10, URBROJ: 2158/1-01-01-13-3 od 15. srpnja 2013., Županijski glasnik Osječko-baranjske županije, broj 6/13, Osijek, 19. srpnja 2013.
3. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/17-22/11, URBROJ: 2158/1-01-01-17-2 od 26. rujna 2017., Županijski glasnik Osječko-baranjske županije, broj 10/17, Osijek, 10. listopada 2017.
4. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 021-04/21-20/12, URBROJ: 2158/1-01-21-3 od 16. rujna 2021., Županijski glasnik Osječko-baranjske županije, broj 11/21, Osijek, 21. rujna 2021.
5. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Osječko-baranjske županije, KLASA: 021-04/14-25/3, URBROJ: 2158/1-01-01-14-2 od 11. ožujka 2014., Županijski glasnik Osječko-baranjske županije, broj 3/14, Osijek, 31. ožujka 2014.
6. Rješenje Tajništva Osječko-baranjske županije, KLASA: UP/I-008-02/24-01/8, URBROJ: 2158-26-24-1 od 28. listopada 2024.

7. Zaključak o pristupanju Osječko-baranjske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 024-02/23-05/21, URBROJ: 2158-01-23-4, Osijek, 14. rujna 2023.

8.7.16. Šibensko-kninska županija

1. Odluka o pristupanju Šibensko-kninske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, donesena na 20. sjednici Županijske skupštine Šibensko-kninske županije od 1. kolovoza 2016., Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije, broj 10, 24. kolovoza 2016.
2. Plan ravnopravnosti spolova Šibensko-kninske županije za razdoblje 2023.–2025., KLASA: 004-04/23-01/1, URBROJ: 2182-06-23-1 od 24. ožujka 2023.
3. Službeni dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova koji se odnosi na provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini (dokument bez datuma).

8.7.17. Vukovarsko-srijemska županija

1. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/04-01/07, URBROJ: 2196/1-03-04-2 od 16. prosinca 2004., Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije, broj 13, 30. prosinca 2004.
2. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015., KLASA: 004-01/12-01/02, URBROJ: 2196/1-03-12-3 od 23. veljače 2012.
3. Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/13-01/09, URBROJ: 2196/1-03-13-2 od 3. listopada 2013.
4. Odluka o pristupanju Vukovarsko-srijemske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 004-01/15-01/09, URBROJ: 2196/1-03-15-2 od 5. ožujka 2015.
5. Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/18-01/03, URBROJ: 2196/1-03-18-3 od 8. veljače 2018.
6. Odluka o osnivanju i imenovanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-01/21-01/04, URBROJ: 2196/1-03-21-4 od 16. prosinca 2021.
7. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 004-05/22-01/02, URBROJ: 2196-08-02/6-22-2 od 14. ožujka 2022.

8. Zapisnik s 2. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 550-05/22-01/43, URBROJ: 2196-01-22-2 od 25. studenoga 2022.
9. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini, KLASA: 004-05/22-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-22-2 od 14. siječnja 2022.
10. Dopis Povjerenstva za ravnopravnost spolova upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova vezano uz provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2023. godini, KLASA: 004-05/24-01/1, URBROJ: 2196-08-02/6-24-2 od 30. siječnja 2023.

8.7.18. Splitsko-dalmatinska županija

1. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 021-04/07-02/56, URBROJ: 2187/1-01-07-01 od 13. ožujka 2007., Službeni glasnik, broj 4/2007.
2. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 021-04/12-02/55, URBROJ: 2181/1-01-12-1 od 29. ožujka 2012., Službeni glasnik, broj 2/2012.
3. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 021-04/15-02/07, URBROJ: 2181/1-01-15-1 od 16. veljače 2015., Službeni glasnik, broj 18/2015.
4. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 021-04/19-02/90, URBROJ: 2181/1-01-19-1 od 23. srpnja 2019., Službeni glasnik, broj 104/2019.
5. Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 024-01/22-0002/0047, URBROJ: 2181/1-01-22-1 od 11. travnja 2022., Službeni glasnik, broj 53/2022.
6. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 024-01/23-0002/0020, URBROJ: 2181/1-04-23-0001 od 13. veljače 2023.

8.7.19. Istarska županija

1. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije, KLASA: 013-2/12-01/04, URBROJ: 2163/1-01/4-12-3 od 26. ožujka 2012., Službene novine Istarske županije, broj 2/2012.

2. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije, KLASA: 013-2/16-01/03, URBROJ: 2163/1-01/4-16-3 od 14. ožujka 2016., Službene novine Istarske županije, broj 2/2016.
3. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova, KLASA: 013-02/20-07/04, URBROJ: 2163/1-01/3-20-01 od 22. svibnja 2020., Službene novine Istarske županije, broj 10/2020.
4. Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije, KLASA: 021-04/20-07/14, URBROJ: 2163/1-01/3-20-01 od 25. svibnja 2020.
5. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015. na području Istarske županije, Službene novine Istarske županije, broj 11/2012.
6. Zaključak o prihvaćanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.–2015., KLASA: 023-01/12-01/39, URBROJ: 2163/1-01/4-12-4 od 24. rujna 2012.
7. Akcijski plan za provođenje mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2016.–2020., KLASA: 023-01/17-01/10, URBROJ: 2163/1-01/4-17-4 od 27. ožujka 2017.
8. Izvješće Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova o provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2017.–2022. (za 2019. i 2020.), KLASA: 023-06/21-01/03, URBROJ: 2163/1-01/3-21-02 od 15. travnja 2021.
9. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Istarske županije za 2021. godinu, KLASA: 024-03/22-06/01, URBROJ: 2163-01/3-22-02 od 18. veljače 2022.
10. Izvješće o provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini, KLASA: 024-03/23-06/01, URBROJ: 2163-01-01/3-23-02 od 30. siječnja 2023.
11. Očitovanje Povjerenstva na preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, KLASA: 005-04/22-01/01, URBROJ: 2163-01/2-22-02 od 2. kolovoza 2022.
12. Zapisnik s 1. sjednice, KLASA: 021-04/20-07/13, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 25. lipnja 2020.
13. Zapisnik s 2. sjednice, KLASA: 021-04/20-07/20, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 15. rujna 2020.
14. Zapisnik s 3. sjednice, KLASA: 021-04/20-07/27, URBROJ: 2163/1-01/11-20-02 od 23. studenog 2020.
15. Zapisnik s 4. sjednice, KLASA: 021-04/20-07/33, URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 22. prosinca 2020.

16. Zapisnik s 5. sjednice, KLASA: 021-04/21-07/06, URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 3. ožujka 2021.
17. Zapisnik sa 6. sjednice, KLASA: 021-04/21-07/13, URBROJ: 2163/1-01/11-21-02 od 21. rujna 2021.
18. Zapisnik sa 8. sjednice, KLASA: 021-04/22-10/11, URBROJ: 2163-01/11-22-01 od 15. rujna 2022.
19. Zapisnik s 9. sjednice, KLASA: 024-01/23-10/25, URBROJ: 2163-01/11-23-02 od 24. studenoga 2023.

8.7.20. Dubrovačko-neretvanska županija

1. Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova kao odgovor na preporuke Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117-12/2-22-09 od 12. svibnja 2022.
2. Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova kao odgovor na provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova u 2022. godini, KLASA: 004-01/23-01/02, URBROJ: 2117-12/2-23-02 od 18. siječnja 2023.
3. Dopis Upravnog odjela za zdravstvo, obitelj i branitelje upućen Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova u vezi provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova u 2021. godini, KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117-12/2-22-05 od 10. siječnja 2022.
4. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2022. godinu (bez urudžbenog broja i datuma)
5. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2023. godinu (bez urudžbenog broja i datuma)
6. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije za 2024. godinu (bez urudžbenog broja i datuma)
7. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/02-01/02, URBROJ: 2117/1-03-02-2 od 26. veljače 2002.
8. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/04-01/11, URBROJ: 2117/1-03-04-1 od 16. studenog 2004.

9. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/04-01/11, URBROJ: 2117/1-03-06-4 od 28. rujna 2006.
10. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/13-01/09, URBROJ: 2117/1-04-13-03 od 12. listopada 2013.
11. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/17-01/05, URBROJ: 2117/1-04-17-4 od 25. rujna 2017.
12. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/21-01/08, URBROJ: 2117/1-04-21-03 od 5. studenoga 2021.
13. Zaključak o prihvatanju Akcijskog plana za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Dubrovačko-neretvanske županije, KLASA: 004-01/14-01/06, URBROJ: 2117/1-04-14-3 od 26. rujna 2014.
14. Zaključak o prihvatanju Europske povelje o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 004-01/15-01/03, URBROJ: 2117/1-01-15-8 od 29. travnja 2015.

8.7.21. Međimurska županija

1. Dostavljen Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011. – 2015. u Međimurskoj županiji za razdoblje od 2013. do 2015. godine (nije urudžbiran niti datiran)
2. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2013. godinu, KLASA: 004-01/14-04/1, URBROJ: 2109/1-02-14-03 od 20. veljače 2014.
3. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2014. godinu, KLASA: 004-01/15-04/5, URBROJ: 2109/1-06-1/04-15-03 od 5. ožujka 2015.
4. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2015. godinu, KLASA: 004-01/16-04/2, URBROJ: 2109/1-06-1/04-16-03 od 21. siječnja 2016.
5. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2017. i 2018. godinu, KLASA: 004-01/19-04/1, URBROJ: 2109/1-06-1/04-19-03 od 5. veljače 2019.

6. Izvješće o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2019. godinu, KLASA: 004-01/20-04/3, URBROJ: 2109/1-06-20-03 od 12. veljače 2020.
7. Odluka o II. izmjenama Odluke o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-01/11-03/1, URBROJ: 2109/1-02-21-04 od 17. prosinca 2021.
8. Odluka o izboru i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-01/21-04/2, URBROJ: 2109-02-22-31 od 13. listopada 2022.
9. Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-01/11-03/1, URBROJ: 2109/1-02-11-01 od 31. ožujka 2011.
10. Odluka o osnivanju Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova, Službeni glasnik Međimurske županije, broj 7/02, 16/05
11. Odluka o pristupanju Međimurske županije Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, KLASA: 004-01/16-03/4, URBROJ: 2109/1-02-16-02 od 31. ožujka 2016.
12. Program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2024. godinu (bez datuma)
13. Rješenje o imenovanju predsjednice i članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-01/17-04/4, URBROJ: 2109/1-02-17-16 od 14. prosinca 2017.
14. Rješenje o imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-01/15-04/8, URBROJ: 2109/1-02-15-15 od 2. srpnja 2015.
15. Rješenje o izboru i imenovanju predsjednice i članova Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 021-04/22-04/12, Čakovec, 13. listopada 2022.
16. Zaključak o prihvaćanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2013. godinu i Programa rada za 2014. godinu, KLASA: 004-01/14-04/2, URBROJ: 2109/1-02-14-02 od 20. ožujka 2014.
17. Zaključak o prihvaćanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2014. godinu, KLASA: 004-01/15-04/5, URBROJ: 2109/1-02-15-2 od 21. svibnja 2015.

18. Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2015. godinu, KLASA: 004-01/16-04/2, URBROJ: 2109/1-02-16-4 od 25. veljače 2016.
19. Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2016. godinu, KLASA: 004-01/17-04/1, URBROJ: 2109/1-02-17-2 od 9. ožujka 2017.
20. Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2017. i 2018. godinu, KLASA: 004-01/19-03/3, URBROJ: 2109/1-02-19-2 od 28. ožujka 2019.
21. Zaključak o prihvatanju Izvješća o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije za 2019. godinu, KLASA: 004-01/20-04/4, URBROJ: 2109/1-02-20-2 od 15. srpnja 2020.
22. Zapisnik s 1. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-05/23-03/2, URBROJ: 2109-02-23-02 od 20. veljače 2023.
23. Zapisnik s 3. sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Međimurske županije, KLASA: 004-05/23-03/2, URBROJ: 2109-02-23-07 od 19. listopada 2023.

8.8. Izvješća o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

1. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2013. godinu, ožujak 2014., <https://www.prs.hr/cms/post/14>
2. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2014. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/15-18, Ur. broj: 08-15-01, 31. ožujka 2015., <https://www.prs.hr/cms/post/13>
3. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2015. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/16-16, Ev. broj: 08-16-01, 31. ožujka 2016., <https://www.prs.hr/cms/post/12>
4. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2016. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/17-12, Ur. broj: 08-17-01, 31. ožujka 2017., <https://www.prs.hr/cms/post/11>
5. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2017. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/18-22, Ur. broj: 08-18-01, 31. ožujka 2018., <https://www.prs.hr/cms/post/10>
6. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2018. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/19-17, Ur. broj: 08-19-01, 30. ožujka 2019., <https://www.prs.hr/cms/post/8>

7. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2019. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/20-27, Ev. broj: 08-20-01, 31. ožujka 2020., <https://www.prs.hr/cms/post/7>
8. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2020. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/21-11, Ur. broj: 08-21-01, 31. ožujka 2021., <https://www.prs.hr/cms/post/392>
9. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2021. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/21-23, Ur. broj: 08-21-01, 31. ožujka 2021., <https://www.prs.hr/cms/post/675>
10. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2022. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/23-19, Ur. broj: 08-23-01, 31. ožujka 2023., <https://www.prs.hr/cms/post/948>
11. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2023. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/24-14, Ur. broj: 08-24-01, 20. ožujka 2024., <https://www.prs.hr/cms/post/1210>
12. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2024. godinu, Ev. broj: PRS 12-02/25-15, Ur. broj: 08-25-01, 31. ožujka 2025., <https://www.prs.hr/cms/post/1459>

8.9. Mrežni i informativni izvori

1. 057info, Županija nakon 16 godina pokrenula pristupanje Europskoj povelji za ravnopravnost spolova, 19.5.2022.— www.057info.hr/vijesti/2022-05-19/zupanija-nakon-16-godina-pokrenula-pristupanje-europskoj-povelji-za-ravnopravnost-spolova/
2. Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje od 2021. do 2025. godine, 11.2.2025. — <https://www.zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>
3. Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini 2021.-2025. — https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/ljudska%20prava/Akcijski-plan-ravnopravnost_brosura.pdf
4. Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Brodsko-posavske županije — ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20Nacionalne%20politike%20za%20ravnopravnost%20spolova%202011.-2015.%20Brodsko-posavske%20c5%beupanije.pdf

5. Bjelovarsko-bilogorska županija, Uvid u podatke iz riznice – isplate iz proračuna — <https://bbz.transparentnost.hr/>
6. Bjelovarsko-bilogorska županija, Za proračunsku transparentnost BBŽ dobila najveće ocjene i priznanje Instituta za javne financije, 6.7.2023. — <https://bbz.hr/vijesti/za-prora%C4%8Dunsku-transparentnost-bb%C5%BE-dobila-najve%C4%87e-ocjene-i-priznanje-instituta-za-javne-financije>
7. Bjelovarsko-bilogorska županija, Završena treća faza projekta zapošljavanja žena koje su skrbile o starijim i nemoćnim osobama, 13.3.2023. — <https://bbz.hr/vijesti/zavr%C5%A1ena-tre%C4%87a-faza-projekta-zapo%C5%A1ljavanja-%C5%BEena-koje-su-se-skrbile-o-starijim-i-nemo%C4%87nim-osobama>
8. Brodsko-posavska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Brodsko-posavske županije — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
9. Brodsko-posavska županija, Popis projekata koje provodi Brodsko-posavska županija — www.bpz.hr/eu
10. Brodsko-posavska županija, Potpisana Europska povelja o ravnopravnosti spolova, 8.3.2018. — www.bpz.hr/novosti/potpisana-europska-povelja-o-ravnopravnosti-spolova
11. Council of European Municipalities and Regions — <https://ccre-cemr.org/>
12. Council of European Municipalities and Regions, The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life — <https://charter-equality.eu/the-charter/observatoire-europeen-en.html>
13. Državni zavod za statistiku, Prosječne mjesečne neto i bruto plaće zaposlenih prema spolu u četvrtom tromjesečju 2024., 20.2.2025. — <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76850>
14. Državni zavod za statistiku, Žene i muškarci u Hrvatskoj 2024. — https://podaci.dzs.hr/media/jcxp1r2c/women_and_man_2024.pdf
15. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, Lokalni izbori — <https://www.izbori.hr/site/izbori-referendumi/lokalni-izbori/69>
16. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, Općenito – lokalni izbori — <https://www.izbori.hr/site/izbori-referendumi/lokalni-izbori/opcenito/95>

17. Dubrovačko-neretvanska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Dubrovačko-neretvanske županije, 26.9.2014. — <https://share.google/qCb5rDAjKNET9abuu>
18. e-Savjetovanja — <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard>
19. European Charter for Equality — <https://charter-equality.eu/>
20. European Parliament, Treaty of Lisbon — <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hr/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>
21. European Social Fund Plus, Bringing together older and unemployed women through care, 30.9.2022. — <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/hr/node/815>
22. Europski socijalni fond, Dodijeljeni ugovori u vrijednosti više od 478 milijuna kuna u sklopu programa „Zaželi“ u Splitu, 25.5.2021. — <https://www.esf.hr/dodijeljeni-ugovori-u-vrijednosti-vise-od-478-milijuna-kuna-u-sklopu-programa-zazeli-u-splitu/>
23. Europski socijalni fond, Učinkoviti ljudski potencijali — www.esf.hr
24. Europski sud za ljudska prava, Factsheet – Gender equality — https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Gender_Equality_ENG
25. Grad Zagreb, Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, 21.2.2013. — <https://www1.zagreb.hr/sluzbeni-glasnik/#/app/akt?unid=8F8983C535C6FADEC1257B1D005DBDF3>
26. Grad Zagreb, GENPROCURE – Ravnopravnost spolova u javnoj nabavi, 7.11.2023. — <https://zagreb.hr/genprocure-gender-equality-in-public-procurement-g/192696>
27. Grad Zagreb, Projekti Grada Zagreba — <https://zagreb.hr/projekti-grada-zagreba/106304>
28. Grad Zagreb, Promicanje ljudskih prava i civilno društvo, EU projekti, Arhiva — <https://zagreb.hr/arhiva/146298>
29. Grad Zagreb, Promicanje ljudskih prava i civilno društvo, Ravnopravnost spolova — <https://www.zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>
30. Grad Zagreb, Ravnopravnost spolova — <https://zagreb.hr/ravnopravnost-spolova/171136>
31. Gradska skupština Grada Zagreba — <https://skupstina.zagreb.hr>
32. Gradska skupština Grada Zagreba, Javni poziv za podnošenje prijedloga kandidata i kandidatkinja za članstvo u Povjerenstvu za ravnopravnost spolova Grada Zagreba, 7.7.2021. — <https://skupstina.zagreb.hr/brzi-linkovi/javni-pozivi/javni-poziv-za->

- podnosenje-prijedloga-kandidata-i-kandidatkinja-za-clanstvo-u-povjerenstvu-za-ravnopravnost-spolova-grada-zagreba/3133
33. Hrvatski radio Vukovar, U županijskoj upravi radi 65 posto žena, 23.12.2025. — <https://www.hrv.hr/clanak/u-zupanijskoj-upravi-radi-65-posto-zena>
34. Hrvatski sabor, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2024. godinu — www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2025-04-03/125702/IZVJ_RAD_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPRAVNOST_SPOLOVI_2024.pdf
35. Istarska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Istarske županije, 24.9.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
36. Istarska županija, Istarski župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova — 21.9.2015. — <https://www.istra-istria.hr/hr/clanci/istarska-zupanija-novosti/9430/istarski-zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova/>
37. Istarska županija, Poslovnik o radu Povjerenstva za ravnopravnost spolova — https://www.istra-istria.hr/fileadmin/dokumenti/skupstina/200723_Poslovnik.pdf
38. Istarska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova u Istarskoj županiji raspravljalo o nasilju nad ženama i obiteljskom nasilju, reproduktivnom zdravlju žena i ženskom poduzetništvu, 24.11.2023. — <https://www.istra-istria.hr/hr/clanci/istarska-zupanija-novosti/15099/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-u-istarskoj-zupaniji-raspravljalo-o-nasilju-nad-zenama-i-obiteljskom-nasilju-reproduktivnom-zdravlju-zena-i-zenskom-poduzetnistvu/>
39. Joint Shadow Report on the Implementation of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence in Croatia — Croatia to GREVIO 2022 — https://www.roda.hr/media/attachments/udruga/dokumenti/analize_izvjestaji/Joint%20shadow%20report_Croatia_2022.pdf
40. Karlovačka županija, Glazbeno-literarna večer za Dan žena, 14.3.2025. — www.kazup.hr/vijesti-3
41. Karlovačka županija, Odluka o usvajanju Plana razvoja Karlovačke županije 2021.–2027. — <https://www.kazup.hr/index.php/plan-razvoja>

42. Karlovačka županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova — www.kazup.hr/povremena-radna-tijela/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova
43. Karlovačka županija, Sjednice i dokumenti — www.kazup.hr/sjednice-i-dokumenti-2
44. Koprivničko-križevačka županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Koprivničko-križevačke županije, 6.12..2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
45. Koprivničko-križevačka županija, Novosti iz radnog tijela — kckzz.hr/hr/radna-tijela-kkz/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/novosti-iz-rada-radnog-tijela-ravnopravnost-spolova
46. Koprivničko-križevačka županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova — <https://www.kckzz.hr/hr/radna-tijela-kkz/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova>
47. Koprivničko-križevačka županija, Pravobraniteljica Ljubičić prezentirala rezultate Eu Progress – projekta — <https://arhiva.kckzz.hr/pravobraniteljica-ljubicic-prezentirala-rezultate-eu-progress-projekta/>
48. Krapinsko-zagorska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Krapinsko-zagorske županije, 19.3.2012. — <https://share.google/kndLVdeSOF6yDp0iU>
49. Krapinsko-zagorska županija, Javni poziv za izbor članova/članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova — <https://kzz.hr/natjecaj/javni-poziv-povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/>
50. Krapinsko-zagorska županija, Plan ravnopravnosti spolova upravnih tijela Krapinsko-zagorske županije za razdoblje 2022.–2025. — <https://kzz.hr/dokumenti/plan-ravnopravnosti-spolova-upravnih-tijela-kzz-2022-2025/>
51. Krapinsko-zagorska županija, Projekt Novi početak, 9.6.2021. — <https://kzz.hr/novosti/projekt-novi-pocetak/>
52. Krapinsko-zagorska županija, Projekt Novi početak — novipocetak.hr/projekti/
53. Krapinsko-zagorska županija, Brošura o projektu Novi početak — novipocetak.hr/wp-content/uploads/2023/08/Brosura-o-projektu.pdf

54. Krapinsko-zagorska županija, Zaokružen sustav podrške žrtvama obiteljskog nasilja: održana završnica projekta Novi početak, 29.11.2023. — kzz.hr/novosti/odrzana-završnica-projekta-novi-pocetak/
55. Krapinsko-zagorska županija, Krapinsko-zagorska županija sigurno mjesto za žene, 28.6.2023. — <https://kzz.hr/novosti/krapinsko-zagorska-zupanija-sigurno-mjesto-za-zene/>
56. Krapinsko-zagorska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova – vijesti prema kriteriju godine objave — <https://kzz.hr/ravnopravnost-spolova-povjerenstvo/>
57. Krapinsko-zagorska županija, Radna tijela Županijske skupštine — <https://kzz.hr/zupanijska-skupstina/radna-tijela/>
58. Libela, Izborne kvote nisu protuustavne, 17.5.2024. — <https://libela.org/genderfacts/izborne-kvote-nisu-protuustavne/>
59. Ličko-senjska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011.-2015. godine na području Ličko-senjske županije, 13.9.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
60. Ličko-senjska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova — licko-senjska.hr/zupanijska-skupstina/detaljnije/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-licko-senjske-zupanije
61. Lokalni.hr, Župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova žena i muškaraca na lokalnoj razini, 9.12.2016. — <https://lokalni.vecernji.hr/zupanije/zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini-1584>
62. Međimurska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. u Međimurskoj županiji za razdoblje od 2013. do 2015. godine, 2013. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
63. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske, Izbori općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika — <https://mpudt.gov.hr/korisne-informacije/iz-djelokruga/izbori-u-republici-hrvatskoj->

24524/izbori-opcinskih-nacelnika-gradonacelnika-i-zupana-te-njihovih-zamjenika-24530/24530

64. Ministarstvo pravosuđa i uprave, Tumačenje članka 27. i članka 28. stavak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova — https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Akt%20MPU%205_10_20.pdf
65. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Popis županija, gradova i općina — <https://mpudt.gov.hr/korisne-informacije/iz-djelokruga/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-24398/popis-zupanija-gradova-i-opcina-24402/24402?lang=hr>
66. Novi list, Potpredsjednica DIP-a o svim detaljima nadolazećih lokalnih izbora: „Do nas nije stigao prijedlog da idu u dva dana“, 2.4.2021. — <https://www.novilist.hr/novosti/hrvatska/potpredsjednica-dip-a-o-svim-detaljima-nadolazecih-lokalnih-izbora-do-nas-nije-stigao-prijedlog-da-idu-u-dva-dana/>
67. Osječko-baranjska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2011.–2015. godine na području Osječko-baranjske županije, 7.3.2014. — <https://share.google/4hVvUDNGn8b4mI7qn>
68. Osječko-baranjska županija, Promicanje ravnopravnosti spolova i sprječavanje nasilja: Povjerenstvo prati stanje na terenu, na sreću još nije bilo prijavljenih slučajeva, 4.7.2022. — <https://www.icv.hr/zupanije/osjecko-baranjska-zupanija/promicanje-ravnopravnosti-spolova-i-sprjecavanje-nasilja-povjerenstvo-prati-stanje-na-terenu-na-srecu-jos-nije-bilo-prijavljenih-slucajeva/>
69. Policijska uprava vukovarsko-srijemska, Održana proširena sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije, 11.4.2024. — <https://vukovarsko-srijemska-policija.gov.hr/vijesti/odrzana-prosirena-sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vukovarsko-srijemske-zupanije-21002/21002>
70. Povjerenik za informiranje Republike Hrvatske, <https://pristupinfo.hr/>
71. Požeško-slavonska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2011.-2015. za područje Požeško-slavonske županije, 5.10.2012. — <https://share.google/25zJBXH80V8UYmBVr>

72. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Izvješće o radu za 2022. godinu — https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2023-04-03/151002/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPR_SPOLOVA_2022..pdf
73. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Podaci o koordinatorima i koordinatricama u tijelima državne uprave — <https://www.prs.hr/cms/page/36>
74. Primorsko-goranska županija, Akcijski plan ta provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje 2013.-2015. godine na području Primorsko-goranske županije, 13.12.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
75. Primorsko-goranska županija, Dokumenti Povjerenstva za ravnopravnost spolova — https://arhiva.pgz.hr/Zupanijski_ustroj/Skupstina/Povjerenstvo_za_ravnopravnost_spolova/Dokumenti_Povjerenstva
76. Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu – važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2016. godini — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2016.pdf>
77. Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu – važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2017. godini — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2017.pdf>
78. Primorsko-goranska županija, Izvješće o radu – važnije aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova u 2018. godini — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/izvjesce2018.pdf>
79. Primorsko-goranska županija, Natječaj za financiranje programa i projekata iz područja zaštite žrtava obiteljskog nasilja u 2025. i 2026. godini, https://www.pgz.hr/projekt_program/natjecaj-za-financiranje-programa-i-projekata-iz-podrucja-zastite-zrtava-obiteljskog-nasilja-u-2025-i-2026-godini/
80. Primorsko-goranska županija, Poslovnik o radu Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/poslovnik.pdf>
81. Primorsko-goranska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova — www.pgz.hr/ustroj/skupstina/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/
82. Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2015. godinu — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2015.pdf>

83. Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2016. godinu — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2016.pdf>
84. Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2017. godinu — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/program2017.pdf>
85. Primorsko-goranska županija, Program rada i aktivnosti Povjerenstva za ravnopravnost spolova za 2018. godinu — <https://www2.pgz.hr/doc/pov-ravnopravnost/Plan-rada2018.pdf>
86. Ravnopravnost spolova na lokalnoj razini – alat za planiranje i praćenje politika i praksi, 2015. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>
87. Sisačko-moslavačka županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine, 4.4.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
88. Sisačko-moslavačka županija, 7. sjednica Županijske skupštine — www.smz.hr/ustroj/upskup/sjednice/saziv-2025-2029/11863-7-sjednica-zupanijske-skupstine-sisacko-moslavacke-zupanije
89. European Charter for Equality, Sisačko-moslavačka županija, Potvrda o pristupanju Europskoj povelji — https://charter-equality.eu/atlas-of-signatories-of-the-charter/fiche-signataire.html?sign_id=1712
90. Sisačko-moslavačka županija, Zaključak Odbora za izbor i imenovanja — www.smz.hr/images/stories/sluzba/2019/TOCKA_28_ravnopravnost_spolova_odbor.pdf
91. Sisačko-moslavačka županija, Županijski projekti — www.smz.hr/zupanijski-projekti
92. Splitsko-dalmatinska županija, Edukacija za članice i članove povjerenstava za ravnopravnost spolova SDŽ, 8.2.2010. — <https://www.dalmacija.hr/obavijesti/edukacija-za-clanice-i-clanove-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-sdz-1>
93. Splitsko-dalmatinska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova – O Povjerenstvu — <https://www.dalmacija.hr/ustroj/povjerenstva-i-savjeti/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova/o-povjerenstvu>

94. Sporazum o međuinstitucionalnoj suradnji — <https://www.ombudsman.hr/wp-content/uploads/2021/09/Sporazum-o-meduinstitucionalnoj-suradnji-pravobraniteljskih-institucija.pdf>
95. Šibensko-kninska županija, Plan ravnopravnosti spolova Šibensko-kninske županije za razdoblje 2023.–2025. — <https://www.sibensko-kninska-zupanija.hr/upload/stranice/2023/04/2023-04-07/475/planravnopravnostispolova.pdf>
96. Udruga UZOR, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova PGŽ: NeVidljive osobe starije životne dobi, 9.7.2024. — udruga-uzor-rijeka.hr/2024/07/09/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-pgz-nevidljive-osobe-starije-zivotne-dobi/
97. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na razini županija — <https://ravnopravnost.gov.hr/print.aspx?id=2329&url=print>
98. Ured za ravnopravnost spolova, Akcijski planovi za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova na razini županija — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
99. Ured za ravnopravnost spolova, III. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, 8.10.2008. — <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/iii-koordinacija-zupanijskih-povjerenstava-za-ravnopravnost-spolova/704>
100. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Bjelovarsko-bilogorski župan potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini, 11.12.2015. — <https://ravnopravnost.gov.hr/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/bjelovarsko-bilogorski-zupan-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/2806>
101. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Europska povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/europska-povelja-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini/3088>
102. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Godišnji plan rada Ureda za ravnopravnost spolova za 2024. godinu — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202024/Godi%C5%A1nji%20plan%20rada%20URS%20za%202024..pdf>

103. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Godišnji plan rada Ureda za ravnopravnost spolova za 2025. godinu — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/URS%202025//GODI%C5%A0NI%20PLAN%20RADA%202025.pdf>
104. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada lokalnih povjerenstava: Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije posjetilo Utočište Sv. Nikola Varaždin — ravnopravnost.gov.hr/arhiva/institucionalni-mehanizmi/lokalna-povjerenstva/iz-rada-lokalnih-povjerenstava/povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolova-varazdinske-zupanije-posjetilo-utociste-sv-nikola-varazdin/367
105. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih/lokalnih povjerenstava — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/2032>
106. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih povjerenstava – Karlovačka županija — ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/karlovacka-zupanija/2389
107. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih povjerenstava – Primorsko-goranska županija — ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/primorsko-goranska-zupanija/
108. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Iz rada županijskih povjerenstava – Sisačko-moslavačka županija — ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/sisacko-moslavacka-zupanija/2400
109. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izrada Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2021. do 2027. godine — <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/izrada-nacionalnog-plana-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-od-2021-do-2027-godine/3429>
110. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za godinu 2023. — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/URS%202025//Izvješće%20o%20provedbi%20NPRS%20za%202023..pdf>

111. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za godinu 2024. — https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvješće_o_provedbi_NPRS_2024.pdf.pdf
112. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2013. godini — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/images/pdf/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20u%202013.%20godini.pdf>
113. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2014. godini — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2017/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20Vlade%20Republike%20Hrvatske%20u%202014.%20godini.pdf>
114. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2015. godini — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2017/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Ureda%20za%20ravnopravnost%20spolova%20Vlade%20RH%20u%202015.%20godini.pdf>
115. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2016. godini — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2018/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20URSa%202016.pdf>
116. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2022. godini — <https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87a%20URS/2022//271%20-%2019%20Izvje%C5%A1%C4%87e.pdf>
117. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2023. godini — https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/Izvjescje_o_radu_URS_2023.pdf

118. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Izvješće o radu Ureda za ravnopravnost spolova u 2024. godini — https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/URS%202025/URS_Izvješće_o_rad_u_Ureda_2024.pdf
119. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske — <https://ravnopravnost.gov.hr/strategije-planovi-i-izvjesca/2040>
120. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Međimurska županija — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/medjimurska-zupanija/2396>
121. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine — <https://ravnopravnost.gov.hr/nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2027-godine/3442>
122. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine te pripadajući Akcijski plan za provedbu nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. — <https://ravnopravnost.gov.hr/arhiva/biblioteka-ureda/nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2027-te-pripadajuci-akcijski-plan-za-provedbu-nacionalnog-plana-za-ravnopravnost-spolova-za-razdoblje-do-2024/3627>
123. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Održana VI. Koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, 5.12.2014. — <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/odrzana-vi-koordinacija-zupanijskih-povjerenstava-za-ravnopravnost-spolova/914>
124. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Predsjednica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova sudjelovala u edukacijama programa ‘Žene u politici’, 27.2.2023. — <https://ravnopravnost.gov.hr/predsjednica-zupanijskog-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-sudjelovala-u-edukacijama-programa-zene-u-politici/3570>
125. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Projekt ‘Podrška ravnopravnosti spolova’, 1.7.2016. — <https://ravnopravnost.gov.hr/projekt-podrška-ravnopravnosti-spolova/2900>
126. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Varaždinska županija – ravnopravnost spolova — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni->

[mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/varazdinska-zupanija/varazdinska-zupanija-ravnopravnost-spolova-2407/2407](#)

127. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Virovitičko-podravska županija — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/iz-rada-zupanijskih-lokalnih-povjerenstava/viroviticko-podravska-zupanija/2403>
128. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Sjedinica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije, 16.10.2014. — <https://ravnopravnost.gov.hr/sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vukovarsko-srijemske-zupanije-2583/2583>
129. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Vlada donijela Nacionalni plan za ravnopravnost spolova i pripadajući Akcijski plan, 9.3.2023. — <https://ravnopravnost.gov.hr/vijesti/vlada-donijela-nacionalni-plan-za-ravnopravnost-spolova-i-pripadajuci-akcijski-plan/3561>
130. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zaključci s koordinacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/2028>
131. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Zakon o ravnopravnosti spolova — <https://ravnopravnost.gov.hr/zakon-o-ravnopravnosti-spolova/1712>
132. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova — <https://ravnopravnost.gov.hr/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-1714/1714>
133. Ured za ravnopravnost spolova RH, Županijska povjerenstva/odbori za ravnopravnost spolova — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/zupanijska-povjerenstva-odbori-za-ravnopravnost-spolova-2029/2029>
134. Varaždinska županija, Akcijski plan Varaždinske županije za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. godine, 28.3.2012. <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>

135. Varaždinska županija, Članovi Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održali svoju prvu sjednicu — www.varazdinska-zupanija.hr/vijesti/clanovi-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-varazdinske-zupanije-odrzali-svoju-prvu-sjednicu.html
136. Varaždinski.hr, Na Županijskoj skupštini predstavljena brošura Povjerenstva za ravnopravnost spolova, 19.2.2020. — varazdinski.net.hr/vijesti/drustvo/31493/na-zupanijskoj-skupstini-predstavljena-brosura-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/
137. Virovitičko-podravska županija, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine za područje Virovitičko-podravske županije, 19.10.2011. — <https://share.google/ckTD7GiMsrA5p1DBV>
138. Virovitičko-podravska županija, Završna konferencija u sklopu projekta „Centar za podršku, savjetovanje i osnaživanje“, Virovitičko-podravska županija je dobila sigurnu kuću, 23.5.2023. — www.vpz.hr/2023/05/23/zavrсна-konferencija-u-sklopu-projekta-centar-za-podrsku-savjetovanje-i-osnazivanje-viroviticko-podravskazupanija-je-dobila-sigurnu-kucu/
139. Vlada Republike Hrvatske, Ured za ravnopravnost spolova — <https://vlada.gov.hr/ured-za-ravnopravnost-spolova/45949>
140. VoxFeminae, Grad Zagreb odbio osigurati tri stana za žene žrtve nasilja u vrijeme pandemije, 17.5.2020. — <https://voxfeminae.net/vijesti/grad-zagreb-odbio-osigurati-tri-stana-za-zene-zrtve-nasilja-u-vrijeme-pandemije/>
141. Vukovarsko-srijemska županija, *Akcijski plan za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015.* Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije, 23.2.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
142. Vukovarsko-srijemska županija, Vukovarsko-srijemska županija pridružuje se obilježavanju Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, 25.11.2020. — <https://vusz.hr/vukovarsko-srijemska-zupanija-pridruzuje-se-obiljezavanju-medunarodnog-dana-borbe-protiv-nasilja-nad-zenama/>
143. Vukovarsko-srijemska županija, Sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova VSŽ: novim izmjenama zakona do veće zaštite i prava žrtava nasilja,

- 11.4.2024. — <https://vuszh.hr/sjednica-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova-vs-novim-izmjenama-zakona-do-vece-zastite-i-prava-zrtava-nasilja/>
144. Zadarska županija, Akcijski plan za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine na području Zadarske županije, 23.11.2012. — <https://ravnopravnost.gov.hr/institucionalni-mehanizmi-1639/zupanijska-lokalna-povjerenstva-za-ravnopravnost-spolova/akcijski-planovi-za-provedbu-mjera-nacionalne-politike-za-ravnopravnost-spolova-na-razini-zupanija-2329/2329>
145. Zadarska županija, U tijeku je savjetovanje s javnošću o Prijedlogu odluke o pristupanju Europskoj povelji za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini, 19.5.2022. — www.zadarska-zupanija.hr/novosti-arhiva/item/1121-u-tijeku-je-u-savjetovanje-s-javnoscu-o-prijedlogu-odluke-o-pristupanju-europskoj-povelji-za-ravnopravnost-zena-i-muskaraca-na-lokalnoj-razini
146. Zadarski.hr, Zašto Grad i Županija ne žele potpisati EU povelju o ravnopravnosti spolova: Mi smo vaze s cvijećem, a oni su šefovi, 7.3.2022. — zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/zasto-grad-i-zupanija-ne-zele-potpisati-eu-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-mi-smo-vaze-s-cvijecem-a-oni-su-sefovi-1173514
147. Zadarski.hr, Zašto Zadar nije potpisao Europsku povelju o ravnopravnosti spolova? SDP proziva HDZ, a oni šest godina temu nisu stavili na dnevni red, 8.3.2024. — zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/zasto-zadar-nije-potpisao-europsku-povelju-o-ravnopravnosti-spolova-sdp-proziva-hdz-a-oni-sest-godina-temu-nisu-stavili-na-dnevni-red-1370624
148. Zagorje.com, „Županija priprema akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnim razinama“, 26.5.2017. — <https://www.zagorje.com/clanak/zupanija/zupanija-priprema-akcijski-plan-za-provedbu-europske-povelje-o-ravnopravnosti-spolova-na-l>
149. Zagrebačka županija, Akti povremenih radnih tijela — <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/ustrojstvo/zupanijska-skupstina/akti-povremenih-radnih-tijela/>
150. Zagrebačka županija, Konstituirano Povjerenstvo za ravnopravnost spolova, 26.4.2022. — <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/6612/konstituirano-povjerenstvo-za-ravnopravnost-spolov>

151. Zagrebačka županija, Odluka o osnivanju i zadaćama Povjerenstva za ravnopravnost spolova — https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/e2/52/e252b956-9106-4941-bee3-7afc47190afa/10_odluka_o_osnivanju_i_zadacama_povjerenstva_za_ravnopravnost_spolova_zagrebacke_zupanije.doc
152. Zagrebačka županija, Zagrebačka županija potpisnica EU povelje o ravnopravnosti spolova, 21.1.2017. — <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/3339/zagrebacka-zupanija-potpisnica-eu-povelje-o-ravnop>
153. Zagrebačka županija, Sjednice skupštine — <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/sjednice-skupstine/>
154. Zagrebačka županija, Upravni odjel za gospodarstvo i fondove Europske unije — <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/ustrojstvo/upravni-odjel-za-gospodarstvo-i-fondove-europske-unije/o-odjelu/>
155. Zagorje.com, Županija priprema akcijski plan za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti spolova na lokalnim razinama, 26.5.2017. — <https://www.zagorje.com/clanak/zupanija/zupanija-priprema-akcijski-plan-za-provedbu-europske-povelje-o-ravnopravnosti-spolova-na-l>
156. Zagorje International, Županija sa 70.000 eura pomogla rad Doma za žrtve nasilja u obitelji Novi početak, 18.3.2024. — <https://zagorje-international.net.hr/2024/03/18/zupanija-sa-70-000-eura-pomogla-rad-doma-za-zrtve-nasilja-u-obitelji-novi-pocetak/>
157. Žene i mediji, Ured za ravnopravnost spolova — <https://www.zeneimediji.hr/dokumenti/mehanizmi-zastite/institucije-i-organizacije/drzavne-institucije/>
158. Ženska grupa Karlovac „KORAK“, Siguran KORAK ka dostojanstvenom stanovanju, 5.9.2022. — <https://www.grupakorak.hr/siguran-korak-ka-dostojanstvenom-stanovanju/>
159. Župan.hr, Vukovarsko-srijemska županija predvodnik u rodnoj ravnopravnosti: žene čine 65% rukovodećeg kadra, 29.12.2025. — <https://zupan.hr/vijesti/vukovarsko-srijemska-zupanija-predvodnik-u-rodnoj-ravnopravnosti-zene-cine-65-rukovodeceg-kadra/>

POPIS KRATICA

CEMR – Council of European Municipalities and Regions

EU – Europska unija

EUR – euro

Povelja/Europska povelja – Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini

Pravobraniteljica – Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

RH – Republika Hrvatska

Sud EU – Sud Europske unije

Uredba - Uredba o Uredu za ravnopravnost spolova

Ured za ravnopravnost spolova/Ured – Ured za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske

Vlada RH – Vlada Republike Hrvatske

ZRS – Zakon o ravnopravnosti spolova

ZSD – Zakon o suzbijanju diskriminacije

Županija - jedinica područne (regionalne) samouprave

KAZALO TABLICA I PRILOGA

Prilog 1. Rješenje o odbijanju zahtjeva za pristup inoformacijama Osječko-baranjske
Županije

Prilog 2. Cjeloviti model Poslovnika o radu povjerenstva za ravnopravnost spolova

Tablica 1. Relevantna praksa Europskog suda u području ravnopravnosti spolova

Tablica 2. Pregled dodijeljenih financijskih sredstava županijskim povjerenstvima za
ravnopravnost spolova (odabrana povjerenstva i godine)

Tablica 3. Oblici stručne i koordinacijske podrške Ureda za ravnopravnost spolova
županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova

Tablica 4. Pregled potpisivanja Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca te
postojanje akcijskih planova na razini jedinica područne (regionalne)
samouprave

Prilog 2. Cjeloviti model Poslovnika o radu povjerenstva za ravnopravnost spolova

POSLOVNIK
POVJERENSTVA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA
[naziv jedinice područne (regionalne) samouprave]

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Poslovnikom uređuje se unutarnja organizacija i način rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova [naziv jedinice područne (regionalne) samouprave] (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), osobito sazivanje i održavanje sjednica, utvrđivanje dnevnog reda, tijekom rasprave, način donošenja odluka, vođenje zapisnika te druga pitanja od značaja za rad Povjerenstva.

Članak 2.

Povjerenstvo djeluje kao radno-savjetodavno tijelo predstavničkog tijela sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova i aktu o osnivanju.

II. SASTAV I ORGANIZACIJA RADA

Članak 3.

Povjerenstvo ima predsjednika, zamjenika predsjednika i članove.

Članak 4.

Predsjednik Povjerenstva:

saziva i predsjedava sjednicama,

predlaže dnevni red,

koordinira rad Povjerenstva,

potpisuje akte Povjerenstva,

predstavlja Povjerenstvo prema drugim tijelima i javnosti.

Članak 5.

U slučaju odsutnosti predsjednika, njegove poslove obavlja zamjenik predsjednika.

III. PRAVA I DUŽNOSTI ČLANOVA

Članak 6.

Članovi Povjerenstva imaju pravo:

- sudjelovati u radu i raspravama,
- predlagati točke dnevnog reda,
- podnositi prijedloge, mišljenja i inicijative,
- biti informirani o svim pitanjima iz djelokruga rada Povjerenstva.

Članak 7.

Članovi su dužni:

- redovito sudjelovati na sjednicama,
- aktivno doprinosti radu Povjerenstva,
- čuvati povjerljivost podataka kada je to potrebno.
- poštovati načela ravnopravnosti spolova i etičke standarde.

IV. SAZIVANJE I ODRŽAVANJE SJEDNICA

Članak 8.

Sjednice Povjerenstva saziva predsjednik prema potrebi, a najmanje četiri puta godišnje.

Članak 9.

Poziv za sjednicu s prijedlogom dnevnog reda i pripadajućim materijalima dostavlja se članovima u pravilu najmanje pet dana prije održavanja sjednice.

Članak 10.

U hitnim slučajevima sjednica se može sazvati i u kraćem roku.

V. DNEVNI RED I TIJEK SJEDNICE

Članak 11.

Dnevni red sjednice utvrđuje se na početku sjednice većinom glasova prisutnih članova.

Članak 12.

Predsjednik vodi sjednicu, daje riječ članovima i brine o urednom tijeku rasprave.

Članak 13.

O svakoj točki dnevnog reda vodi se rasprava nakon uvodnog obrazloženja.

VI. DONOŠENJE ODLUKA

Članak 14.

Povjerenstvo može pravovaljano odlučivati ako je sjednici nazočna većina ukupnog broja članova.

Članak 15.

Odluke se donose većinom glasova prisutnih članova.

Članak 16.

Glasovanje je javno, osim ako Povjerenstvo odluči drukčije.

VII. ZAPISNIK

Članak 17.

O svakoj sjednici vodi se zapisnik koji sadrži:

- datum i mjesto održavanja sjednice,
- popis nazočnih i odsutnih članova,
- dnevni red,
- sažetak rasprave,
- donesene odluke i zaključke.

Članak 18.

Zapisnik potpisuju predsjednik i zapisničar te se objavljuje na mrežnim stranicama jedinice područne (regionalne) samouprave, osim u dijelu koji sadrži povjerljive podatke.

VIII. JAVNOST RADA

Članak 19.

Rad Povjerenstva je javan.

Članak 20.

Javnost rada osigurava se objavom zapisnika, odluka i godišnjih izvješća o radu.

IX. SURADNJA

Članak 21.

Povjerenstvo surađuje s:

- tijelima državne uprave,
- jedinicama lokalne samouprave,
- organizacijama civilnog društva,
- znanstvenim i stručnim institucijama.

X. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 22.

Izmjene i dopune ovog Poslovnika donose se na isti način kao i Poslovnik.

Članak 23.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom objave u službenom glasilu jedinice područne (regionalne) samouprave.

PODACI O AUTORICI

Suzana Šop rođena je 1985. godine u Požegi gdje je završila Opću gimnaziju. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 2009. godine, gdje je stekla akademski naziv magistre prava, a 2018. godine završila je i Poslijediplomski specijalistički studij ljudskih prava te stekla akademski naziv sveučilišne specijalistice ljudskih prava. Položila je državni stručni ispit 2012. godine.

Od lipnja 2023. godine obnaša dužnost glavne tajnice Sportskog saveza Grada Zagreba, dok je prethodno u istoj instituciji obavljala niz rukovodećih i stručnih poslova iz područja pravnih, kadrovskih i upravljačkih poslova, uključujući dužnost vršiteljice dužnosti glavnog tajnika te pomoćnice glavnog tajnika za pravne poslove. Profesionalno iskustvo stekla je i u Hrvatskoj komori fizioterapeuta te Požeško-slavonskoj županiji.

Aktivno sudjeluje u radu brojnih stručnih, upravljačkih i savjetodavnih tijela u području sporta, javne uprave, civilnoga društva i ravnopravnosti spolova. Predsjednica je Stegovnog suda Zagrebačkog teniskog saveza, članica Nadzornog odbora Hrvatskog gimnastičkog saveza, članica Tajništva Instituta za javnu upravu, članica Upravnog vijeća ustanove Upravljanje sportskim objektima te članica Skupštine Hrvatskog olimpijskog odbora i Komisije za ravnopravnost spolova u sportu Hrvatskog olimpijskog odbora. Također je članica više stručnih mreža i radnih skupina povezanih s razvojem civilnoga društva, javne uprave i ravnopravnosti spolova. Kao članica programskih odbora sudjeluje i u organizaciji Međunarodne ljetne škole kineziologa Hrvatskog kineziološkog saveza.

Autorica kontinuirano sudjeluje na domaćim i međunarodnim konferencijama, stručnim skupovima, savjetovanjima i programima usavršavanja iz područja sportskog prava, javne uprave, ljudskih prava, ravnopravnosti spolova, civilnoga društva, javne nabave, radnog prava i zaštite osobnih podataka.

Posebno se ističe njezino dugogodišnje sudjelovanje na Ljetnoj školi kineziologa Republike Hrvatske, međunarodnim znanstveno-stručnim skupovima iz područja kineziologije, sportskog prava i sportske administracije, radnog prava, stručnim savjetovanjima pravnika u Opatiji te međunarodnim savjetovanjima pravnika „Petar Simonetti“.

Kao autorica i izlagačica sudjelovala je s radovima i predavanjima iz područja pravnog uređenja sporta, sportskih udruga, radnopravnih odnosa u sportu, nacionalnih sportskih stipendija, statuta sportskih udruga, sportske inspekcije te položaja žena u sportu.

Sudjelovala je i kao panelistica na više stručnih i međunarodnih konferencija posvećenih upravljanju sportom, ravnopravnosti spolova, sportskom pravu i razvoju sportskih politika. Posebno se ističe sudjelovanje na Hrvatsko-slovenskom gospodarskom forumu 2025. godine u organizaciji Hrvatskog rukometnog saveza i Hrvatske gospodarske komore, gdje je sudjelovala kao panelistica na temi „*Sport i turizam u ulozi cjelogodišnjeg i regionalno uravnoteženog razvoja turističke ponude i sportske zajednice Republike Hrvatske i Republike Slovenije*“.

Također je sudjelovala u organizaciji i radu sportske konferencije „*Upravljanje sportskim sustavima u eri digitalizacije i profesionalizacije*“ održane 2025. godine u organizaciji Sportskog saveza Grada Zagreba i Hrvatske gospodarske komore, na kojoj je kao panelistica sudjelovala u raspravi o izazovima upravljanja sportskim organizacijama, profesionalizaciji sportskog sustava i potrebi jačanja stručnih kompetencija u sportu.

Posebno se ističe i njezino sudjelovanje na konferenciji „*Žene u nogometu*“ 2026. godine, na kojoj je sudjelovala s temom „*Žene u sportu – sustav, liderstvo i promjene*“, uz sudjelovanje pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Višnje Ljubičić, posvećenoj položaju žena u sportskom sustavu i upravljačkim strukturama sporta.

Autorica kontinuirano djeluje u području sportskog prava, javne uprave, prava udruga, ljudskih prava i ravnopravnosti spolova. Objavila je preko 55 znanstvenih, stručnih i preglednih radova u domaćim znanstvenim i stručnim časopisima te zbornicima međunarodnih i domaćih znanstveno-stručnih skupova.

U nastavku se izdvajaju neki od značajnijih znanstvenih i stručnih radova:

❖ **znanstveni i pregledni radovi**

1. Šop, Suzana, „Primjena Europske povelje za ravnopravnost žena i muškaraca u Gradu Zagrebu s osvrtom na područje sporta“, u: *32. međunarodna ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske: Tjelesna pismenost u kineziologiji – karika koja nedostaje?*, ur. Goran Leko, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, 2024., str. 851–859.
2. Šop, Suzana, „Načelo zabrane diskriminacije u ostvarivanju slobode vjeroispovijedi, zajamčene člankom 10. Povelje Europske unije o temeljnim pravima“, *Zagrebačka pravna revija*, 11 (2022), br. 2, str. 183–201.
3. Šop, Suzana, „Primjena Zakona o općem upravnom postupku u praksi Ustavnog suda s osvrtom na upravnu stvar, načela upravnog postupka, dokazivanje i usmenu raspravu“, *Pravo u gospodarstvu*, 61 (2022), br. 4-5, str. 649–683.
4. Šop, Suzana, „Sustav sporta i sportske djelatnosti s osvrtom na pravno poslovanje sportskog kluba“, *Pravo u gospodarstvu*, 61 (2022), br. 3, str. 499–512.

5. Šop, Suzana, „Status sportaša – ‘sportsko državljanstvo’“, *Pravo u gospodarstvu*, 60 (2021), br. 4, str. 633–651.
6. Šop, Suzana, „Ocjena zakonitosti akata jedinica lokalne i regionalne samouprave s osvrtom na praksu Visokog upravnog suda RH“, *Pravo u gospodarstvu*, 60 (2021), br. 2, str. 319–339.
7. Šop, Suzana, „Sudski nadzor zakonitosti postupanja javnopravnih tijela na području upravnog prava – s naglaskom na postupanje jedinica lokalne samouprave“, *Pravo u gospodarstvu*, 58 (2019), br. 1, str. 107–145.
8. Šop, Suzana, „Pravni aspekt protupravnog ponašanja na sportskim natjecanjima“, *Pravo u gospodarstvu*, 58 (2019), br. 3, str. 595–607.

❖ **Radovi objavljeni u zbornicima međunarodnih i znanstveno-stručnih skupova**

1. Šop, Suzana, „Izazovi i promjene u pravnoj regulaciji sporta: analiza novog Zakona o sportskoj inspekciji“, u: *Zbornik radova 33. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, ur. Goran Leko, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, 2025., str. 707–710.
2. Šop, Suzana, „Pravni kontekst nacionalnih sportskih stipendija prema Zakonu o sportu: analiza regulative i njezin utjecaj na podršku talentiranim sportašima“, u: *Zbornik radova 31. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, ur. Goran Leko, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, 2023., str. 757–761.
3. Šop, Suzana, „Ugovor o djelu nasuprot ugovoru o radu s osvrtom na sudsku praksu“, u: *Zbornik radova 30. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, 2022., str. 1332–1339.
4. Šop, Suzana, „Sports citizenship“, u: *Proceedings Book of the 9th International Scientific Conference on Kinesiology*, Opatija, 2021., str. 644–647.

❖ **Stručni radovi iz područja sportskog prava i upravljanja sportom**

Autorica je objavila i veći broj stručnih radova iz područja sportskog prava, upravljanja sportskim organizacijama, financiranja sporta, statusa trenera i sportaša, sportskih udruga, javne nabave i zaštite osobnih podataka, među kojima se posebno izdvajaju radovi:

- *Prekršajna odgovornost pravnih osoba u sustavu sporta (analiza članka 116. Zakona o sportu)* (2026.)
- *Pravna regulacija i nadzor u sportu (analiza novog Zakona o sportskoj inspekciji)* (2025.)
- *Zakon o sportu i stručni rad: između propisa i prakse* (2025.)
- *Uloga i važnost dobrog upravljanja (good governance) u sportskim udrugama* (2023.)

- *Pravne smjernice u poslovanju sportskog kluba kao udruge s osvrtom na sustav sporta općenito* (2024.)
- *Status trenera u sustavu sporta RH* (2021.)
- *Uloga sportske udruge u zaštiti prava sportaša prema Zakonu o sportu u RH* (2023.).

❖ **Priručnici**

1. Milanović, Dragan; Škegro, Dario; Čustonja, Zrinko; Hrženjak, Miroslav; Antunović, Zdenko; Ricov, Janja; Šop, Suzana, *Godišnji program rada trenera : priručnik za trenere*, Zagreb: Sportski savez Grada Zagreba, 2017.

❖ **Završni specijalistički rad**

1. Šop, Suzana, *Najbolji interes djeteta u postupcima nezakonitog odvođenja ili zadržavanja djeteta*, završni specijalistički rad, mentorica prof. dr. sc. Mirela Župan, Pravni fakultet Osijek, 2018.